

Gyomaendrődi
Városunk

1997

ÜDVÖZLÉGY GONDOLAT!
TE KRISTÁLYTISZTA SZÁNDÉK
SZÁRNYALJ SZABADON, HASZNOSAN,
S LÉGY SZÓBÓL SZÓTT AJÁNDÉK!
FORRÁSOD LEGYEN ESZME, HIT!
BUZOGJ, FRISSEN ÉS ÉLTETŐN,
MA ISTENÉRT A VÖLGYBE LENT,
S HOLNAP VELE A HEGYTETŐN.

Iványi Mária
1994. I. évfolyam 1. szám.

Kedves Olvasóink!

'97 január havában negyedik évfolyamát kezdi meg lapunk, mely mindezidáig meg tudta őrizni ingyenességét, s ezzel azokhoz is eljutott, akik azt megfizetni nem tudnák.

Mindez azoknak köszönhető, akik évről-évre eljuttatják hozzánk pénzbeli adományaitkat.

Most Önökhöz fordulunk ismét mint minden év novemberében, s kérjük további segítségüket.

Örvendetes volt, hogy az év folyamán lapunk oldalszáma 12-ről 16-ra emelkedett. (1994-ben még csak 8 oldalon jelentünk meg!)

Szomorú viszont az, hogy a postaköltség, a papírárak jócskán emelkedtek és ez várható 1997-ben is.

Reméljük, hogy bízhatunk továbbra is Olvasóink szíves támogatásában. Mint mindig, most is, bármilyen összegű támogatást elfogadunk. Azoktól azonban, akiknek házhoz (lakcímre) küldjük 1997-től legalább 700 forint támogatást kérünk.

Adományaitkat csekkben, postautalványon, vagy készpénzben fizethetik. Csekk kapható, vagy kp. befizetés teljesíthető Damjanich u. 15.sz. alatt.

SZÁMLASZÁMUNK: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet Városunk Szerkesztősége: 53200015-10001617.

Akik év közben már eljuttatták pénzbeli adományaitkat, azok részére továbbra is küldjük az újságot!

Bízunk segítségükben, melyet előre is köszönünk.

A szerkesztőség

ROZSAHEGYI KÖNYVTÁR
H353
Gyomaendrőd, Blaha u. 21.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 1. szám

1997. január

Az ismert okok miatt városunk lakosságának márciusban polgármestert kell választania. Anyagiakban ez jelentős veszteséget okoz a városnak, hiszen kb. egymillió forintba kerül majd a választás. Ennyivel kevesebb jut egészségügyi, szociális stb. kiadásokra. Vajon gondoltak-e erre azok akik ezt a válságot kirobbantották? A jelöltek más-más elgondolással lépnek a lakosság elé. Más-más ígéretekkel akarják maguk mellé állítani a választókat. Egy dolgot azonban látni kell! Bárki kerüljön is a polgármesteri székbe, több pénzt nem tud teremteni. Ígérni sok mindent lehet! Kérdés, hogy az ígéretek megvalósításának mennyi a reális lehetősége?

E rövid bevezetés után kívánok rátérni a címben jelzett kérdés taglalására: Hogyan tovább?

Először is a megkezdett munkákat be kell fejezni. Pl. az ivóvíz, vagy a két város közötti elképzelések folytatása: a két iskola előtti részben egy millicentenáriumi emlékpark kialakítása, melynek fásítási programját pályázatra nyújtottuk be. Az itt felállításra kerülő függetlenségi szobor egy része már ki van fizetve. Talán egyszer elérjük azt, hogy a város **egy helyen, egy időben és egy alkalommal** tudja megtartani ünnepségeit és megemlékezéseit.

Mint már bevezetőmben mondtam, arról szeretnék beszélni, hogy bár ígérgetni sok mindent lehet, de íme kormányunk ígéretei ellenére létbizonytalanságot, hihetetlen magas inflációt, munkanélküliséget egyre szaporodó egészségügyi és szociális problémákat teremtett. Ugyanakkor gombamód szaporodnak az ügyeskedők, akik közel a tűzhöz, sütőgeetik pecsenyéjüket! Hihetetlen pénzekkel garázdálkodnak. És mindezeknek a levét az egyszerű nép issza meg.

Városunkban is fel kell mérni a realitásokat! Költségvetésünk sarokszámait az mutatják, hogy újabb nehéz esztendőre kell számítanunk! Ezt a nehéz évet türelemmel, kitartással kell végigdolgoznunk. Látni kell azt, hogy pénzt nagyon nehéz teremteni. A vállalkozóknak igen kemény harcot kell folytatni a talpon maradásért. A tőke messze elkerül bennünket. De vannak értékeink! El kell érniük, hogy ezeket észrevegyék, hogy felfigyeljenek ránk! Ennek az az egyszerű módja, hogy mindenkinek meg kell mutatni, ide kell hozni az ország távoli vidékein élőket, és a külföldieket! Lássák,

Hogyan tovább?

hogy ezt a gyönyörű környezetet turistaparadicsommá lehetne tenni.

A Körös Magyarország legtisztább, természetes vize. Természeti szépségeink között a rengeteg holtág teszi különlegessé e vidéket, melyeket pályázatok elnyerése útján kívánunk rendbe hozni.

E téren nagy eredménynek könyvelhetem el, hogy a siratói, Templom- és Sóczó-zugi holtágak vizét sikerül megmenteni az enyészettől.

El kell érniük, hogy városfejlesztési elképzeléseink az idegenforgalmat célozzák meg. Óriási lehetőségek rejlenek e téren, melyben nagy segítségünkre lesz a Turisztikai Idegenforgalmi Információs Iroda, mely január elején kezdte meg működését. Szeretnénk felajánlani városunk lehetőségeit, természeti adottságait, az emberek által létrehozott értékeket a Falusi Turizmus Országos Szövetségének. Már tettem lépéseket ez ügyben, hiszen a városunkba érkező idegen itt vásárol, költi a

pénzét, itt alszik. A termelőtől gyümölcsöt, zöldséget vásárol, a vállalkozó szolgáltatásait veszi igénybe. Tehát valamilyen közvetett módon az egész város látja hasznát.

Ehhez viszont Önöknek, lakosoknak nagyon nagy segítségük szükséges! Az kellene, hogy Gyomaendrőd tiszta, ápolt, virágos város legyen!

Sokat kell tennünk ezért, hogy az idejövő idegenek jól érezzék magukat nálunk. Feleljünk meg elvárásaiknak, mert akkor remélhetjük, hogy újra és újra egyre többen látogatnak el hozzánk.

Ezúttal elképzeléseimnek csak egy részét írtam le Önöknek. Kérem, segítsenek abban, hogy ezek az elképzelések városunkban minél előbb megvalósulhassanak, hogy Önökkel együtt lassan, de biztosan fejlődhessen. Virágoztassuk fel városunkat a szó nemes és természetes értelmében! Ehhez kérek Önöktől biztatást és bizalmat a jövőben!

A jövő tehát, mely előttünk áll, nem reménytelen! A szorgalommal, a kitartással, a közös együttműködés meghozza gyümölcsét!

Végezetül kívánok Önöknek sikeres, szerencsés, boldog új esztendőt!

CZIBULKA GYÖRGY

Önnnek joga van tudni...

és Ön már meg is szokta, hogy az új év, és az Adótörvény módosítás már egymástól elválaszthatatlan. Meg kell azonban jegyezni, hogy 96-ban fordult elő talán először, hogy az Adótörvény módosítás a törvény által meghatározott időben legalább 40 nappal előbb megszületett, mint a hatálybalépésének ideje. Így valóban jobban figyelembe lehetett venni a 97-es év tervezésénél. Módosult az ÁFA, azaz az Ált. Forgalmi Adó, a Személyi Jövedelemadó Törvény és az Adózás Rendje is. Arra nincs lehetőség hogy részletesen ismertessük a változásokat, így csak a leglényegesebbnek ítélt változásra hívjuk fel az olvasóink figyelmét. Az ÁFA törvény változásának rendező elvei voltak: közelítsen az Európai Unió hozzáadott értékű típusú adórendszerének összehangolására kiadott ajánlathoz, valamint a kormány által meghirdetett antiinflációs célokhoz. Ezeknek megfelelően a kulcsok nem változtak, (egyébként is magasabbak az EU-ban szokásosnál). Változás van a HALASZTOTT ÁFÁ-nál, a zárt végű lízing ügyleteknél már nem lehet az ÁFÁ-t részletekben fizetni, a birtokba adás napján az adófizetés egy összegben esedékessé válik. A nyilvántartásait pénzforgalmi szemléletben vezető adózóknál maximum 60 napra mérséklődik a halasztás időtartama (eddig 90 nap helyett). Szigorítás lesz a készpénzforgalom területén is. E sorok írásakor még nem jelent meg az a külön jogszabály ami részletezi a feltételeket, de azt már tudni lehet, hogy a megjelenésétől számított hatodik hónap elteltével lép életbe a korlátozás. Tehát, például, ha a jogszabály jan. 1-én jelenik meg, akkor leghamarabb a júl. 20-i adófizetésnél kell alkalmazni. A szigorítás lényege, hogy a számlák kifizetésének készpénzes forgalmát csökkentsék, és a bevételeket láthatóbbá tegyék. A szankció azt jelenti, hogy az adólevonási jog korlátozásra kerül, aki pedig nem ÁFÁ-s adóalany, annak az Szja alapját kell növelni. Ide tartozik szorosan egy információ, amely szerint a szigorítás részbeni ellensúlyozására kedvezményezik az elektronikus kártyaelolvasó berendezések beszerzését. A kedvezmény degresszív. Az aki 1997 első felében úgynevezett POS (kártyaelfogadó berendezés) terminált helyez üzembe, a nettó beszerzési ár 75%-át, maximum 75 ezer forint kedvezményt kap, ez a kedvezmény fokozatosan csökken, 2. ik fél évben 50%, max. 50 ezer forint. Ezt követően, max. 25 %, nem több mint 25. ezer forint a kedvezmény. Feltétlen említést érdemel a törvény módosítás azon tétele, mely szerint a vevő egyetemleges felelősséget visel az eladó adótartozásáért. Ez olyan esetben lehetséges, amikor a teljesítésért járó ellenértéket a vevő még nem egyenlítette ki, miközben az adólevonási joga már megnyílt. Azzal ugyanis, hogy (még) nem fizetett, az eladó adófizetési kötelezettségének teljesítését nehezíti, ugyanakkor az adó összege neki már az adólevonás útján megtérülhetett. Ez a rendelkezés az adózók nyilvántartási munkáit egyáltalán nem módosítja, kizárólag az adóhatóság adóbeszedési munkáját érinti. Például megnyílik az APEH lehetősége, hogy ha a vevő még nem fizette ki a számla ellenértékét, akkor az adóbeszedő kérheti, hogy az ellenértéket két összegbe fizesse ki, az ÁFA részt az APEH-nak, a fennmaradó részt a számlát kibocsátónak. További változás, hogy aki alanyi adómentességet választ, annak az összeghatára 2 millió forintra változik (1 mill. volt). A használtcikk kereskedelem, a használt gépkocsi-kereskedelem, és a hulladék-kereskedelem különös adózása az EU rendelkezéseivel összhangban árrésadózásra változik. A felvásárlás során előzetesen felszámított adó „visszaszámításra” ezentúl nem lesz lehetőség. A felvásárló választhat, hogy a főszabálytól eltérően nem az árrés után, hanem a vevőtől beszedett teljes érték alapján fizeti meg az adót. Adólevonási jog a termék beszerzése vonatkozásban ekkor sem illeti meg, és ÁFÁS számlát sem bocsáthat ki. Ez a forma azok számára lehet előnyös, akik új és használt terméket egyaránt értékesítenek. A behajthatatlan követelésre jutó ÁFA visszatérítésére 97. jan. 1-től a költségvetés nem ad lehetőséget. A magánéros házépítés, felújítás, közművesítés ÁFA visszatérítési rendszere végleg megszűnt. A megszüntetés kellő átmenettel megy végbe, hiszen további 1 év áll még rendelkezésre a visszautalható keretösszeg kimerítésére.

A Személyi Jövedelemadó Törvény változásaként mindenképpen üdvözlendő, hogy megszűnt a 2 adótabla, ez feltétlen egyszerűsítést jelent és csökkenti az adómértéke is.

Nagyon lényeges változás az osztalékjövdelemhez kapcsolódik.

A változáshoz hozzátartozik, hogy megszűnik 1997. évtől a kiegészítő társasági adó (ami 23 % volt) az osztalék utáni forrás adó 20, illetve 27%-ra növekszik,

(10%-ról) valamint a 27%-os osztalékadóval kivett jövedelem után TB és nyugdíjárulék fizetési kötelezettség is keletkezik.

Célszerű egy példán levezetni, hogy mit is jelent ez a kissé bonyolult, de számítás nélkül nem érzelhető változás. Vegyük azt az egyszerű példát, hogy egy Kft, vagy Bt 1 mill. Ft alaptőkéjű, és a saját tőkéje is 1 mill. Ft. Az adózás előtti eredménye 5 mill. Ft, amit a tulajdonosok teljes egészében osztalék címén akarnak kivenni. Lássuk mennyit kapnának a 96 évi illetve a 97 adójogszabályok szerint: 1996-ban az 5 millió forintból le kellett vonni a 18 % társasági adót, ez a mi esetünkben 900 ezer forint. A fennmaradó 4,1 mill. forint után ki kellett fizetni a 23 % kiegészítő társasági adót, ami 943 ezer forint, és az így megmaradt 3 millió 157 ezer forint után még 10% személyi jöv. adót kell elvonni, ami 316 ezer forint. Tehát az 5 millió adózás előtti eredményből így nettó 2 millió 841 ezer forint osztható ki, ami az eredeti összeg 57%-a.

Lássuk a 97-es szabályozókkal: Először is a társasági adót kell levonni, amelynek mértéke nem változott, tehát marad 4,1 millió. A társaság 20% forrás adóval kioszthatja a saját tőkére jutó jegybanki alapkamat kétszeresével számított összeget. Mivel a saját tőke 1 mill Ft, a jegybanki alapkamat 20%, így kiosztható 400 ezer forint, amelynek szája, 20%, azaz 80 ezer forint.

A 4,1 millió forintból még meglévő 3 millió 700 ezer forintot tovább adózzuk 27% személyi jöv. adóval, ami 999 ezer, le kell vonni továbbá 39% TB járulékot, és 6% nyugdíjárulékot, ami további 1 millió 215 ezer forint. Az adó levonások után így marad 1 millió 806 ezer forint, ami az eredeti összegnek 36%-a. Ennek a változtatásnak egyértelműen az volt a célja, hogy nehezségek azokat az ún. „álibeti” társaságok helyzetét, amelyek részben adóikerülés céljából jöttek létre. Változást jelent a cégtulok esetében, hogy „csak” 6 millió forintig ismeri el a törvény az elszámolható amortizációt, CASCO költséget. A 6 milliós értékhatár természetesen ÁFÁS ár. Östermelői igazolványt kell váltani annak a mezőgazdasággal - állattartással foglalkozó vállalkozónak, akinek éves jövedelme 3 millió Ft feletti. Ezt az igazolványt ingyen adják. A földbérleti díj adója 20%, amely jövedelmet nem szabad összevonni más jövedelemmel. Az 1997 évi bérbeadás tényét be kell jelenteni az Önkormányzatnak. Az Önkormányzatnak joga lesz ellenőrizni a vonatkozó SZJA befizetését. Úgy gondolom, hogy ez a változtatás már az első lépés ahhoz, hogy a földbérleti díj adója helyiadó lesz a későbbiek során. Az Adóigazgatási Eljárás Rendjéről szóló törvény lényeges változása, hogy bővül az ellenőrzés általános hatásköre. Jelzési, ún. szignalizációs kötelezettsége lesz a vizsgálatnak. Ha az ellenőrzött nem fizet TB-t, iparüzési adót, akkor e tény mellett nem mehet el a vizsgálatot végző. Az APEH elnökének aláírásával az egész ország területére kiterjedő vizsgálati lehetőséget is kaphatnak revizorok. Ez a megbízó levél nem tartalmazza azt, hogy kit kell vizsgálni, csak azt, hogy mit, pld. leltárt, próbavásárlást, más adózással összefüggő témákat. Új vizsgálati téma az un. vagyonosodási vizsgálat. Ez kb. azt jelenti, hogy becsléssel összevethetik az életvitelt, és vagyonosodást a különböző évek jövedelem bevallásával. Az APEH az adó visszaiigénylésnél visszatartási jogot kapott. Ez nemcsak a különböző adófajták közötti átvezetésre, hanem a köztartozásokra is vonatkozik. Ezenkívül végrehajtás során egyezség köthető az eljárás során, amelynek két feltétele van, PM és Önkormányzati Testületi hozzájárulás.

Végezetül, az **adóbevallás kiegészítéséről** néhány gondolatot, amiről már feltehetően minden érintett vállalkozó tudomást szerzett a sajtóból, vagy más forrásból. Jelenleg még csak tervezet formájában létezik az irányelv, a Pénzügyminisztérium által elfogadhatónak tartott alsó jövedelemhatárokról. Ez az irányelv szakmánként és településkategóriánként tartalmazza a minimum értéket. Ha az önálló tevékenységet folytató magánszemély ezalatt az érték alatt vallja be jövedelmét, az APEH az 1996 évi jövedelemadó bevallás kiegészítésére hivatja fel. Az irányelv néhány esetet kivésv e körből, és annak ellenére sem javasolja a kiegészítésre való felszólítást, hogy a bevallott jövedelem nem éri el a szakmánként meghatározott összeget. Ilyen eset például, egyéni vállalkozó esetében, ha az egyéb forrásból származó jövedelme meghaladja az 1996 évi minimálbér évi 171.700 forintos, illetőleg nyugdíjas esetében a minimál nyugdíj 115.200 forintos összegét.

Az adótörvény változást teljes terjedelmében nem áll módunkban ismertetni, így a teljesség igénye nélkül, az általunk legfontosabbakat írtuk le. De azt mindenképpen megállapíthatja mindenki, ha évente ennyit változik az adótörvény, akkor a stratégiai tervezés komolysága, hitelessége, kiszámíthatósága szempontjából ugyancsak megkérdőjelezhető.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

„És látta Isten, hogy mindez jó”

December 2-án a Közösségi házban került sor Macskássy Izolda képeinek bemutatására. Sajnáljuk, hogy a művésznő, más elfoglaltságára tekintettel, nem tudott eljönni. A kiállítást Iványi László plébános úr nyitotta meg, idézzük néhány gondolatát:

MACSKÁSSY IZOLDA

„Macskássy Izolda képeit nézegetve a világ eredeti szépsége, eredeti ártatlansága és tisztasága jut eszembe. Az az állapot, amit a Biblia már az első lapjain leír a Teremtés könyvében. A kezdeti öskáoszról, a semmiből - evolúciós rendben - pontosan és szépen kialakul a kozmosz, a csodálatos szépségében berendezett és felékesített világ és az élet. A bibliai leírásban refréknként tér vissza a mondat: „És látta Isten, hogy mindez jó”. Amikor Isten megteremt az embert, az Édenkertbe helyezte. „A földből mindenféle fát sarjasztatott, ami tekintetre szép, és táplálkozásra alkalmas”. A bűnbeesés előtti csodálatos, gondtalan, idilli világot, a szép világot juttatják eszünkbe ezek a képek...

Honnan fakad a művésznő világszemlélete? Két dolgot érzek, de lehet, hogy több is van. Az egyik: a mélységes hite, a másik a családi származása, eredete.

Mélységes hite, amely nem erőltetett, hanem játékos. A hitet és az egyházat belülről látta, látja, hisz egyházi személyek között nőtt fel, és ma is gyakorló katolikus. Ami esetleg mások számára érthetetlen és homályos az egyházban, a számára természetes.

A másik a családi származása.

Maga mondotta valahol: „A balladák világából jöttem, és benne is maradok”. Erdélyben, Marosvásárhelyen született, (1945-ben). Tudjuk, Erdélyben a sanyarú sors ellenére is testvéreink jobban megőrizték magyarságukat, kultúránkat, mint itthon az anyaországban.

Egy apróság: amikor régebben - nem is tudom már, hogy mikor - először láttam valahol a művésznő arcát, az volt a benyomásom: nagyon szomorú egyéniség. Amikor megszólal, akár szavakkal, akár műveivel, hihetetlen derűt, életörömet áraszt. Talán tévesen ítéltem volna meg? Azóta sem tudok szabadulni ettől a gondolatától. Számomra mégis szimbolikus jelentése van ennek: a mi sorsunk - magyaroké - látszatra szomorú. Mégis, ha megszólalunk, és cselekszünk, életre valók vagyunk, és tudunk derűt, békét, örömet sugározni.

A művésznő rendkívül emberszerető, azon belül is család- és gyermekszerető. Ezt a szeretetet otthonról hozta magával - ahogy Erdélyben mondani szokás - „ki Magyarországra”. Ez a túlsorduló szeretet, amely a transzcendens Isten szeretetéből ered, felöltöztetve a női lélek finomságával, ez érezhető minden művéből. Olajjal egészségügyi okok miatt nem fest. Az általa használt selyem anyaga, technikája talán még jobban kifejezi ezt a finomságot.

Életrajzi adatai szűkszavúan megemlítik, hogy „Macskássy Izolda tanulmányait Erdélyben, Ausztriában, és Bulgáriában végezte. 1971 óta magyar állampolgár. Sok hazai és külföldi kiállítás mellett grafikai pályázaton is részt vett. A Hatvanban és Kiskörösön bemutatott munkái selyemre festette. Derűs hangvételű, életörömet sugárzó textíliái nagy sikert arattak.”

Befejezésül azzal a gondolattal nyitok meg e kiállítást, hogy lépünk be ide, mint a templomba: hagyjunk kívül minden szomorúságot, engedjük át magunkat a művészet felemelő erejének. Hagyjuk, hadd emeljen, röptessen a magasságok felé ki-kita maga hitének, meggyőződésének, világszemléletének megfelelően: a Szépség, a Jóság, a Tisztaság Magassága felé, az

KÖZÖSSÉGI HÁZ
JANUÁR HAVI PROGRAMJA

8-án 17 órától Cukorbeteg Klubja
16-án 8-16 óráig Új ruha és cipő vásár
18-án 17 órától TEAHÁZ, vendégünk a Komédiás Kör
19-én 16 órától Társastánc vizsgabál
25-én 18 órától A Magányosok Klubja pótszilvesztere

**A KÖZÖSSÉGI HÁZ DOLGOZÓI BOLDOG ÚJ ÉVET KÍVÁNNAK
MINDENKINEK ÉS EZ ÚJ ÉVBEN IS SZERETETTEL VÁRJÁK A
KEDVES LÁTOGATÓKAT!**

SZERKESZTŐSÉGÜNK hálásan köszöni az olvasóktól kapott ünnepi jókívánságokat. Hisszük, hogy 1997 évben lapunk továbbra is sok-sok örömet fog szerezni olvasóinak írásaival, tudósításaival.

* * *

Hadirokkantak, hadiözvegyek, hadiárvaik
Gyomaendrődi Szervezete 1997 március hó első péntekén Gyomán, harmadik péntekén Endrődön tartja fogadóóráit 9 től 11 óráig a szokott helyeken.

* * *

A KDNP Gyomaendrődi Szervezete hagyományainak megfelelően, 1996 karácsonyán több mint 100 szeretetet csomagot osztott ki az idősek otthonaiban.

Ugyancsak ismét karácsonyfát ajándékozott minden általános iskolának.

A Cukorbeteg Klubja hagyományos karácsonyi összejövetelét tartotta december 11-én a Közösségi Házban. A Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola diákjainak megható műsora után aktuális egészségügyi információk következtek, majd vércukorméréssel zárták az összejövetelt. Legközelebb január 8-án 17 órakor találkoznak.

Isten Magassága felé.

Most pedig beszéljen a művésznő: beszéljen művein keresztül. Engedjük, hadd szólaljanak meg ezek a képek a saját lelkünkben is: beszéljenek a jóságról, és igazabb világról.”

A megnyitó ünnepélyességét emelte még Erdeiné Muci Márta éneklése.

**A kiállítást megnyitja:
Iványi László plébános**

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istencicsérő szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egytel, az áldott emléké halottaink nyugalmáért, egytel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

A KÉT KOVÁCS IMRE

Két fiatal, kiváló, tragikus sorsú pedagógusról

A Stüsü

Már csak az idősebb generáció emlékezhet „STÜSZI”-re.

Kovács Imre 1911-ben született Kovács Frigyes gazdálkodó első gyermekeként. Utána még egy fiút és két leányt szült az áldott szívű Hanyecz Krisztina.

Imre kiváló tanuló volt. Elemi után Kecskemétre került a piarista atyákhoz. (Akkor egy évi taníttatás és kollégiumi ellátás 1 úszóba és 40 mázsa búzába került.) Négy gimnázium után, a család jó ismerősének, Dr. Legeza Antal országgyűlési képviselőnek ajánlatára, került az ország egyik leghíresebb tanítóképzőjébe, Sárospatakra. Ott szerzett tanítói oklevelet. Már diák korában kitűnt társai közül labdaérzékeivel. A Képző országos hírű focicsapatában aratta első sikereit. Itthon nagyon várta már a tehetséges labdarúgót, a nem rég alakult Endrődi Torna Klub, az iskolaszék pedig a kiváló tanítót. A hegedű is szépen szólt a keze ügyében. Már ekkor a vadászszenvedély is fűtötte, mely élete végéig nem hagyta el, s amely végül fiatalon megrázó tragédiáját okozta. Egy éven át helyettesítgetett a község iskoláiban. (Párszor én is voltam keze alatt, gyönyörű emlékek fűznek azokhoz a tanítási napokhoz, mert Zsófi, a mesterien idomított kopó is elkísérte.) Egy év után a Nagylaposon szervezett elemi iskola tanítója lett. Akkor még az öreg „BAGOLYVÁRBAN”, a kaszinóban folyt a tanítás. Korombeli volt tanítványai rajongva beszéltek róla, mikor én léptem a nyomdokába és tanítottam 1954-1977 közt, az

általa vezetett új iskolában.

Munkája mellett két nagy szenvedélye volt: a foci és a vadászat. Az utóbbi adta neki a „Stüsü” becenevet. (Így ismerték legalább annyira, mint most engem Marcinak)

A sok vidám anekdota mellé egy tragédia is társult. 1937. december 27-én, mikor a végzetes vadászat volt. Teherautón menve Csejtre, elűtöttek egy kutyát, majd az egyik kör bezárulása után egy eltévedt serét megsebesített egy hajtót. A kör bezárása után rágyújtás következett. Beszélgetés közben az egyik társa megjegyezte: - Ugyan, mi lesz a harmadik baj? - Stüsü tréfásan megfedte: - Csak nem vagy babonás? - S az ő végzete lett a harmadik.

Túl volt már a tanítványaival rendezett karácsonyi pásztorjátékon. Mivel a lányok és legények szilveszteri szórakozását is ő szervezte, a vadászokat hazaszállító teherautóra nem szállt fel, csak hátul felkapaszkodott, hisz bő fél kilométer volt az iskoláig. Már megelőzték a nyulat szállító három kocsit, épp a vasúti töltésre kapaszkodtak fel, mikor a teherautó nagyot zökkent és Stüsü hanyatt vágódott a makadámon. Egy szava sem volt többé. Koponyaalapú törés végzett vele. Élt 29 évet. A testi-lelki jóbarát, Simon Pista szép nővére örökre arajelölt maradt. Baráti köre a vadászokból és labdarúgó társak közül került ki. Endrőd örökös gólkirályát ismertem meg benne, mert 1934. június 16-án a Gyomai Leventéknek 12 gólt lőtt.

Rengetegen kísérték utolsó útjára. Köztük ott volt Nagylapos öregje, fiatalja, gyermeke a gyászmenetben.

Már fél évszázad is elszállt azóta. Emlékét kívánom feltámasztani, mert csak az hal meg, akit elfelejtnek.

A MUZSIKUS TANÍTÓ

Kovács Imre, a „furylyás tanító bácsi” Gádoroson született 1927 május 1-én. Négy fiú közül hárman szereztek tanítói oklevelet Nagykörösön, a tanítóképzőben. A frissen szerzett oklevéllel 1946 szeptemberében kezdett tanítani Öregszőlőben. Élete végéig Endrődön működött. 1954-ben ének-zenetanári oklevelet is szerzett Szegeden. Lelkes, fáradhatatlan apostola lett a Kodály-módszernek. Amit szépek, jónak látott, aminek igazáról meggyőződött, annak megvalósítását minden akadályon át elérte. Ebben volt ő igazán nagy.

Merész gondolata volt, hogy a falusi gyerekekből zenekart szervez. 10-12 tanulóval kezdte 1952-ben. S 1958-ban 100 tagú furylyazenekar kísérte utolsó útjára a Gyoma szélén lévő temetőbe.

Tervei megvalósításában nagy segítsége volt Szabó Elek kartárs, aki a zeneszerszámokat esztergályozta. Három év elég volt neki, hogy a járási és megyei iskolai hangversenyeken első díjakat szerezzenek tanítványai. Két alkalommal a Magyar Rádió is felvételt készített róluk. A felnőtteknek újjá szervezte az Iparos Dalárdát, majd a Cipész Zenekart. Vállalta az ifjúság és a pedagógusok által rendezett dalos színművek zenei részének betanítását, levezetését. Maga is szerepet vállalt bennük. Hazafias és a társadalmi rendezvényeken közreműködésével emelte az ünnepségek színvonalát. Megszervezte az Endrődi Fúvószenekart. Zenés ébresztőket (a szép május 1-i ébresztőket) és műsorokat szolgáltatott bel- és külterületen. Pedig addigra nagyon meggyengült az egészségi állapota. Sok teendője miatt elhanyagolta a gyógykezelést. Éveken át hősiesen viselte betegségét.

Mindig sereglettek körülötte a tanítványok. Kötelességteljesítésben mindig példamutató volt. Életeszménye volt a szépre és a békességre való törekvés. Csak kevesen tudták, (még a legmeghittebb barátai közül is) hogy vele temettek el egy mesés álmodást, melyet egy kedves, gyászruhás lány takart be a koporsóra szórt maroknyi földdel, aki csodálta fáradhatatlanságát, muzsikáját, szelídségét, türelmét, és fájdalom nélkül viselését.

A zene, a népdal rád emlékeztet még sokunkat! Emléked kedvesebb, mint az életed volt, mert már csak a szépre emlékezünk.

MÁRTON GÁBOR

Katolikus Krónika

JANUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

január 1. szerda:	újév, Szűz Mária Isten Anyja
január 5. vasárnap:	Vízkereszt
január 12. vasárnap:	Urunk megkeresztelkedése
január 18. szombat:	Árpád-házi Szent Margit
január 21. kedd:	Szent Ágnes
január 22. szerda:	Szent Vince
január 24. péntek:	Szalézi Szent Ferenc
január 25. szombat:	Szent Pál apostol megtérése
január 28. kedd:	Aquinói Szent Tamás
január 31. péntek:	Bosco Szent János

Plébániahivatal hivatali rendje:

Endrőd:

munkanapokon: délelőtt 8-12 között
szombat, vasárnap és ünnepnap: nincs félfogadás,
de beteghez bármikor lehet hívni

Hunya:

kedden és csütörtökön, 9-11-ig.
Csütörtökönként délelőtt a plébános tart ügyeletet

* * *

Az endrői egyházközségi képviselő-testület úgy határozott, hogy az egyházközségi hozzájárulást újtól felemeli, az eddigi személyenkénti 500 Ft-ról 800 Ft-ra, házaspároknál 1000-ról 1600 Ft-ra.

Első hallásra talán soknak tűnik: emlékezzünk, már évek óta nem történt emelés, és a 800 Ft 12 hónapra elosztva csak havi 66 Ft; egy fél doboz cigaretta, vagy fél tábla csoki árával támogatjuk az egyházközséget. Az a tapasztalat, hogy azok sokallják, akinek jobban telne bőségesebb adományra is.

Köszönjük a jó Hívek eddigi, és a jövőbeni áldozatait is. Tudjuk, hogy a jövőben is - a nehézségek ellenére - megértéssel támogatják egyházukat, templomukat.

* * *

19 † G † M † B † 97

Mi ez? Kérdezték, kérdezik sokan, amikor ezt a rejtélyes feliratot látják a plébánián, vagy a Szent Gellért Iskolában krétával az ajtókra felírva.

Vízkereszt házszentelés. Egyes vidékeken (sajnos, nálunk nem tudott gyökeret verni) szokás, hogy vízkereszt tájkán a pap fölkeresi a családi otthonokat a napkeleti bölcsék látogatásának emlékére, és megáldják a keresztény otthonokat.

A rejtélyes betűk: A bölcsék hagyomány szerinti nevének kezdőbetűi (Gáspár, Menyért, Boldizsár). A számok a házszentelés évszámát adják összeolvasva.

KÖSZÖNJÜK!

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola új számítógépet kapott Németországból, Katona Sándor úrtól. Köszönjük!

MISEREND JANUÁRBAN

Endrőd

vasárnap: reggel 8, este 5 óra

hétköznap: reggel fél 8

Öregszőlő, Szent Imre iskola:

január 5, délután 2 óra

(minden hónap 1. vasárnapja)

Nagylapos: január 19, délután 2 óra

(minden hónap 3. vasárnapja)

változás: sajnos, az Öregszőlőben, a Kápolnás iskolában (szarvasi út mellett) megszüntetjük a misézést. Egyházi előírás, hogy csak 3 misét mondhat vasárnaponként egy pap. A hívek itteni létszáma nem indokolja a 4. vagy 5. vasárnapi misét.

Szent GellértKatolikus Általános Iskola kápolnája:

január 12, és 26, fél 12-kor.

(minden hónap 2. és 4. vasárnapján)

Gyoma:

Vasárnaponként: januárban még 11 óra

(amíg a plébános atya egészségi állapota teljesen helyre nem áll)

hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint

Hunya

vasárnaponként: délelőtt 10 óra

hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és szombaton: este 5 óra

ÖZSÉB 1200 körül született Esztergomban, jómódú családból. A Szent István által alapított káptalani iskolában végezte tanulmányait; maga is az esztergomi káptalan tagja lett. Olvasásnak, imának és a tudománynak szentelte életét. A tatárjárás után segített az elpusztult ország újjáépítésében. 1246-ban lemondott a kanonokságról és Pilisszántó közelében a sziklás rengetegbe vonult. Állandó ima, böjt és kemény munka által akarta Isten kegyelmét kiesdeni nemzetének. Jelszava ez volt: In Cruce salus. A keresztben az üdvösség. A magányos pilisi remete egy éjjel sok kis apró lángot látott az erdőben; ezek egymás felé tartottak, majd kezében egy fénynyalábba olvadtak össze. Özséb Isten akaratát felismerve egyesítette a Pilisben és az ország más táján elszórtan élő remeteket. Az új remete-közösséget Remete Szent Pál oltalma alá helyezte. Így született meg az egyetlen magyar alapítású szemlélődő férfi szerzetes közösség, a pálos rend. Húsz éven át vezette a pálosokat. 1270. január 20-án halt meg Pilisszentkereszten. Halála után mindjárt szentként tisztelték.

Ma a pálosok központja a lengyelországi Częstochowa, de Magyarországon is ismét működhetnek: Pécs, Máriaosztra, Buda, Petőfiszállás.

Özséb ünnepe: január 20.

ZENE, TE EMELJ FEL BENNÜNKET A KÉKLŐ MAGASBA

Rendkívüli zenei élményben volt részük mindazoknak, akik m. év november 22-én zsúfolásig megtöltötték a gyomai Katona József Művelődési Ház előadótermet. Sajnos, hogy lapzárta után került sor erre a nagyszerű eseményre, így hát kissé megkésve, most tudjuk csak olvasóinkat tájékoztatni.

• Előljáróban had szögezzem le, hogy nem vagyunk zenekritikusok, s így ne várja tőlünk senki, hogy az elhangzott műveket és az előadókat méltassuk. Azt hiszem így volt ezzel a hallgatóság nagy része is, de időnként felcsendülő fergeteges tapsal adtuk tanújelét annak, hogy amit hallottunk, szép volt, tetszett, örömeiket leltük benne.

A meghívó hirdette, hogy ez alkalommal a Zeneiskola önállóvá válásának 10 évfordulóját ünnepelni jöttek össze régi és mostani diákok, tanárok, hogy az együtt ünneplés örömeiben feloldódva adják át nekünk tehetségük virágait a felcsendülő hegedű húrjain át, a fúvós hangszerek trilláival, a zongora billentyűi üzenetével, az énekszólok varázslatos hangulatával.

Holubné Hunya Anikó, az iskola megbízott igazgatója köszöntötte a vendégeket, majd néhány szóval ismertette az iskola történetét. Őt idézzük:

„1957-ben alakult 2-3 tanárral, sok zenetanulást igénylő gyerekekkel. Felszerelésében elég szegényesen és hiányosan, de lelkesedésben, összetartozásban, tanuló és tanár közötti igen jó kapcsolatban működött. Eredménye az a sok innen induló, a zene csodálatos varázserejét magával vivő ember, akik ma is így emlékeznek: - Oda nagyon szerettem járni, ott igazán szép volt az élet. - Annak ellenére, hogy az említett általános iskolában, ahol délelőtt tanítás volt, sokszor nehézségekbe ütközött a pontos órakezdés, a tanterem alapvető higiéniai állapotának biztosítása, a tanfőnök és zenetanárok igen jó kapcsolatának köszönhetően eredményes munka folyt. Sok, más városból utazó tanár, miután egy-két alkalommal itt járt, megismerte a gyermekanyagot, boldogan és szeretettel vállalta a fűrésztől utazást: így Budapestről, Békéscsabáról, Szarvasról, Békésről, és Szegedről.”

Majd név szerint megemlékezett a régi oktatókról, Pusztainérról, Zoltáni Lászlóról, Rázga József nyugalmazott igazgatóról, és így folytatta visszatekintését:

„És sorolhatnám még több utazó tanár nevét is, akik sajnos már nem lehetnek köztünk. Iskolánk felölelte, magával ragadta a környező falvak zenét tanulni vágyó gyermekeit is. Így Csárdaszállásról, Nagylaposról, Dévaványáról, és természetesen Endrődről voltak növendékeink. Ezek közül ma már többben vannak zenetanári és művészeti pályán.

A fiókiintézményként működött iskola élete nem volt mindig egészen ragyogó, de a borulást okozó felhőket mindig eloszlatta a csillogó szemű és mosolygó gyermekarc. Az esemény nélküli hétköznapokban nagy dolgot jelentett egy-egy hangverseny, ami különleges alkalomnak számított szülő és gyermek számára.

Nagy élmény volt egy karácsonyi, vagy év végi szereplés. Hetekkel előtte készült erre tanár, diák és a szülői ház. Annak ellenére, hogy tömegzenei oktatás folyt, igyekeztünk részt venni kamarazenei fesztiválok, megyei zongora-, hegedű- és szolfézs versenyeken, ahol szép eredményeket értünk el. Mindig előtünk lebegett az a gondolat, hogy egyszer majd szebb és jobb lehet minden. És el is érkezett 10 évvel ez előtt, amikor az akkor még nagy község, ma már város önálló iskolája lettünk.

Óriási előnyt jelentett maga az épület - a Rákóczi úti iskola, - ami csak a miénk lett, ahol nem kellett alkalmazkodni senkihez. Az oktatáshoz szükséges feltételek évenként fokozatosan javultak. Új pianínókat vettünk, majd a tanszak bővülése is létrejött. A több mint 20 évig tartó két tanszak - hegedű és zongora - mellett megjelent a már régebben óhajtott fúvós és gitár oktatás, ami még több zenét tanulni vágyó gyermeket vonz az iskolába. Iskolánkban tehát működik klarinét, furulya, trombita, fuvola, tangóharmonika, és az igen népszerű gitár tanszak. Szép eredményeket értek el tanulóink a megyei hegedű és zongoraversenyeken, valamint a Zeneművészeti Szakközépiskolába felvétellel jelentkezők és felvettelt nyerők számában is.

A növendék létszám jelenleg 189 zenét tanuló és 191 néptánc oktatásban részesülő növendék.

Az iskola igazgatója Pappné Németh Hedvig, aki 1983 óta tanít iskolánkban hegedű szakon.

A mai hangverseny emléket állít az elmúlt évtizedeknek, de bepillantást nyújt az iskola jelen napjaiba is.”

A továbbiakban Hunya Anikó köszönetet mondott mindazoknak, akik a rendezésben közreműködtek, s megnyitó előadását ezekkel a szavakkal fejezte be:

„Befejezőként átadnám a szót a hangszereknek azzal a gondolattal, amely így szól: 'Zene, te emelj fel bennünket a kéklő magasba, ringass, simogass ezer kezeddél, a téged szeretőket soha ne ereszd el.'”

A műsor két részből állt. Első részben az iskolában tanulók adták elő műsorszámukat: Tari Szilvia V., Szurovecz Györgyi IV., Foglár Gábor IV., Gubucz Edit V., Szabó Andrea III., Pelyva Katalin IV., Koloh Beáta VI., Nótári Krisztina továbbképzős, Kovács Ágnes II., Bárdi Edina VI., és Gellai Richárd II. osztályos tanulók előadásában gyönyörködhettünk.

A második részben a zenei tanulmányokat itt kezdők, majd tanári és művészi pályára kerültek produkciói következtek. A műsor sorrendjében: Hajdú Hajnalka, Kele Ágnes, Potoczki Éva, Frankó Tünde, a Magyar Állami Operaház tagja (vitathatatlanul az est fénypontja, akit zongorán Oberfrank Péter kísért), Hunya Krisztina, Erdeiné Muci Márta és Nagy Edit, Kurilla Margit, Uhrin Viktor előadásaiban és Polányi Éva szavalataiban gyönyörködhettünk.

Az ünnepi műsort a zeneiskola volt növendékeiből alakult kórus zárta Hunya Alajosné, az iskola nyugalmazott igazgatója vezetésével, akit nagy szeretettel köszöntöttek,

Reméljük, hogy a Zeneiskola még sok ilyen gyönyörű hangversennyel örvendeztet meg bennünket

CSÁSZÁR FERENC

Címer- és családtörténeti kiállítás

Nem mindennapi anyag került kiállításra 1996. december 14-én a Művelődési Központban. A gyomai és endrődi származású, vagy jelenleg itt élő nemesi családoknak mutattuk be a címereit és az azokhoz kapcsolódó dokumentumokat.

Ma még elég ritka dolog az is, hogy egy ilyen nagy munka megszervezéséről és lebonyolításáról nem hivatalos szerv vagy intézmény dönt. Ebben az esetben pedig így volt, „civil szerveződésről” van szó. Dr. Szerb Györgyné Inci néni, a Honismereti Egyesület és a Szülőföld Baráti Kör néhány tagja vállalta fel a munkát, amiben segítettek az érintett családok fiataljai. Anyagi segítséget Dr. Frankó Károly úrtól kaptunk (50.000 forintot). Ez fontos volt, mert a családok csak igen kevés kiállítható anyaggal rendelkeztek - a kiállításról szóló dokumentumok legnagyobb részét levéltárakból kutattuk fel, a másolatokért pedig fizetni kellett.

Nagyon sok munkát és nagyon sok örömet jelentett az előkészület. Ennek során tapasztaltuk, hogy egy-két család „ödzkodik” a kiállítás gondolatától. Olyan család is volt, akik nem járultak hozzá a címerük közvetítéséhez. Ezt természetesen tiszteletben tartottuk, nyilván meg van az okuk. Olyan család is volt, akik azért bizonytalankodtak, nehogy mások hivalkodásnak gondolják a kiállításban való részvételt. Arról is tudunk, hogy a lakosság körében volt olyan vélemény, miszerint most már csak urakról, nemesekről beszélünk. Ez nem így van. Aki ismeri a Honismereti Egyesület füzeteit, az tudja, hogy feldolgoztuk már a paraszt emberek életét, az iparosokról és a kereskedőkről most jelenik meg egy füzet, és már dolgozunk a kubikosok és a summások témakörön.

A nemességről nem kell sem többet, sem kevesebbet gondolnunk, mint amit jelent. Ezek a családok tettek valamit, az átlagosnál többet a hazáért, vagy a szülőhelyükért. Ezért kapták a nemességet. És ez nem ment ki a divatból, csak most másképp mondjuk - Gyomaendrőd díszpolgárának, emlékérem tulajdonosának, vagy vállalkozónak. (A kultúrában és az oktatásban dolgozók pontosan meg tudják mondani, hogy ma kik kaphatnának nemességet a közügyek jelentős támogatásáért.)

Az előkészületek lehetőséget adtak arra, hogy családtörténeti kutatást végezhesünk, és hogy ebbe a munkába a fiatalokat is bevonjuk. Sokszor elgondolom: a gyerekeink ismerik a számítógépet kívül-belül, mindent tudnak a világ országairól, ami nagyon jó. A gond ott van, hogy ugyanakkor szinte semmit nem tudnak a saját családjuk történetéről. Pedig a történelem a családok történetéből áll össze - ha igazat írunk a könyvekben. Mert, ugye, nem a parlament, hanem a családok élnek meg a háborúkat is, az inflációt is. Beszélünk kell erről a gyerekeinknek. Hogy a történelem ne csak történelemkönyv legyen a számukra, hanem az ő történetük.

Alkalmias a nemesi családok kutatása erre, mert a nemességet évszázadokkal ezelőtt is le kellett adminisztrálni, s ezeket az iratokat azóta őrzik a levéltáraink. Rengeteg izgalmas kérdés adódik: mit tettek ezek a családok, hol laktak? Hol hirdették ki a nemességet? Hogyan kerültek ide mely útvonalakat érintve, mely családokkal együtt és miért? Konkrétan ki kapta a családban a nemességet, volt-e ott már anyakönyvezés, le lehet-e vezetni attól kezdve a családfát...

Az egyik legrégebbi nemesi család Endrődön az Ugrin család. Volt közöttük egy lelkes kutató: P. Ugrin Sándor. Az ő információi alapján tudjuk, hogy a családjuk magyar származású, még a szlovákban is azt jelenti az ugrin szó, hogy magyar. Azt is tudjuk, hogy a család a felvidékről jött ide több más nemesi családdal egyszerre (Gácsiak, Mikók, Pádárok). A Magyar Országos Levéltárban az Ugrinokról talált dokumentumok alátámasztják mindezt. Erdemes volna tovább kutatni a többi család történetét is. Talán van a fiatalok közt, aki erre vállalkozik. Szívesen segítünk. A családtörténeti kiállítási anyagban sor került egy nagyon érdekes dokumentum „ösbemutatójára” is. Gyuricza Antal tanár úr évek munkája során elkészítette a Gyuriczák családfáját, amely legalább 30 m²-es alapterületű. Ez a családja, amely nemcsak méreteiben, hanem tartalmát illetően is országos ritkaságszámba megy, szombaton ott volt látható a megnyitón.

Vitrinokban bemutattuk a gyomaendrődi gyerekek városi történeti pályázatra írt munkáit, mintegy száz dolgozatot. Egy szóval, volt látnivaló, búvárkodhatott is, akinek kedve volt.

Örömünkre szolgált, hogy száz-százhusz ember eljött a megnyitóra. Volt ott ötéves gyerek, nyolcvanéves bácsi. Ott voltak a város vezetői, a szakmát pedig a Magyar Országos Levéltár munkatársa, Vissi Zsuzsa képviselte. Ott voltak a Szerb, a Harnos, az Izsó, a Papp, a Tuboly, a Kruchió, az Illéssy, a Porubcsánszky, a Siroky, a Legeza család tagjai és még sokan mások. Jöttek Pestről, Szegedről, Újkígyósról, Gyuláról, Szolnokról.

A megnyitón állófogadás várta a családokat, amelyek költségeit ők maguk „áll”-ták. Mivel nincs nálunk nagy hagyománya a családkutatásnak, nem jaroék messze az igazságtól, ha azt állítom, hogy sokan akkor, a megnyitón szereztek tudomást elődeik szép tetteiről, akkor látták először a családi címereket. Harmincegy címet sikerült összegyűjtenünk, ebből csak nyolcat kölcsönöztek a családok, a többit mi kerestük a levéltárakban. Nagyon jó érzés volt látni a sok fénylő szemet, az örömet az arcokon.

Az érdeklődés és a sok kérdés arra enged következtetni, hogy a szombati megnyitón egy folyamatnak nem a végét, hanem a kezdetét jelent. Hogy a megkezdett családkutatás tovább folytatódik - most már a családok részéről.

Az összegyűjtött dokumentumok egyben megmaradnak a Városi Könyvtárban. Bizonyos átrendezés után - kb. márciustól - bárki megtekintheti. A címerek a város tulajdonába kerülnek, úgy gondolom, hogy igazán méltó helyük a díszteremben volna.

Levél Hornokné Németh Eszternek a Városi Könyvtár Igazgatójának.

Kedves Eszter!

A Címer- és Családtörténeti Kiállításra szóló igen megtisztelő meghívást szívből köszönöm. Sajnos, már korábban egyeztetett programom szerint aznap Budapesten kellett lennem a lányomnál.

A megnyitási előtti napon volt lehetőségem megnézni, s ma kedden is újra megnéztem. Büszke vagyok, és megrendült mélységesen, hogy szülőföldünk, Gyomaendrőd, ilyen sok, - általam korábban nem eléggé ismert - családot adott magyarságunknak.

Külön öröm számomra, hogy e nevezetes, a kutatások által feltárt család-fák között bemutatják a Gyuricza család vázlatát is. Annak ellenére, hogy - jelenlegi ismereteim szerint - közülünk egy sem bírt nemesi címmel, vagy címerrel.

Arról viszont szól az írás, hogy a Rákóczi-féle szabadságharcban, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc ütközeteiben Gyuricza nevű lelkink is kitüntetettek magukat. Tudom, hogy családunk története bizonyos véletlenek egyidejű jelenlétéből született, de egyetérték Önnel, fiatalságunk a történelmet, az igazságot, saját családjuk történetén keresztül ismerjük meg. S ez az ismeret legyen erkölcsi, emberi erőforrás. Vallom én is - Dr. Ugrin Emesével - nemes az, akit saját érdeme megneimesít.

Köszönöm a Gyomai Szülőföld Baráti Kör és az Endrődi Honismereti Egyesület vezetőinek, tagjainak, a Katona József Művelődési Központ dolgozóinak a kiállítás megszervezését, gondozását. Eleinkről településünk évszázadait meghatározó nemesi és polgári családjairól, messziről jött ösökről, a természet és a társadalom vak erői ellen szüntelen harcot folytató jobbágyok, megalázott szültségek, éhbéért dolgozó kubikosok, állástalan nincstelenség, igazon baromként kibaszó cseléde, előrelátó kisemberek, népben és nemzetben gondolkodó hazafiak, osztálykorlátaikon felülemelkedett földesurak, a közjóért dolgozó családok ismert és ismeretlen - még feltáratlan - kisközösségek történetét mutatták be. Elődeinket, akik itt éltek és szerettek, akik életükkel és vérükkel alapozták meg településünket, Gyomaendrőd jelenét és becületét.

Múltunk valódi ismerete, a tények tisztelete alapján érthetjük jelenünket, s láthatjuk jövőnket. Őrizzük múltunkat a jövőnek. Múltunkat be kell „vallani”, azt nem tehetjük meg nem történté. Hiszem, hogy helytörténeti kutatásaink, a feltárt igazságok: cementként hatnak városunk jelenére és fejlődésére.

Ezért jár köszönet a helyi kutatóknak, hiszen írásaikból új bit, új erőforrás fakad.

*Nagylapos, 1996. december 24-én
Barátsággal nyíltok keze után
GYURICZA LÁSZLÓ*

Dr. Szerb Györgyné Inci néni, és Fekete László

Fotó: Legeza Tibor

HORNOKNÉ
NÉMETH ESZTER

KÖZMEGHALLGATÁS

A nov.26-iki közmeghallgatáson ezúttal is, mint mindig, sajnálatosan kevés embert érdekelt a Képviselő-testület beszámolója, a 16.000 polgár közül mintegy 50-et. (Hozzátenném, szinte mindig ugyanazokat, akik egy ilyen alkalmat se mulasztanak el.) A testület nevében ezúttal Czibulka György alpolgármester úr számolt be, aki bevezetőjében sajnálatot jelentette be a Polgármester úr lemondását. e fórumon is méltatva eddigi munkáját, s megköszönve mindazt, amit Tőle tanulhatott, azt a sok segítséget, amit kapott, s ami reményei szerint alkalmassá tesz rá, hogy dec. 9-től a választásokig főállású alpolgármesterként zökkenőmentesen tovább vezesse a város ügyeit.

Az öt napirendi pontból álló beszámolóban nem minden pontjára térnek ki, egyrészt, mert lapunk eddig is rendszeres tájékoztatót adott az Önkormányzat munkájáról - s ezt épp Czibulka György tollából kísérhették figyelemmel az érdeklődő olvasók az utóbbi időkben - másrészt a közmeghallgatás után két nappal Képviselő-testületi ülés volt, ahol sok, akkor még vita tárgyát képező ügyben döntés született, így az ivóvíz és csatornadíj hatósági és fogyasztói árának megállapításáról, helyi adók 97 évi emeléséről, és több közérdekű közleményről, s ezekről ugyancsak Czibulka György lapunk előző számában már beszámolt.

Az egyik téma, amiről ebben nem esett szó, a települési részönkormányzatok létrehozásának kérdése. Ez volt az egyik napirendi pont, amivel a testület azért foglalkozott, mert városunk 200 polgára aláírt ilyen irányú szándékra történő ívet. Megtudtuk, hogy melyek lennének egy ilyen részönkormányzat hatáskörei: szociális ellátás, parképítés, útépités, út felújítás, ingatlan hasznosítás. Ez után azt is ismertették, hogy a szociális ellátás a pénztelenség miatt törvényileg, rendeletekkel úgy be van már szabályozva, hogy szinte „magától működik”. Park- és útépitésre reális esély nincs, akkor amikor a központi költségvetést 97-ben várhatóan 10%-kal csökkentik. A mi városunkban mintegy 80 millió forintnyi minusszal kell számolni. Ilyen irányú egyetlen terve a testületnek a Selyem út meghosszabbítása a SHELL kútig, mert az 5-ös

út adózó lesz, s a 46-os Főút forgalma várhatóan megnövekszik. Így ezzel városunk belső forgalmát tehermentesíteni lehetne. Végül pedig az ingatlanértékesítés megtörtént, már nincs mit értékesíteni. Mindezekről függetlenül a testület várta a lakosság megnyilvánulását, de mindhiába. Egyetlen hozzászóló sem foglalkozott a témával, csak amikor órákkal később Czibulka György újra „rákérdezt” egyetlen hozzászóló reflektált rá annyival, hogy egy önkormányzat legyen, de az működjön jól.

A másik napirend, amely szerintem mindenki érdeklődésére számot tarthat: a városfejlesztési koncepció. Azt látni kell, mondotta Czibulka György, hogy városunknak a már meglévő ipari létesítményeire nem települ új és erre nem is várhatunk, amíg nem tudunk megfelelő ivóvizet biztosítani. Ez az oka, hogy egy sörgyár és egy vetőmag előállító üzem is máshová telepedett, pedig eredetileg városunkban akart megtelepedni.

Mivel rendelkezünk, tehát ami eladható? A minket körülvevő gyönyörű természeti környezet, amelyben élünk, a Körösök vidéke, ami 97 januárjától teljes terjedelmében nemzeti parkká lesz nyilvánítva. (Ez a folyórendszer töltések közti részét jelenti, és a holtágakat.) Amit tehát minden erőnkkel fejleszteni kell az a „TURIZMUS”, így csupa nagy betűvel. E téma szakszerű felvázolására ez alkalommal külön előadót hívott meg a testület. Szabó Jenő építész úr személyében. Ő elmondta, hogy városunk idegenforgalmát vizsgálva 3 évre visszamenőleg azt tapasztalta, hogy meglepően kevés a vendégszákak száma, évi kb. 10.000. Viszonyítási alapul felhozta, hogy Gyulán ez mintegy 500.000. Hangsúlyozta, tudja, hogy a két város közt vannak lényeges különbségek, de nem ekkorák. Ennek egyik okát abban látja, hogy nálunk eleve kevés a vendégházak száma, hozzávetőlegesen 200 és ebből kevesebb, mint 50 szállodai, a többi camping és faház. Elsődlegesen ezt kellene 6-700-ra emelni, ami akár 60-70.000 vendégszákát jelenthetne, különösen ha turistákat több napig „itt tudjuk tartani”. Ez jelentős bevételt hozna a városunknak, mert az idegenforgalom olyan állami támogatást élvez, hogy minden ez úton nyert 1 forinthez 2 forintot tesz hozzá! A vendégszákák leggyorsabb, és legegyszerűbb kialakítási módja részben camping építése, részben vendégházak

kialakítása, ami a vendégeknek erre a célra megfelelő családi házakban való elhelyezését jelenti. Ennek nem kell feltétlenül luxus színvonalúnak lennie, de elengedhetetlen ezeknek a háznak és környezetének tisztasága, rendezettsége, melyet egyébként az egész városra kötelező követelménynek kell tekintenünk. Házunk tájának rendezettségével, a rendszeres fűnyírással, több virág ültetésével kellemesebb városképet teremthetünk meg, és ez nem is pénz kérdése! Felvázolt, egy a folyó partján építendő túra utat, amit a Képviselő-testület is támogat. már a várható költségvetést is megtervezték, mely 1,2 millió forintba kerül. és a Természetvédelmi Felügyelőség sem vétőzta meg, csupán azt kötötte ki, hogy motoros jármű nem közlekedtethető, csak gyalogosan, kerékpárral, csónakkal, vagy lóháton, de ez örvendetes, mivel a turisták leginkább nem ily módon érkeznek, s ezeket az eszközöket itt bérelhetik. Ezek bérbeadása, karbantartása, javítása újabb munkahelyeket teremtene és bevételeket is hozna. A turista út pihenő padokkal, esőbeállókkal, magaslesekkel, csónakkikötővel, vagyis olyan létesítményekkel épülne, ami az adott természeti környezetbe illeszkedik, és ahol a turisták különböző szolgáltatásokat enni-innivaló fogyasztását stb. vehetnének igénybe, vagyis „költenék a pénzüket” ami visszaáramlana a város vérkeringésébe. Ennek az útnak végigjárása azonban legfeljebb egynapos program. Megfelelő szakemberek segítségével olyan programokat kellene kialakítani, ami 4-5 napig itt tartaná a turistákat, esetleg innen „tájolva” szarvasi, gyulai kirándulásokat is szervezni, ami mintegy „közös tengelybe” foglalná a három várost. 1997 januártól mind ezeknek a célok elérésére idegenforgalmi iroda nyílik a Kollmann telepen, melynek létrehozását pályázati úton másfélmillió forint támogatással tudja megvalósítani a Képviselő-testület.

E derűsebb jövőkép megvalósulása mindannyiunk érdeke, bevételeiből közvetlenül, vagy közvetve minden polgárnak előnye származna. Tegyük meg érte minden tőlünk telhetőt!

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

December 19-én a Szent Geilért Katolikus Általános Iskolában karácsonyváró műsor adventi műsor volt. Részlet a gyerekek játékból.

Hírek Erdélyből

Választások után Romániában

Több mint 3 hétig tárgyaltak a választások után a győztes pártok, míg sikerült meg egyezni a kormány névsorában. Mint ismeretes az RMDSZ is kapott 2 miniszteri széket: Tokay György kisebbségi és Birtalan Ákos turisztikai miniszter lett. Ezen kívül 8 államtitkári helyet is kapott az RMDSZ. Nem volt könnyű összehangolni sem a programokat, sem a személyi javaslatokat, hiszen 9 párt (!) tagjaiból állt össze. Pl. a legerősebb a Demokratikus Konvenció is 4 pártból áll, többek között a Kereszténydemokrata Parasztpártból és a Nemzeti Liberális Pártból. Mint érdekesség az RMDSZ-ben is jelen van 5 féle irányzat, ill. frakció(!), de megférnek egymással. Nem kisebb érdeklődésre tarthat számot az is, hogy kik lesznek az egyes megyékben az un. prefektusok. (főispánok) alprefektusok s egyéb helyi „hatalmasságok”. (Tanügyi főnök, egészségügyi és pénzügyi igazgatóság és sok más.) Romániában a helyi kiskirályoknak még mindig nagy hatalmuk van, s a kormánynak egyik legfontosabb feladata, hogy ezt a túlzott központosítást lebontsa. Magyar (RMDSZ) prefektusa van: Szatmár, Szilágy, és Hargita megyéknek, s alprefektusa többek között Bihar megyének Modok Gusztáv személyében. Úgyszintén fontos feladat, egy új tanügyi rendszer, s magyar iskolarendszer kialakítása, mivel eddig főleg az un. Egységpárt (Funár pártja) és Nagyrománia pártemberei uralták a tanügyet, a magyaroknak nem volt beleszólásuk saját sorsukba.

Ha igaz, hogy győzött a demokrácia, talán sok minden megváltozik. Reméljük a csodát.

STARK LÁSZLÓ

Báró Wesselényi Miklós születésének 200-ik évfordulóján

Zsibón és több helységben 3 napos rendezvény keretében emlékeztek meg Báró Wesselényi Miklós születésének kétszázadik évfordulójáról. A zsibói emlékülés idején Deák Zoltán és Mátyus Éva személyes gyűjtéséből álló szerény Wesselényi-relikviák voltak láthatók. A családi kriptá is romokban hever. Benkő Samu mondta a kriptaromnál, hogy ne a romokat tekintsük, hanem az élő Wesselényi szellemét idézzük és őrizzük meg, amint az a református templom belső falán elhelyezett emléktáblán olvasható: „Zsibón született, itt várja Krisztusát - Wesselényi Miklós - 1796-1996 - a közértelmesség ébresztője.” Benkő Samu a jeles művelődéstörténész, úgy emlékezett meg Wesselényiről, mint a nemzet ébresztőjéről, melyet időszerűvé tesz, hogy nemzedékünk is ébredjen a hosszú évtizedek után, amikor éppen a Wesselényi hirdette eszmék: vagyonosodás szükségessége. a szőlőstehegesség és szőlőszabadság, valamint a félelem nélküli élet napjaink igénye. Lakó Éva zilahi muzeológus arról számolt be, hogy a második világháború után szétszóródott régészeti gyűjteményt az utolsó birtokos megmentette és 3726 darabból álló „Wesselényi-teleki gyűjtemény” néven jegyzett kollekción átadta a helyi múzeumnak. A három napos rendezvényen Csetri Elek, Pajkossy Gábor (Budapest), Deák Ágnes (Szeged), Egyed Ákos, és Veltyk János (Debrecen) tartottak előadást, bemutatva Wesselényit a közgazdász gondolkodót, a reformpolitikust, a jobbágy-felszabadítót. a nemzetébresztőt.

„... megmarad egy diadalmos erdélyi-igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly 1925.

Gellért Sándor költő születésének 80-ik évfordulóján

Gellért Sándor a szatmármegyei Mikolán született. Az ebből az alkalomból rendeztek három napos ünnepség keretében sokan ellátogattak szatmári sirjához, köztük Pomagáts Béla a Magyar Írószövetség elnöke, Kántor Lajos „Korunk” főszerkesztője. A tiszteletére tartott emlékműsoron az Északi Színház Harag György társulatának művészei tartottak szép előadást. December 11. én a költő emlékére vers- és prózamondó versenyt rendeztek, melyre csaknem ötven versmondó jött el Szabadkától Komáromig, Nagyváradtól Gyergyószentmiklósig. A Vajdaságból különbusz érkezett. Hely hiányában nem tudjuk felsorolni a szervezőket, a résztvevőket, sem a győzteseket. Csupán kiemeljük Pomagáts Béla összefoglalójának, értékelésének egy mondatát: „Időnként meglelt köztünk a csoda. Szép verseny volt, érdemes volt eljönni Szatmárnémetibe. A három napos rendezvény keretében a Kőlcsey Líceum pinceszobájában külön találkoztak a régió fiatal költői. A házigazda Kereskényi Sándor volt. Amolyan záróalkoroként pedig négyen Lövétay Lázár László, Orbán János Dénes, Sántha Attila és Vermesser Levente a színház színpadán egy órán át olvastak fel Gellért Sándor műveiből a közönségnek. (Információinkat a romániai Magyar Szóból nyertük.)

Örömmel adjuk híru olvasóinknak, hogy szerkesztő bizottságunk tagja, a Szigeti Topánka Cipőipari Betéti Társaság képviselője, az Endrődi Katolikus Egyháztanács elnöke és több más társadalmi szervezet tagja, UNGVÖLGYI JÁNOS, a Junior Chamber International (Nemzetközi Ifjúsági Kamara) által szervezett pályázatban 1996-ban a Tíz Kiemelt Fiatall pályázat egyik győztese lett.

Gratulálunk, János!

A Nemzetközi Ifjúsági Kamara (JCM) 1996-ban is meghirdette pályázatát, amelynek célja, hogy elismerésben részesítse azokat a fiatalokat (18 és 40 év közöttieket), akik az öt kiválasztott kategóriában kiemelkedő teljesítményt nyújtottak. A kategóriák:

1. Üzleti élet, vállalkozás,
2. Tudományos eredmények,
3. Kultúra, sport,
4. Környezetvédelem,

ÉLEN A LEGJOBBAK KÖZÖTT

A legnemesebb munka az életben az emberek szolgálata

5. Társadalmi, karitatív tevékenység.

Ungvölgyi János az első kategória egyik győztese lett. (minden kategóriában 2-2 győztest hirdettek ki)

Ungvölgyi János múlt év december 28-án, a Budapesti Kongresszusi Központban megtartott II. Nemzetközi Gála keretében vehette át a kitüntetést elismerést. E gála keretében mutatták be a közönségnek a TÍZ KIEMELKEDŐ FIATAL pályázat győzteseit életükről, pályájukról készített videófilm keretében, majd ezt követően a színpadon történt személyes beszélgetéssel.

Érdemes megemlíteni, hogy a győztesek tiszteletére rendezett JC Bál '96. Fővédnökei: Hans Beck az Európai Unió Magyarországi Bizottságának

nagykövete. Tolnai Lajos a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, a védnökök között pedig a HUNGEXPO elnöke, az American Express vezérigazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkár-helyettese, az Iparművészeti Múzeum igazgatója foglaltak helyet.

E nemzetközi Ifjúsági Kamara a világon a legnagyobb szervezet, amelyet a fiatal értelmiségiek, menedzserek, szakemberek és vállalkozók számára hívtak életre. Célja, hogy segítsen és támogasson minden olyan fiatal szakembert, akik Magyarországi társadalmi és kulturális életének tevékeny és sikeres résztvevői kívánnak lenni. A Junior Chamber International jelmondata: „A legnemesebb munka az életben az emberek szol-

gálata.”

Vajon mi erről Ungvölgyi János véleménye? Idézzük győztes dolgozatának néhány sorát: „Egy cégvezetőnek mindig az embereket kell szolgálnia szívéből, lelkéből. Akkor tud igazán ember maradni. Ahogyan életem indult, és ahová eljutottam, az számomra a csoda. Azt is tudom, hogy még többre is nagyobb dolgokra vagyok hívatott. Szeretnék többet, és még jobban dolgozni ezért a hazáért, nemzetért, munkahelyemért, családomért. Nem magamért, hanem mindig másokért. Így leszek magyar, így leszek hiteles, így tudok szolgálni és leszek igazi vezető.”

Kedves Ungvölgyi János, kívánjuk, hogy terveid valóra váljanak, és maradj meg hitednek, nemzetednek, és városodnak hű szolgálatában!

CSÁSZÁR FERENC

Fejezetek a régmúlt időkből XIII.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(közigazgatás, oktatás, vallás)

Az újonnan érkezett endrői telepesek alapvető érdeke volt, hogy békében és nyugalomban éljenek, hivatalos és peres ügyeiket a törvényes keretek között rendezzék. Érdekük volt ez már csak azért is, mert az ország különböző tájairól „verődtek össze”, más-más szokásokkal és erkölcsökkel. s a „békés egymás mellett élés” csak egységes szokásjog alapján volt lehetséges. De szükség volt az egységes fellépésre, a jog erejére a beszállósolt katonaság, a vármegyei és földesúri adószedők stb. esetleges túlkapásaival szemben is. Az újratelepült Endrőd első évtizedeit bizonyára az új, helyi szokások, a község életét szabályozó falutörvény kiformalása jellemezte. A falutörvény tulajdonképpen nem volt más, mint az ösöktől örökölt hagyomány továbbadása a sokat tapasztalt öregek által. Irányítással, példaadással, és tiltással már a serdületlen gyermeket is ránevelték kötelességeire, s magatartásformáit is megszabták. Mire a gyermek felnőtt, „endrődivé” vált.

A falutörvény betartásáról, illetve élő joggyakorlatként történő érvényre juttatásáról elsősorban a községi önkormányzat legfőbb vezető testülete, a falugyűlés gondoskodott. Mivel a falugyűlést általában évente csak egyszer hívták össze, ezért a lakosok ügyeik intézésére, illetve a község irányítására előljáróságot választottak. Az előjáróság tagjai a bíró és az esküdtek voltak, s megbízásuk egy évre szólt. Az Urbárium kiadásáig valószínűleg teljesen szabadon választhattak bírót a község lakosai, az Urbárium azonban úgy intézkedett, hogy a „bírói hivatalra az uraság hármát nevezzen, akik közül a község egyet az uraság tisztjének jelenlétében szabadon válasszon”. Úgy gondolom, nem véletlen, hogy 1731-ben és 1732-ben Molnár György és Hornok András személyében a Nemeskerekiből átköltözöttek közül választottak bírót az endrődiek. Bár egyelőre nem ismerem az 1733 és 1743 között a falu élén álló bírák neveit, valószínűnek tartom, hogy közülük is a többség eredetileg nemeskerekie lakos volt. Az újratelepülést követő első években az akkor már kb. 10 éve állandónak mondható faluközösségben élő, és lassan törzsökös Békés megyeinek mondható nemeskerekiek szokásrendszere jelenthette az új lakosok számára a „mérce”, a könnyebb eligazodást a számukra ismeretlen körülmények között, de maguk a nemeskerekiek is igényt tarthattak - éppen „törzsökösségük” révén - a település vezetésére. (Talán ez felelt meg az uraság igényeinek is.) Az elmondottakból következik, hogy a kialakuló falutörvény alapját a „kerekiek” adták, s a többiek pedig kiegészítették azt, attól függően, hogy mekkora lélekszámú telepesrajjal, és mikor érkeztek. Eddigi kutatásaim alapján jelenleg úgy látom, hogy Endrőd szokás- és erkölcsrendszere jelentős átalakuláson ment keresztül az újratelepülés utáni évtizedekben.

A bíró munkáját segítette a törvénybíró (albíró) és az esküdtek. A „főbíró” titulussal egy 1765-ös bejegyzésnél találkoztam először, de jóval korábban megtörténhetett a főbírói és törvénybírói feladatkör kettéválasztása. Az esküdtek száma 1732-ben 6, 1744-ben 11, 1746-ban 10, 1754-ben pedig 13 a törvénybíróval együtt. A későbbi

évtizedekben a legutolsó, 1754-es létszám (bíró+13 esküdt) állandósul a községben. Az előjáróság feladatköre rendkívül szerteágazó volt. A falutörvény előírásából kiindulva a bírónak az esküdtek közreműködésével legfőbb kötelességei közé tartozott övni, és lehetőleg gyarapítani a község vagyonát, s ügyelniük kellett, hogy a falu területe épségben maradjon. Egy 1759-es feljegyzés szerint a „községen túli részekre erdélyi románok hajtottak birkát teletetésre... Ez évben 2260 darabért fizettek 113 rhénes forintot”. 1762-ben Csejtet „kisújszállási uraimék árendálták márciustól mindszentig 300 forintért”. Ilyen és ehhez hasonló jövedelmek mind a község pénztárába kerültek. Az előjáróság a bíró vezetésével minden év Szent György napján (ápr.24) körüljárta a szomszéd falvaktól elválasztó határvonalat, s megújították a határjeleket. A bíró szervezte meg a termelő munkát, „kifelé” képviselte a községet, s birtokában volt a falu pecsétjének. Külön esküdtek ügyeltek a határbéli utak, gátak, árkok karbantartására, a tűzvédelmi előírások betartására, fuvarok és forspontok kiállítására, a mézszárszékre, a kocsmára stb. A belső rendre ügyelő „hadnagyoknak” az esti harangszó után mindenkit haza kellett küldeniük. Az előjáróság az adókivetéssel, és annak behajtásával kapcsolatos feladatait az előző fejezetek egyikében már említettem, itt csak annyit jegyeznek meg, hogy ugyancsak nekik kellett törődniük az árvákkal, özvegyekkel, koldusszegényekkel, vagy elemi csapást szenvedettekkel is.

A bíró az esküdtársaival együtt - szükség esetén a falu színe előtt - autonóm bíraskodási jogkörrel rendelkezett. Szigorúan büntették a termelőmunkát hanyagul végzőket, a tilalomszegőket, a közérkölc és a vallási előírások ellen vétőket, de azt is, aki „elbarázdált” szomszédja földjéből, illetve intézkedett hagyatéki, osztozkodási stb. ügyekben is. A leggyakoribb büntetés a pénzbírság és a testi fenyegetés volt. A vármegye csak 1842-ben szüntette meg a községi előjáróságok botozási jogát. A XVIII. században azonban különböző vétéségekért a férfiak általában 9 - 12 pálcaütést (botütést), a nők és gyermekek ugyannyi korbácsot, illetve vesszőt kaptak. Néhány példa az ítéletekre: „Mint hogy H. Gy.-né... újra kender tékozlásába avatta magát, ennek tékozló társa pedig K.-né... rossz cselekedeteikért egyenkint 10 korbácsot lészen.” (1781) „Ny. Gy. Koliban görögöt pogánynak és tatárnak compellálta. 12 palcája lészen.”

1783) „S. M. vasárnapi dolgozásért 12 palcával büntetve”. (1795)

Az előjáróság illetékessége kiterjedt a falu minden lakosára, tagjai esküjük szerint, bárkire való tekintet nélkül, szegénynek és gazdagnak egyaránt kötelesek voltak igazságot szolgáltatni.

TÍMÁR ANTAL

ENDRŐD BÍRÁI a XVIII.században

1731 Molnár (Mlinár) György	1767 Hornok András
1732 Hornok András	1768 Varjú György
1744 Bacsa János	1769 Katona István
1745 Szerző Pál	1773 Katona István
1746 Hornok Ferenc	1775 Dávid György
1747 Bacsa János	1776 Katona István
1748 Szabó András	1777 Draho András
1749 Kapus György	1780 Farkas Pál
1752 Tímár Mihály	1782 Csúvár András
1753 Hornok Ferenc	1783 Dávid György
1754 Míkó Gergely	1784 Farkas Pál
1755 Fekécs András	1786 Varga Márton
1757 Vaszkó András	1788 Farkas Pál
1758 Hornok András	1790 Tímár Mihály
1759 Duda János	1791 Farkas Pál
1760 Hornok Ferenc	1794 Katona István
1761 Katona István	1795 Binges János
1763 Tímár Mihály	1798 Kalmár Mihály
1764 Katona István	1799 Kalmár Mihály
1765 Katona István	

Beszélgetés egy hajdan volt gazd' asszonnyal

néprajzi riport -
VIII. befejező rész

Az Öreg-Pócosba vót nekünk, fijam, kertünk. 940 nígyszögöl szőlő, meghát valamivel több gyümölcsös, úgyhogy hát a fák köszt vót a vetemínyes. Nahát ez is asszonyunka vót. A szőlőbe, gyümölcsösbe semmi beleszólásom nem vót, azt Tatád intézte. A meccist, azt ki nem atta a kezibül senkinek. Vót fogadva egy kapás, aki ásott, trágyát kihorta, szóval ilyen naggya munkát vígezte. Meg Tatádnak segített permetezni. A vetemínyest ketten csináltuk Esztivel, Giriczcel, a jánnal. Ez kezdődött a mákvetéssel március elején. Sorhúzóval kihúztuk a sorját 40 centire, osztán porral kevertük a mákot, úgy vetettük, hogy ne legyen nagyon sűrű. Ezt a poros keveriket osztán beletettük az üvegebe, annak szájába dugtunk egy nádszálat, oszt szórtuk a mákot a barázdába. De nagyon csekélyen, nem szabad vót mílyre vetni. Mikor osztán kikelt, lett olyan 3 centi magos, akkor ritkítottuk, kapáltuk. Február vígin vetettük a cukorborsót, olyan másfél arasznyi sortávolságra, ezt is csekélyen. Kelis után kapáltuk kéccer-háromszor. A laposborsót is ilyenkor tájt vetettük. A lencsét mindig sován' földbe vetettük, mer ha kövér földet kapott, akkor elhánta a virágját, szóval nem kötött, nem hozott termist. Dugdostunk őszi dughagymát, meg tavaszt, ebbül többet. Eszt osztán úgy dugdostuk, hogyhát 30 centi sortávolságra egymástul 10 centire. Jaj, Tatád nem túrte, hogy csak úgy beleszórni a sorjába, nagyon haragudott írte mégha a szomszídába látta is. Az őszibül hamarább lett zödhagyma, azt ettük tavasszal korán. Tavasszal, ha hideget kapott a dughagyma, felmagzott. Ilyenre monták a gyomai asszonyok, hogy nízzed mán, kedves, bikásodik a hagyma. A dughagymát, fokhagymát, sárgaripát, zöccsigit márciusba dugdostuk, vetettük. Na mikor aztán megpirút a föld teteje, jött a krumpli ültetés. Vót rá eset, hogy már március vígin lehetett rakni. Tatád aszonta, hogy mílyre kell rakni, hogy ne hajja a harangszót. A vetemínyföldet csak kétévente trágyázták, de Tatád mán használt itt is műtrágyát évente. Tán akkor Gyomán még nem is használt senki, mer' monták is, hogy ni, hát László gazda sózza főggyit. A paszújt fagyosszentek körül vetettük, nehogy elébb kikejjen, mer' esetleg elfagyott vóna. Szárazpaszújnak való vót a fehér gyöngybab, meg a macskatökö sárga, zödpaszújnak a fecskehasú paszúj vót a jó. Nagyon szerettük a zödpaszújt, legkivált levesnek. Vetettünk még lóbabot is, ez osztán zsempaszúj levesnek vót jó. A spárgatök magját előre áztattam, vetés előtt csíráztattam. Egy físzekbe három-nígy szemet tettem. Fözéliknek, levesnek ahogy itt montuk tökkáposztának-nagyon finom vót. Gyenge disznótökbül is lehetett finom tökkáposztát főzni, ez a tengeri köszt vót sok, ugye takarmánynak vetve. Az uborkát sorba físzekbe vetettük, oszt mikor kezdett futni nagyon, lecsíptük a hegyit, kiherültük, mer' ha nagyon elfutott, akkor kevesebb uborka termett rajta. Nahát osztán ciklát is vetettünk egy-két sort, nem sokat, eszt osztán elkiszítve savanyúságnak ettük. Vetettünk mazsolatengerit is, főzni-valót, két-három sort, mikor mán a kökiny javába virágzott. Na még osztán pattogtengerinek valót is vetettünk ugyanakkor. Asszonyunka vót a paszújfejtis, szelelis, a magfogás is. Vetőmagnak külön válogattuk a legjavát a

magoknak. Hagymamagot, zöccsig, rípmagot, szóval mindenbül magunknak termeltünk magot. Pár évenként Tatád hozatott nemes magvakat, vagy nímékszor szomszídokkal is cseréltünk magokat, ha vót nekik szebb. A vetőkolompírt is 3-4 évenként cseréltük, a békési rózsá, ella, gülbaba ment

akkoriba. Dinnyével nem kinlítottunk, mer' Tatád fogadott több ívre dinnyést Hevesbül. Hát az osztán gyönyörű dinnyéket termelt. Vikonyhajú, pirosbelü, apró feketemagvú, mízides vót. Nímék 15-16 kila vót, olyan ídes, mint a míz. Meg sárgadinnye is vót tukesztáni, togó, cukor-dinnye.

Piacra is árultunk sokat. Bilyog is vót benne. A szebbje ment a ványai, berinyi, tarcsai piacra. Sok szilvafa is vót. Egy rísze ment cefrébe pályinkának, Tatád főzetett külön fügekörte, őszibarack, törköly pálinkát is. Vót bercencei, veres meg ringló szilva. Lekvárnak csak a bercencei vót jó. A veres szilvából főzött lekvár savanyu vót. Október elejire finom ídes lett a szilva. Nízegettem ugye, hogy ha szíjjel nyomtam a szilvaszemet, ugye meglátta az ember, ha könnyen elválk a magja körül, meg ott barna is, meg száránál a tövin aszalódott, akkor lehet szedni lekvárnak, vagy aszalásra. Valamennyit itthon is aszaltunk, de inkább aszaltattunk. A gazdasági iskolának jó vót az aszalója. Na a lekvárfőzés az nagy munka vót, a gazd'asszony, a cselédjány, Kapásné dóga vót. Legelébb vót előtte való napokba a katlantapasztás, meg a rézüst fenekit is tapasztani kellett, nehogy odakozmájjon a lekvár. Leszettük a szilvát, vagyhát sokat verni kellett, a levárfőzés napján magvaltuk. Tudod fijam, mi ledaráltuk a szilvát, mer' ugy hamarább megfőtt. Ha nem vót segiccsigem, akkor a magvalást, darálást még előtte való nap megcsináltuk. A rézüst fenekit egy kis ídes zsirral, vagy szalonnával bedörzsöltük. Hogy ne ragadjon le a lekvár. Így osztán a nyócórás harangszó mán az üstöt fenn tanálta az üstházon. Még így is öreg este lett, mire megfőtt a lekvár. Nagyon se lehetett alá tüzelni mer' akkor meg rögtön odaígett. Ebbe a férfiak nem szóltak bele, legfeljebb estefeled odajöttek, beszélgetis közbe kavartak rajta egyet-kettőt. Nekem gazd'asszonnyal még közbe ítelőfőzés is gondom vót, paprikácsirkét főztem legtöbbit, utána bor is lett feladva. Aki kavarta, a soros kavará, az tüzelt is, de nagyon takarosán. Akkor vót kisen a lekvár, ha a kavará vigighuzták az üstbe, oszt az üst feneke fínyes maratt, meg lehetett látni az ajját, vagyha kiemelték a kavará, a lekvár ott maratt a kavaráon, nem csurgott le. Na akkor osztán levettük az üstöt, és az előre elkiszített szilkebe azon forrón mertük bele. Hólyagpapírt kötöttünk a szájára és majd kenyírsütéskor még a kemencébe raktuk, jól kidunçoltuk. Dióveriskor az emberek levertik nagy hosszú dióverőkkel a diót, az asszonyok meg összeszették. Gyerekik és nagyon ílveszték, mer' felmehettek a nagy fára, osztán a hosszú rúdakkal verték a diót lefele. A dióbül nem minden évbe vót jó termés. Utánna felvittük a pallásra kiterítve szikkadni. Vót, aki sok az előre megcsináltatott koporsójába rakta a palláson. A mogyorót, azt csak ugy szedegettük, ahogy potyogott oszt jó' van, az nem sok vót.

Cs. Szabó István gyűjtése

Az őszerázta válláról sokszínű ruháját, és elteregette a fák alatt. Egyik felére ráheveredett, s a másikkal betakarózott és álomba szenderedett. Éppen idejében, mert a hegyek mögött már készülődött a tél, és előre küldte szálláscsinálónak szolgáját a szelet. Az fűjt egy nagyot, és attól egyszeriben, megálltak a szaladó vizek, és kopogós hátukon toporogta a fázomtáncot a didergő december.

A hófelhők megszánták a legöregebb hónapot, s hogy ne fázzon betakarták puha takaróval. Szállt, szállt a sok pihe s egykettőre fehér lett az egész világ.

Palkó örvendezve szaladt nagyapóhoz, s kérte, hozná le a padlásról a szánkót, mert nincs annál jobb, mint siklani a hófehér havon.

A szánkót ugyan lehozta nagyapó, de mert sürgős dolga akadt, arra már nem ért rá, hogy meg is utaztassa a Palkót. A kisfiú duzzogott egy ideig, aztán odasündörgött a kutyaházhoz, és előcsalogatta Gombócot és Gömböcöt. A kutyusok nagyot nőttek nyár óta, de azért a játékot most sem vetették meg. No, de most hiába csalogatta őket kis gazdájuk, hogy legyenek a lovacskaik s repítsék a szánkót, csak a fejüket csóválták, de az is lehet, hogy csak a farkukat.

- Vaú-vakk - prűszkölt haragosan Gömbóc, mert éppen az órára telepedte egy szemtelen kis pihe. - Világért sem lépek bele ebbe a fehér micsodába, mert fázik a talpam, és nincsen bocskorom!

- Vaú-vakk - Kergesd el ezeket a fehér legyeket, hogy ne röpködjenek, akkor szívesen kimegyünk! - tódította Gömbóc.

- Ó, ti buták! - kacagott Palkó - Nem legyek ezek, hanem hópihéek.

- Pihe ide, pihe oda, én nem lépek bele soha! - berzenkedett Gömbóc, és Gömbóc élénken helyeselt

- Na jó, - mondta Palkó - hanem akkor kóstolót ne kérjetek majd, mert ma disznót öltek a szomszéd Marikáék, és hoznak nekem egy egész tányér hurkát.

De már erre Gömbóc kidugta az egyik lábát és megpróbálta, megér-e egy tányér hurka egy kis hóban járás. Úgy találta, hogy igen. Nem is olyan borzasztó a tél, mint amilyennek a

Mária néni meséi

Hurkakóstoló

kutyaházból látszik.

Hanem Gömbóc még húzódozott egy kicsit. - Aztán igazán adsz abból a hurkából? - kérdezte vacogva, és ő is kidugta a lábát.

- Már hogyné adnék! - bizonykodott Palkó - Tiétek lesz a hurkavége, pálcikája. A világon nincs jobb nála!

- Akkor jó. - örültek a kutyusok, és vakkantás nélkül túrték, hogy kis gazdájuk táltosokká nevezze ki őket. Igen ám, de Palkó még járatlan volt ebben a tudományban, és úgy fogta szánkó elé a két mihaszna kutyust, hogy csak a nyakukba akasztotta a hámot, de a szánkóhoz nem kötötte oda. Így történt aztán, hogy amikor megcsördítette a játékostort és elkiáltotta, hogy „Repüljete táltosok! Soha meg ne állja-

tok!" - csak öt húzták magukkal a kutyusok, a szánkó a helyén maradt.

Szokrát vetett a nadrág hátúja, amint csusszant a felporzó hóban, és bizony, most Palkó találta úgy, hogy nem is olyan jó dolog ez a tél. Különösen,

ha nadrágféken kell szánkózni a frissen hűtött hóban. Ám hiába könyörgött a száguldó táltosoknak, tudták azok, mi a regula. Repültek, ahogy Palkó parancsolta, és meg nem álltak volna világment sem. Közben olyan csaholást csaptak, hogy mind elrebbentek onnan a borzas verebek. S ez még a kisebbik baj volt. A nagyobbik akkor esett meg, amikor a kutyusok éppen a kiskapu előtt suhantak el, mert abban a pillanatban belépett a szomszéd Marika, kezében egy nagy tányér hurkával. Csak akkor vette észre, hogy mi suttyan a lába elé, mikor már el is ütötte őt a kutyafogat. Nagy ívben átbukfencezett Palkón, és a kutyák elé tálalta a hurkát, tányérostól.

Azok neki is láttak a falatozásnak nyomban. Hanem, hogy ne mondhassa róluk senki, hogy falánk és önző jószágok, hozzá sem nyúltak a világ legjobb falatjához, a hurkavéghez, pálcikához. Azt meghagyták Palkónak, hiszen ő mondta, hogy az a legjobb csemege. Éppen az utolsó falat után nyalogatták a szájukat, mikor Palkó és Marika nagy nehezen feltápáskodtak.

- Hová lett a hurka? - toporzékolt haragosan Palkó -

- Azt bizony megettük - csóválták a farkukat jámborul a kutyusok, - De egyet se búsulj kigazdánk! A javát meghagytuk neked!

No, erre már eltörött Palkónál a mécses. Még az sem vigasztalta meg, hogy délután jól megszánkóztatta. Este a kiságyban is a hurkát siratta. Éjjel arról álmodott. Mondanom sem kell, hogy a kutyusok is. Ők azért mert megették, Palkó meg azért, hogy megenné.

Ha disznótör lesz nálatok, vigyetek neki kóstolót! De vigyázzatok, nehogy ti is a hóban tálaljátok.

IVÁNYI MÁRIA

Újévi köszöntő

(Régen a gyerekek ezzel a kis verssel jártak Endrődön új évet köszönteni)

*Boldog új esztendőt
adjon a jó Isten.
örömet és áldást
mindnyájunknak itten.*

*Akik csak itt laknak
ebbe a kis házban
legyen részük jóban,
minden boldogságban.*

*Liba, kacska, réce
legyen nagy tömegben,
jusson ki a jóból
reggel, délben, este.*

*Amit csak kívántok,
teljesüljön bőven,
és éljete vigán
ez új esztendőben.*

VASZKÓ IRÉN
gyűjtése

Trodalmi oldal

MINDSZENTY MOZAIK

† J. Kard. Mindszenty

I.

1944 nyarának vége felé jártunk a Veszprém-Jutas-i katonaiskola tiszti tanfolyamán, ebben az egyéniség-húsdarálóban a Rab Mária búcsú megünneplésére készítettek elő bennünket, Pater Noster nélkül, de annál több költői káromkodás kíséretében. El is érkezett a nevezetes nap. Dísz-zászlóaljjal, puskával tisztelegj-jel fogadtuk Haász István tábornok püspököt. Pengett körülötte a tisztek sarkantyúja, villogtak a kardok, csak azt nem tudtuk, kicsoda a kíséretében az a sovány, markáns arcú tisztelendő, akit mindenvaló rangos cingulus és biretum nélkül legalább úgy hódoltak körül uraink, mint a generális-püspököt. Csak a cso-

datévó forrásnál, ahol a tábori püspök hazafias prédikációval koronázta szent miséjét, ott derült ki üdvözlő szavaiból, hogy a veszprémi megyéspüspök, Mindszenty József tisztelte meg a rabszabadító Szűzanya búcsúünnepét, akiről aznap este azt suttogták a hálóban a zalaiak, hogy egerszegi plébános korában - nem is olyan régen - kegyes szigorúságáról volt híre, de ennek gyakorlatát mindenkor önmagán kezdte.

II.

Megjött az ősz, véle Szálasi Ferenc, s mi friss hadapródok a veszprémi vár alatti sziklapincébe rejtve őriztük a Nemzeti Bank idemenekített aranyfedezetét. A szolgálatok közötti pihenőidőben pedig a bátyán sétálgatva csodáltuk a Séd százszerű völgyét, a szüretes Csatárhegyet, meg tovamagasló testvéreit, a két Papod-ot, és az öreg Futóné vonulását. Nő, meg - minek is tagadnám -, udvarlási alkalomra vártunk. Egy ilyen alkalommal utcalárma zavarta meg ábrándozásomat a várbéli palotácskák közül. Tömegecske verődött össze, főleg asszonyokból, akik imádkoztak, és váltakozva valakinek a szabadságát követelték. Odacsatlakoztam én is kíváncsiskodni, s a kegyes hölgyek suttogták a fülemben, hogy a püspöküket kísérik, „rabolják el” a nyilasok: - Nem tudná kiszabadítani? Azt nem tehetem egyszál-egyedül, helyette megjósoltam, majd elégtételt vesz rajtuk érte a sorsuk!

Megtörtént...

III.

Primássá emelkedésének híre már hadifogoly rendben, az Uralban ért utol, előbb „ellenálló” jelzővel ékesen, majd egyre erősödő csikász-vicsorgások kíséretében. Az iskolák elvételének ellenzése, a szerzetes-téma, a legitimizmus és a Mária-napok voltak a címszavak a nagynéha kitévő Szabad Nép-ben s négy esztendő múltával, hazafejé, Máramarosszigeten már az „utódját” is javaslatba tette átvevő kormánybiztosunk, Hegyi Gyula államtitkár (van, aki e nevet nem ismeri?), az ugyancsak veszprémi Bánás László személyében. „Mert így akarja, követeli a magyar nép!” S ehhez a „követeléshez” hónapon

büvül nékem is csatlakoznom kellett. Mint régi kollégistát kivezényeltek tüntetni az Üllői-úti Mária Terézia laktanyából, szállásunkról. (Amit most Hotel Maléternek hívnak a ferencvárosiak) De csak egyszer - akkor is némán, - mert a besúgók másnap tetten értek az Örökimádsá-templomban, szentmisén, s nyilván repülni is megtanulok, ha a következő orvosi vizsga nem mutat ki a baltüdömbben ökölnyi Sztálinkavernát, ami gyógykezelésre utaltatott a Budakeszi Honvéd Szanatóriumba.

IV.

A kúrafolyosón fekvő, s a lucernásnak tisztelt temetőre nézve, itt ért letartóztatásának, megaláztatásának és elítélésének híre, s fő-fő bizalmi, a borbélysegédből gyorstalpalt rendőrtiszt, Hingyi „bajtárs” eme kommentárjával: „Majd Péter elvtársék legumibotózzák róla a csuhát!” S azután - ha halkán is - egyre szaporodtak a hírek az évszázados iskolák, kolostorok széjjelveréséről, szerzetesrendek szétkergetéséről, az eklézsia kifosztásáról, s mindezek a „nép nevében”, pedig az istenadtnak beszolgáltatás címén a bátyuskák eleették a kenyerét.

Úgy-ahogy befoltzott tudóval egy esztendő múltán már nem volt helyem az egyetemen. Állami gazdaságba mentem, deportáltakkal gyapotot termelni, megfosztva még a hadirokkantságra való jogosultságomtól, hogy „klerikális, reakciós vagyok!”

V.

Megiramodtak az évek. Ötvenhatban villanásnyi ideig gépkocsiba szállás közben láttam a bíborost s nyilatkozata után összeveszhettem a barátaimmal azon, hogy dehogy akarta ő visszaperelni a latifundiumokat, csupán az tette szóvá amit azóta részben már gyakorolnak is, - hogy az egyházi intézmények fenntartásához az államnak hozzá kell járulnia, a tulajdonba vett fedezet részbeni pótlásául. A börtönben szabadítójával, Pálkás örnaggyal találkoztam, az USA nagykövetség előtt egyszer az édesanyját láttam, rendőri felügyelet koromban úgy ért vissza hozzám a még Budakeszin irt „szamizdat”-om, mintha sohasem is láttam volna. Íme:

*Pillangót fogott a kandi pók,
s körülhálózta orvul,
veri a hamvát rágalommal,
és míg szép szárnya torzul
országrontóvá hazudják,
szadista törpék játék-tárgya,
pincebozót gyötört lakója
a sugárzó hit szárnyalása.*

*Pillangóherceg, Te vagy a hitünk!
Az élet legyőzi a halált,
mert tank mögött kevély a gazság,
s az igazság jogáért kiált.
Felragyog majd a szabadság napja,
befényli cellád hosszú éjét,
Isten őrizzen! Alázatos szívvel
csókolom bíborod szegélyét.*

VI.

Vagy tíz esztendővel ez előtt német barátaim Máriacellbe vittek, s itt Nagy Lajos királyunk építette templomban imádkozhattam Mindszenty József hercegprímás sírköpolnája előtt, ahol a fél-világ róta le tiszteletét. Ausztráliai virágok, átkötte piros-fehér-zölddel, kanadai cserkészek árvalányhajas koszorúja, a Csíksomlyói Boldogasszony faragott szobrocskája a rovásírással rárótt székely himnusz első sorával, ezekhez csatlakozott az én Pista-virág csokrétam, ami bizonyára a magyar földben feslett, hiszen a legenda szerint a kegytemplom alá jelképesen az összes magyar vármegyéből vitetett Nagy Lajos földet - ezért jelölte ideiglenes sírhelyéül a primás, - márpedig én onnan csórtam bokréta-cskám virágait az anjou király szobrának tövéből.

Mellettem néger hölgy pergette olvasóját, Indonéz apáca, somb-
reró-tartó mesztic imádkozott, jelezvén, hogy miként teljesedik egyetemessé a magyar primás példaadása.

VII.

Legközelebb s talán utoljára az első „találkozásra” 47 esztendővel került sor - ha a Fennvaló éltet, - Mindszenty József bíboros-primás itthoni temetésekor, ha másképpen nem, hát a képernyő felidézte lelki jelenlét útján. Azt hiszem nem kell elmondanom, hogy én ezt a szürke mozaikot koszorúnak számom koporsója elé. Élete példája pedig kísérjen a jobb jövőbe minket!

TIMÁR MÁTÉ
1991. február 20-án

AKCIÓ!
AZ ENDRÓDI
HÁZTARTÁSI BOLTBAN
ENDRÓDI ÚT 1.

AJÁNLATAINK:

Téli tárolású almáink:

gloster	55,- Ft/kg
icaret	55,- Ft/kg
jonatán	40,- Ft/kg
Étolaj kimért	160,-Ft/kg
Étolaj 1 l.	177,-Ft/kg
Burgonya	15,-Ft/kg
2 db. Gázkonvektor féláron!	

Kínálatunk bővült cipőárusítással is!

PC Shop

EGY ÉLETEN ÁT BÁNNI FOGJA,
 ha számítógép vásárlás vagy átalakítás előtt
NEM JÖN EL A PC SHOP-BA!

Szarvas, Szabadság út 30.

Tel., Fax: (66) 311-422

FIZIKOTERÁPIA AZ ENDRÓDI ORVOSI RENDELŐBEN

Kezelések: Ultrahang
 Rövidhullám
 Stabil galvánáram
 Iontoforézisek
 Dia-dinamikus áram
 Szelektív ingeráram
 gyógymasszázs

Ajánlott: mozgásszervi betegségek, gerincfájdalmak, fej-, nyak-, vállfájdalmak, derékfájás, végtagfájdalmak, izületi fájdalmak, kopások esetén.

A kezelés bárki számára igénybe vehető, előzetes megbeszélés szerint.

Az orvosi rendelő Fő utca 3. Telefon: 386-520.

MEGNYÍLT

a KÍNAI BOLT

Hősök tere 7.sz. alatt.

Sok szeretettel várjuk
 kedves vásárlóinkat!

Kaphatók: női, férfi, és gyermekruházat,
cipő nagy választékban.

Martol Cipő

Dinya Zoltán
 vállalkozó

Lakás:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
 Tel.: 06 66/386-578 Tel.: 06 66/386-578

Telephely:

06-30/436-781

IRODABÚTOROK

VÉGKIÁRUSÍTÁSA

50-60%-os árengedménnyel!

Székek, kezelő- és íróasztalok,
irattartók, polcok, állványok,
öltözőszekrények
újszerű állapotban, különböző
színekben közületek, iskolák,
vállalkozások és magánszemélyek
részére!

100.000 Ft feletti vásárlás esetén
terményt is beszámítunk
a vételárba!

ÁRUSÍTÁS: ENDRÖDÖN a Blaha
Lujza úti volt „Nagylány Iskolában”,
mindennap 7-18 óráig!
MÉG JANUÁRBAN!

„ÉPFE“

építőipari-szakipari és festő-vállalkozó
BARTA LÁSZLÓ

5502.Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.
 Telefon/Fax: 06-66-386-896 (o8.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:
 06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
 melegburkolási munkákat takarítással
 Teljes szakipari munkák tervezetetését, szervezését,
 lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

THERMÚX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep út 3. T/F: 66/386-614, 386-226

VÁLLALKOZUNK ÉPÍTÉSI MUNKÁK

VÉGZÉSÉRE TERVEZÉssel IS.

Készítünk és szállítunk betonkeveréket. Osztylozott adalékanyagokból szükség esetén vegyszeradagolással, melegvíz felhasználással. Laminált bútorlapot méretre vágunk, élfóliázunk, értékesítünk több színben.

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.

Telefon: 66/386-891

66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)
l, bevezető árakon kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú

cipőgyártás

**Velem nem
fogsz elveszni**

**B
Ü
É
K

1
9
9
7**

...hogyan az új évet szebbnek lássuk...

**ÖN IS
HIRDETHET
LAPUNKBAN!**

Az önkormányzat munkájáról

Az ünnepek miatt szokatlanul korán került sor a december havi képviselő-testületi ülésre. Ennek megfelelően a bizottsági ülések már december 9-ikével kezdődő héten lezajlottak. A bizottsági üléseken sikerült jól előkészíteni az anyagokat, s ezért viszonylag kedvezően folyt le a testületi ülés.

Dr. Frankó Károly polgármester úr az ülés első pontjaként „Gyomaendrődért” kitüntető plakettel és oklevéllel jutalmazta Dr. Csaba Kálmán főorvos urat, megköszönve a negyedszázados, lelkiismeretes munkáját. December 31-én ugyanis megszünik a szülőotthon, s sajnos, több gyomaendrődi születésű gyermek nem lesz.

Ezek után az adók témája került ismét sorra. Az előző számban már említettem, hogy 20%-os emelésre kerül sor. Végleg eldőlt, hogy az Új Kert-sori és Dobó utcai telkek után m²-ként 1.500 m²-ig 2.-Ft/m², 1.500 m² fölött 3.000 Ft + 0.40 Ft/m² telekadót kell fizetni a tulajdonosoknak.

A következő téma az 1997 évi költségvetési koncepció volt. Sok bizonytalanság tapasztalható még a bevételek tekintetében, s emiatt a kiadás oldalon is. Az már látható, hogy komoly összegeket kell a testületnek lefარგnia az igényekből. Ugyanis az igény szerinti különbség 339 millió forint, de a szűkített költségvetésben is (mely csupán a minimális lehetőségeket biztosítja) 144 millió forint hiány mutatkozik. Különösebb vita nem is volt, hisz ez még az első olvasatnak számít. A képviselő-testület tagjai az ünnepek alatt foglalkozhatnak a megoldási lehetőségekkel!

Olvasóinkat tájékoztatni kívánom az 1996-os költségvetési zárszámadás néhány adatáról, bár tájékoztatásom idején még néhány nap hátravan az évszámig. Az eredeti költségvetés bevételi oldala 814 millió forintra szűkült. E helyett 1 milliárd 200 millió forint körüli bevétellel zárhatjuk az évet. (Körülbelül 2-3 millió forint tartalékkal.) A 814 millió forint fölötti összeget az állami költségvetésből kaptuk feladatok ellátásért, és a köztisztviselői és

közalkalmazotti bérekre.

Kétszeri nekifutással sikerült a vízdíj hatósági árát elfogadni. (Ha nem fogadtuk volna el a Vízmű Rt mintegy 30 forinttal emelte volna meg az árat, mert nem pályázhatott volna az állami lakossági árkiegészítésre.

Ezek után rendeletalkotások következtek:

- környezetvédelmi alapról,
- állati hulladék ártalmatlanításáról, (kg-ként 20 Ft díjat kell fizetni)
- a folyékony hulladék szállításáról, (a szállításáról pályázatot írt ki az Önkormányzat).

Majd tájékoztatók hangzottak el:
- Turisztikai Marketing troda jan. 1-én kezdi meg működését.

- A Családsegítő Szolgálat szélesíteni kívánja tevékenységét.

- A termelői szolgáltatások árai 20%-kal emelkednek.

- Millecentenárium Emlékhely létesül az Okt. 6 Lakótelep és a Szent Gellért Katolikus Iskola előtt. Kétszázötvennyolcezer forint pályázati pénzből a Természetvédelmi Felügyelőség segítségével.

- Emelkednek a helyi autóbusz viteldíjai: menetjegy 50 Ft, dolgozói havi bérlet 1.200 Ft, nyugdíjas és tanulói havi bérlete 350 Ft.

- A Motormúzeum támogatására szerződés jön létre, melyben az Önkormányzat kiköti, hogy milyen feltételekkel adja a támogatást, amely ebben az évben 200 ezer forint, a következő évben pedig 500 ezer forint.

Felmerült annak lehetősége, hogy a GYOMASZOLG Kft a kedvezőbb adózási feltételek miatt alakuljon át Közhasznu Társasággá. Szakértői vélemények szerint azonban ez nem célszerű, mert ebben az esetben Felügyelő Bizottságot kell létrehozni, amely tulajdonképpen elvinné az esetlegesen képződő hasznot.

A kedves olvasókat ennyiben kívántam tájékoztatni a Képviselő-testület december 19-iki üléséről. Ismételtlen kérem Önöket, hogy az elkövetkezendő üléseken tiszteljenek meg bennünket jelenlétükkel.

Kívánok minden kedves olvasónak boldog, békességes új esztendőt.

CZIBUIKA GYÖRGY
alpolgármester

„Él nemzet e hazán”

Világjáró Giricz László barátunk Százhalombattáról hazalátogatván csodálatos vasárnap délutánnal ajándékozott meg minket december 8-án, a Könyvtárban. Barangolás az 1100 éves Magyarországon címmel zenés, vetítettképes előadáson mutatta be történelmi emlékhelyeinket. Az endrődi nagyharang zúgása közepette indultunk el a Hősök teréről a mesterien fényképezett diáképek segítségével, hogy másfél óra múltán a Latinovics Zoltán hangján megszólaló Szózat alatt térjünk vissza ugyanide. Az elmúlt korok képei újra történelmivé tágitották országhatárainkat, hogy bebarangolhassuk édes hazánkat Verecke híres útjától Ópusztaszeren, s a királyvárosokon át a nyugati gyeplőig: a Lajta hegységig. A Honfoglalás című film zenéjét hallgatva gyönyörködhetünk a Feszty-körképben és László Gyula régészprofesszor hont foglaló magyarjaiban. Régi dicsőségünk idején épült gazdag templomok és erős várak táruáltak szemünk elé, hogy a reá következő képsorokon megtapasztaljuk a történelem kegyetlenségeit: Muhi, Mohács, Nagymajtény, Segesvár, Recsk emlékhelyeinél. Okos és erős uralkodóink vezetésével nemzetünk naggyá és erőssé tette az országot, melyet rendre katasztrófába sodort a széthúzás, s a túlerő. A túlerő már elengedte a torkunk, talán a széthúzáson a sor?

Bár újra tudomásul vettük, szabadságharcaink, forradalmaink sorra elbuktak, én mégis remélek. Az új év küszöbén. Vörösmartyval, Latinovitsccsal együtt: „Az nem lehet...”

GELLAI JÓZSEF

KDNP KARÁCSONY

Több éves hagyományainak megfelelően, meghitt és családias Karácsonyi estét tartott december 21-én délután a Kereszténydemokrata Párt helyi szervezete a Közösségi Házban.

A nagyszámú tagság mellett vendégeink voltak: Macskássy Izolda festő és grafikus művész, akinek nemrég volt képiállítása városunkban, Dr. Frankó Károly polgármester úr, Czibulka György alpolgármester úr, Ladányi Gáborné a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola igazgatója az önkormányzat több tagja és sokan mások.

Vaszkó András elnök megnyitóját a Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola növendékei az endrődi betlehemesek köszöntötték, nagy sikert aratva, a jelenlévőket.

Majd Gellai Richárd furulyaszólója után Iványi Mária ez alkalomra írt versét szavalat el.

Befejezésül Ádám Gyöngyi vidám és karácsonyi dalaival készletette tapsolásra a jelenlévőket.

Majd a műsor után közösen énekeltük a karácsonyi énekeket, és magkezdődt a baráti társalgás, fogyasztva a batyuba hozott minden jót.

Azoknak a tagtársainknak, akik nem tudtak eljönni, ez úton kívánunk boldogságban és egészségben, eredményekben gazdag új esztendőt, és várjuk őket január 6-án este hat órakor tartandó gyűlésünkre.

VÉHÁNÉ SZEDLÁK ILDIKÓ
titkár

VÁROSUNK Gyomaendrőd

Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házinymoda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 2. szám

1997. február

Időközi választás 1997. március 9.

Tisztelt Polgártársak!

Mire ez az eszmefuttatás megjelenik, már be is indult a kampány a város első polgára cím elnyeréséért. Mikor e sorokat írom, még nem tudni, hogy hányan fognak „ringbe szállni”, de minden bizonnyal elkezdődnek a latolgotások, ha nem is nyíltan, de a háttérbe maradók között, hogy kinek, milyen az esélye, ki hol, és mennyi szavazatot tud szerezni, s az mire lesz elég? Talán még kényszerindulók is lesznek, akiket sportnyelven szólva „nyúlnak” neveznek, hogy szavazatokat szerezzenek, vagy éppen elvegyenek egy-egy indulótól.

Megfogalmazódnak a kívánalmak és elképzelések, hogy milyen legyen az új polgármester, és mit várnak el tőle? Érdemes lenne egy felmérést készíteni a lakosság körében, hogy mik a kívánalmak és elvárások a megválasztandó személyével kapcsolatban. Ha ezeket az adatokat összegyűjténék, és letennék a jelöltek elé, hogy íme, ezek az elvárások a választópolgárok részéről, meg tudnak-e felelni, vagy fel tudják-e vállalni ezeknek az óhajoknak a teljesítését, nem hiszem, hogy akadna jelölt, aki ezt megtenné. Hiszen egy komoly jelölt, ismerve a lehetőségeket és az adott helyzetet, még saját elképzeléseiről is félve nyilatkozik.

Ugyanis az érdekek ütköznek, mert más az elképzelése egy szociális segélyen élőnek, mint egy pedagógusnak, másképp látja a lehetőségeket a munkanélküli, mint a munkaadó, illetve vállalkozó stb. Mégis egyben megegyeznek: mindegyik a maga érdekét szeretné megvalósulva látni. Tehát mindenki arra szavazhat, akiben bízik, megválasztva azonban csak egy lesz. A többi „fogadó”, hogyan fogja elviselni, ha nem fut be a „lova”? Megkezdődik újra a fűrés, személyi torzszalkodás, mint az elmúlt választás után? Emlékezzenek rá! Az előző polgármester még le sem tette a hivatali esküjét, máris alkalmatlannak lett nyilvánítva, pedig a lakosság nagy többségének bizalmát élvezhette.

Tisztelt Polgártársaim!

Szent meggyőződés, hogy a jelöltek mindegyike tisztességes, és becsületes ember, mindegyik a város érdekeit tartja szem előtt. Még azt is ki merem jelenteni, hogy igen bátrak, ismervén a lehetőségeket és mozgásteret, hiszen a csapdából a kitörési lehetőség csekély. Mégis, mi motiválja, mi az az indíték, amely rajthoz állítja őket? Talán az önbizalma, vagy talán hatalomvágy? Vagy egyszerűen a rábeszélés? Nem tudjuk. De egy biztos, hogy egy kivétellel egyik jelöltnek sincs gyakorlata az önkormányzati tevékenységben! Akkor pedig tanulóként kezdenek a hátralevő másfél évet. Igaz, sokan azt mondhatják, hogy ez a másfél év nem nagy rizikó, bárkit

állíthatunk a posztra, legalább beletanul a következő választásokig. Csakhogy a mai normatíva szerinti ellátás mellett, amely állandóan fogy és a feladatok nőnek, akár csődbe is lehet vinni a várost. Miért mondom ezt? Azért, mert ha egy új ember kerül a polgármesteri székbe, nem ismeri az önkormányzás szerteágazó útvesztőit, meg kell ismernie munkatársait, a képviselőtestület tagjait, meg kell kezdenie a bizalmuk elnyerését, ki kell alakítani kapcsolatait a megyével, meg kell ismerni és tanulmányozni a város eddigi irányelveit és célkitűzéseit, a folyamatban lévő és tárgyalás alatt álló ügyeket, az ezekkel kapcsolatban már megtett intézkedéseket (ívóvízügy, telefonhálózat stb.). Mint tudjuk, a tárgyaló felek általában a beugró személyekkel bizalmatlanok, tehát meg kell győzni őket. És folytathatnám a buktatókat oldalakon keresztül, de nem teszem, hiszen polgártársaim is tisztában vannak mindezekkel a következményekkel.

De hát akkor kit válasszunk?

Erre röviden is tudnék felelni, és pedig úgy, hogy azt, aki a fent említett követelményeknek és elvárásoknak a birtokában van. És ki az? Természetesen az alpolgármester.

Csak egy feltevés, tisztelt Polgártársaim: Ha pl. a megválasztott polgármester valami oknál fogva (betegség, magasabb pozícióba helyezés stb.) nem tudja ellátni huzamosabb ideig feladatát, nem kell új polgármestert választani, mert helyette az alpolgármester veszi át az irányítást, mint jelenleg is! Tehát ha megfelelően végzi munkáját, oklanság lenne elmozdítani. Ha megfelelt, mint megbízott polgármester, akkor miért nem felelné meg, mint megválasztott polgármester? Hiszen neki helyzeti előnye van! Kifogást ellene és munkája ellen érdemben nem hallottunk. Ha egy atlétához akarom hasonlítani: Ő „be van melegítve”, tehát nem kell félni bukdácsolástól, vagy „izomhúzódástól”, azokkal szemben, akik csak úgy odaállnak a rajthoz. Ez pedig behozhatatlan előny a futónak is, de jelen esetben még a városnak is, mert nem kell a tanulópénzt megfizetni, amely igen súlyos is lehet.

Tisztelt Polgártársaim!

Ezt, amit itt leírtam, ne tekintsék pusztán propaganda beszédnek, kampányolásnak Czibulka György alpolgármester úr mellett, hanem fontolják meg gondolataimat. A Kereszténydemokrata Néppárt a folyamatosság mellett kötelezte el magát. Úgy véljük, kísérletezésre nincs se idő, se pénz.

VASZKÓ ANDRÁS

Önnnek joga van tudni...

A januári számunkban már néhány mondat erejéig elmondtuk, hogy az Adózás Rendjének vonatkozó módosításával, a törvényhozók lehetőséget adtak az adóhatóságnak, hogy a jövedelem megállapításánál a „becslés”-t széles körben alkalmazza, már az 1996. évi adóbevallásoknál.

A szakmák, - ezen belül megyék, és településkategóriák - szerint meghatározott minimumértékek alatti jövedelembevallások esetén az APEH az 1996. évi jövedelemadó bevallás kiegészítésére hívhatja fel az érintetteket.

Több éve állandóan visszatérő tény, hogy miközben a bérből és fizetésből élők, az ún. alkalmazottak, egyre több személyi jövedelemadót fizetnek, az egyéni vállalkozók alig járulnak hozzá a közteherviseléshez. 1995-ös statisztika szerint az államháztartás közel 400 milliárd forintos személyi jövedelemadó bevételéből az egyéni vállalkozók befizetései mindössze 3,5 milliárd forint, tehát még az 1%-ot sem éri el! Ugyanízt a trendet mutatja az egy főre jutó átlagjövedelem is. Miközben az alkalmazottaké növekszik, az egyéni vállalkozók bevaltott jövedelme az infláció ellenére csökken. 1994 évben a bevallások szerint a főállású egyéni vállalkozók átlagosan évi 193 ezer forint jövedelmet mutattak ki, 1995-ben már csak 169 ezret, miközben az alkalmazottak átlagjövedelme ennek több mint kétszerese, közel 400 ezer forint volt. Nőtt viszont az egyéni vállalkozók kimutatott, egy főre jutó vesztesége, ami 94-ben még csak 26 ezer forint volt, 95-ben pedig már meghaladta a 34 ezer forintot.

Ha csak ezeket a számokat nézzük önmagában, akkor óriási társadalmi igazságtalanságot kell éreznünk. A személyi jövedelemadó nem az egyetlen teher, csak egy az érvényes adónemekből. Ha összeadjuk az összes adó és társadalombiztosítási terheket, akkor ismét elretentően magas számot kapunk. És ez az egyik magyarázata a terjedő fekete gazdaságnak, az adókikerülést kereső - és időnként megtalálómegoldásoknak. Egy vállalkozás sem tud fejlődni a jelenlegi elvonási terhelkekkel. Feltehetően nem hozza a várt eredményt a Pénzügyminisztérium és a Társadalombiztosítás elképzelt ez évi szigorítása, hiszen a januári hírek szerint nagyon sok egyéni vállalkozó adta vissza vállalkozási engedélyét, ami egyértelmű, hogy csökkenést fog eredményezni az 1997 évi adó és TB befizetésekben. Mert hiába csökkent az SZJA és a TB ez évi kulcsa, ha nőtt viszont az az alap, ami után fizetni kell a 39%-os társadalombiztosítási járulékot. Sajnálatos tény, hogy annyira nem egyértelmű a törvény, hogy nem győzik a hozzáértő okos emberek magyarázni a leírtakat, a januári hírek szerint az előadó termékek még az állóhelyek is megtelnek egy-egy előadás során, ahol megpróbálják értelmezni, és magyarázni a TB törvény módosítást. Visszatérve az adóbecslési eljárásra, az egyéni vállalkozók érdekképviseleti szervei alkotmányossági kifogásokat is emlegettek, de az adatvédelmi biztos szerint nem feltétlenül alkotmányellenes a becslési eljárás. A pénzügyi tárca mindenesetre azzal számol, hogy a 96 évi adóbevallásokban már érezhető lesz a hatás, hiszen „nem illik”, vagy nem tanácsos a minimális jövedelemhatároknál kevesebbet bevallani az önálló tevékenységet folytatóknak, mert különben hosszú, s igencsak aprólékos procedúra következhet. A jövedelemhatárok meghatározásánál az 1995-ös adóbevallásokat vették alapul, amelyet 20%-kal növeltek. Figyelembe vették a területi sajátosságokat is, négy település nagyság szerint téve különbséget. Az irányelvben szereplő főállás esetén néhány szakma jövedelemhatára:

	Budapest	Győr	Debrecen
Adótanácsadó	379,-	388,89	329,57 E Ft
Házt. gépszer.	179,46	202,61	171,40 E Ft
Esztergályos	467,46	479,66	406,49 E Ft

Az irányelv azt is tartalmazza, hogy kiket nem kell az adóhatóság felzáróltatnia a formanyomtatvány kitöltésére. E körbe tartoznak - többek között - azok, akik egyéb forrásból rendelkeznek az éves minimálbér v. minimál nyugdíj összegével, akik átalányadózást választottak, akik kezdő vállalkozók. Az előzetes számítás szerint cca. 50 ezer adóalanyt szólít fel 97 nyarán az adóhatóság, hogy számoljon el 1996-os

bevételeiről és kiadásairól. Az elszámolás formanyomtatványon történik. A pénzügyi tárca szándékai szerint igen aprólékos és részletes adatokra fognak rákérdezni, így többek között, hogy mennyi volt a lakás rezsije, mennyit költöttek a gyermekek iskoláztatására, milyen ingóságokat vásároltak, milyen utazásokon vettek részt, valamennyi befektetéséről és ingatlanvásárlásról is számot kell adni.

A törvény szerint az adóalanyoknak kell igazolni, hogy adóalapja eltér az adóhatóság által a becslés során megállapított adóalaptól, nem pedig a hatóságnak. Az érdekképviseleti szervek arra próbálják rávenni a minisztériumot, hogy felejtse el az egész tervezett eljárást. Decemberben megküldte a PM 20 érdekképviseleti szervnek és kamarának az irányelv tervezetét, amelyek véleményezhetik a jövedelemhatárokat. De vajon ezek a szervezetek tudják-e, hogy különböző szakmákban és településeken mennyi jövedelem érhető el?... Valószínű, hogy mire ezek a hírek megjelennek, már az irányelvek is véglegessé válnak. Úgy gondoltuk, hogy mindenképpen tájékoztatjuk olvasóinkat a tervezetéről is, hogy ezzel is segítsük a 96 évi bevallás elkészítését, hogy elkerülhessék a becslési eljárás alkalmazását.

Amit az agrártámogatásról tudni kell...

Az agrártámogatás 97-ben első hallásra ellentmondásosan alakul. Drámaian szűkül a közvetlen exporttámogatásban részesülő agrártermékek köre, miközben az összes agrártámogatás nominálértékben 16,5 százalékkal nőtt. Tavaly mintegy 460 áruafajta kapott kisebb-nagyobb kiviteli támogatást, idén már csak 170. A napokban hírül adták, hogy 4 tengerentúli állam panasszal fordult a GATT (Ált. vámtarifa és Ker. Egyezmény) jogutódjaként működő Világkereskedelmi Szervezethez (WTO) mert az exporttámogatást hazánkban magasnak tartják. E panasznak az alapja részben szerződésértelmezési zavarok, valamint a 90-es évek statisztikai jelentéseinek értelmezési módszerei miatt vannak. Mindenesetre az tény, hogy a Földművelésügyi Minisztérium (FM) az Agrárrendtartási Hivatala idén több új módszer bevezetésére tett javaslatot, amelyet az agrárkormányzat el is fogadott. Ezek közül az egyik igen jelentős a 42,3 milliárd forintos piacrajutási támogatási keretből elkülönített 3 milliárd áll rendelkezésre az exporthitel támogatási rendszerre, vagy az ugyancsak 3 milliárdos forint az esetleges gabonapiaci zavarok feloldására. Mintegy másfél milliárd forinttal támogatják azokat a tejpari felvásárlókat, akik az agrártárca által minimálisan előírt árat hajlandók fizetni a termelőknak. Az agrárkormányzat számára 1997-ben összesen 100,8 milliárd forint áll rendelkezésre (tavaly ez a szám 86,5 Mrd Ft volt) A fent említett piacrajutási támogatáson felül 60,6 milliárd forintfelosztásáról dönt az FM, amiből a legnagyobb összeg a 22 milliárdos beruházási támogatás. Ebből 12,3 milliárd forint az ültetvénytelepítésre és építéstámogatásra van szárvna, amelynek odaítélése idéntől a megyei földművelési hivatalokhoz kerül! Továbbra is automatikusan és vállalkozási formától függetlenül lehet igényelni a mezőgazdasági gépbeszerzés esetén a központi támogatást, amire éves és országos szinten 8,5 milliárdot szán az FM. Újdonság még az idén, hogy nőivarú tenyészállatok beállításakor szarvasmarhánként 30, sertésenként 6-15, juhonként, illetve kecskénként 6-8 ezer forint igényelhető. Szintén érdemes megtudni, hogy a szarvasmarhák egyedi jelölését vissza nem térítendő állami támogatással segítik. Az átlagosnál gyengébb adottságú földek hasznosítóinak az idén 5,5 milliárd forint jut, ami azt jelenti, hogy szántó esetén 8 aranykoronáig 3 ezer, 8-12 között 2.500, 12-17 között pedig 2.000 forint támogatás jár hektáronként. Termőföld védelem címen 1,3 milliárd forintos keretet tartalékolnak, amelyet azok igényelhetnek, (kamattámogatás címen) akik hiteltől vásárolnak új termőföldet, és a korábban birtokukban lévő földterület legalább 10, de legfeljebb 100 hektár. Idén fordul elő először, hogy termékértékesítésre, vagy beszerzésre létrehozott új szövetkezet alapításához, illetve erdőbirtokosság társulások megalakulásához pénzügyi támogatás igényelhető. A biogazdálkodásra történő átállást - szintén újdonság - igaz, hogy viszonya kis összeggel, de ösztönzi az agrártárca.

Kedves Olvasók!

Örömmel tájékoztatjuk Önöket, hogy a VÁROSUNK Gyomaendrőd februári száma már az INTERNETEN IS OLVASHATÓ!!

Ez elsősorban a vidéken, vagy netalán külföldön élőknek érdekes, és fontos. Kérjük a kedves Olvasókat, hogy ezt a kis cédulát juttassuk el azoknak, akik vidéken, vagy külföldön élnek, és van számítógépes hozzáférésük az Internethez.

A Városunk Gyomaendrőd a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola Home-Page-én olvasható.

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Gyertyát gyújtottak az endrődi katolikusok

Január 12-én, vasárnap az esti mise után Iványi László plébános úr vezetésével az endrődi hívek a II. Világháborús emlékműhöz mentek, ahol is gyertyát gyújtottak a hősi halát halt magyar katonák emlékére. 1943 január 10 és február 2-a között indított Voronyezsi hadművelet szinte megsemmisítette a Dón kanyarban katlanba zárt 200.000 főből álló Második Magyar Hadsereget. Negyvenezer halott, hetvenezer sebesült és sok tízezer hadifogoly a csata mérlege. 1943. január 12. az urívi áttörés napja, gyásznapi a magyar történelemben, ezért hajtottak fejet és gyújtották meg az emlékezés gyertyáit.

Iványi László plébános úr rövid megemlékezésében szolt arról, hogy a mai időkben is vannak szabadságukért harcolók. Emlékeztetett a nemrég véget ért délszláv harcokra és az azt követő pusztulásra. Emlékeztette híveit a Szerbiában napjainkban folyó eseményekre.

Gyertyagyújtás után a hívek imát mondtak az elesett áldozatokért.

Levél az**Önkormányzathoz**

A KDNP Gyomaendrődi Szervezete január 6-iki ülésén elhatározta, hogy javasolja az Önkormányzatnak, nevezzenek el utcát a 100 éve született Vaszkó Mihályról. Íme a levél:

Gyomaendrődi Önkormányzat
Képviselő-testületének
Gyomaendrőd, Szabadságtér 1.
Tisztelt Képviselő-testület!

Azzal a tiszteletteljes kérrrel fordulunk a Testülethez, hogy Vaszkó Mihályról, születése 100. évfordulóján az endrődi városrészben utcát nevezzenek el.

Kérésünket az alábbiakkal indokoljuk:

Vaszkó Mihály, 1944-ben már az Ideiglenes Debreceni Nemzetgyűlés képviselője volt 1947 év végéig, mikor lemondott képviselőségéről.

Ezt megelőzően már a 30-as évektől kezdve aktív szervezője és harcosa a Független Kisgazda mozgalomnak. Jelen van a békési zászlóbontáson és élete végéig hí maradt pártjához.

1947-től visszavonult a politikától és hosszú időn át az Endrődi Egyházközség elnöke. Nevéhez fűződik az endrődi templom műemlékké nyilvánítása, és a háborús károkat szenvedett templom kijavítása,

Visszavonulása után a hatalom nem hagyta nyugodni, internálótáborok és börtönök lakója lett.

Fizikailag igen, de lelkileg sohasem tudta megtörni a diktatúra.

1956-ban, hogy Endrődön nem történt lincselés, az Neki volt köszönhető. Mégis a forradalom leverése után azok juttatták börtönbe, akinek életét megmentette.

Sokak között Bajcsy Zsilinszky Endre, Féja Géza, B. Szabó István voltak jó barátai és harcostársai.

Helybéli jó barátjáról Rác Lajosról Gyomán már utca van elnevezve. Éppen most van legfőbb ideje, hogy születésének 100 éves évfordulóján Ő is utcát kapjon szülőfalujában.

Kérem a tisztelt Képviselő-testületet, hogy kérésünket támogassa és még ez évben olvashassuk Vaszkó Mihály-t mint utca-nevet.

Ajánlataink: Maxim Gorkij utca, a volt Stefánia u., ahonnan politikai pályafutása elindult, vagy Micsurin utca, mely név már rég idejéért.

Bízunk a Képviselő-testület pozitív hozzáállásában.

Tisztelettel
Vaszkó András
KDNP Gyomaendrődi
Szervezete elnöke

A kérést támogatták: az Endrődi Katolikus Egyház, a Honismereti Egyesület.

KÖZÖSSÉGI HÁZ**február HAVI PROGRAMJA**

- 1-én 18 órától** Az endrődi Szent Imre Plébánia képviselőtestülete által szervezett vacsora
6-án 9-16 óráig Új és használt cipővásár
8-án 17 órától Az I. sz. Nyugdíjas Klub batyubálja
13-án 8-16 óráig Ruha és cipővásár
15-én 17 órától TEAHÁZ. Vendégünk: Mácsai Pál színművész
Az időpont a művész elfoglaltsága miatt változhat!
16-án 18 órától A Magányosok Klubja batyusbálja
17-én 18 órától FÓRUM, bemutatkoznak és a kérdésekre válaszolnak a polgármesterjelöltjeink: Czibulka György, Dr. Dávid Imre, Jenei Bálint, Kiszely István
22-én 19 órától „Farsangi randevű” bál.

EMLÉKEZÉS

Jakab Józsefné Fekécs Ida eltávozott közülünk. Fekécs János és Németh Ida lánya 1932-ben született Endrődön. Szülőfalujában végezte az elemi és a polgári iskolát. Szorgalmas, értelmes, igyekvő diák volt. Később Tanács Akadémiát is végzett levelező szakon. Majd a szakmai munkájához szükséges továbbképzéseken is részt vett. Tizennyolc éves volt, mikor az Endrődi Tanácshoz került. Először adminisztrálkodott. 1956-ban kötött házasságot. Kislányuk Ida 1960-ban született. Rajongásig szerették és nagy feltétellel nevelték. 1968-ban állt ismét munkába, s több beosztásban tevékenykedett buzgalommal és szakértő ügyszerezzel. Volt gyámügyes, VB. Titkár helyettes, igazgatási csoportvezető, majd nyugdíjazásáig az Endrődi Kirendeltség vezetője. Igazi lokálpatrióta, szülőfalujáért mindenkor kiállt, küzdött endrődi volt élete végéig. Rajongva szerette két kis unokáját. Sok időt töltött velük. Csodálatos nagymama, szerető, hűséges feleség volt. Munkatársával mindig megtalálta a megfelelő hangot. Nyugdíjasként sem unatkozott. Rengeteget kézimunkázott, s mellette szindarabokat is írt.

Társadalmi temetése volt. Örizzé hála emlékét.

BULA KÁROLYNÉ

Tisztelt Olvasó!

A januári számunk hajtogatásánál több hibásan nyomott oldalt is tartalmazott egy-néhány újság. Kérjük mindazokat, akikhez ilyen hibás lap került, keressék fel szerkesztőségünket (a vidékiek levélben) és azokat ki fogjuk cserélni hibátlan példányokra.

A hibáért utólagosan elnézést kérünk!

SZERKESZTŐSÉG

Kedves olvasóink, kedves gyomaendrődiek!

Ismeretes, hogy az 1996 évi személyi jövedelemadójuknak 1%-át jótékony célra ajánlhatják fel. Kérjük, ha segíteni akar és teheti, ajánlja fel 1%-át az ENDRŐDI RÓZSAHEGYI KÁLMÁN ÁLT. ISKOLA Dr. FARKAS JÁNOS TANULMÁNYI ALAPÍTVÁNY javára.

Az alapítvány adószáma: 19062255-1-04

Címe: Gyomaendrőd, Népliget u.2. 5502.

Felajánlását előre is köszönjük: Iskolavezetés és Kuratórium

SPORT

Már hosszú a pálya csendje. Úresk a hétvégek. Két hónapja nincs foci. Még a hideg sem tudja kihűteni a labdarúgás okozta szívmelegséget. Január közepe felé végre megjelentek a fiúk. A pályáról letolt hó még falként merevedik körül. A fiúk azonban már futkosnak, rugdosnak, játszanak. Karjukat még fázón fonják össze melükön, de belülről kezd sugározni a meleg.

Új arc is van. Nagy nevű együttesből jött. A csatársort kívánja vele erősíteni a vezetőség. Viszont két ismerős nincs a kezdők között: Balázs

Zsolt; és Mester. Kár. Nagy szükség lenne rájuk. És mi igaz a kapusunk körül szállongó pletykákból?

A tabella jelenlegi állásával a szezon végén is nagyon elégedettek lennénk!

A tervezett edző mérkőzések jó kis csemegét sejtetnek. A nagy Előre (BCS) és a Szarvas (NB III.-as) együttese jó étvágycsinálók lehetnek.

Illene, hogy mi drukkerok is beleadjunk minden tőlünk telhetőt, hátha simább lesz a csapat menetelése.

Mindent bele!!!

Hajrá Barátság!

MÁRTON GÁBOR

Új lap a megyében!

Értesítjük kedves olvasóinkat, hogy a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének csabai csoportja gondozásában megjelent a KERESZTÉNY NAP I. évfolyamának első száma. (Valószínű, hogy mire ez a hír eljut olvasóinkhoz a lap többi számait is közreadják.) A KERESZTÉNY NAP megjelenését a Békéscsaba Megyei Nap támogatásának köszönheti. Üdvözljük és sok sikert kívánunk ez új keresztény orgánumnak.

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérő szép szava kondul, melyre a vallomások úrangyala három versével felel szívem.

Egyel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egyel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Tímár Máté

Dr. TÍMÁR SÁNDOR az aranyszívű

doktor bácsi

Sokgyermekes kisparaszti családból született 1902. január 26-án Endrődön. A két legfiatalabb tanult tovább: Sándor, és öccse, Benedek. Az utóbbi gyógyszerész lett. Az önekik jutó örökségből tanultak ki. Szülei: Tímár János és Tímár Viktória.

Sándor az elemi iskolát helyben végezte. A kiváló eredményt elérő fiút szülei Nagyváradra vitték gimnáziumba. Középkorúként

végül Szarvason fejezte be Trianon miatt. Ott érettségizett kitűnő eredménnyel. Majd Budapesten a Pázmány Péter Tudományegyetem orvosi karára került. Ott szerzett általános orvosi diplomát.

Diákkori barátai közül Uhrin Nándor, a későbbi szülész és nőgyógyász, és Vaszkó Lajos gyógyszerész-gyakornok volt a legjelentősebb, és Gonda József, aki cisztercita szerzetes lett.

A diploma megszerzése után szülőfalujában praktizált nyugdíjba vonulásáig. Hosszú időn át orvoskollégái voltak: Dr. Cseh József, Dr. Weisz Aladár, és a már említett Dr. Uhrin Nándor.

Általános orvosként dolgozott: betegeket kezelte, szüléseket vezetett, baleseteket látott el, fogat kezelte.

A humánus, az emberség, a szeretet motiválta munkáját, és soha nem a minél több pénz. Többnyire a falu legszegényebb része: a Gyomavég, meg a Cigányváros volt körzete. Gyakran így intezte e' a betegei fizetnivalóját: „Tedd el a pénzedet! Válsd ki raja a felírt gyógyszert! Jobban kell az neked, mint nekem...”

Karácsonykor, Húsvétkor, Sándor-napon, Újévkor 2-3 tagú cigánybanda jelent meg köszönteni a kedves doktor urat.

A régi újságok - Gyomai Újság, Hármaskörös, Gyoma-Endrőd-Kondoros, Gyoma-Endrőd és Vidéke - lapozgatása során gyakran találkozom nevével, mert a Vöröskeresztes Bál elmaradhatatlan vendége volt, aki az aránylag magas belépődíj mellett külön adománnyal is segítette a község egészségügyének fejlődését.

Vasutas és OTBA orvos is volt. (Tüdőbetegségben elhunyt

édesapámnak is lelkiismeretes kezelője volt)

Mintha tegnap lett volna, olyan tisztán látom magam előtt a vasárnapi miséken, a Jézus szíve oltár melletti kis padon magába mélyedten. Ugyanígy feldereng alakjuk a volt Korona Mozi páholyában ülve fiatal feleségével, Homoki Irmával. (Hogy milyen filmek mentek akkor? „A harmincadik,” Dr. Kovács István, A kalotaszegi Madonna, Havasi napsütés...)

Két gyermekük született: Sándor és István.

A második világháborúban katonaeorvosi szolgálatot végzett az orosz fronton. A fogságból 1946-ban tért haza. A fronton és a fogságban tapasztaltakat az „emberi nem szégyenének” titulálta.

Háza a mostani Központi Orvosi Rendelővel szemben volt. Kifosztották. Értékes bútorait a volt Népházban fészket rakott MADISZ vette birtokba „szocialista megőrzésre.” Házában pedig az MKP rendezkedett be. Az utcafront ablakai fölött egymást érték az ótágú csillagok. A lakás feloldása során olyan fényképek is előkerültek, melyek boncgyakorlatokat örökítettek meg. Azt híresztelték, hogy „orosz katonákat végez ki” az orvos. Volt zsidó munkaszolgálatosok személyesen igazolták a doktor úr humánus, emberszerető fronton végzett munkáját. Így a Rákosi Mátyáshoz írt vádak elbuktak.

Visszakapta házát.

A szélsőséges baloldaliak még így is sok kellemetlenséget szereztek a családnak. Az idősebb fia továbbtanulását minden módon gátolni igyekeztek. Így a szülői terv, hogy az elsőszülött fiú majd folytatja apja munkáját, lehetetlenné vált, ugyanis X kategóriásnak minősítették, azaz osztályidegennek. Szó sem lehetett az orvosi pályára kerülésről. Későbbi tanulását csak nagy vargabetűvel lehetett végeznie.

A 60-as években fogszakorvosi vizsgát tett jeles eredménnyel. Ettől kezdve fogásként is tevékenykedett nyugdíjazásáig.

Szabadidejét kertészkedéssel és egy ideig tenyészállattartással tette színessé. Kertje olyan volt, mint egy gyönyörű mini park. Csodálatos rózsák, virágok, mesés gyümölcsök díszlettek benne. Locsolt, gyomlált, permetezett, metszett...

Maga mellett tevékenykedtette két fiát. (Nem estek messze az almák a fájuktól!)

Idősebb korában az unokákkal foglalkozott nagy szeretettel.

Lényéből áradt a szeretet, a nyugalom, az emberség. Nem politizált. Tette munkáját elkötelezett hivatástudattal, szakértelemmel, bölcsen. A világ eseményeit azonban mindvégig élénk figyelemmel kísérte, és józan, igaz véleményeket alkotott.

1983-ban kórházi kivizsgálás közben, Mezőtúron érte a halál. Temetésén egy méltató szó sem hangzott el a község vezetése részéről, pedig ötven évig fáradhatatlanul tevékenykedett a lakosság egészségéért. A népes gyászoló tömeg előtt Réthy atya köszönt el a hithű, Istennek, embernek bőkezűen mindent megadó, nagyszerű, keresztény tudóstól, aki „példás élettel bizonyította, hogy modernül is lehet istenfélő életet élni.”

A búcsúztató két utolsó strófájával zárom emlékezősemet:

...

Nem ismertem fáradságot, próbáltam lehetlent, Fájdalomból, bajból láttam sok elképzelhetlent. Életemet arra tettem, hogy segítsek a bajon; könnyítettem igaz szívvvel öregem, fiatalon.

Most testemet visszaadom áldott szülőföldemnek, Lelkemet pedig teremtő, szerető Istenemnek. Enyéim és ismerősök vegyék köszönetem. Ti érezhettétek sokszor igaz szeretetemet.

Szent Pál: „A szeretet soha el nem múlik.”
Tehát örökké köztünk él az arany szívű doktor úr.

Katolikus Krónika

FEBRUÁR HÓNAP ÜNNEPEI

február 2. vasárnap:	Urunk bemutatása (Gyertyaszentelő Boldogasszony)
február 3. hétfő:	Szent Balázs püspök és vértanú
február 11. kedd:	A Lourdes-i Boldogságos Szűz Mária
február 12. szerda:	HAMVAZÓSZERDA, a nagyböjti időszak kezdete
február 14. péntek	Szent Cirill szerzetes és Szent Metód püspök, Európa társvédőszentjei
február 22. szombat:	Szent Péter apostol székfoglalása
február 24. hétfő:	Szent Mátás apostol

100 éves a hunyai templom. Írás a 7. oldalon.
Április 6-án, délután 16 órakor Hunyán bérmálás lesz.

Február 11.

- A BETEGEK VILÁGNAPJA

II. János-Pál pápa üzenettel fordul a világ betegeihez. Ebből az üzenetből közlünk most részleteket.

Ti, betegségben szenvedő Kedves Emberek, legyetek képesek a szeretetben megtalálni „szomorúságotok üdvözítő értelmét és a megfelelő választ minden kérdésekre.” Magasztos küldetésetek van az Egyház és a társadalom javára. „Ti, akiket letör a szenvedés, legelől álltok azok között, akiket az Isten szeret. Jézus ugyanazzal a szerető gondoskodással tekint reátok, ahogyan rátekintett mindazokra, akikkel Palesztina útjain találkozott, szeretete soha nem fog elhagyni benneteket”. Szünetesetek ajándéka által próbálatok meg nagylelkű tanúi lenni ennek a kitüntető szeretetnek, amellyel az emberiség üdvösségéért sokat tehetnek.

A betegséget és szenvedést, amelynek léte nem tagadható, az olyan társadalom, mint a jelenlegi - amely jövőjét a jóléti és fogyasztói társadalomként építi fel, és mindent sikeresen és a nyereségen keresztül mér le - minden illúzió nélkül értelmetlennek, és kizárólag a tudomány és technika eszközeivel legyőzhetőnek tartja.

Az emberi ész számára a betegség és szenvedés kétségtelenül korlátozó és próbatétel jellegű. Krisztus keresztjének fényénél azonban egy különleges pillanatban a hit növekedéséhez vezethet, és érzékeny műszerként hozzájárulhat - egységben Jézussal, a Megváltóval - az üdvösség isteni művének beteljesüléséhez. ...

Jézus példáját követve „irgalmas szamaritánusként” kell közelítenünk a szenvedő ember felé. Meg kell tanulnunk „az Emberfiát szolgálni az emberben” ... Egy társadalmat az jellemez, hogy milyen figyelmet szentel a szenvedőknek és milyen magatartást tanúsít velük szemben.

... Ezért ismételtén és határozottan felszólítom a társadalom vezetőit, a közegészségügy nemzetközi és országos szervezeteit, az egészségügyi dolgozókat, az önkéntes társulásokat, és az összes jóakarató embert, hogy csatlakozzanak az elkötelezett Egyházhoz, amely Krisztus tanítását követve a szenvedők szolgálatának tanúságtétele által hirdeti az Evangéliumot.

Nemsokára elérkezik az új első osztályosok beíratásának ideje.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola szép környezetben, jól felszerelt körülmények között, a színvonalas oktatás és nevelés mellett a keresztény értékeket, hitet is közvetíti.

Olyan tanulók jelentkezését várjuk, ahol a gyermek környezetében, családjában ezt értékelik, folytatni kívánják.

MISEREND FEBRUÁRBAN

Endrőd

vasárnap: reggel 8, este 5 óra, hétköznap: reggel fél 8
Öregszőlő, Szent Imre iskola: február 2, délután 2 óra
(minden hónap 1. vasárnapja)
Nagylapos: február 16, du. 2 óra (a hónap 3. vasárnapja)

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola kápolnája:

február 9, és 23, fél 12-kor. (a hónap 2. és 4. vasárnapján)

Gyoma:

Vasárnaponként: februárban még 11 óra

(amíg a plébános atya teljes fel nem gyógyul)
hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint

Hunya

vasárnaponként: délelőtt 10 óra

hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és szombaton: este 5 óra

Az 1 %...

Rendelkezési lehetőség a személyi jövedelemadó meghatározott részéről

Az 1996. december 26-án megjelent 1996. évi CXXVI. sz. törvény rendelkezik a személyi jövedelemadó 1 százalékának felajánlási lehetőségéről, és a teendőkről. Eszerint a magánszemély az adóbevallásával egyidőben, zárt borítékban az adóbevallási csomagban, vagy munkáltatói elszámolás esetén a munkáltatónak közvetlenül átadva jelölheti meg azt a nonprofit szervezetet, vagy a törvényben meghatározott azon országos közgyűjteményt, vagy kulturális intézményt, amelyet támogatni kíván.

A Magyar Kormányval tárgyaló Szentszéki Bizottság nyilatkozata szerint „a Katolikus Egyház nem kíván élni azzal a lehetőséggel, amelyet a törvény a jelenlegi formájában tartalmaz”. A nyilatkozat teljes szövege az Új Ember 1997. január 12-i számában olvasható. A MKPK Állandó Tanácsa állásfoglalása szerint ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy sem a katolikus egyház, sem a katolikus egyházi intézmények, sem az egyházi jogi személyiséggel rendelkező alapítványok, sem azok a szervezetek, amelyek nevében a „katolikus” szó szerepet nem kerülhetnek be a kedvezményezett körbe.

Talán sokan nem is tudják...

... hogy a világ egyik legnagyobb rádiója, a Pápa Rádiója, a Vatikáni Rádió, melynek naponta van magyar nyelvű műsora is. Keressük meg, hallgassuk naponta!

Minden este 19.15 - 19.30 között, majd másnap megismétlik 5.45 - 6.00 óra között.

Hullámhosszak:

középhullám: 1530, 1611 KHz,
rövidhullám: 13, 16 19, 31, 41, 49.

75 méteren.

műhold: EUTELSAT II-F1 13° kelet, 10.9897 GHz

Ha már a modem tájékoztatósi eszközöknél tartunk, megemlítem, hogy azok a kedves Olvasók, akiknek lehetőségük van számítógépet elérni, és Internet hozzáférésük is van, ott is sok egyházi oldal található. A teljesség igénye nélkül néhányat leközölök. Kérem a kedves Olvasókat, ha más érdekes oldalakat is találnak, írják meg nekem E-mailon, hogy lapunkban közkinccsé tehessem. (Címem: ivanyi@moha.szikszi.hu)

A Vatikán: <http://www.vatican.va>

Pannonhalmi Főapátság: <http://www.osb.hu>

magyar katolikus oldalak:

<http://www.tiszanet.hu/internetto/friss/link/katol.htm>

Az olalt összeállította:
Iványi László plébános

Nem a rang utáni kórság visz, hanem az ügy, amiért két évvel ezelőtt elköteleztem magam

- Mondanál valamit a családról?

- A családom felvidéki származású. Nagyapám Érsekújvár mellett, Tardoskedden volt vasutas. Édesapámnak öt gyermeke született, én vagyok a legidősebb. 1947-ben a kitelepítések idején kerültek Magyarországra, először Gyomára, majd Endrődre. Édesapám tanyai tanító volt. Tanított Telken, Öregszőlőben és sokáig Ugaron. Én is tanító lettem: a tanyákon 15 évig tanítottam, Varjason 7 évet, Nagylaposton 8 évet. A tanyán minden az iskola körül zajlott, a tanyai tanítás életforma volt, egész embert kívánt. Nagyon nehéz, de nagyon szép évek voltak.

- 1994-ben képviselő lettél. Képviselőből alpolgármester, most megbízott polgármester vagy, és indulsz a polgármester-választáson is. De hogy kezdődött?

- Gyomán lakom a lakótelepen. Az 1994-es választáskor a gyomaendrődi vállalkozók és a Béke Vadásztársaság tagjai felkerestek, hogy nem indulnék-e képviselőnek. Akik felkértek, sem igazán számítottak arra, hogy „befutó” leszek, én sem számítottam erre, hogy őszinte legyek. De a lakosság döntése alapján én lettem a 4-es választókerület képviselője. Így kezdődött.

- Czibulka Gyurkának, a tanítónak mindig sok barátja volt. Hogy lenne ez Czibulka György polgármester úrnál?

- Én úgy érzem nem változom meg, sőt akkor még fontosabbnak tartanám az emberekkel való kapcsolattartást. Eddig sem rúgtam fel a barátságokat, maradtam, aki voltam. Nem a rang utáni kórság visz, hanem az ügy, amiért két évvel ezelőtt elköteleztem magam.

- Fontosnak tartod a lakosság tájékoztatását?

- Azoknak, akik megválasztottak bennünket, joguk van arra, hogy folyamatosan figyelemmel kísérjék a munkánkat. A fogadó óráknál korszerűbb és jobb lenne a kábeltelevíziós vagy a városi rádiós tájékoztatás. Akkor látnák, és hallanák a választókat, mit mond a képviselőjük. Akkor talán jobban megértené a lakosság, azt a lehetetlen helyzetet is, hogy miért éppen azok emelik az adót és a vízdíjat, akiknek a lakosság érdekeit kellene képviselni. Mert nem tudnak mást tenni.

- Minden polgármesternek nehéz dolga van. Hát még annak, aki Gyomaendrődön lesz azzá.

- Így van. Nagyon nagy kompromisszumkészség kell. El kell ismerni a gyomai értékeket is, és az endrődi emberek jogait is.

- Testületi ülésen észrevettem már, hogy jó a diplomáciai érzéked.

- Ez nem tudatos. Én alapvetően igyekszem elkerülni az elkerülhető ütközéseket, és ha csak van valami olyan megoldás, ami mindenki számára elfogadható, azt próbálom megkeresni.

- Sok fontos feladat sorakozik a

Beszélgetés Czibulka György polgármester-jelölttel

városháza asztalán. Ezek közül mit tartasz a legfontosabbnak?

- A jó ivóvíz megoldását. Azt a vizet, ami itt van, nem lehet használni. Beszéltem egy szülővel, első osztályos volt a gyermeke ősszel, aki be volt rendelve Szegedre a klinikára pajzsmirigyes vizsgálatra. Tőle hallottam, hogy 12 gyomaendrődi gyermeket rendeltek be pajzsmirigy szűrésre.

A víz Mezőberény felől jöhet vagy Szeghalom felől. Mezőberény közelebb van, tehát onnan olcsóbb az idevezetés. 450-500 millió forintból van szó. 2000 októberében lenne az átadás. Ez rengeteg pénz, csak állami segítséggel, pályázat útján lehet megoldani. De a pályázathoz is hozzá kell tenni az önerőt. Ez nem mindig volt így. 37 település úgy kapott vizet, hogy egy árva fillér önerőt sem tett hozzá, pedig akkor is elő volt írva. Most már kérik 50-50%-ban. A pályázatot már beadtuk, de a nagyobb mértékű önerős hozzájárulás nagy gondot okoz. De a pályázatot mindenképpen fenn kell tartani, ha jó ivóvizet akarunk végre. Csak közben minden lehetséges módon pénzt kell szerezni...A víz a legfontosabb az emberek egészsége miatt is, és azért is, mert ha nincs jó vizünk, nem lehet élelmiszeripar sem, de a turista se jön ide szívesen, és még sorolhatnám.

- Tetszik az embereknek az idegenforgalmi programod is.

- Olyan lehetőségeink vannak, hogy ezeket vétek lenne nem kihasználni! Maga a természetes környezet - a Körös a rengeteg holtágával -, de az emberek által létrehozott értékek: Tájház, Képtár, Motormúzeum, Nyomdamúzeum, a város szép épületei, a sok nyaraló. Ez utóbbiak kihasználtsága, sajnos, alig 10%-os. Vannak, akik főleg azért építettek nyaralót, hogy azt kiadhassák, és így jussanak

jövedelemhez. Ezt is jól kell menedzselni a város vezetésének, ebben koordinál majd az Idegenforgalmi Iroda: Elhíresztelni a lehetőségeket az országban-világban. Ennek az irodának a létrehozása már az én tevékenységemhez fűződik.

- A falusi túrizmus mit jelent konkrétan?

- Ebben érintett lesz mindkét városrész. Mivel Endrőd a falusi jellegét jobban megőrizte, feltétlenül érintett lesz a falusi túrizmusban. Az endrődi tanyákon élt emberek híresek voltak a rendszeretetről. Az udvarok fel voltak seperve, mindig tapasztottak, meszeltek, gyönyörűség volt ránézni a házakra. Nagyon sok szép falusi jellegű ház van még mindig, főleg a külső részeken. Arrafelé az utcák is tiszták, a hátsó udvarok is, csend van, nyugalom. A frissen fejt tejet, a friss gyümölcsöt, mindezt nagyon sokra becsülik a német vagy a svájci turisták. Idősebb asszonyok is foglalkozhatnak ezzel: hálólhelyet adnak, étkezést kínálnak. Fel kell mérni, hogy kik szeretnének ezzel foglalkozni, ez is az Idegenforgalmi Iroda dolga lesz. Gyomán a termálvíz ad jó lehetőségeket. Legalább olyan minőségűnek tartják a vizünket, mint az egri gyógyfürdő vizét. Most Illés úr akar a volt Házii par helyén egy nagyon szép, nyolcvan ágyas szállót kialakítani termálvízzel, szaunával.

- Az önkormányzatnak gazdálkodni kell. Mi erről a véleményed?

- Abban az értelemben nem értek ezzel egyet, ha valaki ez alatt azt érti, hogy az önkormányzat hozzon létre ipari üzemeket. Nem ez a feladatunk. Nekünk menedzselni kell a várost, és működtetni az intézményeket. Ahhoz, hogy valaki gazdálkodni tudjon, ahhoz vagyoni kell. Régen volt vagyona az előjáróságnak, a föld. Jelenleg 1700 ha vitatott földje van az önkormányzatnak. Én azt szeretném, ha a föld idehozná a hasznot Gyomaendrődre. Úgy gondolom, hogy két hónapon belül eldőlt a föld sorsa. Az ingatlanok eladásából sem folyt be a várt összeg. De ezek az épületek olyanok voltak, hogy a fenntartásuk sokba került volna.

- Az endrődi szolgáltató házból kiköltöztek, most üresen áll. Ez a legrosszabb megoldás.

- Nem tudjuk eladni. Talán túl magasra tartjuk az árát.

Összefoglalva, én nem tudok forintot termelni, de arra törekszem, hogy minél több pénzhez jusson a város, és hogy az itt élő emberek pénzteremtő lehetőséghez jussanak. Ez az én gazdasági szemléletem, ehhez kérem a támogatást.

- Köszönjük a beszélgetést, és sikereket kívánunk.

Kedves olvasóinktól pedig azt kérjük, hogy ha csak tehetik, menjenek el szavazni március 9-én. A saját településünk sorsába talán több eséllyel tudunk beleszólni, mint az országos ügyekbe.

A beszélgetést lejegyezte Hornokné Németh Eszter

Közérdekű tájékoztató

Új töltőállomás Gyomaendrődön

A MOL 2000-es töltőállomással kapcsolatban az egyeztetések a PRIMAGÁZZal és a MÁV-val megtörténtek. Jelenleg különböző szakhatósági engedélyek beszerzése folyik. Ezek után a kész títusterv adaptálása történik a konkrét helyre. Várhatóan a következő hónapban történnek a szerződés kötések. Ezt követően kezdődnek a lakosság számára is látványos munkálatok, a tulajdonképpeni építkezés, melynek több fázisa lesz. Talajfelszín alatti munkák: tartályok, csővezetékek, mosóvíztisztító elhelyezése. Felszín feletti munkák: kútkezelő épület, autómosó, kútfejek elhelyezése, shopok építése stb. utak, térburkolat készítése, forgalomszervezés. E munkák elvégzése után egy rendezett körülmények között működő töltőállomás szolgáltatásait veheti igénybe a lakosság és az átutazók.

Újabb információk telefonügyben

Nagyon sok telefonra váró polgártársunk szíves érdeklődésére közöljük, hogy Kocspák Mihály úr a HUNGAROTEL Rt. Békés megyei vezetője tájékoztatása szerint Gyomaendrődön fényképpel történik a hálózat kiépítése. A munkákat a Fázis Kft. végzi. Kissé csúsznak a munkálatok, de a cég létszámnöveléssel próbálja hátrányát behozni és eredetileg vállalt ütemet tartani. Telefonbekötésekre tehát várhatóan ez év harmadik negyedében kerülhet sor.

Rendkívüli önkormányzati testületi ülés

(Újabb fejlemények az ivóvíz ügyében)

Amikor azt hittük, hogy víz ügyben a legjobb úton járunk, hogy 30 millió forintos saját erő biztosítása mellett elfogadták 791.750.000 forintos pályázatunkat, s ügyünk a parlament elé kerülhet, vártuk a számunka kedvező döntést. Ekkor, mint égből a villámcsapás ért bennünket a Belügyminisztériumból a közlés, hogy 50%-os saját erőt kell biztosítanunk. Ha ezt nem vállaljuk, akkor elveszhet minden reményünk, hogy valaha is jó minőségű ivóvízhez jussunk.

Többszöri egyeztetés után került sor február 21-én a rendkívüli testületi ülésre, ahol úgy döntöttünk, pályázatot módosítjuk, hogy az elfogadható legyen. Különböző pályázatokkal megkíséreljük a szükséges pénz előteremtését.

Bízom a jövőben és pályázataink sikerében!

Bízom abban, hogy a Magyar Országgyűlés végre meghallgatja kérésünket és - ami pályázatunkból is egyértelműen kiderül, hogy jelenlegi ivóvizünk szennyezett, sőt rákkeltő anyagokat is tartalmaz - számunkra kedvező döntést hoz. Nem kívánjuk eladósítani a várost, a közel 400 millió forint - esetleg olcsóbb megoldással 200 millió - saját erőt 4 év alatt pályázati pénzekből meg tudjuk szerezni. Úgy gondolom, hogy célunk megvalósítható, ha kitartó, kemény, együttes munkára és az Önök segítségére számíthatok.

Czibulka György

„A művész dolga az álmodás”

Mondotta Felkai Eszter színésznő azon a sajtó tájékoztatón, amelyre lapunkat is meghívták, abból az alkalomból, hogy tájékoztatót nyújtsanak a békéscsabai VÁROSHÁZI ESTÉK '97 nagyívű, merész programjának ismertetésére.

Színházlátogató, szórakozni vágyó közönségünket kívánom tehát tájékoztatni.

Papp Lajos békéscsabai polgármester, Szilvási Ferenc a közművelődési bizottság elnöke, és két művész Felkai Eszter, Hodú József mondták el a sajtó munkatársainak terveiket „álmodásaikat”. A városháza felújítás alatt álló középső udvara ad majd helyet a szórakozni vágyóknak. Lesz itt „Krúdy kocsmá, Kávézó, és alkotó művészetek bemutatkozása a zenétől a képzőművészeteken át a népművészetig, a néptáncig szabadtéri előadások keretében. A „ház” hangulata visszaidézi majd a „boldog békeidőket” Szórakozhat itt óvodásoktól a nagyszülőig mindenki, ki felkeresi e mini fesztivált.

A tervezett bruttó bekerülési összeg 20 millió forint. Ezt próbálják most a szervezők előteremteni. Reméljük sikerül nekik, s mi nézők, boldogan szórakozhatunk majd az alatt a 9-10 nap alatt, amikor a Csaba expo is megrendezésre kerül, mert hogy ezzel egy időben tervezik e művészi eseménysorozatot.

Nyilván lesz még lehetőség arra, hogy olvasóinkat tájékoztassuk az eseményekről. Egyelőre csak annyit, hogy e program keretében kerül sor Arnold és Bach „Apa csak egy van” című bohózatának bemutatására II. 24-én a békéscsabai Jókai Színházban. A történet egy osztrák kisvárosban játszódik az 1920-as években. És akik előadják: Hodu József, Gálfi László jászai-díjas, Felkai Eszter jászai-díjas Jancsik Ferenc, Kovács Edit, Paczui Gabriella és Ács Tibor. A rendező Kun Zsuzsa.

100 éves a hunyai templom

Erre a szép évfordulóra emlékezve visszazérünk a múltba, az endrődi plébánia Historia Domusából idézzük az idevonatkozó részeket, a korabeli helyesírás szerint.

„1897. Április 25 vasárnap. A kondoros-tanyai templom alapjának megáldása.

Ennek az eszméjét az illető tanyaiak 1895-ben pendítették meg. Ez év őszén e célra adakozásra lettek a hívek felszólítva, s megajánlottak a téglaegetéshez szükséges szalmán kívül: 2193 forintot 5 év alatti fizetési kötelezettség mellett. Hunya J. József igen alkalmas helyen egy 1080 n. öles portát ajándékozott, a mely mellett a plébános jövendő lelkészteleknek egy 1000 n. öles holdat vett 400 frton (n. öle 40 kr. Így adott el a birtokos 500 és 1000 n. öles területeket szőlőskerteknek a templomporta mellett) 5 évi törlesztésre. Ezen a telken 1896 tavaszán 103 ezer téglát égettek, melyhez Oláh, gyomai téglagyáras, még 1000 darab kitűnő minőségűt ajándékozott. 1896 decemberben Schiefner Ede kanonok, volt endrődi plébános is 1000 frtot ajándékozott. Árvai Imre, hegybeli kőműves tervezte a 22,22 meter hosszú és 11,22 meter széles, alsó részében kiépített, de felül ideiglenesen csak deszkából készítenő toronnyal ellátott templomot, melynek költségvetése a következő: I. föld és kőművmunka (anyag nélkül) 1280.14 - II. az általadandó kőműves anyagok (éles homok, mész, cement, cserép, aszfalt - 104.000 téglá és helybeli puha homok már megvolt) 1002,04 fr - III. Ácsanyagok 1060 - IV. toronyfedél anyagok (fa, vas) 120.80 f - V. ácsmunka 426 f 45 - VI. Asztalos, üveges, lakatos, mázoló munka (ide értve: szószelek, 22 pad, karzat, deszkamennyezet festés is 937 f 36, összesen 4824 f 08. Ez némi levonással püspöki helybenhagyást nyert, azonban tekintve a vállalkozó megokolt kérését, az egész összeg meglőn neki ígérve. December végeig befolyt az ajánlatok, és Schiefner ajándokából 1671 frt. 1897 áprilisban a püspök is adott 400 frtot, azonfelül a helybeli kálvária alából 10 esztendei törlesztésre 5% mellett 240 forint kölcsönt engedélyezett, melynek törlesztéséhez az anyatemplom is hozzájárul évi 100 frinttal.

Így tehát az építés 1897 tavaszán megkezdődhetett. Az alapkőbe következő emlékirat záródott: 'Az olvasónak üdvözet az Urban! Az üdv 1897. évének április 25-én tetetett le alapja ezen templomnak, mely az endrődi hívek és Schiefner Ede pápai prelátus, nváradai prépost-kanonok adakozásából, Sz. László magyar király tiszteletére, Magyarország ezer évi fennállásának ünneplése idejében tervezve, épült. - A kath. Egyház feje volt ekkor XIII Leo Pápa - Magyarország apost. koronás királya I. Ferencz József - a nagyvárad i. sz. egyházmegye Püspöke dr. Schlauch Lőrinc bibornok, ki éppen ekkor készült aranymiséjét megtartani - Békésvármegye főispánja a pár nap előtt beigtott dr. Lukács György - endrődi plébános Grócz Béla c. prépost és ker. esperes - az egyháztanács világi elnöke Hunya Mihály - községi bíró ifj. Uhrin József - I-ső jegyző Viskovics Ignác - vállalkozó Árvai Imre. - Szolgálgjon a teljes Szentháromság egy Isten dicsőségére - a Bold. Szűz Mária és Sz. László királyunk tiszteletére - Endrőd népe vallásos buzgalmanak és lelki üdvösségének előmozdítására." (folytatjuk)

ADATOK A GYOMAI ÉS IKTÁRI BETHLEN NEMZETSÉG EREDETÉHEZ

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem
(1580-1629)

Somogyi György festménye

Örvendetes tény, hogy Bethlen Gábor - a református erdélyi fejedelem - nevét az egyik gyomaendrői középiskola örökölte meg. Bethlen Gábor politikai és vallási tekintetben még ma is sok vitát kavarázó alakja, több szálon is kötődik városunkhoz. Ősei az első foglalás jogán voltak Gyomának s a vele szomszédos rég elpusztult kis falvaknak - Mikólaka, Téglástelek, Özed - birtokosai. Endröd falu életében pedig erdélyi fejedelemsége idején volt szerepe, amikor is ott több családnak nemességét adott, (Tímár Antal: Endröd története a XV-XVII. században. Városunk III. Évf. 1. szám 7. old. és 2. szám 7. old.) illetve nemesi jogaikban megerősítette. A közkézen forgó történeti irodalom röviden összefoglalva úgy tudja, hogy az erdélyi fejedelem Bethlen Gábor nemzetsége Temes és Zaránd (elpusztult megye) megyei birtokos család a török elől Erdélybe húzódva, az ottani fejedelmeknek hű szolgálatokat téve kapták Marosillye birtokot és tartozékait. Többten téves adatokat közölnek, s ezt sajnálatos módon, kritikátlanul, neves szerzők is átveszik. Ilyen például, hogy „Nemzetsége kezdetben a Gyoma határában lévő Bethelnösiben élt...” holott ez a falu éppen a róluik elnevezett Zaránd megyei Ősi falu.

(Barcza József Bethlen Gábor, a református fejedelem Bp. 1980 11. old., Gottyán János: Hitünk hősei Bp.1978. 70-81. old., Makkai László Bethlen Gábor emlékezete Bp. 1980. 25. old., Bolza Ilona - Romsics

Ignác 1988. Bethlen István emlékiratai 1944. Bp. 7. old. Mándoky-Kongur István: 1993. A kun nyelv magyarországi emlékei Karcag, 134. old.)

Arról már nem is beszélve, hogy legtöbben egynek veszik, összekeverik a gyomai és iktári Bethlen nemzetséget az erdélyi - később grófi címet kapott - bethleni Bethlen nemzetséggel. Karácsonyi János és a Haán - Zsilinszky - féle Békés megyei oklevéltár hiteles adatokkal igazolja, Bethlen Gábor nemzetségének a Békés megyei Gyoma ősi birtokról (ius prima occupationes = első foglalás jogán) való eredetét. A nemzetség már a XII. században - egy korabeli okirat szerint - három ágra szakadt, nevezetesen; BETLEN, LÖKÖS, MACZONKA.

A Lökös ág kihalt, A Maczonka ágbeliek Gyoma és tartozékai mellé kapták szolgálataikért a Túróc megyei Necpált, s ekkor lettek Neczpáliak. Majd fiágon kihaltak s leányági örökösödés jogán a JUSTH nemzetség kapta Necpált. de egyúttal felvették a NECZPÁLI - JUSTH nevet. A Bethlen ág férfi tagjai Zsigmond királynak tett szolgálataikért kapták a Temes megyei Iktárt és más Zaránd megyei birtokokat, s hosszas pereskedés után családi osztozkodás, egyezség alapján Gyoma birtokából végképpen kikerültek.

(Karácsonyi János: Bethlen Gábor erdélyi fejedelem ősei - TURUL 1987. 15. kötet. 2. füzet.49-57. old., Borsa István: A Justh család levéltára 1274-1525. Bp.1991.)

A magam szerény feltételezése szerint az ősfoglalás jogán birtokos Bethlen nemzetség közös őse lehetett egy Gyoma nevű - a településnek nevet adó - személy, hiszen Gyoma személynév volt a magyar régiségben, s éppen a legrégebb un. „törökös” réteghez tartozik. Éppen úgy, mint Ege, a határba beolvadt, elpusztult falunak is nevet adó személynév.

(Ld. Gyoma nevet, Várad Regestrum, szerk. Kandra Kabos Bp.1898. 239, 275, 448. old. Boros J. - Rapcsányi L. : Vendégségben őseinknél Bp. 1975. 164 - 165. old. Gyoma nevű folyó Baskiriában., a Szinyei -Merse nemzetség ősei; de genere Gyoma.)

A régi „törökös” személynév réteghez tartozik a Bethlen személynév is, e nevünk a régiségben először 1641-ben fordul elő BEKLEN alakban egy kötszállási kun vezérnek nevéként, de még a XVIII. században is megtaláljuk Beklen, később Betlen alakban. Jelentése; vártak lenni, őrződve, őrizve lenni, megóvott, őrződj meg, légy óvott.

(Nándoky-Kongur István A kun nyelv magyarországi emlékei Karcag, 1993. 134. old.)

CS. SZABÓ ISTVÁN

Valentin napra virág helyett

Ha itt hagysz...

Mikor új, nagy vágyaktól űzve
itt hagysz egyedül, másra vársz,
a csend zengésbe vegyül, tűzbe,
s ha visszajössz, hamut találsz.

Ha elmész tőlem, vad viharba
csap át a május szent hatalma,
míg bögi zengő, vad dalát.
lesodor minden orgonát.

Ha nyáron hagysz itt, a magányban,
a forgó szél zöld lombot kerget,
s a hulló jég agyonveri
a gyümölcsöstől roskadó kertet.

Télen utánad hóviharban
úttévesztett emberek halnak,
akik mennek, hogy megkeressék
forrását az új tavasz-dalnak.

Ősszel karoló, fojtó sárba
hullnak a sárga, aszott lombok,
mert voltak, akik nagyon hittek,
olyan eszelős vén bolondok.

MÁRTON GÁBOR

a legnagyobb csodák
a legnagyobb csöndben
születnek

IFJÚSÁGI OLDAL IFJÚSÁGI OLDAL IFJÚSÁGI

A fiatalok közül talán kevesen tudják, hogy Magyarországon 1996-ban másodszor rendeztek JCM Bált, ahol egy gálaműsor keretében díjaztak tíz kiemelkedő fiatalot.

Erről szeretnélek titeket tájékoztatni, először egy történeti áttekintéssel, majd a győztesek bemutatásával.

A THE OUTSTANDING YOUNG PERSONS (TOYP) program 1938-ban indult el Amerikában azzal a céllal, hogy minden évben felhívják az amerikai nép figyelmét tíz kiemelkedő teljesítményt nyújtó fiatalra. A nagyszerű UNITED STATES JUNIOR CHAMBER OF COMMERCE által szervezett program keretében az évek során számos - később látványos sikert befutó - fiatalot díjaztak. (A díjazottak között találhatjuk: J. F. Kennedy volt USA elnökét, O. Welles szintészt és rendezőt, W. Gretzky jégkorongozót) E mellett azonban sok olyan értékes személyiségre is bukkantak a pályázat nyertesei között, akik sohasem váltak ismertté, tevékenységük mégis kiemelkedőnek mondható.

A program nemzetközi sikere 1952-ben kezdődött, s manapság mintegy 30 országban fut évente az országos TOYP program.

Közép-kelet Európában a JUNIOR CHAMBER MAGYARORSZÁG vállalkozott elsőként arra, hogy egy a nemzetközi szabványoknak is megfelelő programot indítson el, TÍZ KIEMELKEDŐ FIATAL címen. A JC MAGYARORSZÁG nem titkolt célja, hogy ez a program váljon a legnagyobb presztízsértékűvé a hazánkban futó hasonló jellegű programok közül. Sikeres példaképeket, és olyan fiatal vezetőket kíván reflektorfénybe állítani, akik, ha csak egy „téglaival” is, de hozzájárulnak az emberiség előrehaladásához. A pályázat öt kategóriában hirdetett győzteseket.

1. TÁRSADALMI, KARITATÍV KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Ágostonné Alpár Vera, 25 éves, Budapestről
A Magyar Rádióban kezdett dolgozni másodállásban. Itt kezdett a Szoció-műhelynél és a Kisebbségi Részlegnél a hátrányos helyzetű emberekkel foglalkozni. A Fővárosi Szociális Központ egyik hajléktalan szállásán helyezkedett el és dolgozik azóta is, mint szociális munkás. Olyan csoportfoglalkozásokat szervez a hajléktalanok számára, amelyen kommunikációs- és kreativitás-fejlesztő gyakorlatokkal segíti őket az önálló életükhöz szükséges képességek elsajátításában. Megjelentette egy hajléktalan „kliense” novellás kötetét: „Haza... a börtönbe” címmel.

Nógrádi Zoltán, 27 éves, Mórahalomról

Ő hazánk legfiatalabb polgármestere 1994 óta. Tevékenységét számos hiányt pótló intézmény, egyesület, alapítvány, szervezet fémjelzi. Közvetlen, vagy közvetett segítséget nyújt 25 aktív csoportosulásnak, melyeknek célja az ember-emberen való segítség. Ilyenek: ESÉLY szociális alapítvány, EGY-MÁSÉRT szociális Egyesület, MORAKERT Beszerző és Értékesítő Szövetkezet, stb.

2. TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Ők voltak tízen

Dr. Balla József, 37 éves, Debrecenből
Bátyjával együtt 12 éve vizsgálja az érlelmeszesedés okát s befolyásoló tényezőit. Meghívták az USA-beli Minnestona egyetemre, ahol egy kutatócsoport tagjaként felfedezte a FERRITIN védő szerepét az érlelmeszesedéssel szemben. A világon elsőként írta le, és bizonyította, hogy az E vitamin betöltheti ezt a védő hatást. 1994-ben az USA-ban a fiatal kutatók évente megítélt legmagasabb díját, 1996-ban az egyik legnagyobb amerikai kutatási elismerést kapta.

Benedek Balázs, 21 éves, Budapestről

Jelenleg a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola hallgatója. Társaival olyan nyomtatott fejlesztett ki (szabadalmaztatott), ami lehetővé teszi a látók és nem látók közötti egyszerű, számítógépes kapcsolatteremtést. Így a nyomtató, egy felismerő programja révén az írásbeli gondolatcsere kérdése is megoldódott.

3. ÜZLETI ÉLET KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Ungvölgyi János, 32 éves üzemmérnök, Gyomaendrődről

Ez az elismerés számomra újabb erőt és lendületet adott további munkámhoz. Büszke vagyok arra, hogy én is a győztesek között lehettem, és ezzel nem csak városomat, de Békés megyét is képviselhettem.

Kovács István, 37 éves, Sóstófürdőről

Közgazdász. 1989-90-ben Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében kidolgozott egy vállalkozás-élnékiítő programot, amely 1990 augusztusában alapítvány formájában is létrejött, mely alapítvány vezetője lett. Célja, hogy a régió súlyos elmaradottságának megszüntetése e non profit alapítvány segítségével. Elméletét, mint meghívott, számos nemzetközi konferencián ismertette.

4. KÖRNYEZETVÉDELMELEK KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Dr. Kiss Ferenc, 38 éves, Nyíregyházáról

A Bessenyei György Tanárképző Főiskola Környezettudományi Tanszékének vezetője, főiskolai docens. Hazánkban 1992-ben először indította el a környezetvédelmi tanári szak nap-pali tagozatát. 1993-ban megalapította Környezettudományi tanszékét. Jelmondata: „Pénz nélkül elképzelhető a jövő, de természeti környezet nélkül nem élhet az emberiség.”

Dr. Puky Miklós, 35 éves, Budapestről

Biológus, számos tudományos társaság tagja. Tíz évvel ez előtt megalapította a VARANGY akciócsoportot, amelynek keretében 200-250 fő munkáját irányítja. Tevékenységükkel felkeltették a figyelmet az úton áthaladó állatok sorsa iránt. Foglalkoznak a vízi környezet általános vizsgálatával, az ivóvizek ingyenes analizálásával. Munkásságát a Pro Natura Díj, '92 Ford Európai Természetvédelmi Díj, elismerések méltatják.

5. KULTÚRA, SPORT KATEGÓRIA GYŐZTESEI

Dr. Magyar Gábor, 35 éves, Tahitófaluról
Háziorvos. A gyógyításon kívül állattenyésztéssel is foglalkozik. Őshonos, magyar állatfajtákat ment meg a kipusztulástól, mindezt az ősi, magyar földművelő és állattenyésztő módszerre építve, felelevenítve az akkori életformát. Létrehozott egy „élő” múzeumot, melyet egy falumúzeummal szeretne összekötni. Régi használati tárgyakat, néprajzi és gazdaságtörténeti anyagokat gyűjt. Létrehozott egy nomád haditorna csoportot. A Szent György Lovagrend felvette tagjai sorába.

Tauker Tamás, 31 éves, Simontornyáról

1992-ben tornatanárként lehetővé tette, hogy 12 általános iskolás gyermek váltófutással, saját erejével kijusson Barcelonába, az Olimpiára. 1996-ban pedig 8 lány és 5 fiú jutott ki ugyanígy Atlantába. A távolság 4.500 km, melyből csak Párizs-New York utat tették meg repülőgéppel.

VILÁG TOYP - KÖRNYEZETVÉDELMI KATEGÓRIA GYŐZTESE

Bíró György, 33 éves, Vácraól

Az egyes országok kategória győztesei közül választják meg a „világ győztest.” A Tíz. Kiemelkedő Fialat 10 világyőztese közül a környezetvédelmi kategóriában az egyik magyar volt Bíró György személyében.

Vácott a Polgármesteri Hivatal környezetvédelmi osztályának vezetője. Előadásokat tart, a helyi környezetvédő és városvédő egyesületek, alapítványok tagja, környezetvédelmi napokat szervez. Összefogta a környék 12 legszennyezettebb települését a „Piszkos 12”-t és megoldásokat dolgozott ki a szennyeződések csökkentésére. Vácott elindította a szelektív hulladékgyűjtést, az iskolában elemgyűjtő akciót szervezett. Nevéhez fűződik az „ültess fát az elmúlás ellen” nevű program. Sikerült az egész város lakóinak gondolkodásmódját befolyásolni.

Kedves fiatalok!

Láthatjátok, hogy milyen egyszerű fiatalok élnek közöttünk, akikről eddig bizony nem is hallottunk. A Magyarországi Ifjúsági Kamara 1997-ben is meg fogja hirdetni e pályázatot. Már előre gondolkodjatok azon, hogy pályázatok-e, vagy nem. Ha van bátorságod, és tettel is már valamit városodért, hazáért, ne habozz. küldd el pályázatodat. Figyeld a médiákat, ahol erről majd hallasz. A pályázati felhívást lapunk is közé fogja tenni. Ha úgy gondolod, hogy még nem tettel eleget, ne búslakodj. Előbb, utóbb a te időd is eljön!

Befejezésül idézem az Ifjúsági Kamara tagjának, a II. Nemzetközi JC Bál szervezőjének szavait, melyet lapunk számára mondott: „Az 1996-os győztesek tevékenysége, emberi tartása, az életről alkotott felfogása bizonyítja, hogy Magyarországon manapság is születnek értékek. 170-nél is több kiváló értékes fiatal mutatkozott be a pályázat során, akik közül természetesen mindenki nem lehet győztes. Ez a program azonban valóban olyan, ahol nincsenek vesztesek.”

UNGVÖLGYI JÁNOS

Fejezetek a régmúlt időkből XIV.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(közigazgatás, oktatás, vallás II.)

A jegyzői hivatal Endrődön már az újratelepülés évében, illetve még korábban, Nemeskereiben is létezett. Az első jegyző (és tanító) Zsámbok István halála után a jegyzői és tanítói hivatalt kettéválasztották. Zsámbok utóda Nidda János már „csak” jegyző volt. Jegyzőt a község mindig maga választott - földesúri bejegyzés ehhez nem volt szükséges, - s alkalmatlanság esetén el is bocsáthatta. A nótárius kötelességei közé tartozott a község számadásainak, jegyzőkönyveinek elkészítése, a vármegyéhez és a földesúrhoz címzett kérvények „esedező levelek” megírása, a szolgabíráknak küldött jelentések megfogalmazása, s az „adófizető lakosok” ügyeinek felvétele. A jegyző számára a falu 1758-ban építette fel az un. nótárius-házat, a „nemes vármegye fiscalis kvartélyát”, teljes fizetésére vonatkozóan azonban, sajnos, csak a XVIII. század végi adat áll rendelkezésünkre. 1794-ben Nagy Istvánt választották meg jegyzőnek, s éves járandóságát a következőképpen állapították meg:

- 100 forintkészpénz,
- 12 köböl búza, (egy köböl = kb.125 liter)
- 1 hizott sertés,
- 100 font tehénhús (1 font = 0.56 kg)
- 100 font só,
- 30 font faggyú,
- 12 icce vaj,
- 100 font borsó,
- 4 öl fa (1 öl = 6,5 m³)
- télen fűtésbeli provisio, (juttatás)
- az uraságtól 1 sessio (telek) föld.

Az előzőekben említett Zsámbok Istvánt tanítóként 1733-tól Kovács András követte. Ő és utódai 1759-ig a tanítás mellett kántorként is tevékenykedtek. Az első iskolaépületet a régi templom melletti „faluközpontban” már az újratelepülés utáni években felépítették a lakosok. Igaz ez csak paticsból készült, ezért helyette 1755-ben vályogból újat építettek. 1787-ben amikor a kántori és tanítói hivatalt véglegesen ketté választották, a község megszerezte a régi katonaszállásoló épületet, s az iskolát is ide költöztették. Mindhárom épületben egy tanteremben folyt a tanítás, és egyetlen tanító irányításával tanultak a gyerekek. A helytartótanács 1770-ben elrendelte, hogy a megyei iskolákról a vármegyék szolgabíráik révén tegyenek jelentést. Az 1771-es Békés megyei jelentés Endrődre vonatkozó része ezeket az adatokat tartalmazta: „Ignatius Koncz... Discipulos et Discipules informat no.70 in litteris cognoscendis Lectura Doctrina fidei Christiana ac Arithmetica” (Koncz Ignác 70 fiút és lányt tanít a betűk ismeretére, a keresztény hit(tételek) olvasására és tanulmányozására, s számtanra.) Mivel 1771-ben Endrőd lakossága már 2000 körül lehetett, azoknak a gyerekeknek a száma, akiknek iskolába kellett volna járniuk, minden bizonnyal sokkal több volt, mint 70 fő, tehát a szülők nem járatták gyermekeiket rendszeresen iskolába. Tessedik Sámuel által írt sorokat, amelyben a XVIII. század végi szarvasi népoktatás problémáit vázolja, akár Endrődre is érthetjük: „Télen az iskola tele nagyon, nyáron és tavasszal üres... A parasztnak szüksége

van a gyermekre odahaza, a kertekben, a kenderföldön, a mezőn a marha mellett, és... a rendelt iskolai órák idejében sokszor nála nélkül nem lehet.” A gyermekek rendszeres iskolába járása ügyében csak az hozott némi javulást, amikor 1786-ban az iskolák nagyszünetét szeptember-október hónapról július-augusztusra helyezték át. továbbá problémát jelentett, hogy a XVIII. században még az alsó fokú iskolákban tantárgyak és tankönyvek tulajdonképpen nem voltak. Mint a szolgabírói jelentés mutatja, a katekizmus, illetve a biblia segítségével tanultak meg a gyerekek írni-olvasni. Megtanították velük a matematika (arithmetica) alapjait, s természetesen a „tanterv” fontos eleme volt a hittan.

Az iskolák az egyházak irányítása alatt álltak, így az endrői ludigmagisternek a mindenkori plébános volt a felettese. Az oktatás 1787-ig valószínűleg nemcsak magyarul, hanem szlovákul is folyt. 1787-ben Hvál Tamást Bikály Péter plébános felmentette a tanítás alól, s ugyanakkor Verner Jakab nagyváradai tankerületi főigazgató Kovács Pált küldte Endrődre tanítónak. Kovács nem beszélt szlovákul, ezért azok a lakosok, akik még ekkor is ragaszkodtak a szlovák nyelvhez, panaszt tettek az új tanító kinevezése ellen a helytartótanácsnál. Olyan tanítót kértek, aki szlovákul is tud. A helytartótanács Verner Jakabot (!) küldte ki az eset kivizsgálásra. Miután megállapították, hogy az endrődiek között csak 15 van olyan, aki nem ért magyarul, a kérelmet elutasították.

Végezetül néhány példa a tanítói járandóságokra:

„18 forint készpénz, ezenkívül 23 forint értékben természetbeni járandóság (hús, só stb.), 80 köböl gabona, 3 köblös búza, 3 köblös árpaföld, összesen 116 rhénes forint.” (Kovalcsik György éves járandósága, 1766)

„217 1/2 pozsonyi mérő búza (1 p.m. = 62,53 liter), 12 mérő gabonával bevetett föld, 5 szekér széna, 50 font só, 50 font hús és 6 rhénes forint készpénz” (Koncz Ignác járandósága, 1771)

„A gyermekek tanításáért készpénz 20 forint, 5 itce vaj, 3 öl fa, 50 font só, 50 font hús, 13 font faggyú, azonkívül fűtőből szükséges provisio.” (Hvál Tamás éves járandósága, 1785)

Az 1785-ös járandóságánál már nem szerepel a földjuttatás, nyilván azért, mert ekkorra állandósult a tanítói fizetés egyik elemeként az 5/8 sessió föld. (A jegyzői és tanítói fizetések reálértékének meghatározásához segítséget nyújthatnak a XVIII.század végi árviszonyok:

- 1 pozsonyi mérő búza 2-3 Ft,
- 1 hizott liba 1 Ft, 1 ló 80-100 Ft,
- 1 pár csizma 8 Ft,
- 1 utibunda 80 Ft,
- 1 rizsma (1000 ív) papiros 4-7 Ft,
- 1 tutaj fa 6-10 Ft,
- 1 lovas kocsi 30-40 Ft,
- egy jobb fajta parasztház kb.1000 Ft.)

TÍMÁR ANTAL

Jegyzők és (kántor) tanítók Endrődön a XVIII. században

Jegyzők:	(kántor)tanítók:
1731-1732 Zsámbok István	1731-1732 Zsámbok István
1732-1743 Nidda János	1733-1735 Kovács András
1743-1746 Sztrenszky (Sterneckzy) János	1736-1740 Nidda Péter
1746-1754 Tezarovics Mihály	1741-174? Kelemen Péter
1754-1762 Vámosy György	1742-1745 Kovarcsi János
1763-1773 Schlamatinger György	1752-1766 Veréb Mihály
1773-1775 Palójtai Antal	(1759-1771) kántor Vaszkó György)
1775-1776 Labodi István	1766-1771 Kovalcsik György
1776-1781 Vranovics József	1771-1782 Koncz Ignác
1781-1784 Somodi György	(1779-1781 kántor: Vaszkó András)
1784-1794 Vámosy István	1782-1787 Hvál Tamás
1794-1799 Nagy István	(1787-1792 csak kántor)
1799-1807 Salacz Ferenc	1787-1791 Kovács Pál
	(1792-1794 kántor Csábi Pál)
	1791-1831 Berta János
	(1794-1798 kántor Soóvári Gábor)

HÍREK ERDÉLYBŐL (BIHAR MEGYEI ESEMÉNYEK)

Modok Gusztáv az új bihar megyei alprefektus

Ez év elején iktatták be hivatalába Bihar megye új alprefektusát (alispánját) Modok Gusztáv személyében, akit az RMDSZ jelölte erre a tisztségre.

A jogász-közgazdász az 1996-os novemberi országos választásokon az RMDSZ Bihar megyei listáján szenátor jelölt volt, a júniusi helyhatósági választásokon pedig megyei városi tanácsosi címet szerzett. Ez utóbbi tisztségről kellett most összeférhetetlenség címén lemondania.

Modok Gusztáv 1938-ban született Mezőtelegden (Bihar m.), 1960-ban végezte el a Babes-Bolyai egyetem jogi karát, 1987-ben pedig közgazdasági diplomát szerzett.

Dolgozott az élesdi néptanácsnál, a Szilágy megyei Statisztikai Igazgatóságnál, az élesdi cementgyárban, a sonkolyosi bányavállalatnál, majd egy nagyvárad magáncég gazdasági igazgatója 1993-ban.

Bemutatkozó beszédében kihangsúlyozta a törvényesség betartását, s azt, hogy a jogszabályok szövegét összhangba kell hozni a gyakorlati alkalmazással. Napi teendői mellett említette a téli rossz időjárási viszonyok miatt kialakult gondokat, pl. járhatóvá kell tenni az utakat.

A magyar nyelv használatával kapcsolatban megemlítette, hogy a jelenlegi törvények bizonyos határok közé szorítják a kisebbségi nyelv használatát, s ezért szükségesnek tart egy törvénymódosítást is, így a kétnyelvű helységtáblák használatával kapcsolatban.

Egyik legfontosabb probléma a gazdasági önállóság megszerzése, mert e nélkül nincs helyi autonómia sem. Jelenleg a helyi költségvetés nagy része kormányleosztásból származik. Ugyanakkor a pénzügyi autonómia megteremtése nem érvényesíthető a valódi helyi, illetve megyei autonómiát!

Fogadás a Lorántffyban

Immár hagyománnyá vált, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület elnöksége új évi seregszemlére hívja meg Nagyvárad vallási, közeleti, kulturális életének személyiségeit. A fogadást ez alkalommal is a református gimnázium Kölesséri Sámuel termében tartották. Tőkés László és Tempfli József püspökök üdvözlő-emlékbeszéde után Varga Gábor Bihar megyei RMDSZ-elnök és Csapó József szenátor szövegezte az egybe-

gyűltekekhez.

A fogadás - mint minden alkalommal - ezúttal is jótékony célú volt. A szervezők a Sulyok István főiskola zenetagozatának fejlesztésére kértek adományokat és megajánlásokat. Az iskola zenetagozatának diákjai is jelen voltak az estélyen. Méghozzá muzsikával: előbb Kristófi János vezényelte kamarakórus adott elő klasszikus egyházi kórusműveket, majd a már néhány hónap alatt népszerűvé vált Palló együttes játszott vérbeli táncmuzsikát, amelyet néhány ügyes leányzó énekszóval kísért. Az ifjú egyházenészek, zenetanárnak készülők sokoldalúságát bizonyította, hogy bemutatkozott a részben toborzott KIM-band együttes is, mely főleg dzsessz és rock jellegű számokat játszott a fiatalok örömeire. Az egyházi és profán zene így fért meg egymás mellett a Lórántffyban...

Az est folyamán kiosztották a Közjó szolgálatában díjat is. A díszoklevelet ez alkalommal a Tibor Ernő Galéria tagjai kapták.

STARK LÁSZLÓ
NAGYVÁRAD

Nagyvárad örökifjú öregdiákok

A Nagyváradai Premontrei Öregdiákok Egyesülete fennállásának második évfordulóját ünnepelte a közelmúltban.

Talán nem érdemtelen megemlíteni, hogy Váradhegyfokon már 1230-tól létezett a II. István által alapított Premontrei Prépostság. Nagyváradon pedig 1808-tól 1923-ig, valamint 1940-48 között a Jászóvári Premontrei Kanonokrend paptanárai által irányított főgimnázium áldásos tevékenységet folytatott a tudomány, a kultúra, a vallásos világnézet kialakításában és fejlesztésében, országos és nemzetközi hírű tudósokat és közeleti személyiségeket nevelve. Az iskola valóságos szellemi bölcső volt, az általános és szakmai műveltség bástyája, a humanizmus, az emberszeretet és tolerancia jegyében nevelkedtek itt a generációk.

Az Egyesület céljairól, terveiről négy-nyelvű szórólap adott hírt, eljuttatva több mint 115 rendházba, plébániára szerte a nagyvilágban. Így szoros kapcsolat alakult ki a gödöllői, a kassai és szombathelyi öregdiákokkal.

A közgyűlés megválasztotta új vezetőségét, s a javaslatok alapján 22 pontban vázolta az elkövetkezendő idők tennivalóit.

Pászati Ottó
az Egyesület elnöke

„... megmarad egy diadalmas erdélyi-igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”
Kós Károly 1925.

Erdélyi főpapok a pápánál

„Mi nem vagyunk ellenségei sem az ateistáknak, sem a kommunistáknak...”

Tempfli József nagyváradai megyéspüspök az elmúlt év dec. 1-9 között 13 római és görög katolikus főpaptársával vett részt a pápai kihallgatáson. Mint általában, most is volt egy közös kihallgatás, minden meghívott főpap részvételével. Egy mise közösen a pápával, egy magánkihallgatás, amelyen II. János Pál személyesen fogadott minden főpapot, valamint egy közös vacsora. Az ilyen találkozásokat mindig úgy szervezik meg, hogy beleessen egy szerdai nap, a nagy pápai kihallgatással, a VI. Pál Teremben, ahová 3 ezer ülő ember fér be. Ezen találkozáson a romániai püspökök is ott voltak, s a pápa bemutatta őket a kihallgatáson megjelenteknek.

Az újságíró elbeszélgetve Tempfli püspök úrral, érdeklődött a magán kihallgatásról, s arról, hogy beszélgetésük során szóba jött-e Öszentsége idei programja?

A püspök úr így felelt: A szentatya először Kubába látogat. Fogadta, hogy az elmúlt évben Rómában fogadta Fidel Castrot, aki meghívta a szigetországba. Személyesen csodálkozom, hogy elmegy oda, és ezt szóvá is tettem. A pápa erre azt válaszolta: „Fiam, az emberi rosszaságot mindig jóval kell legyőzni. Arról akarom meggyőzni Fidel Castrot, és a világot, hogy mi nem vagyunk ellenségei sem az ateistáknak, sem a kommunistáknak. Mi nem erőszakkal akarjuk elveiniket elfogadtatni, hanem meg akarjuk őket győzni igazunkról. Ezért vállaltam el az utazást Kubába.” A Vatikánnak szándékában áll megjelentetni egy kiadványt a kommunizmus áldozatairól, s kért, állítsuk össze a kommunista rezsim áldozatainak névsorát. Szóba került az is, hogy '97, '98, '99-ben fel kell készülni a kétezer éves kereszténység megünneplésére. A pápa az 1997. évet Jézus Krisztusnak, a Fiúnak szenteli.

Álarcos bála készültek abban az óvodában, amelyikbe Palkó járt. Volt is lázas izgalom. Egyébről sem lehetett hallani, csak arról, hogy kinek milyen gyönyörű jelmezt készít az anyukája.

- Én Hófehérke leszek! - dicselkedett boldogan Kerekes Jutka.

- Én meg pillangó! - bólogatott Tóth Kati.

Ki, ki sorban elmondta, hogy milyen ruhában lesz a bálban. Csak Palkó hallgatott morcos ábrázattal. Sajnos ő még nem tudta, lesz-e jelmeze, s ha igen milyen. Rossz fát tett a tűzre. Elrontotta Ági hugi gumikacsáját, hogy ne sípoljon. Most aztán édesanyja titokban csinálja meg a jelmezt. Még így is csak akkor, ha addig Palkó megbecsüli magát. Vigyázott is nagyon, nehogy valami galibát okozzon. Szeretett volna egy csodálatos jelmezt, amilyen senkinek nem lesz.

Egyik nap telt a másik után, míg végre eljött az a vasárnap, amelynek délutánján megrendezik a jelmezbált.

Palkó, amikor reggel kinyitotta a szemét, be is hunyta ismét, azt hitte, hogy álmodik. Az ágya mellett a fotel karján ott csillogott-villogott egy gyönyörű szép paprikajancsi jelmez. Az egyik oldala kék volt a másik meg piros. A hegyes sapka végén meg aprócska csengő is díszelgett.

- Húha! De gyönyörű! - suttogetta áhítattal Palkó, és megsimogatta a fényes, puha jelmezt.

- Mi lenne, ha kicsit felpróbálnám? Nagyon vigyáznék rá, csak éppen belebújnék. - Azzal máris lázasan öltözködni kezdett. De sehogy sem tudott rájönni, hogy kell belebújni a furcsa szabású ruhába. Olyan volt az, mint egy kezeslábas. A blúz egybe volt nyitva, és sok-sok pici gomb díszítette végestelen végig.

Végül nagy nehezen mégiscsak belelalt, de ki látott már ilyet? A lábán úgy feszült a nadrág szára, mintha ráöntötték volna. A karján meg olyan buggyosan lötyögött a blúz ujja, hogy elveszett benne. A ruha nyaka meg titokzatos módon odakerült, ahol Palkó ülni szokott.

- Fordítva varrta meg Édesanya! - morfondírozott magában. Az meg sem fordult a fejében, hogy talán ő vette fel fordítva. A blúzt húzta fel nadrágnak, s a nadrág lett a blúz.

- Azért így is nagyon szép! - forgott magakörül gyönyörködve. Pedig ugyan-csak furcsán festett, és ráadásul minden lépésnél recsegett valami.

- Nem baj! - nyugtatta meg riadozó lelkiismeretét.

- Kicsit biztosan elszakadt, de így most legalább kényelmesebb. Szorított itt alul.

Már éppen le akarta vetni, amikor

Mária néni meséi

Palkó a Paprikajancsi

eszébe villant, hogy jó lenne megmutatni a szomszéd Petinek.

- Vigyázok rá nagyon. - nyugtatta ismét háborgó lelkiismeretét, és picit elmosolyodott, mikor lábujjhegyen átsurrant az előszobán. A fürdőszobában édesapa borzasztóan hamisan énekelt. Óvó néni azt mondaná, hogy nincs hallása. Most ez nem is baj, legalább nem hallja meg, hogy nyikorog az ajtó. A konyhából kakaó illata szállongott, de Palkót ez most egy cseppet sem izgatta. Nagyt sóhajtott, míg végre kijutott az udvarra, s átkukucskált a szomszédba, hogy nem látja-e Petit.

De jaj! Abban a pillanatban vad ugatás, morgás verte fel a csendet. Gombóc és Gömbóc, a két mihaszna kutyas nekiugrott a tirtarka micsodának, és Palkó máris ott találta magát egy olvadó hótócsában.

- Mit csináltatok, ti semmirekellők! - Kiáltotta haragosan.

- Gombóc bocsánatkérően toporgott mellette. - Ne haragudj kiszagzám! - vakkantotta szégyenkezve - Igazán nem tudhattam, hogy

te rejtőzöl ebben a szörnyűségben!

- Vau, vakk! Hogy is jutott eszedbe ilyen maskarába öltözni! - morgolódt Gömbóc is, és undorral kirázta fogai közül azt a jóko-

SZOMORÚ A VERÉB

*Szomorú a veréb,
Ugyan mi kár érte?
A vércse leányát
Feleségül kérte.
A vércse azért se
Adta oda néki,
Csak ugrik a bugris,
Egyet se tud lépni*

*Ha volna legalább
Háza, vagy barátja,
Ha lenne telente
Füstös a kabátja,
Ha fújna, tutulna
Énekszót is szépet,
Vihetne, vehetne
Vércse feleséget.*

NEM LOCSOG A TOCSOGÓ

*Locsog a sár.
Tocsogós,
De jó, mikor
Kopogós!
Szél szalad a
Kert alatt,
Itt terem egy
Perc alatt.*

*Háta mögött
Fut a tél!
Köpönyege
Csupa dér!
Didereg a
Tocsogó,
Jégtükör lesz,
Kopogó.*

ra piros-kék selymet, amit kiszakított a jelmezből.

Palkó nagy nehezen feltápáskodott, és csak úgy potyogtak a könnyei, mikor végignézett sáros, ázott, megtépázott öltözékén.

- Világgá megyek! - határozta el nyomban. Arra gondolni sem mert, hogy odaálljon édesanyja elé, és bevallja, hogy megint mekkora kárt okozott. Át akart osonni a baromfi udvaron, hogy a kert alatt kijusson a rétre, de amint kinyitotta a kiskaput, ott termett Karcsi, a tarkatollas kakas, és haragosan rákiáltott:

- Kukuriku, kikeré! Hess, maskara kifelé!

- Nem vagyok én maskara, hanem Palkó! - szipogta a póru jár kisiú, és menekült amerre tudott. Hanem ott meg Gazsi, a gúnár fogatta rettentő haraggal:

- Méghogy Te volnál a mi aranyos kis Palkónk! - sziszegte dühösen - Gigá! Gigá! Gigá-gá! Szaladj tüstént világgá!

- Hiszen oda igyekeznek - szipogta keservesen Palkó, - de ti nem engedtek!

Gombóc odasompolygott a lábához, és letett elé egy jókora csontot.

- Egyél kiszagzám! - kínálta sajnálkozó tekintettel. - Ha világgá mész, bizony neked is ez lesz az eledeled, mert senki nem visz utánad kakaós reggelit.

- Pedig már nagyon éhes vagyok. - zokogta szegényke egyre keservesebben. Úgy nekiadta magát a búsulásnak, hogy, hogy észre sem vette, mikor kinyílt a kiskapu, és édesanyja fejcsóválva megállt a háta mögött.

- Nini! Hát miféle bőrigázott, megtépázott Paprikajancsi pityereg? - Kapta a karjaiba síró-rívó fiacskáját sietősen. - Még megfázol, te haszontalan! Hogy tehetél ilyet? - dorgálta féltő haraggal Palkót, és besietett vele a jó meleg szobába. Ott már a terített asztalon gőzölgött a kakaó, és kínálgatták magukat a vajjal megkent, foszlós kalácsszeletek. Hanem Palkó mégis úgy érezte, hogy jobb lett volna odakint a csont. Rá sem mert nézni édesanyjára, mert tudta az most nagyon szomorú.

- Ne tessék haragudni rám! - zokogta édesapa karjai között - ezután mindig nagyon, nagyon jó leszek!

- Hát jó kis fiú még lehetsz, ha igazán akarsz, - mondta bánatosan édesanyja, miközben lehúzta Palkóról a tönkrement jelmezt - de ma délután Paprikajancsi már bizonyosan nem.

Így történt aztán, hogy az óvodai jelmezbálon minden gyerek szebbnél-szebb mesealakká varázsolva topogta a táncot, csak Palkó szégyenkezett a mindennapos kötényében.

A mesét és a verseket
Iványi Mária írta.

Trodalmi oldal

Régi gyomai Ferenc-napok

I. fejezet

A Ferenc nem tartozik a legnépszerűbb férfineveink közé: a János, az István, a László vagy a Mihály mesze lekörözi. Nálunk, a Tiszántúli kálvinista vidékein mégis megvan a divatja, mintegy háromszáz éve már. Pedig nem is igazi kálvinista név: eredete egyenest a katolikus egyház nagy szentje, Assisi Szent Ferenchez kötődik, akit kereskedő atyja, - franciaországi útja alatt szülvén meg francia eredetű édesanyja, - a család „il piccolo Francese”, a kis Francia ' névvel becézett s ez maradt rajta. Az olasz Francesco, a francia France végső soron annyit jelent: „francia”.

Nálunk a kuruc szabadságmozgalmak vezére, II. Rákóczi Ferenc fejedeleme, a „nagyaság fejedeleme” tette igazán népszerűvé a református, függetlenségi szellemű vidékeken; neki különben már édesatyja is ezt a nevet kapta a keresztségben. A fejedeleme maga katolikus volt, de mint megírta emlékirataiban, lelkeszeinek 9/10-e a protestánsok közül került ki, s a fölkelők derékhadát is a hitükben üldözött kelet-magyarországi protestánsok adták. Nem lehet hát véletlen, hogy az ellenzéki kálvinista szellemű Kazinczy család református ügyvivőnek szánt fiúgyermekét is Ferencnek keresztelték az érsemyéni templomban, s hogy a Himnusz költője, Kölcsey Ferenc is ezt a nevet kapta a bihari Sződemeteren.

A Himnusz-író Kölcsey 1838-ban halt meg, akkoriban mikor az én dédapám, Szilágyi Ferenc megszületetett, Gyomán. De úkapám szintén Szilágyi Ferenc volt, csak az ő édesapja viselt más nevet: a keresztségben ő a Pál nevet kapta.

Nagyapám elbeszélése szerint ő volt az, aki családjával a Bihar megyei Kőbölkülön „ígve (égve) hagyta a micsest (mécsest)”, vagyis éjnek idején megszökött. Ilyenformán szökött jobbágyként telepedtek le, s letek hazát apai őseim a Hármaskörös partján. Nevük szerint végső soron Ady „hepe-hupás vén Szilágyiság”-ából származtak, s amennyire az öreg, 1801-i Károli-biblia bejegyzéseiből kitetszik, színreformátusok és színmagyarok voltak, akárcsak a Nagykunságból, a „kis Debrecen”-ként emlegetett Mezőtúrról anyai őseim, a Szűcsök, pontosabban: N. Szűcsök. Az N-t csak az ötvenes években hagytam el, nem azért, hogy netán valami nemesi előnév maradványát sejtsek benne, hanem azért, mert a bediktáláskor a hivatalokban zavart okozott: volt rendőrségi írnok, aki Ensűcsöt írt, s mikor azt mondtam, hogy „Nagy N „pont” akkor ezt is leírta így: Nagy N.”—így aztán átmenetileg egyszerűsítettem anyai őseim családi nevét. (Különben a család egyik őseit kutató tagja az N.-ben nánási, vagy hogy nánai előnevet kereste, de valószínűbb, hogy különböztető ragadványnev maradványa: akkoriban még virágzott a szűcsipar, és sok volt a Szűcs családnév ezen a tájon.)

De azért nagy kálvinistaságunk ellenére a Ferenc napot mi is a katolikus egyház szentje, Xavéri Szent Ferenc napján tartottuk, azaz december 3-án, ahogy minden hazai kálvinista. (S ez is bizonyítani látszik, hogy Gyomán, a kálvinista többségű községben felekezeti béke volt, amit talán a szomszédos - most már vele egy - Endrőd katolikus volta is elősegített. A felekezeti villongás legfőljebb addig terjedt, hogy a Róm. Kath. elemi népiskolásoknak odakiáltozták a református iskolások: „Katolikus, Katlanmókus”, aminek ugyan nem volt semmi értelme az égvilágon, de ők visszakiabáltak: „Református, lóformátus”, amiben valamivel több értelem volt, s ha olvastuk volna már akkoriban is Swift Gulliver-jének eredeti, felnőtt kiadását, még ki is húzhattuk volna egy kicsit magunkat, elvégre a nagy ír-angol író a Nyihahákat, a lovakat az embereknél magasabb rendű lényeknek tartotta, s mint vezető réteget, őket akarta uralkodóvá tenni a társadalomban. Annak azonban, hogy a kálvinisták is a katolikus szent napján Ferenc-napoztak, megvolt a

maga gazdasági, hogy azt ne mondjam, gasztronómiai indoka is: van Ferenc korábban, májusban is a kálvinista naptárban, de december a nyári mezei munkáknak, aratásnak, betakarításnak, a szüretnek a vége volt. (mert hát Gyomán nemcsak a jó fehér kenyérnek való búza termelt, hanem a Révleposon, s a Pocosban bor is mellé: innen küldözgettek a gazdák az úrvacsoráztatáshoz is a parókiára, s az Erzsébet-ligetben volt szüreti bál is bandériummal, póznamászással, ketreccel, ahová a szép lányokat, menyecskéket lehetett bevitetni az árvalányhajás süvegű fogdmegekkel, s csak jó áron - három tánc vagy tüzes csók árán - lehetett kiszabadulni).

December elejére már az új bor is kiforrt a hordóban: a vörös oportó, otelló, megvolt a disznóölés: volt mit feladni a névnapis asztalra.

Nálunk három Ferenc is volt a családban a két háború közt. legalább is 1928 óta, mióta e sorok íróját is meghozta a golya a Kossuth Lajos utcai házba, (ahol csakugyan évekig fészkelte egy golyacsallad a kéményen) s Répási vagy Tiba tiszteletes úr a fejére öntötte a Jordán vizére emlékeztető keresztvizet. Nagyapám elidősb Szilágyi Ferenc egy utcával odább, a Petőfi Sándor utca 28-ban lakott nagyanyámmal, s mindketten hivatalosak voltak hozzánk a Ferenc-napi ebédre.

A névnapozás kora reggel kezdődött a muzsikos cigányok köszöntőjével: négyen vagy öten is jöttek s a hálószoba nagy hármas ablaka alatt, ahol az én részegyám is állt, zendítették meg a szárazfát. Egy-egy pohár bort és néhány húszast, ötvenest kaptak, vagy „összák el” jelszóval egy fényes ezüst pengőt a primás. Furcsa emberek voltak e muzsikosok: szinte láthatatlan testületet alkottak, mind tudtak egymásról: egyszer egy cigányprimás temetésen a Fő utcán végig száz muzsikos húzta keservesen a cigánysíratót a koporsó után. Bár igen szegények voltak, de ilyenkor, a névnapon, fekete bársonyprémes - többnyire „uraságoztól levetett” - télikabát volt rajtuk és nyakkendő. Kettőjüket - nagyapámtól hallottam - Hurkának és Kolbásznak becéztek. Nem tudom, miért. Ahogy azt sem, honnan szerezték ezeket a ruhákat, ki tanította meg őket az öltözködésre s ki a hegedű mesteri kezelésére, a muzsikálásra? Mikor mind - a legtöbben - földhözragadt szegények voltak: a Pocos felé volt a „cigányváros”-ként emlegetett putrinegyed, meszeletlen vályogházakkal. Gúnyosan - s nemcsak Gyomán - „Párizs”-nak, meg „London”-nak nevezték e városrészeket. Az őseik állítólag Indiából jöttek, s így lehetek köztük maharadszák leszármazottai is. Az iskolában beszéltek róluk, hogy a kiöntött ürge húsát is megsütik, megesszik s az elhullott tyúkot, disznót is éppúgy megsütik, megfőzik.

Volt egy osztálytársam, kissé szeplős, kreol arcborrel, csillogó fehér fogakkal. Le nem tagadhatta volna a származását, bár ezért az iskolában őt senki sem csúfolta. A neve egészen magyar volt: Gyöngyösi. A keresztnéve meg őneki is, mint nekem, Ferenc.

SZILÁGYI FERENC

(Folytatjuk a következő számunkban)

„Szép új világ”-ban

Minttha Huxley-t igazolná a jelen.

Gyógyszertárban. Fejkendős néni oldozgatja zsebkezdője sarkát, s a receptre pénzérméket rakdos.

Gyógyszerészről együttérző hangját átsüti a saját jelene:

„Még egy tizest tegyen hozzá, kérem!”

S én kongatom, mivel nincs neki,

bár az Újév ígérlet-küszöbén

alig hete botladoztunk át.

Szíven öklöz ez a sors-alázás:

Üdvözlégy, te „szép új világ!”

A „néni” - bár lehet, hogy húgom - , száriján megszépül a köszönet:

„Uram koldus-szintén, szegény nem vagyok,

így tehát most is megfizetek:

Bőkezűen adják meg az Isten,

s óvják a Mennyei Seregek!”

„Nem szegény?” - döbbenten csodálkozom,

s pennám hegyén rozsdállik a rím,

hogy újabb szentenciát nyerjek

a fejkendős asszonytól megint:

„Szegény, kinek ördögé a lelke,

sodorja hazugság-forgatag,

de, ha lelked a Jóistené,

koldusán is gazdag vagy s szabad!”

S a patika forgóajtáján sántán is vígan fordulok át, súgva Szent Imre szobra felé:

„Gazdag lennék?” - te „szép új világ!”

TÍMÁR MÁTÉ

1997. január 14.

Bűnügyi krónika

Ezúttal ismét tudunk bűnügyi tudósítással szolgálni, s ha maga ez a tény nem is nevezhető örvendetesnek, a felderített, leleplezett bűntényekről talán mégis kevésbé keserű szájjal hallunk, olvashatunk.

Sikerült kézre keríteni a legutóbbi tudósításunkkor még ismeretlen, intézmények elleni betörés sorozat tetteseit, s ellenük a bizonyítási eljárás, előzetes letartóztatás mellett folyik. Sajnos a vikkendház betörések tavasszal „lefűlet” ugyancsak sorozat elkövetői ellen folyó eljárás dacára jelen pillanatban is minden hétre átlagosan 5-7 ilyen jellegű betörés esik. Lezárult a '96-os bűnügyek statisztikája. Erről így tájékoztat Szűcs József őrsparancsnok: „Városunkban 1996 év folyamán 758 bűncselekmény vált ismertté. Ebből 27 személy elleni, 59 közlekedési, 5 házasság-család, ifjúság és nemi erkölcs elleni bűncselekmény, 7 államigazgatási, igazságszolgáltatás, közélet tisztasága elleni, 47 közrend elleni, és 613 személyek javai, vagy közismertebb néven vagyron elleni bűncselekmény volt. Az év folyamán az előző évhez viszonyítva tovább nőtt az ismertté vált bűncselekmények száma.

A fenti statisztikát tekintve is nyilvánvaló, hogy elsősorban a személyek javai ellen elkövetett bűncselekmények növekedtek számottevően. Ennek elsődleges oka, hogy megszűnt a vikkendház betörések „szezonális” jellege. Felderítési eredményünket az előző évi 50%-ról 60% fölé emeltük. A közterületi rendőri jelenlétet 1996 aug. 1-től üzembe helyezett ügyeletkiváltó rendszer következtében sikerült növelni, ami azt jelenti, hogy az előző évhez képest 137 fővel 1077 órával többet töltöttek a rendőrök a közterületeken, a változatlan rendőri létszám mellett.

A rendőri intézkedések az alábbiak szerint alakultak:

	1995	1996
Az elfogások száma:	96 fő	136 fő
A helyszíni bírságok:	994 fő	1155 fő

Bár a szabálysértési feljelentések száma 318-ról 206-ra csökkent, mégis úgy gondoljuk, hogy az összrendőri tevékenység eredményesen segítette a bűnügyi felderítést.”

A számok ismeretében mi sem gondolhatjuk másként! Talán olykor hiányolják az olvasók, hogy nem közöljük az elkövetők nevét. Ezt azonban a különböző személyiség-védelmi jogok miatt nem tehetjük. A bírói ítélet meghozataláig ugyanis minden elkövető csupán gyanúsított. A lényeg, úgy gondoljuk mégis az, hogy az elkövetők előbb-utóbb rács mögé kerüljenek.

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

Amit az időközi

polgármester-választásról tudni kell

1997. február 2 vasárnap: A választási kampány kezdete. Vége március 8.

február 12 szerda: A választói névjegyzék közszemlére való kitétele.

február 21 péntek: A Választási Bizottság közzéteszi a jelöltek nevét.

március 2 vasárnap: A Gyomaendrődi Híradó különszáma ingyenesen közzéteszi a jelöltek választási felhívását.

március 7 péntek: A szavazóhelyiségek előkészítése.

március 9 vasárnap: A választás napja. Reggel 6 órától este hét óráig tart a szavazás.

március 12 szerda: Hivatalos eredményhirdetés.

Fontos tudnivaló: A szavazóköroekben nem lesz változás, de a szavazó helyiségekben igen. Kísérje mindenki figyelemmel, hogy hova kell menni szavaznia!

Egy-egy ajánlasi ív aláírásával a lakosság több jelöltet is támogathat!

**KÉRJÜK POLGÁRAINKAT, SZAVAZZANAK!
SZAVAZATUKKAL FEJEZZÉK KI SZÁNDÉKUKAT!**

BÉKÉSI MEGYE KÉPVISELŐ-TESTÜLET NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGI BIZOTTSÁG

5601 Békéscsaba, Derkovits sor 2., Pf.: 118
Telefon: 66/441-141 Telefax: 66/441-593

01-4/1996. ikt.sz.

Település Polgármesterének

Székhelyén

Tisztelt Hölgyem, Uram!

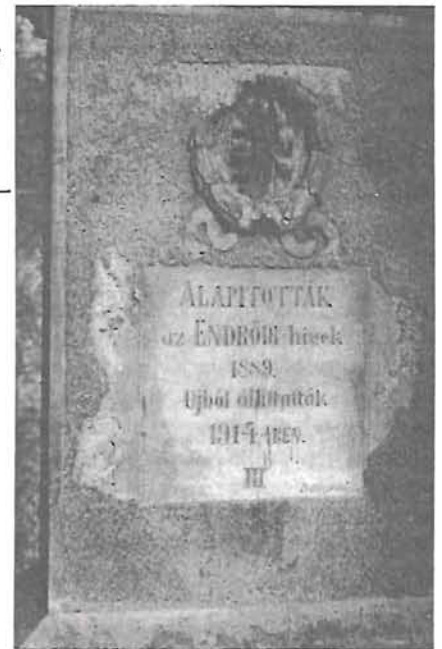
A napokban az Arad megyei Máriaradnán járva fényképeztem ezt az Önök előtt is, a katolikus közösségük előtt egészen biztosan ismert feliratokat.

Emlékdízőnek küldjük meg a fényképeket, s kérvén a katolikus felekezet vezetőjéhez eljuttatását.

Közösségéért végzett munkájához sok sikert kívánok.

Békéscsaba, 1996. november 19.

A napokban kaptuk a radnai stációról ezt a képet, köszönjük!
Kedves figyelmesség!

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep út 3. T/F: 66/386-614, 386-226

VÁLLALKOZUNK ÉPÍTÉSI MUNKÁK

VÉGZÉSÉRE TERVEZÉssel IS.

Készítünk és szállítunk betonkeveréket. Osztályozott adalékanyagokból szükség esetén vegyszeradagolással, melegvíz felhasználással. Laminált bútortápolat méretre vágunk, élfóliázunk, értékesítünk több színben.

Négyhónapos fajtatizsza németjuhász kiskutyák eladók.

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-879

AKCIÓ! AZ ENDRŐDI HÁZTARTÁSI BOLTBAN

Endrődi út 1.

AJÁNLATAINK:

- E 45-ös jó termő kukorica, fémszárolt 180,- Ft/kg áfával
- Hétízű vegyepálinka 550,- Ft/l
- Gumicsizma kedvezményes áron 1.200,- Ft
- Elektróda, olcsó, jó minőségben. 170,- Ft. + Áfa
- Alma, burgonya, hagyma jó minőségben,
- A kiegyensúlyozott életmódhoz Élet Kristály nálunk a legolcsóbb
- Energia szintű, biztos hatású arcápoló

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

MI NEMCSAK KIVÁNJUK A BOLDOGABB ÚJ ÉVET, DE TESZÜNK IS ÉRTE!

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI
SZAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-143

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Marol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 06 66/386-578 Tel.: 06 66/386-578
06-30/436-781

MEGNYÍLT A KÍNAI BOLT

Hősök tere 7.sz. alatt.

Sok szeretettel várjuk

kedves vásárlóinkat!

**Kaphatók: női, férfi, és gyermekruházat,
cipő nagy választékban.**

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó

BARTA LÁSZLÓ

5502.Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.
Telefon/Fax: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetörgészítő:
06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
melegburkolási munkákat takarítással

Teljes szakipari munkák tervezetét, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

Két nappal a rendkívüli testületi ülés után, - amelyről másutt már szoltunk - találkoztunk ismét a város képviselő-testületével. Legfőbb téma az 1997 évi költségvetés tárgyalása volt. De vegyük sorjába a dolgokat.

Szokás szerint az ülés elején rendelet-módosításokkal és rendeletealkotásokkal foglalkoztunk. Ezek közül a legfontosabb az, amely a Környezetvédelmi Alapról rendelkezik.

Célja:

- Környezetvédelmi intézkedések végrehajtása,
- környezeti károk mérséklése,
- környezeti ártalmak megelőzése,
- környezetkímélő tevékenységek, környezetbarát technológiák elterjedésének segítése,
- zöldfelület-gazdálkodás,
- természeti értékek megóvása,
- környezetvédelmi oktatás, nevelés.

Bevételei, melyekből az Alap működhet:

- Környezetvédelmi bírság 30%-a,
- környezetterhelési díjak egy része,
- az önkormányzat e célra elkülönített összege,
- a közigazgatási területen kivett természetvédelmi bírság,
- pályázatokon elnyert összegek,
- egyéb bevételek.

Felhasználása:

- Levegőtisztaság védelme,
- hulladék gazdálkodás,
- védett természeti értékek megőrzése, eredeti állapotuk helyreállítása,
- zaj és rezgésvédelem,
- zöldterületek védelme, fejlesztése, erdők védelme
- allergén növények elleni védekezés,
- vizek védelme,
- talaj védelme, stb.

Az Alap éves bevételeinek 20%-át pályázatokon el lehet nyerni. A támogatás mértéke a tervezett költségek 30%-a

A következő téma a hulladék szállítására leadott pályázatok ismertetése volt. Csak a pályázatot elnyert szolgáltató végezheti a folyékony hulladék szállítását az ártalmatlanító helyre. A szolgáltatás igénybevétele kötelező a csatornahálózat-ra nem kötött ingatlanokról. A bizottság elé került két pályázat olyan hiányos volt, hogy azokat nem fogadták el, s úgy döntöttek, hogy új pályázat kerül kiírásra.

A Munkaügyi Minisztérium Közmunka-

tanács Hivatala a közmunkaprogramok megvalósításának 1997. évi támogatására pályázatot ír ki. A pályázatot január 31-ig lehetett benyújtani. Pályázatunk célja a belvíz-vezető csatornák karbantartása. E munkálatokra 100-120 regisztrált munkanélkülit lehet alkalmazni. A bérek a foglalkoztatási kör megyei átlagbéreknek felelnek meg. Testületünk úgy döntött, hogy a munkák végzéséhez szükséges 7 millió forint önerőt biztosítja. Ez azt jelenti összességében, hogy az elvégzett munka értéke 36.500.000 Ft. lesz, mely által a belterületi árokrendszer rendszerben lesz. Munkanélküli lakosságunk egy része pedig normális bérrel dolgozhat!

Ezt követte a költségvetési koncepció vitája. Az már előre várható volt, hogy több helyen gond lesz, hiszen a 944.481.000 Ft várható bevétellel szemben 1.022.010.000 Ft a várható kiadás, tehát a hiány 77.529.000 Forint. Az látható, hogy ilyen nagy összegű hiányt képtelenség kezelni. A szakemberek véleménye szerint cca. 40-50 millió forint még kezelhető lenne. A testületi ülés célja tehát az lett volna, hogy ezt próbáljuk kialakítani. Ehelyett parttalan, meddő vita alakult ki, mely több órán át tartott. Következésképpen az lett, hogy a felmerült viták megoldásának lehetséges kivezetését rendkívüli testületi ülésen folytatjuk tovább. Előtte a bizottságok ismét foglalkoznak a problémákkal. Itt kell megemlítenem, hogy több önkormányzat is hasonló cipőben jár, mint mi (Battonya, Békés stb.) Az állam azt várná el, hogy a hiányzó összegeket a lakosságtól adók formájában (adóemeléssel) vonjuk el, mi, képviselők, akiket a lakosság választott meg, hogy érdekeiket képviseljük! Tudjuk jól, a lakosság terhei tovább már nem fokozhatók!

Nagy Pál úrnak, a GYOMASZOLG Kft. ügyvezető igazgatójának megbízása m. év december 31-én lejárt. Jelenleg márc.1-ig megbízottként vezeti a Kft-t. Az ügyvezető igazgatói munkakör betöltésére pályázatot ír ki a Testület. A pályázati anyagot január 27-től lehet átvenni a Polgármesteri Hivatalban. A pályázatok benyújtási határideje: február 20-án 12 óra. Döntésre a február 27-i ülésen kerül sor.

Utolsó napirendként a testület az 1997. évi munkatervét fogadtuk el.

Czibulka György

A VÖRÖSKERESZT KÖZLEMÉNYE:

A Gyomaendrődi Vöröskereszt Területi Szervezete 1997. február 17-én és 24-én délelőtt 8-12 óra között önkéntes véradást szervez a Katona József Művelődési Központban. (Kossuth u.9.) Mindenkit szeretettel várunk.

Árvainé Lakatos Éva
VK munkatárs

Adótámogatás

Az 1996. évi 126-os törvény értelmében felajánlható a személyi jövedelemadó egy százaléka alapítványoknak. Örömmel adjuk közre, hogy az endrődi Honismereti Alapítvány már két támogatást is kap. Az egyiket Fülöp Mátétól Békéscsabáról, a másikat Dr. Tímár Esztertől Budapestről. Nagyon örülünk más támogatóknak is. Az összeget az Endrődi füzetek c. sorozat kiadására fordítanánk. Ha a kedves olvasóink közül van, aki egyetért céljainkkal, kérjük, segítse működésünket azzal, hogy az adójának egy százalékát felajánlja nekünk.

Adataink:

HONISMERETI ALAPÍTVÁNY
GYOMAENDRŐD
ADÓSZÁM: 19056274-1-04.

Köszönettel:

Hornokné Németh Eszter
egyesületvezető

A KDNP HELYI SZERVEZETÉNEK ÉRTESÍTÉSE

A KDNP vezetősége értesíti tagjait és minden érdeklődőt, hogy február 3-án a Községi Házban délután 6 órakor NYÍLT TAGGYŰLÉST tart. Vendégeink CZIBULKA GYÖRGY alpolgármester és SZEBELLÉDI ZOLTÁN a KDNP megyei elnöke. Minden érdeklődőt szeretettel vár

**a
KDNP VEZETŐSÉGE**

VÁROSUNK Gyomaendrőd

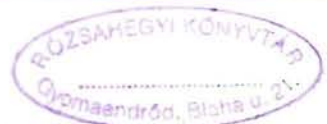
Megjelenik havonta. Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 - Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János

Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995.

Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 3. szám

<http://www.szikszai.hu/isk/gellert/>

1997. március

1848 március 15 - 1997 március 15.

Régi ünneplésekre emlékezem, gyermekkori ünneplésekre gondolok, amikor a közelmúlt március 15-iki ünnepségeit veszem szerbe-számba. Bizony, ez utóbbiakról, úgy érzem, hiányzik valami, egyfajta emelkedett ünnepélyes hangulat, hiányzik valaki, a történelem Mindenható Ura. Mikor még a Református Elemi Népiskola tanulója voltam Gyomán, a templomban ünnepeltünk együtt a közönséggel. Együtt volt a templom és az iskola. Ebben az iskolában neveltek arra bennünket, hogy a Hősök szobra előtt, ahol a 48-as őreghonvéd átadja fegyverét országvédő unokájának, fejet kell hajtani, mi több a főveget meg kell emelni, mert tisztelet jár ki emléküknék.

Az akkor még élő nagy időt megélt atyafiaktól hallottam, - legtöbbször könnybe lábadt szemmel elmondott - történeteket hősi csatákról, bujdosó honvédekről. Meg arról is, hogy az ő gyermekkorukban még „szabacssági tüzzel” is ünnepelték március 15-ikét. Az ünnep előestéjén utcatorkolatokban, kisebb tereken, a templom előtt nagy tüzeket gyújtottak és felidéztek a szabadságharc eseményeit.

Mi maradt az emlékekből, az emlékezésekből? A gyomai Kisréti temetőben van egy 48-as honvédsír, sírköve ledöntve. Az Öreg temetőben meg csak úgy kallódik a másik - néhai Kis Bálint rektoruramé - a „hullaház” romja előtt, rettentő nagy gazban.

Nagy gazban vagyunk mindenképpen.

Tudós Tiszteletes Dávidházi Bekes Sámuel, aki a gyomai reformátusoknak 1818-tól haláláig volt prédikátora, a következőket jegyezte le azokban a napokban: „1848-ik év Martiusa 26. napján tartott Tanítás Luk.8:13 az Alkotmányos szabadság innepélyes el 's befogadásakor. Előtte 2 nappal a' templom mellett fel olvasván az azt először üdvözölt Buda pest és Békés Megye iratai.” Lukács evang.8:13 „És köszikláln valók azok, akik, mikor hallják, örömmel veszik az igét; de ezeknek nincs gyökerük, akik egy ideig hisznek, s a kísértés idején pedig elszakadnak.”

Nem tudjuk, nem tudhatjuk, hogyan s mit bontogatott ki az Ige magyarázatában Tiszteletes Prédikátor Dávidházi Sámuel, mint ahogy azt sem, mire tanította hallgatóságát 1849.május 6-ikán Isten Igéjéből. Akkor azt jegyezte fel: „Tartatott a' Magyar Ország függetlenségének Innepélye Templomban, a rendes Lelkipásztor tartván' Zsolt 34;4-5. „Dicsőítsétek velem az Urat, és magasztaljuk együtt az Ó nevé! Megkerestem az Urat és meghallgatott engem, és minden félelemtől kimentett engem.”

Gondolataimat tovább folytatva, alapul vettem a boldog emlékeztető püspökünk, Ravasz László egyik kis írását(*) és e

gondolatokkal szállok haza Gyomaendrődre.

„És mikor közeledett, látván a várost, síra azon” (Lk.19;41) Jézusnak különösen fájt szülőföldje hitetlensége, hiszen nagyon szerette azt, mert az a föld az ő hazája volt. Nagy érzés lehet az, könnyekre bírta a „Nagy Szenvedőt”, aki könnyek nélkül vitte a Golgotára az egész világ bűneit. Övé volt az örökkévalóság, bírt az egész földdel, és mégis fájón drága volt neki egy parányi föld... Kicsiny ez a haza, abban

keményszívű és megvetett nép, idegen a nyelve, s mégis könnye hullt e haza földjére, felette szállt fájdalom, mint kiterjesztett szárny, féltőn letakarta.

Nekem is van hazám, nekünk is van hazánk, parányi folt a „kék bolygón”. Elhagyatott, kemény szívű, ezer hibával megvert nép az én népem, mégis szeretem. Szégyenét vállalom, kálváriáját magamra veszem. Nyelvünket csak egy tenyérynői helyen beszélük. Álmaimban, emlékeimben, lelkemben ez a nyelv zenél. Istennel ezen a nyelven társalgok, s minden áldott nap könyörögve kérem az Urat, majd magyar zsolttárok zengjenek koporsóm felett (ha lehet). Figyeljünk az Úr igéjére! Ha nem figyelünk, hazánk sem lesz és vége van nemzetünknek is. Volt már ilyen sok esemény a népek történetében. Más magyarság, új magyarság, lelki magyarság támadjon! Ha ez a nép újra hívő néppé lesz, ha meghódol Isten akaratának és örök szövetségét megtartja, új élet, új föld következik el. Immáron megmaradásunk a tét! Így emlékezzünk, amikor ünnepeljük március 15-ikét. Kezdődjön hát el ez a nagy belső megújulás. Vigyük magunkkal azokat, akik hozzánk tartoznak, a családokat, a híveket, barátainkat. Hívő nép kell, akinek Krisztus a királya, egy nyelv amely Istent magasztalja és Róla beszél. Nagyidejű kicsiny nép ez a magyar, „...akinek végbemegy a tékozló fiú csodája: elveszett és megtaláltatott; meghalt és feltámadott...”

(* A Haza In. Dr. Ravasz László: Hazafelé...Bp.1990.369-373 old.)

CS. SZABÓ ISTVÁN

Önnnek joga van tudni...

NYILATKOZAT

1997. február 7-én megkezdődött a Kereszténydemokrata Néppárt Barankovics Platformjának megalakítása a Párt Alapszabálya 4. §-ának (6.) bekezdése alapján. A Platform célja, a kereszténydemokrácia eszmeiségének megvalósítása. Ezen belül a Párt egységének helyreállítása, hogy a párt tagságának erejét növelje. További célja, a Párt önállóságának megőrzése mellett az ellenzékben vezető szerep betöltése.

A Barankovics Platform megalakítására az Alapszabály 1. §-nak (2.) bekezdése kötelez bennünket, mert kimondja, hogy az 1944-ben megalakult, de az idegen zsarnokság miatt működését 1949. februárjában itthon felfüggesztő Demokrata Néppárt (DNP) alakult újjá. A KDNP-nek működésében a DNP hagyományait kell követnie. Ezt az Alapszabály is előírja:

"A KDNP tagsága nyitott a nemzet minden rétege előtt." Tiszteletben tartja az emberek személyi méltóságát, elutasítja az önkény minden formáját. A szubsidiaritás elve alapján a felsőbb vezetés nem avatkozhat be a kisebb közösségek munkájába, döntéseibe.

Barankovics írta: "Demokráciát csak demokratikus eszközökkel lehet megvalósítani." A kereszténydemokrácia is csak saját eszményeinek gyakorlatba való átültetésével életképes.

Pártunk jelenlegi vezetésében az említett elvek gyakorlata egyre fakul, és erősödik a kizsorítás politikája. Egymás segítségét, az üldözés, vádaskodás váltja fel, és a barátság helyére izzó gyűlölet lépett. A Kereszténydemokrácia szinte eltűnt, önkény lett úrrá a pártban.

Ennek következtében - a közvélemény-kutatók adatok szerint - pártunk támogatottsága véstesen csökken. Jelenleg az 1994-es választásokon elért 7%-nak már csak a fele van meg. Ezzel lehetetlenné válik, hogy az ellenzék vezető ereje legyünk. Sőt, a látszat szerint a kizsordák durván beavatkozva belügyeinkbe, úgy kezelik pártunkat mintha alvállalatuk lenne. Ez ellen az elmúlt két év vezetősége sohasem tiltakozott.

A jelenlegi vezetésnek az az elhatározása, hogy az un. Választmány Ülést ismét február 15-re összehívta, a józanság hiányára mutat. A Fővárosi Bíróság a december 14-15-iki úgynevezett Országos Választmány Összehívását és határozatait érvénytelennek nyilvánította. Ha ez még nem is jogerős döntés, szem előtt kell tartani. Minden további OV ülést a jogerős bírói döntés utánra kell halasztani. Amennyiben a másodfokú bíróság az eredeti ítéletet helybenhagyja, súlyos etikai és anyagi felelősség áll elő.

Mindezek alapján arra kérünk minden tisztségviselőt és tagot:

- vegyék tudomásul, hogy senkinek nincs joga a nagy múltú 1989-ben újjá alakult DNP - KDNP hagyományait megtörni, Alapszabályban lefektetett előírásait megszegni
- a KDNP senkinek sem magántulajdona, hanem félévszázados közös munka gyümölcse.

- nem személyekhez kötődik, hanem eszmékhez
- mindenki tegyen meg a maga helyén mindent az egység létrehozására, állítsa félre a rendbontókat, gyűlölködőket, rágalmazókat
- dolgozzunk a KDNP egységéért, hogy párt az ellenzék vezető ereje, és ne a másik párt kiszolgálója legyen.

A Barankovics Platform létrehozói kérik, hogy aki ezekkel a célokkal egyetért, közölje ezt az alábbi címen: KDNP Barankovics Platform
1358. Budapest.
Széchenyi rakpart 19.

Budapest, 1997. február 10.

Lépünk, még nem késő!

Keresztes Sándor
A KDNP tiszteletbeli elnöke
Országgyűlési képviselő

Dr. Varga László
Országgyűlési képviselő

100 éves a hunyai templom II.

Erre a szép évfordulóra emlékezve viszszeranézunk a múltba, az endrődi plébánia Historia Domusából idézzük az idevonatkozó részeket, a korabeli helyesírás szerint.

1897.

„Julius 25. A tanyai templom tornyára keresztfelhuzás.

Szeptember 26. vasárnap. A tanyai templom megáldása. Jelen voltak: Spett Gyomáról, Dunay Szentandrásról, Szirmay Szarvasról, Bedák Kondorosról, és egy káplán, és igen nagy számú népesség. A szentbeszédet a templom melletti téren tartotta, és a megáldást püspöki felhatalmazással végezte a prep.-plébános. A külső és belső munka még nem volt teljesen kész. Megvolt: az oltár, mely az irgalmasnének kápolnajából maradt teljes felszereléssel; ciborium, monstrancia, egy kehely, több ruha, kis öröklámpa, thuribulum ugyanonnan; harang még csak az, mely az iskola előtt állott; fúszharmonium Pajkr Rudolf könggrázi gyárából 150 forintot hozatva, mely összegből 40 forint előre fizetve, a többi pedig (110 ft) 6 ft részletekben 18 hónap alatt, tehát 1899 áprilisig bezárólag, törlesztendő.

Október. Hunya József kökeresztje tanyája mellől a tanyai templom mellé hozatott s ez alkalommal az ipartökejéből kiutalványozott 45 ft 15 kr költséggel kijavított.

A tanyai templomra december végéig befolyt 6783 ft. Ebben: Schiefner ajándéka építésre 1000, felszerelésre 500 = 1500 ft, - egyházmegyei alpból segély 400 ft,- Fülöp Mátyás, István, János és Pál adománya oltárképre 200 ft, - ifj. Kalmár György ajándéka a kisebbik harangra 60 ft, - Julis János ajándéka 500 ft, - a püspök által a kálvária pénztárából 5%-ra kiutalt 2400 ft kölcsönből 1970 ft (mert 430 ft biztosítási összegül visszatartva csak jövő szeptemberben fog kiadatni), - a tak. pénztárból kölcsön véve 300 frtm - a többi a hívek ajánlata. Kiadások: Árvai vállalkozónak 4827 f 08 kr - Vinkovics bádogosnak a torony bádogfedeléért 144 frtm - Szabó Imrének a szentély kifestéséért 25 fr, - Fekécs asztalosnak padok átalakítása, gyóntatószék, ruhaszekrény, kredencszekrény sat. 84 f 50, - Hönig Frigyes aradi harangöntőnek egy 107 kgmmos (171 fr 20 kr) ls egy 34,03 kgmmos (54 fr 88) harangnak 1 f 60 kr-ával számított 226 f 08 árából törlesztés 100 ft, - egy csillár- és zsinórért 31 f 50, - haranglábakért 16 f 95, - a tanyai építőbizottság kiadása építési anyagokért 328 f 24. Ezenfölül vettünk: 1) a templom körül osztogatott házhelyekből Hunya Józseftől 500 négyszöglet iskolateleknak á 50 kr = 250 Frtért, ebből törlesztés 100 ft; - 2) temetőnek 1000 négyszöglet 200 ft kedvezményes áron, ebből is törlesztés 100 ft. A többi téglaegetésre s egyéb apróbb költsékezésre ment ki. A püspök 400 frnt fentartási alapot is utalványozott, mely az egyházmegyei főpénztárban 1898 januártól 5% mellett kamatozik."

(folytatjuk)

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

KÖZÖSSÉGI HÁZ március HAVI PROGRAMJA

- 1-én 9 órától: Autóvezetői tanfolyam
 1-én 17 órától: Magányosok klubja batyus bálja
 3-án 18 órától: KDNP ülés
 5-én 17 órától: Nőnap ünnepség a magányosok klubjában
 7-én 18 órától: A Hit Gyülekezete rendezvénye
 8-án 9 órától: Autóvezetői tanfolyam
 8-án 9-től 11 óráig: Szemvizsgálat
 9-én 6-tól 19-óráig: Polgármester választás
 11-én 10-órától: Gyermekszínház, Árgyélus királyfi címmel
 12-én 17-órától: Cukorbeteg klubja
 13-án 9-től 16-óráig: Új ruha és cipővásár
 13-án 18 órától: Gazdakör nőnap ünnepsége
 15-én 9-órától: Autóvezetői tanfolyam
 15-én 18-órától: A Gazdakör vacsorája
 21-én 16-tól 22-óráig: A Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskola Sportbálja
 29-én 17-órától: T E A H Á Z vendégünk: Mácsai Pál színművész (Az időpont a művész elfoglaltsága miatt változhat) (Belépő: 120.-Ft.)

A Közösségi Ház igény szerint, előzetes megbeszélés esetén, helyt ad családi rendezvényeknek terembér ellenében. T:386-917.

Lakodalom: 12.000.-Ft. Egyéb családi rendezvények: 3.000.-Ft.

Könyvbemutató Gyomaendrődön

Örömmel értesítjük kedves olvasóinkat, hogy Márton Gábor ny. tanár úr Rózsahegyi Kálmánról írott monográfiája a Xénia Könyvkiadó gondozásában rövidesen megjelenik. A könyv első bemutatójára, melyen a sajtó munkatársai is jelen lesznek, április elején kerül sor. (A végleges dátumról később adnak hírt a szervezők.) Olvasóink bizonyára ismerik és megszerették Márton Gábor által szerkesztett „In Memoriam” rovatunkban hónapról-hónapra megjelenő írásokat, melyekben a régmúlt időket felidézve, neves endrődi személyiségeket mutat be. Kérjük, kísérik figyelemmel a kultúrházakban (esetleg hirdeteményekben) megjelenő hirdetéseket, hogy minél többen részt vehessenek ezen a nem mindennapi könyvbemutatón.

„HA gondod van, gyere be, és mondd el, hogy mi a bajod.
 HA nincs, meséld el, hogyan csinálod?!”

VÁROSI CSALÁDSEGÍTŐ SZOLGÁLAT

5502 GYOMAENDRŐD
 Fő út 2.
 Telefon: 66/386-230

FELHÍVÁS

A Gyomaendrődi Drogellenes Munkacsoport és a Vöröskereszt Területi Szervezete

IRODALMI PÁLYÁZATOT HIRDET

A pályázaton részt vehet minden gyomaendrődi lakos és itt tanuló diák, aki betöltötte a 10 életévét.

A pályázat témája: Káros szenvedélyek.

Műfaj: Szabadon választott (vers, novella, riport stb.)

Terjedelem: maximum 5 gépelt oldal

Beadási határidő: 1997. április 15.

A pályázatot a megadott határidőig a Városi Családsegítő Szolgálat vagy a Vöröskereszt Területi Szervezetének irodájában lehet beadni. (Mindkettő címe: Fő út 2.)

A pályázat jelíges, melyet fel kell tüntetni a pályaművön. Mellékelni kell még egy lezárt borítékban (melyre ráírta a jelíget) a pályázó nevét, címét és életkorát. A pályaműveket szakértő zsűri bírálja el, a legjobb pályázatokat korcsoportonként díjazzuk, és a pályázatokat a pályázó engedélyével megjelenítjük egy kiadványban.

Tisztelt gyomaendrődi polgárok! Amennyiben Önök hasznosnak találják pályázatunkat, kérjük anyagi támogatásukkal (pénz, vagy tárgyjutalom) segítsék munkánkat. Megfelelő feltételek mellett a támogatás közérdekű kötelezettségvállalás címén 30 % az SZJA adóból levonható. Magán és jogi személyek támogatását egyaránt várjuk!

Érdeklődni lehet PÁL JÁNOSNÉ-nál a Fő út 2. sz. alatt, vagy a 386-230-as telefonon.

MEGHÍVÓ

Értesítjük a gyomaendrődi polgárokat, kedves olvasóinkat, hogy a március 15-i ünnepségek programja a következő

Endrődön

9 órakor Szentmise a Szent Imre katolikus templomban, szentbeszédet mond: Iványi László plébános úr

9.45 órakor Ünnepélyes zászlófelvonás.

10 órakor a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola ünnepi műsora

10.30 órakor koszorúzás.

Gyomán

11 órakor Zászlófelvonás, majd ünnepi beszéd, elmondja Czibulka György alpolgármester

11.30 órakor az Ipari Szakmunkásképző Iskola ünnepi műsora.

12 órakor Koszorúzás.

SPORT

Sikeres felkészülés

Az Endrődi Barátság SE jól kihasználta a felkészülésre szánt időt. Úgy véljük, hogy Endrőd partnerei megfelelő erőt képviseltek. A lapzártáig beérkezett eredmények:

Kondoros ellen 7:1

Nagyszénás 12:1

Szarvas 4:1

Békésszentandrás ellen 3:2

További edző mérkőzések lesznek Mezőtúr, Békés, Gyula ellen.

A lehetséges legjobb csapatösszeállítás:

Halász, (Nagy S.), Tóth M.,

Karácsony, Sárosi, Hegedűs, Gubucz, Dinya Z., Nagy Márk, Molnár, Lipták, Janis, Brócsik, Czifrák és Illyés.

Bizakodunk Mester közeli felgyógyulásában és abban, hogy Balázs Zs. mielőbb visszanyeri harcképességét.

A fiatalok közül Tímár Albi, Farkas, Katona, és Csikós is számításba jöhetnek.

Reméljük, hogy csapatunk sok örömteli percet hoz, sok győztes mérkőzéssel örvendeztet meg bennünket. A második forduló méltó lesz az elsőhöz.

Hajrá Barátság!

MÁRTON GÁBOR

In memoriam

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istencsérő szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egytel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egytel, hogy szent szülőföldünknek adósai sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Timár Máté

Szabó Bálint, az endrődi ezermester (1891-1983)

A Szabó család a Borsod megyei Szihalomról indult. Dévaványán át, 1830 táján érkeztek Endrődre. Az egykor jómódú család elszegényedve, csupán jelentős birkanyáját térelve, bőséges legelőt keresve találta meg itt számítását. Az volt a reményük, hogy ismét fel tudnak kapaszkodni a szegény sorsból. A később szélmalom építő iparos (Bálint apja) elvette egy jómódú csizmadia leányát. Házasságukból bőséges, tizenegy gyermek áldása lett. Közülük Bálint a nyolcadiknak

született. Egyik öccse itt él városunkban, Sándor, aki most tölti be századik életévét. Valamennyi fiú mesterséget tanult. Egy leánytestvér, Mária férjével Amerikába vándorolt 1915-ben. Megőrzött levelei őszinte, fájó honvágyról tanúskodnak. '48-ban halt meg. Akkor már megvolt az első endrődi szélmalom. Így aztán az 1417-ben írásban Nagyváradon megörökített vízimalom után először a szárazmalomok öröltek. (egynek hiteles képe, községünk ügyes parasztfestője Uhrin Péter jóvoltából, ma is látható.) Ilyen malomból az 1800-as évek első felében 24 dolgozott nálunk.

A 11 gyermekekes előd szorgalma előbb a „Kúriában” földbirtokot szorgoskodott össze, majd elhatározta, hogy szélmalom épít.

Mivel a bírónak, az esküdteknek, jómódú gazdálkodóknak, s magának az egyháznak is volt szárazmalma, nem szívesen vették, hogy a szélmalom hódítson teret, mert az sok örleményt vesz el. Azonban a község lakói követelték az előjáráságon az építés engedélyezését. Sikerral járt a vállalkozás. A vezetés kikötötte, hogy ..."a helység szelétől ezer lépésre válasszon helyet a szélmalomnak. A malom helyéért évi 63 Ft 32 krajcárt köteles fizetni..."

A lakosok a téglaegetésben, fuvarozásban segítettek a terv megvalósításában.

Így is majdnem dugába dőlt a szándék, mert a Kossuth-bankó megbukása alaposan megrendítette a vállalkozót. A malom faanyagát tutajként szállították Erdélyből, az akkor még szabályozatlan, kanyargós Körösökön. A tető fedésére pedig azt a zsindelet használták, mely a község templomáról került le, amikor annak fedelét fémlapokkal cserélték fel.

1852-ben kezdte meg működését az első szélmalomunk.

Hamarosan 4 másik szélmalom is épült. A vitorla szélirányba fordítását később „BODON” alkalmazásával oldotta meg a találékony mester. 1876-ban a molnár lakása is megépült, mely ma is kényelmes, békés otthonul szolgál a leszármazottaknak. Persze, a molnárnak sok mindenhez kellett értenie: köművesség, bádogosság, asztalosság, ácskodás, malomkő vágás...

Bálint, a nyolcadik gyermek, igen értelmes, jó eszű, találékony volt. Annak idején a polgári iskola két osztályát is elvégezte Mezőberényben, ami a század elején nem mindennapos dolog volt.

Katonáskodni Debrecenbe került, a második huszárezredhez. Az első világháborúban kezdettől fogva részt vett. 1916-ban az orosz fronton súlyosan megsebesült. Felgyógyulása után Sátoraljaújhelyen lakatos szakmát tanult. Képesítési igazolványai: molnár, dinamógép kezelő, lokomobil, gőzgép kezelő, kazánfűtő...Sőt 1920-ban gépkocsi vezetői jogosítványt is szerzett.

1920-ban kötött házasságot Timár Máriával. Négy gyermekük született.

A Hadirokkantak Országos Nemzeti Szövetsége országos választmányi tagja volt. A malmot megváltotta testvérétől. Folyamatosan valóságos mezőgazdasági gépparkot létesített. A használt gépeket javította és kezelte.

A világ eseményei mindvégig érdekelték. 1924-ben már volt detektoros rádiója. A harmincas években az egységes Európa szükségszerűségéről beszélt.

Petróleumlámpával fűtött keltetőgépet működtetett, s azt tojásforgató szerkezettel is felszerelte. Kézi forgatásos tejszeparátort is alkotott. 1930-as években az országos búzatermelő versenyen második helyezést ért el. 1940-ben a Simai-holtág mellett, Zuberec-zugban társaival rizstermelést honosított meg.

Szélmalomát később traktormeghajtására alakította át. Sok családnak segített, az inséges, kenyérjegyves világban.

Különösen finom málélisztet (kukorica) készített, a távolabbi településekről is hozzá jártak ebben az ügyben.

Ernő és Irmát tanítóképzőben taníttatta. Fialabb fia, Dezső lépett az apja nyomdokaiba, aki az 1950. évi mezőgazdasági kiállításon műtrágyaszóró konstrukciójáért aranyérmét nyert. Könyvének a tengeri négyzetes vetését is ő terjesztette el. Ernő fia gyomai gimnázium megszervezésében jelentős kulturális munkát végzett. Ötvenhatban a járási Nemzeti Bizottmány vezetője volt.

1952-ben elvették a szélmalomot, tönkre is tették, pedig a község egyik idegenforgalmi látnivalója volt. Még manapság is keresik a turisták, mert Magyarország útikönyvében, mint jelentős látnivaló szerepel.

A szülők a helyi hatalmaskodók elől Csorvársra menekültek, az egyik tanyai iskolánál tanító lányukhoz.

Szabó Bálint autóbaleset áldozata lett.

Emléke, a község egykori kiváló primása által szerzett nótában is fennmaradt:

*Erős szél fúj, gyorsan forog
az endrődi szélmalom.
Lisztet járat Szabóéknál
az én kedves galambom.
Várj meg babám, oda megyek,
hazaviszem a zsákok
Este felé, ha karámba
tereltem a birkákat.
Az endrődi szélmalomnak
áll a vitorlája.
Gyászszalagom rákötöm
lecsüngő karjára.
Ha szél támad, hadd forgassa,
hagy adja tudtára
mindenkinek: elhagyott a
falu legszebb lánya.*

MÁRCIUS HÓNAP ÜNNEPEI

- március 19. szerda: Szent József, a Boldogságos Szűz Mária jegyese
 március 23. vasárnap: VIRÁGVASÁRNAP, AZ ÚR SZENVEDÉSÉNEK VASÁRNAPJA
 március 27. csütörtök: NAGYCSÜTÖRTÖK
 március 28. péntek: NAGYPÉNTEK
 március 29. szombat: NAGYSZOMBAT
 március 30. vasárnap: HÚSVÉT
 március 31. hétfő: HÚSVÉT

VIII. stáció - Feszty Masa festménye

A nagybőjt a keresztút járás időszaka is. Jézus szenvedései fölött elmélkedünk. Ránézünk a kálvária vagy a templom stációs képeire, máris látjuk, mit ábrázol, és kérdezzük: mit mond neked ez a kép... Mit tett Krisztus, mit teszel te? Hogyan szenvedett Ő, és te? A képek előtt elmondhatjuk az imát, majd Miatyánkot, térdet hajthatunk, énekelhetünk. Sok mai

embernek nincs erre ideje. Mégis, egy-egy gondolattal végig kísérelhetjük a szenvedő Jézust keresztútján. Ebben segít most ez a

rövid keresztút

- I. Ó Jézus, aki szeretetből engedted magad halálra ítélni, add, hogy egykor én is szeretetben és türelemben fogadjam a halált a te kezedből.
- II. Ó Jézus, aki a nehéz keresztet szívesen vetted magadra, segíts, hogy keresztmem türelemmel viseljem.
- III. Ó Jézus, aki a kereszt alatt összerogytál, bocsáss meg, ha bűnbe esem.
- IV. Ó Jézus, akit szerető anyád megvigasztalt, add édesanyádat vigasztalómul és segítőtül életemben és halálomban!
- V. Ó Jézus, aki Cirenei Simonban támaszt kaptál, adj nekem igazi barátokat, akik szükségemben nem hagynak el!
- VI. Ó Jézus, aki Veronika kendőjében lenyomtatd arcodat, véd mélyen kinszenvedésed emlékéit szívembe, lelkembe!
- VII. Ó Jézus, aki másodszor estél el a kereszt súlya alatt, segíts, hogy előző bűneimbe, hibáimba többé vissza ne essem!
- VIII. Ó Jézus, aki olyan szeretettel vigasztaltad a síró asszonyokat, vigasztalj meg engem is az élet minden körülményei között!
- IX. Ó Jézus, aki harmadik esésed után is felegyenesedtél, add, hogy soha többé ne vétkezsem, hanem mindig kitartsak a jóban!
- X. Jézus, akit megfosztottak ruháidtól, ne engedd, hogy a megszentelő kegyelem ruháidtól megfosszanak!
- XI. Ó Jézus, akit gyötrelmes kínok között keresztre szegeztek, add, hogy én is készségesen szegeztessék a bűnbánat keresztjére!
- XII. Ó Jézus, aki magadat a keresztfán fölaldoztad, add, hogy neked éljek, neked haljak, és a tied maradjak mindörökké!
- XIII. Ó Jézus, aki halottként édesanyád ölében pihentél, add, hogy a szentáldozáskor benem mindig tiszta szívet talájj számodra nyugóhelyül!
- XIV. Ó Jézus, aki a sírban nyugodtál, hogy onnét húsvétkor dicsőségesen föltámadj, add, hogy egykor én is föltámadjak az örök húsvét ünnepére.

Katolikus krónika**MISEREND MÁRCIUSBAN****Endrőd**

vasárnap: reggel 8, este 6 óra, hétköznap: reggel fél 8
Öregszőlő, Szent Imre iskola: március 2, délután 2 óra
 (minden hónap 1. vasárnapja)
Nagylapos: március 16, du. 2 óra (a hónap 3: vasárnapja)

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola kápolnája:

március 16-én fél 12-kor, 23-án 12 órakor

Vigyázat, változás a polgármester választás miatt!!!

Gyoma:

Vasárnaponként: márciusban még 11 óra, húsvétig!
 hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint

Hunya

vasárnaponként: délelőtt 10 óra
 hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és szombaton: este 5 óra

A NAGYHÉT RENDJE

	Endrőd	Hunya	Gyoma	
Virágvasárnap	8	10	11	óra
Nagycsütörtök	18	16	18	óra
Nagypéntek	15	17	18	óra
Nagyszombat, feltámadás	18	15	17	óra
Húsvétvasárnap	10	8	10	óra
Húsvéthétfő	10	8	10	óra

Nagyböjti lelkigyakorlat:

Endrőd: március 17-18-19 hétfő, kedd, szerda, 18 óra
Hunya: március 20-21-22 csütörtök, péntek, szombat, 17 óra
 Vezető: Veréb László szeghalmi plébános

Most is lehet látni itt-ott, amint „farsangi bulit” hirdetnek plakátok, feliratok. Kissé megmosolyogni való, és szomorú is.

Megmosolyogni való, mert ez pont olyan, amikor egy kereskedő januárban tart karácsonyi vásárt, ugyanis a farsang ideje: vízkereszt és a nagybőjt közötti időszak. Húshagyó kedden véget ér. (az idén február 11)

Szomorú, hogy egyesek ezt nem tudják - még hagyománytisztelőből sem. Keresztény ember a nagybőjtben nem mulatozik, bűnbánatot tart, magába száll, és így készül a húsvétra. Ilyenkor lakodalmat sem szokás tartani.

A csendőrsortűz áldozataiért

Az 1935-ös csendőrsortűz áldozataiért március 21-én, péneken este 6-kor lesz szentmise, majd a szokás szerint kivonulunk az emlékműhöz.

Az új első osztályosok beíratásának ideje Gyomaendrődön: április 7-8-9.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola szép környezetben, jól felszerelt körülmények között, a színvonalas oktatás és nevelés mellett a keresztény értékeket, hitet is közvetíti.

Olyan tanulók jelentkezését várjuk, ahol a gyermek környezetében, családjában ezt értékelik, folytatni kívánják.

Légy próféta...

Tetteink Isten előtt mindig láthatóak. Ne szűnjön meg bennünk ez a jót tenni akarás soha! Még akkor sem, ha bánatnak, ha szánakozó, elnéző mosollyal kísérik cselekedeteinket, mert a hit tettek nélkül meghal.

A vacsora jótékony célú volt. Az önköltséges

A Szent Imre Egyházközség Képviselő-testülete 1997 Február 1-én zenés, farsangi vacsorát rendezett. A gyomai, a hunyai és endródi egyházközség képviselő-testületének tagjain kívül azok is jelen voltak, akik egyházunkat segítették és segítik sok társadalmi munkával.

Ezzel a vacsorával hagyományt szerettünk volna teremteni kettős céllal:

- Fejet hajtani és köszönetet mondani azok előtt, akik egyházközségünkért áldozatot hoznak és sokat fáradoznak, segítenek. Egy évben egyszer - ez alkalommal - köszönjük meg munkájukat.

Fejet hajtani azok előtt, akik már nem lehetnek közöttünk, eltávoztak az élők sorából.

Fejet hajtani azok előtt, akik - bár betegek - de hajdan sokat tettek egyházközségünkért.

- Másodsor pedig, hogy fogjunk össze, mi, akik a keresztyéni erkölcs szilárd talaján állunk, mi, akik a krisztusi tanítás szerint élünk - ha ez nem is mindig sikerül -, de egyházunkért készek vagyunk áldozatokat is hozni. Az erő az egységben van!

rendezvényen a tombola játékból származó bevétel a Szt. Gellért Katolikus Általános Iskolát gyarapította. A megmaradt tiszta bevétel szerény 37.000 Ft. volt, ám ebből az iskola szakoktató anyagokat fog vásárolni.

Rendezvényünk jó alkalom volt arra, hogy köszönetet mondjunk Iványi László plébános atyának, mindazért a sok fáradságért, mellyel VÁROSUNK című városi lapunkat segítette és segíti ma is. Neki köszönhetjük, hogy lapunk a városban elsőként kapcsolódott be az INTERNET hálózatba, s így a világ minden részében és sarkában, ahol magyarok élnek, olvashatják írásainkat. A szerkesztőség, - de mondhatjuk bátran, hogy az olvasók - nevében a lap főszerkesztője, Császár Ferenc mondott köszönetet, idézem köszöntőjének befejező mondatait: „Laci Atya! Te Endrődön születél. Azt tartja a mondás, hogy senki nem lehet próféta a saját hazájában. És én mégis azt mondom Neked, légy próféta itt, a Te faludban, légy próféta a Te városodban! Proféciaíddal tanítsd meg népedet a hitre! Hinni Krisztus tanításaiban! Proféciaíddal tanítsd meg híveidet reménykedni! Reménykedni Isten

Országában, és reménykedni itt a földön, hogy sorsunk egyszer jóra fordul! Proféciaíddal taníts meg bennünket szeretni, szeretni és megbocsátani! Mert megbocsátás nélkül nincs szeretet.”

UNGVÖLGYI
JÁNOS

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A Városi Könyvtár rajzpályázatot hirdet „Égből Pottyant Mese” címmel.

Pályázni lehet bármely technikával készült A/3-as vagy A/4-es méretű munkával.

A pályázat témája: szabadon választott népmese, monda illusztráció. Bármely nép meséje, mondája választható.

A pályázaton részt vehetnek:

- nagycsoportos óvodások
  - általános iskolások (alsó és felső tagozat külön)
  - középfiskolai tanulók,
- akiknek művei külön-külön, kategóriánként kerülnek értékelésre.

A legsikerültebb pályaműveket díjazzuk, és az Ünnepi Könyvhéten a könyvtárakban kiállítjuk.

A pályaművek leadási határideje:

1997. május 16 (péntek)

Leadás helye: Városi Könyvtár (Blaha L. u. 21. sz., Kossuth u. 50. sz.)

A pályamű hátoldalán fel kell tüntetni a nevet, címet, iskola (óvoda) címet, osztályt, valamint a pályamű címét.

A pályázattal kapcsolatban érdeklődni lehet a könyvtárakban személyesen, ill. a 386-157 (Endröd) és a 386-131 (Gyoma) telefon számokon.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A városi Könyvtár 1997-ben is meghirdeti az „aranyfonál” városi mesemondó versenyt.

Pályázni lehet szabadon választott népmese (bármely nép meséje) előadásával (könyv nélküli előadásban!).

A versenyen részt vehetnek:

- nagycsoportos óvodások
- alsó tagozatos tanulók - általános iskolás I. kategória
- felső tagozatos tanulók - általános iskolás II. kategória
- középfiskolai tanulók
- felnőttek

akik kategóriánként külön versenyeznek.

A mesemondó versenyt a jelentkezők számától függően, több fordulóban bonyolítjuk le.

Az elődöntők megrendezésének tervezett határideje:

1997. április 24-25-26.

A döntő megrendezésére az Ünnepi Könyvhét keretében kerül sor.

Jelentkezési határidő: 1997. március 28. (péntek)

Jelentkezni lehet a Városi Könyvtárban (Blaha u. 21. sz. vagy Kossuth u. 50. sz.), ahol minden érdeklődőt szeretettel várunk. További információk is itt kérhetők, vagy a 386-131 (Gyoma) ill. 386-157 (Endröd) telefon számokon.

A legeredményesebb versenyzőket díjazzuk.

A SZERETET HULLÁMHOSSZÁN

II. Fejezet

Talán az olvasók, még emlékeznek karácsonyi számunkban megjelentekre, amikor is Katona Lacihoz látogattam el. Akkor azt ígértem, hogy a történetet folytatni fogom. Sok minden dolog korlátozott abban, hogy csak most a márciusi számban térhetek vissza a folytatásra.

Február 4-én egy verőfényes téli napon látogattam el Szalaiék otthonába, hogy elbeszélgessek egy tündérszép kislánnyal, Szalai Krisztival és édesanyjával.

Édesapa az egyetlen kereső a négy tagú családban, most is dolgozik. Vele nem találkozhattam, de amint megtudtam, anyagbeszerzéssel foglalkozván, járván az országot, bizony nagyon ritkán lehet együtt a családdal.

A kis Ádám, aki már harmadikos, még iskolában volt látogatásom idején.

Így hát hármásban beszélgettünk Anyuka, Kriszti és én. Természetesen, hogy mindjárt szó esett a „nagy ajándékról” arról a tolókokcáról, melyet a Debreceni Családsegítő szolgálattól kaptak. - Nagy meglepetés volt, s mi kimondhatatlanul örültünk - mondja Anyuka - és meg sem mondtuk Krisztinek, aki még akkor kórházban volt, hogy nagyobb legyen az Ó öröme is. Bár az igaz, hogy egy évvel ez előtt Varga Géza doktor úr behívatott rendelőjébe. Izgatottan mentem, hogy talán csak nincs valami nagy baj kislányommal? - gondoltam. De „csupán csak” arról volt szó, hogy minek örülnénk legjobban a kislányunkkal kapcsolatban. S én akkor azt mondtam, hogy egy kocsi-

nak. - De teltek múltak a hónapok s már el is felejtettük az egészet.

És egyszercsak szólt a telefon, hogy megkaptuk a kocsi. Így férjem utazott le - emlékszem november 7-e volt -, hogy hazahozza.

Krisztina, most 12 éves, azaz január 7-én múlt. Szolid mosoly röpdös arca körül. Alig várja már a tavaszt, hogy végképp birtokba vehesse kis kocsiját, amivel most már bárhova el tud közlekedni a városban.

Addig meg ott a TV, meg hát a tanulás! Krisztina most ötödikes, jó tanuló, mint általában a kislányok. Osztályzatai 4-es 5-ös, ami igazán elismerésre méltó, hát ha még a szorgalma is párosulna a tanulásával! De, hát ne legyünk olyan szigorúak!

Beszélgésünk során szó esett a jövőről. Az elmaradhatatlan kérdésről, melyet a felnőttek oly előszeretettel szoktak ilyenkor emlegetni: „Mi lesz, ha nagy leszel?”

És erre Krisztina esetében nem is olyan könnyű a válasz. Ő tanítónő szeretne lenni. Ezt azonban korlátozott mozgása miatt nem választhatják. Ezen kívül persze még sok minden lehet, mire eljön az ideje annak, hogy válasszon. Legtitkosabb vágya a számítógép. Erre a család még egyelőre nem is gondolhat, hisz annyi minden szükséges még.

Drága kis Krisztina! Én biztos vagyok abban, hogy a szeretet hullámhosszán előbb utóbb részed lesz abban is, hogy megismerkedj a XX. század (talán a huszonegyedik?) e nagyszerű találmányával, felfedezésével, amely majd szobádba hozza az egész világot. Addig pedig Neked három kötelességed van: Tanulni, tanulni és tanulni.

Kedves olvasóim!

Ezzel a híradással szerettem volna Önöknek beszámolni, hogy országhatárokon át, Hollandiából, Debrecenen át, a szeretet hullámhosszán hogyan jutott el ez a kis a j á n d é k Gyomaendrődre, és szerzett nagy-nagy örömet egy tündérszép kislánynak, szüleinek a Bartók Béla utca 8-ban. Remélem, még sokszor találkozhatunk a szeretet hullámhosszán.

CSÁSZÁR FERENC

Nőnap gondolatok

A március mégis meghozta a tavaszt. A hosszú tél ködös, hideg világa meghátrált a naptény előtt. A virágok legmerészebbjei már előbújnak a porhanyósuló földből. A fűz barkája fűzért formál. Nyúlnak a napalok. Kiszabadulunk a falak fogságából. Szabadnak érezzük magunkat. A szélel együtt dúdolunk vidám, szép dalokat, nótákat. Ünnepel a természet, ünnepeljünk mi is!

Nőnap van.

Köszöntünk minden nőt, újszülöttől a matrónáig. Szőkétől a feketéig, vidámtól a komolyokig, nádszálaktól a pocakos kismamáig, szépektől a legszebbekig, vidámtól a szomorkásokig...

Köszönjük nékik az életet, az apák büszkeségét, a gögicselés tündéri dallamát, az óvodások csacsakását, a baktisok kuncogását, a kamaszok sejtelmes sugdosódását, a fiatalok szerelmét, a feleségek végtelen szeretetét, az anyák kifogyhatatlan, áldozatos odaadását, a középkorúak bölcsességét, a nagyszülői korhoz tartozó szép emlékek kifogyhatatlan sokaságát.

Túl a hetvenen, józanul ítélve, tudom, hogy életünk értelmét, sikereink kovászatát, öregedő napjaink kedves báját, anyáinktól dédunokáinkig soroló boldogságunk minden pillanatát nekik köszönhetjük.

Érdemes élni, mert van kit szeretni. Ennél nagyobb boldogság nincs a földön!

Köszönöm minden férfi nevében, és köszöntöm mindannyiunk szavával a N Ő K E T !

Az emléked

Este, mikor feljön a csillag,
és elnémul a zajos táj,
szóttlanul magamban hívlak,
és érzem jól, az emlék fáj.

Ha útján a vén hold elindul,
és bőven ontja sugarát,
valami bennem zengve jajdul,
hogy Te is hallhatod szavát.

Mikor látom a csillagot,
a lelkem érted eleped,
bennem örök nyomot hagyott
kémlelő kéj, bús, szép szemed.

És mikor álmok jönnek itt
bársonyos, puha fényben,
akaratlan eszembe jut
dús hajfürtjeid szökecsége.

(1949)

MÁRTON GÁBOR

ESEMÉNYEK, TÖRTÉNESEK GYOMÁN 1848 - 1849 - ÉS AZ ÖNKÉNYURALOM IDEJÉN

I. Rész

1848 nyár elejére kiderült, hogy a magyarságot nyomorító Habsburg dinasztia megint semmibe vette a nemzetnek tett ígéreteit. Egyelőre nem nyíltan, hanem szokásához híven alattomosan támadott. Ellenünk lázította a nemzetiségeket. Először a szerbeket (rácokat), majd a horvátokat, és később mindenkit, aki kapható volt erre, a gazdag koncon való osztzkodás reményében. Az osztzkodás beigért tétje már akkor is az ország, a Szent Korona Teste volt. A gyomai eseményeket Dávidházi Bekes Sámuel akkori református prédikátor feljegyzésével indítom; „...1848. Július 12-én 175 örkatona ment Gyomáról Makóra, a' Maros mellé, örködni a 'betörekvő ráctság ellen - Három hétre mentek és csak Makóig, de ki tudja nem tovább's messzebb is mennek é? 3 hét múlva azt ismét másik Csapat váltotta fel; melynek ideje kitelvé; ilyek többé nem mentek, hanem toborzott önkéntesek." A Nemzetország gyomai századának otléte idején történt szomorú esetről ad tudósítást Csath János nemzetőr kapitány (aki egyúttal a város jegyzője); „Nemzetes Bíró Úr! Azon szomorú esetről mely Júli 28-án 2 fertály 9 órára sújtott bennünket szoros kötelességemnek tartom tudósítani. Tudom vérezend szíve és a'távolban

is könnyeket ejt kedves Tanácsnok társa Mólnár Mihály uramért, igen ő a fent nevezett időben, fürödvén a Béga vizibe halt és temetése Júli 29-én délután 2 óraker leend - Pénzéről, mely 20 váltó frt., 41 krajczár ezen levelem nyugtatványul szolgáljon mind ezt mind pedig egyéb holmiját ha az Isten szerencsésen haza vezérlend meg visszük - A mi a' temetési Szertartást illeti ha a' tábori papot elkaphatjuk predikációval lész egyéb iránt az egész Század ki fog menni tisztelkedni - Rendelkezzen Bíró Uram az otthon lévőekkel vigasztalja az elhagyott özvegyet csepegtesse bé szívébe, hogy itt is azon mindeneknek alkotója védő szárnyai alatt: nyugszik ki Szülötje földén kedveseit ápolgatja. Többire áldást, békét és vigasztalást kívánva vagyok Écskán Júli 25. '48 igaz tisztelője Csath János mk. Kapitán."

Csath János nemzetőr kapitány levele mellékleteként terjedelmes listán felsorolta még, hogy a század katonái egyenként s fejenként mekkora összeggel járultak hozzá Mólnár Mihály temetési költségeihez. Akkoriban ez így illett, mert így volt szokásban s a „szokásjog” nagyúr volt. A lista tartalmazza azt is, hogy pontosan mennyibe került a „Fűtül való fa, Szemfedél, Koporsó deszkája, festék, lepedő, A' Musikások szorgalma..."

Cs. Szabó István

„HONFOGLALÁS” a moziban

Koltay Gábor Honfoglalás c. filmjét nézhettük meg február 13-án az Apolló moziban. A film bemutatása előtt Bicskey Tibor színművész Petőfi Sándor: Magyar vagyok c. költeményét szavalta el, melynek néhány sorát idézem:

„Magyar vagyok. S arcom szégyenben ég.
Szégyenlenem kell, hogy magyar vagyok!
Itt, minálunk nem is hajnalik még,
Holott máshol már a nap úgy ragyog.
De semmi kincsért s híért a világon
El nem hagynám én szülőföldemet,
Mert szeretem, hön szeretem, imádom
Gyalázatban is nemzetemet!”

Nehéz szavakkal leírni az érzést, mely hatalmába kerített. Meghatottság, öröm, szeretet, hit, hazaszeretet, büszkeség a magyarság érzése ömlött át szívemen. S bizonyára így volt ezzel a nézők nagy többsége is.

Rendhagyó történelemórának is nevezhetném ezt a nem mindennapi filmet, amit több százan tekinthettünk meg ezen a napon.

A szerencsések filmankéton találkozhattak a rendezővel, Koltay Gáborral és az egyik főszereplővel, Bicskey Tiborral. Szerkesztőbizottságunk nevében a meghívott művészeknek át adtam újságunk egy-egy példányát, melyet nagy örömmel fogadtak és gratuláltak a „Városunk” munkájához, szellemiségéhez. Azt kérték szerkesztőségünkötől, továbbra is munkálkodjunk azon, hogy nemzeti kultúránk, népi, helyi hagyományaink, és hitünk soha el ne hagyjon bennünket. Ezt ápoljuk, és örökítsük tovább az utánunk következő nemzedékeknek, gyermekeinknek, unokáinknak.

Mi pedig a film alkotóitól azt kérjük, hogy írjanak és rendezzenek még sok történelmi filmet, mely a hazaszeretetre, tisztességre, becsületre nevelnek. Példaképeket állítsanak nekünk, fiataloknak a történelem nagyjai közül, mint ahogy tették ezt most a Honfoglalással is. Mert aki nemzeti múltját nem ismeri, az csak kóvályog, bolyong a nagyvilágban gyökértelenül, és nem leli helyét e hazában, jövőjét nem találja.

UNGVÖLGYI
JÁNOS

Sámán a Feszty-körképről

A csend - az összeszedettség hangja.

Színvonalas és értékes együttgondolkodásnak voltunk tanúi február 17-én az endrői Községi Házban. A fórum, amelyre közel 200 ember volt kíváncsi, este hatkor kezdődött, és tízig tartott.

A négy polgármester-jelölt bemutatkozó beszéde után 19 hozzászóló tette fel kérdéseit a jelölteknek, akik - becsületükre legyen mondva - állták a sarat.

Az alábbiakban a bemutatkozó beszédek közölgjük kivonatosan, majd néhány kérdést közlünk az elhangzottakból, amelyekre mind a négy polgármester-jelölt válaszolt.

Dr. DAVID IMRE: Nem két évben gondolkodom, hanem hat évben. Úgy gondolom, két év alatt csodát művelni nem lehet, esetleg a változásokat beindítani. Elképzeléseim: A gazdaság önmagát gerjeszti, de tudomásul kell venni, hogy normatív támogatási rendszer él Magyarországon, és ez annyi amennyi. A város erre csak akkor tud többet szálni, ha gazdagabb lesz. Vádoltak azzal is, hogy az oktatásból akarom elvenni a pénzt. Onnan már nincs mit elvenni. Vádoltak azzal is, hogy nincs szociális érzékenységgem. Tudom, hogy az öregek gondját meg kell oldani. Felvetették azt is, hogy én más beosztásban vagyok, például a Takarékszövetkezet elnöke is vagyok. Én ezt nem kívánom feladni. Úgy gondolom, hogy egy nap 24 órából áll, meg éjszakából. Én ezekről a dolgokról nem szeretnék lemondani. Nem azért, mert e nélkül a pénz nélkül nem élnék meg. Én polgármester nem azért akarok lenni, hogy ebből éljek meg, hanem mert ezért a városért tenni akarok. Ezeket a már meglévő kapcsolataimat ki akarom használni a város érdekében.

KISZELY ISTVÁN: A mezőgazdaság elég nehéz helyein dolgoztam 36-37 évet. Sokan ezt úgy vetik fel, hogy vándoromadár voltam. Nem azért vándoroltam, mert kirúgtak, hanem mert kiveztek és áthelyeztek. A jelenleg folyó aláírásgyűjtés engem arról győz meg, hogy a lakosság olyan változást vár a polgármestertől, olyan igényességgel lépnek fel, amelyet majd elég nehéz lesz teljesíteni. Szerintem egy intenzívebb jegyzői tevékenység válik szükségessé, mert gondok vannak. Neki kell menni ennek a Mezőberény felől jövő víznek is, el kell kezdeni a munkálatokat mielőbb. A szennyvíz téma: a rendszert tovább kell építeni. Dévaványa megoldotta közel egyszerre a szennyvizet, az ivóvizet, és még betonutakat is csináltak. A belvíz gondokat is meg kell oldani. A kisebbségi önkormányzatot partnerként kell kezelni. Az öregségi ösztönös betéteket is meg kell csinálni.

CZIBULKA GYÖRGY: 30.000 hektár területen fekszik a városunk, ez hatalmas potenciális

erő. Kár, hogy a mezőgazdasági termékeket nem itt dolgozzák fel - nincs jó ivóvizünk. Az értékesítés sincs megszervezve. Ennek oka, hogy a felszámoló biztos nem tiszta módon kezelte az ügyet. Március 6-án lesz egy tárgyalás ez ügyben. Mindenképpen helyi használatba kell adni ezeket a földeket. Az egész országban gond, nálunk is, hogy kevés a munkahely, sok az eltartott. Nálunk 1650 fő a munkanélküli, 4300 a nyugdíjas korú, 3384 a 18 év alatti. A szennyvíz szállítását is meg kell oldani. Az úthálózatról: 105 km. úthálózatunk van, az idén három utat próbálunk rendbe hozni. Az idegenforgalom rengeteg embernek adna munkát. Gyomaendrőd egy ékszerdoboz a gyönyörű holtágaival, csak ki kell nyitni és kiszedni belőle az igazgyöngyöket. Meg kell szervezni, hogy az idegeneket elszállásoljuk, hogy az emberek a megtermelt áruikat eladhassák, meg kell akadályozni a pénz kiáramlását. Az ivóvíz Mezőberény felől jön majd. 1997 októberében kezdődik az építkezés, és 2000-ig fejeződik be.

JENEI BÁLINT: Kezdetől fogva fő célkitűzésemnek tartottam a gyomaendrői összefogást. 1982-ben sikerült egy egységes települést létrehozni, amit 1989-ben sikerült városá fejlesztetni. Egy polgármesternek úgy kell menedzselni a várost, és úgy kell irányítani a képviselő-testületet, hogy az itt lévő emberek életkörülményei folyamatosan javuljanak. A '82-es egyesülés óta ezer fővel csökkent a lakosság. Figyelni kell a fiatalokra, az idősekre és arra, hogy a munkaképesek dolgozni tudjanak. A polgármesterségnek három fő területe van: az intézmények, a városfejlesztés, és a munkahelyteremtés területe. Nagyon fontosnak tartom a város pénzügyi egyensúlyának megteremtését. Bár van költségvetés, de nem árt átgondolni, hogy nincs-e olyan feladat, amely elhagyható lenne azért, hogy tartalékalapot képezhessünk. Az intézményeket nem szabad tovább szanyargatni, mert ezek helyzete már így is kritikus. A helyi vállalkozóknak a működési feltételein kell javítani. Helyre kell állítani a megromlott viszonyt az országgyűlési képviselőkkel, a minisztérium és megyei szervekkel. Munkahelyeket kell teremteni, el kell érni, hogy külső tőke jöjjön a városba. Koordinációs irodát kell létrehozni az Agrárkamara és a Vállalkozásfejlesztési Alapítvány közreműködésével, ez segítené a vállalkozókat.

Meg kell tartani az intézmény rendszert, csatornázni kell, folytatni kell az útépitést, meg kell oldani a vízvezetést, hosszú és középtávú tervet kell készíteni, el kell érni, hogy az egészségügyi szolgáltatás jó legyen. Én úgy gondolom, hogy a polgármesterség egész embert kíván. Én csak ezzel kívánok foglalkozni, semmi mással. Úgy gondolom, hogy a 24 óra is kevés lenne.

TESSÉK VÁLASZTANI!

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK:

- A kátyúzást igen rosszul végezték el. Az új polgármester tervezi-e a felelőségre vonást ezzel kapcsolatban?

Czibulka György: a GYOMA-SZOLG végezte rosszul a munkát. Már történt intézkedés.

Dávid Imre: változást ígérek. Változás felelősség és szolgálat nélkül nincs. Én azt mindig megkövetelem.

Kiszely István: ezen a területen akarok én érzéstelenítés nélküli császármetszést.

Jenei Bálint: én olyan vezető voltam, akinek a vezetése alatt soha nem került sor arra, hogy az általam indított munkát perelték volna.

Mit gondolnak a jelöltek az öregségi ösztönös betét újról?

Kiszely István: meg kell oldani.

Czibulka György: már bontott anyagot is szereztünk, a munkát is szervezzük.

Dávid Imre: ha megválasztanak, végre fogom hajtani.

Jenei Bálint: már a tanácsi időszakban meg akartuk oldani, de akkor a városnak nem volt hozzá ereje. A bontott anyagot az én segítségével kaptam meg a város.

- Idegen kézben van a föld. Hogyan kerülhet saját kezelésbe?

Dávid Imre: meg kell értetni a tulajdonosokkal, hogy helyi embereknek adják bérbe. Mert akkor itt jelenik meg a munkája, az árbevétel, a vásárló értéke, itt jelent fejlődést. Más településre földbérlettel mi nem tudunk betörni, más település viszont ide be tudott törni.

Czibulka György: A Béke Tsz-nél voltak adóssággal terhelt földek. Azt odaadták a városnak, a város az idén fizeti ki az utolsó részletet. Mindenképpen helyi lakosnak kell művelni, akár csoportosulásban. Dévaványán, Csárdaszálláson, Hunyán van erre példa.

Kiszely István: a földet úgy lehet rendezni, ahogy a törvények megengedik.

Jenei Bálint: annak idején a tanács vb. állt ellen annak, hogy a tartalékföldeket igen olcsón felvásárolhassák. Így maradt meg ez a föld a városnak. A város mostani vezetése is hibás abban, hogy a föld nem helyi lakosok kezébe került.

- Jelenleg 60 millió forint költségvetési hiánya van a városnak. Felmerik-e vállalni a jelöltek, hogy ezt kigazdálkodják?

Dávid Imre: Érdekes dolog ez. Tavaly súlyos milliós hiányoztak be, aztán - nagy meglepetésemre - az utolsó ülésen elhangzott, hogy több mint 30 millió a plusz. Nem tudjuk pontosan, hogy mennyi az az annyi? Ezeket meg kell nézni. Egy jól kiszolgáló hivatal kell.

Kiszely István Mértéktartó szigorral, következetes takarékosággal ki kell gazdálkodni.

Jenei Bálint: Vannak elképzeléseim a költségvetés átalakítására. Nekem is vannak bizonytalanságaim a

költségvetésről. Két költségvetést ismerek. Az egyikben 65 millió a hiány, a másik már 15 millió a tartalékot is tartalmaz. Furcsa dolgok vannak. Látni kellene, hogy azok, akik a költségvetést csinálják, milyen elgondolásból tudnak 85 millió forint eltérést produkálni.

- Mik a terveik az endrői Községi Házal és a könyvtárral? Megmaradnak?

Czibulka György: ez politikai kérdés, hogy mind a kettő és még a kirendeltség is megmaradjon.

Dávid Imre: kétpólusú település, kellene ezek az intézmények, amíg nincs új központ.

Kiszely István: Ez a város addig két központú lesz, amíg nem lesz egy új központ, ezért kulcskérdés az ENCI épülete.

Jenei Bálint: Még az öregségi ösztönös és nagylaposi ÖNO-t is meg kell tartani. Nemhogy az endrői művelődési házat és könyvtárat.

A nyugdíjas koruktól hogyan kívánunk gondoskodni?

Czibulka György: most is munkálkodunk az egyházzal és karitatív szervezetekkel közösen egy idősek otthonának kiépítésén.

Kiszely István: közösen kell megtalálni a megoldást mindenkivel, aki segíteni tud.

Dávid Imre: az intézményeknek maximális önállóságot kell adni, érdekelték kell tenni őket pénzügyileg.

Jenei Bálint: Az öregek otthonát meg kell őrizni.

- Az egyházakkal milyen kapcsolatot terveznek?

Erre a kérdésre minden polgármester-jelölt úgy válaszolt, hogy jó kapcsolatokat akar kiépíteni. A város ügyeinek rendezése együtt lehetséges. *- Hogyan kezdenék az első napot?*

Dávid Imre: a tangazdaságban átadnám, amit kell, és összehívnam a hivatal.

Kiszely István: kérem, hogy írják le a hivatali dolgozók a munkájukat.

Jenei Bálint: letenném az esküt a testület előtt és elmondanék néhány gondolatot.

Czibulka György: bemennék és köszönnék.

A gyűlés végén egy percben elbúcsúztak a jelöltek:

Dávid Imre: ezzel a mai esti gondolatcserevel a város lett gazdagabb.

Kiszely István: Az Önök felelőssége sem kisebb, mint a miénk. Úgy döntsenek, hogy még egyszer ne tévedjenek.

Czibulka György: bárki lesz a győztes, a lakosságnak segíteni kell.

Jenei Bálint: Már régen nem volt ilyen városi gyűlés, mint amilyen ez volt. Nem támadás volt a jellemző, hanem a gondok felvetése. Köszönöm.

Kedves Olvasó, fel van adva a lecke.

Tessék választani!

Lejegyezte:

Homokné Németh Eszter

Fejezetek a régmúlt időkől XV.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

(közigazgatás, oktatás, vallás III. befejező rész)

Harruckern János György tudatosan igyekezett egy-egy újonnan települt helységbe lehetőleg azonos vallású embereket költöztetni, hogy a vallási különbségekből adódó esetleges torzalkodásokat elkerülje. Nemeskereiben katolikus magyarok és szlovákok telepedtek le. A középkori templomot romos, szinte használhatatlan állapotban találták. Papjuk Ravusz (Ravas?) István vezetésével, s a vármegye anyagi segítségével rendbe hozták, zsinddal befedték, és Szent Mihály tiszteletére avatták fel. 1728-ban Ravusz Istvánt Gyulára helyezték át, így 1731-ben az új plébános, Pochush (Pocsuk) Imre irányításával települtek át Nemeskereki lakosai Endrődre. Az átköltözés miatt „ecclesia manet desolata” (az egyházközség elhagyottá vált). A magára maradt templom viszonylagos épségben vészelhette át a XVIII. századot, mert még Korabinszky János 1804-ben megjelent atlaszában is szükségesnek tartotta, mint jelentékeny romot „Ruinen einer Kirche (egy templom romjai) felirattal feltüntetni. A későbbi évtizedekben azonban a templom, és a tőle nem messze épült kápolna használható köveit a környékbeli lakosok széthordták, s mára nyomuk sem maradt, csak Mezöberény határában két helynév - Templomzug és Kápolna - őrzi emléküket.

1733-ban a vármegye összeíratta a területén található elpusztult templomokat. Az endrői templomról ezt olvashatjuk a jegyzékben: „Itt a Nemeskereiből néhány éve átköltözött katolikusok birtokolják a templom hajóját. Szentélyét a mellette folyó Körös áradása rombolta le. Régen is a katolikusoké volt.” A romos épületben ráadásul az endrői pusztát 1731 előtt bérlő örmény Miklós deák „ketskéket tartott”, tehát az új lakosok istállóknak használt kőhalmzot vettek birtokukba. Papjuk, Pocsuk Imre számára paticsból paplakot építettek, de a templom újjáépítését nem kezdték meg mindjárt. Szegénységük miatt először csak szalmával fedték be, s csak az egyik ablakra tettek üveget, harangot pedig a gyulai uradalomtól kértek kölcsön. Szent Imre tiszteletére avatták fel. Ez a templom a mai Templom-zug mellett, a Körös-híd déli sarkában állott, s egy kb. 20 m. hosszú és kb. 16-18 m. széles épület volt. 1731 novemberében panaszt nyújtottak be a szentszékhez Pocsuk Imre plébános ellen. Másik papot kértek, olyat, amilyen Ravusz István volt Kerekiben, „kivel megnyugodtunk volt.” Az ügyet kivizsgálták, Pocsuk Imrét áthelyezték egy másik plébániára, s Sztankovics Jánost nevezték ki Endrődre plébánosnak, aki 1753-ban bekövetkezett haláláig volt a község papja. Ő kezdte el vezetni az anyakönyvet 1733-ban, s irányításával helyrehozták a templomot is. Magyarul és szlovákul egyaránt beszélt, miként azt a Historia Domus egyikbejegyzése tanúsítja: „Búza Andrásné Bíró Anna temetésénél magyar, Wranáné Valovecz Mária temetésénél tót szentbeszéd.” Ugyancsak ő volt az, aki a szűknek bizonyult régi

templom helyett 1751-ben újat kezdett építeni. Harruckern Ferenc, az akkori földesúr a Köröstől távolabbra akarta áthelyezni a templomot, de a lakosság ragaszkodott hozzá, hogy az új a régi helyén épüljön fel. A munkálatok 1753-ban befejeződtek, majd 1767-ben a templomhoz új épületrészt, s 1769-ben új téglatornyot is építettek. 1755-ben a régi, rozszant, paticsból készült paplak helyett is új épült. A plébánosok jövedelme (fizetése) a XVIII. század folyamán többször is változott. Fizetésük bemutatásához Pálffy Sámuel plébános 1776-ban megállapított éves jövedelmét választottam ki, amely „középértéknek” tekinthető: 24 köből tiszta búza, 12 köből árpa, 24 köblös föld munkálatai és termése, 24 icce vaj, 20 szekér széna, 12 öl fa, 2 hizott sertés, 200 font tehénhús, 100 font só, 100 font fagygyú, 1 font bors, borszállítás és 400 rhénes forint készpénz. (Itt jegyezném meg, hogy a plébános, a jegyző, és a tanító fizetése összefüggött a lakosság lélekszámának növekedésével, és a község gazdasági fejlődésével.)

A „nagy restaurátor”, Sztankovics János halála után 1753-ban ismét szlovák anyanyelvű papot kapott a falu, Labcsánszky György személyében. A szlovák nyelvű istentisztelet megtartása utódai alatt sem okozott gondot a községben egészen 1778-ig. Ekkor azonban az említett Pálffy Sámuel megpálcáztatott egy embert, mert egy összeírásakor nem akart magyarul beszélni. Emiatt a szlovák anyanyelvűek bepanaszolták a püspöknél, aki vizsgálatot indított az ügyben. A kihallgatott tanúk azt vallották, hogy 30-60 ember van a községben, akik nem tudnak magyarul gyónni. Hosszas huzavona után a püspök elrendelte, hogy minden második vasárnap kathekézist (hitelemzés), s minden harmadik vasárnap pedig prédikációt tartsanak szlovák nyelven is. Ezzel azonban a probléma nem oldódott meg, néhány év múlva 1782-ben megismételték kérésüket a szlovákok, mert a hitelemzés továbbra is csak magyarul folyt. A plébános és a káplán hallani sem akart a szlovák nyelvű kathekézisről, ugyanis a káplán még a prédikációt is az egyházfível fordította szlovákra. Ezzel az ügy le is zárult, eredmény nélkül, ugyanúgy, mint 1787-ben a szlovák nyelvű oktatás kérdése. A XIX. század elejére a prédikáció nyelve is kizárólagosan a magyar lett, s ekkorra a még szlovákul beszélő lakosok is magyarrá váltak.

A XVIII. század végére az újjá épített, majd átépített templom is szűknek bizonyult. Harruckern Ferenc halála után a hatalmas uradalom feloszlott, s Endrődöt beházasodás révén a Stockhammers család kapta meg 1798-ban. Ekkor határozta el az új földesúr, hogy segít az endrődieknek felépíteni új templomukat. Az alapköletétel 1798. november 6-án történt, s az építést 1804-re be is fejezték. Ugyanakkor építették az új plébániát és kántorházat, amelynek egyik szobáját leányiskolának rendezték be. Ezek az építkezések azonban már nem a Templom-zugban zajlottak, hanem Endrőd mai központjának területén. A küzdelmes XVIII. század véget ért, 70 év elteltével Endrőd, mint szépen fejlődő, virágzó nagyközség léphetett át a XIX. századba.

TÍMÁR ANTAL

Endrőd plébánosai a XVIII. században

- 1722 - 1728 Ravusz István (Nemeskereki)
- 1728 - 1732 Pocsuk Imre (1730-ig Nemeskereki)
- 1732 - 1753 Sztankovics János
- 1753 - 1761 Labcsánszky György
- 1761 - 1764 Nagyelák György
- 1764 - 1772 Lányi Mihály
- 1772 - 1780 Pálffy Sámuel
- 1780 - 1785 Barics Bálint
- 1785 - 1788 Bikály Péter
- 1788 - 1796 Homonnay Zsigmond
- 1796 - 1815 Jánosy József

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

A „VÁROSUNK” AZ INTERNETEN

A gyomaendrődi

honlapja

5500 Gyomaendrőd,
Selyem u. 109/2.
Telefon: +36 66 386-174

gellert@moha.szikszi.hu

Kedves Olvasók!

Immár negyedik éve jelenik meg a VÁROSUNK GYOMAENDRŐD című újság. Kezdetől a mai napig igen sokat fejlődünk, mind mennyiségileg, mind formailag, technikailag. A tartalmi fejlődésről az Olvasók hivatottak nyilatkozni.

Nagy mérföldkő ez az esemény: megjelent lapunk az INTERNET-en is. Gyomaendrőd legfiatalabb helyi lapja vagyunk, mégis elsőnek jelentünk meg az INTERNET-en. Ezt nem a helyi olvasóinknak szántuk, hanem a szülőhelyétől, Gyomától, Endrőtől - Gyomaendrődtől - távol élő kedves földijeinknek. Sokan vannak, akik tőlünk távol élnek, talán a Föld másik felén, lapunk segítségével mégis „hazanézhetnek” egy kicsit.

Lapunk a gyomaendrődi Szent Gellért Katolikus Általános Iskola jóvoltából kerülhet az Internetre. Ezért is vagyunk elérhetőek az iskola Home-Page-éről, illetve innét is elérhető az iskola.

Tavaly ünnepeltünk honfoglalásunk 1100. évfordulóját. Legyen ez az újság milicentenáriumi ajándék mindazoknak, akik magyarok, és keresik a lelki kapcsolatot övéikkel: a magyar Hazával, a származási hellyel, egyszóval a Szülőfölddel.

A hagyományos papírfórmátumú Városunk az első számtól kezdve ingyenes. Hogyan lehet így már 4 éve működni?

Három titka van:

1. Mindenki ingyen, társadalmi munkában dolgozik, csak a nyomdai anyagárat fizetjük.

2. Szerény bevételünk a reklámokból van

3. Sokan vannak támogatóink, akik kisebb nagyobb összeget adományoznak lapunk fenntartására

Hogy az olvasók elégedettek? Gondolom, elég bizonyíték az,

hogy már a IV. évfolyamnál tartunk. Mi mégsem vagyunk azok. Szeretnénk még jobb, tartalmasabb lapot készíteni, megálmodni. Ehhez kérjük az Önök segítségét, véleményét is, Kedves Olvasók.

Ez az első (kísérleti) próbálkozás formailag nagyon egyszerű, mert kevés idő volt a megszerkesztésre. Ezzel a számmal a cél a megjelenés volt. Tartalmilag a papírfórmátumú Városunkat kissé rövidítjük a hely miatt, meg azért is, mert vannak olyan aktualitások, hétköznapi ügyek, melyek nem biztos, hogy vidéken is érdekesek.

Nagyon kérjük kedves olvasóinkat, legyenek visszajelzéssel címre az újsággal kapcsolatban. És azt is kérjük, hogy aki már felfedezett minket, adja meg a közelében élő gyomaiaknak, endrődieknek, hunyaiaknak, magyaroknak lapunk internetes leköhelyét. Köszönjük.

Ez már frissített változat. Néhány napos Interneten tartózkodás után máris kaptam visszajelzéseket, melyekre majd később még kitérünk. Kérték, hogy több képet közöljünk. Örömmel fogjuk teljesíteni.

Ajánlja e sorokat, és a Városunkat szeretettel:

Iványi László
plébános

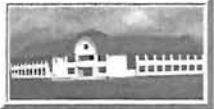
E-mail: ivanyi@moha.szikszi.hu

Akik mostanában az Interneten Békéscsaba környékén jártak, január 31, péntek este óta találkozhattak ezzel a sárga színű honlappal. Gondolatban három részre tagolódk:

1. az Iskola adatai: piros fehér zöld színnel kírva a név, majd a három jelkép: a magyar-, és a városi címet, valamint az iskola emblémája, címe
2. Az Iskolánk honlapjáról ide léphetünk: a **tartalomjegyzékben** megtalálhatjuk az iskolával kapcsolatos híradásokat, írásokat; a **kapcsolataink** pedig más, számonkora fontosnak és érdekesnek tartott helyekre vezet el az Internet végtelen birodalmában.
3. Innét indítható a **VÁROSUNK GYOMAENDRŐD** újságunk. A feliratra kattintva megjelenik az első oldal a tartalomjegyzékkel, ahonnan tovább lapozhatunk. Végül itt található az ajánlás, valamint az oldalunkat látogatók számlálója.

Azért, hogy Gyomaendrőd az egész világ számára elérhető és látható lett, köszönetet mondunk a békéscsabai Számprog kft.-nek, mint internetes szolgáltatónak. Köszönjük készségüket, segítségüket.

Külön megköszönöm Kovács László (kola) tanár úrnak, a békéscsabai KÖZGE tanárának, a Webmasternek az önzetlen és készséges segítségét.

iskolánk képe

Tartalom:

- Az Iskola története
- Tájékoztató az iskoláról
- Hírek, aktualitások az Iskola életéből
- Az adakozók emléktáblája
- Az oltárképről
- Iskolánk névadója: Szent Gellért püspök
- Az endrődi templomról

Kapcsolataink:

- A békéscsabai KÖZGE honlapja (SZIKSZI) (a környéken a legjobb!)
- Szicsé Elek gyomai mesterművésze (építés alatti!)
- A Vatikán
- Magyar Katolikus oldalak
- Pannonthalmi Függetlenség
- Közvetlen kapcsolat Szabó Zoltán Elek CYBERSPACE KIKÖTŐJÉHEZ (USA)
- Julius Gyula Tanárképző Főiskola Szeged
- Szegedi Hittudományi Főiskola

Itt olvasható a VÁROSUNK GYOMAENDRŐD februári száma.
(Megjelenik minden hónap elején)

Szeretettel ajánlja e sorokat, és várja észrevételeiket, kérdéseiket:
Iványi László plébános

ivanyi@moha.szikszi.hu

Ezen az oldalon Ön a Számláló vendégünk.
Utóljára módosítva: 1997. február 6.

Köszönjük a látogatást!

Egy reggel Gombóc és Gömbóc hiába várta, hogy kiszagdaja kihozza a reggeli csontocskát. Palkó egyszerűen eltűnt. Kámforrá vált.

- Hová lehetett! - töprengett Gömbóc
- Ma még nem is láttuk!

- Keressük meg! - ajánlotta Gömbóc, és hipp-hopp, máris útnak eredt.

A ház előtt ott lustálkodott Cirmi a kiscica. Odagurultak hozzá, illedelmesen köszöntek, és megkérdezték:

- Nem láttad a mi kis gazdánkat, Palkót?

- Odabent nincs, - ásított kedvetlenül Cirmi, mert nem szerette ha zavarták.

- De hiszen úgy hallom, valaki zörög!
- Hitetlenkedett Gömbóc.

- Mihály! Mihály! - nyávogta kényeskedve a cicus.

- Mihállyal semmi dolgunk! - gurult odébb a két szörgombóc és eldöcögtek a kacsalábon forgó csirkeól padlásáig. Palkó mindig ide vonult fel nagy pompával, vállán egy kimustrált ágyterítővel, amikor ő volt a mesében a legkisebb királyfi. De most csak az öreg Pulyka Panna teregette a tollait a rozszant létra alatt.

Gombóc hízelegve odasomfordált hozzá.

- Rajtad mennyi sok szép toll van! Mondd! Nem tudod Palkó hol van?

Pulyka Panna nem örült a zavarásnak, de azért kellenlenül kibökte:

- Glu, glu, tyak, tyak, pi, pi, pi! De butuskák vagytok ti! Hol is lehetne máshol, mint az új kiscsikónál az istállóban.

- Új kiscsikó? - álmélkodott Gombóc.
- Az meg ugyan kiféle? Miféle?

- Nézzük meg! - dökögött máris előre Gömbóc, és engedelmesen követte Gombóc. Az istállóban végre valóban megtalálták Palkót. Egy hosszú lábú, nagy fejű, furcsa állat mellett topogott, és kocakacukorral kínálgatta a tenyeréből.

- Jó reggelt kiszagdánk! - csaholták vidáman a kutyusok. - Hát te mit csinálsz itt?

- Etetem Csinut a kiscsikót, mert árva, nincsen anyukája, és nagyapó fogja gondozni, míg felnő. - bólogatott Palkó és hízelegve simult a nyihogó idegenhez.

- Vaú! És nekünk ki ad most már reggelit? - kérdezte nekibúsultan Gombóc.

- Nagyanyó, vagy nagyapó. - vont vállat Palkó, és többé ügyet sem vetett régi pajtásaira. Csak ezt a vadonatújat dédelgette örvendezve.

Ettől aztán úgy elkeseredtek a kutyusok, hogy úgy döntöttek, kifutnak a világból. Aztán majd keresheti őket Palkó, de akkor már késő lesz. Neki is

Mária néni meséi

a csirkeól padlására hunyni. - Aztán kiált, ha lehet - kiáltotta a csikónak. és az megint bölintott egy csöppet, s megnyihogott is hozzá. Aztán elindult, hogy jó búvóhelyet keressen magának. Közben bevetődött a konyhába, és mert nagyon kíváncsi jószág volt, ebbe is, abba is beleütötte az orrát. Egy szűk szájú fazéknál aztán megállapodott.

- Nyihaha! Hiszen ebben tej van! - kacarászott boldogan, és beledugta a fejét a fazékba. Igen ám, de rászorult az orrára, és se ki, se be többé! Csinu felkapta a fejét, és jaj, szeme orra telefolyt édes meleg tejjel. Prűszkölve rázkódott, de a fazék nem mozdult. Csak szorította az orrát. Csinu ettől világgá indult, hogy talán ki is fut belőle, ha ijedtében össze nem téveszti az ajtót az ablakkal. Annak ugrott neki, azon is az öreg szűnyoghálónak. Reccs! A háló kiszakadt, és Csinu feje fazekastól, mindenestől előbukkant az ablak keretből.

Palkó éppen akkor ért oda, hogy megkeresse őt, de amikor látta a kalimpáló fazekat rámeredni az ablakból, hozzá Csinu hátracsapott füleit, úgy megrémült, hogy moccanni sem tudott. Csak visított keservesen és megbabonázva meredt az ijesztő látványra.

- Bajban van gazdánk! - szökött talpra Gömbóc, mikor meghallotta Palkó rémült hangját.

- Magam is úgy vélem! - gurult mellé Gömbóc, és harag ide, harag oda, tüstént a segítségére siettek. Mitagadás. A furcsa látványtól ők is meghököltek csöppet, de aztán csak közelebb merészkedtek, és odaszóltak Palkónak:

- Egyet se félj, kiszagdánk! Bízd csak ránk ezt a szörnyet! Kikergetjük a világból is, ha akarod!

Úgy is lett volna bizonyosan, hanem a nagy lármára előtipegett nagyapó, és akkorát kacagott, hogy ettől Palkó szívében is tanyára lelt a bátorság. Most már ő is ráismert a pórul járt csikóra, és együtt nevettek nagyapóval. Aztán maga mellé intette hűséges kutyusait, és melőlük guggolt.

- Ó, ez a csintalan Csinu mekkora galibát okozott! - csóválta vidáman fejét, de titokban nagyon szégyellte magát, hogy reggel többre tartotta az új barátságot a régienél. Lám, a hűséges kutyusok mégsem tartottak haragot. Pedig egy kicsit talán meg is érdemelte volna.

Ettől kezdve újra szent lett a béke. S hogy Csinu se maradjon árván, befogadták maguk közé negyedik pajtásnak.

A mesét és a verseket írta:
IVÁNYI MÁRIA

Csinu a csintalan

iramodtak, de csak a baromfi udvarig jutottak, mert útjukat állta Karcsi a hatalmas kakas, és nagyot koppintott Gombóc buksi fejére: - Tiszteld bennem az öreget, hé! Nem tudsz köszönni? - kukorékolta a szegény kutyusra haragosan.

Gömbóc harciasan megugatta a berzenkedő tarajost, és vigasztalóan odasúgta Gombócnak: - Vaú, vakk! Katonadolog. Gyere, bújjunk az öreg cédrus bokor alá. Ott legalább nem vagyunk útban senkinek. Ki hitte volna, hogy csak eddig tart a barátság. -

Palkó ezalatt sétálni vitte Csinut, mert így hívták a csikót, megmutatta neki az egész utcát, aztán kitalálta, hogy játszanak bújócskát.

- Akarod? - kérdezte a csikót - Csinu bölintott egy csöppet, mire Palkó felmászott

Tejaltató kiscsupor

*Csipi-csupi csöpp csupor,
Hamar telik, gyorsan forr.
Habos tej, ha buzog benne,
Olyan, mintha perlekedne.
Sisteregve susterog,
Oldalán a tej csorog.
Ám, ha nem ég alatta
Apró szén, vagy darab fa,
El sem hinné senki sem,
Olyan csöndes, olyan szelíd,
Benne még a friss tej is
Szundikálva elpihen.*

Hová lesz a békanépség

*Hová lesz a békanépség
Téli szél, ha szárnyal,
Mikor nem száll tücsök zene,
Nem zendül madárdal?
Vizek tükrén ezüst páncél,
Csillámfényű jég van,
Vízibogár szundikál a
Búvó buborékban.
Tófenéken, náderdőben
Izszapágyat vetnek,
Tavaszig a vízi békák
Abban szenderegnek.*

Trodalmi oldal

Régi gyomai Ferenc- napok

II. fejezet

Hurka és Kolbász, a két muzsikus elment a többiekkel, más Ferenc gazdájú házakhoz, de azért nem maradt a Ferenc nap hurka és kolbász nélkül: volt bőven az asztalon az is, jött kóstolóba frissen is, egyéb ajándékok szintúgy, orvos édesapám egykori betegeitől: egy nagy négyoszletes torta, könyv alakúra megcsinálva, kidíszítve, középre írva, hogy Ferenc. De jött egy grilás malac is, s az én tisztém lett, hogy a kést - mint legifjabb Ferenc - az asztalon a hátába vágjam.

A köszöntők közt minden Ferenc napon megjelent édesapám Pándi Antü nevű hadifogolytársa, akivel hat és fél évet húztak le az első háborúban Oroszországban. Igen nehéz életű ember volt: madzaggal összekötött téli kiskabátban járt, de erre az alkalomra a madzagot leoldotta. Egy időben dinnyésünk volt a Körösön túli földünkön, a „Kruchio-birtokon” (a Kruchio-család bérelte legtovább) s akkor a dinnyésünkhöz közelében, akárcsak most a konyhán, ahol megterítették neki, szóba került a jekatyerinburgi tél, amikor a tejet fejszével vágják, s zsákokban dobálták föl a szánokra, s arról, hogy a közelben fogságban tartott cári család őrei közt a forradalomban szabaddá lett magyar hadifoglyok is voltak, maga Pándi Antal is, s a nevét odavéste az ajtófélfába.

Néha lejött Pestről édesapám másik fogolytársa, Klauschek Feri bátyám is, aki nagy nyelvtudásával a Nemzetközi Hálókocsi Társaságnál működött, s a háború után még Budapest városparancsnokának is tolmácsolódott, lévén tökéletes birtokában az orosz nyelvnek is. Ilyenkor édesapám lekasztotta a várószoba faláról a jekatyerinburgi kórházban készült csoportképet (már „cselédkönyves” orvos volt ekkor, s a forradalomban ő is kiszabadult a hadifogságból s a városi kórház civil orvosa lett; a dán és svéd Vöröskeresztől kapott orosz nyelvű elismerő okleveleit ma is bekeretezve őrzöm szobám falán). Ekkor sorra vették s megnevezték az ismerős arcokat, huncut mosollyal a fehérhúás, vöröskeresztes fityulás dundi Irinákat és Natasákat sem hagyva ki, s fölidézték azt az esetet, amikor végre jó magyar paprikára éheztek meg, de nem volt sehol erős paprika a kórházban s a városban. Végre kiderült, hogy az erős paprikát ott mint mérget a gyógyszerháznál árulják. A gyógyszerész azonban nem akart adni, megriadva gyilkos terveiktől: - Hogyan képzelik, hisz az mérég! - Édesapám végül, mint orvos, receptre felírta, így szereztek a jó hazai csirkepörköltökhöz piros paprikát Jekatyerinburgban. (Ma is megvan a cirill betűs orosz orvosi bélyegzője.)

De hát a Ferenc napokon inkább sertéspörkölt volt a sülték mellett, ám nem ezzel kezdődött.

Ilyenkor a nagy kihúzható ebédasztalon terítettünk meg, a halvány almavirágos, tizenkét személyes porcelánnal, a két végét is kihúzva, de még így sem fért el mellette mindenki: a gyerekeknek a „macskaasztal”-nál, a kályha mellett terítették.

Ez még a tobzódó jólét ideje volt: legtöbbször előétel is volt, mint az aispáni, a főorvosi látogatásokkor: gombás vagy velős palacsinta, olykor gombástekercs, leöntve majonézzal (vagy ahogy édesapám nevezte: „Beschamell-mártással). Utána jött a csirkeaprólék leves, a sülték, a pörkölt, savanyúságnak a dinnyeföldön szedett, savanyított kisdinnyével (ami mára, sajnos, kezd

kimenni a divatból). Ilyenkor felnyíltak az éléskamra hét pecsét alatt őrzött ingyencségei is, nem utolsó sorban a legfiatalabb Ferenc kedvéért: a befőttként lecukrozott, késsel kicsifrázott turkesztáni és kantalup dinnye s a barna szírupban eltett, szöggel átszurkált, szegfűszeggel fűszerezett zöld dió. Sőt a pincéből a fehérre meszelt téli görögdiinnye is előkerült a homokból s a pocsi otelló mellé a szódásüvegbe lefojtott must; ezt óvatosan a verandán kellett megnyomni, mert az első nyomásra óriási fröcsköléssel, nagy fehér tajtékkal szabadult ki az üvegből. A feketekávéval akkor még igen hangulatosan nagy gömb alakú lombikban kék szesz láng főzte a szemünk láttára.

Néha pohárköszöntő is hangzott el a Ferencekre: a III., a IV. és az V. Ferenc, akit különben, lévén második a gyerekek születési sorrendjében, Öcsi -nek hívtak a családban hosszú időn át, de Szilágyi nagyapám már gyerekkoromban Ferkó-vá léptetett elő, s kamasz koromban kivívtam ezt a tisztesebb, emberesebb nevet. (A szomszédos Mezőtúron, édesanyám rokonságánál, Ferike meg Fercsike voltam, de ezt nem nagyon kedveltem.)

A kihúzott nagy ebédasztal 1944. október 5-én volt a halvány almavirágos porcelánnal utoljára megterítve. Nem Ferenc napra: egy távoli rokon katonatiszt, Géza (a vezetéknevére már nem emlékszem), a mezőtúri rokonságból, akkor érkezett gépkocsival, Békéscsabáról, a tisztülegényével. A kocsiján ott volt már néhány golyónyom; ahogy elmondta, az árokból lőtték őket az oroszok. Édesapám nem volt otthon: Szeghalomban járt kerékpárral az öccsénél. Géza, a vendég, láthatóan nyugtalan volt, bár igyekezett leplezni; mondta, hamarosan indulniuk kell tovább. Egy csirkét azért csak leütött Giricz Mónika (az endrői konyhalányunk, aki valóságos családtag volt már), hogy ne kelljen húspótló, háborús szójjával kínálnunk (akkoriban jött ez divatba).

De nem értünk még az ebéd végére, mikor a tőlünk második házba, ahol Zöld Laci, a református kántor lakott, gránát csapódott s szilánkjai végigsöpörték a tetőt; aztán a református templomba is bevágott az első lövedék egy tankágyúból. A vendég és a tisztü legénye a kocsiba vágta magát, s a nagy asztal úgy maradt a befejezetlen ebéddel. Arra a kérdésre, hogy - Jaj, Géza most mi lesz velünk? - nem tudott válaszolni, nagy kézcsók után elhajtott. (De ez már egy készülő regényem fejezete.)

A régi gyomai Ferenc napokról csak annyit még, hogy 1943-ban volt az utolsó, amikor még mind a három Ferenc körülülte a nagy ebédasztalt. 1944. október 6-át némi történelmi igazságszolgáltatásnak is lehetne tekinteni, a Pándi Antü madzaggal átkötött kabátjáért meg az előétel nélküli konyhai ebédjéért.

A nagy asztal a pesti kis öröklakásba be se fért: szét kellett szabdalni. Lett belőle két kisebb. Az egyik a szobában áll.

A nagy lakomák ideje elmúlt; igaz, túri nagyapám azt mondogatta: „Nem azért élünk, hogy együnk, hanem azért eszünk, hogy éljünk.”; amit én azzal toldanék meg, hogy azért írunk. Mert nekem az élet írás...Annak megírása, amit több mint fél évszázad során megéltem, s amit az eltelt 1100 év során megéltünk. S'igaza volt nagyapámnak.

Az a kisebb asztal is elég nekem, hogy írjak rajta.

VI. Ferenc már nem igen lesz a családban, de szellemi gyermekeim - eddig vagy 20-25 könyv - mégiscsak ezt a nevet viselik s viszik tovább.

Ahogy ez az írás is, amelyet szülőhelyemnek, - ahonnan annyi jót vettem, s ahonnét megírnivalóimat ajándékol kaptam - ajánlok szeretettel, mint egy készülő nagyobb, gyomai tárgyú munka egyik fejezetét.

(Mátraszentimrén, 1996.november 30-án, két nappal Ferenc napja előtt.)

SZILÁGYI FERENC

Magyarok a világ országában

Kedves Olvasóink!

Internet kapcsolatainkat felhasználva új sorozatot kívánunk indítani, amelyben külföldön élő magyar testvéreinket kívánjuk megszólaltatni, vagy róluk írni. Kérem, kísérjék figyelmekkel vállalkozásunkat. Elsőként az USA-ban élő Szabó Zoltán Elek úr mutatkozik be önöknek, mint írja

„megtiszteltetésnek veszem azt, hogy rólam tervezik az első nemzetközi cikküket.”

Íme a bemutatkozás:

„1934-ben Hunyán születtem. A hunyai templomban kereszteltek, hunyai nagyapámról a Zoltán néhai édesapámról az Elek nevet kaptam a keresztségben.

Édesapám Szabó Elek
Nagyszüleim apai ágon:
Szabó György és neje
Hegedűs Borbála
Dédszüleim apai ágon:
Gellai István és neje Iványi
Anna

Édesanyám Hunya Terézia

Nagyszüleim anyai ágon: Hunya József és neje Giricz Ilona (A hunyai templomkertben álló kereszt adományozói)

Dédszüleim anyagi ágon: Kovács István és neje Uhrin Borbála.

A nálam lévő okmányok szerint a családfám gyökerei az 1500-as évekig Hunya faluban, Kondorostanyán vannak.

Születésem után szüleimmel és Béla öcsémmel Kiszpestre költöztünk, mivel édesapám a Hangya Szövetkezetben lett tisztviselő.

Iskoláim: a Kiszpesteri Kertvárosi II. sz. elemi iskolában végeztem 4 osztályt.

Gimnáziumban Esztergomban és Pesten jártam, a Fay András gimnáziumban érettségiztem.

1951-54 között a Magyar Légierő Szolnoki Repülőtisztai Akadémián tanultam, de avatásom előtt az akkori kommunista rendszer leszerelt és elvették még pilóta engedélyemet is, kulák származásom miatt.

az '56-os forradalom és szabadságharcban aktívan kivettem részemem. Harcoltam a Magyar Rádió ostrománál (ott először sebesültem meg), majd a parlamentnél, a pártháznál és a Kisfaludy közben is harcoltam. A forradalom 5-ik napján a kispesti Forradalmi Tanács megválasztott és kinevezett a Kispesti Forradalmi Nemzetőrség Parancsnokának. 1956 november 5-én barátommal Kiszpestről Budapest belvárosában mentünk harcolni. Én voltam, aki Mindszenti hercegprímás úrnak az amerikai követségre való menekülését fegyvertűzzel fedeztem. Azon a napon újra megsebesültem, de pár nappal később barátaim és egy fiatal amerikai diplomata segítségével Ausztriába távoztam.

Bécsből, Olaszországba Genovába mentem, ahonnan hajóval Észak-Amerikába érkeztem és itt telepedtem le.

Hites könyvszakértői oklevelet szereztem.

1966 óta saját irodám van, mint pénzügyi, biztosítási és közgazdasági tanácsadó.

Az Eastern European Funds alapítója vagyok, ahol 27-en dolgozunk, és Közép- és Kelet-európai tőke befektetésekre törekszünk.

Első házasságomból két gyermekem született. Fiam Dávid Róbert, aki szintén hites könyvszakértő, (könyvvizsgáló) és társ egy montreali importvállalatban.

Lányom női kozmetikus és fodrász, jelenleg otthon neveli Mátyás nevű unokámat.

Feleségem Anna Maryla, McGill Egyetemen doktorátust szerzett szláv nyelvekből és irodalomból. Jelenleg egy hatalmas kórház egészségügyi levéltárának igazgatója."

Kedves Szabó úr!

Köszönjük bemutatkozását. Kívánunk Önnek további üzleti sikereket. Reméljük kapcsolataink az interneten keresztül gyümölcsözőek lesznek. Önnek és családjának jó egészséget és sok boldogságot kívánunk.

SZERKESZTŐSÉG

Virág már van
- no de mif mondasz...

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep út 3. T/F: 66/386-614, 386-226

VÁLLALKOZUNK ÉPÍTÉSI MUNKÁK

VÉGZÉSÉRE TERVEZÉssel IS.

Készítünk és szállítunk betonkeveréket. Osztályozott adalékanyagokból szükség esetén vegyszeradagolással, melegvíz felhasználással. Laminált bútortápolat méretre vágunk, élfőliázunk, értékesítünk több színben.

Négyhónapos fajtatizsza németjuhász kiskutyák eladók.

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

AKCIÓ!

AZ ENDRŐDI HÁZTARTÁSI BOLTBAN

Endrődi út 1.

AJÁNLATAINK:

- E 45-ös jó termő kukorica, fémszárolt 180,- Ft/kg áfával
- Hétízű vegyepálinka 550,- Ft/l
- Gumicsizma kedvezményes áron 1.200,- Ft
- Elektróda, olcsó, jó minőségben. 170,- Ft. + Áfa
- Alma, burgonya, hagyma jó minőségben,
- A kiegyensúlyozott életmódhoz Élet Kristály nálunk a legolcsóbb
- Energia szintű, biztos hatású arcápoló

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

MI NEMCSAK KIVÁNJUK A BOLDOGABB ÚJ ÉVET, DE TESZÜNK IS ÉRTE!

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI SZAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.

Telefon: 66/386-891

66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT új helyen: Gyomaendrőd, Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú

cipőgyártás

Martol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.

Tel.: 06 66/386-578

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

MEGNYÍLT a KÍNAI BOLT

Hősök tere 7.sz. alatt.

Sok szeretettel várjuk kedves vásárlóinkat!

Kaphatók: női, férfi, és gyermekruházat, cipő nagy választékban.

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó

BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.
Telefon/Fax: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:
06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
melegburkolási munkákat takarítással

Teljes szakipari munkák tervezetelését, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

Tisztelt Olvasók!

A választások miatt Önök, a soron következő testületi ülés előtt, kapják kézhez a lap márciusi számát. Így munkánkról, a rendkívüli ülésről, szeretném Önöket tájékoztatni.

1997. február 6-iki ülés témája az 1997 évi költségvetés - második forduló - vitája volt, melyen a január 23-iki ülésen nyitva maradt kérdések megoldásához kellett összpontosítanunk a figyelmünket. Ezek a következők voltak:

- Tűzoltóság helyzete
- Néptánc oktatás és az alapítvány támogatása
- Bethlen Gábor Mezőgazdasági Szakiskola támogatása

- Gondozási Központ gépkocsi beruházása

Úgy gondolom, hogy a polgármester-választás közeledte miatt, - hiszen minden jelölt jelen volt, - érdeklődőként igen sokan vettek részt az ülésen.

Dióhéjban a legfontosabb témákról:

1./ A tűzoltóság az első fordulónban 4,5 millió forintot kapott azzal, hogy az elmúlt évben is hasonló támogatás mellett végezte el tevékenységét. Mivel felszereltségük alapvetően hiányos, tulajdonképpen fejleszteni kellene, minimum egyéni védőfelszerelésekkel, hiszen annak hiányában nem végezhetnek a tűz közelében eredményes munkát. Jogos volt tehát a kérésük, sajnos a pénzüszkövi korlátokat kő a kiadásokra! Ha a feltételeket teljesíteni tudja a Tűzoltó Egyesület, akkor az önkormányzattal együtt KÖZTESTÜLET-té alakulva az ellátandó feladatot és területet kaphat a Beügyminisztériumtól és természetesen anyagi támogatást is. Ezekről Nyeste Lajos tűzoltó alezredes, megyei parancsnok tájékoztatta a testületet. Ezeket mérlegelve a Képviselő-testület 2,6 millió forintot tartálékolt e célra.

2./ A néptánc oktatás és az alapítványi támogatás + 600 ezer forintot biztosít a Képviselő testület az oktatásra olyan megbontásban, hogy a zeneiskola 400, az Alapítvány 200 ezer forint plusz támogatást kap. Ennek megfelelően a néptánc alapítvány az önkormányzattal ez évben összesen 900.000.-Ft. támogatást kap. Az igazsághoz tartozik az is, hogy 200.000 Ft-tal az alapítvány tavaly kifizette a Zeneiskolánál működő oktatók bérét, tehát a kölcsönt fizettük vissza!

3./ A Bethlen Gábor Szakközép és Szakmunkásképző Iskola bevételeinek csökkenését közel 3 millió forinttal fogadta el a testület, így próbálva megoldani az iskola finanszírozásának feszültségét.

4./ A Városi Gondozási Központ saját gépkocsi beszerzésére 1,4 millió forint a javasolt összeg. (Bár nem tudom milyen gépkocsira lesz elég?)

Az ülésen napirendre került még a tisztviselők béreinek megállapítása, valamint a vezetői pótlékok meghatározása. A köztisztviselők egyszeri béreinek kiegészítésére 10.000.-Ft/év határozott a testület, melynek elosztásáról a jegyző határoz.

A város 100.000 Ft. támogatást biztosít a Városi Könyvtár, a Közösségi Ház és a Tájház számítástech-

nikájának fejlesztésére.

Összegezve tehát a bevételek és kiadások 1997-re a következőképpen alakultak:

Bevétel 989.804.000.-Ft

Kiadás 1.055.796.000.-Ft

Hiány: 65.992.000.-Ft

Van tehát feladat, a 66 milliós hiányt kigazdálkodni. Úgy dolgozni és takarékoskodni, hogy az év végén elmondhassuk, nem hagyunk adósságot a városra!

Czibulka György

A Képviselő-testület 1997 évi munkaterve

Január: Az 1997 évi költségvetés vizsgálata.

Február: A helyi ipari és mezőgazdasági vállalkozások helyzete.

Március: A lakossági ivóvíz és csatornaszolgáltatási díj megállapításának felülvizsgálata.

Az ivóvíz-beruházás alakulása.

A Gyomaszőlő Kft. beszámolója.

Földkiadó bizottság beszámolója.

Beszámoló a vitás földügylek helyzetéről.

Az önkormányzati vagyon mérlege.

Április: A város sporthelyzete: Sportegyesületek, Városi Sportszarnok, Diáksport.

Rendőrség, tűzoltóság, és a Polgárőrség beszámolója.

Május: Közhasznú foglalkoztatás, munkaerő helyzete.

Idegenforgalom: Felkészülés a szezonra.

Tájékoztató a Békés Megyei Vízmű Rt. gazdálkodásáról.

A város lakosságának szociális helyzete.

A város szociális intézményeinek beszámolója.

Június: A város általános és középiskoláinak tanévvégi beszámolója.

Környezetvédelmi helyzet áttekintése.

Közterület felügyelők beszámolója.

Július vagy augusztus: Szünet. -

A városi kulturális intézmények vezetőinek beszámolója (Katona József Városi Művelődési Központ, Déryné Művelődési Ház, Könyvtár, Tájház, Apolló Mozi, Városi Képtár).

Folyékony hulladék szállításával kapcsolatos tapasztalatok.

Szeptember: Vadászárságok beszámolója.

Tourinform Iroda Közhasznú Társasággá történő átalakítása.

Beszámoló a kommunális tevékenységekről: temetők, szeméttelep.

Az egészségügyi intézmények átszervezésének tapasztalatai, eredményei, hiányosságai.

Október: Az 1997 évi költségvetés időarányos teljesítése. Mi várható az év végére?

Az adócsoport tapasztalatai az 1997. évi adózásról.

November: Bérleti díjak felülvizsgálata.

Városi Sportszarnok, Piac iroda, Fürdő 1998 évi üzletpolitikai terve.

A helyi tömegközlekedés áttekintése a koncessziós szerződés lejártja miatt.

December: Az önkormányzat 1998 évi költségvetési koncepciója.

Tájékoztató a Gágyán Kisebbségi Önkormányzat 1997 évi munkájáról. **1998. január, február:** Városrész tanácskozás.

Gondolatok egy új iroda megnyitóján...

Városunk Gyomai települési részében, a Turista Információs Iroda már 2 hete megkezdte működését, tudtuk meg febr. 19.-én az ünnepélyes megnyitón. A Polgármesteri hivatal Czubulka György alpolgármester úr képviselte. Az ő meghívására érkezett és a nyitóbeszédet egy olyan polgármester mondta, aki már megvalósította azt, amit mi most kezdünk el. A Csongrád megyei Pusztamérges polgármestere a település 1200 lakosával ország-világ előtt bebizonyította, hogyan lehet közös akarattal, szinte a semmiből falusi turizmust létrehozni, és azt a helybeli lakosság javára és gyarapodására, valamint a vendégek teljes megelégedésére működtetni. Böröcsök Antal polgármester és a Falusi Turizmus Országos szövetségének elnöke, beszédében kijelentette, hogy falusi turizmus nincs az Önkormányzat nélkül. Hangsúlyozta a reklám, propaganda fontosságát, valamint a vendégfogadók személyes szerepét a jó vendéglátásban. Magyarország híres a vendégszeretetéről, a vidéki ember nyitott, és kedves. Mindez a szíves vendéglátáshoz szorosan hozzátartozik. A polgármester úr felajánlotta a további munka során a segítségét, és egy pusztamérgesi látogatásra invitálta a jelenlévőket.

Ezt követően Lizák Szilvia - az iroda vezetője - köszöntötte a jelenlévőket, és röviden ismertette terveiket, elsőként városunk szépségeit, értékeit személyesen is kitalálja, majd bemutatta munkatársát Tímár Évát. Ők ketten kezdték el azt a nemes úttörő munkát városunkban, amit reményeink és akarataink szerint rövidesen követ az endrődi városrészben is egy új iroda megnyitása. Ezek az irodák nem riválisai, hanem segítők lesznek egymásnak egy közös cél elérésében. Ez a cél, hogy itt, a Kőrösök mentén, Gyomaendrődön és e keleti régióban a falusi turizmus, a gyógy-idegenforgalom felvirágozzék. Az elképzelések csak a település lakóinak támogatásával valósulhat meg. E cél érdekében is együtt kell gondolkodnunk és cselekednünk. Ahhoz, hogy vonzóvá tegyük városunkat, idilli környezetbe várjuk vendégeinket, ezt előbb meg kell teremtenünk. Sok a tennivalónk. Rövidesen vége a télnek, Tavasz nagy-takarításra van szükség, de nemcsak házon belül, hanem a házunk előtt, a tereken, utakon is. Takarítsuk ki városunkat, ültessünk virágokat, és gondozzuk is őket!

Emlékszem régen milyen sűrűn olvashattuk: „Tiszta udvar, rendez ház” idézük fel elődeink igényességét, és teremtjük meg városunk tisztaságát, és vigyázzunk is rá! A Kőrösök és a Holtágak csodálatos varázsa csak így lesz vonzó, és ha hozzá tesszük a kedves vendéglátásunkat, akkor nemhiába kezdte el működését a Gyomaendrődi Turista Iroda. Ha a vendégek kellemes emlékekkel és jó szívvel fogják hírül adni, hogy a Hármas Kőrös partján van egy virágos, kis város, amely valódi kikapcsolódást, sok élményt ad az odalátogatóknak. Lehet ott kocsizni, lovagolni, horgászni, vadászni, hajózáni, hagyományos mestersegeket tanulni, jókat enni és inni, és a házigazdák szívből barátságosak.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok jó munkát az iroda dolgozóinak.

Császárné Gyuricza Éva

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 4. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1997. április

Kegyelemteljes húsvétot kívánunk lapunk minden Kedves Olvasójának!

Köszöntjük Dr. Dávid Imrét, Gyomaendrőd új polgármesterét!

Mint ismeretes, a Kereszténydemokrata Néppárt nem Dr. Dávid Imrét támogatta a polgármesteri szék elnyerésében. Nem személyi okokból, hanem, mert nem tartotta időszerűnek a menet közbeni váltást, mivel sem jogi, sem személyi hézag nem állt fenn. Érveléseinket ez ügyben már többször kifejtettük.

A választási eredmény azt mutatta, hogy a leadott szavazatok nagy többsége Dr. Dávid Imrét támogatta, így Ő lett Gyomaendrőd polgármestere.

Mint a választási bizottság tagja, módomban volt az elsők között gratulálni győzelméhez, és biztosítani Őt arról, hogy a lakosság többségének akaratát elismerjük, és magunkra nézve is kötelezőnek tartjuk. Biztosítottam arról, hogy számíthat a KDNP támogatására, úgy Ő, mint a képviselő-testület, mindaddig, míg a polgárok javára fordítják munkájukat és erejüket.

Abban biztos vagyok, hogy mindazok, akik éltek állampolgári jogaikkal, hasonlóképpen gondolkodnak, még akkor is, ha más jelöltre szavaztak. A demokrácia fő erőssége abban rejlik, hogy tiszteletben tartjuk a többség akaratát. A baj csak azokkal van, illetve lesz, akik különböző megfontoltságból ugyan, de nem vették a fáradságot, hogy szavazzanak. Azonban biztos vagyok abban, jogaik érvényesítése érdekében éppen ők lesznek a leghangosabbak.

Tudva lévő, hogy a szavazatra jogosult polgároknak mindössze 43,9%-a járult az urnák elé. Ha csak ezt veszem figyelembe, akkor azt mondhatom, hogy Dr. Dávid Imre főlényes

győzelmet aratott 56,1%-os szavazati arányával. De - és itt jön a zavaró közjáték: A lakosság 51,6%-a tartózkodott a szavazástól, és tudjuk, hogy a szavazásnál a tartózkodás a "NEM" szavazatokhoz csatolódik, és ha összeadjuk a ténylegesen nem Dr. Dávidra adott szavazatokat a tartózkodókkal, akkor arra az eredményre jutunk, hogy a város lakosságának több mint a 3/4 része, tehát 78 % nem támogatta Dr. Dávid Imrét. Természetesen a többi jelöltet még kevésbé!

És ez polgártársaim, egy megdöbbentő adat. Ez a tény hihetetlenül gyengíti a mandátum erősségét, főleg annál a jelölnél, aki a lakosság támogatásával akar kormányozni, mert másképpen nem is lehet, mert különben diktatórikussá válik a tisztség.

Biztos vagyok benne, hogy ezek az aggályok nemcsak bennem merültek fel, hanem Dr. Dávid Imre is kielemezte töviről hegyire ezt a választást és hasonló megállapításra jutott, és már azokon a megvalósítandó feladatokon dolgozik, hogy a teljes lakosság bizalmát hogy lehet vissza, illetve maga mellé állítani, mert e nélkül lehetnek bár oly jó elgondolásai, a megvalósításuk nehézségekbe fog ütközni. Természetesen, ha egy jelölt csak a győzelemre tör, annak megfelel a jelenlegi szituáció, de az nem fogja tudni lelkiismeretesen ellátni hivatalát. Én, mint a legnagyobb helyi párt szószólója, - a tagság véleményét képviselve, - nem akadékoskodni akarok, hanem a helyzet elemzését próbáltam tisztázni, és biztos vagyok abban, hogy Dr. Dávid Imre úr nem valamiféle támadásnak, nem győzelme leértékelésének veszi mindezt.

Lehetne még politikai elemzést is végezni, de abba már nem kívánok belebocsátkozni.

Végezetül biztosítom Polgármester urat, hogy a KDNP támogatja, és teljes mértékben megelégedi a bizalmat úgy személye, mint a választáson elért tisztsége iránt.

Jó munkát, sok szerencsét!

VASZKÓ ANDRÁS

Március 15-én már az új polgármester koszorúzott Endrődön

Zarándoklat Međugorjébe!! Részletek az 5. oldalon!

hogy március 2-án zászlót bontott az ÖSSZEFOGÁS Egyesület.

Teljes nevén Pro Patria Összefogás a Kereszténydemokráciáért Egyesület.

Erről az eseményről, illetve az egyesület céljáról, szándékairól szeretném olvasónkat tájékoztatni. A fent idézett márciusi vasárnapon több százan gyűltek össze a Gellért szálló márványtermében, hogy meghallgassák az egyesület társelnökeinek: Dr. Pungor Ernő professzor úrnak a Magyar Tudományos Akadémia tagjának és Dr. Maróti Miklósnak a Pázmány Péter Katolikus Egyetem dékánjának megnyitót, úgy is mondhatnám vitaindító szavait, melyeket sok-sok felszólaló követett. Bizonyára még sokan szólaltak volna, ha el nem jön a tanácskozás befejezésének ideje. Az utolsó felszólaló Dr. Varga László országgyűlési képviselő volt, aki elmondta, hogy ez az egyesület csak akkor végez jó munkát, ha nagyközönséghez szól, mert mint mondotta: „különböztetve társaság maradjunk.” S intőn emelte fel szavát, mikor azt mondotta, hogy **csak az az egyesület lehet jó, amelynek tagjai a közéletben, aki a közért és nem önmagukért kívánnak dolgozni!** Felszólalása végén gróf Széchenyi István barátjához írt szavait idézte: „Megvallom neked barátom, a szabadság vágya és hazám felvirágoztatása volt életem egyetlen célja.”

A találkozó jelmondata is Széchenyi István gondolata volt: **„...egy magányos ember semmi, s csak egyesületnek van hosszú élete, s igazi súlya.”** (Hitel 174.)

Ennyi bevezető után ismerkedjünk meg az Összefogás megalakításának indokaival, az egyesület célkitűzéseivel:

A magyar demokrácia újraindulásakor többen is beépítették programjaikba a Nyugat-Európában sikeres kereszténydemokrácia elveit és hivatkoztak is azokra a választási küzdelmek során. Ám a pártok versenyhelyezete arra ösztönzött, hogy ne a közös, hanem az eltérő gondolataikat hangsúlyozzák. Így a magyar társadalom számára a kereszténydemokrácia, csak pártprogramnak és nem átfogó, megoldandó problémarendszernek látszott, noha az egyetemes keresztény kultúra hazánkban évezredes gyökerei.

A kereszténydemokrácia értékeire hivatkozó politikai erők éppen különállásuk miatt - hiteltelenné váltak. A széttagozottság távolságtartásra kényszeríti a pártok kívüli keresztény értelmiséget, nem akarnak egyik, vagy másik csoportosulás részeivé válni. Nehéz helyzetben van a keresztény elkötelezettségű sajtó is, hiszen az ellenzéki pártok egymással kapcsolatos vagy párton belüli vitáinak teret adva rontja a vita egyik, vagy másik résztvevőivel

Önök joga van tudni...

való kapcsolatát.

Különös felelősség hárul arra a keresztény magyar értelmiségre, amely eddig sikeresen őrizte meg szellemi függetlenségét, továbbá azokra, akik különféle politikai erőkből képviselik a kereszténydemokrata eszméket.

Elérkezett tehát az idő, hogy egy pártoktól független társadalmi szervezet alakuljon Magyarországon, amely részt vállal az egyházak szociális tanításának megismertetéséből, hozzájárul annak gyakorlati alkalmazásához, és kritikai megjegyzéseivel segíti a polgárokat a pártok által fölkinált megoldások közötti tájékozódásban.

Az egyesület a kereszténydemokrácia megvalósításán munkálkodók egységének kialakítására törekszik. Valódi egység csak akkor jön létre ha a pártok vezető testületei nemcsak hangoztatják a népben, nemzetben való gondolkodás szükségességét, hanem alávetik személyes érvényesülési vágyaikat a nemzeti érdekeknek. Az ÖSSZEFOGÁS ezen dolgozik.

A kereszténydemokrata politikai mozgalmak története az összefogások sorozata. Közép-Európa friss tapasztalatai is megerősítik, hogy érdemi politikai sikereket csak egymáshoz közeledő, mérsékelt pártok tudnak elérni.

Egy egyesület - és így az ÖSSZEFOGÁS - nem veheti át a pártok feladatait. A politikai pártok viszont csak akkor lehetnek igazán sikeresek, ha mögöttük komoly, mozgalom jellegű társadalmi támogatás van. **Az ÖSSZEFOGÁS szellemi műhely és társadalmi mozgalom. Egyetlen politikai pártnak sem riválisa.** Nem kér részt a hatalomból, figyelemfelhívással, a pártok tevékenységének és programjának elemzésével járul hozzá egy valódi összefogáshoz, a nemzeti, keresztény, konzervatív értékek újrachonosításához és elterjesztéséhez, valamint egy igazabb és testvériesebb Magyarország megvalósításához.

Tegyük hozzá, kedves olvasóink, hogy VÁROSUNK, mely alcímében hordozza, hogy a keresztény és nemzeti gondolat hárónke, már négy évvel ezelőtti indulásakor is e gondolatok jegyében fogant.

Városunkban a közeljövőben megalakul az ÖSSZEFOGÁS gyomaendrői szervezete. Várunk mindenkit, aki a fent vázolt gondolatokkal egyetért, pártok kívülieket, és párttagokat is, bármely párttagjai.

Befejezésül idézem az Alapszabály néhány passzusát, (az Alapszabály 26 pontját és alpontjait hely hiányában most nem közölhetjük) amely talán még jobban megvilágítja az eddig leírtakat:

„3.) Az egyesület meghatározása és célja:

Pártoktól független társadalmi szervezet, amelynek célja a magyar társadalomban a nemzeti, a keresztény, a konzervatív értékek újrachonosítása és elterjesztése, valamint egy igazságosabb és testvériesebb társadalom megvalósítása.

4.) Az egyesület tagjai:

Az egyesület tagja lehet minden nagykorú természetes személy, aki az egyesület céljainak megvalósítása érdekében kész és hajlandó dolgozni, és őt kérésére az egyesület soraiba az egyesület vezetősége felveszi. A felvett tagokat nyilvántartásba kell venni.

Kedves Olvasóink!

Ígérem, hogy az egyesület további munkájáról, esetleg a gyomaendrői szervezet megalakulásáról hírt fogunk adni. Remélem, hogy az egyesület céljait mind többen fogják magukénak vallani

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

EGYETLEN JÁRÁS '97

Két Trianont Sorsunkban hordozván esett magyarok Krisztus útját járjuk, viseljük bár tövis koronáját, de léssen-é majd feltámadásunk? Nem ajándék, vállalni kell érte, hitben, sorsban, jötteteket, munkát, megváltás csak annyi adatik, ki méltón járja keresztútját.

Visszavonás, egymástépítő, gyarló vetélkedés nem az üdvnek útja, magyar szóért büntetés jár néhol, s belőlünk egy megállj-ra sem futja! Bátorságot, mersz-et adj Urunk, tisztánlátást a jelen sötétben, iveljen az ígélet-szivárvány égi híddá a Kárpát tövében!

Nagypéntek - bűnbánaté legyen, mert nélküle megigazulás nem adatik, sem túlélni-készség, sem jövő-építő buzdulás. Megváltó-szép partján a Körösnek: Adjon Isten erőt-egészséget otthon-honos jó-testvéreimnek!

Tímár Máté

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

KÖZÖSSÉGI HÁZ ÁPRILIS HAVI PROGRAMJA

1. 14 órától: A Gondozási Központ és a Közösségi Ház szervezésében Vidám nap az időseknek.
9. 18 órától: Cukorbeteg klubja.
12. 18 órától: A Nyugdíjas Klub batus bálja.
24. 8-13 óráig: Új ruha- és cipővásár.
26. 18 órától: Az Endrődi Katolikus Templomban a SHIR-CHADASJ holland gospel kórus műsora. Belépőjegy (200.Ft.) elővételben kapható a Közösségi Ház irodájában 1997 április 7-től hétköznapokon 8-16 óráig.

MÁJUSI ELŐZETES

1. 10-18 óráig: Majális az Öregszőlőben.
3. 18 órától: A Körösmenti Néptánc Alapítvány műsora a Közösségi Házban Belépő: 150 Ft. (Jegyelővétel: ápr. 21-től)
11. 16 órától: Társastánc vizsgabál.

A 1935-ös csendőrsortúzó áldozataira emlékeztek az endrődi katolikusok gyászmisén, március 21-én este, majd a polgármesterrel együtt elhelyezte koszorúját a katolikus egyház és a hívek. Gyertyagyújtással emlékeztek meg a szomorú évfordulóról.

Véradásra hív a Vöröskereszt!

Városunkban ez év áprilisában két alkalommal szervez véradást a VÖRÖSKERESZT. Szeretném felhívni figyelmüket, hogy vérkészítményekkel gyógyítható betegeken csak akkor tudunk segíteni, ha Önök megjelennek véradásainkon és adják azt, amit semmi mással nem lehet pótolni; az éltető, életmentő emberi szövetet, a vért.

Véradásra jelentkezhetnek mindazok, akik betöltötték 18. életévüket, egészségesnek érzik magukat, illetve a véradást megelőző 3 hónapon belül nem adtak vért.

Ifjúsági véradást szervez a Bethlen Gábor Mezőgazdasági Szakközépiskola IV Szervezete 1997. április 24-én 8-11 óra között az iskola épületében (Hősök útja 40.)

Várjuk véradásra a középiskolák 18 évet betöltött tanulóit, szüleit és minden fiatalt, aki úgy érzi, hogy akar és tud segíteni embertársain.

Külön kérem az oktatási intézmények dolgozóit, hogy lehetőség szerint ők is jelenjenek meg donorként ezen a rendezvényen.

Városi véradás lesz Gyomaendrőd Fő út 2. sz. alatt április 30-án. Kérem, elsősorban az endrődi városrészben élő, dolgozó véradóinkat, jelentkezzenek véradásra.

Segítőkézségüket a betegek nevében is előre köszönöm.

Kurilla Jánosné VK.titkár

A moldvai magyarok (csángók) évszázadai
címmel kiállítás lesz az endrődi tájházban 1997. március 24 - április 13-ig.

Előadással egybekötött megnyitó március 24-én, 18 órakor.
Megnyitja: Giricz László tanár.

XIII. magyarországi turné

Immár tizenharmadik alkalommal látogat Magyarországra a SHIR-CHADASJ EGYÜTTES & ZENEKARA. Az ismert holland együttes országsszerte több helyen fog fellépni teljesen új műsorával, amelynek címe: „Yes, Lord!” (Igen, Uram).

A programban az eredeti black gospeltől a rockig mindenféle stílusú dalok szerepelnek, amelyek Jézus Krisztusról, az élet Forrásáról beszélnek.

A hetven énekest - mint mindig - többtagú zenekar kíséri. A Magyarországon - többek között tévé- és rádiófelvételek által - nagy népszerűsége szert tett együttes ismét Bert Leeuwis vezetésével indul turnéjára, amelynek minden estéje felejthetetlen élményt kínál a közönségnek!

A KÖRÖS TERMÁL HOTEL

Részvénytársaság április 12-én, szombaton 10 órai kezdettel tartja évi rendes Közgyűlését, Fő út 2.sz. alatti Kirendeltség nagytermében.

A Közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1996 évi társasági tevékenységről.
2. A részvénytársaság 1997 évi üzleti terve.
3. A könyvvizsgáló jelentése és javaslat a mérleg megállapítására.
4. A Felügyelő Bizottság jelentése és javaslat a mérleg megállapítására.
5. Az 1996.évi mérleg megállapítása.
6. Igazgatósági tagok választása.
7. Zártkörű tőkeemelés
8. Alapszabály módosítása:
  - alaptőke emelés,
  - hirdetményi lap változás.

A Közgyűlés nyilvános. Minden érdeklődőt szívesen fogad az igazgatóság.

Anyanyelvi verseny

Békéscsabán a Savio Szent Domonkos Katolikus Általános Iskolában rendezték meg március 8-án, szombaton, a katolikus általános iskoláknak meghirdetett országos anyanyelvi verseny területi döntőjét, ahol az egyházmegye 8 iskolájának tanulói vetélkedtek. A gyomaendrődi Szent Gellért Katolikus Általános Iskolát 4 tanuló képviselte 2 nevelő kíséretében. Az országos döntőt május 25-én Albertfalván tartják. Képünkön a gyomaendrődi kategória győztes, a Szent Gellért iskola másodikos, Roncsek Nóra.

In memorian

„Ha utolér az elűzhetetlen honvágy, fülemben mindig az endrődi harangok istendicsérő szép szava kondul, melyre a vallomásos úrangyala három versével felel szívem.

Egygel, az áldott emlékü halottaink nyugalmáért, egygel, hogy szent szülőföldünknek adósa sohase maradjunk, az utolsóval, a harmadikkal, az utánunk jövőkéért, akikben valósuljanak meg álmaink, s épüljön-szépüljön tovább az idők végezetéig Endrőd!”

Timár Máté

A MAÁ CZ HÁZASPÁR

A Szarvasvégi-temető főútja mellett, jobbról egy érdekes síremlék áll. Magára vonja a sárga látogatóinak figyelmét, s ha olvassuk a feliratot megdöbbenünk.

Dr. Maácz János
Polgári iskolai igazgató
1900-1931

Az alapos szakértelemmel megépített, és nagyon kifejező emlékműnél is maradandóbb, időt állóbb az élete. A temetésen Hajnal József búcsúztatta:

„...Dr. Maácz János emlékművét maga állította fel, ... szeretetre alapozott, becsületos, vallásos, munkás élete, és hazáját szerető őszinte magyar szíve minden teljességével. Magához ölelte az Alföldet, s most az a föld, amelyért dolgozott, küzdött, szenvedett, s melyet annyira szeretett, ad munkás testének örök nyugodalmat.

Alföld apostola! Mint szerető munkatársaid, fejfádra hajolva kérjük a Mindenhatót, hogy a föld dalosai közül magához szólítva, biztosítson számodra helyet égi dalosai seregében, s az itt árván maradt karmesteri pálcát a megdicsőültek énekkarában ismét bizza rád...”

Kik voltak Maáczék?

Az Endrődi Szent Imre herceg Polgári Fiúiskola 1924-ben kezdett működni. Megszervezője, első igazgatója Kockás Sándor volt 1930-ig, mikor is Pilisvörösvárra helyezték. Utódának debreceni apostoli kormányzó, Linderberger János Maácz tanár urat találta legmértőbbnek, mert mint a megbízás mondia:

„...Biztosan remélem, hogy kinevezése nemcsak az intézet jövő fejlődésére és felvirágztatására, hanem Isten dicsőségére s Egyházunk hasznára mellett a rábizottak üdvére is hasznos lesz...”

Maácz János 1900-ban született Rákosszentmihályon. A Pázmány Péter Tudományegyetemen szerzett magyar-történelem-latin szakos diplomát. Oklevelét kiegészítette bölcsészdoktori diplomával.

1925-ben iskolaszervezésben vett részt Vésztőn, majd a szeghalmi gimnázium születésénél bábáskodott. 1928-ban ismét Vésztőn van, mint igazgató. Felesége Truszka Irén ott szülte meg első gyermeküket Jánost. A feleség matematika-fizika szakos polgári iskolai tanárnői képesítéssel rendelkezett. Második gyermekük László, már Endrődön látta meg a napvilágot 1929-ben, amikor a házaspár már itt tanított.

Gyorsan beilleszkedtek Endrőd életébe. A férj, mint zenét kedvelő és hozzáértő, magas műveltségű ember, eljárt a templomba orgonálni. Újházy Miklós főkantort időnként helyettesítette. A gitár is szépen szólott ujjai alatt. Átvette a helyi iparosságból verbuválódott DALÁRDA vezetését. Községünk és a környék rendezvényein, sok sikert és elismerést szereztek.

1930. március 15-én a községi ünnepségen szerepelt a kórossal, amikor az időjárás alaposan megrézfálta őket, s alaposan megfázott. Betegsége elhúzódott, súlyossá vált. Mire Budapestre a Rókus Kórházba került, egyik veséjét ki kellett venni, de a másik is gyógyíthatatlanná vált.

1931 szeptemberében fejezte be áldásos életét.

Felesége, - aki felvidéki születésű volt - két fiával Endrődön maradt.

A Bácska visszacsatolása után a szegedi tankerületi főigazgató felkérte, hogy Óbecsen vállalja el egy polgári leányiskola szervezését, igazgatását. Hosszas és nehéz töprengés után vállalta. Döntő érv volt, hogy így állami státusba kerül. Rövid és sikeres munka után jött a második világháború befejező szakasza.

Erről László fiuk - akinek kötődése a mai napig élő, többünkkel rendszeresen levelezik, így tartván fenn kapcsolatát a szülőfölddel, és a barátokkal - így ír. „Az 1944/45. tanévben megértük a változásokat. Hullámokban érkeztek a Bánátból menekülő svábok kocsioszlopai, ágyúszó hallatszott a Tisza tulsó partjáról. A városon minderőbb lelki nyomottság vett erőt, különösen a '41 után odaköltözötték körében. A szerbek bosszúállási hajlamairól suttogások terjedtek, melyeknek súlyát messze felülmúlta a később megtörtént véres esemény. (Lásd: Vértószú a Bácskában c. könyv.)”

Szeptember közepén két bőrönd, két hátizsák és három aktatáska tartalmával az utolsó vonattal hazajött a család.

„A háború utolsó stádiuma nagy vargabetűt íratott le velünk. Budapest, Mór, Szombathely, Szentkirály, Gyöngyöshermán volt alkalmi meghúzóadásunk helye. Végül Szentesen kötött ki a család. Ott dolgozott anyánk nyugdíjazásáig.” (M.L.)

A rengeteg megrázkództatás teljesen aláásta egészségét. 1964. márciusában hunyt el.

A nálunk eltöltött évek bizonyosságot tettek a két kitűnő pedagógusról, akik magas szinten oktattak, mindenüket odaadták a rájuk bízott tanulók boldogulásáért.

Emlékezzünk, s gondoljunk rájuk hálával!

MÁRTON GÁBOR

ÁPRILIS HÓNAP ÜNNEPEI

április 7. hétfő:	GYÜMÖLCSOLTÓ BOLDOGASSZONYY (a nagykeddről tevődött át ide az idén)
április 11. péntek:	Szent Szaniszló püspök, vértanú
április 16. szerda:	Soubirous Szent Bernadett
április 20. vasárnap:	papi és szerzetesi hivatások világnapja
április 23. szerda:	Szent Adalbert püspök, vértanú
április 25. péntek:	Szent Márk evangélista
április 27. vasárnap:	búzaszentelő
április 29. kedd:	Sienai Szent Katalin

ZARÁNDOKLATOT HIRDETÜNK!

Medjugorjébe, arra a híres kegyhelyre, ahol 1981-ben kezdődtek az állítólagos jelenések. Egyháziilag még nem elismert, de már évek óta a világ minden részéről zarándokolnak oda az emberek, főleg a nyugati világból.

Hogy valóban megjelent-e Szűz Mária itt - még nem tudjuk biztosan. Én azonban biztos vagyok, hogy jelen van. Az ott

tapasztalt élő hit ezt támasztja alá. Többször jártam már ott, átéltem mindezt. Külön csoda, hogy a boszniai háború is teljesen megkímélte, a legnagyobb háborús időben is a béke szigete volt, folyamatosan érkeztek a zarándokok. Zágráb felől közelítjük meg, és visszafelé pedig a csodálatos adriai tengerparton jövünk, Split felé.

Utazás:	Autóbuszsal
Elhelyezés:	2-4 ágyas szobákban, magánházaknál
Ellátás:	reggeli, igény szerint vacsora
Program:	
1. nap:	Indulás, este megérkezés, szállás elfoglalása Medjugorjében.
2-3 nap:	Zarándok programok. Szállás Medjugorjében.
4. nap:	indulás haza.
Az időpont:	április 29-május 2-ig.
Részvételi díj:	13.990 Ft, (ebben a biztosítás díja is benne van)+ igény szerint 3 vacsora: 1.950 Ft.

Ha Endrődről lesz 15 fő, akkor a budapesti autóbusz itt vesz fel bennünket. (Már vannak jelentkezők)
Jelentkezni lehet: az endrődi plébánián.

Katolikus krónika**MISEREND ÁPRILISBAN****Endrőd**

vasárnap: reggel 8, este 6 óra, hétköznap: reggel fél 8

Április 6-án az esti misét délelőtt 10 órakor tartjuk meg a hunyai bérmálás miatt!!!

Öregszőlő, Szent Imre iskola: április 6, délután 2 óra
(minden hónap 1. vasárnapja)

Nagylapos: április 20, du. 2 óra (a hónap 3. vasárnapja)

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola kápolnája:

április 13-án fél 12-kor, 27-én fél 12-kor

Gyoma:

Vasárnap 10 óra, hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint

Hunya

vasárnaponként: délelőtt 10 óra

Április 6-án délután 4 órakor bérmálás, ekkor nincs délelőtt mise!!

hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és szombaton: este 6 óra

Húsvét ünnepének üzenete, öröme és fénye abból indul ki, hogy van egy üres sír, melynek a természet rendje szerint nem szabadna üresnek lennie. Ebbe a sírboltba egy halottat helyeztek el. Ez a sír - majd' 2000 éve - üres. Egy egyszerű asszony, Mária Magdolna fedezte fel, majd az ő elbeszélése után gyorsan elterjedt Jeruzsálemben, később az egész világon ez a hír... ez az örömhír... az Evangélium.

Ez a hír eljutott a XX. sz. végi emberekhez is. Ahogy annak idején is különböző módon értelmezték és válaszoltak az emberek, úgy ma is. Az élet-halál nagy kérdései mindannyiunkat érint. Az, hogy mi a felfogásunk erről a sírról, az egész életünket meghatározza: gondolkodásmódunkat, erkölcsi értékítéletünket, lelkiismeretünk normáját, gyermekeink nevelését. Aki hisz Jézusban, és az ő húsvéti üzenetében, az másként fogadja az élet keresztségeit: a megpróbáltatásokat, a szenvedéseket, más eszközökkel oldja meg munkahelyi problémáit is.

Pusztán csak emberileg nézve, nehezen elképzelhetőnek tűnhet egy halott föltámadása - különösen azoknak, akik nem láttak még olyat. Pedig ez megtörtént, az Isten Fiával. Erről tanúskodnak a húsvét vasárnapi asszonyok, az apostolok és az őskeresztények. Ez alakítja át egész életünket, ezért olyan nagy erő számunkra húsvét üzenete: az Istennél a lehetetlennek tűnő dolgokra is van megoldás. Ez a megoldás sugárzik át hétköznapjainkon, ez ad erőt, ez segít bennünket az Örök Lét felé.

Az új első osztályosok beiratásának ideje Gyomaendrődön: április 7-8-9.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola szép környezetben, jól felszerelt körülmények között, a színvonalas oktatás és nevelés mellett a keresztény értékeket, hitet is közvetíti.

Olyan tanulókat jelentkezését várjuk, ahol a gyermek környezetében, családjában ezt értéklik, folytatni kívánják.

Akar Ön lakást venni.....

... építeni, felújítani, korszerűsíteni, kedvező hitellel, állami támogatással?

Kérem, olvassa el tájékoztatómat!

Kedves Olvasó!

Ön, aki a magyar valóságot éli, tudja, tapasztalja, hogy milyen óriási anyagi gondot és problémát jelent a nagy többségünk számára a lakáshelyzet javítása. Akár új lakás építésre, vásárlásra, vagy a meglévő lakás cseréjére, korszerűsítésére, bővítésére, átépítésére, közművesítésére gondolkunk. Saját erőből ezek megvalósítása az esetek többségében elképzelhetetlen, és a hitelintézeteknél felvehető lakáscélú piaci hitel kamat 30 % körül mozog, ami kamatteher elviselhetetlenül magas. Ezek a dolgok vezettek oda, hogy az utóbbi években szinte leállt a közép- és felső lakossági lakással kapcsolatos pénzügyi tevékenysége.

1996 novemberében, - 4 év után - került elfogadásra a lakástakarékpénztárakról szóló törvény. A törvény értelmében 1997 január 1.-től a lakás - takarékpénztárak megkezdhetik működésüket.

Ez az írás a FUNDAMENTA MAGYAR - NÉMET Lakás-takarékpénztár ajánlatának főbb adatait ismerteti. Alapítói, a Bausparkasse Schwabisch Hall, és a Magyar Takarékszövetkezeti Bank Rt. A magyarországi piacon nagy újdonságnak számító lakás - előtakarékosság, a német Bauspar modelljére épül. Ez a német cég 1931 óta mintegy 3,5 millió lakás finanszírozásban vett részt. 1992-től Csehországban, és 93-tól Szlovákiában is sikeresen működik.

Ez a rendszer a betétesek hosszú távú takarékoskodásán alapul. Lényegében az ügyfél határozza meg azt az összeget, amelyre lakáscélú terveknek megvalósításához szüksége van. A szerződéses összeg 50%-a a saját megtakarítás, az állami támogatás, és az ezek után jóváírt 3%-os betéti kamat. A másik 50%-ot pedig a megtakarító igen kedvező, 6%-os kamatozású hitelként veheti igénybe a Fundamenta Lakás-takarékpénztárból. A legrövidebb hitel visszafizetési idő 7-8 év lesz, a leghosszabb pedig 16 év. Ez a hosszabb törlesztési idő azt hiszem sokkal kedvezőbb, mint ha

például 5-6 év alatt kellene a felvett hitelt visszafizetni. A magyar átlagjövedelmű ember kevés pénzt tud ugyan félre tenni, de arra a minimális megtakarításra a 97 évben kötött szerződés esetén a befizetett összeg 40%, a további években 30%, de nem több mint **évi 36 ezer forint állami támogatás jár!** Ha most el kezdünk pontosan számolni, akkor a következő eredményeket kapjuk: az állami támogatás és a betéti kamat együtt magas hozamot, - jelenleg elérhető betéti kamatnál jóval magasabbat - biztosít.

Továbbá, a lakosság számára **biztos pénzbefektetés**, mert az állami kontroll, amit az Állami Pénz és Tőkepiaci Felügyelet gyakorol, valamint a törvény szigorú előírásai garantálják a lakástakarékpénztárak biztonságos működését. A minimális havi összeg 500 Ft, az ajánlott legmagasabb összeg személyenként havi 10.ezer forint, - az állami támogatás évi 36.ezer forint maximuma miatt - a megtakarításokat nemcsak havonta, hanem negyed-, fél- vagy évente is lehet fizetni, és a család minden tagja, - a csecsemőtől, a dédszülőig - megkötheti, és felhasználásakor családon belül összevonható az összeg.

E cikk keretében nem lehet minden részletre és pontos számításokra kitérni, de ha Önt kedves olvasó érdeklik a további részletek, és számol, és szeretné lakását korszerűsíteni, felújítani, vagy elcserélni, vagy lakást akar venni, vagy építeni, és ehhez nem elég a pénze, **személyre szóló tanácsadást tudok Önnek és családjának nyújtani**. Javasolom, hogy éljen a lehetőséggel, jöjjön el, vagy telefonáljon, az alábbi címre, Gyomaendrőd Damjanich 15 (Gazdabolttal szemben) telefon:386-323.

Császárné Gyuricza Éva

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A Városi Könyvtár rajzpályázatot hirdet

„Égből Pottyant Mese” címmel.

Pályázni lehet bármely technikával készült A/3-as vagy A/4-es méretű munkával.

A pályázat témája: szabadon választott népmese, monda illusztráció. Bármely népmeséje, mondája választható.

A pályázaton részt vehetnek:

- nagycsoportos óvodások
- általános iskolások (alsó és felső tagozat külön)
- középiskolai tanulók, akiknek művei külön-külön, kategóriánként kerülnek értékelésre.

A legsikerültebb pályaműveket díjazzuk, és az Ünnepi Könyvhéten a könyvtárakban kiállítjuk.

A pályaművek leadási határideje:

1997. május 16 (péntek)

Leadás helye: Városi Könyvtár (Blaha L. u. 21. sz., Kossuth u. 50. sz.)

A pályamű hátoldalán fel kell tüntetni a nevet, címet, iskola (óvoda) címet, osztályt, valamint a pályamű címét.

A pályázattal kapcsolatban érdeklődni lehet a könyvtárakban személyesen, ill. a 386-157 (Endrőd) és a 386-131 (Gyoma) telefon számokon.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

A városi Könyvtár 1997-ben is meghirdeti az „aranyfonál” városi mesemondó versenyt.

Pályázni lehet szabadon választott népmese (bármely népmeséje) előadásával (könyv nélküli előadásban!).

A versenyen részt vehetnek:

- nagycsoportos óvodások
- alsó tagozatos tanulók - általános iskolás I. kategória
- felső tagozatos tanulók - általános iskolás II. kategória
- középiskolai tanulók
- felnőttek

akik kategóriánként külön versenyeznek.

A mesemondó versenyt a jelentkezők számától függően, több fordulóban bonyolítjuk le.

Az elődöntők megrendezésének tervezett határideje:

1997. április 24-25-26.

A döntő megrendezésére az Ünnepi Könyvhét keretében kerül sor.

Jelentkezési határidő: 1997. április 28. (péntek) Jelentkezni lehet a Városi Könyvtárban (Blaha u. 21. sz. vagy Kossuth u. 50. sz.), ahol minden érdeklődőt szeretettel várunk. További információk is itt kérhetők, vagy a 386-131 (Gyoma) ill. 386-157 (Endrőd) telefon számokon.

A legeredményesebb versenyzőket díjazzuk.

A ma ifjú vöröskeresztesei lesznek a holnap felnőtt segítõi, önkéntesei

A Magyar Vöröskereszt Gyomaendrõdi Szervezetének tájékoztatója

Kedves olvasók!

Néhány szóban szeretném Önöket munkánkról, s köztük is a legjelentõsebbekrõl, tájékoztatni.

Teszem ezt azért is, mert feladataink zömét csak a lakosság és önkénteseink folyamatos és áldozatos támogatásával tudtuk, és a jövõben is tudjuk eredményesen megvalósítani.

Elõjârban annyit, hogy a Magyar Vöröskereszt területi szervezetének munkáját a Vöröskeresztrõl szóló törvény által reánk rótt feladatok és a helyi sajátosságokból eredõ igények határozzák meg. E feladatok közül néhány jelentõsebbirõl kívánok szólni:

1. A szervezet építésrõl

Mûködési területünk:

Gyomaendrõd, Dévaványa, Hunya, Ecsegfalva.

Taglétszámunk e területeken 1.275 fõ.

Gyomaendrõd vöröskereszteseinek száma 748 fõ.

Városunkban 2 munkahelyi, 3 lakóterületi, 1 ifjúsági alapszervezet mûködik.

Pártoló tagjaink száma 71, azok a természetes és jogi személyek, akik tevékenységükkel, anyagi támogatásukkal segítik munkánkat.

2. Szociális munkánkról

Mely a jelenlegi társadalmi környezetben, és gazdasági helyzetben a legnehezebb feladatot adja szervezetünknek. Az el lehetetlenült anyagi helyzetû családok száma növekszik, s így velünk támasztott elvárás egyre nagyobb. Szociális munkánk bázisát az adományok és a lakossági támogatás adja.

Adományaink származása:

- Magyar Vöröskereszt Országos Testülete

- Magyar Vöröskereszt Békés Megyei Szervezete

- Külföldi adományok

- Helyi adományok.

Az adományok tárgya legnagyobb részt ruhanemû, tartós élelmiszer. A helyi lakosoktól a múlt évben 1.300 kg. használt ruhanemût kaptunk. A mintegy 100.00 forint összértékû karácsonyi szeretet akciónknak több mint a felét helyi adományokból fedeztük. Az adományok kiosztása

alapvetõen szervezetünk bevonásával történt. Más esetekben a készenléti raktárunkból próbálunk segíteni a rászorultakon

3. A véradó mozgalomról

Gyomaendrõd város területén 11 alkalommal szerveztünk kiszállásos véradást. Megoldottuk a klinikákon és más megyékben gyógyított betegek rendkívüli vérellátását is. Általában elmondható, hogy a gyógyítás által támasztott vérigényt minõségi és mennyiségi tekintetben, mintegy 85-90%-os mértékig teljesítettük.

Kiszállásos véradáson 786 vérvétel 316.6 l.

Intézeti véradáson 68 vérvétel 22.2 l.

Összesen 854 vérvétel: 338.8 l.

Véradókink megbecsülésének legjelentõsebb eseménye, hogy évente a Véradók Napja tiszteletére ünnepséget szervezünk, ahol köszöntjük kitüntetett véradóinkat és szervezõ önkénteseinket is. E munkában is jelentõs részt nyújtanak a jogi- és magánszemélyek által adott támogatások.

4. Ifjúsági munkánkról

Az ifjúság körében végzett munkánknak, s az ifjúság által végzett tevékenységnek igen nagy jelentõsége van. Nagyon fontos ez a terület, mert az ifjúság testi-lelki fejlõdéséhez segítséget ad. A ma ifjú vöröskeresztesei lesznek a holnap felnőtt segítõi, önkéntesei. Ezáltal talán érzékenyebben reagálnak környezetük szociális gondjaira és segítik a szükségben szenvedõket.

Az Ifjúsági Vöröskeresztes Szervezet és Klub a Bethlen Gábor Mezőgazdasági Szakiskolában mûködik. A többi általános és középiskolában szervezetünk nincs, de alkalmanként a tanulók részt vesznek akcióinkban (fillér-

gyûjtés, véradás szervezés, adományok szétosztása, felmenõ rendszerû versenyek).

Érdemes szólni arról a szerteágazó tevékenységrõl, amelyeket a mezõgazdasági szakközépiskola IVK szervezete végzett:

- házigondozás, betegápolás tanfolyam,

- egészségnevelési elõadások (25 alkalommal kb. 2.300 résztvevõvel)

- egészségnevelési verseny (megyei)

- ifjúsági véradás megszervezése

- vízimentõ szolgálathoz önkéntesek

- diákrendezvények, sportversenyek,

- külföldi tanulók patronálása

- idõskorúak lelki gondozása

- fillérgyûjtési akció

- szociális akciók.

A Magyar Ifjúsági Vöröskereszt megalakulásának 75-ik évfordulója jegyében, a káros szenvedélyek témakörében a Városi Drogellenes Munkacsoporttal közösen rajz és irodalmi pályázatot hirdettünk meg eredményesen.

5. Életvédelmi feladatainkról

Vízimentõ szolgálatot mûködtetünk szabadstrandjanikon (két szolgálati helyen) hétvégeken és ünnepnapokon. A szolgálatot 25 képzett és vizsgázott, zömmel ifjú önkéntesünk látja el. A szolgálat hatékonyabb ellátásához a Polgári-védelmi Kirendeltség 2 db rádiótelefont biztosított. Közúti elsõsegnyújtó tanfolyamokat szervezünk és igény szerint a hallgatók vizsgáztatását is elvégezzük. Az elmúlt évben 6 tanfolyamon 118 hallgatót képeztünk ki és vizsgáztattunk az OMSZ-szel közösen.

Végezetül, köszönöm mindazoknak, akik bármilyen formában részt vállaltak munkánkból. Kérem olvasóinkat, s rajtuk keresztül Gyomaendrõd lakosságát, hogy lehetőségeikhez mérten továbbra is támogassák mozgalmunkat. Segítsenek a feleslegessé vált, de jó állapotban lévõ, tiszta ruháik, használati tárgyaik felajánlásával, pénzadományaikkal. Kérem jöjjenek el véradásainkra, ezzel is segítve a betegellátást és az életmentést.

Segítõ közremûködésüket előre is köszönöm.

Kurilla Jánosné

ESEMÉNYEK, TÖRTÉNETEK GYOMÁN 1848 - 1849 - ÉS AZ ÖNKÉNYURALOM IDEJÉN

II. Rész

Meglehetősen sok adatot, eseményt ismerhetünk meg Gyomáról, és Békés vármegye többi településeiről is Oláh György: Békés vármegye 1848-1849-ben c. munkájából. Bár Gyomán is izgalom uralkodott a márciusi események nyomán, de a nemzetőrség megalakítása nem ütközött olyan nehézségekbe, mint pl. Mezőberényben, vagy Füzesgyarmaton és más helyeken, ahol inkább az uradalom elleni követelésekkel voltak elfoglalva a helybéliek. Gyomán nagy lelkesedés mellett 1848. április 3-án Debreczeni András fő- és Kruchió Mihály alvezérlete alatt megalakult 100 fővel a helyi nemzetőrség. A délszláv őrseregbe a megyei összeírás szerint 308 egyén lett volna kötelező a nemzetőri szolgálatra, azonban a „...házfias tevékenység oly lelkesedést teremtett, hogy az összeírás félretétegetett, s 1717 fő a hazáért élni-halni kész nemzetőr esküdött zászló alá, s számuk naponként növekedett.” A vármegye által Gyomáról 85-en rendeltettek ki, s midőn e rendelet közhírré tételett;...egy szívvel és szájjal kiáltanak fel a gyomai nemzetőrök: menjünk el mindnyájan, mert mi magyarok és pedig lelkes magyarok vagyunk...” s elindultak 164-en. Az osztrák uralkodóház által különböző, később be nem váltott ígérekkel fellázított szerbek (korabeli nevükön rácok), iszonyú kegyetlenséggel rontottak a Maros folyótól délre eső magyar lakta településeknek. Az Oláh György által külön is említett Debeljácsa (1872-től Torontálvásárhely) felperzsélése, lakosainak elűzése a gyomaikat érzékenyen érintette, mert ezt a telepés községet (A Német- Bánsági Határorvezred alárendeltségében) makói, szentesi, hódmezővásárhelyi családokon kívül kb. 30-35 gyomai család alapította 1794-1800-as esztendőik között. A környező más nemzetiségű lakosok is ellenük fordultak, s amit a szerbek meghagytak, azt emezek pusztították el. A mézárásban kimerült debeljácscsaiak arra kérték Vukovics Sebőt, a Délvidék kormánybiztosát, hogy engedélyezze férfiainak egy külön gyalogszázzá alakulását, s öregjeik, asszonyaik, gyermekeik elhelyezését Makó, Vásárhely, Szentes, Békés, Gyoma városokban. Mint írták: „... láthatják testvéreink, hogy a kegyetlen ellenség nem ismer irgalmat, kegyelmet, és a magyar faj kiirtására törekszik, ...hívják fel a népet ellenállásra, bosszúra, mert a gyávaságot az ellenség fegyvere fogja megbüntetni.” A gyomaiai harci kedvéről, vállalkozó tetteikészségéről tesznek tanúbizonysá-

got a korabeli történetíró sorai; „Volt nemzetőreink között egy kis csapat, mely úgy indult neki az aradi táborozásnak, hogy ha kell, kiveri az ellenséget és le is telepszik a megtisztított helyen. Felkészült mindennel, mi egy telep alkotásához szükséges lehet, de háború viseléséhez nem igen alkalmas. Ásó, kapa, kasza, bogrács minden kocsin van. Tarisznyák tele szalonnával, kenyérral, hogy talán ki is telelhetek volna vele. Feleségeiket, gyermekeiket azért nem vitték magukkal, mert a szolgabíró úr nem engedte, pedig elhatározták a népgyűlésen, hogy ha kell még az asszonyok is fegyvert fognak. Ezek voltak a gyomaiak! A ködmönös, bundás csapat. Fegyverük egyszerű csákány volt.” Ez a csákány nem az ismeretes munkaeszköz volt. Abban az időben a fókos, fókosbaltá harci eszközt - támadó-védekező fegyver - értették alatta. Régi fegyvere ez a magyarságnak (ötörök eredetű szavunk).

Amikor 1848. október 21-én a gyomai bundás csapat (egy-egy bundát 6-8-10-12 rackajuh-magyarjuh irhájából készítettek) sort fogott Angyalkút előtt, a debreceni verespántlikások csak mosolyogtak. Ám a gyomai atyafiak csak hallgattak, jól behúzáva széles vállalkat bundáikba. A marosi átjáró védelmére voltak beosztva. Elsőként egy lovasdzsida ezred rohamozta a mieinket, akik vitézül ellenálltak. Ember-ember ellen küzdött, midőn legádázabban folyt a küzdelem, megmozdult a gyomaiai bundás csapatja és rátört a dzsidásokra. A csákány kiváló fegyver közelharcban, s foggatták is hatalmas erővel. A bundások megmutatták milyen alkalmas fegyver a csákány, csak tudni kell vele bánni. A gyomaiai nekimelegedtek a harcnak úgyannyira, hogy bundát, ködmönt elhagyták magukról s egy ingre vetkezve szórták halálos csapásaikat. Különösen két ember vált ki a gyomaiai közül, Szűcs János és Kruchió Ferenc. Nagyjerejű volt mind a kettő, s hatalmas csapásaikkal bámulatót keltettek, iszonyú vérontást vittek véghez. Ez volt az a híres-neves angyalkúti csata, amelyről az öregek még a múlt században annyit meséltek. Kruchió Ferenc „vitézségének áldozatul esett, halva maradt az angyalkúti csatatéren.” Szűcs János vállán ugyan sebet ejtette egy uhlánus pika, de ezen sebből felépült, kérelmet adott be az előljárássá, hogy a csata hevében elveszett ködmönét, bundáját térítene meg az előljárássá. Más nem kér, merthogy csak a hazája iránti kötelességét teljesítette. Alig akadt gyomai nemzetőr a csata után, kinek ne lett volna kisebb-nagyobb sebesülése.

Cs. SZABÓ ISTVÁN

100 éves a hunyai templom III.

Erre a szép évfordulóra emlékezve viszanézünk a múltba, az endrődi plébánia Historia Domusából idézzük az idevonatkozó részeket, a korabeli helyesírás szerint.

1898.

„Januárban megérkezett a gródeni Rifesser-cégtől a kondoros-tanyai templom Sz. László szobra, oltárszobor gyanánt, melyet eddig egy Mária-szobor helyettesített. Került szállítással együtt 195 + 15.44 = 210 ft 44 hrba.

Ápril 24, húsvét II vasárnapján a tanyai templomban a Sz. László-szobor megáldása.

A kondorosi tanyákon állítandó II-ik iskola számára Hanyecz Andrástól egy rajta lévő házal 500 n. öi vásároltatott 700 forinton.

1908.

A Kondorostanyán szervezendő önálló lelkeszség ügyében újabb lépések lettek megtéve. A Hunya József-féle ház megvétele iránt újabb tárgyalások folynak.

1912.

Oktober 16-án a Kondorostanyai új temető és a benne Farkas Imre és neje Iványi Mária által felállított vaskeresztet megáldottam. Ezen időtől kezdve az új temető használatba vétetett.

1913.

márc. 1. Kondorostanyai templomban az ottani hívek buzgósága s áldozatkészsége folytán Szűz Mária tiszteletére új oltár emeltetett, a melyhez az oltárkövet az egyh. főhatóság adta.

A Ktanyai helyi káplán egy ló, kocsis, nyereg, pokróc beszerzésére 850 Kor. segélyt kapott az egyh. főpénztárból. Ezen felszerelési tárgyak nyilvántartandók.”

1922-ben Zelinka János plébános helyébe Csernus Mihály jön. Bejegyzés 1924-ből:

„a Kondorostanyai lelkeszség Karakas Albert földbirtokrendező jóindulatából 25 kat. hold földhöz jutott. Ugyancsak 4 és fél kat. holdat

kapott a ktanyai templom is. A kevés híján 30 kat. hold árát 20 v a g g o n búzát 10 év alatt kell letörlesztenünk.”

(folytatjuk)

Bolond lantos Álom-királynő előtt

Jön már, jön már Álom-királynő
aranyugaras szöke fényben,
és én, furcsa zenéjű kobzos,
hódalatra jövök elébe.

Szép királynőm! Most hallgass meg még,
míg a legszebb dalom elzengem!
Rólad mesél tündérmesét,
aztán, ha tudsz, elküldhetsz engem.

Csak azt engedd, hogy ezt az egyet,
a mesterművem eldaloljam,
utána eltöröm a lantom,
bevallom, április bolondja voltam.

(1947)

MÁRTON GÁBOR

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyiigazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly
1925.

A posta megréftelt bennünket, s így nem jelenhettek meg a múlt hónapban hireink Erdélyből. Most pótoljuk.

Az 1996-os parlamenti választások az Arad megyei magyarság számára eredményesen zárultak. Képviselőnk, TOKAY GYÖRGY jelen pillanatban a Kisebbségvédelmi tárca nélküli miniszter. Az RMDSZ kormánykoalícióba kerülésének másik eredménye, hogy Arad megye alprefektusi beosztásba az RMDSZ színeiben helyet kapott a magyarság képviselője BOGNÁR LEVENTE a megyei szervezet ügyvezető elnöke.

Alprefektusunk született 1956-ban Aradon. A középiskola elvégzése után Temesvárott szerzett vegyészmérnöki diplomát. Dolgozott az aradi Vegyipari Kombinátban, majd az aradi Óragyárban. Az RMDSZ megyei szervezetének választmányi tagja 1991-től, majd a Szenatori Iroda vezetője és a szervezet ügyvezetői tisztségét töltötte be 1996-ig.

A közel két hónapja beiktatott alprefektus kezdettől fogva azzal a szándékkal dolgozik, hogy a változást igénylő állampolgárok érezzék, hogy a változás az Ő érdeküket szolgálja. Itt elsősorban a megyei közhatalok emberközpontú szemléletére lesz szükség. Természetes, hogy a változás egy összetett folyamat, melyben olyan kérdéseket kell megoldani, melyeket a korábbi hatalom nem oldott meg, félrevezetve a lakosságot, elhanyagolva az ország gazdasági átalakulását.

Az adott helyzetben, aki felelősséget vállal a változás demokratizálódási folyamatában, annak tudatában kell lenni, hogy egy olyan szolgálatot teljesít, amivel hozzájárul ahhoz, hogy a megye minden lakosa, beleértve a magyarságot is, megtalálja boldogulását szülőföldjén.

TÓTH LÁSZLÓ

RMDSZ Szövetségi Képviselők Tanácsának (SZKT) ülése Marosvásárhelyen

Sajnos, beváltak azok az előrejelzések, melyek vihart jósoltak az RMDSZ SZKT ülésére, amelyre február 7-8-án került sor. A kétnapos tanácskozás a vezetésen belüli személyi és elvi ellentéték jegyében telt el. Ez nemcsak a hangulatot rontotta, de sok időt elvett az érdemi munkától.

Az RMDSZ tavalyi választási szereplésének, koalíciós helyzetének értékelése mellett napirenden szerepelt a pénzügyi ellenőrző bizottság jelentése, és az idén esedékes kongresszus előkészítése.

A legnagyobb vihart az RMDSZ koalícióba való belépése kavarta. Sokan megkérdőjelezték, hogy úgymond feltétel nélkül léptünk be a koalícióba, illetve a kormányba. FUNDA GYÖRGY államelnök jelöltet azzal támadták, hogy az autonómia kérdést felaprózta, megfoghatatlanná változtatta. MARKÓ BÉLA szövetségi elnök védelmébe vette az un. reálpolitikai vonalat, amely a realitásokban él, így politizál, és eredményt mutat fel. A romániai magyarságot nem szabad

kilátástalan helyzetben tartani, s ezzel emigrációba kényszeríteni, hanem megalapozott reményt és politikai lehetőségeket kell nyújtani nekik, - jelentette ki a szövetségi elnök.

VARADINUM '97

Idén is lesz Varadinum, méghozzá immár hatodjában. A hagyománnyá nemcsodált egyházi, kulturális, közéleti eseménysorozatot a szokásoknak megfelelően Húsvét után 4 héttel, tehát április 27 és május 4 között szervezzük. Erről döntöttek nemrég a szervező kuratórium tagjai, egyházi vezetők, az RMDSZ tisztségviselők, kulturális és társadalmi szervezetek és a sajtó képviselői. Az idei program egyik fő vonása, hogy a váradi és bihari magyarság minél szélesebb körben legyen bevonva a különböző programokba.

A szervezők tárgyaltak a váradi diák és ifjúsági szervezetekkel is, a fiatalokat érintő, érdeklődésükre számított programok beiktatásáról

Újdonságot jelent, hogy hamarosan bejegyzik a Varadinum Alapítványt, mely jelentős szerepet játszhat az ünnepségsorozat anyagi hátterének megteremtésében.

Kedves Olvasóink és Gyomaendrőd lakossága!

Hívunk és várunk benneteket. Jöjjetek minél többen.

STARK LÁSZLÓ

Ízelítőül az igen gazdag 8 napos programból kiemelünk néhányat: (A teljes programot hely hiányában nem tudjuk közölni)

ÁPRILIS 27. vasárnap

11 óra

Ünnepi mise a Székesegyházi Bazilikában. és körmenet. Misét celebrál és igét hirdet: Gyulay Endre szeged-csanádi püspök és Tökés László református püspök.

16 óra „Otthon a hazában” közéleti fórum (RMDSZ székház)

Április 28. hétfő

16 óra Könyvbemutató

18 óra „Az európai integráció emberi tényezői” (vitaest)

Április 29. kedd

14 óra Szabadtéri festőverseny (Helyszín: Kanonok-sor)

16 óra Gaál Imre Stúdió bemutatkozása (képzőművészeti kiállítás, helyszín Kanonok-sor)

20 órakor Blues koncert a Múzeumkertben

Április 30. szerda

18 óra „A Duna televízió hivatása” (közéleti fórum az RMDSZ székházban)

20 óra Egyházzenei koncert a Vártemplomban

Május 1. csütörtök

18 óra Néptánc találkozó a Nagyvárad Sportcsarnokban

Május 2. péntek

10 óra Váradi panoptikum (fényképkiallítás az RMDSZ székház kistermében)

17 óra „In memoriam Számádó Ernő” irodalmi est. (Helyszín: Tábor Ernő galéria)

Május 3. szombat

16 óra Csónakfejta avatás Számádó Ernő sírjánál (Helyszín: Erkeserű)

19 óra „Csodaszarvas” (színházi előadás a Nagyvárad Színházban)

Május 4. vasárnap

19 óra „Moszkva téri találkozó” színházi előadás a Nagyvárad Színházban

21 óra ünnepségzáró fogadás ugyanott.

A SZERETET HULLÁMHOSSZÁN

III. fejezet

Kedves Olvasóim!

Ezúttal nem egy történetet, hanem egy levelet szeretnék Önökkel megismertetni. Hogy nem egy történetet? Nem is tudom. Hiszen olvasván a levelet bizony szomorú történet tárul elénk. Kérem ne vegyék rossz néven, hogy a címzetet elhallgatom, történetünk számára azt hiszem ez mellékes. De a levél közreadásával, bizony az a szándék vezet, hogy Önök, ha tudnak segítsenek. Íme a levél:

„Elsőzör is nagyon szépen szeretném megköszönni azt a segítséget, amit Önök önzetlenül karácsonykor nyújtottak nekünk. Pont dec. 24.-én kaptam meg és még egy másik családól, és így tudtam karácsonyfát állítani. Nagyon hálásak vagyunk, és ne tessék azt hinni, hogy esetleg szélhámoskodunk. Higgyék el, azóta is pont olyan nyomorúságos az életünk, éppen hogy csak tengődünk. Sajnos a botlók elkalodott, és csak most köszönöm meg kedvességüket. Tudom, minden embernek a maga problémája a legnagyobb, és biztos Önöknek is van épp elég gondjuk, de hogy megértsék miért vagyunk ilyen helyzetben, leírom Önöknek, és kérem bocsássanak meg érte, mert olyan nagyon egyedül vagyok. Az égvilágon nincsen senkink sem. 2 éve múlt novemberben, hogy férjem meghalt és 2 havi családi pótlék és 2 havi nyugdíjam (ez akkor volt 53.000.-Ft.) elment a temetésre. A kutya se kérdezte meg, hogy mi lesz velünk? Ott maradtam a 2 fiúval tüzelő, pénz nélkül, és azóta sem tudok helyre jönni. Igaz, anyámhoz fordultam segítségért, akkor a karácsonyt nála töltöttük, de karácsony napján a legnagyobb meglepetésemre elküldött bennünket, mert vendégeket várt. Tudni kell ehhez, hogy ez mennyire fáj nekem, hogy Ő mind a 6 gyermekét eldobta, engem is, intézetbe adott és nevelőszülőknél nőttünk fel, és most hazaküldött bennünket a jégverem, üres lakásba, se tüzelőm, se enivalónk nem volt, persze pénzem sem. Egy kutya külön bándsmódot érdemel, és kap, mint én, amit életemben tőle kaptam. De kibírtuk, mert ki kellett bírunk.

Gyermekeimet fel akarom nevelni, mert én nem az állomnak szültem őket. Van egy 20 éves lányom is, Ő már dolgozik, de sajnos távol él tőlünk. A 2 fiam 15 és 7 évesek. Megműtöttek 7 éve a szememmel, az egyik szememre teljesen vak vagyok. Sokszor gondoltam az öngyilkossággal, de tudom, ha én nem leszek, a gyermekeim. szülők nélkül intézetbe kerülnének. Ezt pedig természetesen nem akarom, mert az élet úgy a teljes kiszolgáltatottság, és megálátatás.

En 40 éves leszek, és a 40 év nem volt elég, hogy elfelejtsem az anyám tetteit, apámról pedig nem tudok. Olyan jó lenne, ha lehetne valakim, akit szeretnék, és aki viszont szeretne.

Nagyon szépen kérem bocsássanak meg ezért a sorokért, és őszintén kérek elnézést, ha esetleg levelemmel zavartam Önöket.

Ha nem haragszanak meg, küldök magunkról egy fényképet, arról, amikor még együtt volt a család, hogy legalább tudják, kinek segítettek.

Kívánok Önöknek nagyon sok boldogságot és emberiségükért csak hálával, és köszönettel tartozom.

1997. március 6.”

A személyiségi jogok biztosítására tekintettel nem közölhetem a levél aláírójának nevét, címét, de aki úgy érzi, hogy kész segíteni, és anyagilag megtetheti, keresse meg szerkesztőségünket.

CSÁSZÁR FERENC

Fejezetek a régmúlt időkből XVI.

ENDRŐD TÖRTÉNETE A XVIII. SZÁZADBAN

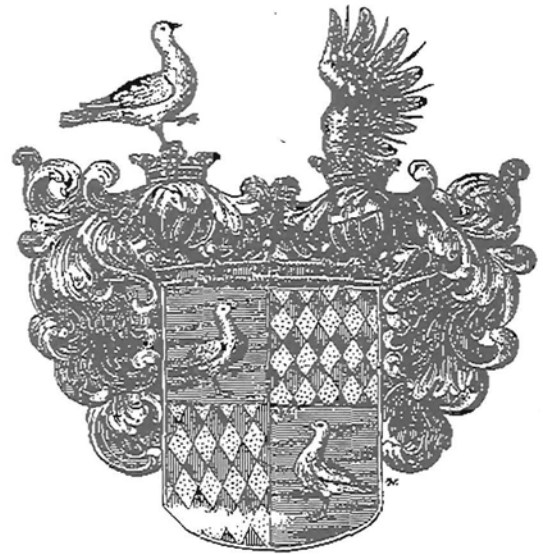
(Báró Harruckern János György
élete és munkássága)

A XVIII. században újratelepült Endrőd a gyulai uradalomhoz tartozott. Mivel benépesülésében, fejlődésében a telepítő földesúr nagy szerepet játszott, érdemes néhány sorban külön is megemlékeznünk a gyulai uradalom birtokosáról, Harruckern János Györgyről.

Harruckern báró nem volt született arisztokrata, tehetsége emelte sikeres hivatali pálya eredményeként a birodalmi, illetve a magyarországi arisztokrácia soraiba. 1664-ben született Schenkenfelden mezővárosban (Felső-Ausztria). Apja Harruckern György takácsmester volt, aki fiát taníttatta, majd rokoni kapcsolatai révén sikerült hivatalhoz is juttatnia. Harruckern János György, mint „pénzügyi-gazdasági szakember”, gyorsan emelkedett a ranglétrán, munkája eredményességét elismerték, becsületét fedhetetlennek találták. 1689-ben még számtiszt az alsó-ausztriai udvari kamarai számvevősnél, de néhány év múlva már a főhadbiztossághoz kerül, ahol hadi élelmezésügyi biztosként dolgozott. 1697-ben az aradi vár építéséhez rendelték, mint kamarai biztos. Ekkor utazott keresztül először Békés megyén, és láthatta későbbi birtokait, amelyek akkor még kamarai kezelésben voltak. 1701-től alezredesi rangban Itáliában, majd 1708-tól Németalföldön vezette a hadsereg élelmezését. 1710-ben udvari kamarai tanácsosnak nevezték ki. Hadsereg-élelmezési reformja a Temesközért vívott „török” háború idején (1716-1718) jelentős megtakarításokat eredményezett az udvarnak. III. Károly császár Harruckern érdemeit 1718-ban birodalmi lovagi diplomával jutalmazta, majd 1719-ben 30 éves szolgálata jutalmául az udvari kamara 24.000 forintot utalt ki számára. Ő az összeg fejében a kincstár budai vízimalmát, vagy a gyulai uradalmat kérte a királytól (császártól). Az udvari kamara a gyulai uradalom átadását javasolta, s a vizsgálóbiztosok annak értékét 37.000 forintra becsülték. A különbözetet Harruckern 1722-ben megtérítette a kincstárnak, s még ugyanebben az évben elnyerte az indigenátust (honosítást) is.

1723-ban ünnepélyesen birtokba iktatták, s 1729-ben megkapta a magyar bárói címet is. Békés megyében teljessé tette hatalmát 1732-es főispáni kinevezése.

Harruckern János György elsősorban a Békés vármegye lakatlan területeinek benépesítésében, a gazdasági élet beindításában, fejlesztésében kifejtett munkásságáért tarthat számot az utókor emlékezetére. Tessedik Sámuel az 1780-as években ezekkel a szavakkal méltatta Harruckern munkásságát: „Ez a békességet tűrő úr tudott utat s módot találni, hogy Magyarországnak minden tartományiból, sőt még némely idegen országokból is, úgymint Németország Sváb, Frank, és Rajna kerületeiből is ide embereket hívott. A vallásnak szabad gyakorlása megengedtetvén az új lakóknak, mindenféle nemzet, magyar, német, tót, rác és oláh barátság-

A Harruckern-család bárói címere

gosan fel s bevételgett...Úgy az uraság tisztjei között, valamint is az ő jobbágysai között, leghasznosabb rendelkezéseket szerzett...Ott, hol azelőtt 50-60 esztendővel egy füstös gulyásgunyhó, valamint törökferdő, örmények szállása s majorja állott, ott mostanság 500,600,800 és 1.000 házakból álló helységek vannak... Báró Harruckern jobbágysainak jó állapotjuk annyira felszállott, hogy azt mind az idegen, mind a hazabéli irigyek megorrolták, és az ember ezt a tartományt majd leginkább „magyar Kánaánnak” szokta nevezni...” A jobbágysok előnyére tett „leghasznosabb rendelkezéseket” Városunk 1996. márciusi számában már részletesen leírtam. Itt csak annyit jegyezni meg, hogy ezek az intézkedések természetesen csak részben eredtek a földesúr jóvoltából, nagylelkűségéből. Saját jól felfogott „gazdasági” érdeke is arra készítette, hogy a lakatlan területeket benépesítse, s a jobbágysoknak kedvezményeket adjon. Amilyen mértékben növekedett a telepések száma, és erősödtek gazdaságilag a letelepedett jobbágysok, ugyanolyan, illetve annál nagyobb mértékben gazdagodott - a megnövekedett adók és járadékok révén - a földesúr is.

Harruckern János György az újrazedés időszakában kapta meg a Békés vármegye 4/5-öd részét kitevő gyulai uradalmat. Munkásságát összegezve elmondhatjuk, hogy személyében olyan földesurat és főispánt kapott a megye, aki megértette és kezelni is tudta az ebben a kritikus időszakban felmerülő problémákat, sőt a fejlődést is képes volt előmozdítani. Élete utolsó éveiben a gyulai uradalom ellenőrzésének feladatát fiára Harruckern Ferencre bízta, aki apja halála után a főispáni címet is örökölte. Harruckern János György 1742-ben hunyt el, testét Bécsben a Stephansdom kriptájában helyezték örök nyugalomra.

TÍMÁR ANTAL

Kedves Olvasók!

A Harruckern-életrajzzal véget ért a Fejezetek a régmúlt időkből c. sorozat, Endrőd XV - XVIII. századi történetének összefoglalása. Köszönöm megtisztelő figyelmüket, és a munkámmal kapcsolatos pozitív reagálásokat, amelyekről a sorozat egyes részeinek megjelenése után mindig értesültem. Jelenleg is dolgozom azon, hogy minél teljesebb képet tudjak összeállítani az újratelepülés folyamatáról, s folytatnom Endrőd történetét a XIX. század első felében történtek feldolgozásával. Bár mindez még sok és alapos kutatómunkát igényel, bízom abban, hogy a nem túl távoli jövőben ennek a munkának az eredményeit is megismertethetem a Városunk történelemkedvelő olvasóival.

TÍMÁR ANTAL

FÉLÚTON

Kendőzetlenül az Endrődi Füzetekről

Sokan írtak már a sorozatról, rádió is, tévé is foglalkozott vele.

Most én szeretnék írni róla, egyrészt, mert a tíz kötetre tervezett sorozat első feléhez érkezünk, és félúton illik egy kicsit körülnézni. Másrészt mert úgy gondolom, akkor tudnak erről a munkáról reális képet alkotni, ha tudnak a nehézségekről, a kínlódasainkról, a kudarcainkról is.

Jólesik, ha a szakemberek, vagy országos újságok dicsérik a füzeteket. De mi pontosan tudjuk, hogy ennek a munkának igazi kritikusa maga Endrőd. Ha úgy látjuk, hogy kell ennek a közösségnek, akkor folytatjuk, ha már nem látunk érdeklődést, akkor abbahagyjuk jóval előbb, mint ahogy a tíz kötet megjelenne. Hangsúlyozom, nem a kritikáról, hanem az érdektelenségről beszélek. Szerencsére most még ilyet nem tapasztaltunk. Bírálják csak nyugodtan, persze dicsérhetik is, az a fontos, hogy ne felejtjük el a ránk hagyományozott értékeket. Őrizzük, és adjuk át a fiataloknak!

Mit is akarunk az Endrődi Füzetekkel? Megmenteni, összegyűjteni mindent, amit még lehet, és megmutatni Endrődnek saját értékeit, hogy aki akar, bele tudjon kapaszkodni. Nagyon fogy a lakosság. Félő, hogy nyomtalanul eltűnik az a mérhetetlen szellemi kincs, ami ebben a faluközösségben is megvolt, és itt nemcsak a népszokásokra gondolok. Hanem - és főleg - arra a példa értékű emberi életvitelre, ami akár a parasztemberek között, akár az iparosok között vagy máshol is még nem is olyan régen megvolt. Nagy baj nekünk, ha újat akarunk létrehozni, ezt azzal kezdjük, hogy a régit teljesen leromboljuk, eldobjuk. Pedig csak folytatni kellene, korszerűbben, módosítva, de folytatva. A gyökereket mindenesetre meghagyva.

A sorozat elkészítése évekre elveszi az összes szabadidőt a könyvön munkálkodók életéből. Persze, senki nem mondta nekünk, hogy ezt csináljuk, azt hiszem nem is csináltuk volna parancsra. Ilyen munkát kérni egyedül a szülőföldnek van joga.

Nagyon nehéz dolog a gyűjtés. El kell menni idős

emberekhez, kérdegetni kell őket, a válaszokat magnóra kell venni, majd leírni, egybe kell fogalmazni. Rögtön az elején, amikor gyűjteni indulok, az egy borzasztó érzés, nagyon nehéz legyőzni gátlásaimat és önzésemet.

- Van itthon is ezer dolgom, gondolom. Aztán: - Hogy merek én idegen emberekhez bekopogni azzal, hogy mondják el az életüket... De megyek, mert menni kell. Megyek a kölcsönkért magnóval, az egyesületi tagok pénzén vett kazettával. Útközben megint elfog a kétség: - Jó helyre megyek? Ki tud a régi dolgokról leghitelesebben beszélni? És majd beenged-e? Nem gondol-e román árusnak? Mert volt bizony, olyan is, hogy nem engedtek be, vagy azt mondták, jöjjetek máskor, most nem érnek rá. Olyankor elmentem Vaszkó Irénke nénihez, hogy erőt kapjak a folytatáshoz. De a legtöbb helyen szeretettel fogadtak, és ha nem is értették tisztán a célt, de megérezték a jó szándékot és segítettek. Valójában ezeknek az egyszerű, tiszta életű embereknek köszönhető az egész sorozat, a könyvekben lévő minden mondatot valaki nekünk elmondta, semmit nem találtunk ki.

Az az igazság, hogy én például soha ki nem tudtam volna találni az alábbi gyönyörű párbeszédet:

„- Nagyapa, te parasztember vagy? - Az vagyok kisleány. - Mit jelent az, hogy parasztember? - Azt jelenti: kenyér.” Pedig ezt egy idős ember mondta el nekünk a kiskonyhában, nem is tulajdonított neki különösebb jelentőséget. De mi tudtuk, hogy aranyat találtunk.

Amikor végre bejutok egy idős emberhez, leülök, előveszem a magnót, akkor meg attól ijednek meg. Mit akarok én azzal... Elmagyarázom, hogy a szép endrődi beszédet is meg kell menteni, már csak kevesen beszélnek. Szó szót követ, aztán

már észre sem veszik, amikor bekapcsolom a magnót. Na végre sínen vagyunk, gondolom. De mégsem, mert beszélgetés közben derül ki, hogy amiért jöttem, arról nem sokat tudnak. Csüggedten váltunk még néhány szót, amikor megüti a fülem valami más, valami szintén nagyon fontos dolog, például, hogyan építették újra fel a hidat, vagy hol volt először megvilágítva a faluban az utca. - Olyan ez a munka, mint az aranymosás, gondolom. Beszél, beszél valaki, sokáig nem mond semmi lényegest, aztán egyszer csak valami olyat mond, ami kárpótol minden elvesztegetett időért, amit csak egyedül ő tudott elmondani nekünk. Végül is mindenhol úgy jövök el: - Istenem, de jó, hogy éppen ide jöttem.

Még egy dolog a gyűjtéssel kapcsolatban. Idős emberek az adatközlőink, már többször előfordult, hogy valakivel felvettünk egy szép kazettát, majd néhány nap múlva hallottuk, hogy meghalt szegény. Sietünk is kell a mentéssel, mert a halállal való versenyfutásban nem mindig mi kerülünk ki győztesen. Később eszébe jut a hozzátartozóknak, hogy van egy ilyen hangfelvétel, akkor elkérik, lemásolják, nagyon nagy öröm ez nekünk, hogy mégis legalább a gondolataik, a bölcsességük egy része itt marad velünk, oda tudjuk adni az unokáknak.

Már van négyszáz ilyen hangfelvételünk, ez országosan is ritkaság. Többen gyűjtünk: Vaszkó Irén, Tankóné Irmuska, Róza Olga tanárnő - ő a témához tartozó történeti anyagot is feldolgozza. Gyűjt Marsiné, Hanyecz Margit, Fülöp Imréné, Ladányiné, Gellai Jóska. Gépelni segít Kovásznainé, az illusztrációhoz Liziczai Laci, Pelyva Imi, Altné Terike, Kulik Imréné, és sok fiatal is hozzánk szegődött. A könyvek árusítását Bella Imréné tanárnő fogja össze, és Bartos Margitka a könyvelőnk.

Üzlet-e az Endrődi Füzetek? Csapnivalóan rossz üzlet. Pedig mindenki, aki a könyvön dolgozik, ingyen teszi, csak a nyomdai költséggel kell számolnunk. De hát manapság a könyvkiadás is eleve biztos kudarc, hát még ha helytörténeti munkáról van szó. Bár a sorozat eljut az ország 90-100 könyvtárába, de ezen kívül csak Endrődön van piaca. Egy kötetből kiárulni csak annyit tudunk, amely a következő kötet kinyomtatási költségeinek felére elég. Hogyan boldogulunk mégis? Nem helyi segítséggel, hanem országos pályázatok támogatásával. Nyolc év óta az idén kértem először a helyi önkormányzattól 50.000 forintot, de a Kulturális Bizottságtól pénz helyett csupán jó tanácsot kaptam, igaz, abból kettőt is. Rosszul esett az elutasítás. Pedig az ilyen civil szerveződések támogatása a költségvetésben jó üzlet lenne az önkormányzatnak, mert feladatot vállalunk át, és a kapott pénzből annak többszörösét hozzuk ki. Mi nem a saját szórakozásunkra, nem klubprogramra kértük a pénzt, mi is adunk, értéket teszünk le az asztalra. De a kudarc ellenére tovább reménykedünk a helyi segítségben - mi mást tehetnénk? De kérni nem fogunk, ez, azt hiszem érthető.

Mi lesz a következő kötetekben? Sorra vesszük a többi foglalkozást: a summásokot, a kubikosokat, a kivándorlókat. Megpróbálunk választ adni a népmozgás (fogyás) okaira. Szeretnénk egy szép, színes szakácskönyvet is kiadni. Nagy terveink, hogy egyetemi tanárokkal feldolgoztatjuk Endrőd nyelvjárását (már folynak a tárgyalások), végül Endrőd történetével szeretnénk zárni. Persze, ez mind pénz, sok pénz. Majd meglátjuk.

Végül egy személyes jellegű megjegyzés: mielőtt a fentiek miatt bárki is elkezdene sajnálni, elmondom, hogy nagyon szeretem ezt a munkát csinálni, és nagyon sok örömem is van benne. Ha a barátaim segítenek, és Endrőd fogadja a sorozatot, részéről nincs akadálya, hogy folytassuk a munkát. Talán a második fele könnyebb lesz.

HORNOKNÉ
NÉMETH ESZTER

Mária néni meséi

ÉDESANYÁMHOZ

Szeretnék valami szépet,
Nagyon szépet mondani!
Szeretném a világ kincsét
Mind, mind eléd hordani!
Letépném a virágokat
Mind egy szálig néked.
E szép napon, Édesanyám,
Így köszönténélek!

De a hangom könnytől reszket,
Méltó szavam sincsen,
A szeretet és a hála
Egyetlenegy kincsem.
Ennél többet, mit adhatnak
Édesanyám, Teneked?
Megcsókolom hátlatelten
Dolgos, drága kezedet.

Szelíd szavaktól nyílt ki bennem
A felnövekvő értelem.
Te neveltél a szépre, jóra,
Szeretni házunk, és hazám!
Köszöntsön most kertek virága!
Köszöntlek én, is jó Anyám!
Áldjon meg téged minden jóval
Fölöttünk lakó Istenünk!
Hogy még sok évig jó erőben
És egészségben élj velünk!

ÍGY KÖSZÖNTLEK ANYÁM

Virággal köszöntlek
Édesanyám lelkem.
Neked öntözgettem
Teneked neveltem.

Szeretettől nyílt ki
Minden egyes szála,
Tarka bokrétaba
Kötötte a hála.

Sziromeső hullik
Csöndesen peregre,
Puha meleg csókkal,
Doigos két kezedre.

Bársonyos kehelyben,
Szemem könnye rebben,
Így köszöntlek anyám
Minden szónál szebben.

Kedves gyerekek!

Ugye tudjátok, hogy május első vasárnapja „Anyák Napja”. Ezért, hogy legyen időtök megtanulni és verssel köszönteni az édesanyát, a nagymamit májusnak e legszebb ünnepén, küldök nektek néhány anyák napjára szóló verset.

ÉDESANYÁM!

Édesanyám, hajtsd le fejedet!
Megcsókolom drága szemedet.
Bokrétaimat frissen kötözöm,
Hogy így szeretsz, szívből köszönöm!

Virág hullat szirmot, levelet,
Magsimítják dolgos kezedet.
Azt susogják néked Anyukám,
Hogy jó leszek, mindig ezután.

ÉDESANYÁMNAK

A Te neved az örök jószág,
A Te neved a szeretet.
Nyáron hús fuvalmat áraszt,
Zord télben áldott meleget.
Ha beteg vagyok, Téged hívlak,
Ágyam puhára Te veted.
S én mondom százszor és
ezerszer
Naponta drága nevedet!
Te segíteni mindig kész vagy,
Türelmed csöndje végtelen.

ANYÁM, TE DRÁGA

*A legszebb ünnep ez a nap,
Anyám, Te drága!
Téged köszönt a kertünk
Minden virága!
Téged köszönt a május,
Téged köszönt a nyár,
Téged köszönt anyám, az
Éneklő madár!
Téged köszönt a szellő,
Téged köszöntlek én,
Kívánok sok, sok jót neked,
Hosszú és boldog éveket.
A május legszebb ünnepén!*

NAGYANYÁMNAK

Nagyanyó, Te drága,
Úgy szeretlek én!
Köszönteni nemcsak
anyák ünnepén,
Mindennap szeretnék
verset mondani,
A Te jószágodról
Édes Nagymami!

Mikor kicsi voltam,
Te dajkáltál féltőn.
Óvtál erős fénytől,
Óvtál hideg szélről.
Ezentúl, ígérem
Szerepet cserélünk,
Én vigyázok majd rád,
Ameddig csak élünk!

Halkan, puhán szírom pereg,
Simogatja öreg kezéd.
Piros szegfű, halvány róza,
Téged köszönt Nagyanyóka!

Szelíd szíved teli jóval,
Elringató meseszóval!
Köszönöm a sok, sok szépet,
Áldjon meg az Isten Téged!

Érdeklődési oldal

Egy öreg diák visszaemlékezéseiből

(avagy: Felszáll-e a barázdabillegető a sósorseszgyár kéményére?)

Aminek leírásába kezdtem, 1948-ban vagy '49-ben történt. Lehetett volna előbb is, utóbb is néhány évvel, aki emlékezik az a megmondhatója. No de állapodjunk meg, a 48/49-es tanévről van szó.

Akkor 9 éves voltam, harmadikos. Az un. „nagy lány” iskolában éppen vége volt az első szünetnek, becsengettek. Jót játszottunk, és homlokunkat törölve foglaltunk helyet az ósdi telecírkált, összevessett, repedezett padokban. Mocorgás, halk beszélgetés, lecke-felelősök elkésett informálódása... „nincs itt a füzetem”, „add ide a radiómat”, „bemon-dalak”... és így tovább, ahogy ilyenkor lenni szokott a reggeli órán.

Az óra kezdete előtt tanítónk magához szólított, lezárt borítékot adott át, s arra kért vigyem, s adjam a mirhóhádi iskolába H.L. tanító úr kezébe. Vigyázzak, ne gyűrjem össze, várjam meg a választ, egyik lábam itt, a másik meg ott...

Örömmel nem mertem kimutatni, - nem illik lelkendezni a csavargásért -, de alig vártam, hogy becsukhassam magam mögött az ajtót. Aki igazoltan „lógott” már óráról, az tudhatja csak, milyen jó érzés is ez! Uzsgyi, futás le a lépcsőn, ki az utcára! Süt a nap, kellemes az idő! Lehet, hogy majd sokat kell várni a válaszáért, s nem érek vissza, csak amikor már indulnak hazafelé. Az úton nyugodtan bámszkozhatok, talán még hangyabolyt is találak a gödör oldalán - villan át fantáziadús agyamon, s nyugodtan lépkedtem tovább.

Akkoriban elég távolinak tűnt az az iskolaépület, ahová mennem kellett, most azonban alig élvezhettem szabadságom, máris megérkeztem. Már ott álltam a tanterem ajtaja előtt. Kicsit hallgatóztam előbb. Morgás, meg-megújuló jajgatás, sikítketés hallatszott. Bátorságom egyre fogyott, a kopogtatásnak szánt gyenge kaparásomra bentről dübörgő, mély bariton hallatszott: „Tessék!” A hatalmas kilincsbe kapaszkodva benyitottam. A megszeppenés, egyáltalán nem helyes kifejezés az akkori állapotomra. Az iratot valahogy átadtam, de arra már nagy hirtelenjében nem tudtam megnyugtató választ adni, hogy ki fia nagyok? Erre aztán mind az ötven gyerek egyszerre vihogni kezdett. Rajtam! S ezen közben csak azt vettem észre, hogy elnéptelenedett a tanterem, mindenki a pad alatt volt. Mi történt? A tanító úr pálcája felemelkedett! S a felemelkedéskor mindenki a pad alá menekült. S aki valamilyen oknál fogva nem figyelt oda, csak magát okolhatta a történetekért. Ezt a fajta személyiségformálást mindenestre a jelen lévőek megszokták, szinte természetesen vették. Tudtak gyorsan reagálni, vesztély esetén játési könnyedséggel tűntek a pad alá. Jó játék volt ez. Férfias. A riadó lefújása után csupán egy-két szerencsétlen viselkedett kicsit másként. A „másként gondolkodók”, akiket találat ért. Ők sziszegve, fészengve tapogatták saját testrészüket.

Már az ajtón történő bevásárlásomkor szemembe ötlött, hogy a tanító úr térdén ülve jajveszékelt egy korombéli. Hogy melyik térdén, arra már nem emlékszem, de ez talán nem oszt, és nem szoroz. Űlt peckesen, csak egészen minimális helyet foglalva el, nem úgy mint bizonyos utasok a vonaton, akiknek egy egész kupé sem elegendő. A jajgatás pillanatnyilag nem folytatta az ölbéli fiatalkorú, és e közben jól láttatni engedte a tanító úr buggyos térdnadrágját, valamint izmos lábszárain feszülő harisnyáit.

Mi hívhatta életre e különös koprodukciót? Nem várok vele sokáig, tüstént elmondom. Dolgozatjavítás folyt, s az egyéni bánásmód elve érvényesült. Amíg egy-egy fogalmazványt a tanító úr javított, addig a szerző az ölbén foglalt helyet, hogy tanúja lehessen a korrigálásnak. Mily szép! Együtt dolgozott nevelő és nevelt. Munkatársi kapcsolat a „fordulat évében.” Ha valami vitás probléma felütötte a fejét, mindjárt konzultáltak, az érdekelt azonnal „kéznél” volt. No de már túlmentünk a lehetséges következtetéseken. Valójában nem erről volt szó. Vitának helye

nem lehetett, viszont annál több jajszó hangzott el egy-egy szerző szájából, szabadon előadva, viszonylag erős átéléssel, bár lehetőleg szolidan, nem nagy hangerővel. A feljajdulásokat nem a hibák láttán keletkező szégyen, vagy a felébredt lelkiismeret belső, de kívül hallható megnyilatkozásának kell tulajdonítanunk. Minden előforduló hiba esetén ugyanis, - annak súlyozott értéke arányában, - egy-egy jól elhelyezett csipés volt a visszacsatolás, melyet a tanító úr bal keze eszközölt - a másik kéz ugyanis a penna által elfoglaltatott - az éppen ott gubbasztó szerző testének valamely alkalmas részén. Ilyenkor a megdondolatlanság, figyelmetlenség és egyéb - hibát okozó, a szerzőhöz nem illő - tulajdonság megvetésének, valamint az őszinte megbánásnak a látszata mutatkozott a mindenkori delikvens ábrázatán. A szerzői jajgatásokat - mint említettem - csupán szordínnal lehetett megejteni, egyébként azok büntetendő cselekvésnek minősültek. A közönség köreiből is - akik ez alatt egyéni feladataikat körmölték - be kellett tartani a csendrendeletet. Mindenki várt a sorára, és közben, amint lehetett, kihágást igyekezett elkövetni - mozgás, zavargások, megjegyzések stb. - úgy, hogy az állami vezető ne vegye ezt észre. Amikor a csinatlanság zajszintje a megengedett határokon túl jutott, vagy valamely egyed életébe be kellett avatkozni, emelkedni kezdett a Nagy Vessző... s kezdődött - folytatódott minden előről és tovább.

Kissé előre ugrottam az eseményekben. Térjünk csak vissza a kinevetésem emlékeztető pillanatához! Rajtam nevetett tehát a tetemes gyereksereg. Ebből a helyzetből nem tudtam kivágni magam, segítség sehonnan sem érkezett. És ekkor mégis történt valami. (Nem tudom, megfigyelték-e, de ez mindig így van!) Már is jelzem, nem győztesként kerültem ki az újabb helyzetből. Persze, nem is voltam a mesebeli legkisebb fiú, akinek győznie kellett volna, de mindez nem is a mesében történt. De azért sokért nem adtam volna, ha sikerül megoldanom a váratlan feladatot!

Még mielőtt folytatnám, a teljes igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy az a bizonyos Nagy Vessző nem csak figyelmező eszközként fungált, hanem az idők folyamán más funkciók ellátására is alkalmassá vált. Fejlesztette az együtt élők megfigyelő képességét, differenciális gátlások épülhettek ki általa stb. Az alkalmazkodás magas iskolájáról van tehát szó, hiszen a gyerekek bámulatos biztonsággal tudtak különbséget tenni a Nagy Vessző mozgása, sebessége, hajlásszöge - és ki tudja, milyen egyéb jelek alapján, - hogy pillanatnyilag ütésre, simogatásra, dicséretre, vagy felszólításra, esetleg más egyébre lehet-e számítani. No a vesszővel egyszerűen a táblához rendelt a tanító úr, jelezvén azt is, hogy krétát vegyek a kezembe. Ezt követően a nagyvesszővel megbökött egyik iskolaköteles felptant, és hangos hadarással adta tudtomra, mit írjak a táblára: „cserepfedőinaszmeretiösszeladarázszongást” Tessék? Még alig eszméltem, újabb felszólítás, újabb hangzavar. Lehet, hogy segítségnek szánták? Semmit felfogni, leírni (!) nem tudtam. Ma már tudom, el nem feledem, hogy a második mondat így szólt: „Abarázdabillegetőnemszállifelasósorseszgyárkéménynyílására.” Azt azonnal láttam, hogy itt mily magas színvonalon folyik az oktatás, s mi - a saját iskolánkban - ehhez képest nem tudunk semmit. A fejből teljesen kiment a vér, szemem előtt karikák kezdtek játszódni, erőm, - ha volt, - egészen elfogyott, kezemből a kréta kiesett, és... és nem ajultam el. Az persze, ha azt állítanám, hogy akkor arra gondoltam, ezt egyszer majd leírom, nem lenne igaz. Aztán már csak arra emlékszem, hogy a válasszal nagy sietve visszaérkeztem. Hogy közben süttött-e a nap, volt-e a gödöroldalban hangyaboly, vagy találkoztam-e valakivel, azóta sem tudom felidézni.

Teltek, múltak az évek. Később már tudtam, a Tanító Úr nem oly félelmetes. Generációkat nevelt tisztességre, becsületre, tanított írni-olvasni, számolni, igaz olykor sajátos módon. Személyét ezért már életében is sok érdekes történet lengte körül. (Tanítványai bizonyára nagyon sokat tudnának „mesélni”!) Néhányszor láttam idősebb korában is. Számomra mindig érdekes, különös embernek tűnt. Sajátos mesebeli egyéniségként él bennem ma is.

Hogy minden ugyanúgy történt-e, vagy képzeletem már átírt sok mindent, nem tudom. Minden esetre sokszor eszembe jutott azóta is a barázdabillegető meg a sósorseszgyár és a többiek, meg az akkori gyerekek is... Ha eljön az idő, s a Tanító Úrral újból találkozhatom, elhatározom, meg fogom tőle kérdezni: Nem szállt-e fel a barázdabillegető a sósorseszgyár kéménynyílására? Talán Ő tudja, hisz onnan fentről könnyebb odalátni.

Dr. ENDRŐDI SZABÓ ZOLTÁN

Bűnügyi krónika

Tisztelt Olvasóink!

Időrendi sorrendben az alábbi bűnesetek történtek városunkban az utóbbi hónap alatt:

Február 21.-ére virradó éjszaka betörték a Fürst Sándor utcai trafikba, ahonnan mintegy 100.000 Ft. értékű dohányárut vittek el. Az elkövetőt elfogták, ellene az eljárás folyamatban van.

Ugyanezen az éjszakán egy magánháza is betörték, ahonnan pb gázpalackot tulajdonítottak el. Ennek tettese egyenlőre ismeretlen.

A 21-ről 22-re virradó éjszaka ismét betörték a Rózsahegyi Kálmán Ált. Iskolába, ahonnan egy music centert és egy lemezjátszót vittek el. Mivel a zenetermen kívül más helységbe a behatolást meg sem kísérelték, elképzelhető, hogy a tettes, vagy tettesek helyismerettel rendelkeztek. Az okozott kár mintegy 35.000,-Ft.

Következő éjszaka baromfilopás történt, ez talán azért érdemel említést, mert azóta többször is megisméltődött, legnagyobb gyakorisággal a Csókási-zug területén, és ez a bűncselekmény olyan sűrűn fordul elő a város minden területén több ember kárára, hogy szinte folyamatosnak tekinthető.

26-án történt bejelentés alapján az „olajosok útja” melletti vikkendházban dolgozó sértett személygépkocsijának hátsó rendszámát leszerelték és elvitték, a gépkocsit több helyen megkarcolták. Az elkövető ismeretlen.

26-ról 27-re virradó éjszaka Gárdonyi utca 1/1 ház udvaráról 3 kerékpárt tulajdonítottak el. Ugyanezen az éjszakán a Rózsa presszó tetején lévő parabola antenna jelfogóját is ellopták. Szintén ezen a napon vasúti dolgozók bejelentése szerint a sínek mellől 245 méter kábelt is elloptak. Sajnos ez utóbbi bűncselekmény azóta többször megisméltődött.

28-án fényes nappal!! a Zsolt áruház elöl egy lezártlan kerékpárt vittek el.

Február 28-ról március 1-re virradó éjszakán a Polányi Máté u. 7.sz. alatti ház udvaráról a száradni kitett ruhákat lopták el. Ugyanezen az éjszakán a hunyai Serföldét is feltörték egyetlen 1m×1m-es rézlemezért!

Március 2-án a kora esti órákban a Gyuricza-Sörözőben garázdálkodás büntette miatt egy személyt előállítottak, ellene az eljárást folyamatba helyezték.

3-án 1.55 kor az állampolgári bejelentésre kikerkező rendőrről a Takarékszövetkezet lépcsőjén erősen ittas állapotban lévő személyt elfogta, aki a szövetkezet három ablaküvegét betörte. Ellene az eljárás folyamatban van.

4-én reggel 7.45-kor a Kossuth utcai óvoda előtt parkoló személygépkocsi első ablakát betörték, és az első ülésen lévő női táskát, a benne lévő személyes okmányokat, és 30.000 forint készpénzt tulajdonítottak el. A rongálási kár hozzávetőlegesen 20.000 forint. Ugye kedves olvasóink, nehéz elképzelni, hogy ebben az órában szemtanú ne lett volna?

3-ról 4-re virradó éjszaka a Fő út 10 sz. alatt lévő Watt Gmk boltjába betörték, onnan több műszaki cikket tulajdonítottak el. A nyomozás folyik.

5-én 13.10-kor sértett állampolgár bejelentette, hogy udvaráról 5 db 6 méteres öntözőcsövet loptak el. A rendőri

intézkedés nyomán sikerült az elkövetőt előállítani, ellene az eljárást megindítani.

13-ról 14-re virradó éjszakán a Hősök útján lévő OFOTÉRT üzlet kirakatát betörték, és 7 db. fényképező gépet eltulajdonítottak. Az okozott kár a rongálással együtt mintegy százezer forint. Az elkövető még ismeretlen.

Az utóbb eltelt időszakban sem maradtak abba a már folyamatosnak mondható vikkendház-betörések, a „lefülelt” elkövetők, sorozatelkövetők „forgalomból való kivonása” és a már közelgő tavasz ellenére sem.

Nem kívánom a leírtakat különösebben kommentálni, annyi mégis a „tollamra” kívánkozik, hogy a fenti bűnözési hullám hallatán az embernek az az érzése támad, hogy rendőreink szinte fuldokolnak a munkában, és mintha az állampolgár segítő szándéka kissé alábbhagyott volna! Ne feledjük a „struccpolitika” lehet hogy első látásra megnyugtatóbbnak tűnik - ne szólj szám, nem fáj fejem - lehet, hogy tegnap még csak a szomszédhoz törtek be, holnap talán hozzám fognak!

MARSINÉ GIRICZ ERZSÉBET

SPORT

1 ponttal és jó gólaránnyal vezetjük a tabellát!

A kemény edzőmunkák szép sikert hoztak. A szezon kezdetén mégis kisiklással mutatkozott be a BARÁTSÁG.

Kamut ellen III.9-én végig támadtuk a mérkőzést. Néhány kontra mégis elég volt a hazaiaknak a győzelemre. Bizony! Egy védelemre beálló csapat ellen különleges harcmodor kidolgozása kívánatos lenne. Egyetlen pontra apadt előnyünk, mivel szerencsére a fő vetélytársak sem remekeltek.

III.15-én azonban csorbát köszörült a csapat. A Békéscsabai MÁV az első félidőben még egyenrangú ellenfélnek tűnt, de aztán fáradt, s a második részben 4 gól sikerült. Így az 5:0-ás győzelemmel ismét tekintélyt növelt.

Sok, jó játékosunk van, de még mindig nem csapat! Pedig Czirják, és Molnár is kiváló játékos.

Az 5 gólon Czirják, Janis 2, Molnár, Gubucz és Bócsik osztozott.

A következő meccs sem lesz sétatálgalopp, Elek harcos, kemény, jól szervezett együttes.

Az IFI huszárós rohammal kezdett: Kamutot 2:1-re B.csaba ellen 10:3-ra győztek.

Gyoma FC egy győzelemmel és egy vereséggel indult.

A megyei I. oszt. további mérkőzései:

- 20. Forduló: III.23. 15 óra Elek - Barátság
- 21. Forduló: III.29. 15 óra Barátság - Doboz
- 22. Forduló: IV. 5. 16.30 OMTK Barátság
- 23. Forduló: IV.12. 16.30 Barátság - Szeghalom
- 24. Forduló: IV.20. 17 óra Csabacsüd - Barátság
- 25. Forduló: IV.26. 17 óra Barátság - B.csaba Jamina
- 26. Forduló: V. 1. 17 óra Gyoma FC - Barátság
- 27. Forduló: V. 4. 17 óra Barátság - Mezöhegyes
- 28. Forduló: V.11. 17 óra Mezökövácsháza - Barátság
- 29. Forduló: V.17. 17 óra Barátság - Csorvás
- 30. Forduló: V.24. 17 óra Battanya - Barátság
- 31. Forduló: V.31. 17 óra Barátság - Medgyesegyháza
- 32. Forduló: VI. 8. 17 óra Füzesgyarmat - Barátság
- 33. Forduló: VI.15. 17 óra Barátság - Nagyszénás
- 34. Forduló: VI.22. 17 óra Sarkad - Barátság

Látogassátok minél gyakrabban és minél többen a mérkőzéseket. Hajrá Barátság!

MÁRTON GÁBOR

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep út 3./T/F: 66/386-614, 386-226

VÁLLALKOZUNK ÉPÍTÉSI MUNKÁK

VÉGZÉSÉRE TERVEZÉssel IS.

Készítünk és szállítunk betonkeveréket. Osztályozott adalékanyagokból szükség esetén vegyszeradagolással, melegvíz felhasználással. Laminált bútortáblát méretre vágunk, elfűlázunk, értékesítünk több színben.

Négyhónapos fajtatizta németjuhász kiskutyák eladók.

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

AKCIÓ!

AZ ENDRÓDI HÁZTARTÁSI BOLTBAN

Endrődi út 1.

AJÁNLATAINK:

- E 45-ös jó termő kukorica, fémező 180,- Ft/kg áfával
- Hétízű vegyespálinka 550,- Ft/l
- Gumicsizma kedvezményes áron 1.200,- Ft
- Elektróda, olcsó, jó minőségben. 170,- Ft. + Áfa
- Alma, burgonya, hagyma jó minőségben,
- A kiegyensúlyozott életmódhoz Élet Kristály nálunk a legolcsóbb
- Energia szintű, biztos hatású arcápoló

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI SZAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

Martol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 06 66/386-578

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

MEGNYÍLT a KÍNAI BOLT

Hősök tere 7.sz. alatt.

Sok szeretettel várjuk
kedves vásárlóinkat!

**Kaphatók: női, férfi, és gyermekruházat,
cipő nagy választékban.**

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó BARTA LÁSZLÓ

5502.Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.
Telefon/Fax: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:
06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
melegburkolási munkákat takarítással

Teljes szakipari munkák tervezetetését, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

Mint ismeretes városunk március 9-én időközi polgármester-választás eredményeképpen Dr. Dávid Imrét választotta a kosság. A választást követően március 13-án volt az ünnepi Képviselő-testületi ülés. Az ülésen részt vettek: Szöllösi Istvánné Földesy Zoltán MSZP-s képviselők, a meghívott vendégek, intézményvezetők, a pártok helyi képviselői.

A helyi Választási Bizottság vezetője, Hornok Béláné ismertette a választás lefolyását és az eredményeket. Ismertette, hogy a választáson 43.5 %-ban jelentek meg. Ezek a négy jelölt közül

Dr. Dávid Imrére	2857 fő	51.0%
Czibulka Györgyre	1502 fő	26.8%
Jenei Bálintra	1137 fő	20.5%
Kiszely Istvánra	98 fő	1.7%

adta szavazatát. Így Dr. Dávid

Imre a város polgármestere.

Ezt követően a Képviselő-testületnek ki kellett mondania, hogy hozzájárul Dr. Dávid Imre által betöltött funkciók (Endröd és Vidéke Takarékpénztár igazgatóságának elnöke, és a Dél-Pesti Mezőgazdasági Rt. igazgatósági tag) ellátásához.

Ez után döntött a Képviselő-testület a polgármester úr illetményéről, melynek összege

150.000,- forint/hó. Költségtérítés külön nem illet meg.

Végezetül a meghívottak egy álló fogadáson, a pohárköszöntő után kívántak Dr. Dávid Imre polgármester úrnak jó munkát, melyekhez e pár sorral én is csatlakozom.

Kívánom, hogy vezetésével a városunk fejlődjön, lakossága boldoguljon!

Czibulka György

Kedves Szülők!

Lassan közeledik az első osztályosok beíratása. Az iskolák a módszereiket ismertették az óvodai szülői

értekezleteken. Voltak az iskolában nyílt napok, bemutató foglalkozások. Minden tanító a maga választott módszerét tartja a legjobbnak, legeredményesebbnek és szeretné a szülőket ennek helyességéről meggyőzni.

- Gondolom, a szülők már mérlegelték és el is döntötték melyik iskolába íratják gyermekeiket. Hiszen a döntés joga egyedül a szülőké.

A katolikus iskola is bemutatkozott, hogy mit kíván nyújtani a leendő első osztályosoknak. Most ismét fel szeretnénk hívni a szülők figyelmét, hogy egy igen gazdag, szép módszerrel, egy szép, új, jól felszerelt iskolát, idegen nyelvet, számítógépes programot és számos játékos, szórakoztató, szabadidős tevékenységet kínálunk.

Felajánljuk a keresztény értékeken alapuló tanítást, ami segít eligazodni az érzéketlen, eldurvult, rágalmaszásokkal sem nélkülöző világban. Ami segít a másik ember, a másság elfogadásában, megértésében. Meg kell tanulni a mai fiatalságnak helyesen szeretni és toleránsan viselkedni.

Mi nem járjuk le a szülőket és nem is kritizáljuk a testvér iskolákat - csupán felajánljuk a választás lehetőségét.

A választás, a döntés joga - ismétlem - a kedves szülőké!

Hallgasson az eszére - és döntsön a szíve szerint. Gondolja meg, mikor tesz jót a gyermekének.

Szeretettel várjuk a beiratkozás napján: április 7-8-9-én reggel 8 órától 17 óráig.

Kiss Pálné
igazgató

Iskoláink koszorúznak március 15-én

A Szent Gellért
Katolikus Általános
Iskola képviselői

és a

Rózsahegy Kálmán Általános
Iskola tanárai, diákjai

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 5. szám

<http://www.sziksi.hu/isk/gellert/>

1997. május

ANYÁK NAPJA ALKALMÁBÓL SZERKESZTŐSÉGÜNK SZERETETTEL KÖSZÖNTI AZ ÉDESANYÁKAT, A NAGYMAMÁKAT, A DÉDMAMÁKAT! (7. old.)

A béke első napja

Fél évszázada is elmúlt, hogy a második világháború véget ért. Soha még annyi vér- és életáldozat nem volt a folyamatos háborúban földünkön. S nem csupán a harcokban elhulltak, a fogságban elpusztultak sokasága lett az áldozat. A hátországi bombázások ártatlanjai is hosszú sort alkotnak.

Akkor, 1945 május 9-én azt hittük, hogy a háború, a pusztulás szörnye tovább nem szedi áldozatait. Akkor így summáztam „Sorsmagyarázat” c. munkában a béke első napjait:

(Bús örökségül unokámnak
2000-ben való felbontásra.)

*Nem éji rémnek szánom én neked
e vérrel, könnyel írott levelet,
csak, hogy összeveds kettőnknek korát,
mely közt csupán bő fél század fut át.*

*Az én korom pusztulás százada
volt, mikor gyilkos acél-armada
taposott el szívet, lelkeket,
mikor egy kor fiújt vad gyűlöletet.*

*Békés falvak meghitt otthonát
üszökké, romná, szürke hamuvá
dílták páncélos, embertelen népek,
kikhez hasonló szörnyek sohasem éltek.*

*Egy elszabadult pokol sátán hada
rontott reánk, megölni akarta
az életet, zízni gyilkos harcon,
bogy nektek kő kövön ne maradjon.*

*Nagy acélszörnyek sáskajárásától
pusztult az élet, pusztult a kalász.
Páncéltornyok emberleső csövén
keríteni indult a halál-balász.*

*Gépek gyilkoló zaját nyögve bordíta,
s a pusztulástól terbes volt a lég.
Haláltusákon őrvongótt ujjongva
egy részeg, kába embersöpredék.*

*Mint vad kopó szaglászott vér után
egy nemzedék, és halált keresett.
Vakonddá, patkánnyá züllesztett
milliókat; túlszárnyalt rémeket.*

*Az éjszakának csendes, szent sötétjét
felverte égő falú, város fénye,
gyilkos fegyver volt milliók kezében,
s szemükben ült az őrvongás lidérce.*

*Száműzött lett a törvény és igazság,
s jogot bőségben ökölrel adott;
csak ki vak és süket volt egyszemélyben,
korától meg csak az nem undorodott.*

*Hogy felettünk elhibarzott átka,
lézengett, ki valahogy megmaradt,
soká nem lelte helyét a világban,
csak tengett-lengett füstös ég alatt.*

*Te ki eljössz valaha vérem-vére,
a békességes kétezer körül,
az elmúlt idők átkos emlékére,
tudom szád íze sós lesz, keserű.*

*Hidd csupán azt, hogy szörnyűséges álom
ez az egész, és vad lidércnyomás,
melyből tiszta békeben, nyugalomban
pihentető, és szép az ocsúdás.*

Belátom, nem kiválasztott próféta voltam. Hamarosán megindult a megmaradtak „tizedelése”. Nem volt elég a HOLOKAUSZ szörnyűsége. Szedte újabb áldozatait a „kollektív bűnösség” gonosz gondolata, a Bácskában megrendezett vérbosszú, az Erdélyben tartott leszámolások, Kárpátalján megszervezett „malenkij robot”, a felvidéki magyarság kiűzése.

Aztán jött a hazai indulatok elszabadulása. Államosítás, kollektivizálás, Recsk, Hortobágy, Halmagy...

Aztán az '56-os hősök tömeges kivégzése. a 301-es parcella! A kilátástalan-

(folytatás a 2. oldalon)

Kínaiak Gyomaendrődön

教育事业的发展并志
着一个民族的发展愿
天下献身教育事业
的人,为着人类的进步
做出更大贡献。

中國宋慶齡基金會
教師代表團全體
一九九七年四月十七日

„Az oktatás fejlődése jelképezi a nemzet fejlődését és haladását. Remélem, hogy mindenki, aki részt vesz az oktatási folyamatban, részt vesz abban is, hogy még inkább emberré váljanak, és egy még nagyobb folyamat részeseivé legyünk.”

A kínai SOONG CHING LING
alapítvány tanárdelegációja nevében:
CUNYU WU

宋慶齡基金會秘書長助理
(兼)聯絡部副主任
中國翻譯工作者協會會員
中國國際科學和平促進會理事

吳存瑜

(Beszámoló a 10. oldalon)

Önnnek joga van tudni...

hogy megjelent a PLATFORM HIRADÓ I. évfolyam 2.száma. Ebben az alábbi Nyilatkozatot olvastuk:

„A Kereszténydemokrata Néppártban tavaly november óta végbement események azt jelzik, hogy a jelenlegi pártvezetés letért a demokrácia és a Barankovics hagyományok útjáról. A párton belüli feszültséget nem személyeskedés, hanem nagyon is komoly politikai iránybeli különbség okozza, amit még kiélezettebbé tesz a jelenlegi pártvezetés részéről megnyilvánuló rágalmazás és címkézés. Így a megosztottság mára olyan méreteket öltött, ami a párt szétszakadását eredményezheti. Ha tényleg le akarjuk váltani a teljesen hiteltelenné, az ország irányítására alkalmatlanná vált szocialista-liberális kormányt, akkor a lehető leggyorsabban működő, széleskörű ellenzéki összefogást kell teremtenünk. Mivel a Kisgazdapárt egy ilyen összefogásra a választások első fordulóját megelőzően nem hajlandó, az MDF-el és a FIDESZ-szel kell mielőbb szabályozott keretek között együttműködnünk. Ahhoz, hogy ez az összefogás valóban hatékonyvá váljék erős, egységet formáló, az ellenzékét összefogni képes KDNP-re van szükség. Úgy ítéljük meg, hogy a párt egysége és belső békéje még mindig megeremthető.

- ha létrehozza centrumbeli szövetségét, és
- ha felszámolja a belső szembenállást, megosztottságot.

Ettől a történelmi felelősségtől indíttatva ültünk tárgyalóasztalhoz az EUCD jószolgálati küldöttségével. A tárgyalások során kötelezettséget vállaltunk arra, hogy - amennyiben a párt jelenlegi vezetői is elkötelezik magukat - hajlandók vagyunk lemondani mindazon tisztségeiről, amelyet a pártban betöltünk. Kijelentjük, hogy mindezek előmozdítása érdekében a KDNP belső problémáinak és megosztottságának felszámolása céljából hajlandók vagyunk az EUCD közreműködésével tárgyalásokat folytatni, és a megoldást kimunkálni.

Sajnálattal állapítjuk meg, hogy az EUCD küldöttség elutazásáig a párt jelenlegi vezetése részéről hasonló tartalmú nyilatkozat nem érkezett.

Budapest, 1997. március 8-án.

Dr. Isépy Tamás, Dr. Latorcai János
Dr. Surján László, Dr. Varga László"

Találkozóra készül az Endrődiek Baráti Köre

Idén ünnepli megalakulásának 37. éves évfordulóját az Endrődiek Baráti Köre. Mint ismeretes, eddig főleg a Budapest és környékén élő endrődiek voltak tagjai. Taglétszámunk volt amikor elérte a 140 főt is. A Baráti Kör a korábbi években rendszeresen szervezte évi 2 - 3-szori találkozóját. Ezek az esték felejtethetetlenek maradnak számunkra. Sor került több alkalommal arra is, hogy a szülőföldről is jöttek barátok, sőt a város vezetői is. Általában birkapörkölt volt a vacsora, és hosszú, hosszú, éjszakába nyúló beszélgetések. Nem hivatkozásképpen, de elmondom, hogy mi, elszármazottak soha sem feledkeztünk meg szülőföldünkről. Ennek csak néhány tanúbizonyságát említem meg, amely reményeink szerint örökre megmarad: így a Baráti Kör kezdeményezte, a Tájház falára Rózsahegy Kálmán emléktábláját, a mi kezdeményezésünk volt, és természetesen itthon, Endrődön teljesedett ki a II. Világháború áldozatainak emlékműve, és végül, de nem utolsó sorban a Kiszréti Gyógyászólóért Alapítvány létrehozása, amely bázisul szolgált a Körös Termál Hotel Rt megalapításának. Sok-sok fénykép őrizi ezeket a szép emlékeket.

Sajnos, az évek során a létszámunk egyre csökkent. Sokan meghaltak, vagy más okból nem tudtak már eljönni a korábban igen jó hangulatú és bensőséges találkozókra. A Baráti Kör Vezetősége hosszú dilemma után úgy döntött, hogy megkeresi írásban tagjait, valamint felkutatja azokat az endrődieket, akik sajnos távol élnek szülőfalujuktól. A Baráti Körnek tovább kell élnie! Szükség van minden régi tagra, és reméljük, hogy a tagoknak is hiányzik a régi, és új barátokkal való találkozás. Ezért keressük azokat is akik még eddig nem tartoztak tagjaink közé.

A múlt év őszén levélben, majd újságunkban elküldött kérdőíveinkre adott válaszokból tudjuk, hogy vidéki olvasóinknak többsége vagy tagja a Baráti Körnek, vagy tagjai sorába kíván lépni.

A válaszok elemzése során arra is fény derült, hogy 74,2%-uk azt szeretné, hogy az egyesület székhelye Endrőd legyen.

Azt is tudjuk, hogy 90,3%- rendszeresen olvassa VÁROSUNK-at. Így hát arra az elhatározásra jutottunk, hogy ez úton is, újságunk lapjain is, hírt

adunk készülő találkozónkról.

Nagyszabású ünnepségsorozattal szeretnénk kedveskedni mind azoknak, akik haza látogatnak. Segítségünkre lesz ebben Hornokné Németh Eszter, a Honismereti Egyesület vezetője, Ladányi Gáborné, a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola igazgatónője.

A találkozót kétnaposra tervezzük. Szállásról gondoskodunk, akiknek erre szükségük lesz.

Május 23-án délután 4 óraker kezdődik az ünnepségsorozat, Hornok Imre endrődi festőművész bemutatkozásával. Kiállítását Dr. Ugrin Emese művészettörténész nyitja meg a Községi Házban.

Ezt követően kb. öt óraker kerül sor Márton Gábor: „Rózsahegy Kálmán” című könyvének ünnepélyes bemutatására az endrődi könyvtárban. Jelen lesznek: Rózsahegy Marika Amerikából, a Nemzeti Színház igazgatója, Cenner Mihály színháztörténész, s több Rózsahegy tanítvány.

S végül a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola GALA estje köszönti az egybegyűlteket a Községi Ház nagyertermében.

Május 24-én délelőtt 11 óraker találkoznak a Ligetben, az Általános Iskolában. Programunk a következő:

Beszámoló, és a régi vezetőség lemondása, az egyesület céljának, programjának megfogalmazása,

új vezetőség választás döntés az egyesület székhelyéről hozzászólások, vélemények

Ladányi Gáborné igazgatónő bemutatja az iskolai állandó emlékkiállítását.

Kérem, aki tudja, adja át azoknak az ismerőseinek a hírt, akikhez nem jut el az újság. Ezenkívül május hóban küldünk meghívót is. Kérem, hogy akinek szállásra lesz szüksége, vagy bármilyen más kérdése van, írjon, vagy telefonáljon!

Címem: 5502 Gyomaendrőd Damjanich 15, telefon: 06-66 386-323

Öszintén remélem, hogy az Endrődiek Baráti Köre találkozóra minden régi és nagyon sok új tag el tud jönni, és újra a régi kedves emlékü találkozók hangulatában tudunk beszélgetni, és örülni egymásnak.

Minden elszármazottat hív és vár a szülőföld, otthon Endrődön, május 23-án és 24-én.

Császárné Gyuricza Éva

(folytatás az 1. oldalról) ság elől menekülő fiatalok végeláthatatlan sora! Az üldözött, lefejezett egyház! A mindenükből kiforgatott parasztok százezrei! És következtek a mondívacsinnált perek!

Hányszor ismétlődik még meg a SZÓZAT szörnyű sora?

„Elhulltanak legjobbjaink a hosszú harc alatt”

Csoda-e, hogy a kisiklott erkölcs lét- és életbizonytalansághoz vezetett? Évezredes erkölcsi normákat tiportak sárba. Közel

került korunkhoz a NEMZETHALÁL szörnyű képe.

A hősök tisztelete, a hazaszeretet, az áldozatvállalás, a becsület talmi lett.

Mikor jön hát a béke napja? (A Hősök terén felállított II. világháborús emlékműről hány-szor verik le hősi halottaink neveit a vandál kezek! Mi ez, ha nem nemzetgyalázás, és nem kegyelet-sértés?)

Valóságos csoda, hogy a millicentenáriumot „megfogyva bár”, de megéltük!

MÁRTON GÁBOR

A barát nem hagy téged a sors viszontagságaiban.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

KÖZÖSSÉGI HÁZ május HAVI PROGRAMJA

1. 18 órától: Zenés mulatság a Magányosok Klubjában, vacsorával.
1. 10-18 óráig: Majális Öregszőlőben.
5. 18 órától: Gyógyda
14. 18 órától: Cukorbeteg klubja. Dr. Palya József előadása: Keringési zavarok címmel.
16. 18 órától: „Megpróbáltuk...Első Magyar Csomolungma expedíció 1996.” Diavetítéssel egybekötött élménybeszámoló. A belépés díjtalan.
18. 16 órától: Társastánc vizsgabál.
23. 10 órától: Gyermekműsor, Zenebohóc c. Belépő 100 Ft.
24. 18 órától: TEAHÁZ. India és Tibet hangjai. Előadók: Bácskai Gabriella (tibeti éneklő edény) Jeszenszky István (sarod) Belépő 100 Ft.
23. 16 órákor kezdődik az ünnepség sorozat, Hornok Imre endrői festőművész bemutatkozásával. Kiállítását Dr. Ugrin Emese művészettörténész nyitja meg. Ezt követően kb. öt órákor kerül sor Márton Gábor: "Rózsahegy Kálmán" című könyvének ünnepélyes bemutatására. Jelen lesznek: Rózsahegy Marika Amerikából, a Nemzeti Színház igazgatója, Cenner Mihály színháztörténész, s több Rózsahegy tanítvány. Gálaest, Rózsahegy Általános Iskola műsora.
24. 18 órától: A Nyugdíjas Klub vacsorája.

A KÖRÖS RT KÖZGYŰLÉSE

Másodszor tartotta meg mérleg-megállapító közgyűlést a KÖRÖS TERMÁL HOTEL Részvénytársaság. A beszámolókból kirajzolódott, hogy az 1996-os év, mely a felkészülés éve volt, kielégítő eredménnyel zárult.

A közgyűlés új igazgatósági tagként egyhangú szavazással megválasztotta Tímár János urat. Az ügyvezető igazgatónak, aki ismertette az igazgatóság javaslatát az új igazgatósági tag jelöléséről, nem kellett sokat indokolni a javaslatot, hiszen Tímár Janit az egész városban jól ismerik, aki nemcsak hogy jól vezeti a jó nevű Dreher sörözőjét, de bálók, vacsorák rendezésében is ott van mindenütt, és kiveszi részét a megyei kamarai munkából is.

A közgyűlés másik nagy eseménye a zárt körű tőkeemelés volt, melynek során a Kísreti Gyógyzállóért Alapítvány, és magánszemélyek együttesen 4 millió ötszázezer forinttal gyarapították a tizenhatalmilió-négyszázkilencven-ezer forintos alapítványt.

A részvénytársaság közgyűlésén elhangzott az is, hogy még ez évben újabb tőkeemelésre kerül sor, mert cél, hogy az Rt. megközelítse a 40 milliós tőkét.

Dr. Gellai Imre úr, az igazgatóság elnöke utalt arra, hogy elszánt törekvésünk a gyógyzálló megépítése. Épp a közgyűlés napján kezdődtek ígéretes tárgyalások egy francia befektetővel, mellyel a kezdeti tárgyalásokat még e hónapban Budapesten folytatni fogják.

A közgyűlést megtisztelte Dr. Dávid Imre polgármester úr, aki rövid köszöntésében reményét fejezte ki, hogy e nagy vállalkozás előbb-utóbb sikerrel zárul. Kilátásba helyezte, hogy az önkormányzat részéről minden segítséget meg fog adni ahhoz, hogy az Rt. terveit megvalósulhassanak.

Császár Ferenc

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Városi Képtár pályázatot hirdet Corini Margit születésének 100., halálának 15. évfordulója alkalmából tetszőleges technikájú festmények és grafikák készítésére az általános iskolák felső tagozatos és a középiskolák tanulói számára a művészeti kedvenc témáiból:

1 „Az éjszaka arcai”

2 „A tenger”

Minden tanuló mindkét témakörben 1-1 munkával pályázhat. A pályázat jelíges! A képek hátoldalára kérjük, csak a jelíget írják fel. Továbbá minden munkához lezárt borítékban írják meg a pályázó nevét, korát, iskoláját. A borítékban kívülről csak a jelíge és a témakör szerepeljen!

Beküldési határidő: május 20.

Eredményhirdetés június 10-én, a művészeti nevé napján 15 órakor lesz.

A képek leadhatók a Képtárban nyitvatartási időben:

Kedden és csütörtökön 9-től 13 óráig

Szerdán és Pénteken 13-tól 16 óráig

Szombaton 14-től 16 óráig.

A díjazottak értékes jutalomban részesülnek.

GYOMAENDRŐD AZ INTERNETEN - Szeretnénk egy gyomaendrői internetes címgyűjteményt készíteni, mely két részből állna:

- gyomaendrői internetes helyek, címek (ma még igen kevés van)
- Gyomaendrődről elszármazottak, de lakóhelyükkel kapcsolatban tartók (vagy tartani óhajtok)

Ezért kérek mindenkit, akik fel szeretnék kerülni a gyomaendrői címtárba, írják meg címre E-mail, vagy WWW címüket (ha van).

Iványi László E-mail: ivanyi@moha.szikszi.hu
http://www.szikszi.hu/isk/gellert/

GRATULÁLUNK!

DUSA KATALIN, a szekszárdi Illyés Gyula Tanítóképző Főiskola első éves hallgatója az Országos Tudományos Diákköri Konferencián harmadik helyezést ért el

az endrői járványkórház történetéről szóló dolgozatával. A hallgatót a témában felkészítette: Róza Olga a gyomaendrői Kner Imre Gimnázium történelem-pedagógia szakos tanára.

Mindkettőjüknek szívből gratulálunk.

Eredményeink

Ebben a tanévben országos tanulmányi verseny indult matematikából és magyar nyelvtanból a katolikus iskolák között.

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskolából nyolc másodikos tanuló nevezett be a RÜGYECSKE néven folyó vetélkedőre.

A feladatok írásban jöttek Budaörsről. A három forduló után a legtöbb pontot gyűjtő két tanulónk jutott be a középdöntőbe:

Rác László: matematika

Mándi Vivien: nyelvtan

Gratulálunk a szép eredményekhez, további sikeres szereplést kívánunk!

In memoriam

„Eredj, ha tudsz, eredj, ha gondold
Hogy odakinn a világban nem ácsol
Szívedből az élő, érző fából
Az emlékezés új kereszteteket.”

Reményik Sándor

SZABÓ ELEK

Endrőd
1911-1961

Gazdáikodó család hat gyermekéből az ötödiknek született. Már elemista korában kitűnt éles eszével és csodálatos kezével társai közül. A helybeli polgári iskola kitűnő elvégzése után Szegedre került. A Királyi Katolikus Tanítóképző növendéke lett. Ott is eminens diák volt. Mikor a kitüntetéses oklevéllel búcsút vett kedves iskolavárosától, annak igazgatója meglehetősen ajándékot küldött az Endrődi Egyházi Iskolaszék elnökének, Csernus Mihály apátplébánosnak:

„...Tiszta szívvel merem ajánlani tanítványunkat, aki öt éven át iskolánk büszkesége, a tanulók mintaképe volt. Képessége, szorgalma, ügybuzgalma a tudomány és erkölcs szempontjából egyaránt követni való. Igen alapos pedagógiai felkészültsége biztosíték, hogy az oktató és nevelő munkát magas szinten, és sikeresen képes megoldani...”

Hazatérve beadta pályázatát, azonban csak „repülő helyettesként” nyert alkalmazást havi 20 (húsz!) pengő bér mellett. (Akkor egy kezdő tanító fizetése 100 pengőre rúgott.)

(Egyetlen alkalommal nekem is volt szerencsém hozzá. Az akkor megszokott nádpálcás fegyelmézést Ő egy hurkapálcával cserélte fel. Nem csoda, hogy egyetlen tanítási nap alatt megkedveltük a fiatal tanító urat.)

Endrőd külterületének délnyugati részén, a szarvasi határ szomszédságában nagyon kívánatos volt egy iskola létesítése. A szomszédos tanyai iskolák 4 km-nyi távolsága miatt nélkülözhetetlen volt.

Az első tanév elteltével magán iskolát szervezett Polyákhalmon, egy nagyobb méretű, üresen álló istálló átalakításával. Az új iskolát fél-száznál is több gyermek népesítette be az induló évben. A hiányzó oktatási eszközöket remek, saját készítésű eszközökkel pótolta. Délelőtt tanítás folyt, délután könyvtár, olvasóköri lett. Az iskolahagyott fiatalokat is maga köré gyűjtötte, és színvonalas művelődési estéket, ismeretterjesztő előadásokat rendezett. Két év múlva a modern tanyai iskola építése is megkezdődött. Évtizedeken át szolgálta gróf Kieblersberg Kúnó elképzelését. Annak Ő volt az első tanítója. Hét évi működése

kedvezően változtatta meg az „Isten háta mögötti” tanyavilág képét.

Tanítványai közül kiemelkedik Timár Máté, jó nevű író, aki az „En nevelőszüleim” írásában így emlékezik rá:

„...Szabó Elek tanító úr falumbeli születésű volt. Ismertük még a nagyapját, apját, testvéreit is. Talán azért állott olyan közel hozzánk, mert azok is csizmában jártak. Neki a lázadás merészségét köszönhetem, pedig a világ legszerényebb embere volt, míg élt. A tanyaiak új iskolát akartak. Szabó Elek az alig 20 éves tanító a semmiből létrehozta az új iskolát. A rebellis szülőktől kibérelt egy tanyát, kiverették a közfalakat, földbevert karókra padokat ácsoltak, és jónapot hatóság, elkezdődött a tanítás. Házszám szerint hordtuk a tűzrevalót, megéltünk a tanév végéig. S azt is neki köszönhetem, hogy egyáltalán magasabb iskolába kerültem. Ő beszélt rá édesapámat, egyetlen mondatomért: „Krisztus Urukun mán gyerekekővel megtanulta, hogy szegénynek lenni rossz!”

1940-től Endrőd belterületén működött. Ekkor már nős volt, három gyerek apja. S idős, megrokkant szüleiért is gondoskodott.

1944 őszén behívták katonának, testi-lelki jó barátjával, Paróczai Gergellyel. Harminchárom évesen Érsekújvárra vonult be újoncnak. Aztán nyugat felé sodródtak, Ausztria, Németország. A zűrzavarban elszakadt földijétől, s a háború végén a Dán tengerparton amerikai hadifogságban hozta össze őket a sors.

1946-ban tértek haza. Ez időtől haláláig szülőfaluja nevelője volt. 1949-től '56-ig igazgatóhelyettes. Az 56-os napokban a tantestület igazgatójának választotta. Az orosz beavatkozás után a visszatérő, előző igazgató leváltotta, s ettől kezdve szaktárgyai: magyart és történelmet tanított.

1951-53 között elvégezte a tanárképzőt, Szegeden. Igen tevékenyen részt vett az ötvenes évektől Endrőd kulturális életének fellendítésében. Tanított a felnőttek dolgozó iskolájában, pedagógus színjátszó csoport aktív tagja volt, a pedagógus énekkar szereplője lett. Az iskola keretei között működő 100 tagú úttörő zenekar részére lábhajtásos esztergapadon furulyák százait teremtette elő. Repülőmodellező szakkört és barkács szakkört is vezetett.

Családja részére maga készített modern, stabil bútorokat, ajándékdobozokat, művészi dísz tárgyakat.

1949-től a családja helyzete egyre nehezebb lett. Gyermekeit X kategóriába sorolták. Kiváló képességük ellenére igen sok küzdelemmel valósíthatták meg terveiket. Az első szülőtt Dr. Szabó Zoltán főiskolai tanár, az öccse Dr. Szabó Elek jó nevű szülész-nőgyógyász főorvos, lánya Edit tanítónő.

1961 augusztus 4-én tüdőembólia végzett vele váratlanul. A három gyermekkel itt maradt felesége, (Kovács Etelka) sok gond közt, rengeteg áldozat árán tudta csak célba juttatni kiváló gyermekeit. Amilyen hűséges feleség volt, olyan áldozatos anyaként élt és dolgozott.

A tanár úr a szarvasvégi temetőben alussza örök álmát.

Tisztelet áldott emlékének!

MÁRTON GÁBOR

MÁJUS HÓNAP ÜNNEPEI

május 3. szombat:	Szent Fülöp és Szent Jakab apostolok
május 7. szerda:	Boldog Gizella
május 11. vasárnap:	Ununk mennybemenetele
május 16. péntek	Nepomuki Szent János
május 23. szerda:	Szent Adalbert püspök
május 18. vasárnap:	Pünkösöd
május 19. hétfő:	Pünkösdhétfő
május 24. szombat:	Szűz Mária, a keresztyékek segítsége
május 25. vasárnap	Szenháromság vasárnapja
május 26. hétfő	Néri Szent Fülöp áldozópap

Április 20. a Jó Pásztor Vasárnapja, papi hivatások világnapja is. Ez alkalomból Szegedről vendégünk volt, az ő gondolatait idézzük.

„Tegyétek tanítványaimmá a népeket”

Először is szeretnék bemutatkozni, Serfőző Levente vagyok. 1978-ban születtem Nagyváradon, és jelenleg a szegedi Hit tudományi Főiskola első éves hallgatója vagyok. Ahogyan Jézus küldte tanítványait, úgy küldi ilyenkor hivatások vasárnapján az egyház kispapjait plébániákra, hogy tegyenek tanúságot az Istentől kapott meghívásokról.

Én kiskoromtól fogva vallásos családban nevelkedtem, ami gyermekkoromtól kezdve egy istenkapcsolatot alakított ki bennem. Köszönet jár ezért a szüleimnek, a nagyszülőknek, és keresztszülőimnek, akik sokat segítettek egy keresztyén közösségben való nevelkedésben. Fiatalabb koromban, mikor csak ministrálgattam a templomunkban, nem is gondoltam volna, hogy az Úr engem fog meghívni arra, hogy pap legyek. Miért pont én? - tettem fel a kérdést magamban sokszor, de ma már tudom azt, hogy nem az én dicsőségem az, ha pap leszek. Az Isten így Téged is meghívhat az Ő szolgálatára, csak hívó szavára kell figyelned, amit az imákban és a csendben tudsz igazán meghallani.

A középkor harmadik osztályába jártam, amikor egy plébános atya a papokról, a szerzetesek életéről mesélt, ami engem akkor annyira megérintett, hogy én ott eldöntöttem, és bennem megfogalmazódott az, hogy pap leszek. Azóta eljárók lelkigyakorlatokra, ifjúsági találkozókra, sőt, nagyon sokat jelentek számomra az az ifjúsági csoport, ahová tartoztam, és ahol mindig biztonságot találtam. Isten az életemben célt jelent, egy barátot, aki mindig, minden nap vigasztal ha szomorkodom, és egy végtelen irgalmú szeretetet.

Ma nem csak a szolgálati papságra kell gondolni, hanem a világiak hivatásait is imába kell foglalni. Fel kell tegyük a kérdést: mit vár el tőlünk az Isten? Kitől mit vár? Az Isten mindenkitől annyit kér, amennyit képes adni az éltéből. Például egy felelős anyának, vagy apának lenni, felelős tanárként illetve orvosként szolgálni úgy embertársainkat, hogy lelkiismeretesen végezzük munkánkat.

Szeretném szemléltetni ezt egy rövidke történettel: volt két szerzetes testvér, akik olvasták egy könyvben, hogy van egy hely, ahol az ég és a föld összeér. Eldöntötték, hogy megkeresik, és el is indultak. Az úton sok veszélyen mentek keresztül, de egyszer megérkeztek arra a helyre. A könyvben még azt is olvasták, hogy van egy ajtó amin kopogtatni kell és amögött lesz az a hely. Mikor tehát megérkeztek, kopogtattak, kinyílt az ajtó, és saját céljukban találták magukat. Ebből megértették, hogy az a hely, ahol a föld az éggel összeér, itt van a földön. Vagyis ahová az Isten rendelte őket, ott van a helyük. Nekünk is abban a hivatásban kell szolgálnunk Őt, amit tőle kapunk.

Ezért nagyon fontos a lelki életünk folyamatos „edzésben” tartása. Ez pedig nem lehet másképp tenni, csak imával. Imával egymásért, a papi hivatásokért. S végezetül szeretném megköszönni az eddig mondott imákat, mellyel bennünket segítettek, és kérem továbbra is a kedves hívek imáit értünk és egymásért.

Katolikus krónika

MISEREND MÁJUSBAN

Endrőd

vasárnap: reggel 8, este 7 óra, hétköznap: reggel fél 8

Öregszőlő, Szent Imre iskola: május 4, délután 3 óra
(minden hónap 1. vasárnapja)

Nagylapos: május 18, du. 3 óra (a hónap 3. vasárnapja)

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola kápolnája:
május 11-án délután 3-kor az édesanyákért, 25-én fél 12-kor

Gyoma:

Vasárnap 11 óra, hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint

Hunya

vasárnaponként: délelőtt 10 óra
hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és szombaton: este 6 óra

VIZSGÁK ELŐTT

Isten engem minden állapotomban szeret, akár hogy sikerül a szigorlatom, akár mennyit tanulok vagy nem tanulok, és nem fog jobban szeretni, ha tanulok, és kevésbé jobban, ha nem. Én azzal szeretem Őt jobban, hogy elvégzem az állapotbeli kötelességemet, de ha nem, akkor is átölel Isten szeretete. És sokkal fontosabb az élet igenlése, az életnek örvendés, a lehetőségekre nyitottság, a lét tudatosítása (hiszen Isten lényege - „vagyok, aki vagyok” - éppen Szt. Tamás szerint a Lét), az azzal való élés, hogy Isten engem, téged, határtalanul, szinte félelmetesen nagyon (innen fakad a vallási élmény - Rudolf Otto szerinti - „mysterium tremendum et fascinans” meghatározása) szeret! És ehhez a határtalan szeretethez részedről csak az kell, hogy dönts, hogy egész életed ezen a szereteten alapozva szeretnéd megélni, hogy ebbe szeretnél megkapaszkodni, ha összeomlanál: hogy Isten szeretete váljon lelki miliődé. És ha vétkezem is, határtalanul boldog vagyok amiatt, hogy nem szűnik meg Isten szeretete irántam, és Krisztus megváltó tette annyira kimeríthetetlen, hogy magától értetődik számomra, hogy bánom vétkeimet, mulasztásaimat, mert ellenállhatatlanul vonz a határtalan szeretet (ahogy János is mondja, „Az Isten szeretet”, 1Jn 4, 16). - Köszönöm, Atyám, hogy elfogadsz olyannak, amilyen vagyok, és viszonszerethetlek!

Hűség? „Resurrexit, sicut dixit, alleluia” (Föltámadott, amint mondta, alleluja) - ez tetszik legjobban a Regina caeli laetare-ből (Égi királynő, örvendezz): valaki, aki hú, aki ha mond valamit (ti., hogy feltámad), akkor azt meg is tartja: akire lehet életet alapozni, mert sohasem hagy cserben. Aki, ha megígér valamit (Lk 24, 49a), azt betartja. És mi valóban tanúi vagyunk annak (Lk 24, 48), hogy a tenyerén hord bennünket, „hogy kőbe ne üsd lábadat” (Zsolt 90, 12)... Ezt kell tudatosítanunk mások számára is (Lk 24, 47), hogy valóban mindenki meg van hívva az üdvösségre, akár keresztyén, akár zsidó, akár pogány, ahogy Szt. Pál írja a Rómaiakhoz: „Nincs különbség zsidó meg pogány között, mert mindnyájunknak egy az Ura, aki bőkezű mindazokhoz, akik segítségül hívják.” (Róm 10,12).

Biacsi N. Dávid
egyetemi hallgató

„OT HUL A NOP MINDEN ESZTE LESZENTÜL”

A fenti idézet egy olyan költő - Lakatos Demeter - verséből való, aki a magyar nyelvet nem iskolában (hiszen magyar nyelvű oktatás nem volt és most sincs), hanem családi körben és Szabófalva közösségében tanulta. Ez a nyelv pedig, amit a moldvai magyarok (csángók) beszélnek, felidézi a középkori magyar nyelvet, és ezért különösen értékes számunkra.

Ily módon nyelvtudásaink most - a XX. század végén - rekonstruálhatják nyelvünknek több száz évvel ez előtti változatát.

Ugyanígy igaz ez a zenetudományra és néprajzra is. A moldvai magyarok felkeresése felér egy történelmi utazással.

A magyarság moldvai jelenlétére több féle elmélet született az elmúlt században. Ezek egyike szerint, még a honfoglalás idejéből maradtak ott magyarok. Ez ugyan nem zárható ki, azonban falvaik a későbbi századok viharaiban minden bizonnyal elpusztultak. A mai magyarok moldvai ősei nem keletről, hanem nyugatról a Kárpát medencéből kerültek mai lakóhelyükre a honfoglalás után. A róluk szóló írott adatok ugyancsak ezt igazolják. A tatárjárás után IV. Béla király igyekezett megerősíteni a Kárpátok előterét a mongolok visszatérésére számítva. Az 1240-es években katonai őrhelyeket létesített a Szeret

mentén, a folyó nyugati partján. A kor szokása szerint családostól érkeztek a katonák, akiknek telepei zárt láncban sorakoztak védvonalat alkotva. Az eredeti telepek lakossága jelentősen megfogyott az évszázadok folyamán, azonban Moldvába újabb és újabb magyar (székely) csoportok érkeztek a különböző üldözések elől menekülve. Az utolsó nagyobb kirajzás a mádэфalvai veszedelem (1764) után történt, mikor székelyek ezrei menekültek a Kárpátokon kívülre, hogy aztán 10 év után nagy részük Bukovinában leljen új hazára.

A moldvai magyarság azonosságutadata egyértelműen katolikus mivoltában nyilvánul meg.

Hosszú évszázadokon át nyelvüket is az egyház segítette megőrizni iskolák létesítésével.

A magyar papok hiányával lassan megszűnt az anyaországgal való kapcsolat, és sokáig elfelejtett népcsoporttá váltak. Ezt még csak fokozta az erőszakos elrománosítás és „elmagyarosodott románokká” nyilvánításuk.

Az utóbbi időben talán nagyobb figyelem irányul rájuk. Az 1990-ben alakult LAKATOS DEMETER EGYESÜLET egyik fő célja, hogy megismertesse a moldvai magyarságot, hiszen ők az egyetemes magyarság része. Ezt a cél szolgálta az endródi tájházban megrendezett kiállítás is március 24-től április 13-ig.

GIRICZ LÁSZLÓ

Mi lesz a „NAPKELETI” vendéglő helyén?

Jártunkban, keltünkben megakad a szemünk a Gyomaendródon álló volt Napkeleti vendéglő láttán. Mi készült itt? Ennek járt utána szerkesztőségünk egyik tagja.

- Megszűnt a kocsmá? Létezik ilyen Gyomaendródon? - A kérdésre **Varga Lajostól** kaptuk a választ, aki korábban az ENCI-ben dolgozott, mint technológus. -

- Igen, jól érted. A Napkeletit az ÁFÉSZ-től vásárolta meg a SEVRO MODELL CIPŐIPARI BETÉTI TÁRSASÁG. Én ennek a BT-nek egyik tagja vagyok, és képviselője. Elhatároztuk, hogy a kocsmá helyén munkahelyet létesítünk.

- Fantasztikus! Akkor ez a BT területünkön már a huszonötödik (mások szerint a 43-ik) cipőipari vállalkozás.

- Természetesen. Az átalakítás, a központi fűtés, az esőcsatornázás, festés-mázolás munkálatokat a GYOMASZOLG végezte. Nagyon megvoltunk munkájukkal elégedve, mert határidőre készültek el, és minőségi munkát végeztek. A felújítás legalább annyiba került, mint az épület megvásárlása.

- Milyen cipőt gyárt a társaság?

- Női divat- és utcai cipőket készitünk.

- Mennyien dolgoznak a BT-ben?

- Jelenleg 10 fő cipőgyártó szakmunkást foglalkoztatunk.

- Munkanélkülieket alkalmaznak-e?

- Nem. A meglévő létszámot nem tervezzük bővíteni. Elsősorban a minőségi munkára törekszünk, szakmunkásokkal.

- Kereseti lehetőség?

- Gyomaendród viszonylatában tisztességesnek mondható kereset az amit a társaságtól fizetés címén haza lehet vinni.

- Hallottam, egyéni megrendelést is vállaltok, mit jelent ez?

- Igen Ha valaki a lábára nem kap megfelelő méretű lábbelit, vállaltjuk, hogy akár egy párat is elkészitünk részére. 34-től 42. számig.

- Hallhatnák pár szót további terveikről?

- A meglévő épületet kell majd tovább bővíteni a termelés szükségleteinek megfelelően. Továbbá az udvar parkosítása és rendbetétele is a feladatunk.

- Köszönöm a beszélgetést. Jó munkát, jó gazdálkodást és sok megrendelést kívánok, hogy legyen mindig bőséggel megrendelés, és ezzel együtt megélhetése minden dolgozótoknak.

- Én is köszönöm, hogy a VÁROSUNK szerkesztősége megkeresett bennünket. Azt kívánom nektek, hogy minél több olyan aktualitásról írjatok, ahol új munkahelyek létesítéséről lehet majd olvasni.

UNGVÖLGYI JÁNOS

ANYÁK NAPJA ALKALMÁBÓL SZERKESZTŐSÉGÜNK SZERETETTEL KÖSZÖNTI AZ ÉDESANYÁKAT, A NAGYMAMÁKAT, A DEDMAMÁKAT!

Ez alkalomból tesszük közzé a halhatatlan költő Mécs László ugyancsak halhatatlan költeményét, és kívánunk minden édesanyának sok-sok boldogságot, s leljenek gyermekeikben minél több örömet.

Mécs László 1895-ben született Hernádszentivánban. A kiemelkedő képességű egyetemista belépett a Premontrei szerzetes rendbe. A két világháború között ünnepelte költő. Gyönyörű zengésű, mély értelmű, szociális érzékenységről tanúskodó költeményei előadójaként sok helyre hívták vendégszerepelni. Egyik költeménye az „Imádság a nagy Lunatikusért” címmel nemzetközi bonyodalmat is okozott, mert felismerhető volt benne a LUNATIKUS (holdkóros) alakjában Hitler.

Később koholt vádak alapján perbe fogták, és 1953-ban elítélték. Fogságából 1956-ban szabadult. Ezután Pannónhalmán, Csornán, Túrján, Bakonybélen élt. 1961-től haláláig az idős szerzetesek pannónhalmi szerzetes otthonában volt.

1978. november 9-én távozott az élők sorából.

A királyfi három bánata

Amikor születtem, nem jeleztek nagyot messiás-mutató különös csillagok, csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok.

A többiek láttak egy síró porontyot, de anyám úgy rakta rám a pólyarongyot, mintha babusgatná a szép napkorongot.

Maga adta nékem édessége teljét, úgy ajándékozta anyasága tejét, hogy egyszer a földnek bennem kedve teljék.

Isten tudja honnan, palástot kerített, aranyos palástot vállamra terített, fejem fölé égszín mosolygást derített.

Ma is úgy foltozza ingemet, ruhámat, ma is úgy szolgál ki, főzi vacsorámat, mint királyi ember királyi urának.

Amerre én járok, kövek énekeltek, mert az édesanyám üzent a köveknek, szíve ment előttem előre követnek.

Amíg ő van, vígan élném a világon, nem hiányzik nekem semmi a világon, három bánat teszi boldogtalanságom.

Az egyik bánatom: mért nem tudja látni egymást a sok ember, a sok-sok királyfi, úgy, ahogy anyuk tudja őket látni?

A másik bánatom: hogyha ő majd holtan fekszik a föld alatt virággá foszoltan, senki se tudja majd, hogy királyfi voltam.

Hogyha minden csillag csupa gyémánt volna, minden tavaszi rügy legtisztább gyöngy volna: kamatnak is kevés, nagyon kevés volna.

Hogyha minden folyó lelkemen átfolyna, s ezer hála-malom csak zsolttárt mormolna, az én köszönetem így is kevés volna.

Hogyha a föld minden színmézét átadom, az ő édességét meg nem hálálhatom, ez az én bánatom, harmadik bánatom.

Megjelent 1930-ban a költő

„Az ember és ámyéka” c. kötetében.

Képünk:
Mécs László
1970-ben
(Alapf. felv.
Pannónhalmán)

Anyuka altatója

Hallod a csöndet? Itt az este.
Bársony cipőjét megkereste,
Felhúzta, s hipp-hopp perdült fordult.
Lépte nyomán csillag csikordult.
Szikrát szitált holdfény sugaron,
S szemedre szállt, mint színes álom.
Ígér ezernyi tarka képet:
Zsongó zenét, tündérmeséket.
Tied lesz mind, csak aludj kincsem!
Ringat a csönd. Lásd, szellő sincsen.

Jó éjszakát!

Jó szél derűt hozzon
Sötét felhők szállnak,
Szelek muzsikálnak.
Fény eillan,
Villám cikkan,
Ostoros zápor támad.

Jó szél derűt hozzon!
Eső ne porozzon!
Fény, ha villan,
Gyöngyöt csillan,
Melege ránk ragyogjon.

TÁNCOLÓ LÁNY

NÉZD. AMINT KERING, A FÉNYT KERESVE
KARODBA SIMUL HAJLÉKONY TESTE.
FEHÉR. HARMATOS KIS VIRÁGSZÁL
S ÉRZED. HOGY NINCS TÖBB NÁLA SEMMI!
KIS PILLANÇO. SZÍVEDRE SZÁLLT PILENNI

IVÁNYI MÁRIA

ESEMÉNYEK, TÖRTÉNETEK GYOMÁN 1848 - 1849 - ÉS AZ ÖNKÉNYURALOM IDEJÉN

III. Rész

1850-1851-ben a megyefőnök által jóváhagyott előljárási - a karhatalommal, zsandárokkal megerősítve - bujkáló honvédekkel, az osztrák hadseregbe sorozott, de jelentkezni nem akaró legényekkel bajlódott. Olvasgatva a levéltárban megőrzött „történetleírásokat” úgy tűnik, hogy a „város cselédei” nem erőltették meg magukat túlságosan a végzéseik „parancsolatokat” végrehajtásában. A következőkben röviden egy-két ilyen történetet ismertelek. 1850. január 25-én este Kató Mihály, Domokos Sándor hadnagyok (mezővárosokban a bírák segítőtársai voltak rendészeti tennivalókban. Eredetük valószínűleg visszanyúlik a török hódoltság alatti önszerveződő paraszti önkormányzat működésének idejére. Akkor a szerepük, hatáskörük jóval nagyobb volt), Makcsai József, Polus Péter, Fekete Lajos, Szilágyi Péter, Schwalm György kisbírák, Sütő István, Szabó István bakterek lettek leküldve, „azért, hogy itt-ott a korcsmákban rendtelenség ne történjék, valahol csavargókra tanálnak azokat megfogják. ...Amikor Kovács Márton korcsmájához értek, észrevették, hogy Szerető Lajos, Sallai Sándor szökött honvédek a többi borivók között mulatnak. Ekkor két kisbíró az egyik hadnagy visszaküldötte a „...Persecutorokrét, kik a 'Város másik részén patroliroztak...”, a többiek bementek, de semmit nem találtak, a korcsma tele lévén mulatozó fiatalokkal. Ámbár két honvéd felugrott az asztalra „...mutogatta még a 'csizma szára mellett is a 'pi 'stolokát, s a felvont p'istolokkal verte a gerendát.” Amikor megérkezett Juhász Mózes persecutor azonnal „öln kapta Szerető Lajos honvédot”, Gálos István perzekutor pedig Sallai Sándor honvédot, és vitték ki őket a pítvarba. Ezalatt a város cselédjei - ahogy akkoriban hílták őket, „a város kutyái” a kocsmában bent lévő sok ember visszatartóztatásával küzdöttek, hogy azok utánok ne rohanjanak, „...úgy-hogy mindenki erejét felülmúlólag elvót foglalva.” Úgyannyira, hogy valaki mind az ivóban, mind a pítvarban elfújta a gyertyát. A sötétben a zaj nevedett és mindkét honvéd „...írtóztató káromlások között kifejtődött fogvatartói kezei közül...” majd berohantak a házba és felvont puskával kezeikbe kiállították

„...Az Istenit van-e még idebe város kutyája?...a város cselédjei erre kirohantak...a honvédek utánok, és a kapuból közé lőttek a 'chselédeknek, kik azután nem mertek többé utánok menni.”

1850. december 12-én az előljárási kiküldte Kató Mihály hadnagyot, Makcsai József kisbíró, Sütő István baktert, „a' végett, hogy Kruchió Mihály bérest Szilágyi Balázst ki a 'felsőbb rendeletek értelmében katonai besorolás alá eső egyén volt, annak rende szerént tisztességesen hívják fel a' Város Házához. Kruchió Mihály gazd'uram házához érvén a' lakszobában találván mind a' gazdát, mind a' bérest, mihelyt küldetésük célját nyilvánították elsöben is a gazda azt válaszolta ; nohát Balázs katona leszel, de az én házból senki istenfia ki nem visz, nem akarom ezt a hunczut nevet viselni melyet az apámra is ruháztak én kitisztítom magam az alól, miért fogatta el a Bíró Uram a' hidon vagy Kovács Jánosnál, vagy fogassa el midőn az udvaromból kimegy, ne hogy azután azt mondja a' világ hogy ezt is mint a' másik bérestemet én adtam katonának és bérest ne kapjak többet.” Erre magát a legényt szólították fel, hogy jönne velük, de az azt válaszolta; „Jöjjön elő Bíró Uram ha baja van vélem.” Hiába kapacitálták, fenyegették Kruchio Mihályt, nem engedett a 48-ból. Egyre csak azt hajtogatta; „...ő az Istennek sem adja ki a házból a' bérestét, inkább meghal mint azt tegye, az ő lábára tegyék inkább a vasat, ő nem állítja elő, tudja hol van, de nem mondja meg...” Ezek szerint ekkor már Szilágyi Balázs bujdosásban volt.

A passzív ellenállásnak egy jellegzetes formája volt a külsőségekben mutatkozó kisebb-nagyobb praktikák alkalmazása. Gyomán egyik igen elterjedt módja volt ennek a kalapon való háromszínű - azaz nemzetiszerű - tollaknak, egyéb csokrokknak a viselése. Az előljárási éppen ezért 1851. szeptember 28-án rendeletet adott ki; „Felsőbb rendeletnél fogva a kalapokon viselni a szokott tollakat, vagy tollhoz hasonló természetes vagy mesterséggel összeállított háromszínű virágoknak hordása mint a' melyek a' forradalomra vissza emlékeztetnek, szigorú büntetés terhe alatt tiltatik.”

CS.SZABÓ ISTVÁN

100 éves a hunyai templom IV.

Erre a szép évfordulóra emlékezve visz-szanézzunk a múltba, az endródi plébánia Historia Domusából idézzük az idevonatkozó részeket, a korabeli helyesírás szerint.

„1925

Szent László telepen Fetzer József szarvasi plébános, pápai titkos kamarás 6 napos, igen értékes és eredményes missiót tartott. A felnötteknek 80-90%-ka meggyönt. Jézus áldja e kiváló, derék lelkipásztort. - (850-en gyöntak meg!)

A tanyai lakosság erős szaporodására tekintettel felterjesztésemre a Főhatóság binandi facultást engedélyezett a Szent László telepi lelkésznek minden vasár- és ünnepnapon (még az eltörült ünnepeken is!). A szentmisét télen 8-10, nyáron 7-10 órakor kezdődnek. -

1926

Befejezést nyertek továbbá 2 két tantermes, oltárfülkéses külön tanítói lakással ellátott öregkerti I. sz. és a kondorostanyai „Pogány Frigyes” elnevezésű, új iskolák is. - A két gyönyörű iskola ünnepélyes megáldásán résztvettek: dr. Pogány Frigyes államtitkár és Petrőczy István miniszteri tanácsos a VKM, képviselőiben, továbbá a vármegye kiváló, kath. tanfelügyelője: Szentkereszthy Tivadar is. A községi előljárási Gyomai Máté bíró és Kurilla Mihály albíró képviselték. - A megáldást és ünnepi szentbeszédet Csernus Mihály apátplébános és Szabó Frigyes kondorostanyai helyi-káplán tartották. - Az építést Cziko István ceglédi és Hajdu orosházi építésszek végezték. A két iskola 50%-os államsegéllyel több mint 700 millióba került. A politikai községet miniszteri leirattal sikerült rákényszeríteni némi hozzájárulásra (20%).

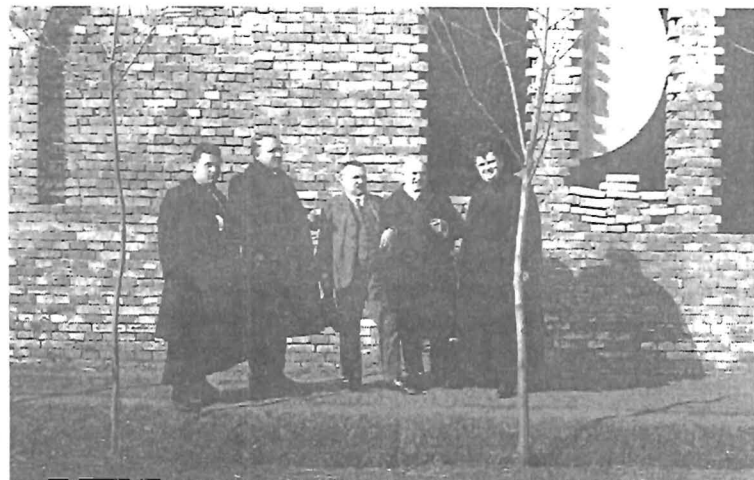
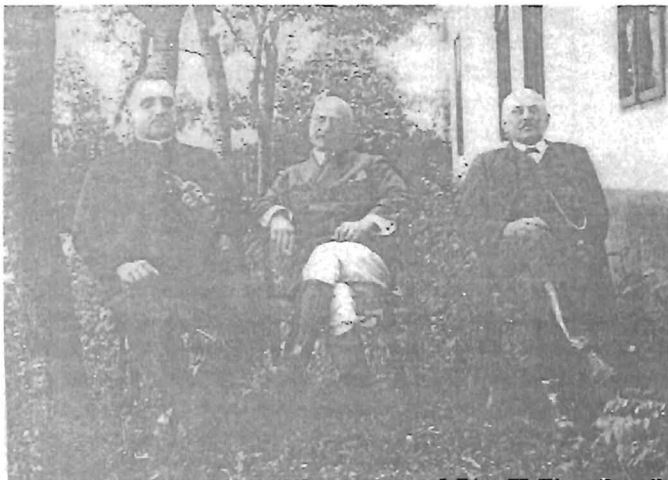
... kondorostanyai templomot is renováltattuk és díszes új toronnyal láttuk el 105 millió költséggel. A munkálatokat Cziko István végezte.”

(folytatjuk)

Jobb oldali kép:

a kondorostanyai I. sz. iskola új tanteremének építését vizsgáló bizottság tagjai: Nagy István káplán, Csernus Mihály apátplébános, Szentkereszthy Tivadar tanfelügyelő, Kádár Márton postamester, Vlagyovits István káplán

Balról jobbra: Csernus Mihály apátplébános, Karakas Albert szegedi táblabíró, Kalmár Vince világi elnök

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyiigazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkál-kodnak.”

Kós Károly
1925.

Harc a Bolyai-Egyetemért

Az utóbbi hetekben, sőt hónapokban a romániai magyar közvéleményt élénken foglalkoztatja a Kolozsvári Bolyai Egyetem problémája. Hogy megértsük e probléma lényegét, szükség van egy kis történelmi visszatekintésre, ami a kolozsvári egyetem helyzetét illeti:

1872 : Megalakul a Kolozsvári Tudományegyetem 4 fakultással; jogi, bölcsészeti, orvosi, természettudományi karokkal.

1881 : Az egyetem felveszi a Ferenc József nevet.

1919 : A román csapatok bevonulása után az egyetem Budapestre költözik.

1921 : és 1940 között Szegeden működik.

1940 : A magyar csapatok bevonulása után (Bécsi döntés) az egyetem újra működik Kolozsvárott.

1945 : Az egyetem felveszi a Bolyai János nevet.

1959 : A román hatalom erőszakosan egyesíti (N. Ceausescu jelenlétében) a román Babes Egyetemmel, az új név : Babes - Bolyai Tudományegyetem.

1959. ápr. 19. A Bolyai Egyetem megszüntetése ellen tiltakozó Szabédi László, az egyetem esztétikai tanára öngyilkossággal vet véget életének.

1959 - 1990 között a magyar falukutatásokat módszeresen visszafejlesztik, kisebb csoportok tanulhatnak csak magyar nyelven.

1990 : Halvány ígéret a Bolyai Egyetem visszaállítására, de marad minden a régiben.

1996. Dec. Az RMDSZ tagja lesz az új román kormánykoalíciónak. A koalíciós megállapodás szerint a magyarságnak joga van önálló magyar oktatási hálózatra, beleértve a magyar egyetemet is.

1997.márc.12. Victor Ciorbea román miniszterelnök Budapesten azt nyilatkozza, hogy vissza fogják állítani a Bolyai Tudományegyetemet. Pár nap múlva már Romániában helyesbít: A Babes-Bolyai Egyetemet nem választják szét, esetleg szó lehet egy másik magyar egyetem létrehozásáról. (Majd, ha lesz pénz rá!)

Az események e rövid felvázolása után, remélem olvasóink már tisztán látják a kialakult helyzetet. A harc igazából csak most kezdődik! Az egyetem magyar tanári kara, kidolgozta, hogy az első lépcsőben milyen önálló magyar tanszékek jönnének létre az egyetem keretén belül, tehát önálló magyar fakultások lennének: Természettudományi és matematikai, bölcsészeti és hozzá kapcsolódóan történelmi és más rokon szakmák, majd a jog és közigazgatás.

Ugyanakkor szükséges az oktatási törvény megváltoztatása, mert, még a régi törvény van életben, mely nem teszi lehetővé

magyar egyetem és szakmai oktatás működtetését. Ugyanakkor a Kolozsvári Magyar Diákszövetség kidolgozott egy határozat tervezetet az önálló magyar egyetem létrehozásával kapcsolatban.

Tökés László az RMDSZ tiszteletbeli elnöke szintén a Bolyai Egyetem visszaállításának szükségességéről írt az RMDSZ vezetésének, illetve a Szövetségi Képviselők Tanácsának.

Azonban román nacionalista körök részéről tovább nő a nyomás azért, hogy minden maradjon a régiben, tehát ne legyen önálló Bolyai Egyetem. A román oktatók közül 200-an „határozott tiltakozást” írtak alá, melyben igen kemény kijelentések sorakoznak. E dokumentumban többek között az áll, hogy ha politikum beavatkozik az akadémia életébe, akkor Kolozsvár az etnikumok közötti vita színterévé válhat, s ez a későbbiekben az egész erdélyi régió stabilitását veszélyezteti.

A harc tehát, ha szavakban is, de folyik, hogy ki lesz a győztes, még nem tudjuk. Reméljük, hogy a magyar oktatás illetve a Bolyai Egyetem.

STARK LÁSZLÓ

Tamás József a csíkiak és székelyek új püspöke

A romániai Magyar Szó márciusi számában olvastuk e sorokat Lukács Ferenc tollából: „Van annak már lassan két éve is, a helyi történelmi egyházakkal közösen, és természetesen a ferencesek vendégszeretetének birtokában a magyar oktatásért, az önálló Bolyai egyetemért tartottak könyörgő szentmisét a csíksomlyói kegytemplomban.

...volt valaki, akit soha nem feledek: a közel nyolcvanestendős Lukács Péter kerékpáron jött fel Csíkszentsimonból, végigállta a hosszú és világi jelképekkel is teletűzdelt szertartást, majd miközben a jóval közelebb lakók autójával igyekeztek haza, ő a csillagatlan estében visszaült kerékpárjára, és így indult Alcsíkra. Lukács Péterben minden bizonytalán volt és van a hit megfoghatatlan erejéből, s talán az is rendeltetészerű, hogy éppen ebben a nagyközségben nevelkedett Tamás József, a csíkiak és a székelyek új püspöke. Csíkiakat írtam. először és nem véletlenül, és nem is valamiféle kizáró jellegű lokálpatriotizmusból, hanem annak megcáfolhatatlan történelmi-társadalmi és egyházi tények tudatában, hogy a csíki katolikusok a vidék legfontosabb megtartó ereje maradt évszázadokon, és az igen kíméletlen huszadik századi évtizedeken át. Itt nem sokat beszéltek a templomba járás fölötté szükséges voltáról: a templomba jártak, itt nem sokat beszéltek az anyanyelv megőrzésének nemzetmentő fontosságáról: magyarul szóltak, itt nem sokat beszéltek a megmaradás nélkülözhetetlenségéről: megmaradtak. És most már maga a bizonyosság: a konzervatívoknak, a szótlannak, a világ és egyházi nyitásokkal szemben nemegyszer zárkózottnak és lépést veszítőnek nevezett csíki társadalom a leginkább megőrizte magát saját közössége jövőjének. Hogy ez meddig lesz így? Hogy a vallásszabadság köpenyébe öltöztetett politikai, vagy anyagi célzatú hadmozdulatok, a műhold égből aláüdüdulő magatartásforma változások hol ütnek rést a csíki várfalakon, azt ma még igen nehéz megmondanom.

...És az értékeknek, az értékvesztésnek, az arányoknak és aránytalanságoknak ebben az óriási kavargásában az egyház ismét tett valamit. Azt hiszem nem csupán püspököt, hanem újabb jelképet állított a Székelyföldre és Csíkba, amelyet akarva, vagy akaratlan oly sokan szeretnének legalább részben, legalább lelkekben, legalább gondolkodásban elhódítani. Ha önálló székelyföldi katolikus püspökség nem is, de Csíkszeredában minden bizonytalán lesz püspöki székhely, és talán eljövendő évszázadokon át Csíksomlyóval együtt emlékeztet majd arra is, hogy a csíkszentsimoni Lukács Péter kerékpárújtjai nem bizonyultak hiábavalónak.”

HORNOK IMRE VAGYOK

Ritkán adódik, hogy egy újságon belül, két festőművészt is bemutatunk olvasóinknak. Az egyik, művészete csúcsein, Diószegi Bíró (i)Lona, kiállításán ott voltunk, a másik most készül május 23-i bemutatkozásra délután az endrődi Közösségi Házban. Ebből az alkalomból kértük, hogy beszéljen önmagáról.

„Hornok Imre vagyok. 1952 szeptemberében születtem Endrődön. Apám asztalos volt, édesanyám mintatervező az akkori Háziipari Szövetkezetben.

Aprócska gyerekkorom óta, szinte mágnesként vonzott a természet, a varázslatos tájak, ami a mai napig sem tűnt el belőlem. Felőtt fejjel, ma is sokszor látogatok ki a Hármaskörös partjára. Az ezer csodával teli holtágak, a „zugok”, kubikgödreivel, békáktól

hangos nádasaival, a nyári melegben árnyat adó fűzeseivel, az esti tücsökzenével megigéznek. De szívemben hordozom a Körös-part öszbeforduló aranylását, a tél tündérfehérségét is.

A festészet iránti érdeklődésem 16-17 éves koromban kezdődött. Szüleimmel sok-sok képtárban, több múzeumban megfordultam. Édesapám, aki ugyancsak foglalkozott festéssel,

ébresztette fel bennem a művészet iránti érdeklődést, talán azért is, hogy megvalósulni lássa álmait fiában. Mesélt nekem a régi nagy művészekről, Szinnyei-Merse Pálról, Rippl-Rónairól és másokról. Munkácsyról, hisz ő is asztalos inasként kezdte életét. S csakugyan! Engem úgy elragadtak képei, olyan erőt láttam bennük, hogy szinte napokig nem tudtam szabadulni a látványtól. A mély színek, a fény és az árnyék szinte elvarázsláltak. Emlékszem, összevásároltam a Munkácsyról készült életrajzi írásokat, hogy minél többet tudjak meg róla.

Hogy is kezdtem?

Édesapám műhelyében talált olajjal festeni kezdtem egy kartonpapírra...

Szakközépiskola elvégzése után a Kner Nyomdában kezdtem el dolgozni. Közben soha nem lettem hűtlen a festészethez. Varázslat ez? Nem tudom.

20 évi szorgalmas munka után úgy döntöttem, hogy az elkövetkezendő időmet csak a festészetnek áldozom. Rengeteg képet hordozok magamban. Szeretném mind-mind megmutatni barátaimnak, ismerőseimnek, mindenkinek!

Képeimet megélt élményeim alapján készítem. Felidézem magamban az alföldi táj soha el nem múló szépségeit, a múlt, a jelen és a jövő egymásba fonódó képeit.

Eddig Gyomaendrődön volt néhány kisebb kiállításom. Most is arra készülök, de úgy érzem ki kell lépnem szülővárosomból, hogy mind tágabb körben ismerjék meg művészetemet, képeimet.”

Kedves Imre, reméljük kinyílik előtte a világ, amire vágysz. Kinyílik és befogad. Olvasóinkat pedig arra kérem, jöjjenek el a bemutatkozó kiállításra május 23-án pénteken délután 4 órakor az endrődi Közösségi Házba..

Császár Ferenc

Kínai vendégek a Szent Gellért Katolikus Általános Iskolában

1997. április 16-án, szerdán, kínai vendégek érkeztek iskolánkba. Nagyon örültünk, hogy a városban épp a mi iskolánkat választották látogatásuk céljává.

A delegáció pedagógusokból, népműveikből állt. Budapestről elkísérte a kollegákat Udvari Gábor úr, aki a „Soong Ching Ling” Magyar Gyermekebarátság Alapítvány igazgatója.

A vendégek el voltak ragadtatva iskolánk szépségétől, tisztaságától. Különösen a tanítási órán végzett munka nyerte el tetszésüket. Magyar és énekórát láttak, csodálták a gyerekek felszabadultságát, az órai aktivitásukat. Természetesen ezt mind tőlük tudhattuk meg, hisz az órák után rövid beszélgetésre került sor tolmács segítségével. Érdeklődve hallgatták iskolánk rövid történetét, melyet a Plébános úrtól hallhattak. Megismerhették a magyar iskolarendszer jellemzőit. Mi is ízelítőt kaptunk a Kínában folyó nevelésről, és oktatásról.

Ez a találkozás jó alkalom volt arra, hogy a két ország pedagógusai, bár nagy a távolság országaink között, mégis közel kerültek egymáshoz, baráti

léggör alakult ki a beszélgetés során.

Örömmel fogadtuk Udvari Gábor úrnak a felajánlását, aki megígérte, hogy hamarosan kínai fotó kiállítás nyílik iskolánkban.

Úgy érzem, ez a nap nemcsak nekünk, pedagógusoknak, hanem a gyerekeknek is nagy élményt nyújtott, hisz olyan embereket ismerhettek meg, akik bár nem értették nyelvünket, velünk dúdolták dalainkat, szinte résztvevői voltak óráinknak.

Velünk örültek az órán elért sikereknek.

Molnárné Majoros Katalin

Csodára vár e nő a fénysugárban

A gyomai születésű Diószegi Bíró Ilona festőművész kiállítására kaptam meghívót, Budapestre a Magyar Hadsereg Művelődési Házába április 7-re. (XIV. Stefánia út 34-36.)

Szívesen tettem eleget a meghívásnak, hisz Lona képeivel még nem találkoztam, és lapunknak még nem volt módja olvasóinknak bemutatni a művésznőt.

A megnyitó, - túlzás nélkül állíthatom, - felejthetetlen volt. A festőművésznőt szinte körülölelték művész társai, s inkább hatott egy művésztalálkozóknak, mint bemutatónak. Dr. Kesztyüs Ferenc háromszoros nemzetközi ezüstérmes grafikus és festőművész, a Független Magyar Szalon Képzőművészeti Egyesületének elnöke meleg szavakkal mutatta be Lonát, ki már immár ötödször mutatkozik be a fővárosban. Ecsetelte művészetét, azt a halk finomságot, az álomba szökő áttetsző ígézetet, mely képeiből árad. De utalt előadásában arra is, hogy sokan ma hazánkban tévutakra tértek, s válságban van az igazi művészet. Megnyitó előadásában röviden ismertette a Független Szabad Szalon Képzőművészeti Egyesület célját, törekvéseit, amelynek immár Diószegi Bíró Ilona is tagja lett. S ehhez szerkesztőségünk szívből gratulál.

A megnyitó előadás után következett Boór András író-költő, kit Lona képei ihlettek versírásra.

Verseit saját előadásában nagy tapssal fogadta a termet zsúfolásig megtöltő közönség. Majd Kalmus Péter zeneszerző, gitárművész adta elő saját szerzeményeit, Bóor András megzenésített verseit igen nagy sikerrel. S végül Hazadi Zsuzsa dalénekes citeráján, és szép énekével hozta el az Alföld üzenetét, biztatva együtt éneklésre a jelenlévőket. S ki nem dúdolta szívesen: Tavasz szél vizet áraszt...

A hangulatot tovább fokozta a tárlat megnyitása, hol kik-ki hosszabb-rövidebb ideig gyönyörködhetett az alkotásokban.

Kedves Olvasóink!

Szeretném bemutatni Önöknek a művésznőt, hisz talán városunkban sem mindenki ismeri életútját, s hazánk más tájain élők, sőt külföldiek, bizonyára ritkán találkoznak Vele. Hallgassuk meg Őt, mint mond magáról Lona?

„Születtem a Körösök-völgyében, ikrek havában Gyomán, ahol a művészi szintű könyvnyomtatásról híres Kner család élt és segített, támogatott annyi pályakezdő művészt.

A képzőművészettel fiatal korom óta

foglalkozom. Iskoláim elvégzése után divattervezőként dolgoztam, de közben nem szakadtam el kedves szerelememtől a festéstől sem.

Jelenleg olajjal és akvarellal dolgozom szívesen, de a pasztell is kedves maradt számomra. Témáim: a tájak, arcok, színek, érzések, a pillanatok, a mozdulatok, hangulatok, impressziók összessége. Fontos számomra az eltűnő idő megörökítése, melyeket megpróbálok reálisan, vagy hangulattól függően álomszerűen ábrázolni. Lényeges, hogy képeimmel érzelmi hatást érjek el. A bükk, lovasberényi, kétegyházi, békési, gyomaendrődi, orosházi, enyedi nemzetközi művésztalálkozások sok-sok színnel gazdagítják alkotásaimat és szakmai segítséget nyújtanak számomra.

Kiállításokon 1982 óta veszek részt.

Tagja vagyok:

- a Szabad Képző és Iparművészek Országos Szövetségének,
  - a Békés megyei Felnőtt Képzőművészek Stúdiójának,
  - a Békés megyei Képzőművészeti Szabadiskola Egyesületnek."
- (És tegyük hozzá most már e felsoroláshoz:
- a Független Magyar Szalon Képzőművészeti Egyesületnek.)

S ha minden képét nem is tudjuk bemutatni, kérem, olvassák el e néhány költeményt Boór András tollából.

KÉK ÁLOM

(Bíró Ilona festménye)

Midőn az élet feléhez érünk,
Fakóbbá válik minden reményünk.

Tovaszáll vele a könnyű álom,
Mint galamb a végtelen határon.

E lánynak sorsa im hulló bánat;
Megtörte lelkét a mély gyalázat.

Lehunyt szemével pihen az égen;
Utolsó útja vetül elébem.

Arca hullámok körébe zárva,
Élsüllyed örök hallgatásra.

Érzem: a teste már egyre emyed;
Uram!...Adj néki hű kegyelmet!

1995. október 30.

LÁNY A VÁROSBÓL

(Bíró Ilona festményére)

Lázadó víz a szeme kékje
ahogy mereng a messzeségbe
Hajában lobog az éji álom
mint remény e csontszínű világon
Elveszett lét a város ködében
arcán a sorsa, meggyötört éden
Vele bolyong a fény varázsa
- halott szerelmünk látomása

1995. október 27.

ÍRISZEK

(Diószegi Bíró (i) Lona festménye)

Csodára vár e nő a fénysugárban
miként a párja - nyíló nőszirm;
Magányunk sejlik így a néma vágyban,
el-elmerengve múltó álmokon.
Hová tűnt belőlük a régi dallam,
a szenvedély, lágy izzó fényjele?
Fogva tart még e látomás hatalma,
miképp az írisz örök végzete.
Magában áll a társtalan merengő,
de benne nyílik az élet maga;
Varázssal bűvöl - mint hűs, enyhe szellő,
s körülölel szerelmünk alkonya.

1996. április 18.

Kedves Lona!

Mindig szívesen veszünk részt tárlataink s kívánjuk, hogy egyre több s minél sikeresebb bemutatókról tudósíthassuk olvasóinkat.

Császár Ferenc

Egy reggel Palkó kistáskával a vállán, nagy bánattal a szívében búcsút vett kedves kutyusaitól, Gombóctól és Gömböctől, és elballagott az óvodába.

A nyári szünet után először ment oda, és mitagadás, eltört a mécses, mikor nagymami útnak indította.

No, ha Palkó búsu, a két kutyus se tett egyebet. Céltalanul totyogtak az udvaron, és egyre Palkó nyomát szimatolták.

Gombóc a bodzabokor alatt megtalálta kiscsajját, táltos vesszőlovát, mellékuporodott és panaszosan ugattott.

Délben aztán, mikor Palkó helyett nagyapó osztotta ki a csibecsont ebédet, Gömbóc nem bírta tovább. Lyukat kapart a kerítés alatt, és „uccu neki, vesd el magad”, elindult, hogy megkeresse Palkót. Meglátta ezt Gombóc s ő is utána eredt.

Mentek, mentek, mendegéltek az árnyékos utcán, és szimatolva kutatták, hogy hová lépett Palkó. Hamarosan rá is találtak a nyomára, és boldogan billegtek rövid lábaikon. Hanem egyszerre csak elébük topant egy idegen kisi.

- Jaj de aranyosak vagytok! - guggolt is hízelegve melléjük - Akartok az én kutyáim lenni? Finom csontot kaptok, amennyit akartok!

- Vaú, vaú! - gurult odébb Gombóc - Kapunk mi csontot a kiscsajjától, többet is, mint kénel!

- Akkor adok nektek habosan friss tejet!

- Vaú, vaú! - vakkantotta Gömbóc - Az is csorog a tejes vályúnkba minden áldott reggel.

- De tengeriherkentyűt biztosan nem kaptok! - állta el az útjukat ismét a kisi.

- Tengeri micsodát? - torpant meg kíváncsian Gombóc...

- Herkentyűt, tengeriherkentyűt! - ismételte buzgón a kisi.

- Vaú, olyat még nem ettünk! - nyalagatta száját mohó vágyal Gömbóc.

- Pedig az nagyon finom ám! - bólogatott a fiú - Én csak tudom, mert a nagybátyám tengerész!

- És azt is meg lehet enni, - gurult közelebb Gombóc.

- Azt nem, de ő hozza a tengeriherkentyűt! Tegnap megígérte. Ugye velem jöttök?

Mária néni meséi

Csavargó kutyusok

A két kutyus egymásra pislogott. Gömbóc szimatolva kereste Palkó léptenyomát, és kijelentette, hogy már nem is találja, mert annak is tengeriherkentyű szaga van. Közben hatalmasakat nyelt. Gombóc hol előre kocogott egy csöppet, hol meg vissza. Nem tudta mit csináljon. Jó lett volna enni abból a furcsa valamiből, de hűséges kis kutyaszíve Palkó felé húzta.

- Vaú, vakk - vakkantotta végül szomorúan - mégsem mehetünk veled, mert Palkó akkor sírna.

- Igen, vaú, vakk. - Söhajtotta Gömbóc is, és elbúcsúztak a kisi.

Hanem az sehogyse akart megválni a mókás kis szőrpamacsoktól. Törte hát a fejét, mit is ígérjen még nekik. Aztán egyszerre csak így szólt:

- Pedig nekünk van ám fácánmadarunk is!

Ez már sok volt a két mihaszna kutyusnak. Megadóan csóvázták a farkukat.

A fácánmadarról sokat mesélt nekik vizslanagyapó, aki valamikor vadászkutya volt. Még nyugdíjas korában is arról álmodozott, hogy csak még egyszer fácánpecsenyét szagolhatna szimatoló orra!

- Szóval jöttök? - Indult meg előttük ugrándozva a kisi.

A két szőrgombóc iparkodva nyargalt a nyomában. Már előre nyalták a szájukat a sok finom falatnak. Hanem amint betotyogtak az idegen udvarra, honnan, honnan nem, elébük ugrott egy kormos kandúr. Úgy fültövon teremtette Gömböcöt, hogy az huppanva hempergett bele egy tövises rózsbokorba. Gombócnak meg egy szemtelen csibe csipentett az orrára. Ettől úgy megijedt, hogy behátrált a kacsauztatóba. Éppen egy mérges gúnár elé pottyant. Az aztán úgy megtépázta azott bundáját, hogy Gombóc még ugatni is elfelejtett ijedében. S tetejébe ennyi bajnak, a fácánról is kiderült, hogy közönséges pulyka, a tengeriherkentyűről is, hogy csak a tengerész nagybácsi bohóka tréfája.

Hej, elbúsult erre a két kis csavargó. Bánatukban sem a csibecsont, sem a friss tejhez nem nyúltak, amit eléjük tett a

kisi. Keservesen nyűszítettek, sírtak. Nagyon fájt a szívük kiscsajjától.

- Vaú! Csak még egyszer odahaza lehetnék! - sóhajtott Gömbóc.

- Úgy kell nektek! - csipogta előttük egy-egy csipogó veréb. - Nahát ez az a világhíres kutyahűség?!

- Vaú, vakk! Majd én megmutatom, hogy milyen! - ugrott talpra Gömbóc, és most ő kapart lyukat a kerítés alatt. S mire alkonyba hullt a szürkülő délután, már ott kocogtak az ismerős ház előtt. Lopkodva bújtak át a reggel kapart lyukon.

Am Palkó mégis észrevette settenkedő kutyusait. Egész délután utánuk kesergett, leste, várta őket. Azt sem tudta hová legyen örömeiben, mikor előgurult a két kis mihaszna.

- Édes, kedves kutyuskáim! Hol jártatok, butuskáim? Míg haza nem találtatok, sokat sírtam utánatok. - futott eléjük boldog nevetéssel.

A kutyusok nagyon szégyellték magukat. Lapulva sompolyogtak a kutyaház felé. Úgy bebújtak a sötét sarokba, hogy csak a szemük világított elő, tele bűnbánó bocsánatkérés-sel.

- Jól van na! - simogatta meg bundájukat kedveskedően Palkó. - Csak aztán máskor el ne csavarogjatok! - és eléjük táalta a vacsora-csontot

Aztán csendcípőbe bújt a sűrűsödő alkony, és álmat duruzsolt a lombok közt a szellő. A kutyusok boldog vakkantással köszöntek jóéjszakát kicsi gazdájuknak, és jóllakottan heverték el puha, meleg vackukon.

Iványi Mária

Brodalmi oldal

TAMÁSI ÁRON (1897-1966)

Száz esztendeje, májusban, a havasalj virágba borulása idején az Udvarhely (ma Hargita) megyei Farkaslakán, katolikus, székely, földművelő család gyermekeként született a magyar nyelv-, novella-, regény-, drámaírás egyik legjelesebb író-jelensége, Tamási Áron. Szívárványlásával mintha a Fennvaló azt is jelképezte volna, hogy övéinek évezredes, küzdelmes sorsát, álmok, dallamok, máriás-hitvallás s eget-ostromló reménykedés nélkül elviselni bajosan lehetett volna. Hiszen már Szent László, a lovagkirály is népfellegükkel népesítette be Göcsej, az Őrség, a Morva-határvidék hatvannál is számosabb falvait. (Pl: Uhersky Brod = Magyar Brod, ahol Comenius Amos János, édesapja még Szeges Jánosnak született!) Közülük szakadtak ki a bukovinai, dévai, al-dunai székelyek, s gyarapodtak évszázadokon által a moldvai csángók. S Trianon után százezrek telepedtek át Kis-Magyarországra. Oly nehezen tartotta el gyarapodó számukat anyahonunk, a Székelyföld, melyet a Csaba-legendá (de újabban a László Gyula professzor által is megigenelt „kettős honfoglalás”) szerint Attila óta bírnak. Szülőfalunkba, Endrődre is jutott belőlük, például a Finta főjegyző, Fosztó jegyző, Dienes Izra és Tankó cimborám.

Ez a kemény valóság érvényesült a Tamási családban is. Fancsali Márta nénemasszony tucatnyi gyermeket szült hites-urának, Tamási Dienesnek (DÉNES), az alig 14 holdas gazdaságra (szűk fele se volt szántó), ha felnőtté csupán öten növekedtek is közülük. S ha Áron déd-nagybácsi, a gyulafehérvári nagyprépost időnként meg nem gyámolítja őket, bizonyára a cselédsorssal is megismerkedik némelyikük. Őkegyelmessége segedelmezte Hősünket, a játját (Ját = székelyül névtestvér, drusza) is Székelyudvarhelyre, az anyaszéki katolikus gimnáziumba, s még akkor sem vette le a válláról a kezét, amikor 1916-ban behívták katonának (hadiérettségit tett!), s az olasz fronton járörözve negyedmagával úgy megijedt, hogy félelmében elfogott negyven digó-katonát, a nagyezüst vitézségi éremért. S szinte egyidőben holtáig-barátjával, Márton Áronnal a hadnagyi rendfokozatért.

A kolozsvári Kereskedelmi Akadémián fogadásból írta meg első novelláját (Szász Tamás, a pogány), mellyel nemcsak pályadíjat nyert, hanem Benedek Elek is fiait közre fogadta. Erdélyt azonban annyira nem tudta lefordítani Transylvániára hogy alig-diplomázva nekivágott Amerikának, így első kötetét, a Lélekindulás-t már menyasszonya Holitzer Erzsébet rendezte teljessé, hazaküldött elbeszéléseiből, 1925-ben. Mely a kezdetek-kezdetén a szerveződő Helikon, és Szépművés Céh élvonalába rangosította, mire haza-honvágyazta a szíve. Munkára, vállalásra, kötetre-kötettel. S kisugárzása az ocsudozó Kis-Magyarországra is által-szívárványolt. Már a harmincas években Baumgarten-díjra érdemesült. Mintegy negyven kötetes életműve fölözi a milliós összpéldányt (csak az Ábel 200 ezres!), népi játéka (Énekes madár, Vitéz lélek, Boldog nyárfalevél) uralták a színpadokat. De rangosodott a publicisztikában (Virrasztás kötet), ha kellett üldözötteket mentett, hogy maga is üldözötté váljon.

1945 után (bár Horthy Miklós is megbecsülte), úgy tűnt, hogy tovább végtelenül a horizontja. Akadémikus lett, tiszteletbeli képviselő, akár Kodály Zoltán, sőt szóba jött a minisztersége is. Igazságérzete azonban tiltakozott a sokszor mondvacsinált háborús bűnpercek ellen, amiért Rákosiék úgy lesöpörték a szellemi élet színpadáról, hogy Nagy Imre 1953-as miniszterelnökségéig jobbadán hívei támogatásából élt. De sem nem alkudott, sem nem panaszkodott. Hiit. A vendéglátó asztalánál is keresztet vetett. S menetelt az 1956-os szabadságharc szellemi élvonalában is, mint a Petőfi Párt egyik eszmeadója, a Gond és hitvallás, valamint a Magyar fohász szerzője, melynek ürügyén nekem is meggyomlátták a szemöldökömet.

A kádári honfosztást valójában nem heverte ki soha, míg a még-alá-

valóbb Ceausescu álmai-földjén is hontalaná tette. Nem is igen lépegette át a határt hön szeretett édesanyjának megboldogultával. Engem küldözgetett testvéreihez, Márton Áron püspök atyához, hogy végső hazatérése legyen szívárványló élete végén az ámen. Az anyaföld-nyoszolyájában a fekvés a farkaslakai templom-pásztor cserefák alatt, orcával napkeletnek, az ősöknek rendje szerint. Ahová ékes székelykapun át s Servatiusz Jenő hargitai trachitkőből faragott, alkotásainak hőseit felsorakoztató emlékköve mellett vezet hozzá az út...

Minden sorstiportak, akár az Egyesült Európa jelmondata lehetne Ábeli idézete: Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne!

Hajoljunk meg az emléke előtt...

TÍMÁR MÁTÉ

Hódoló megemlékezés

Száz éve született, és tizenhat esztendeje távozott az Öröklébe Erdély hallhatatlan Főpásztora

Fenyőfa, Nap, Hold, Csillagok,
Domokos felett a hó is ragyog,
Márton Áron! aranylik ez a név,
Csík e falva szülte nagy püspökét,
az Őrtállót! Szabadon, rabkenyérén:
NON RECUSO LABOREM:
Küldetés elől nem lehet kitémem!

Szűk székely porta, erdőlés, kasza,
háborúból sérülten haza,
s elmélyülés honvesztés fölött,
és a Haza szívébe költözött.
Pásztor kellett, templom, és iskola:
NON RECUSO LABOREM:
Tettek elől nem hátrálok soha!

Üzött-mentés. Sárga csillagok:
„Bűntársakká átok lesz válnotok!”
Másik csillag: Jogot vár magyar,
s bátor püspöke is azt akar...
Elrabolják csahos akarnokok...
NON RECUSO LABOREM:
Példát nyújtva élek és halok!

Tizenöt év rabul, és „haza-zárva”,
Holttá-vélték, de egybe maradt a nyája!
Csíksomlyón a Koronás Mária
egybetartá s szabad lesz Fia.
A négy-égtájra szétsugárzó Ómen:
NON RECUSO LABOREM:
Hitemmel egy-azon a létem!

Ne panaszdold üzött kor bús magyarja,
mert sorsod az Úr nehézsre szabadta,
ád erőt is, cipelni hősi példát,
Apór Vilmost, a mártír rabonbánt,
s Márton Áront, a másik csíki bártort,
száz éve még bölcsőben világolt,
s világol, míg székely lesz a székely,
s a magyar egy a kereszténységgel.
Hidd el Testvér, nincs elveszve semmi,
amíg tudjuk egymás hön szeretni,
Ígéret ez a holnap felől:
NON RECUSO LABOREM:
Ne térjünk ki a sorsunk elől.

Budapest, 1996. augusztusában
TÍMÁR MÁTÉ

Olvasóinknak írtunk már arról, hogy tíz éven keresztül megjelent Endrődön egy igen színvonalas havilap, a Hármaskörös. Helytörténeti rovatunkban ebből az újságból közlünk mostantól olyan korabeli írásokat, melyek - feltételezésünk szerint - a mai kor újságotírója számára is érdekes lehet. Vagy azért mert, az akkori hír az eltelt hatvan év alatt dokumentummá avanzsált, vagy egyszerűen azért, érdekes lehet arról olvasni, hogy mi történt a faluban, mondjuk 1934-ben, miről tárgyalt a képviselő-testület, vagy hogy milyen volt az élet a sportpályán. Jó szórakozást!

A folyóirat bibliográfiai leírása:

Cím és alcím: Hármaskörös: Hitbuzgalmi, közgazdasági és szociálpolitikai folyóirat.

Megjelenés: első szám: 1934 június 15, utolsó szám: 1944.

Megjelenik: havonként

Felelős szerkesztők: Stefán Béla (1934. június 15 -) Walthier György (1936. szeptember 15-) Csernus Mihály (1941. január 15-)

1934.

jún.15. 3.old.

„...Rendkívül széleskörű munkásságot fejtett ki a népművelési bizottság. Az elmúlt tanévben 120 előadást szervezett a belterületen. Színdarabokkal, szavatelőkkel és énekszámokkal élénkített előadásokat tartottak a népház mozi termében, a tanítói földi és a mirhói iskolában. A következő körökben és egyesületekben voltak előadások: Népszövetségi Kisgazdakör, Ipartestület, Katolikus polgári társulat, keresztény Szocialista Egylet, Levente Egyesület...”

jún.15. old.

„...Tíz éve áll fenn községünkben a polgári iskola. Ez idő alatt növendéklétszámával és az elért szép eredménnyel bebizonyította életképességét. Az elmúlt tíz esztendő alatt 1109 tanuló iratkozott be, az utóbbi években az átlagos létszám 150-160. ...Az országban az itteni polgári iskolában kell a legcsekélyebb tandíjat fizetni (évi 40 pengő). (1 mázsa búza akkor 15 pengő volt. Szerk.) ...Téves az a felfogás, hogy polgári iskolába csak azok a gyerekek járhatnak, akik előírt formaruhát csináltatnak. Ilyen előírás nincsen, mindenki olyan ruhát visel, amelyet anyagi ereje megenged...”

jun. 15. 6. old.

„...Endrődön ismét fellendült a futballélet. Az ETK (Endrődi Torna Klub) eddigi eredményeire büszke lehet Endrőd sportértő

HÁRMAS - KÖRÖS 1934 - 44

közönsége, mert az eddig lejátszott mérkőzésekből mindig győztesen került ki. Az ETK eddig a következő eredményeket érte el:

ETK - TAC 8:0, ETK - GYTK3:1, ETK - Bocskai (Szarvas) 3:2, ETK - GYSC 3:2, ETK - MAFC 5:0, ETK - Gy. Levente 25:1 ...

Gólzápor hullott a Gyomai Leventék kapujában. Az ETK szép összjátékkal gyönyörködtette az endrődi közönséget. A gólok jó része úgy szállt a gyomaiak kapujába, hogy nem is értek a labdához...”

július 15. 4. old.

„...Az Endrőd-Gyomai Takarékpénztár RT járásunk egyetlen önálló pénzügyintézete, június 17-én tartotta negyvenedik évi rendes közgyűlését...”

augusztus 15. 3.old.

„...Községi képviselő-testületi közgyűlés: ...Rác Lajos azt indítványozta, hogy a décspáskumi második tanterem lebontásával az egyházközség építse fel Polyákhalmon a szükséges tantermet. ... A képviselő-testület egyhangúlag elfogadta...és szeptemberben megnyitja az új iskolát.”

augusztus 15. 4.old.

„... Endrőd előkelő társadalmá július 31-én búcsúvacsorára gyűlt össze a népházban, hogy ezzel is kifejezze tiszteletét és ragaszkodását Dr. Haller József ügyvéd iránt, aki Budapestre költözött...”

augusztus 15. 4.old.

„...Páter Tímár Máté jézustársasági atyát, Endrőd szülöttét főhatósága a Manréza házfőnök helyettesévé és házgondnokává rendelte.”

szeptember 15.4.old.

„...A Peres-Ugari Olvasókör új épületét szeptember 7-én áldotta meg a tagoknak és hozzátartozóknak a jelenlétében Csernus Mihály apátplébános...”

szeptember 15. 4.old.

„...Tüköry Jessit - Tüköry József nagybirtokos leányát az elmúlt napokban az egyik fővárosi szanatóriumban vakbél bántalmak miatt megoperálták...”

Szeptember 15. 4.old.

„...Az endrődi téglagyár kedvező fizetési feltételek mellett eladó...”

Szeptember 15. 6.old.

„...A múlt héten gyorsan terjedt a vármegyében a hír, hogy a gyomai Hartesteincég fizetése képtelen lett...Úgy hallik, hogy nemcsak Gyomán, de Endrődön is sok gazdát érint a bukás, mert a tartozás sokkal nagyobb mutatkozik, mint a fedezet.”

Szeptember 15. 6.old.

„Vicc:

- Náci, szólítja fel a tanító számtanórán

egy kereskedő fiát - mondd meg nekem, ha én apádnak száz pengőt adok kölcsön azzal a feltétellel, hogy havonként húsz pengőt törleszt, akkor mennyivel fog nekem tartozni 4 hónap múlva?

- Száz pengővel és a kamatokkal, feleli a nagyreményű csemete.

- De hát nem hallod, hogy havonta köteles nekem 20 pengőt visszafizetni?

- Ojjé, tanító úr, én jobban ismerem az apámat...”

A szemelvényeket összeállította:
Hornokné Németh Eszter

SPORT

Sikerült az élbolyban maradni

Az idei bajnokság talán legnívósabb mérkőzését játszotta csapatunk. Csabacsüdön jó iramú, változatos, ötletekben gazdag, küzdelmes mérkőzésen győztünk. Az eredmény 4:2.

Külön érdem, hogy állóképességben, kondícióban, és helyzetkihasználásban is jelentős előrehaladás történt. Különösen elemében volt Molnár, Tóth M., Janis és Sárosi. A gólokon Janis (2), Molnár, Tóth osztottak.

Így, az idegenben szerzett 3 pont megerősítette helyzetünket. Külön érdem, hogy egy jól felkészült, harcos, jó csapat ellen született a biztos siker.

Csapatunk ezúttal: Halász - Bócsik, Karácsony, Sárosi, Molnár, Hegedűs, Gubucz, Lipták, Tóth, Janis, Czifrák.

A Barátság utóbbi mérkőzései:

Barátság - Szeghalom 3:1

Orosháza - Barátság 1:1

Barátság - Doboz 2:1

Ennek megfelelően a tabella állása:

1. Jamina	24	16	6	2	42:12	54
2. Barátság	24	15	5	4	54:15	50
3. Elek	24	15	5	4	53:32	50
4. Mezőkovácsháza	24	12	7	5	42:23	43
5. Gyoma FC	24	12	7	5	46:28	43

Gyoma FC is megint sikerrel lépett elő: itthon Nagyszénás ellen 2:0-ra diadalmasok voltak.

Az Ifik is kirukkoltak 1:0-ra győzték le a vendéglátókat.

Az igazi erőpróba IV.26-án következik hazai pályán fogadjuk a listavezető Jaminát! Sajnos lapzártá miatt erről a mérkőzésről csak a következő számban számolhatunk be.

A Barátság a Magyar Kupában is sikeresen szerepelt. 1:1-es döntetlennel kiütötte az NB III-as Szarvast. A következő ellenfél Dévaványa volt: 2:1-re győztünk.

Jöjjetek! Segítsünk a Barátságnak! Hajrá Fiúk!

THERMIX

ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep út 3. T/F: 66/386-614, 386-226
VÁLLALKOZUNK ÉPÍTÉSI MUNKÁK

VÉGZÉSÉRE TERVEZÉSSE IS.

Készítünk és szállítunk betonkeveréket. Oszályozott adalékanyagokból szükség esetén vegyszeradagolással, melegvíz felhasználással. Laminált bútorlapot méretre vágunk, elfőliázunk, értékesítünk több színben.

Négyhónapos fajtatiszta németjuhász kiskutyák eladók.

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
 81/1. Tel/Fax: 66/386-328

ÚJ AKCIÓ!

AZ ENDRÓDI HÁZTARTÁSI BOLTBAN

Endródi út 1.

AJÁNLATAINK:

- Horgász cikkek nagy választékban
- Gumicsizmák 1.200,- Ft-ért
- Olcsó étolaj kimérve 170-180 Ft-ért
- Olcsó üdítő 2 l 87 forintért kapható!
- A kiegyensúlyozott életmódhoz Élet Kristály nálunk a legolcsóbb
- Kozmetikai cikkek nagy választékban.

**ÉLJEN
A
PC Shop**

**ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ
LEHETŐSÉGEKKEL!**

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

**PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI
SZAKÜZLET, SZERVÍZ**

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
 Telefon: 66/386-891
 66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
 új helyen: Gyomaendrőd,
 Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

**Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás**

Marjol Cipő

Dinya Zoltán
 vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
 Tel.: 06 66/386-578 Tel.: 06 66/386-578
 06-30/436-781

A KÁRPITOS '97 Kft.

termékeinek állandó bemutató terme

a DÁVID BÚTORBOLT-ban

5502. Gyomaendrőd Hősök tere 7.

Legújabb ajánlatai:

Heverők 16.000. Ft-tól

Franciaágyak 34.000 Ft-tól

Ülőgarnitúrák 65.000. Ft-tól.

Telefon 66-386-262

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó

BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.
 Telefon/Fax: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:

06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
 melegburkolási munkákat takarítással

Teljes szakipari munkák tervezetelését, szervezését,
 lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

az április 24-iki ülésről

A közel 20 napirendet tárgyaló ülés az 1998-as címzett támogatásra benyújtandó pályázatok megvitatásával kezdődött, mivel a szakmai koncepciót május 5-ig kell benyújtani. Ezek a fejlesztési célok három területen kerülnek benyújtásra:

- oktatás,
  - kultúra,
  - szociális ellátás területén,
- Pályázatot nyújt be :

1. Bethlen Gábor szakközép Iskola
Tetőtér beépítés, homlokzat javítás 48 millió Ft., melyből önerő 15 millió Ft.
  2. Kner Imre Gimnázium
Rekonstrukció 5 millió Ft, melyből önerő 1.75 M.Ft.
  3. Katona József Művelődési Központ
Informatikai fejlesztés 6.4 millió forint, melyből önerő 0.5 M.Ft.
  4. Városi Könyvtár, Tájékozódási Ház
Rekonstrukció, könyvek pótlása, berendezések fejlesztése 1.9 millió Ft. önerő nincs jelölve
  5. Tanítás, bentlakásos intézményi ellátás feltételeinek javítása 15 millió Ft., önerő 10.5 M.Ft.
- Összesen tehát 76.3 millió Ft. melyből önerő 37.75 M.Ft.

Ez után a Szervezési és Működési Szabályzatot módosította a testület. Ennek lényege, hogy az eddigi hat bizottság helyett a polgármester úr javaslatára 4 bizottság alakul. A bizottságok 4-4 képviselőből és 2-3 külső tagból állnak. Melyek:

- Pénzügyi és Gazdasági,
- Ügyrendi és Jogi,
- Humánpolitikai,
- Városfenntartó és Környezetvédelmi bizottság.

Véleményem szerint a Humánpolitikai Bizottság lesz a legtehetősebb, hiszen olyan dolgokkal kell foglalkoznia, amely eddig két bizottságnak is sok munkát jelentett.

Harmadik napirendként az 1996. évi költségvetésről szóló beszámoló fogadta el a testület.

1.194.345.000 Ft. Bevétellel

1.121.313.000 Ft. kiadással, tehát pozitívummal zárták az évet. A költségvetés zárszámadását a könyvvizsgáló elfogadta, és elfogadásra javasolta a testületnek. Nagyon fontos és sokakat érintő rendelt módosítás is született. Az egyes pénzügyi és szociális ellátás módjáról és feltételeiről. Lényege:

-Az aktív korú, nem foglalkoztatottak rendszeres szociális és természetbeni segélykerete a családsegítő központ gondozásába kerül. A gondozott köteles együttműködni a központtal, ellenkező esetben a támogatást meg kell szüntetni.

-Lakásfenntartási támogatást kaphat a benyújtást követő hónap első napjától 12. hónapig az:

a) akinek egy főre eső jövedelme nem éri el a saját jogú nyugdíjminimum összegét. A segély összege 3.000 Ft./hó.

b) ha nyugdíjminimum és annak másfélszerese közé esik (támogatás 2000 Ft./hó)

c) a nyugdíjminimum másfélszerese és kétszerese között

pedig 1.000 Ft/hó támogatás jár.

Nem kaphat támogatást, az akinek pénzügyi, vagy közüzemi tartozása van!

A támogatási összeget pénzügyi, vagy közüzemhez utalják át.

d) Fűtési támogatás 6 hónapra adható, gáz használat esetén 1.500 Ft/hó, szilárd tüzelőanyag felhasználása esetén 2.000 Ft/hó, elektromos áram használata esetén 2.500 Ft/hó, tüzelőolaj felhasználása esetén 4.000 Ft/hó.

A munkaterv alapján került sor a város sport helyzetének áttekintésére. Sportegyesületek 2.562.000 Ft. Sportszarnok 3.736.000 Ft. támogatást kapnak. Abban az esetben, ha a két egyesületnél várható magasabb osztályba sorolás megtörténik, azok támogatására vissza kell térni.

A B/4-es kút hasznosítására sorrendet állapítottunk meg, ennek megfelelően:

1. Közkifolyó
2. Liget-fürdő
3. Kemping
4. Frigyláda Kft. ülfürdő
5. Sportszarnok fürdés
6. Sportöltöző fürdés
7. Hőhasznosítás (Városháza, Sportszarnok)
8. Frigyláda Kft. használat melegvíz
9. Körös Szálló
10. ÁFÉSZ büfé
11. Halászkert
12. WC

Az 1996-ban megalakult Gyomaendrői Holtági és Horgászegyesületek Szövetsége a halászati alapról a Templom- és Sócó-zugi holtágak iszapkotrására 5.380.000 Ft-t nyert, melyhez még 3 milliót kellene mellé tenni. A város a holtágak szakfeladatához csak 2 milliót támogatást tud adni. Hogy a munka maradéktalanul elvégezhető legyen, a két holtág partján lévő telek- és üdülőtulajdonosoknak kellene még kipótolni a hiányzó összeget, hiszen legjobban talán az ő érdeküket szolgálja ennek a munkának elvégzése.

Döntött a Testület a Pásztor János út kétirányú forgalmi rendjéről is. A forgalmirend változása 1997. augusztus 31.

Utolsó napirendként tárgyalták meg a könyvtár vezetőjének nyugdíjazási ügyét. A Képviselő Testület elfogadta a kérelmet, mely közös megegyezéssel történik. 1997. július 16-ától megbízza a Testület Dinyáné Pálfi Ibolyát a pályázatok elbírálásáig a Könyvtár vezetéssel.

Én e helyről kívánok Eszternek nyugdíjas éveivel erőt, egészséget, további nagy-nagy aktivitást és kitartást. Köszönöm úgy azt a négy évtizedes közéleti és szellemi tevékenységet, melyet városunkért tett eddig és tenni fog ez után is. Munkája minden elismerést és tiszteletet megérdemel.

CZIBULKA GYÖRGY

„ITT CSAK A VÁROSLAKÓK VANNAK HATALMON”

A március 27-iki ülésről röviden

- A testület elfogadta a polgármesteri hivatal 5 fős létszámleépítéséről szóló javaslatot. A polgármester szerint a rendezési elv: „Senki nincs hatalmon, sem a polgármester, sem a testület, sem a hivatal, itt csak a városlakók vannak hatalmon, és a hivatal azért van itt, mert város van.”

- A polgármester új intézményeket szeretne idehozni a városba: bíróságot, ügyészséget, a közjegyzői hivatalt, és a rendőrkapitányságot. Jelenleg a közjegyzőségre van remény, de a polgármester úr kijelentette, hogy „... addig kell menni, míg ide nem adják a másik hármát is.”

- 69 millió forint névértékben megvásárolták a város gázrészvényeit. Ez az összeg az 1997 évi költségvetésbe épül be.

- A táblaerdőt, ami a városban van, igyekeznek normalizálni.

- Föld-ügyben két tárgyalás volt. Budapesten új eljárásra adták vissza a privatizációs miniszternek, Czulán halasztásra került sor. Egy köztes megoldás tűnik reálisnak - hangzott el az ülésen -, ha újabb földterületeket vonna be a város a lakosság foglalkoztatására és megélhetősége biztosítására.

- Ivóvíz: minden remény megvan, hogy 1999 tavaszára a városban jó minőségű ivóvíz legyen.

- A város 28 millió forintos közmunka pályázatot nyert. Májusban indul a program.

- Vállalkozói ház: a Békés megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítvány terjeszkedik a megyében. Gyomaendrődön is be akarnak rendezni egy irodát. A terjeszkedésnek van értelme, meg kell adni a lehetőséget - mondta a polgármester úr. A képviselő-testület döntése alapján a segítség konkrétan: 2 helyiség, 1 adminisztrátor (köz.) , illetve egy millió forint.

- Lakossági véleményként hangzott el: szeretnék, ha megkérdeznék a gyomai lakosokat, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a termálvízet elvigyék egy szállodához? A szálloda ellen semmi kifogása a gyomai népek, de a termálvízet ne vesszék oda, mert az a gyomai lakosok pénzéből lett kialakítva. Jegyző válasza: a termálvíz úgy kerülne a szállodához, hogy más intézmények vízfogyasztását korlátoznák. Tehát a víz teljes igénybevétele nem növekedne.

Hornokné Németh Eszter

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 6. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1997. június

Nem tudósképzés folyt, hanem emberformálás...

Gondolatok pedagógusnapra

Elsős elemista voltam 1930-ban. Nyugdíj előtt állt Orbók János tanító úr. A Mirhói Iskola első és második osztályát tanította. Száz körül volt a létszám. A Mester beteges is volt, öreg és fáradt is. El elvesztette türelmét, s akkor a hangját felemelte, s nem a dicséret szép szavaival illette olykor a gyakran zsongó méhkaszt. Uram bocsá', még a fenyítés komolyabb eszközeire is sor került. Szégyen, nem szégyen, de féltünk, pedig csupa „férfiak” voltunk a keze alatt. A karácsonyi szünet előtt elbúcsúzott, és combtöréssel kórházba került.

A új évet Dinya Ilona tanító néniel kezdtük. Vele napfény, kedvesség, boldogság került az iskolába. Neki volt kedve játszani velünk, gyakran simogatta borzas, buta fejünket. Megfogta kis maszatok kezünket a benűk és számok alakításakor. Szünetben közénk állt, érdekes, ismeretlen játékokra tanított meg bennünket. Torna óra is lett attól kezdve. Kedves kis dalokat tanított. Mindent átrendezett, még az ülésrend is hamarosan megváltozott. Biztatott, buzdított, segített. Nem volt hiányzó, vagy iskolakerülő. Ismeretlen volt a félelem. Rendszeres és sikeres szereplés után, tízpercben a katedrához szólította a példaadókat, és finom uzsonnáját szétszította közöttük. A padok közt járva, hogy segítsen, kellemes illatot húzott a sok nebuló által kipárologtatott, belélegzett terembe. Még most is, vénülő fejemmel, Ő jut eszembe, ha az utcán elhalad mellettem egy ápolt testű hölgy.

Az Ő munkája ébresztette fel bennem a vágyait, hogy tanító legyek.

A tanév végén elkészönt tőlünk. Megsírattuk. És amikor 20 évesen Újvidéken megkaptam a kitűnő tanítói oklevelet, elsőnek Ica néni jutott az eszembe, s nem éreztem magam hálátlanak 14 éve özvegy édesanyim iránt, aki 10 gyermeket nevelt fel szakadatlan munkával és tengernyi fáradtsággal.

Aztán a Nagy Tanító, Hunya Lajos bácsi keze alá kerültem. Ő a 3. - 4. osztályt taní-

totta. Szízen is voltunk, de csak november és március között, mert a szorgalmi idő többségét a csoport 30-40%-a pástorkodással, kanászsággal töltötte valamelyik tanyán, hogy a család anyagi helyzetét kevéske keresetével segítse.

A hatalmas terem falát zsúfolásig megtöltötte a történelmi, földrajzi, természetrajzi, bibliai képek sokasága. Fő helyen volt Nagymagyarország és Békés vármegye térképe. Hatásos nevelő eszközök voltak. Hogy bezsongatott bennünket a török, tatár, labanc gyűlöletére! Pedig eléggé elávelt módszerekkel dolgozott: nádpálca, hosszúpálca, fülbizga (rövid nyélre húzott vékony gumicső). Minden tanítási nap a „zúgással” kezdődött. Ez felváltva szorzó és osztó tábla, vers ismétlés, közös hangos olvasás, Endrőd történetének tanulása, bibliai tanulásból állt. Aztán jött a „porciózás”, ami az el nem készített házi feladatokért járt. (Pofont soha nem adott!) Írni, olvasni, számolni mindenkit megtanított. Negyedikben a helyesírás lett a „vesszőparipa.” Nem telt el nap diktálás és elemzés nélkül. A hibákért „dongócsípés” járt. Viszont az is tagadhatatlan, hogy a helytörténet és néprajz iránti érdeklődésemet Ő csíráztatta ki fejemben és szívemben.

Ilyen előzmények után kerültem Szegedre, a Bakterájba (MÁV Fiúnevelő Intézet és Árvaház), ahonnan a Szent Imre Polgári Fiúiskolába jártam, melynek igazgatója az a Kockás Sándor volt, aki a 20-as években megszervezte és vezette az endrődi polgári iskolát. És milyen csodálatos tanári kar volt! Hamar tekintélyt szeretem magamnak, az úgy történt, hogy a legelső természetrajz leckét „hunyalajososan” tanultam meg, és mondtam fel Mészáros tanár úrnak. Az egész osztály elképedt, mert mint a verset, szóról-szóra elzúgtam. A tanár úr meg is kérdezte, hogy honnan jöttem, ki volt a tanítóm. Aztán az osztályhoz fordulva értékelt:

- No, híres szegedi legények, jól

HUNYA JÓZSEF
(1856-1923)

Templomunk fennállásának 100., és községünk önállóságának 50. évfordulóján hálás szeretettel emlékezünk az Adakozó. Alapítóról. Hunya község lakói és a leszármazottak
1997. június 29.

1997. június 29-én délelőtt 10 órakor tartjuk a hálaadó Szent László búcsút. Az ünnepi szentmisét Gyulay Endre püspök úr celebrálja.

köcsétek fel a fehérneműt, ha magatok mögé akarjátok utasítani ezt az endrői BAKTERT!

Szégyelltem volna, ha egyszer is csütörtököt mond a tudásom.

Persze a Bakteráj is csodálatos volt, az endrődi viszonyokhoz hasonlítva. Parkettás tanterem és háló, hatalmas játéktér, ebédlő, fürdőszoba, óriási könyvtár, orvosi rendelő, betegszobák, önképzőkör, zeneterem, központi fűtés...

Belevetettem magam az olvasásba: A Láthatatlan ember, Az egri csillagok, Az Isten rabjai, Jókai, Verne, Karl May, János vitéz, Toldi... Romantikus csodávilág épült fel körülöttem.

Felédhetetlen élményem volt a Juhász Gyulával való találkozás. Csúnya, őszi idő volt. Sétálni mentünk a Tisza-partra két-száznyian, négy nevelő tanár kíséretében. A folyó mellvédjének támaszkodva egy különös alak bámulta a Tiszát. Szőrös volt, ruházata enyhén szólva cibált. Legnagyobb megrökönyödésemre Paku Imre, Huszka László és Draskovits

(folytatás a 13. oldalon)

Önök joga van tudni...

... hogy a gyomaendrői kereszténydemokraták igen nagy számban léptek be a „Pro Pátria Összefogás a Kereszténydemokráciáért” Egyesületbe. Ezen Egyesület célul tűzte ki, hogy minden pártérdek fölé helyezi a magyar kereszténydemokrácia ügyét, és tömöríti azokat a civil szervezeteket és azokat az egyéneket is, akik semmilyen pártnak nem kívántak a tagjai lenni. Mint már hírül adtuk, az egyesület elnöke Pungor Ernő, ügyvezetője Csenger Zalán Attila. Május 15.-én részt vettünk az Egyesület által szervezett fórumon, amelynek címe volt: „Általános Értékek a Politikában”. Előadók voltak: Gál Ferenc, a Pázmány Péter Egyetem rektora, Dobos Krisztina képviselő, Semjén Zsolt képviselő, és Orbán Viktor MPP elnök. A József Attila (ciszter) Gimnázium díszterme zsúfolásig megtelt. Sokan vállalták az állóhellyel járó fáradságot is.

Az előadáson elhangzott gondolatokkal ismertetjük meg olvasóinkat.

Gál Ferencről hallottuk:

A politika egyenlő a felelősséggel. Az emberek sok kérdésre, kihívásra kell megfelelnie. De az ember Isten teremténye, és a keresztények felelősek az embertársaikért. A felelősség követelményei:

1. az áldozatvállalás, önfeláldozás,
2. felebaráti szeretet gyakorlása,
3. ha azt akarod, hogy segítsenek, megbocsássonak, te tedd előbb!
4. A hatalomért való harc a békességet előzi. A keresztény embernek nagylelkűnek kell lenni!

Ígérhetünk van Jézus Krisztustól, hogy ha tiszta ügyet szolgálunk, akkor azon meg lesz Isten áldása.

Dobos Krisztina képviselő

felhívta - immár sokadszor - a figyelmet arra, hogy az oktatás óriási felelősséget jelent. A politika igazi színtere az iskola. Itt dől el a jövő politikája. Ha egy nemzet meg akar maradni, akkor joga, sőt kötelessége hogy magas szinten művelje az oktatást. Elemezte a NAT-ot, azaz a Nemzeti Alap Tantervet. Véleménye szerint nem felel meg az eredeti feladatának, azaz a nemzeti kultúra továbbvitelét kellene hogy szolgálja, ehelyett 20-25 év előtti állapotot hoz vissza! Értéksemlegességet hirdet, és nem vállalja fel sem a nemzeti, sem a keresztényi értékeket. Nem kíván a nevelés tényezőivel foglalkozni. 12-14 éves gyermeknek olyan problémákat tár fel, ami nem a koruknak való. A NAT értékrendje szétzúzza a korábbi hagyományokat. A képviselő megállapítása szerint, ha a közoktatás színvonala tovább csökken, akkor felvetődik, hogy milyen a társadalom

jövőképe? Most alapozzuk meg unokáink jövőjét.

Egy ország gazdagsága attól függ, hogy milyen a mentális és szellemi értéke. Különösen igaz ez hazánkra, ahol a „humán tőke” eddig igen magas értéket képviselt. Ezért nem szabad megengedni, hogy az oktatásban a színvonal csökkenjen! **Nemcsak a mának, a jövőnek is felelősei vagyunk!** - fejezte be gondolatait a képviselőasszony.

Semjén Zsolt képviselő:

A keresztény, nemzeti értékeinket magunknak kell meghatározni. A nemzeti identitás, kultúr- és sors közösség. Illyés gondolata szerint: „a madarak szárnyas, az emberek közösségi lények”. Minden nemzet egyszeri és megismételhetetlen, hangsúlyozta, - óriási taps helyeselte - Ha a magyarság eltűnne a történelemből, azzal az emberiség is szegényebb lenne. Ha az emberkép torz, akkor a politikája is az. Sajnos az elmúlt 40 év, az internacionalizmus és a kozmopolitizmus szellemének jegyében telt el, ami meg akarta szüntetni a közösségi jellemzőket. Ez óriási tévedés volt, és óriási kárt okozott.

Az európaiság, keresztény kultúrkörben alakult ki. **Keresztény kultúrához, csak keresztény Magyarország csatlakozhat.** Nekünk, illetve hazánknak kiérdemelt helyünk van Európában. (nagy taps). Hol lenne ez az Európa, ha mi magyarok nem vagyunk. Tatár, török támadásokat védtünk ki. Nekünk saját értékeink vannak, és erre méltán büszkélnek kell lennünk! A mi 1100 éves európai múltunkban olyan vezéregyéniségeink voltak, akik még ma is nemzetünk bátyái, csak hogy néhányat említsünk: Szent István, Mátyás király, Pázmány Péter, Széchenyi, magyarjai vagyunk.

Orbán Viktor Fidesz MPP elnöke

véleménye szerint a Pro Pátria Egyesületnek szellemi műhelyként kell működnie. Majd részletesen elemezte a magyar történelemben a „liberalizmus” szó tartalmának változását Deák Ferenc korától, napjainkig.

Elmondta még, hogy az 1989-es rendszerváltozás igénye mögött lelki igény is volt. Az „individum” önmagában nem teremtette meg azt a közösséget, (pl. önkormányzat, család, iskola, politika) ami összetart.

A korszaklem változik, erre több gyakorlati, érthető példát hozott fel. Így pl. 89-ben az emberek meg akartak szabadulni valamitől, ma, 8-9 évvel később, a valamitől valamire változott. További példaként említette az állam és az egyház viszonyát. Korábban az államtól leválasztották az egyházat, ma már nem kell félni az egyház hatásától semmit, ezért ma

már az együttműködésről kell gondolkodni. Vagy, korábban a szabadelvűek azt hitték, hogy mindent szabad, ma már „mindent lehet, de csak a jót szabad” hirdetik.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételeiről is szólt. A keresztény Magyarország a feltétel.

Módszer, hogy megtartsuk a hagyományokat, az értékeinket. Az ellenzéknek erkölcsi fundamentumnak kell lenni! Amit nyugodt, megfontolt politikával, hittel, optimizmussal, elkötelezettséggel, türelemmel kell megteremteni. Sajnos a tény az tény, az **elmúlt 40 év erkölcsi rombolását nem lehet 4 év alatt helyrehozni**, sajnos ezert szavazott 94-ben nagyon sok hívő is a mai koalícióra.

Az előadók előadása után két felhívás volt. Legeza László, a Bánki Donát Főiskola tanára elmondta, hogy a mai magyar gazdasági viszonyok között, amikor is hazánk az elemzett 48 országból, a gazdasági mutatók alapján a 46-ik helyen van, Genfben mégis 22 magyar szabadalom kapott díjat. (a megjelent 22-ből!) Ez viszont azt jelenti, hogy jól képzett mérnökeink vannak, ebben a vonatkozásban hazánk a második helyen áll. Sajnálatos tény, hogy a hazai össztermék 30-40%-át a fekete gazdaság teszi ki, ami tudvalevően nem adózik. Érdekes statisztikai számot közölt még: 1997-ben a bruttó fizetés átlag 52.000 Ft, a nettó 35.000 Ft, ami az előző évitől 23%-kal magasabb. De az átlagon belül igen nagy a szóródás, mert pl. a bankok, és pénzintézetek 40-50%-kal emelték a jövedelmet. A Pázmány egyetem egyik diákja, nevezetesen Hernádi Zsolt volt a köv. felszólaló. Felhívta a politikusok figyelmét, hogy ne a karrier, hanem a küldetés, hivatástudat vezérelje őket a politikában. Alázatot, erőt egyszerre sugározzanak! A kereszténység nem kirekeszt, hanem befogad, emlékeztetett a diák. Végül idézte a néhai miniszterelnök, Antall József egyik gondolatát: „Kicsit az a baj a politikában, hogy túl idealizált, tettekre van szükség.” Végezetül kérte a felnőtteket, hogy tartsák fontosnak a fiatalok véleményét.

Az Egyesület társelnöke Maróth Miklós összefoglalója így hangzott: Összefogásra van szükség, azonos értékrendben kell gondolkodnunk! Szolgálni: Istent, embert, közös jó célért! A mi feladatunk, a KÖZJÓ szolgálata, azon értékek megismertetése, ami átsegít a bajokon. Az iskolarendszert kell megváltoztatni, nem az Alkotmányt! **Az állam nem más, mint a boldog élet közössége.** Ezt csakis a nemzetben belül lehet elérni. A közös értékek kössenek össze, az alapdolgozatban értsünk egyet! Ez a mi dolgunk, és felelősségünk.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

KÖZÖSSÉGI HÁZ június HAVI PROGRAMJA

1. 9 órától: Gyermeknap Öregszőlőben
  2. 18 órától: Gyógyda
  - 3-13-ig: Kiállítás Gyomaendrőd fiatal amatőr festők műveiből.
Demeter György és Nehéz Lajos festményei megtekinthetők hétköznapokon 8 - 16 óráig.
  4. 13 -18-óráig: Telefon-bemutató és vásár.
  7. 9 - 11 óráig: Szemvizsgálat. (Okulár Optika)
  - 11.- 18 órától: Cukorbeteg klubja.
  17. 9 - 14 óráig: Katonai ruházati cikkek vására.
  28. 18 órától: A nyugdíjas Klub féléves vacsorája.
- Szeretettel várjuk az érdeklődőket.

VÁROSI VÉRADÓ NAPOK!

A Vöröskereszt 1997 június 9-én és 18-án városi véradó napokat szervez.

Időpontja 8-12.

Helyszín Gyomaendrőd: Kossuth u.9. Művelődési Központ.

Minden véradót szeretettel várunk.

Kurilla Jánosné

Mini galéria nyílt az endrődi könyvtárban

Május 23-án mini galéria nyílt az endrődi könyvtárban: Gonda Margit kortárs festő- és iparművész néhány képe és kézi kerámiaja került kiállításra. A kiállított tárgyak - akár részletre is - megvásárolhatók. A galéria anyagát Borokay Barnáné Hunya Judit hozta nekünk Szekszárdról.

- Melyik Hunya család a tiétek, Judit?

- Endrődön a Temető utcában laktunk. Hunya Mátyás volt a nagyapám, az édesapám-nak a bátyja pedig Hunya Dániel jezsuita pap volt. 1945 után mindenünket elvitt a végrehajtó, akkor kimenekültünk Hunyára, az Ördögöldalon volt a tanyánk. Én nagyon szép éveket éltem meg Hunyán. Később Szekszárdra kerültem, ma ott élek.

- Akkor van bizonyos fokú megbántottság a családban az Endrődön történtek miatt. És mégis sokszor hazajössz azóta is.

- Igen. Én még kislány voltam, de olyan mély sebeket hagyott bennem, hogy ma is emlékszem a végrehajtó kopogására. Állandóan verte az ajtókat. De azért mégis kötődöm Endrődhöz. A Zsigri családhoz, Böcsi mamához - én már csak így hívom. Ha hazajövök, leteszem gondjaimat, itthon olyan jókat tudok aludni...

- Szekszárdon mivel foglalkozol?

- Kialakítottam egy galériát, azt állandóan fejlesztem, ma már jó választékkal várom a vásárlókat. Van benne Vasarely kép is, Marcskássy Izolda kép is, de van Csikós András kép is, hogy az ellenkező stílust említsem. Árulunk iparművészeti tárgyakat is: szőnyeget, asztalterítőket, függönyöket, kézi festésű kerámiákat, folttechnikával készült ágyterítőket is.

- Honnan van az ötlet, hogy Endrődön is létesítesz egy mini galériát?

- Tisztában vagyok, hogy ez nem egy nagy üzleti fogás. De meg tudom oldani, hogy hozzam-vigyem a galéria anyagát, mert többször járok erre. És úgy gondolom, hogy itt is örülnek a szépeknek. Én ezzel tudom segíteni a szülőfalum kulturális színvonalát.

- Gonda Margit képei és kézzel festett kerámiái máris sikert arattak azok között, akik látták. Neked miért tetszenek ezek a tárgyak?

- Az én számomra az emberi humánusumot jelentik. Mindent, ami érték: nyugalmat, békét, szeretetet. Ezek a tárgyak és a képek finom, visszafogott színeivel, belső harmóniájukkal olyan érzést keltenek az emberben, mint egy szép klasszikus zenemű. Remélem sokan megnézik majd, és meg is vásárolják. Ennek érdekében megpróbáltunk elérhető árakat szabni.

- Lesz más anyag is?

- Igen, egy idő után cseréljük az anyagot, más művészek munkásságából is hozunk összeállításokat. Így ez a galéria arra is jó, hogy folyamatosan megismerhet a látogató jó néhány kortárs képzőművészt.

- Köszönöm Judit!

Hornokné Németh Eszter

A GALÉRIA ANYAGA MEGTEKINTHETŐ A KÖNYVTÁR NYITVA TARTÁSI IDEJE ALATT.
CÍM: BLAHA L.u.21. T.: 386-157.

KÖSZÖNET A TÁMOGATÓKNAK

Az Endrődi Községi Házban május 23-án rendezett, és nagyszerű ünnepség támogatóink köszönetünket fejezzük ki. Nélkülük nem jöhetett volna létre az a nagyszerű és minden bizonnyal sokáig emlékezetes délután és este.

Támogatóink voltak: Barna Zsolt, Dávid Istvánné, Dinya László, Dinya Zoltán, Diószegi Bíró Ilona, Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet, Farkas Máté, Farkasinszki Zsuzsa, Gellai László, Gombkötő Frigyesné, Gyuricza János, Hornok József, Hunya István, Kovács Lajos, Lizák Istvánné, Polgármesteri Hivatal, Sikér GMK, Szabó Lajos, Szmola József, Szurovecz István, Timár András, Timár Lajos, és mindazok akik sütötték a tésztát, várták és fogadták a vendégeket

SZERVEZŐ BIZOTTSÁG

SPORT

Méltó a csapat nagy elődeihez Kieleződött a harc a helyezéért. Szerencsére a

Barátság képes lépést tartani a kívánalmakkal. A tavaszi ingadozó teljesítmény után állandósult a si-kersorozat. Remény van a sikeres befejezésre is. Az elnök és a vezetőség igen komoly erőfeszítése megteremteni képes a végső kiemelkedő helyezést. Kis szerencsével már az első helyen állhatnánk, ha nem döntetlennel végződik a Jamina elleni itthoni mérkőzés. Nagy lehetőséget szalasztottunk el. Pedig kezünkben volt a győzelem. Minden esetre a hátralévő csatákat győzelemmel kell zárni, hogy élni tudjunk azzal a nagy lehetőséggel, mely a bajnokság szerkezeti átalakításából kínálkozik. Még jó arányú második helyezéssel is feljebb léphetünk.

Eredményeink:

Barátság - Jamina	1:1	Góllövő: Janis
Gyoma - Barátság	0:1	(Góllövő:Czirják)
Barátság - Magyarbánhegyes	2:0	
Mezőkovácsháza - Barátság	0:1	
Barátság: Csorvás	5:0	

A Jamina elleni mérkőzés kemény, kevésbé szép játékot, de sok izgalmat hozott. Fiaink idegességükben sok nagy helyzetet hagytak kihasználatlanul.

Gyomán a revans szelleme sokat rontott a színvonalon. Még annál is több írható az irreális pályaviszonyokra. Inkább vízipóló, mint labdarúgás folyt a tócsává változott pályán.

Mezőhegyes ellen a javuló csapatjáték biztos győzelmet hozott.

Mezőkovácsházán igen jó képességű együttest fosztottunk meg a pontszerzéstől.

A Csorvás elleni itthoni mérkőzésen csak a győzelem aránya volt a kérdés.

A tabella állása:

1 Jamina	29	19	8	22	60:16	65
2. Barátság	29	19	6	4	64:16	63
3. Csabacsüd	29	17	4	8	66:45	55
4. Elek	29	16	6	7	63:45	54
5. Gyoma FC	29	14	7	8	54:33	49

A Battonyán születő eredmény sorsdöntő lehet a Barátság további sorsára.

Eredménye a tabellán 29 12 8 9 43:34 44

Bárhogy is alakul a befejezés, az eddigi teljesítmény alapján, elmondhatjuk, hogy ez a csapat méltó nagy elődeihez: a Simon Pista fémjelzte ETK-hoz, a Szabó Ernő Barátsághoz, az Erdei Feris Szpartakuszhoz. Akár túl is tehet rajtuk

Végezetül elmondhatom, hogy Pelyva Miklós az ifikkel csodálatos bravúrt hajtott végre

MÁRTON GÁBOR

Megnyitottuk a gyomaendrődi internetes címtárat, mely két részből áll: gyomaendrődi internetes helyek, címek. Gyomaendrődől elszármazottak Akik fel szeretnének kerülni a gyomaendrődi címtárba, írják meg E-mail, vagy WWW címüket (ha van).

Iványi László

E-mail: ivanyi@moha.szikszi.hu
http://www/szikszi.hu/isk/gellert/

In memoriam

„Eredj, ha tudsz, eredj, ha gondolod
Hogy odakinn a világban nem ácsol
Szívedből az élő, érző fából
Az emlékezés új keresztet.”

Reményik Sándor

Lesniczkiék

Lesniczki József
(Nagybánya 1893 - Endrőd
1981.)

Első szülött volt az ötgyermekes nagybányai Lesniczki József és Szilviczki Ida családjában. Tanulmányait szülővárosában végezte, majd tanítóképzőbe Kiskunfélegyházára került. Ott szerzett képesítést kitűnő és jeles osztályzatokkal 1914 június 27-én.

Az iskolapadból szinte azonnal a kaszárnyába

került, majd pár hónapos kiképzés után az első világháború fergetegében találta magát. A frontra érkezésekor már őrmesteri rangot viselt. A keleti front poklában méltón tevékenykedett. Helytállását bizonyította, hogy a háború végén már főhadnagy volt. Katonai helytállását később a második világháborúban is példásan teljesítette. Több kitüntetés között tulajdonosa volt a Vaskeresztnek és a Signum Laudisnak is. A Trianonban kötött béke szülőhelyét Romániának adta. Ő és István öccse 1920-ban szinte utolsók közt léptek át a határon. József Endrődön kapott tanítói állást. 1920 őszén a Csejtpusztai Községi Elemi Iskola tanítójaként kezdett. Öccse, István a csendőrség kötelékében talált helyet. Rövid szolgálat után leszerelt, és bátyja támogatását élvezve, Jászberényben szerzett tanítói diplomát.

József 1922-ben kötött házasságot Fucsik Margit (Mandi) tanítónővel. Pár évet még Csejtpusztán működtek, majd miután István oklevelet szerzett, átadták az iskolát neki.

A házaspár egy közelebbi endrődi tanyán, Rigalyoson (Varjaspuszta) folytatta áldásos, igen színvonalas oktató-nevelő munkáját az ottani öreg iskolában. Mandi az alsókat, férje a felsőbb osztályosokat vezette. Igen szigorú, de nagyon hozzáértő és igazságos emberek voltak. Jó kapcsolatot teremtettek a környék parasztaival. Számos fiatal készítettek fel a polgári iskola magán úton való elvégzésére.

Több alkalommal szerveztek ezüstkalászos tanfolyamot a mezőgazdaság korszerűsítése érdekében. Ehhez társultak a kosárfonó és seprűkötő tanfolyamok is.

A két testvér összefogta a gazdákat, szórakozásuk és művelődésük segítésére előbb Csejtpusztán létesítettek olvasókört, (kaszinót) majd Varjason művelődési házat. A csejti iskola elé országzászlót állítottak fel. Színi előadásokat szerveztek. Szétszedhető és elszállítható színpadot alkottak, melyhez festett, forgatható színpalak is tartoztak. Mindkét intézményben bálakat, ismeretterjesztő előadásokat rendeztek. Vezetésük alatt paraszt fiatalokból vonós zenekar is verbuválódott, mely évtizedeken át szolgáltatott zenét lakodalmak, ünnepek, összejövetelek alkalmával.

Mindketten leventeoktatóként is tevékenykedtek. István csapata a környék legjobb atlétáit adta a községi, járási és megyei levente sportversenyeken. Szorgos, igyekvő emberek voltak. A házaspár gyermektelen volt, megtakarított pénzüket földvásárlásra fordították, ami később nagy kellemetlenséget, bajt hozott rájuk.

József a második világháborúban századosnak lépett elő. A rábizott katonákat mentve, mikor már semmi győzelmi remény nem volt a józanok részére, szétkergette.

Közben Varjason egy új iskolát építettek, ahol a férj tanította az 1-6. osztályt, a régi Mandika 1-4. osztályokat.

1944-ben a kövesút és a vasútállomás közelében lévő Nagylaposra került a házaspár.

István feleségül vette Mandi húgát, Klárit. Áttelepedtek a korszerű iskolával és lakással rendelkező Póhalomra. Aztán Eger környékére pályáztak el. István ott tanári oklevelet szerzett. Utoljára Egerben a Szépasszonyvölgye volt találkozásunk színhelye. Nem hiteles értesüléseim szerint négy gyermekük született. (aki tud róla részletesebben, kérem közölje velem!)

József a háború után a tanyai iskolák felügyelője lett. 1950-ben a pártállam kiépítésének időszakában „testi fenyítés” ürügyével állásától megfosztották. Előbb a MÁV-nál volt pályamunkás (krampácsoló) Miskolcon, majd a helybeli vegyes szövetkezet könyvelője lett.

1954-ben Nagy Imre miniszterelnöksége idején rehabilitálták. A Csáki iskola 1-4. osztályát vezette.

1956-ban a községi Nemzetőrség vezetője, Dienes Izra parancsnok helyettese volt. Hosszú ideig a tüzoltó parancsnokként végzett hasznos társadalmi munkát. Az 56-os események idején felesége, Mandi a szegedi klinikán elhunyt. 1957-ben újra házasodott, Szedlákne Sándor Erzsébettel.

Lesniczkiék a tanyavilág felemelkedésének fáradhatatlan apostolai voltak. Embernek és pedagógusnak épp úgy nagyszerűnek bizonyultak, mint hazánkat védő honvédségünknek.

Méltók az emlékezésre és a soha el nem múló szeretetre.

MÁRTON GÁBOR

Tíz éve, 1987. június 5-én nevezte ki a Szentatyja, II. János-Pál pápa Gyula Endre szeged-rókusai plébánost Szeged-Csanádi Egyházmegye megyéspüspökévé, és 1987. július 4-én szentelték püspökké a szegedi Dómban.

10 év az emberiség történelmében egy pillanat, az egyház életében egy perc, az ember életében egy évtized. Az alkotó évek jelentős szakasza ez, telve munkával és szenvedéssel, sikerrel és sikertelenséggel, örömmel és bánattal, mind mind átítva az élet emberi

melegével, a személyiség egyedí varázsával. Minden ember élete alakítja az emberiséget; az egyén tettei, állásfoglalásai pedig formálják a személyiséget. Különösen így van ez akkor, ha az a személy a Római Katolikus Anyaszentegyház püspöke.

A püspök ugyanis - akár akarja, akár nem - az emberi történelem jelentős formálója. Jézus Krisztus egyházának kovász szerepet szánt az emberiség életében, arra rendelte, hogy a világ világossága, a föld sója legyen. Egyházán belül pedig a püspököknek, az apostoloknak és utódaiknak, olyan feladatot és ennek megfelelően olyan hatalmat adott - nevezük hierarchiának, szent hatalomnak, - amely által biztosítja, hogy egyháza a világ végéig meg tudjon felelni küldetésének. Krisztus egyházában semmiféle kezdeményezéssel, semmiféle főreklvással sem lehet megkerülni a püspököt, pontosabban a pápával egyesült püspökök testületét. A történelem tanúsítja, hogy minden olyan törekvés - lett légyen látszólag nagyon jó, - amely meg akarta kerülni a püspököt, előbb-utóbb vagy elszakadt az egyháztól, vagy elenyészett. Valóban szent hatalom ez, Istentől kapott hatalom. A püspök ugyanis nem úgy lesz püspökké, hogy egyéni képességei alapján felküzdje magát a püspökségre; de úgy sem, hogy a nép választja meg és bizza meg a hatalom gyakorlásával. Krisztus az, aki a Szentlélek által meghív valakit a papságra, a püspökségre. A pap esetében a püspök szentesíti ezt a hívást, amikor elfogadja és pappá szenteli; a püspök elhivatottságot a pápa szentesíti, amikor kinevezi, és a püspökszentelésben kapja meg püspöki hatalmát.

Krisztus egyházában nincs, és nem is lesz soha demokrácia. Hála Istennek! Az emberi társadalom kialakítását, fejlesztését Isten egészen az emberre bízta. A fejlődésben eljutottunk a demokráciáig. A szabad személy számára kétségtelenül a demokrácia a legmegfelelőbb közösségi forma. A rosszra hajló ember azonban a legjobbat is képes elrontani, a legjobbat is képes fölhasználni a rosszra. Így szavazták meg demokratikusan például az abortuszt, és ehhez hasonló törvényeket, amelyekkel az emberi közösséget gyökerében rontják meg, alapjaiban teszik erkölctelenné. Krisztus egyházában ez nem történhet meg. Sohasem romolhat meg gyökerében, hiszen az emberré lett Isten Fia a feje. Gondoskodott is erről Krisztus lényegileg azzal, hogy elküldte a Szentleket egyháza éltetésére; szerkezetileg pedig azzal, hogy a világon egyedülálló hatalmat adott apostolainak és azok utódaiknak, a püspökök testületének. Így lettek az apostolok az egyház „alapkövei” (vö. Jel 21,14.), amelyek biztosítják a szilárdságát. A földön zárandókló egyházban pedig a püspökök ezek az alapkövek. Vagy Pál apostol hasonlatát alkalmazva, amely szerint az egyház Krisztus titkos teste: ő a fő, mi pedig tagjai vagyunk. Ebben az élő testben a püspökök adják a csontozatot, amely nélkül a test alakatlan tömeggé esne össze. Igaz, Krisztus megadta ezen hatalom gyakorlásának „végrehajító utasításait” is, amikor ezt mondta az apostoloknak: „Tudjátok, hogy azok, akiket a világ urainak tartanak, zsarnokoskodnak a népeken, a hatalmasok pedig önkényüket éreztetik velük. Köztetek azonban ne így legyen, hanem, aki nagyobb akar lenni, legyen a szolgálatok, és aki első akar lenni, legyen a cselédek. Az emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon, és váltásul adja oda életét sokakért.” (Mt 20,21-28) Az egyházban tehát nem demokrácia van, hanem ennél sokkal több: testvériség.

Katolikus krónika

JÚNIUS HÓNAP ÜNNEPEI

június 1. vasárnap:	ÚRNAPJA
június 6. péntek:	Jézus Szentséges Szíve
június 11. szerda:	Szent Barnabás apostol
június 13. péntek	Páduai Szent Antal
június 24. kedd:	Keresztelő Szent János születése
június 27. péntek:	Szent László király
június 29. vasárnap	Szent Péter és Pál apostolok

MISEREND JÚNIUSBAN

Endrőd

vasárnap: reggel 8, este 7 óra, hétköznap: reggel fél 8

Öregszőlő, Nagylapos: a nyári három hónapban: - június, július, augusztus - nincsenek másék

Szent Gellért Katolikus Általános Iskola kápolnája:

június 15-én délután 17 órakor ünnepélyes évzáró, Te Deum, majd szünet szeptemberig.

Gyoma:

Vasárnap 11 óra, hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint
Június 8-án fél 11-kor templombúcsú.

Hunya

vasárnaponként: délelőtt 10 óra

Június 29-én, vasárnap délelőtt 10-kor hálaadó
búcsú püspöki mise, 100 éves jubileum

hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és
szombaton: este 6 óra

Eredményeink - Ebben a tanévben országos tanulmányi verseny indult matematikából és magyar nyelvtanból a katolikus iskolák között. A Szent Gellért Katolikus Általános Iskolából ezek az eredmények születtek:

- **Roncsek Nóra** az országos mesemondó versenyen 2..
- **Mándi Vivien** a Rügyecske országos döntőjében magyarból 9..
- **Rácz László** matematikából pedig 8. helyezett lett.

Krisztus egyházában az istengyermekség a legnagyobb méltóság. Az ember számára lehetetlen annál nagyobb méltóság, hogy Isten gyermeke lehet. Ezt pedig a keresztséggel kaptuk meg mindannyian. Minden más csak szolgálat (officium). A pápa, a püspök, a pap, a diakónus (a hierarchia) feladata az, hogy Krisztustól kapott hatalmával, fölhatalmazásával Isten gyermekei közösségének belülről (nem fölülről) megadja egységét, szilárdságát; a tévedhetetlen igazságokkal és a szentségekkel pedig éltesse és növelje ezt az élő testet.

Ilyen egyedülálló szolgálatban 10 évet végigdolgozni nem kis dolog. Nem is lehet másként teljesíteni, csak ha mi papok és hívek imáinkkal, munkánkkal és Krisztus akarata iránti készséges engedelmséggel mellette állunk. Ezért jöttünk össze mi szegedi papok a ki-nevezés napján a rókusai plébánián. Személyesen akartuk tanúsítani eddigi paptestvérünknek, hogy mostantól fogva mint papjai állunk mellette, püspökünk mellett. Szeretném remélni, hogy az elmúlt 10 év alatt meg is tapasztalta ezt Püspök Atyánk. Tudom, hogy a részletekben nem mindig tökéletesen, alapjaiban azonban változatlanul.

Most, amikor a 10. évfordulóra emlékezünk, mindenek előtt Isten bőséges áldását kérjük Püspök Atyánkra és munkájára. Részünkről pedig - remélem összes papja és híve nevében mondhatom - igérjük, ezután is mellette állunk, imáinkkal, munkánkkal és készséges engedelmséggel Isten dicsőségére és egyháza javára.

Dr. Lénárd György
általános helynök

Április 29-én, kedden, a hajnali órákban rövid fohászt mondva az endrődi templomban, elindultunk zarándokunkra Medugorjéba. Hajnalodott már, amikor találkoztunk a Balatonfüredről érkező autóbusz utasaival, s így közösen a két busz tovább haladt Letenye felé. Mielőtt Horvátország határát átléptük volna, a közeli Becsehely kis templomában volt misénk, ahol lélekben felkészültünk, s imádkozó szívvel kértük az Úr áldását.

Nem tettünk meg még hosszú utat, amikor kitekintve elborzadva láttuk a háború nyomait, a kiégett házakat, a földig lerombolt épületeket, melyekből olykor csak a kémény meredezett az égnek, jelülül annak, hogy ott valamikor élet volt. Sehol egy élőlény, se ember se állat. Utunk Čakovec, Varaždin, Zágráb, Slunj, s itt a természet csodálatos varázsában gyönyörködhattunk, a Plitvicei tavak mesés világában. Majd hófödte hegyek között vitt az utunk. Az autóbusz gyorsan robogott tovább. Lassan beesteledett, és 23 órára elértük végcélunkat Medugorjét.

Mi tagadás - bizony, jól esett a meleg vacsora.

Másnap reggel autóbusszal bementünk a város központjába. A reggeli misére várva, mindenkinek volt bőven ideje, hogy a környék látnivalóit megtekintse, a nagy templomot, a szabadtéri oltárt, a templom előtt álló csodálatos fehér márványból készült Mária szobrot, a fából faragott hosszú gyóntató sort, egy idős szerzetes szobrát, és sok minden mást. Majd a nagytemplom melletti régi plébánia kis kápolnájában volt reggeli misénk.

Délután indultunk hosszú sétával Križevaca, ahonnan a kálvária kezdődött és tartott a hegy tetejére. Bizony egynéhányan látva az úttalanutakat lemaradtak az első stációnál, volt

A kegyelem forrása fakad itt...

Dubrovnik sétáló utcája

aki tovább ment, s végül Iványi László és a mezőtúri, plébános, Ondavay Tibor kíséretében felértünk a keresztút utolsó állomására. El kell mondanom, hogy valami csodálatos módon egy csepp fáradtságot sem éreztem. A keresztnél rövid elmélkedés után megpihentünk. Az egyik oszlop tetejére Porpácsy László zarándoktársunk feltűzte a magunkkal hozott nemzetiszínű szalagot.

Este horvát nyelvű rózsafüzér ájtatosságon és misén vettünk részt a nagy templomban, hálát adva az Égnek, hogy megsegített bennünket.

Másnap a reggeli mise után a kis kápolna melletti helyiségben Medugorjéről készült videofilmét tekintettünk meg. Ezek után utunk az egyik látnokhoz vezetett, Vicka Ivanovicshoz, aki mosolygós tekintettel fogadott bennünket és a hozzá sereglett sok-sok zarándokot. Ő az egyik, aki a hat látnok

közül még ott él, akik a jelenések útján találkozhattak a Szűzanyával, és megismerhették ki nyilatkoztatásait. Ezek a fiatalok még most is a nyilvánosság reflektorfényében állnak, a feléjük áramló érdeklődés szünni nem akar. Vicka most 33 éves, aki közülük a legidősebb. Csoportunk ez után ketté vált, egy rész

tovább ment a „jelenések dombjára”.

A másik csoport az Adria gyöngyszemére Dubrovnikba, ősi nevén Raguzába, utazott. Én ekkor láttam először a tengert. Nem gondoltam, hogy ilyen csodálatos! Megérkezésünk után az óvárosban sétálgattunk, és gyönyörködtünk az évszázados műemlékekben, a tengerpartban. A város a háború után újjáépült. Bizonyára tudják, hogy 1979-ben itt rendezték a mediterrán játékokat, és két évvel később itt volt a futball Európa-bajnokság. Visszafelé ismét a tengerparton vitt utunk, hol sok narancs-, citrom-, füge- és olajfát láthatunk, égbenyúló ciprusokkal.

A negyedik nap reggelén, a korai órákban, szállodánk kis házi kápolnájában tartott mise után indultunk haza. Amikor elhagytam Medugorjét, nagyon fájt a szívem. Egész életemen át emlékeztetések maradnak ezek a napok. Nem fogom elfelejteni a közös nemzetközi misét sem! Hogy miért felejtethetetlen nekem? Mert én, de nemcsak én, hanem a zarándokok sokasága is érzi, hogy itt a Szűzanya szólt hozzájuk. Itt egy egészen más világgal találkoztam, de még az is, aki csak erre téved, hitem szerint zarándokká, a hit apostolává válik. A kegyelem forrása fakad itt, melynek ereje kiárad az emberekre, számtalan gyógyulásban megmutakozva. Az emberek itt meggyőződhetnek a jelenések valódiságáról, s nem halogatják megtérésüket.

Medugorje nem csak egy falu néhány látnokkal, pár millió zarándokkal, néhány rendkívüli eseménnyel, hanem a kegyelem ki nem fogyó forrása a Szűzanya révén. Együttal felhívás az istenes életre. A béke ígérete, a hit, a megtérés, és az ima segítségével az Egyház és az egész világ számára.

SZILÁGYI MELINDA

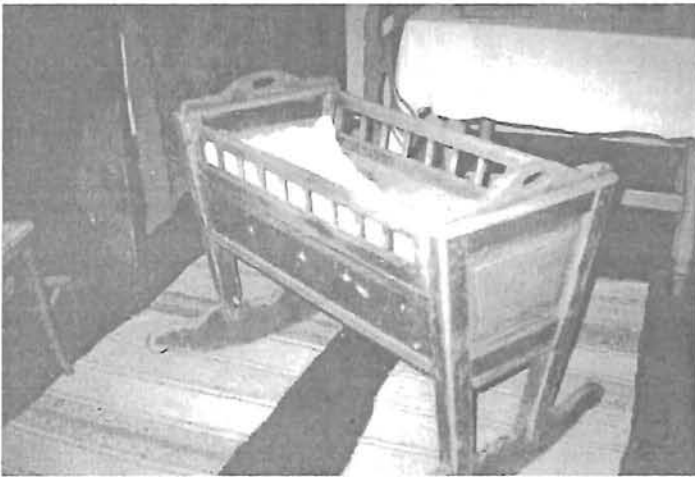

Az egyik látnok, Vicka, aki ma is Medjugorjében él

a csodálatos templom

Új érték születik Hunyán

1996-ban arra az elhatározásra jutottunk, hogy falumúzeumot létesítünk Hunyán. Évekkel ezelőtt, mikor a tanyavilág megszűnőben volt, Fekete Imre, a hunyai TSZ agronómusa, elhatározta, hogy összegyűjti azokat a paraszti élettel kapcsolatos tárgyakat, melyek az elmúlt időt idézik. Tette ezt azzal a céllal, hogy megmentse a paraszti kultúra értékeit.

Sajnos sem pénz, sem helység nem volt arra, hogy valóra

váltsa terveinket.

Az elmúlt évben az Országos Kulturális Alap pályázatot írt ki, amire beneveztünk. Sajnos eredménytelenül zárult pályázatunk. Mégsem adtuk fel a reményt.

Nagy örömünkre szolgált, hogy van a faluban olyan házaspár, akik szívvel-lélekkel azon fáradoztak, hogy megmentsenek minden olyan paraszti tárgyat, ami nemzeti érték.

Id. Szabó Béla és felesége hosszú hónapok, évek munkája és anyagi áldozatuk során megvalósították azt, ami nekünk nem sikerült. Olyan parasztmúzeumot hoztak létre, ami bármely nagy település dicsőségére válna. Láthatók itt régi mezőgazdasági eszközök, szövés-fonáshoz szükséges tárgyak, a régi paraszti ház bútora, oktatással kapcsolatos füzetek, könyvek, írószámok, minden ami a múltat idézi.

Most azon fáradozunk, hogy a Múzeumok Igazgatóságától a hivatalos engedélyt megszerezzük. Reméljük sikerül, és végre közkinccsé tehetjük valamennyi itt található értéket.

A kiállítás megnyitását egybekötjük a hunyai Szent László templom 100 éves ünnepségeivel, hogy ezzel is emeljük-e nap fontosságát.

Az egyházi ünnepség után mindenkit szeretettel várunk az Óvoda utcai kis parasztházba.

PETÉNYI SZILÁRDNÉ
általános iskolai igazgató

Május 22-én, pontban 12 órakor gördült be

a tűzoltóság udvarára a legújabb siegeni ajándék, egy Mercedes METZ típusú középkategóriájú gépjárműfecskendő, melynek tulajdonságai nálunk tapasztalható nehéz körülményekhez igazodnak. E gépjárműfecskendő 2.400 liter vizet szállít természetesen a hozzátartozó összes felszereléssel, és kiegészítő berendezésekkel együtt, valamint 6 főnyi személyzetet. Teheti ezt a maga 170 LE erős Turbo Diesel motorjával, összkerék-meghajtásával, elektropneumatikus differenciálzárral. A robusztus szerkezet 11 tonnás, ennek ellenére kezelése egyszerű, és gyors beavatkozásra ad lehetőséget. A vendégeket hangos szirénaszó fogadta a szokásoknak megfelelően.

A Katona Sándor vezette kis küldöttség a már jól ismert Armin Setzer területi tűzoltó mesterből, Peter Schneider bevetési csoportfőnökből (és újságíró) állt.

Itt tartózkodásuk alatt háromszor találkoztak Dr. Dávid Imre polgármesterrel, fogadta őket a megyegyűlés alelnöke, a megye főjegyzője. Megtekintették Gyula város nevezetességeit, megcsodálták Ópusztaszeren a Feszty-körképet. Szakmai érdekesség volt az algyői kútkitörésnél alkalmazott gépkocsira szerelt repülőgép-hajtómű és a többi speciális Algyőn található tűzoltótechnika.

ÚJABB TŰZOLTÓKOCSI GYOMAENDRŐDNEK

24-én délelőtt kiképzést tartottak a gyomaendrődi önkénteseknek a gépjármű fecskendő alkalmazásáról, majd a déli órákban indultak vissza Siegenbe.

Tímár Vince

Eseménydús volt Endrőd kulturális élete május 23-án.

A Rózsahegyi iskola ekkor ünnepelte névfelvételeének egy éves évfordulóját. A Városi Könyvtárban ünnepi könyvhéti rendezvény volt, és az Endrődiek Baráti Köre is ezen a napon rendezte találkozóját a Községi Házban.

Az iskola délelőtti programjában szerepelt többek között: akadályverseny, működött kézműves alkotósarok, volt judo bemutató, jazzballet-bemutató, számítástechnikai internet bemutató. Vaszkó Irén a halmokról tartott előadást, Giricz László földrajzi érdekességekről vetített a gyerekeknek, Szonda István pedig az ősi hitvilágról beszélt a gyerekeknek. Délután kézilabda és futballmérkőzés volt szülők-tanárok-diákok között. Este tartotta az iskola a Községi Házban a kulturális bemutatóját Gálaest címmel.

A Községi Ház kiállító termében délután nyílt meg Hornok Imre endrődi születésű festő képkiallítása. Ugyanott került sor a Városi Könyvtár rendezésében Márton Gábor Rózsahegyi Kálmánról írt, és a napokban megjelent könyvének bemutatására.

Este állófogadással zártuk a szép napot. Ezen itthoniak látták vendégül a faluból elkerült pajtásaikat, barátaikat.

Már reggel az iskola vendégei voltak: Rózsahegy Marika és családja, a város képviselői, a társintézmények képviselői. Az iskola esti műsorát nagyon sokan megnézték: természetesen a szülők, de ott volt a polgármester úr is, és a felesége, ekkorra megérkezett Latorcai János és felesége, ott volt a nézők között sok Endrődről elkerült, de most hazalátogató ismerős. Minden ülőhely foglalt volt, de még az ajtóban is álltak.

A könyvtár vendégei voltak: a Rózsahegy család, Búki Attila, a Xénia könyvkiadó igazgatója, Székelyhídi Ferenc, Leánytalu Művelődési Ház Központjának igazgatója, Kalapos László és Kiszely Zoltán színészek, Hunya Elekné tanár. Nagy volt az érdeklődés a kiállítás és a könyvbemutató iránt is: ezen a rendezvényen kb. 150 ember vett részt.

Hornok Imre festő képeit Hunya Elekné tanár mutatta be, majd Imre beszélt magáról, és festői munkásságáról.

A könyvbemutató egy irodalmi műsor vezette be, amelyen Kalapos László színész, Rózsahegy tanítvány, Kiszely Zoltán színész, és két endrődi diák: Békési Annamária és Farkas Péter szerepeltek. Különösen nagy élmény volt meghallgatni Petőfi Sándor Szülőföldem c. versét Kalapos László előadásában. Ezt követően került sor igen jó hangulatban, a Márton Gábor, a Búki Attila, és a Székelyhídi Ferenc „kerekasztal-beszélgetésére”, a megjelent könyvvel kapcsolatban. Aki ezt nem hallotta, sajnál-

Egy nevezetese napról

Ladányi Gáborné igazgatónő köszöntője

hatja. A bemutató végén vendégeink megnézheték Hornok Imre képeit, és megvásárolhatták Márton Gábor könyvét. Nagyon sokan megvásárolták, Gábor előtt hosszú sor állt, még negyedóra után is dedikálásra vártak.

Ezután megnéztük az iskola műsorát. Már hozzá vagyunk szokva ahhoz, hogy ha a Rózsahegyiek szerepelnek, akkor az színvonalas műsor lesz, de amit 23-án este láttunk, még az előbbieken is túlsz. Ez nemcsak az én élményem, hanem nagyon sokaké, kérem, olvassák el az alább következő villáminterjúban lévő véleményeket.

A műsor után jött az állófogadás. Sok régi, most vidéken, vagy külföldön élő endrődi születésű ember találkozott ma itt élő barátjával, pajtásával, osztálytársával. Meghatottan szorítottak kezét egymással, beszélgettek, örültek, hogy együtt lehettek. Az állófogadást a polgármester úr pohárköszöntője nyitotta meg. Nagyon szép volt, amikor a Rózsahegyi iskola lialtal pedagógusai gitárkísérettel egymás után énekeltek a szebbnél-szebb népdalokat, dalokat. Megérdemelték a pihenést.

A programban gazdag nap sikerét nyilvánvalóan sok ember munkája előzte meg. Elsősorban az iskola pedagógusainak, a könyvtár, a Községi Ház és Tájház munkatársainak jó hozzáállása volt a feltétel. De sokan segítettek az ittlakók közül, ők főleg az elszármazottak fogadásában. Császárné Gyuricza Éva körül segítettek a szervezésben, de sütemények elkészítésében is: Tankóné Irma, Fülöpné Gyuricza Kati, Kiszelyné Giricz Éta, Domokosné Paróczai Juszitna, Kovásznainé Klárka, Nagyné Sajtó Margitka, Ronyeczné Takács Pöszi, Bula Kati, Szuroveczné Margitka. Tudom, nem szeretik, hogy külön megemlítem a nevüket.

Teszem ezt azért, hogy érdekeltessem: nagyon vártuk haza

az elszármazottakat, azt akartuk, hogy érezzék a szülőhely szeretetét itthon. Úgy gondolom, - ha ebből a rendezvényből hagyomány lesz, és jövőre is sor kerül az elszármazottak hazalátogatására, ebből a szeretetből jövőre is jut majd. Rajtunk nem múlik.

A villáminterjúk az állófogadás alatt készültek:

- Gödöllőn élek, de innen származtam el. Hunya Lajos tanító bácsi az unokabátyám volt. Az iskola nekünk olyan élményt adott, amit nem lehet elfelejteni. Komolyan mondom, ezek a gyerekek művészi fokon dolgoztak.

(Dajka Tibor)

- Örülök, hogy itt lehetek. Az endrődi emberek nagyon kedvesek, és csak irigyelni tudom, hogy ilyen hagyományörzőek.

(Székelyhídi Ferenc)

- Endrődön mindig valami egészen különös érzés kerít hatalmába. Ha Mezőtúr felől jövök, mikor átlépek a simai csatornát, akkor az már különösen jó érzés. Ha Szarvas felől jövök, akkor a volt Rózsásinál fog el ez a jó érzés, mikor az endrődi templomot teljes valóságában meglátom. Ahogy telnek az évek az ember feje felett, a szülőföldhöz való kötődése egyre erősödik, egyre többet emlékezünk a gyerekkori barátokra, régi élményekre.

(Latorcai János)

- Nagyon jól érzem magam, örülök, hogy itt vagyok, a gyökereim innen indultak, vacser vagyok, az is maradok.

(Hunyad Simon Péter)

A vele külön készült interjú legközelebbi számunkban közöljük

- Örülök a sok ismerősnek, akikkel hosszú idő után végre találkozhatom. A képkiallítás nagyon tetszett, szépek a képek.

(Hanyecz Margit)

- Nagyon jó program volt, ha legközelebb meghívást kapok, feltétlenül eljövök. Addig is mindenkit nagy szeretettel köszöntök. Én érzéseimben megmaradtam Endrődinek, olyanak, mint amikor elváltam tőletek. Minden jót!

(Horgos Laci)

- Mesés ez az este!!! Ennyi szép és becsületes ember együtt- ez mesés!

(Márton Gábor)

- Valami nagy együvé tartozást érzek. Közös örömet látok az emberek szemében: kicsit felmelegszünk az együttléttől - elszármazottak és helyiek.

(Ladányi Gábor)

- Örülök, hogy itt lehetek. Nagyon jó, hogy együtt vannak az itthon élők és távolabb élők.

(Hornok Jóska)

Márton Gábor tanár úr könyvbemutatója és Rózsahegy Marika

- A könyvbemutató is nagyon tetszett. Marci bácsi. Az iskola, az külön örömmre szolgált. Eszembe jutott az én tanyai iskolám. ott is voltak színjátszó körök, én nagyon szerettem.

(Bátori Gyula)

- Jól érzem magam. Arra gondolok, hogy Rózsahegy-i Iskola első ünnepe is nagyon jó volt. Fontos, hogy az iskolának neve legyen. kötődése legyen. Bizom benne, hogy minden évben rendeznek ilyen napot.

(Várfi András)

- A gyerekeknek évtizedek óta hiányzik a példakép. Ezért kellett egy olyan embert választani névadónak, aki ugyanúgy itt volt kisgyerek, mint a mi tanítványaink, és akikből országos hírvé ember lett. Annak külön örülök, hogy a Rózsahegy-i napot az itteni intézményekkel közösen tudtuk megcsinálni. ez komoly társadalmi összefogást jelent. Látja a gyerek, hogy a felnőttek összefognak, hogy nemcsak az iskola, a szülők kíváncsiak rájuk, hanem mások is. a már nem Endrődön lakó endrődiek is.

(Gellai József)

- Még a fővárosi gyerekszínházban sem lehet ilyet látni. mint ezektől a gyerekektől! Jövőre is eljövünk. Minden ismerőst csókolunk.

(Duda Béla és András)

- Mindig nagyon jól érzem magam, ha hazajövünk. és megosztjuk azt a kis időt a szüleink és barátaink között. A barátaink. azok ti vagytok. nagyon boldogok vagyunk. amikor egy-egy gyomai vagy endrődi körhöz elmehetünk és beszélgethetünk a régi dolgokról. Jövőre is eljövünk. ha csak időnk engedi.

(Latorcai Jánosné Újházi Aranka)

- Ezek a gyerekek csodálatosak! Mint pedagógus is értékelem azt a munkát. ami benne van. És az. hogy tanár-diák együtt volt fent a színpadon, azért csodálatos. mert ők jól érzik magukat együtt. Nem találok szavakat.

(Kovács Károly)

- Nekem ez egy csodálatos nap. Gratulálok nektek. hogy ilyen generációt neveltek. Nagyon sok dolog van vele. tudom mint pedagógus. Volt egy mesemondó pici lány. az végtelenül drága volt...

(Kalmárné Ugrin Erzsike)

- Jól érzem magam. Olyan ismerősökkel is találkoztam. akiket már 20 éve nem láttam. Mások is eljövök nagyon szívesen.

(Bula Kati)

- Ezek a fiatalok nagyon szép példányai az ifjúságnak. A program. amit produkáltak, remek.

Bizonyos jelenetek profi szinten mozogtak. Jövőre is eljövök. Bizonyos vagyok benne. hogy mint a föl-földobott kő. újra és újra hazatérek Endrődre.

(Uhrin Béla,
vele is készült hosszabb interjú.)

- Ez a nap a városnak - vagy a két falunak - jó értelemben vett fejlődését segíti elő. Szeretnék ebben részt venni. és ha hívnak. szívesen dolgozom együtt ezzel a közösséggel.

(Kopcsék Imre)

- Már a belépéskor azt éreztem. hogy én itt egy kedves. szeretett vendég vagyok. Akik nem jöttek el. nagy élménytől estek el. Tegnap egy budai zeneiskola hangversenyén vettem részt. De állítom. hogy annak az iskolának a színvonalát sem volt magasabb. mint az itteni gyerekek műsora.

(Dér Istvánné,
vele is készült hosszabb interjú.)

- Az iskolának a műsora kellemes kikapcsolódást, élményt jelentett számomra. Az este további részében barátokkal. ismerősökkel találkoztunk. kellemes este volt. köszönöm a részvételt.

(Dávid Imre polgármester)

Helyszűke miatt jelenleg több interjút nem közlünk. A legközelebbi számban folytatjuk.

Hornokné Németh Eszter

Tudjatok még sokáig szeretetet sugározni tieitekre. és mindenkire aki

Veletek kapcsolatba kerül. Gondolatban veletek vagyok." Posta hozta azok levelét, akik valamilyen komoly okból nem tudtak haza jönni május 23.-ára. Ezen levél egyikéből idéztem az első gondolatot. Többen telefonáltak. de voltak akik nem jöttek. nem írtak és nem telefonáltak.(?) Pedig hogy vártunk mindenkit! 260 címre küldtük el a haza hívó levelünket. A péntek délutáni ünnepségről e lapban már olvashattak. A szombati eseményekről is fontos hírt adni. hiszen nagy dolgokról határoztunk. Nézzük sorjában. A közgyűlés a már megszokott korábbi formában zajlott. A baráti kör elnöke, Timár Máté, aki biztosra ígerte jöttét. sajnos akadályoztatva volt, így helyette Hunyad Simon Péter nyitotta meg a közgyűlést. Az általános üdvözlés után egy perces néma felállással adóztunk azok emlékére, akik az utolsó találkozásunk óta elmentek az élők sorából. Név szerint emlékeztünk meg Dr. Varjú László barátunkról, aki ezen a héten halt meg. Nyugodjanak békében!

Jelölő bizottság javaslata alapján új vezetőséget választottunk. Az új vezetőség 14 tagú. névszerint felsorolásuk: Gyomaendrődön élők: Iványi László plébános. Dr. Dávid Imre polgármester, Ladányi Gáborné isk. ig., Hornokné Németh Eszter könyvtár vezető, Fülöpné Gyuricza Katalin ny. óvónő, Ungvölgyi János mk ügyvezető. Márton Gábor ny. tanár. Vaszkó András ny. építész. Dr. Bacsa Vendel mezőg. mérnök. Császárné Gyuricza Éva ny. közgazdász. Budapesten élők: Timár Máté író, Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő. Kovács Zoltán ny. tanár, Timár Imre mérnök vállalkozó. Tekintettel arra. hogy a 14 közül 5-en nem voltak jelen. így nem lehetett az elnököt, pénztárost, titkárt. és az ellenőrző bizottságot megválasztani. Erre csak akkor kerülhet sor, ha hiánytalanul együtt lesz az „új csapat".

Töltse be lelketeket a békesség, az öröm!

Döntöttünk arról, hogy az egyesület székhelyét áthelyezzük Gyomaendrődre. és

a baráti kör kiszélesíti tagfelvételét nemcsak Budapest és vonzáskörére. hanem minden más helyen élő endrődi. és természetesen az itthon maradottakra is. Döntöttünk még a tagdíj mértékéről is. amely 50 Ft havonta. de ettől el lehet térni lefelé. és felfelé is a szociális helyzet alapján. S talán a legfontosabb döntés. hogy ENDRŐDI NAPOK-at rendezzünk minden év májusának utolsó szombatján és vasárnapján. Ugyan ekkor lesznek a Rózsahegy-i napok is. így lehetőségünk lesz a jövőben is olyan szép ünnepség sorozatra mint az idén, és a baráti beszélgetésre. találkozásra is jut. idő. Természetesen ez a döntés nem zárja ki annak a lehetőségét sem. hogy emellett a fix dátumon túl, baráti beszélgetést szervezzünk Budapesten is legalább évente egyszer. Sokak leveléből és telefonjából lehetett következtetni arra, hogy jó lenne, ha előre tudnák tervezni a találkozó időpontját. Mint látják olvasóink. a szombati nap a „munka" jegyében zajlott, és ennek oldására az iskola igazgatónője, bemutatta az iskola állandó kiállítását. Rózsahegy-i Kálmán emlékeiből. Az iskola igazgatónője felajánlotta. hogy a találkozóinknak szívesen ad helyet az iskolában, és kollégiumban pedig szállást, akik igénylik.

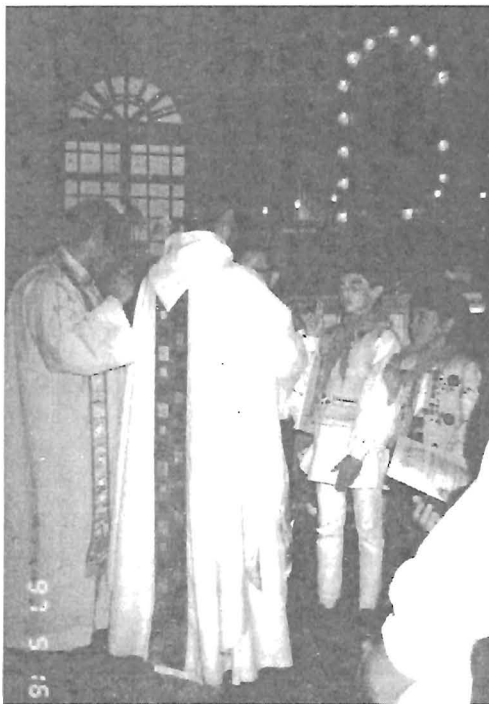
Nagyon jó érzéssel búcsúzkodtunk. mindnyájan úgy éreztük, hogy jó volt találkozunk, és érdemes is. mert a baráti kör tovább fog élni! Záró gondolatként ismét egy barátunk leveléből idézek, aki Várnai Zseni versének utolsó sorait küldte a találkozásunkra:

Csak tenni, tenni emberek.
Időnk oly gyorsan elpereg.
Egy perc csupán az élet.
De ez a perc: lehet csodás.
Teremtő munka, alkotás.
Amely megőrzi Téged.

Császárné Gyuricza Éva

„Mióta a világ...”

Ide járunk imádkozni Csíksomlyóra, mondja egy idős csángó néni teljes meggyőződéssel Gyimes Felsőfok faluban, mely a Csíki-szorosban terül el. A Tatar hágó közelében, ahol két napot töltöttem egy csángó családnál, mely napokat biztosan nem fogom elfelejteni hátralevő életemben. Ez a falu kb. 5 km hosszú, 4.500 lakosból áll, szintizta csángó ma-

gyarokból. Egyetlen román feliratot csak a Községházán láttunk a magyar mellett.

József atya, a falu plébánosa fogadott bennünket, - akik a csíksomlyói búcsúra érkezünk - és ő osztotta el, hogy ki, hol fog lakni, meghagyván, hogy vacsorára vár bennünket a plébánián. Letéve csomagjainkat, őt követve indultunk a hegyoldalban, mert vacsora előtt meg akarta mutatni büszkeségét.

Hamarosan elénk tünt egy fából készült épület, kereszt alakban építették fel, s elmondta, hogy ez gimnáziumnak készül, ahol a környék gyermekei fognak tanulni. A plébános úr elmondta, hogy teljesen a maguk erejéből építették, mivel fából épült, az anyagban nem volt hiány, a munkaerőt a falu lakossága adja. Szeptemberben lesz az iskola szentelése, és megkezdődhet a tanítás. Az egyetlen már kész teremben a Pest megyei és a Hargita megyei önkormányzatok írtak alá testvérvárosi szövetséget.

A bemutatás után meghívott bennünket a másnap délután tartandó cserkész avatásra a templomba. Erről az ünnepségről beszélni még ma is nehezen tudok, inkább csak írni. 70 fiú és lány, 6 éves kortól 15 éves korig tett fogadalmat. Többnyire csángó öltözetben voltak, nyakukban a zöld nyakkendővel, hogy már cserkészek. Soha ilyen erővel nem éreztem magyarság tudatom erejét, mint amikor a mise befejeztével a cserkészek kiindultak a magyar zászlóval. A tömeg egy emberként állt fel a zászló láttán, és zokogásba kezdődött el a magyar Himnusz éneklése. Itt csak az nem sírt, akinek már elfogytak a könnyei! A mellettem álló korombeli férfi vállamra hajtotta fejét, s csak annyit tudott mondani, hogy „testvérem”. Kérve a templomból tudtam meg, hogy ő román, s akkor én is magamhoz öleltem, s azt mondtam neki: „testvérem”. Elmondotta, hogy 1944-ben tanulta meg a magyar Himnust, és azóta minden alkalomkor, ha hallja, zokogásba tör ki.

Szótlanul haza felé ballagtunk Sóczó Gézával, halkán megszólaltam, idézve Ady Endrét, hogy a Dunának,

Oltanak valóban egy a hangja. Géza, fiatal ember, örökig magába roskadva ült, egyszerűen alig tudta magába fogadni, amit itt, most átélt. Ettől az érzéstől már sohasem fog megszabadulni, de azt hiszem, nem is akar.

Szombaton reggel indult a falu apraja-nagyja Csíksomlyóra papjokkal, és Dénes Zoltán újrázi plébános, aki a zarándok utat szervezte, a fiatalokkal, akik vállalkoztak a 35 km-es zarándokútra. Mi, akik korunknál fogva nem mentünk, a falu öregjeivel együtt autóbusszon utaztunk a kegytemplomhoz. Így korábban érkezünk, de már nagy volt a tömeg, főleg csángók, aki már az éjjelt is ott töltötték. Innen már könnyebb volt a hegytetőre, a mise színhelyére feljutni. Én csak az első kanyarig jutottam el (szívem nem bírta az emelkedőt), s visszaindultam. Így alkalmam volt végignézni a két és félórán át hőmpolygó emberáradatot. A hegyoldal tele lett emberekkel. Jöttek, csak jöttek, csengetttyűiket meg-megszólatatva. Olvastam a táblákat: Sopron, Kolozsvár, Beszterce... szinte beleszédültem a nevek olvasásába, a Máriát köszöntő és dicsőítő énekek hallatán. És jött Paskai László, a magyar bíboros-primás, az erdélyi püspökökkel, Habsburg gyermekekkel gyalog indultak a hegytetőre, énekelve, ahol a szentmise déli egy órákor kezdődött.

Házigazdám reggel említette, hogy ma eső lesz. Alig hittem a tiszta kék égboltot láttán. De ő mondta, hogy csíksomlyói búcsú nem lesz meg eső nélkül. Hát jött is az eső, a mise végeztével. Hullott a sűrű zápor, kopogott a jég. A jóslat bevált. Az emberek bőrig áztak, de senki nem panaszkodott. Két hónapja már nem volt eső, a jég meg semmink sem ártott.

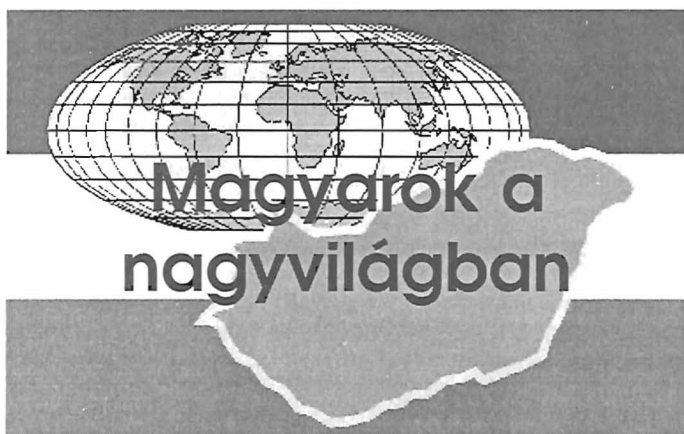
Délután öt órákor indultunk haza, és reggel 7 órákor értünk Nagyváradra, ahol Dénes atya mondott misét. Jó érzés volt látni, hogy az április 27-én a Varadinum megnyitását elhelyezett koszorúnk még ott volt az oltár melletti falon a felirattal, melyben négy Váradon elhunyt plébánosunkról emlékezünk meg.

Vasárnap reggel 9 órákor végképp búcsút mondtunk Erdélynek. A fiatalok azzal búcsúztak, hogy jövőre ismét megyünk. Én pedig annak örültem, hogy régi vágyam teljesült, mert még soha nem jártam Székelyföldön.

Azoknak pedig, akik e sorokat olvassák, azt üzenem, hogy ha magyarságukat tápláló akkumulátoruk kezd kimerülni, jöjjenek ide feltöltésre, mert az egy életre elég lesz!

Dr. Harnos Imre

A messze földre elszármazott gyomaendrődiek bemutatkozása során, sorozatunkban ismét az INTERNET útján, Ausztráliában élő Dr. Harnos Imre Békebíróval van szerencsénk olvasóinkat megismertetni, hogy ki Ő, azt elmondja saját maga.

Nevem: Dr. Harnos Imre László J.P. Születem 1938. November 12-én.

Nős vagyok 1962 óta, feleségem: Margaret Elizabeth

Gyermekeim: Anikó Eszter és Marika Angéla

Anikó lányom férjénél van, két kis gyermeke van: két éves a kislány, egy éves a kisfiú.

Marika menyasszony, házassága jövő év márciusában lesz.

1957 óta Ausztráliában élek.

Nagyszüleim anyai részről: Orbók János, tanító, nagyanyám Varjú Eszter.

Apai részről: Harnos Vince, nagyanyám Majoros Erzsébet.

A nevem végén szereplő J.P. betűk az jelentik, hogy „Békebíró”, vagyis ez a cím az Ausztrál államtól kapott megtiszteltetés, és többször volt már módom e megtisztelő címen szerepelni.

Életem folyamán igen sokféle szakmában kaptam mesteri címet, mivel igen sokrétű az érdeklődésem. Mindig új és új dolgokat tanulok, egyrészt, hogy agyamat - ha nem is a legfiatalabb fejjel - állandóan frissen tartsam, másrészt, hogy tudásommal embertársaim javát szolgálhassam, életüket megkönnyíthessem.

Életemben igen későn doktoráltam, egy éve, hogy doktori címet kaptam. Igen sok dologban működök és tanítok. A hawaii Hilo Eurotechnikai University (egyetem), mint professzort neveztek ki, és mint oktatási tanácsadó működök.

Mint tanácsadó, főleg a családi problémák megoldásában dolgozom és a fiatalok körében nyújtok segítséget gondjaikban.

Mint tanácsadó az oktatás terén, főleg gimnáziumokban dolgozom.

Mint doktor arra specializálódtam, hogy a

kómából kikerülő

embereken segítsek.

Mivel kórházban nem

szerződtem le, így magán

praxisom van. Így életem

színes, mozgalmas és

nagyon változatos. A

kómából kikerülő

embereket újra kell taní-

tani, hisz jóformán mindenre képtelenek. Tagja

vagyok, és igen aktívan

dolgozom a „Disabled

Council"-ban, ami ma-

gyarul talán úgy

fordítható, hogy a sérült

emberek tanácsa. Olyan embereket tanítok, akik

agysérülésben, fizikai sérülésben szenvednek.

Erről néhány évvel ez előtt a magyar nézőknek

a Vitrai-műsorban beszéltem. Már 15 éve

foglalkozom a „Down Ayndrome"-emberekkel

vagyis a Down-kóros betegekkel.

Ezeket felül, mint Nagymester működök a

harcászatban, ahol a világ legjobban ismer.

Évekig Ausztráliát reprezentáltam, míg fiatal

voltam, majd a Harcászati Világszövetség rám

ruházta a Nagymesteri rangot.

Ebben az évben Tatabányán szervezem meg

a Világ Kupát, és ezért jövök majd haza, ha nem

is sokáig, de ameddig csak lehet. Igen sokszor

döntöttem világrekordot. és amikor Tatabányán

leszünk, ott szeretném az utolsó világrekordot

megdönteni. Utána átadom a stafétabotot a fia-

taloknak, én már megtettem, ami rám volt szab-

va.

Mindebből következik, hogy igen sokat

tanítok a harcászatban, főleg a Karaté-ban,

melyben a Magyar Kempo stílusnak vagyok a

feje, úgy Magyarországon, mint a világ más

országaiiban. Nagyon sok szemináriumot tartok

a világban mindenütt, és így sokat kell utaznom,

sok barátot szerzek mindenütt.

Ezen kívül írok is. Igen sok írásom jelent

már meg, persze, angolul. Remélem mielőbb

lefordítják magyarra is, hiszen magyar témájú

könyvem is van.

Mint látható, az életben igen sokat tanul-

tam, de minden, amit tanultam, tettem, a másik

érdekéért és segítségükre. Minden embernek

van álma-célja. Én a bajba jutott emberek

megsegítését tűztem ki magam elé legfőbb

célomul.

Azért hagytam el Magyarországot, mert

láttam azokat a hibákat, amiket az akkori rend-

szer művelt. Szétzúzta a családokat, és min-

dent, ami az embereket összefüzi. a

szeretelenség uralkodott. Még gyerekekfejjel lát-

tam, hogy mindent ami jó és emberséges,

akarattal zúzták szét.

Én mindent elköttem, és harcoltam a

durvaság ellen.

Amit elértem külföldön, azt hazám nekem

nem tudta biztosítani. Szeretem, amit csinálók,

és nincs jobb érzés annál, mint amikor egy

páciens átölel, és könnyes szemmel köszöni

meg mindazt, amit érte tettem. Bennem az

emberi érzések uralkodnak. Itt a kommuniz-

mus nem tud érvényesülni, mert a szeretet

veszi át a hatalmat. Itt nagyravagyás, pénz nem

uralkodhat, csak a szeretet.

Végezetül szeretnék annyit mondani, hogy

Endrődre sokat gondolok, és jól emlékszem

gyermekkoromra, hiszen nagyapám ott volt

tanító, s milyen áldott egy ember volt.

Emlékszem az iskolára, ahol tanultam, még

arra is, amikor palatáblára írtunk. Hunya tanító

úr vezetésével. Emlékszem még egyik bará-

tomra, Gubucz Lacira is, akivel mint gyerek,

sokat játszottunk. Emlékszem a házunk

ablakára! A Nadrág utcára! És ami nagyon

megmaradt emlékeztemben; amint az

idősebbek kint ültek a házak előtt a padon és

beszélgettek, és az arra menők dicsértessék-kel

köszöntek.

Szeretettel üdvözlök minden endrődi

embert, akit, ha régen is, de egyszer megis-

mertem, és minden olyan rendes embert, akik

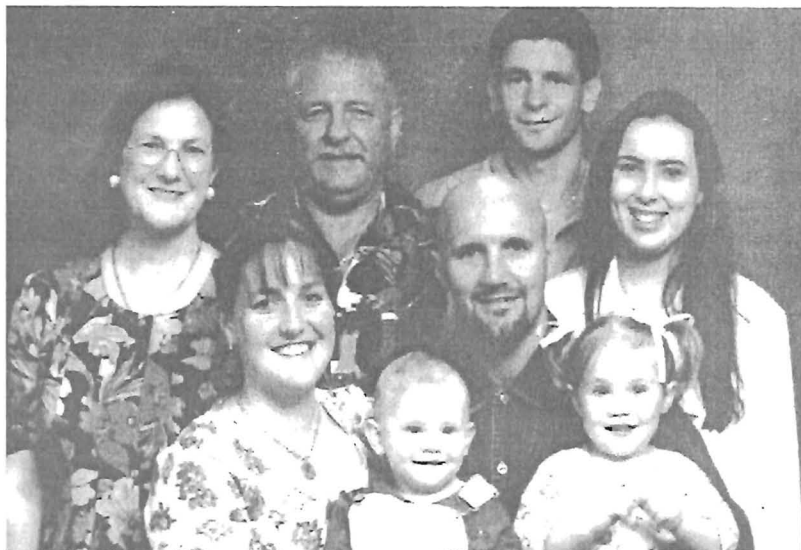
hidat építenek és nem falakat egymás között.

Maradok tisztelettel

Dr. Harnos Imre J.P.

**Dr.
Harnos
Imre
családjával.**

(hátsó sor,
középen)

Ugye gyerekek, már ismeritek ezt a két jómadarat, Gombócot és Gömböcöt. Hát a dolog úgy kezdődött, hogy Gombóc elszundikált az öreg bodzafa árnyékában, és azt álmodta, hogy ő éhes. No, fel is nyitotta a szemét azon nyomban, gurult kettőt, bukfenchezett hármát, s máris ott rángatta a cipőfűzőt kis gazdája cipőjén.

- Hát te mit csintalankodsz? - kérdezte hangosan Palkó.

- Nem csintalankodom én, vau, vau, vak, vak, csak éhes vagyok - vakkantotta Gombóc.

- Lusta szolga éhes marad. Gurulj innen, szégyellő magad. Ugye mondtam, hogy ugasd meg a szomszédék cicáját? De te inkább elmentél szundikálni.

Elsomfordált Gombóc szégyenkezve, s megbújt a cédrus bokor alatt. Mi tagadás, ő bizony jobban szeret lustálkogni.

Ezalatt Gömböc is álmodott a másik bodzafa alatt, és ő is azt álmodta, hogy éhes. No, oda is billegett rövid lábaival Palkóhoz és megrángatta a cipőfűzőjét.

- Vau, vau, édes gazdám, ehethném és ihatnám!

No ettől gurult mégcsak méregbe Palkó!

- Kenderkötél, kócmadzag, hát a párnád hol hagyta? Csak heverték, lustálkodtok, csontot tölem nem is kaptok! Vigyáztál-e a kakasra, hogy el ne csipegessék a magot a pityergő csibéktől? Ugye nem?

- Vau, vau, de hiszen azt neked mondta édesanyád! - méltatlankodott Gömböc.

- Nekem hát - berzenkedett Palkó. - De én akkor éppen vesszőlovat faragtam leveles bodzából. Neked kellett volna ugrani helyettem, mert tölem kapod a csontot!

Nagyot sóhajtott erre Gömböc, és bebújt ő is a cédrusbokor alá. Ott keseregtek egészen délutánig, és hogy Palkó még akkor sem csőrrentette meg előlük a csontostálat, nagyot gondolt a két kis szőrpamacs.

Vau, vau, elmegyünk világgá - rázta meg magát Gombóc.

- Menjünk balra! - ajánlotta Gömböc
- Én meg azt mondom, hogy jobbra!
- vakkantotta Gömböc.

- Csak azért is balra!
- Csak azért is jobbra!
- Én vagyok az öregebb - borzolta fel bundáját GOMBÓC

- De én vagyok az okosabb! - húzta ki magát Gömböc.

- Ezt mered mondani nekem? - viszorította ki éles kis kásafogát Gombóc,

Mária néni meséi

Gombóc és Gömböc újabb kalandjai

és nekiugrott Gömböcnek.

Hanem azt sem kellett félteni. Felemelte körmös kis mancsát, és úgy fültövön teremtette gömbölyű testvérkéjét, hogy az csak úgy bukfenchezett a szállongó porban. Gurultak, görögtek, forogtak, pörögtek, végül úgy összegabalyodtak, hogy Gombóc a saját farkát harapta, mert azt hitte, hogy Gömböcé, Gömböc meg a saját bundáját rángatta egyre dühösebben. Hengergették, gurították egymást, hát egyszer csak zsupsz, mind a ketten belepottyantak a fűre kis patakba. Ott meg éppen az ollóját köszöri Rák Rudi. Hej, retentő haragra gerjedt, mikor a két kis mihaszna a fejére pottyant. Jól becsippentgetett Gombóc nadrágjába, el sem akarta eresztetni többé. Kiugrott erre a szegény kis világjáró kutyus a partra, és nyűszítve forgott maga körül. Hanem hiába kergette a rákot, nem tudta elérni soha. Ott az a farka tövében.

No, kacagott erre Gömböc akkorát, amúgy kutyamódra, hogy csakúgy bukducoltak a hullámok ijedtükben tőle. Hanem rosszul tette, mert éppen a talpa alatt szundikált Pióca Pista, és akkor ébresztette fel a kutyakacagás, mikor éppen a legszebbet álmodta. Bele is ragadt rögtön Gömböc zoknijába, és rázhatta a lábát a megszeppent kis kárörvendő, bizony az csak ott maradt. S ha még csak ennyi lett volna a baj! De éppen ott bogarászott a szomszédék cicája, meg a tarajos kakas, és jól kinevették őket.

- Ó te csacska, buta macska! - bor-

zolta fel bundáját Gombóc, hogy még a rák is jobbnak látta, ha elmarad a guruló Gömböctől.

No, Gömböc se volt rest, akkorát ugrott a kakas felé, hogy az ijedtében majd

elhagyta sarkantyúját piros csizmájáról. Megszeppent ettől Pióca Pista is, és gyorsan visszacsusszant a patak vizébe. Az ilyen mérges kis kutyától jobb távol maradni.

Meghallotta ezt az éktelen lármát Palkó. Kinézett a kacsalábon forgó csirkeöl-padlásról, ahol éppen egy hétfejű legyet ütött agyon egyetlen suhintással.

- No, ez derék! bólintott komolyan, amikor meglátta, hogyan serénykedik a két kis vakarcs kutyus. Le is repült táltos vesszőparipáján a földi világba, és hazahívta az acsarkodó házörző nebulókat.

- Látom, többé nem henyéltek, enni kaptok, hogyha kértek! - simogatta meg ázott bundájukat.

A kutyusok kértek is, kaptak is. Kis gazdájuk telerakta a csontos tálat ropogós csontocskákkal, teleöntötte a kis vályút habosan friss tejjel, és maga is a kezébe kapott egy körülkaraj lekváros kenyeret, és olyan lagzit csaptak, hogy még a harmadik szomszédból is odaszálltak a legyek a finom illatra. Volt ott dinom-dánom, ha eszünk se bánom. Tücsök volt a primás, dongó a nagybögös, és szelgyerekek jártak pergő-forgó táncot, míg megjött az este. Akkor aztán ki-ki megkereste kicsi ágyát, vackát, zőjészakát mondtak a sunyi holdnak, és aludtak, mint a tej egészen reggelig.

Egy szűnyogtündér ott zümmögött a fülüknel, és súgott nekik szép álmokat. Ha jók lesztek, hozzátok is elmegy, s nektek is mesél majd.

Csiga-biga

Csiga-biga útnak ered,
Illaberek, nádak, erek,
Árkon át, bokron át
Koptatja a bacskorát.

Lapulevél lakomára
Meghívta őt a komája,
Árkon át, bokron át,
Rúgta már az út porát.

Vele megy a háza tája.
Háza csúsós kupolája,
Árkon át, bokron át,
Hordja, viszi otthonát.

A mesét és a verseket
Iványi Mária írta

Süss fel nap

Vihar tombol,
Pusztít, rombol,
Tört ág zokog,
Recseg, ropog!
Rajta fészek,
Rigó háza.
Benne négy kis
Fiókája.

Szél zúg zordan,
S a záporban
Bőrig áznak,
Sírnak, fáznak!
Becsurog a
Rigó háza,
Süss fel nap a
Fiókákra!

Ingó-bingó-Iringó

Megírták a lapokban
Lagzi volt a napokban.
Ingó-bingó Iringó.
Kocsi nem volt, se hintó.

Pedig vendég, vagy hatvan
Szorongott az udvarban.
Ingó-bingó Iringó.
Duda szólt, meg tilinkó.

Kinek a nép teret hagy.
Egy kis kutya, meg egy nagy.
Ingó-bingó Iringó,
Nekik szól a tilinkó.

Zörgő-csuhéj, csutkaszár,
Ez aztán a furesa pár.
Ingó-bingó Iringó.
Kuncogott a tilinkó.

Irodalmi oldal

Két szomszéd nemzetségről, vacerokról és karórágókról

Adalékok az endrődiek és gyomaiak régebbi viszonyához

Úgy gondoltam, ideje már egy kicsit tréfára venni a dolgot, és olyan eseményekről írni, amelyek biztosan megtörténtek, ha nem is pontosan úgy, ahogy öreg bátyám-uramék elmesélték nekem.

Két szomszéd „nemzetségről” lenne itt szó, tudniillik a „vacser” endrődiekről, meg a gyomai „karórágókról”. Ragaszkodnék ahhoz is, hogy valamelyest megközelítő nyelvezettel írjam le mondandómat, minthogy azt én annak idején első kézből hallám. Vagyis az „i”-zö nyelvjárásban. Erről írta Csák Gyula: „Parasztközött is legparasztabb volt, aki ezt a nyelvet beszélte, a nem paraszti osztályok és rétegek elkülönítéséhez biztosabb támpontot nyújtott, mint a fajüldözők számára a bőr színe”. (A szikföld sóhaja Bp.1997.) Kimondhatatlanul sajnálom, hogy magam már nem élek, nem élhetek vele, mert elhagytam, leszoktam, leszoktattak róla. Ugyanis mikor Vácra keveredtem tanulni, úgyannyira gyötörtek e beszéd miatt - pemye, csüstül, mir, szír, kik, lú stb., hogy időnként fél év alatt megfosztottak tőle. Maradjunk a „karórágóknál”. Mi gyomaiak azír lettünk karórágók az endrődi vacserok szerint, mert az atyák idejébe vót egy kis elpusztult falu, amék a török alatt kipusztult, Endrőd meg Gyoma közt. Nahát osztán mán a helye se láccott, sehogyse tudott a két község ennek a helyin, főggyin megosztotni. Ezír is lett osztán nagy ríse Peres nevű. Törtint, hogy mindig iccaka a gyomaiak bejebb rakták a karókat Endrőd fele, hogyhát ugyi nagyobb darab határa legyik innen-felül is Gyomának. Az endrődiek meg másnap rakták vissza a karókat. Híjába írogatott egymásnak az előjáróság ebbe a dologba, mán osztán öltre is mentek sokszor, úgy mint, ippen úgy, mint a ványai bicskásokkal. Egyik iccaka is a gyomai legínyek mán csak azír is takarosan rakták visszafele a karókat, igen ám, de jöttek a vacerek, oszt vót hát nagy csíhi-puhi. Az egyik gyomai legíny fogva maradt. Gondoltak egyet az endrődiek, kikötözik a legínyt az egyik karóhó, hogyhát maj’ reggel idehíjják az előjárókat, hogy lám, itt van a bünjel. Őrítik is erősen, igen ám, de hajnal fele elnyomta őket a buzgóság, a legíny meg valahogy, ki tuggya mán hogy, addig nyüstölte, kuzbitolta a karót, hogy

elört. oszt usgyi, mire pirkatt, mán túl vót ungon-bergen. Reggel meg a vacerek úgy tanálták, hogy ez máskípp nem törthetett, csak úgy, hogyhát az a gyomai legíny elrágta a karót, nahát inntül osztán rajta maradt a gyomaiakon, hogy karórágók.

A másik dolog se vót kutya, az meg velem törtint. Egy komámmal odavótunk Túron a vásárba. Hát mikor jöttünk hazafele, az endrődi hidon mondom neki:

- Hallod-e hé, én nagyon szomjas vagyok, meg kéne inni itt a Domszögön egy nagyförcsöt. - Úgy is vót, megálltunk, a lovakat szípen letakartuk, annak-rengye móggya szerint, de aszongya a komám:

- Te ide hallgass csak, a gyeplüt, hajtószárat csavard a löcs vigire, az istrán-got ne akaszd le, mer’ sose lehet tudni... Na! -

Bemegyünk. Mán mikor beliptünk, láttam, hogy itt baj lesz. Vagy egy tucat vacer legíny sorjázott a pult körül, iszogattak. Még az italt se kirtük, csak illendően köszöntünk, hallom hogy aszongya az egyik legíny:

- Na nizzitek csak, karórágók! Na! te piszok karórágó, hogy meritek a pofátokat ide betolni... szó szót követett, de mán mi faroltunk is kifele... a komám leszakította a löcsöt, oszt hadakozott, hajja, ha löcs nincsen, minket úgy eltálgálnak, mint annak rengye... fark felvágva jöttünk Gyomáig. Na de oszt a következő gyomai vásárkor visszakapták kamatostúl. Errül jut eszembe, hogy az endrődiek, túriak igyekeztek mindig megzavarni a gyomai vásárt. Ídesapám mesélte, hogy az ü legínykorába is egy alkalommal nagy verekedés vót a gyomai vásárkor. Vót egy Tinó Kocsis nevű nagyerejű gazdalegíny, ez úgy szórta kifele a sátorbul a vacereket, hogy csak úgy nyekkentek. Hát ez azír vót Tino Kocsis, mer’ egy alkalommal gazhordáskor (aratás után a cséplőgéphez gabonakeresztek behordása. (megjegyzés Cs. Szabótól), az egyik tinaja kifulladt az igábúl, ez meg kapta-fogta, bebújt a járomba oszt húzta a rakott szekeret a másik tinóval.

Újabbkori karórágós eset. (Nem éppen irodalmi ízű, de hátha a szerkesztő úr megengedi, hogy napvilágot lásson). Egyik alkalommal otthon ödöngve az utcán találkoztam egy kedves, sok időt látott atyafiságos rokonommal. Mondja, hogy

- Hallota-i Pista, mi az új gyomaendrődi címer?

- Nem én, kedves bátyám, mongya mán, kíváncsivá tett.

- Hát aztán mondta - ez akkoriba vót 1982-ben az „egybesülés” (ezt is ü mondta) körül - Egy kubikos talicska teli sz...l, benne egy rágott karó. - Hát mit mondjak, jóízűt nevettem, s azóta már sok társaságban sikert arattam vele. A siker, mindig jól esett, mert aztán el kellett hozzá mesélnem a kubikos talicska jelentését, meg a rágott karó esetit is. Ha megnevettem vele-mármint az írással olvasóimat, „vájjik kedves egíssigükre!”

Cs. Szabó István

folytatás az 1. oldalról Pál tanár urak tisztelettel meghajolva köszöntötték a csaknem ljesztő emberoncót. Nem tudtam mire véljem. Semmi gúny nem volt a hangjukban. Haza érve megkérdeztem a tanáromat, hogy miért köszöntek annak a furcsa embernek a Tiszánál. Válaszul kezembe nyomta a nagy költő Hárfa című verses kötetét. Így sorolt oda Szeged költője a szívemben Petőfi és Arany mellé. Hamarosan annyira megszerettem, hogy megírtam első versemet: Endrőd.

Mégis úgy éreztem Ica nénié az érdem, hogy a kitűnő tanulmányi eredményért polgári után beiratkozhattam a Szegedi Királyi Katolikus Tanítóképzőbe. Ott szellemóriások voltak a tanárim: Dr. Bálint Sándor, Dr. Katona Miklós, Dr. vitéz Szörényi József, Dr. Gyepes János, Kövessy Jenő, Straub József, Kapossy Gyula és az igazgató Dr. Becker Vendel...

Nem tudósképzés folyt, hanem emberformálás, felkészítés az életre. Nem hiszem, hogy ennél mesteribb, tökéletesebb munkát lehet végezni az emberformálásban. Örök hálával és el nem múló szeretettel tudok

csak rájuk gondolni, holtuk után is.

A két utolsó osztályt Újvidéken végeztem. Ott fiatal tanári karokatott, de csak a legfelső fokú elismeréssel szólhatok róluk is.

Így jutottam haza kitűnő oklevéllel. Első munkahelyem a polgári iskolában volt, ahol a vezető egyéniség Iványi Gergely volt. Micsoda egyéniség! Hálás vagyok sorsomnak, hogy „szellemi fegyverhordozójává” fogadott. Aztán a nyugdíjig itthon maradtam. Dienes Izra, Paróczai Gergely, Szabó Elek, a két Lesniczky, Kovács Mátyás, Földváryék, Fehérvári Ferencék, Szabó Ernő, Uhrin Eszter, Vaszkó Mihály, Palotai Ferenc, a két Kovács Imre, Vaszkó Irén, Borsiné Finta Jolán, Horgos Piroska, Hunya Irma, Orbókék... hosszan sorolhatnám még őket. Mennyit tanultam tőlük! Milyen jó barátok voltak! Aztán jöttem az újak, a volt tanítványaim, Fülöp Imrével az élen.

Elkövettünk mindent Endrőd felemelkedéséért.

Tanulmányi és sportversenyek sorozatát nyertük. Évtizedeken át színjátszó csoportot működtetünk. A Dolgozók Iskolájába ezerre menő azok száma, akik nélkülözhetetlen

ismeretek pótolva több és jobb értékhez jutottak. 56-ban a Nemzetőrség alapító tagjai voltunk.

Munkánk és helytállásunk hozzájárult, hogy olyan egyéniségek formálódtak, mint Sztanyik B. László, Gergely Ágnes, Tímár Máté, Fenákel Judit, Dr. Latorcai János, Dinya László, Varjú Vilmos, Bella Rózsa, Bella János, Kiszely Zoltán... kiváló orvosok, mérnökök, közgazdászok, tudósok, politikusok, jogászok, kutatók... de hosszú a sora a vállalkozók, iparosok, mezőgazdasági szakteknitelyeknek, akiknek nevei elválaszthatatlanok nevelők, tanáraink lelkiismeretes és értékes munkájától.

Hogy miért írtam le mindezt?

Pedagógusnapi köszöntőnek szántam, hogy emléket állítsak vezetőknak és vezetőeknek emberségükről, helytállásukról. Ők már bizonyítottak, most a jelen nevelőkön a sor, hogy majdan emléküket így őrizhessék meg az utánuk jövő nemzedékek.

Ünnepi köszöntőm végén sok sikert kívánok ehhez a munkához, sok örömet, türelmet, egészséget, és anyagiakban is emelkedést.

MÁRTON GÁBOR

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly
1925.

VARADINUM 1997. április 27 - május 4.

Verőfényen köszöntötte a tavasz, és színpompás magnólia tenger fogadták vasárnap április 27-én az idej Varadinum rendezvénysorozat megnyitó ünnepségén résztvevő több mint ezer embert. Az ünnepi szentmise a szokásokhoz híven a Bazilikában volt, melyen nagy örömeinkre ezúttal a gyomaendrődiek is részt vettek. Remélem, hogy a több mint negyven főből álló csoportjuknak maradandó élményt nyújtott a Varadinum 97 első napja. A határon túlról, az anyaországból számos világi és egyházi méltóság tisztelte meg jelenlétével Nagyvárad magyarságának e nagy ünnepét. Eljött Szöcs Ferenc magyar nagykövet, Csoóri Sándor költő, a Magyarok Világszövetsége elnöke, Törzsök Erika a Határon túli Magyarság Hivatalának elnöke. Megjelentek Markó Béla RMDSZ elnök, Takács Csaba ügyvezető elnök, Tokay György és Birtalan Ákos miniszterek, államtitkárok, szenátorok, parlamenti képviselők, valamint első ízben a román hatalom képviselői is: kormánybiztos, polgármester és helyettesei. Végül, de nem utolsó sorban, a magyar történelmi egyházak képviselő is. Továbbá Tökés László püspök, Máthé Csaba evangélikus, Boda József unitárius lelkész és még hosszan lehetne sorolni a résztvevőket.

Az ünnepi szentmisét Gyulay Endre Szeged-csanádi római katolikus megyés püspök celebrálta, aki homíliájában Szent Lászlót a róla szóló legendák fényében emelte példaképpé a mai keresztények elé, aki a lovagi becsület példaképe, aki amit tett nem önmagáért, hanem magyar népéért tette. A mise végén Tökés László püspök úr beszélt Szent László jelentőségéről, kiemelve, hogy a pogányság visszatérésekor László királynak egyesítő ereje fogta össze az egyetemes magyarságot. Szimbóluma a hétköznapi dolgokban is megmutatkozott, mint a jóság, szeretet, igazságosság, a szegénynek istápolása.

A mise végén a pápai és magyar himnusz elhangzása után körmenet

következett, melyen Szent László hermáját a bazilika előtti téren kíséreték a hívek.

Az ünnepség alatt a Bazilikában Szent László ének és zenekar. Balog Mihály karnagy vezényletével Schubert, Beethoven, Mozart műveinek tolmácsolásával tette még magasabbá az ünnepi szertartást.

Délután a Varadinum alkalmat adott a politikai együttgondolkodásra is. Az „Ottthon a hazában” politikai fórum keretében az RMDSZ vezetői, miniszterek, államtitkárok vállalták a szembesülést az érdeklődők kérdésével, az RMDSZ dísztermében. A Nagyvárad Televisió jóvoltából a tévézők egyenes adásban is figyelemmel követhették a rendezvényt.

Markó Béla a szövetség elnöke kiemelte, hogy az RMDSZ kormányba lépésével közösségünk helyzetén akar változtatni, s a törvények, törvénymódosítások révén is igazi demokráciát megvalósítani. Ő is, de a többiek is, külön kitértek a tanügyi törvény módosítására, a magyar nyelvű szakképzés megvalósítására, önálló magyar egyetem (BOLYAI) működtetésére. Ez a probléma lehet a mostani koalíció szakító próbája is. A magyar miniszterek kiemelték, hogy a mostani hatalom őszintén akarja a román-magyar megbékélést.

A teljesség igénye nélkül a Varadinum '97 több mint 50 rendezvényéből néhányat említhetünk csak meg. Hétfőn április 28-án könyvbemutató, a legújabb könyvek seregszemléje. Az RMDSZ székház dísztermében helyismereti vetélkedő. Nyertes a Szent László gimnázium csapata lett.

Kedden képzőművészeti kiállítás nyílt meg, este blues koncert volt a múzeum kertben.

Az április 30-iki rendezvények közül kiemelkedett a festőverseny a kanonok soron, amatőr és hivatásos festők részvételével. Délután közéleti fórum a „Duna Televisió hivatása” címmel, vezette Sára Sándor a TV elnöke.

Május 1. a majális napja volt, helyszín a csatári erdő. Este bál a kultúrotthonban.

Május 2. E nap rendezvényei közül kiemelkedik a Körösi Csoma Sándor anyanyelvi verseny országos döntője az Ady Endre Liceumban. Este unitárius istentisztelet, majd a Szent László ének és zenekar koncertje a Bazilikában.

Május 3. Tudományos ülés az RMDSZ-ben: „Szóban élő történelem” címmel. Este a Barátok templomában Kodály és Schubert est volt.

Május 4. de. 10 óra: Záróünnepség az újavárosi református templomban, este pedig a Szigligeti Színházban a budapesti Honvéd Táncszínház két produkcióját csodálhattuk meg. Sok élménnyel lettünk gazdagabbak ez ünnepi héten. Megmutatkozott a várad magyarság ereje és összetartása is.

STARK LÁSZLÓ

Mint korábban már hírt adtunk róla, a gyomaendrődi kereszténydemokraták egy csoportja a Varadinum megnyitására Váradra érkezett. Az egyházi szertartás és körmenet után kis csoportunk városnéző sétára indult Stark Lászlóval az RMDSZ választmányi tagjának vezetésével. Ez úton köszönjük meg neki azt a szívvelyes fogadtatást, amelyben részesített bennünket.

E napon történt két olyan esemény, melyek írásra ösztönöztek, s bár a két történet teljesen különbözik egymástól, mégis, mindkettő gondolkodásra késztetett.

Megcsokolhatom-e a nemzetiszínű szalagot?...

A Varadinum (Várad Napok) első napjának délelőttjén játszódott le a következő jelenet, amikor lélekben magyar a magyarral egygy forrt, amikor könnyeket hullatva énekeltek a magyar himnusz, amikor összeért a tekintetünk és egymásra mosolyogtunk.

Koszorúkat akartuk elhelyezni négy Váradon elhunyt plébánosunk emlékére a mise végén a mellettünk lévő oltáron, s engem biztak meg, hogy a koszorút, melyet az

A kereszténydemokraták Nagyváradon

autóbuszban hagytuk, hoztam el. Egyik barátommal mentünk érte. Kibontottuk kis csomagunkat, és a nemzeti színű szalaggal büszkén hoztuk a bazilika melletti kanonok soron végig, amikor egyszercsak egy idős úr családijával megállt mellettünk, és megkérdezte: „Ugye az anyaországból jöttek? Megcsokolhatom a nemzetiszínű szalagot?” „Természetesen” feleltem elfogadott hangon, s ahogy ezt kimondtam, letérdelt, könnyeket hullatva megcsokolta a szalagot, majd megállt, fejet hajtott családijával együtt, s elmentek.

Mi is vele könnyeztük sorsunkat (sorsukat). Szavakkal nem lehet ezt elmondani, amit akkor éreztünk, átéltünk. Alig jött szó a szánkra, csak annyit tudtunk mondani: „Isten áldja meg magukat! Jó egészséget kívánunk mindnyájuknak.”

A rejtélyes csomag...

Ez a rövidke történet is Nagyváradon a Szent László Bazilikában ugyanezen a napon történt. Az ünnepi szent-

misére vonult a papság, az RMDSZ miniszterei, meghívott magas rangú vendégek, a Sárkány lovagrend tagjai, a sok ministráns. Ez alatt az idő alatt egy csomag került a szentély elején található korlátra. Közben a Duna Tv és sok fotós készítette felvételeit, mit sem sejtve. A fotósok közé keveredtem, amikor egy hölgy odalépett hozzám és megkérdezte: „Mi lehet ez a csomag? - s tréfásan hozzátette: Talán nem bomba?”

A szürke csomagoló papírba két darab henger alakú tárgy volt csomagolva. Meglepődve, s talán kicsit megijedve is válaszoltam: „Csak nem az?” Addigra odaért az egyik rendező, nézegette, közelről, távolról, elölről, hátulról, majd megkérdezi a közellábokat: „Kié ez a csomag? Hogy került ide?” - Mivel választ nem kapott senkitől, megfogta és kiszaladt vele a Bazilikából...

Mai napig sem tudtuk meg, hogy mi lehetett a sejtelmes csomagban. Egy viszont biztos: A Gondviselés segített bennünket, és utána nyugodtan, szent áhitattal vehettünk részt a szentmisén.

UNGVÖLGYI JÁNOS

THERM U X
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep
út 3. T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

ÚJ AKCIÓ!

AZ ENDRÖDI HÁZTARTÁSI BOLTBAN, Endrődi út 1.

AJÁNLATAINK:

- Horgászcikkek nagy választékban
- Gumicsizmák 1.200,- Ft-ért
- Olcsó étolaj kimérve 170-180 Ft-ért
- Olcsó üdítő 2 l 87 forintért kapható!
- A kiegyensúlyozott életmódhoz Élet Kristály nálunk a legolcsóbb
- Kosmetikai cikkek nagy választékban.

Méretes lábbeli készítést is vállalunk.

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

**ÉLJEN
A PC Shop**

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZSZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁRÁSI GARANCIA

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI

SAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.

Telefon: 66/386-891

66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎ (30) 457-148

**Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás**

Martol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.

Tel.: 06 66/386-578

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

A KÁRPITOS '97 Kft.

termékeinek állandó bemutató terme

a **DÁVID BÚTORBOLT**-ban

5502. Gyomaendrőd Hűsök tere 7.

Legújabb ajánlatai:

Heverők 16.000. Ft-tól

Franciaágyak 34.000 Ft-tól

Ülőgarnitúrák 65.000. Ft-tól.

Telefon 66-386-262

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó
BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy. u. 34/1.

Telefon/Fax: 06-66-386-896 (o8.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetregizítő:

06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás

melegburkolási munkákat lakarítással

Teljes szakipari munkák tervezetétét, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

1997. május 29-én tartotta a Képviselő-testület ülését. A Polgármester úr beszámolt az elmúlt időszak eseményeiről, tárgyalásairól. Többek között elmondta, hogy vállalkozókkal a romániai Nagyenyeden járt. Találkoztak ottani vállalkozókkal, s ennek folytatásaként városunkban is lesz augusztus végén egy hasonló találkozó.

Elmondta továbbá, hogyan áll az Európai Nap szervezése. A Térségi Európai Nap 1997 október 3-án kerül megrendezésre, melyen a Körös-menti és Tiszazugi települések - tizenhárom város, nagyközség, és község - vesznek részt több tucatnyi rendezvény lebonyolításával.

Ez után tértünk rá a mintegy 20 napirendi pont megtárgyalására. Rendeletek alkotásával kezdődött az ülés. Elsőként a közterhekről szóló rendelet módosításaként a mutatványos tevékenység helyének kijelölésére került sorra. A Képviselő-testület két területet jelölt ki az Október 6. lakótelepnél. Majd a zaj- és rezgés védelem helyi szabályozásáról született rendelet-tervezet, mely az illetékes szakhatóságok véleményezése után a júniusi ülésen kerül végleges formában a testület elé. Majd önkormányzati biztos kijelölésének feltételeiről, tevékenységének egyes kérdéseiről született rendelet. Reméljük ez csak papíron szerepel, de alkalmazására nem kerül sor.

Az 1996. évi pénzmaradványról is született határozat. Ennek megfelelően: a 2. sz. Óvoda 109.000 Ft, a Zene és Művészeti Iskola 201.000 Ft, a Rózsahegy K. Ált. Isk. 131.000 Ft, az 1.sz. Óvoda 282.000 Ft pénzmaradvánnyal szabadon rendelkezhet. A 617.sz. Ipari Szakközép- és Szakmunkásképző Iskola a költségvetési támogatását feladat elmaradása miatt 1.618.000 Ft-ban zárolja. Az Egészségügyi Intézmény 1996. évi önkormányzati támogatás megtakarításából eredő 176.000 Ft szabad pénzeszközt elvonja.

Az 1997. évi költségvetés pozíciójára megtett intézkedések hatásaként bevétel-növekedés, és a működési kiadások csökkenése révén a 77.933.000 Ft hiány 29.347.000 Ft-ra csökkent.

Igen alapos előkészítés és vizsgálat után a 617. sz. Szakmunkásképző Iskola, és a Bethlen Gábor Szakmunkásképző és Szakközépiskola összevonásáról foglalt állást a Testület. Végleges döntés a témában is a júniusi ülésen lesz. Az intézkedés

hatásaként, előzetes számítások szerint évi cca. 4.300.000 Ft (1997-ben 1.500.000 Ft) megtakarítás várható.

A piac és a mozi üzemeltetéséről úgy döntött a Képviselő-testület, hogy a piac működtetésére pályázatot ír ki, a mozi marad az önkormányzat intézménye. A pályázat benyújtásának határideje 1997. június 16., 12 óra. Jelige: Piaci tevékenység. Prioritást élvez a piac alkalmazottja, a gyomaendrői székhelyű, és aki a legmagasabb összegű ajánlatot teszi a bérleti díjra. Érdeklődni lehet a Polgármesteri Hivatalban.

Döntés született továbbá arról, hogy a Blaha Lujza út, és térségének szennyvíz-csatorna építése tovább folytatódjon. A Polgármester úr az ENCI irodaházának hasznosítására elképzeléseit ismertette. Keresi a megoldást a hasznosításra. Szükségesnek látja a város középtávú fejlesztésének koncepcióját kidolgozni.

Az új háziorvosi körzet kialakítását - Dr. Kolozsvári Árpád kérésére - a testület az 1998. évi költségvetés előkészítésének időszakáig a döntést elhalasztotta.

Engedélyezte a Képviselő-testület az óvodák nyári szüneteltetését az alábbiak szerint: Az 1. sz. óvoda: Selyem úti jún. 13-tól aug.3-ig, a Blaha úti aug. 1-től 24-ig, a Szabadság úti jún. 13-tól aug. 14-ig, Öregszőlői jún. 13-tól aug. 14-ig, a 2.sz. Óvoda: Kossuth úti, Vásártéri Ltp.-i. és a Fő úti óvodák jún. 9-től aug. 15-ig. A szüneteltetés alatt történik az alkalmazottak szabadságának kiadása, nagytakarítás, meszelés, felújítás. Ez idő alatt egy-egy óvoda mindkét település részen fogadja az óvodás gyerekeket.

A testület támogatja a város és környete részére Ecegfalva, Csárdaszállás, Hunya pedagógiai szakszolgálat feladat-ellátási szabályzatának benyújtását. Feladatok: nevelési tanácsadás, pályaválasztási tanácsadás, iskolaérettségi vizsgálat.

A GYOMASZOLG Kft ügyvezető igazgatójának Fábán Lajos urat, könyvvizsgálójának Csépai Lajos okl. könyvvizsgáló urat nevezte ki.

Mivel a következő számunk július elején jelenik meg, ezért, az addig szabadságukat töltőknek kívánok kellemes nyaralást, melyhez a Képviselő-testület azzal járult hozzá, - amint az tapasztalhatták, - hogy elrendelte a szünyogirtást, s ez még ismétlésre fog kerülni.

Czibulka György

Hajrá „Rózsahegyiek”!

Kissé hűvös, szeles, ám de verőfényes április végi reggelen a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola felé haladva három rendőrautó is elhagy. Szerencsére, tudom, hogy ez most nem balesetet jelent, ilyen egyébként sem történhet, mostanában, amióta a „közlekedési kis rendőrök” vigyáznak a rendre a tanítás előtt és után.

Most az iskola, mint a vándorserleg tavalyi nyertese, ad helyet a Rendőrnep keretében megrendezett „Gyomaendrőd a közlekedésbiztonságért kerékpáros verseny”-nek, melyet a város rendőrei szerveztek bevonva a szarvasi kollegákat is. A versenyen valamennyi általános és középiskola részt vehetett. A számos értékes díj mellett a legnagyobb tét a vándorserleg, amelyet az összesített eredményben legjobb helyezést elért iskola büszkélkedhet egy évig. Az alapító okirat tanúsága szerint a serleget a „Gyomaendrőd Rendőrszervezet kezdeményezésére, Szűcs József alezredes felkérésére Dr. Katona Piroska, gyermekorvos, a Sublót Kft, a Color Shop tulajdonosa Ugor Endre, Andódy György könyvkötő, a Gyomafarm Kft, és a Linda Sport alapították”. A serleg 50 cm magas, kék márványmintás, fedele aranyszínű, a közepén kör alakú embléma van, melyen Gyomaendrőd város közlekedéséért felirat, a négyzet alakú talpazat egyik oldalán a „millicentenárium alkalmából alapítva 1996” olvasható.

A verseny két „hadszintéren” folyt, az elméleti az iskola ebédlőjében, a másik a gyakorlati, avagy ügyességi a ligetben következett.

Az elméleti verseny a tesztlapok kérdéseire adandó válaszokból állt, mely kérdéseket a rendőrök megérkezéséig titkosan kezeltek. Kipirult arcú gyerekek, nagy izgalommal fölthögték ki a lapokat, amiket a rendőrök osztottak és szedtek is be.

Az ügyességi verseny a ligetben KRESZ jelzőkkel felrajzolt, s kikerülő és áthidalandó akadályokkal bőven ellátott pályán zajlott. Itt rendőreink stopperrel mérték az időt, ami alatt a versenyző a pályát lefutotta, majd az így pontozott eredményből az esetleges hibákért, ki nem került akadályokért stb. pontokat vontak le. A pálya végén a mért időt s a kapott pontszámot hangosan diktálták - időnként lelkes eljenzés, néha csaldott moraj közepette. Minden versenyző üdítőt, csokoládét kapott, így „üres kézzel” egyetlen gyermek sem ment haza, az sem, akinek esetleg nem sikerült díjat nyernie.

Jó a hangulat, a gyermekhumor számtalan megnyilvánulásán jókat derülök. Szünetekben az iskola pedagógusai, gyermekei is kijönnek drukkolni, néha egy osztály itt tölti kint az óráját, száll a kiáltás: Hajrá Rózsahegyiek!

Dél körül véget ért az összesítés, megszületett a döntés, kiosztásra kerültek a díjak. Az összesített versenyben a pálmát ezúttal is a Rózsahegy Kálmán Általános Iskola vitte el, így maradhatott a serleg egy újabb évre!

- Nem kell az igazgató néni szobáját átrendezni - mondja büszke örömmel Takács Mátyás tanár úr.

- Mennyi munkád fekszik ebben, a sikert mennyiben könyveled el sajátodnak? - kérdezem

- Az érdem nem az enyém, hanem a gyerekéké, s rajtuk kívül a rendőrszervezetet ebbe nagy munkát, akik a Nemzeti Alapítvány keretében biztosított osztályfőnöki órákon készítik fel a gyerekeket a balesetmentes közlekedésre, - hátrítja el a dicséretet szerényen. - Én csak referensük vagyok a közlekedési kisrendőröknek s mind a benevezett gyerekeknek. Az igazi díj pedig az, hogy amióta a kisrendőrök vigyáznak az iskola környékén, közlekedési baleset nem következett be. Amióta ez az ötlet megszületett, a versenyszellem fogékonyabbá teszi a gyerekeket a tanultakra.

- Köszönjük az iskola jó munkáját, s rendőreinknek pedig, hogy a szívükön viselik gyermekeink biztonságát.

Marsiné Giricz Erzsébet

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 7. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1997. július

ARATÁS

Pirul az ég, akár szemérmes lányka,
Dereng a fény az alvó táj fölött.
Harmat szítál a bíboros homályból,
Pacsirta szól és fűj a fű között.
Kakas kiált, s harsány visszhangja támad,
Érces szavuk hajnalt hasítva zeng.
Amott az út buján futó fűvében
Egy lány halad. Szoknyája ringva reng.

Sötét pilláin ott ül még az álom,
De ajka már megnyílt, dalolni kész.
Dúdoló jár, ütemre lép a lába,
Ám csöppnyi hangja még a csöndbe vész.
Aratni megy. A búzatábla szélén
Ott várja már egy hetyke, víg legény.
S míg fénköve a pengén bongva csendül,
Vidám tüzek lobognak két szemében.

A lány felé köszön, s kacsint kevélyen:
"Te csitri lány, nehéz ez még neked!
Hosszú a rend, s elmaradsz galambom,
Attól tartok, hogy még zokon veszed!
Marokverő a nénéd volt utánam,
Miért, hogy mos téged küldött anyád?"
"Néném beteg"-felelt a karcsú lányka-
„S felgyűjtöm én, amit kaszád levág!"

"Akkor gyertünk!" S lendül a karja máris,
Suhog a gaz, eldől a telt kalász.
Hajlik a lány, gyűlik a rend s a kéve,
Lesz már a télre friss kenyér s kalács.
A búzatábla, mint egy sárga tenger,
Arany hulláma szélről bodrosul.
A nap tüzén pirosra ég az arcuk,
De homlokukra felhő tornyosul.

Hosszúkat lép, és ölnyi rendet vágva
Vadul kaszál a hetyke, víg legény.
De nem marad, sarkában jár a lány is,
Bár vér fakad parányi kis kezén.
A gaz kimarja barna lába szárát,
De csak hajol, s aranykalászt ölel.
Gyöngyöt perget arcán a nap, s a méreg,
Történjen bármi! Holnap nem jön el!

Ám délután csodákat szült az alkony.
Szűkült a rend, fogyott a könny s a dac.
"Derék lány vagy édes egy galambom!
Szégyenbe már te látom, nem maradsz.
Ülj hát mellém kicsit! Pihenj meg addig,
Amíg elszívom ezt a kis dohányt."
Szólt a legény, s szemével átölelte
A duzzogó, karcsú kis csitri lányt.

S ahogy a nap búcsút vett már a földtől,
S a hold a fák közt fényesen kigyúlt,
A lány arcán egy rálopott kis csóktól
A bíborszínű hajnal felpirult.
A búzatenger elfogyott azóta.
Barnán fordul a hant a vas nyomán.
S egy szép napon gyűrűt cserélni mentek
A víg legény, s a karcsú csitri lány.

IVÁNYI MÁRIA

Köszönjük, János Atya!

Levél Horváth János gyomai plébános úrhoz

Köszönjük, hogy itt voltál velünk! Most, hogy megrendült egészségi állapotod miatt nyugdíjba vonulsz, szeretnénk megköszönni Neked az elmúlt éveket.

Messziről, Rábahídvégre indultál neki e tájéknak, meghallva Krisztus szavát, aki Téged is hívott a szolgálatára. És úgy hozta a sorsod, hogy távol szülőföldedtől kellett élned, és szolgálnod. Ahogyan az apostolok is mindenről lemondva indultak Krisztus nyomába, eleget tenni hívásának, felszólításának, úgy Te is. Idegenként is otthonra leltél e viharsarki tájon. Annak idején, amikor Endrődön - igen nehéz körülmények között - eltöltöttél egy évet, megszeretted e vidéket, és Téged is megszerettek az emberek. Amikor Végegyházára kerültél, az endrődi emlékek éltettek, és az endrődiek szeretete kísért.

1992-ben jöttél Végegyházáról Gyomára. Tudom, örömmel jöttél. Úgy jöttél, mint aki haza jött. Tudom, hogy már akkor is beteg voltál, de ezt igyekeztél nem mutatni. Jókedved, lelkesedésed, a hívek szeretete elfeledtette ezt Veled, velünk.

Ahogyan az oltár gyertyája is csöppenként fogy, mert önmagát emésztí, amikor ég, hogy világítson, hogy fényt és meleget adjon... úgy Te is önmagad emésztetted a szolgálatban. Foglalkoztál gyerekekkel, látogattad a betegeket is sokszor betegen. Mentél a templomba, hogy segítsd a bűnbánókat, hogy Égi Kenyérrel tápláld az emberek lelkét, kereszteltél, fiatalokat indítottál el a házasság szentségének segítségével a közös élet útján, de ha kellett, akkor a temetőbe is kikisérted hivedet... Amíg erőd engedte, szívesen, és örömmel álltál az endrődi hívek szolgálatára is, hisz nemcsak fizikailag vagyunk közel, hanem lelkileg is igen összeforrott a két egyházközség élete.

Most, amikor augusztus elsején átadod az egyházközséget másnak, tudom nehéz lesz. Nehéz Neked is, nekünk is pontot tenni egy fejezet végére. Nehéz újat kezdeni. Neked is, bár ott a papi nyugdíjas otthonban mindenről gondoskodnak majd, amire szükséged lesz. Tudom, hogy a hívek szeretete hiányozni fog. És a Te szereteted is.

Köszönjük a kedves Ilonka néninek is sok-sok áldozatát, fáradságát, aki hosszú időn keresztül igyekezett az életet körülményeit emberibbé tenni, aki betegségében ápolt. Az Isten áldja meg érte!

Kívánjuk, hogy Isten segítsen, és adjon gondtalan, és hosszú nyugdíjas éveket. Ígérjük, hogy nem feledünk, és imánk kíséri fog.

Iványi László
endrődi plébános

Önök joga van tudni...

hogy az 1992 évi KÁRPÓTLÁSI törvény az Alkotmánybíróság korábbi intenciója alapján módosításra került. A módosító rendelkezések alapján **egyösszegű kárptólás jár az élet elvesztésért**, ha azt a magyar bíróság törvénysértő vagy semmissé nyilvánított ítélete alapján hajtották végre, továbbá a deportálás, és kényszermunka ideje alatti halál esetén. A kárptólásra az élő özvegy, a sérelmet elszenvedő élő gyermeke és az élő szülő, ezek hiányában - a kárptólás fele összegére - az élő testvér jogosult. Több jogosult esetén a kárptólás összegét az özvegy, a gyermekek, és a szülők között egyenlő arányban kell felosztani. Házassági tilalom alá eső egyházi személy esetén, ha a fent említett élő jogosult nincs, akkor a kárptólás összegének felére az egyházmegye, illetve a szerzetesrend jogosult. **Kárptólás jár a deportálásért.** A II. világháború alatt faji, vallási, vagy politikai okból külföldre történt deportálásért, munkaszolgálatért (1941. június 27-1945. május 9.) **Kárptólás jár a szovjet kényszermunkára hurcolásért.** A szovjet hadifogságba esett

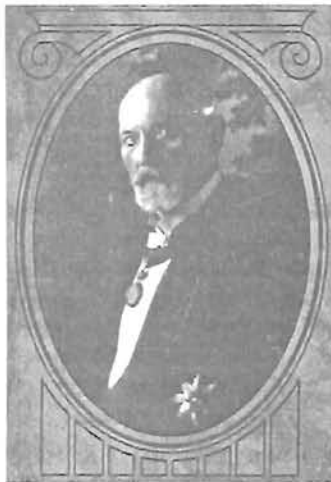
katonát 1945. aug. 1.-től kényszermunkára hurcoltnak kell tekinteni. Aki a fent említett jogcímenek jogosult kárptólásra, annak 4 hónapon belül, azaz október 9.-ig a lakóhelye szerint illetékes megyei kárrendezési hivatalhoz, vagy az Országos Kárrendezési és Kárptólási Hivatalhoz (OKKH) kell az igényét benyújtani. Az igényjogosultság nyomtatványát ugyanezen hivatal ügyfélszolgálatán lehet megvenni, egy garnitúra ára 50 forint. A határidő elmulasztása jogvesztéssel jár, semminemű igazolást a mulasztásra vonatkozóan nem fogadnak el. E törvény hatályba lépése előtt **szabad-ságelvonás címén megállapított kárptólást 10%-kal megemelik. Az emelés ügyében nem kell semmit tenni az OKKH hivatalból jár el.** Ez azt jelenti, hogy a kiegészítő kárptólást a korábbi határozattal azonos módon állapítják meg, tehát vagy kárptólási jegy vagy életjáradék formájában. A jogosult legkésőbb a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül kérheti, hogy kárptólási jegy helyett életjáradékot állapítsanak meg. Tehát az emelést hivatalból intézik, július elsejétől a havi járadék

már emelt összegű. De a visszamenőlegesen fizetendő életjáradéknak **1992. január 1-je és 1997. jún. 30.-a közötti időre járó emelés összegét 1998. január elsejétől számítva 3 év alatt fogják kifizetni.** Akinek korábban megállapított kárptólás fejében kiadott és még fel nem használt kárptólási jegye van, azt visszaadhatja, és 1997. szept. 1.-és december 31. között igényelheti az OKKH-tól az életjáradék megállapítását. Ez a határidő is jogvesztő, ha elmulasztják, nem lehet pótolni.

A kárptólási igény bejelentésének határideje, tehát október 9. Ezt követő 3 hónapon belül fogják az Országgyűlés elé terjeszteni a kárptólás összegére, a kifizetés rendjére és pontos ütemezésére vonatkozó újabb törvényt. Előrejelzések szerint mintegy 400 ezer embert érint ez a törvény, annak ellenére, hogy sajnos nem vonatkozik a Rákosi rendszer alatti munkaszolgálatosokra, mint ahogy azt a Kereszténydemokrata Néppárt a törvény tárgyalásakor javasolta.

(A törvény teljes szövege a szerkesztőségben elolvasható.)

Császárné Gyuricza Éva

A gyomai templom

őrzi itt a Tiszántúlon az 1867-es kiegyezés és az I. világháború közötti időszak egyik legnevezetesebb, legtöbbet foglalkoztatott magyar építész emlékét, aki a régi Magyarországon Soprontól - Kolozsvárig, a Magas Tótrától - Fiuméig működött. A budai Királyi Palota, a Kúria, a Műegyetem, kórházak, iskolák, paloták és kastélyok, bérházak és templomok hirdetik szerteágazó munkásságát.

Hauszmann Alajos 1847. június 9-én született régi budai polgárcsalád második gyermekeként. Iskoláit Budán és Tatán végezte, majd a kor neves építészeinek, Szkalnitszky Antalnak tanácsóra, aki meglátta benne az építész, megszerezte a kőműves segédlevelet

és beiratkozott az egyetemre. Harmadik évben barátjával, Lechner Ödönnel kiment Berlinbe és ott szereztek diplomát.

Hozatérve Szlatkitszky mellett a Műegyetemen kezdett oktatni, majd mikor szerencsétlen főnöke és jóakarója tébolydába került, az uralkodó az alig 25 esztendőes Hauszmannt nevezte ki egyetemi nyilvános tanárrá.

A két világháború, és az azt követő zavaros időköt csodával határos módon átészelte naplója, és néhány kézírásos feljegyzése, emlékezősei. Ezek közül az egyikben kitér a gyomai templom építésére is.

... "Még 1874-ben hívtam fel Wodianer Albert a Gyomán építendő kegyúri templomra és avval kapcsolatos mauzóleumra tervek készíteni. Egyhajós, faragott, fa-fűtésű templomot terveztem romanizáló stílusban, színes téglaburkolattal. Az építést még az évben kezdtük meg, befejezése 1876 őszére volt határozva, de 1875 nyarán Wodianer Ischlbe (Ausztria) hívatott, ahol rendszerint a nyarat

150 éve született Hauszmann Alajos

töltötte, és megkért, hogy a templom építését siettessem, mivel házasságának 25 évfordulóján kivájna azt beszéltettni, és az első mise után feleségével a házassági frigyet újból megkötöni, ami 1876 év április hónapra esett, - az építést siettetni, minek az volt a következménye, hogy - a falak nedvsége folytán a festés helyenként megrongálódott, és a későbbi kijavítás 700 arany forintba került. Ezt az összeget Wodianer levonta az én honoráriumbomból, úgy indokolván, hogy azt nekem tudnom kellett volna, és ha a következményekre figyelmeztetem, akkor ő nem sürgette volna a korábbi befejezést.

Végereedményében azonban kárptólalt az indokolatlan levonásért, mert 2000 forintot hagyományozott azon a címen, hogy halála esetében a sírcsarnokba való eltemetésénél legyen jelen és intézkedjek a márványlapok ismétli elhelyezésével, ami 1891-ben meg is történt.

Gyomán még a Wodianer kastélya körül is többrendbeli átalakítást végeztem, igen gyakran voltam ott és rendszerint Khernal György uradalmi igazgatónál, Khernal Antal műegyetemi tanár testvérénél laktam, és vendégszerető házánd sok jó napot töltöttem. Khernal a karácsonyi ünnepeket megelőzőleg nagy nyúl vadászatokat rendezett, melyekhez számos vendéget hívtam meg. Én is többször vettem részt ezen szép eredménnyel járó vadászatokon, s a többi között itt lőttem az első tüzöket."

Hauszmann munkabírása szinte korlátlan volt. Mindig szem előtt tartotta a magyar ipar fejlődését, fejlesztésének segítését. Igen igényes volt épületeinek kivitelezésével, és a foglalkoztatott iparosokkal, vállalkozókkal szemben, mert azt vallotta, hogy a fejlődő magyar ipar csak akkor lesz képes felvenni a versenyt az osztrák és más nyugati iparágakkal, ha elsődendűt alkot.

1891-ben bízták meg a Kúria (ma Néprajzi Múzeum) tervezésével, és ugyanazon évben nevezi ki az uralkodó a királyi vár építészévé az elhunyt Ybl Miklós helyére. E két épület mellett - melyek művészi alkotóképességének csúcspontját jelentik - azokkal egy időben tervezte fumei kormányzó palotát és a pesti Szent István Kórházat.

A királyi palota építésénél sok baja volt a főudvarmesteri hivattal, és magával a főudvarmesterrel is, mert a bécsi udvar irigykedve nézte, és ott kellemetlenkedett, ahol csak tudott. Ugyanis rossz néven vették, hogy Hauszmann kizárólag magyar munkásokat és vállalkozókat, hazai iparosokat volt hajlandó foglalkoztatni építkezéseiben.

Tervezői tevékenységén túlmenően a műegyetemi oktatást tartotta főhivatásának: 44 éven át oktatott a Műegyetemen, 1913-ban ment nyugdíjba, de közéleti munkásságát 1926-ban bekövetkezett haláláig folytatta.

Születésének 150-ik évfordulóján sajnos csak leszármazottai helyeztek el koszorút sírjára, de físztelgett emléke előtt a Gondolat Kiadó azzal, hogy a könyvhétre megjelentette Hauszmann naplóját.

Gyomán, a templom bal oldalán emléktábla őrzi az építető Wodianer Albert és a tervező Hauszmann Alajos műegyetemi tanár emlékét.

Dr. Seidl Ambrus

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Városunk szerkesztősége kéri a kedves olvasókat, hogy akinek anyagi helyzete engedi, támogassa újságunkat. Csak így tudjuk ingyenesen eljuttatni kellő számban az arra rászorulóknak részére. Támogatóinknak a lapot címükre házhoz szállítjuk, vagy postán megküldjük.

Bányai (Brichse) Emil, volt endrődi tanár 1997. április 9-én 82 éves korában, a szekszárdi kórházban elhunyt. Hosszabb időt töltött Endrődön. Újházi Miklós mellett volt segédkantort, tanított az Öregszőlőben és Ugaron. Majd a II. sz. Általános Iskola igazgatójaként működött. Gyomán, mint igazgató-helyettes fejezete be itteni áldásos munkáját. Testvérei után a Dunántúlra távozott. Ott dolgozott nyugdíjazásáig. Temetés május 9-én, hamvasztás után Tengelicen történt a rk. Egyház szertartása szerint.

Értékes munkája, tevékeny élete feledhetlenné teszi. Emlékét, kik ismerték, szeretettel őrzik szívükben.

A Könyvtár hírei

Az Endrődi Könyvtárban a szekszárdi Salve Bt galériát nyitott. Jelenleg Gonda Margit képei és kerámiai tekinthetők és vásárolhatók meg. (Részletre is!) Augustusban a tervek szerint Macskássy Izolda művész nő képei kerülnek ajánlásra.

A hagyományos könyvtári szolgáltatás mellett fénymásolást is vállalunk. Mini videotékánkban a filmek nagy választékát kínáljuk, romantikus filmeket, vígjátékokat, ifjúsági filmeket, valamint a kötelező és ajánlott olvasmányok videóit. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Ebben az évben is sikeresen hirdette meg a városi könyvtár a városi mesemondóversenyt, amelyen szabadon választott népmese előadásával vehettek részt a jelentkezők, több korcsoportban. Összesen 101-en jelentkeztek, és meséltek. Több fordulóban zajlott a verseny. A döntő május 31-én volt az endrődi könyvtárban, ahol a könyvtár által hirdetett "Égből pottyant mese" rajzpályázat eredményhirdetésére is sor került.

A versenyek díjazottjai könyvtalomban részesültek, s valamennyi résztvevő oklevelet kapott.

A versenyben elért eredmények:

Aranyfonal mesemondó verseny felső tagozat:

1. helyezés Nyíri Dóra 5. o. (2. sz. Ált. Isk.), Vaszkó Barbara 6. o. (Rózsahegy K. Ált. Isk.), 2. helyezés Timár Anett 7. o. (Rózsahegy K. Ált. Isk.), 3. helyezés Bella Szilvia 6. o., 4. helyezés Timár Tamás 5. o., Takács Katalin 6. o. (mindhárman a Rózsahegy Ált. Isk. tanulói).

Alsó tagozat:

1. helyezés Farkasinszki Fanni 3. o., 2. helyezés Gyetvai Andrea 3. o., Váci Éva 1. o. 3. helyezés Tóth Nikolett 4. o.,

Mongyi Ágnes 4. o., Cser Annamária 4. o. (A Rózsahegy Kálmán Ált. Isk. tanulói) Valamint 1. helyezést ért el Ronsek Nóra, és 3. helyezést Kondor Nóra (Mindketten a Szent Gellért Katolikus Iskola tanulói).

Nagycsoportos óvodások:

1. helyezés Cserenyecz Dóra, 2. helyezés Feuerwerker Daniella, Paróczai Barnabás, 3. helyezés Havelda Róbert, 4. helyezés Nagy Rita (Mind a Selyem úti óvodából) és Trendl Péter a Blaha úti óvodából.

Az "Égből pottyant mese" című rajzpályázat díjazottai:

Középiskolások:

Nótári Krisztina, Diószegi Edit, Kner Imre Gimnáziumból

Felső tagozat:

F. Nagy Lajos, Csizmadia Ida, Kun Linda, Velő Tünde, és a rajz szakkör tagjai a 2. sz. Ált. Iskolából, Kovásznai Nóra, Vaszkó Barbara, Rózsahegy Ált. Isk.

Alsó tagozat:

Izsó Sándor, Erdei Sándor, Szőke Zsuzsi, 2. sz. Ált. Isk., Kondor Nóra Szent Gellért Katolikus Ált. Isk. Hanyecz Ágnes, Hornok Ádám, Rózsahegy Ált. Isk., László Tamás, Nyéki Barbara, Szabó Pál téri Ált. Isk. Békéscsaba.

Óvodások:

Babos Tamás, Fozekas Imre, Czikkelly Csaba Kossuth úti óvoda, Nagy Rita, Bótos Beáta, Selyem úti Ált. óvoda.

A díjazásban támogatóink voltak: Kner Nyomda, Gyomaendrőd Polgármestere, Körös Bútoripari Kft, AGROFÉM Kft, Raichle Sport Kft, Sikér GMK, Kert Kivi Kft, Dinya Zoltán vállalkozó MARZOL CIPŐ, Corvó Biancá Kft, Körös Keltető KV, THEMIX Ép. Ip. Szöv., Fekécs Kovács KKT, Endrőd és Vidéke Takarékszöv., Fekécs Imre vállalkozó, Microfax Kft.

SPORT

Ismét a táblázat élén

A Jamina Csabacsüdön döntetlenre játszott. Ezzel a Barátság pontszámában utolérte. Több lött és kevesebb kapott góljával átvette a vezetést a Barátság. Reméljük, hogy a még hátralévő mérkőzés Sarkad ellen nem hoz keserű pirulát. Az eredményt lapunk megjelenése idején olvasóink már tudni fogják. Amennyiben csapatunk az első helyet megtartja, közel fél évszázad után ismét a NB. III.-ban rúghatják kedvenceink a labdát a szurkolók nagy örömeire.

Lapzártáig beérkezett eredmények:

V. 24. Battonya - Barátság 0:5 (Bócsik 2, Janis 2, Czifrák 1.)

V. 31. Barátság-Medgyesegyháza 4:1 (Janis 2, Molnár 2.)

VI. 8. Füzesgyarmat-Barátság 0:4 (Czifrák, Janis, Gubucz, Molnár)

VI. 15. Barátság-Nagyszénás 5:0 (Czifrák 3, Lipták 2.)

A táblázat:

A megyei I. osztály végeredménye tehát:

1. Gyomaendrőd Barátság	34	24	6	4	87-17	78
2. Jamina-Patrik SE	34	23	9	2	72-20	78
3. Csabacsüd	34	19	6	9	79-53	63
6. Gyomai FC	34	16	8	10	64-43	56

Az utolsó hazai mérkőzésen ünnepélyes keretek között, az NB. I.-be távozó Czifráknak és a csapat gólkirályának, Janisnak értékes ajándékot adtak át.

Gyoma a Jaminától 3:1-es vereséggel távozott.

Reméljük, hogy Sarkadon a győzelem után ünnepelhetjük csapatunkat! A szezon általános összefoglalóját és értékelést következő számunkban fogjuk közölni.

MÁRTON GÁBOR

LAPZÁRTA UTÁN

Beérett a gyümölcs...

Bajnokságot nyert az ENDRŐDI BARÁTSÁG SE.

Közel fél évszázad után ismét az NB. III.-ban játszhatunk, szurkolhatunk. A június 22-iki, s egyben utolsó mérkőzésen valósággá váltak titkos reményeink. Érdemes volt tehát hamvból feltámasztani a legendás BARÁTSÁG-ot. A Sarkadon lejátszott mérkőzésen, úgy tűnt, hogy több a vendégszurkoló, mint a hazai. A "B KÖZÉP" hangorkánál kísérte végig az összecsapást. A fiúk parádés játékkal hálálták meg a szünni nem akaró biztatást. Nem volt "egy súlycsoportban" a két csapat. Czifrák 3 góllal búcsúzott a Barátságtól. Molnár és Lipták góljaival 5 nullára győztünk. Csak az volt a kétséges, hogy milyen arányú győzelmet fogunk aratni. Köszönjük a jelenlegi és volt játékosoknak, az edzőnek, a vezetőknél ezt a szép eredményt.

Büszkék vagyunk ifjainkra is, akik remekül fejlődtek Pelyva Miki keze alatt! Ők 6:0-ra győztek Sarkadon, és ezzel 4. helyezést értek el.

Lapzártá után csak ennyi fért be a tudósításból. Következő számunkban a labdarugó sport átfogó értékelését adjuk!

A Kereszténydemokrata Néppárt június 21.-én tartott Országos Választmányi ülésén újból Gicz Györgyöt választották meg elnöknek. A választáson a másik elnök jelölt Semjén Zsolt volt, aki alig egy héttel a választás előtt fogadta el a jelölést, és ennek ellenére megszerezte a mandátumok 43,4%-át. A gyomaendrőd kerületi kereszténydemokraták Semjén Zsolt személyében látták a KDNP jövőjének zálogát, ezért őt támogatták, sajnos csak erkölcsileg, tekintve, hogy a gyomaendrőd szervezet egyetlen tagja sem rendelkezik szavazati mandátummal az Országos Választmányon. A gyomaendrődiek is képviselő választmányi tag bárhogy szavazott is, az V-ös választókerület 80%-a Semjén Zsoltot támogatta.

FELHÍVÁS A KDNP TAGJAIHOZ!

Tisztelt Tagtársak! Kérem Önöket, hogy a soron következő július 7-én tartandó taggyűlésünkön, - mely a szokott helyen és a szokott időben lesz - feltétlenül jelenjenek meg, mivel fontos döntéseket kell hoznunk, amelyhez a határozatképesség fontos.

Tisztelettel: VASZKÓ ANDRÁS elnök

In memoriam

„Eredj, ha tudsz, eredj, ha gondolod
Hogy odakinn a világban nem ácsol
Szívedből az élő, érző fából
Az emlékezés új kereszteteket.”

Reményik Sándor

SIMON ISTVÁN, A KÖZÉPHÁTVÉD

1916-1986

Vasutas család gyermeke. Két húga Mária és Gizella, és egy öccse Géza volt. A Csanádapáczán élő család 1934-ben költözött községünkbe. (Csanádapáczai volt Csernus apát és Dr. Csokási Béla polgári iskolai igazgató is.

Lehetséges, hogy közreműködésükkel változtattak lakhelyet.)

A fellendülőben lévő sportéletnek is szerepe volt a költözködésben. Mivel akkor a sportkör vezetői közt volt Dr. Szabó bankigazgató és a Tüköry uradalom intézője. Az érkezett hírek szerint „.. Simon Pista rendkívül tehetséges fiatal labdarúgó ...” Igaznak bizonyult a hír. Kulcszerep jutott a 18 éves, elegáns, szimpatikus, barátságos fiatal labdarúgónak.

A mirhói részen, Talkács Imre kőműves házában vegyes boltot nyitottak, melynek vezetője a Simon család lett. A két fiatal, Géza és Gizella, polgári iskolában tanult.

Simon Pista érkezése előtt már történt egy komoly erősítés a csapatban (ETK): Mezőberényből Szentesi szabósegéd Endrődön talált munkát. Bekapcsolódása a csatársor robbanászerű fejlődését eredményezte. Sajnos rövid idő után visszament szülőhelyére.

Simon Pista évekre a csapat kulcsembere lett. Középhátvéd (centerhalf) poszton szerepelt. A labdarúgók közt nagyszerű barátokra talált. (Hunya András, Kovács Imre, Lacsny Zoltán ...)

A közönség, a drukkerok hamar szívükbe fogadták. A csapat szellemére, stílusára, eredményességére áldásos hatást gyakorolt.

Egész sportpályafutása „Fair Play” jelzővel illethető. Segítette társait a pályán, de a magánéletben is. Minden játékos öt igyekezett követni. Még sokat racionáltlankadó Büngösdiéken is érezhető volt némi szelidülés.

Volt Endrődnek egy „unikum” egyénisége, Szakács Jenő, akinek karikatúrái Bécsben, Párizsban, Berlinben nagy sikert arattak. Hazatelepvedén Endrődre azt beszéltek róla, hogy rímekben beszél, mint Cicero. Sajnos az ital rabja lett. Amolyan kínrimés elégiácskákát faragott a labdarúgókról, Simon Pistáról emígyen szóló strófája:

„A fociban Simon Pista
professzor, nem elemista.
Győztes minden labdaharcon,
Amul Jesszi grófkisasszony.”

Ez azt az időt idézi, amikor már a nagylaposi gróf Tüköry lett az uradalom „birtozkodója”. És hát a Jesszike baronesz gyakran kikacsizott a komoly gyakornok gyámkodása mellett határszemlére az apró termetű Csikós János parádés kocissal. Szülei ugyanis a szeleburdi Szélikét, csak Pista felügyelete mellett engedték el még a veszélyes Hármás-Körösből való fürdésre is, akinek komolysága jó hatással volt a lobbanékony kisasszonyukra.

A testi-lelki jó barát, Hunya Bandi szerint „semmi nem történt köztük, mert Pista fülig szerelmes volt akkor a szóke szépség, Kugler Magdába, aki hamarosan Kondor Gyurka nyomdász hűségese felesége lett.”

Am térjünk vissza a sport mezejére. Hogy hű képet kapjunk Simon sportteljesítményéről, figyelmükbe ajánlom könyvemet, melynek címe Tempo ETK! Csak néhány eredményi idézek belőle: „1934. IX. 15. ETK-GYTK 5:3. Magtörtént Endrőd nagy futball-egyéniességének bemutatkozása”. „1935. X. 21. ETK-M Törekvés 2:1. A mezőnyből kiemelkedett Simon játéka 1936. III. 9. ETK-GYTK 4:1. Csapatunk fő erőssége Simon ... 1936. VII. 26. ETK-M Törekvés 5:0 Simon a mezőny legjobbjá. Tanári módon irányította a játékat.

1936. IX. 9. ETK-M.MÁV 4:1. Az egész mezőnyben kiemelkedett Simon művészi labdakezelése, ötletes játéka ...

1937. III. 29. Húsvéti torna ETK-CEGLÉDI VSE 4:2. A 22 ember nagyszerű teljesítménye közül kiemelkedett Simon művészi labdakezelése, ötletes színes játéka. Már régen kinőtte a megyei csapatok szintjét. Véleményünk szerint sikeres, szép pályafutás vár a 20 éves játékosra. Nem semmiért érdeklődnek iránta a fővárosi egyesületek.

1937.VI.14. ETK-BISE 3:0. Az ETK kiemelkedő játékosá Simon István utolsó bajnoki mérkőzését játszotta Endrőd színeiben.”

Pályafutásának következő állomása a GANZ MÁVAG. Főszereplő lett itt is a BLASZ-ban, a kiváló eredményeket produkáló gyári együttes sikereiben. Szinte állandó játékosá lett a BLASZ válogatottjának. Az 1944 évi NB. I-es bajnokságban már ott van Simon Pista csapata! A front közeledtével katonának viszik. Hazatérőben még egy szezon játszik Pozsonyban a Bratislava csapatában.

Hazatérve a GANZ szervezője, majd edzője lett. Olyan játékosokat gyűjtött maga mellé, mint Kubala, Nyers, Mike, Subert, akik világnagyságok lettek. Különösen a Spanyolországba került Kubala barátsága lett számára sorsdöntő. Nyugdíjaként sok világhírű összecsapás tanúja lehetett Kubala jóvoltából.

Mi utóljára 1948 nyarán láthattuk a GANZ-zal játszott Barátság hírvető mérkőzésén. Hunya András barátsága szinte haláláig tartott. Többször látogatták meg egymást családostul is.

1976. I. 22-én töltötte be 70. évét. TEMPO ETK! könyvem adatgyűjtéséhez felkerestem budai lakásában Simon Pistát, aki általam a következőket üzenté azoknak, akik szeretettel, és szívesen emlékeznek rá: „Nagyon boldog vagyok, hogy újra sor kerül a találkozásra régi barátaimmal, sporttársaimmal és drukkereinkkel. Számomra Endrőd egy életen át feledhetetlen. Ott lett belőlem futballista. Ott tanultam meg a klubhűséget. Ott szereztem első sportbarátjaimat, akik közt nagyszerű futballisták voltak, hogy csak Kovács Imre, Hunya Bandi és Lacsny Zoltán nevét említssem, kikből nagy foisták lehetett volna, ha hozzám hasonlóan vállalják a szülőföld elhagyását és a fokozott edzéseket, a nehéz focisaták sikereit, kudarcit. Az emlékek még ma is elevenen élnek bennem. Mindig büszkeség tölt el, ha a sportújság hasábjain találkozhatom az otthoni eredményekkel, hogy a HONVÉD Németh Lajos - a, és Paróczai Sándor - a vacser földről indult el, mint én. Sok sikert kívánok a sportolóknak és minden endrődiének”.

1986. március 31-én Simon István 70 éves korában elhunyt. Április 30-án a Farkasréti Temetőben hantolták el. Sirja ott van, hol Fehérvári Ferenc országos híru fotósunk és Endrőd első diszpolgára, Rózsahegy Kálmán nyugoszszák örök álmukat. Régi sporttársai és tisztelői előtt én köszöntem el Tőle, búcsúztatásban elmondtam, hogy mit köszönhetünk neki. Maréknyi földet szortam koporsójára, hogy „a hazai föld sügion részére álomba ringató mesét Endrődről”

Hiszem, hogy sokak emléken még elevenen él Simon Pista.

Most, mikor a poraiból megelevenedett BARÁTSÁG egy csodás lehetőség előtt áll, szeretném, ha új Simon Pisták vállalnák a klub szeretetét és sok jó sporttulajdonságát. Ígérjük, hogy mi, a szurkoló tábor ugyanúgy szívünkbe zárjuk az új sikere kovácsait, mint Simon Pisták érdemeit. 50 éve várunk, hogy még egy lépcsőt léphessen csapatunk feléle.

Hajrá, Barátság!

MÁRTON GÁBOR

JÚLIUS HÓNAP ÜNNEPEI

július 2. szerda:	Sarlós Boldogasszony
július 3. csütörtök:	Szent Tamás apostol
július 11. péntek:	Szent Benedek apát, Európa fővédőszentje
július 16. szerda:	Kármel-hegyi Boldogasszony
július 18. péntek:	Szent Hedvig királyné
július 24. csütörtök:	Árpád-házi Boldog Kinga szűz
július 25. péntek:	Szent Jakab apostol
július 26. szombat:	Szent Joakim és Szent Anna, a Boldogságos Szűz Mária szülei
július 31. csütörtök	Loyolai Szent Ignác áldozópap

ÚJ MAGYAR-LENGYEL SZENT

Szent Hedvig (Jadwiga)
1373(?) †1399 Krakkó

Nagy Lajos királyunk leánya. Mivel Lajosnak nem volt fiúgyermek, így leányát jelölte a lengyel trónra. Két évvel apja halála után 1384-ben lengyel királynővé koronázzák a 10 éves

Hedviget. 1385-ben feleségül megy Jagelló litván nagyherceghez. Meghozza ezt az áldozatot (máshoz szeretett volna férjhez menni), mert tudta, hogy így elérheti a litvánok megtérését, és így biztosítani tudja a két nép közötti békét. Litván királynővé koronázzák. Jagelló pedig megkeresztelkedik, és mint lengyel király, a II. Ulászló nevet veszi föl.

1388-ban férjével megalapítja a vilnai litván püspökséget, a papság képzésére kollégiumot szervez a prágai egyetemen. A lengyel nép hitének ápolására templomokat épített, és felszereléseket, könyveket szerez be. Krakkóban bencés kolostort alapít. 1397-ben teológiai fakultást állítat föl a krakkói egyetemen. Alapítványt is tett az egyetem javára.

Szívén viseli a szegények, árvák, betegek gondját, személyesen is ápolja, gondozza őket. Végrendeleltileg meghagyta, hogy vagyonát halála után osszák szét a szegények között.

Alig 26 éves, amikor 1399-ben, Krakkóban meghal. Itt temetik el. Fehér márvány borította sírját ma is százezrek keresik fel a krakkói Wawel székesegyházban. A lengyel ifjúság védőszentjeként tiszteli.

II. János-Pál pápa az idei, lengyelországi útja alkalmából avatta szenté, június 8-án.

II. János Pál pápa Franciszek Macharski krakkói bíborossal a Wawelban, Szent Hedvig sírjánál. A kép az előző út során készült, 1991-ben.

Katolikus krónika

MISEREND JÚLIUSBAN

Endrőd

vasárnap: reggel 8, este 7 óra, hétköznap: reggel fél 8

Öregszőlő, Nagylapos, Szent Gellért Kápolna: a nyári három hónapban: - július, július, augusztus - nincsenek misék

Gyoma:

Vasárnap 11 óra, hétköznap: a vasárnapi hirdetés szerint

Hunya

vasárnaponként: július 6, 13 délelőtt 10 óra, július 20, 27, augusztus 3, 10 reggel 8 óra

hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és szombaton: este 6 óra

A plébános előreláthatólag július 14-től augusztus 16-ig lesz szabadságon, ez idő alatt csak vasárnap lesznek misék, reggel 8-kor.

Istenünk, aki híveid élete vagy és az alázatosak dicsősége, te Szent Hedvig királynét a hit és a szeretet buzgó terjesztőjévé tetted. Közbenjárására add, hogy az igazság és a jóság apostolai legyünk. A mi Urunk, Jézus Krisztus által, aki veled él és uralkodik a Szentlélekkel egységben. Isten mindörökkön-örökké.

A királynő csendes ámulattal
Ült azonban: a szent könyv előtt
Nyíltan állt, s a vörösvörös magyarnak
Régi nyelven új csodát beszéle.

...
S Hedvig olvasá a szent ígét,
S így tündődék rajtuk önmagában:
"Im ezek mi szép ígék, mi szentek!
Lengyelország hős királya, férjem,

Kit szívemben hordok, hű jegyelted!
Nem leend-e megvett ajándék,
Majd ha fényben eljövendesz értem,
S én kitarom a csodák világát
Ifju, hős, de még van nemzetednek?"

...
Gondolá, s elfogadta szíve.
(Vörösmarty Mihály: Hedvig)

Papszentelés Szegeden

Június 7-én, szombaton délelőtt 10 órakor jeles ünnepe volt az egyházmegyének. A zsúfolásig megtelt szegedi Dómban, kétórás szentmise keretében Gyulay Endre püspök úr négy diakónust - **Bauer Csaba, Ficz Gábor, Perlaki György, Salamon László** - pappá szentelt.

Három héttel korábban pedig hárman lettek diakónusok, akik jövőre várják pappá szentelésüket: *Gyenes Csaba, Jakabfi Zoltán és Kocsis János*. Kocsis János pár évvel ezelőtt Endrődön teljesített nyári plébániai gyakorlatot.

Imádkozzunk értük, hogy hűen teljesítsék nem könnyű szolgálatukat!

Személyi változások

Augusztus 1-től új plébánosa lesz Gyomának, Mag Lajos személyében, aki Tiszaszigetről, jön ide.

Hosszú idő után Endrőd ismét káplánt kap. Az újmiséés Bauer Csaba jön hozzánk, a meglévő plébános mellé segítségnek. Püspök úr körzetesíti vidékünket. Így Endrődnek kell ellátni Endrőd mellett Hunyát, és ezentúl Dévaványát, Ecsegfalvát és Körösladányt is.

A KÖRÖS-PART BŰVÖLETÉBEN

Bella Rózsa és Dr. Turai G. Kamill

Olvasóinknak már nem kell bemutatnunk Bella Rózst, az endrődi születésű Pilinszky-díjas művészt, tanárt. Hiszen kiállításairól már sokszor beszámoltunk. Ezúttal Rózsa ismét Gyomaendrődön, de most a gyomai városrész Katona József Városi Művelődési Központjában "mutatkozott be", elhozván festményeit, grafikáit. Külön érdekessége volt a kiállításnak, hogy Kada Erika - Bella Rózsa: Források című könyvének a bemutatására is sor került.

Dr. Turai G. Kamill Pilinszky-díjas költő, filozófus, teológus nyitotta meg a kiállítást. Előadásában szenvedélyesen tárta elénk Rózsa egyre jobban kiteljesedő művészetét, stílusát, forró érzelmi világát. Előadását ezekkel a szavakkal kezdte:

"Azt vettem észre, hogy igazi művészbarátaim rendelkeznek egy különös képességgel: képesek lelassítani a világot, elementáris nyugalmat

teremteni a zajlásban. Bella Rózsa is. Sőt talán kiváltképpen! Több kiállítását nyitottam meg a Dunántúlon és a fővárosban is, de ezt a csendteremtő képességét oly természetesnek vettem, hogy meg sem említettem.

Most képeinek üzenete közül leglényegesebbnek érzem ezt. Képei között ülve, ámulván az áhítatos csendben, megáll az idő. Az örökkévalóság megrendültségét éljük."

Turai G. Kamill azonban rámutatott arra is, hogy a kiállított munkák között, vagy talán mögött érezzük meg a teljességet, mint mondotta: "Ezek a műalkotások, munkás darabok, megvalósításuk is időigényes. Amíg a formák kavalkádjából kikristályosodnak, egy-egy megerősödik, és helyet kap a festői gyűjteményben, évek telnek el. Ehhez a kiállításához hozzátartoznak a fel nem fért, a máshol lévő (elkelt-elajándékozott) képek, a vázlatyszerű, elrontott, sőt az álmok hamvába holt ábrázatok is".

Idézhetnénk még hosszasan a tartalmas előadásból, melyre aligha válalkozhatunk, mégis egy különös világot mutat be nekünk Rózsa művészetében, amikor azt mondja: "De a tájélményénél is van különösebb, már-már misztikus töltődése, nevezetesen: a lovak iránt. Nemcsak művészettörténetet tanít középiskolásoknak, hanem az ómagyar társaság lelkes és tevékeny gyarapítója. Lovai gyakran a tengerből lépnek elő. ... A görögök számára rejtélyesen fel-feltűnedeztek a "tenger lovai". Az égboltot is lovas kocsin futotta be a Nap. Sok képzőművészt ihletett már a ló Gericultontól Delacroix-án át Szláviig. Zsibbadt

idegeinket pezsdülni érezzük, s a hétköznapi látványok mögött új, varázslatos világ tárul fel előttünk. Ennek a varázslatnak ébresztésére Bella Rózsa igen-igen felkészült. Lépünk be tehát mítoszi műhelyébe..."

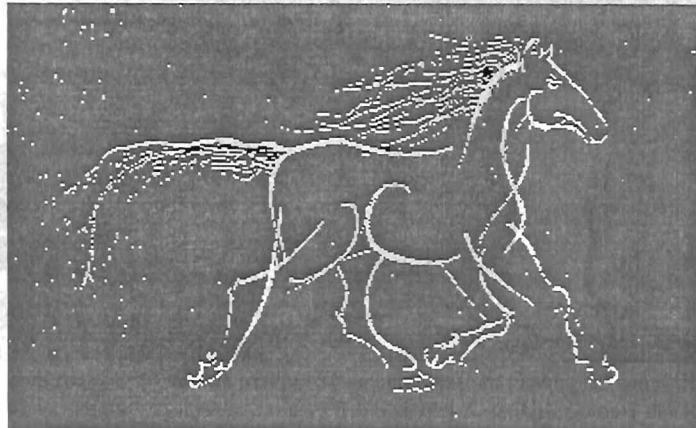
A kiállítás megnyitását követően a könyvbemutatóra került sor, mellyel Bajtai Mária a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Bács-Kiskun megyei tagozatának titkára, tanár ismertette meg a jelenlévőket. Meleg szavakkal ecsetelte Bella Rózsa munkásságát, melyet körül vesz, és lépten-nyomon kísér. ahogy Ő mondta a Körös-part bűvölete. bár Kecskeméten él és dolgozik, de lelkében ott él a szülőföld, Endrőd, a Körös part.

Beszámolóm nem lenne teljes, ha nem emlékeznék meg Polányi Éva előadóművészről, aki a maga tündérszép, lehetőfinom stílusában Pilinszky költemények előadásával tette még emlékezetesebbé a megnyitót.

A kiállítást uralta Rózsa kékből-fehérbe, fehérből-kékbe hajló képeinek álomszerű hangulata. De grafikái, a hajszálfinom erek is beszédesen sugározták a művészi alkotóerő teljességét. A könyvből többen vásároltak, s így én is. Meg kellett állapítanom, - bár hivatva nem vagyok rá - hogy az illusztrációban is a művészet magas fokán áll Rózsa.

Reméljük, hogy az elkövetkezendő időkben egyre többet tudósíthatunk Bella Rózsa kiállításairól, s így végig kísérhetjük majd művészi pályáját ...a csúcsokig!

CSÁSZÁR FERENC

Itt voltam itthon...

Júniusi számunkban ígértük olvasóinknak, hogy folytatjuk riportorozatunkat az emlékezetes Rózsahegy napokról, az Endrődiek Baráti Köre találkozásáról.

Hunyad Simon Péter

Azzal a szándékkal jöttünk, hogy az Endrődiek Baráti Köre székhelyét visszatelepítsük Endrődre. Együttal kitágítanánk a kört: nemcsak a Budapesten, hanem az ország bármely részén élő, sőt az ország határain kívül élő endrődi születésűeket is összefogná ez a Kör.

Annak idején én alapítottam meg Pesten az Endrődiek Baráti Körét. Szeretném, ha a mostani elnökség úgy alakulna, hogy 50% helyi, itt élő ember lenne, 50% pedig pesti, vagy bárhol élő. Évekkel ez előtt én javasoltam, hogy Rózsahegy Emléktáblát helyezzünk el a Tájház falára. Nagyon örülök, hogy most már iskolát is tudunk elnevezni róla, hogy Rózsahegy-napokat tudunk szervezni. Büszkék vagyunk Kálmán bácsira, és nagyon remélem, hogy az Ő emléke a jelenleg távol élő endrődieket összeköti. Hiszen Ő is, bárhol élt, megmaradt endrődinek.

Én is a viszontagságos életem során mindig itt érzem magam a legjobban. Itt jártam iskolába mezítláb, nagyon lényeges dolog a gyerekkor. Apámat elzavarták, ez már történelem. Utána az ember legyökerezett máshol. Fiatal koromban engem nagyon kemény munkához szoktattak, hála Istennek, - mert különben lehetséges, hogy amit végig kellett élnem, nem bírtam volna. Harminc éve Pesten lakom, ezt már nem lehet felszámolni. Négy gyermekem van tizenegy unokám, azokból egy se lakik Endrődön. De én azért hazahozom őket. Hála Istennek édesanyám él, 93 éves, de szellemileg friss, és nagyon sokat mesél nekünk a régi időkről.

Ugrin Béla

A Temető utcai Ugrinok vagyunk. Valamikor gólya volt a háztetőn, azért hívtak bennünket gólyás Ugrinoknak. A jezsuita Ugrin Béla a szomszéd házban született. Mindketten elkerültünk, ő Vancouverben volt hosszú ideig, most pedig Torontóban van. Minket is meglátogatott Houstonban.

Én elég régen elkerültem Endrődről Egerbe, azután Pestre, '56-ban elhagytam az országot, öt és fél évig Németországban éltem, 1962-től pedig Amerikában. Ott, az utolsó 15 évben televíziós programokat csináltam Texasban iskolakörzeteknek, az oktatás részére. A feleségem amerikai. Másfél évvel ez előtt véglegesen haza jöttünk, most Szentendrén lakunk. Bizonyos vagyok abban, hogy valamilyen formában én is beleolvadok, besegítek az itthoni tenivalókba. Most már véglegesen itthon maradok.

Kopcsék Imre

Én az Ugaron születtem, itt az endrődi határban. Elkerültem, mert nekünk innen menni kellett egy bizonyos időszakban. Úgy alakult, hogy abban az évben, mikor édesapám augusztus 20-án szabadult, én pedig szeptember 15-én megkezdhettem az egyetemi tanulmányaimat. Azt vallom, hogy a tehetséges, szorgalmas ember minden rendszerben

boldogul különösebb elvi engedmények nélkül. Később a Miskolci Üvegyár igazgatója lettem, húsz évig a Miskolci Műszaki Egyetem adjunktusa voltam, beszélek néhány nyelvet, bejártam három világrészt a külker munkában.

Igazán jól csak itthon érzem magam. bár munkám máshová köt. De azért nem tudtam innen soha elszakadni. Kétéltű lettem: miskolci és endrődi. Hála Istennek, nem gyökértelen.

Szeretnék az itteni munkában részt venni, és ha hívnak, szívesen dolgozom együtt a közösséggel.

Koltai Gábor

Rózsahegy Kálmán unokája

Én tavaly vendégként jöttem ide, de öt perc alatt teljesen otthon éreztem magam. Később valamelyik barátommal vidéken voltunk, és gyakran mondogattam neki: - Alig várom, hogy ismét haza mehessenek. - Ennyire vágyódom Pestre? - kérdezte. - Nem, mondtam, Endrődre vágyódom.

Nagyon szeretek itt, őszinte szeretetet kapok az emberektől, de főleg a nagyapám, - és ez nekem nagyon fontos. Ha létezik feltámadás, akkor az, ami tavaly a Rózsahegy-névadó ünnepségen történt, az feltámadás volt. Harmincöt évvel nagyapám halála után úgy emlíkezni rá, ez nem gyakori.

Én vagyok a korelnök a családban, én képviselem a Rózsahegy nevet. Nagyon szerettem a nagyapámat. Ő volt az egyetlen a családban, aki nem nevelt, de nagyon sokat voltunk együtt kiskoromban. Később, amikor én már felnőtt voltam, ő pedig idős, gyakran belémkarolt, és így mentünk intézkedni. Mert ő mindenkinek mindent elintézett, ő tényleg mindenki Kálmán bácsija volt. Hihetetlen, de egész Budapest köszönt neki.

Nagyon szerette a gyerekeket. Egyszer mentünk az utcán, és egy nagymama áthozta kisunokáját a túloldalról, hogy nagyapám áldja meg a gyermekeket. Hittek az emberek nagyapám emberségében.

*A riportokat készítette: Ungvölgyi János
Lejegyezte: Hornokné Németh Eszter*

Idézetek, Dér Istvánné leveléből

"Itt is megköszönöm a kedves invitálást, melynek eredményeképpen az Endrődiek Baráti Körének tagjaként ott lehettem az ideai találkozón.

"... Annyira jó, hogy még mindig csodálkozóan gondolok vissza arra a jól megtervezett kétnapos programra, az emlékünnepe mindenki számára emlékeztetéssé tételére.

... a legnagyobb tisztelet és köszönet hangján kell szólni! Én most, a magam nevében megteszem. Örömmel tölt el az a tudat, hogy mennyi értékes ember él még mindig Endrődön, akik egy ilyen, kétnapos programot oly színessé, értékes emlékké varázsolták mindannyiunk számára.

... A találkozó hangulata jó volt, a rendezés, a nyújtott élmények emlékeztetések maradnak; mindezekért köszönet azoknak, akiket illet ...

... A kulturális felemelkedés érdekében tett munkálkodásokhoz kívánok sok erőt, egészséget, az elismerés örömét."

Margó

TE DEUM a Szent Gellért Katolikus Iskolában

A második tanévet zárjuk e falak között. Az "alapító tagok" harmadik osztályosok lettek. Munkában és eredményekben gazdag év áll mögöttünk. Ha összegezzük az elmúlt két tanévet, minden területen messzire jutottunk. Ha iskolánkba bárki belép, a tisztaság, rendezettség, az esztétikus környezet fogja meg.

Sikerült iskolánkat úgy felszerelni, hogy öröme telik benne annak, aki ott tanul, vagy dolgozik.

Azonban a legfontosabb, amit sikerült megteremteni: a színvonalas, hatékony nevelés, oktatás.

Négy osztály tanulói tanultak meg itt írni, olvasni, számolni, ismerkedtek a körülöttük élő világgal és léptek tovább a tudományok útján.

Az elsősök ebben a tanévben is hamar megszokták az iskolás életet, reggelente örömmel jönnek, otthon érzik magukat. Az év végi felmérések - melyek nagyon jól sikerültek - is erről tanúskodnak.

A „Rügyecskek”

A másodikosok bekapcsolódtak a katolikus iskolák "rügyecske" nevű országos tanulmányi

A legjobb tanulóink:
Mándi Vivien és Rácz László

"Igen nagy tisztaság Isten szeretett gyermekeit nevelni!
Nagy kiváltságtól, boldogságtól, szent munka ez!"
(Páli Szent Vince)

versenyébe.

Szorgalmasan készítették az egyes fordulók matematikai és nyelvtani feladatait. Mindnyájan szép eredménnyel dolgoztak, sok pontot gyűjtöttek.

A két legjobb, Mándi Vivien, és Rácz László 2.b. osztályos tanulók, az országos döntőbe is bejutottak, megállták helyüket. Reméljük, jövőre újabb tanulókkal bővül ez a kör, és egyre többen megismerhetik iskolánkat, az itt folyó munkát eredményeinken keresztül.

Nagy gondot fordítottunk a szép magyar beszéd, a kiejtés fejlesztésére. Úgy néz ki, hogy lesz néhány ügyes vers és mesemondó. Az idén a legjobb Roncsek Nóra volt, aki a városi, megyei versenyben első, az országoson második helyezést ért el. A sok jó helyesírónk és olvasónk igazolja, hogy jó módszert választottunk az anyanyelv oktatására.

A változatos óravezetés, sok szemléltetéssel, gyakorlással, szükség esetén egyéni foglalkozásokkal, követelményekkel és értékeléssel biztosítjuk az oktatás, nevelés színvonalát.

Az év folyamán az ügyes kis kezek sok szép dolgot alkottak a tanító nénik irányításával. A folyosón, a falakon, asztalokon egész évben gyönyörködhettünk az újabb és újabb alkotásokban.

A nagy tágas udvaron, a jól felszerelt tornaszobában bőven volt lehetőség testedzésre, mozgásra, játékra.

Köszönet a nevelő testületüket szakmailag színvonalas, és példamutató munkájukért. De köszönet illeti meg a szülőket is, akikkel egyre szorosabbá válik kapcsolatunk. Minden eredményünkben benne van az ő segítő kezük is.

A tanév folyamán iskolánkban működött néptánc csoport és zeneiskola. Jövőre is meglesznek ezek a lehetőségek. Ezen kívül tervezzük a 3. osztálytól fakultatív módon a nyelvtanulást, számítástechnikát.

Szép színfoltja volt iskolánknak a tavasszal az iskolaülség megszületése. Gyerekek, nevelők közösen készítik.

a gyulai kirándulás
jól esik egy kis kipehenés

A közeli környezet megismerését szolgálta a gyulai kirándulás, melyen mind a négy osztály részt vett.

GYERMEKNAP

A Szent Gellért Katolikus Általános Iskola 1.a osztályos tanulóinak a szülők gyermeknapi mulatságokat rendeztek. Bár az eső egyre csak esett, a hangulat mégis nagyon jó volt. A gyerekek játékos ügyességi feladatokban vettek részt, szülők pedig a bográcásban rotyogó paprikás krumpli körül serénykedtek.

Ez a rendezvény jó alkalom volt arra, hogy az egy osztályba járó gyerekek szülői megismerkedjenek egymással, s így összeszokottabb, összetartóbb osztályközösség alakuljon ki. Szeretnénk, ha osztályunk minden évben ilyen jó hangulatú "családi napot" rendezne.

Ez úton mondunk köszönetet mindazoknak, akik felajánlásukkal támogatták rendezvényünket:

CUTI BT, HŐTERM, DOSZIE Kft
Familia Üzletház, Zöld Cukrászda.

Kondorné, Tímár Erzsébet

Túl a kezdeti nehézségeken, hála Istennek egyre jobban erősödik az iskola keresztény szellemisége. A hittan órákon a közös ima, éneklés, gyertyafény, a szentírás szavai áhítatossá teszik ezeket az együtt töltött órákat. A másodikosok már ministrálnak is. Örömmel és fegyelmelzetten végzik a szolgálatot. Vallásos ünnepségeinken a tanulókon és szüleinek kívül nagyon sokan vesznek részt, és lelkieken felüdülve távoznak. Szeretnénk, ha ezeket a falakat a hit hatná át, ez adna lendületet az oktatásnak. Hiszünk benne, hogy ez az iskola, és ez a szellemiség nem vesz el soha. Minden igyekezetünkkel azon leszünk, hogy ez az iskola ebben a városban egy olyan mécses legyen, amelyből az olaj sohasem fogy ki.

Küzdelmekben, kudarcainkban, sikereinkben adjon erőt Szent Gellért példája.

"A forráshoz akarsz eljutni?"

Akkor az árral szembe kell haladnod."

(Fritz van Unzuh)

KISS PÁLNÉ

1000 éves a katolikus iskola Magyarországon címmel vándorkiállítás volt iskolánkban április 20-27 között. Minden Magyarországon működő katolikus iskola bemutatta magát egy-egy képes tablóval.

Adatok Gyoma parasztpolgár társadalmáról 1900 - 1945

... „Magunknak kell magunkon segíteni...”

A mezőgazdaságban lezajlott változások voltak talán legnagyobb hatással a két világháború közötti Gyoma életére. Az első világháború harcterein sok gazdaember kényszerült "világot látni". Voltak sokan, akik több országban is megfordultak és hazajövet igyekeztek a látottakat itthon is megvalósítani. Egyre többen fogtak hozzá a talajjavításhoz, az általános értelemben vett gazdálkodás mellett vállalkoztak bér-cséplésre, bérszántásra. A gépek beszerzése komoly anyagi beruházást, hitelfelvételt jelentett. Egyre népszerűbb lett a korszerű talajművelés-tarlóhántás-, műtrágyázás. Az állattenyésztésben is egyre több gazda alkalmazta az intenzív tartási- takarmányozási módszereket.

Jónéhány gazdacsaládban szép számmal voltak első - sőt második - nemzedékbéli értelmiségi foglalkozású (orvos, tanító, tanár, lelkész, jogász) családtagok. Ezek közül sokan az "elszármazottak" számát gyarapították. Okleveles gazdák a közeli és távoli uradalmakban öregbítették a jól gazdálkodó gyomai parasztcsaládok hírnevét. A tehetősebb családok gyermekei a mezőfűri református főgimnáziumban érettségiztek és onnan vezetett tovább útjuk az egyetemekre, főiskolákra.

Többen voltak, akik a gimnázium négy alsó osztályának elvégzése után hazajöttek gazdálkodni, vagy elvégezték a békéscsabai magyar királyi Földművesiskolát és itthon édesapjuk "keze alatt" már szép eredményeket tudtak elérni a mezőgazdasági termelésben. Nagy volt a tanulni vágyás, és lehetőség is volt ennek kielégítésére, mert alapítványok, egyházak, egyének segítettek azokat is, akiknek nem volt módjukban a "tandíjat" előteremteni. A kormányzat is segített legalább az alapfokú képzésben, tömegméréteknél, ezüst- és aranykalászos gazdaképzéssel telente, a községi Gazdasági Népiskolákban s más alkalmas szervezett formákban. Arad, Debrecen, Szolnok, Kolozsvár képfokú- és felsőfokú tanintézetekben, azok anyakönyveiben is több gyomai születésű diák nevére bukkanhatnánk.

Ezek után "talán nem véletlen", Gyoma a búzatermesztésben világhírnévre tett szert, de ez a tény már az 1870-es évekre nyúlik vissza, amikor is egy nagyobb szállítmány gyomai búza került ki a New-York-i gabonatözsde, amelyet olyan kiváló minőségűnek tartottak, hogy valósággal szétkapkodták. Egy tétel nemesítés céljából a kanadai Manitoba tartományba került, a korabeli sajtó nyelvezetével élve; "gyomai vér csörgedezik a világhírű kanadai búza ereiben". A "gyomai tájfajta" őszi búza 1985-ben még ott volt a tápiószelei kísérleti gazdaság parcellái között.

1937-ben megindult Baross László nemesítő munkássága nyomán Gyomán is a "Bánkúti búza mozgalom". Az idő tájt ez volt a legjobb terméseredményeket hozó, kiváló tulajdonságokkal rendelkező fajtacsoport. A gyomaiak már 1931 - 1934 között rendezett Békés vármegyei búzakiállításokon is szép eredményeket értek el a Gyomai Gazdasági Népiskola Tiszavidéki (ez utóbbi a kiállított fajta) Kádár Gerzson és Elek, Székács X Tiszavidéki (keresztezett fajta), Kocsis Imre, Kocsis Gábor, Kovács János, V. Kovács Lajos, Kovács Gábor Tiszavidéki,

K ö z s é g i
G a z d a s á g i
N é p i s k o l a
Székács 1055-ös,
Kruchió István
Hazai fajta (ez volt
a legidősebb
fajta), G. Nagy
László Bánkúti 5-
ös, Székács 1055-
ös, Nagy Károly
Tiszavidéki, Papp
Z s i g m o n d
Diószegi (szintén
ősi fajta), Szabó
Lajos Székács X
Tiszavidéki, Szűcs
József Diószegi,
Wagner Márton
és Fiai Bánkúti 5-
ös fajtákkal.

1935 - b e n
Gyoma 12.244
lelkes lakosságát
mégis kínzó
megélhetési gondok,
aránytalan tulajdonviszonyok
gyötörték. A föld-
nélküliek nagy számát átmenetileg csökkentette a Nagyatádi-
féle földreform. A mezőgazdasági keresők 70,9%-a férfi, 29,1%-
a nő. A birtokosok és bérlők közül 29,5% önálló, 27,5% segítő
családtag, a lakosság 0,3%-a tisztviselő, cseléd 9,2%, munkás
33,5% (mezőgazdasági munkás). Talán szilárdabb talajon álltak
erkölcsökben, nagyobb hitele volt az adott szónak, a becsület-
nek, a szavahihetőségnek és kétségtelenül fennálló igazságta-
lanságok ellenére volt hit s reményesség a jövőben, amit aztán a
második világháború a káoszba taszított.

A két háború közötti időszak Gyomán is bebizonyította, hogy nem igaz az, hogy a magyar paraszt nem szereti a szövetkezetet. Igaz, hogy nem a szovjet-kolhoz típust, hanem a holland típusú szövetkezetet szerették volna megvalósítani. 1936 Húsvét hétfőjén megalakult a HOMBÁR gyomai gazdák értékesítő (tárház) szövetkezte. Ez csak az egyik szövetkezet volt Gyomán. 1937-ben az első évi közgyűlésen Papp Zsigmond elnökgazgató a következőket mondta: "... magunknak kell magunkon segíteni. Igaz, hogy néha, különösen képviselő választáskor sok mindent ígérnek nekünk. Azt kell tapasztalnom, hogy a gazdasági harcban minden gazdasági réteg csak annyi teret tud magának biztosítani, amennyit tudása, intelligenciája és összetartása révén képes magának kiverekedni. Termelés és értékesítés egy kézben kell legyen, s ez a mai viszonyok között csak szövetkezeti alapon lehetséges."

CS. SZABÓ ISTVÁN

Reggeli imádság

"Hegyet hágek,
Lőtöt lépek,
Kő kápolnicskát láték,
Bellől aranyas,
Küél irgalmas,
Szent Világ Úrjézus Krisztus
Benne lakik vala,
Arany hajával leeresztvel,
Arany könnyeivel kicsordulval,
És arany szekállával kitepvel.

Eljőve Szent Világ Úristen
És megkérdezten:
Mie't ülsz itt Szent Világ
Úrjézus Krisztus
Arany hajaddal leeresztvel,
Arany könnyeiddel kicsordulval,
És arany szekálladval kitepvel?
Azér ülök itt Szent Világ Úristen
Várom a harangokat megkonduljanak,
A bünösöket ide folyamoggyanak..."

Benke Jánosné Benedek Rozália
1906. MOLDAVA.
Gyűjtötte: Erdélyi Zsuzsanna

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly
1925.

225 év az Orsolya zárdától az ADY ENDRE Líceumig

225 éves az öreg iskola! Nagyvárad központjában, az un. Fő utcán található ez a régi épület: a volt Orsolya zárdá. Az évfordulót két napos ünnepséggel ülte meg az iskola, mai diákok és vendiákok, tanárok és vendégek.

Röviden az iskola története:

1771-ben boldog emlékezetű Szentzy István nagyváradi székesegyházi kanonok telket szerzett a város központjában, s egy év múlva meg is indult a Kassáról érkezett Orsolya nővérek segítségével az oktatás.

1850-ben az iskola polgári iskolává alakul, és 1928-ig működött, amikor átalakult leány-gimnáziummá.

1857-58-ban emeletes épülettel bővült az iskola.

1858-ban megnyílt a tanítóképző is.

1919 után nehéz helyzetbe került a magyar oktatás, sőt 1923-ban a hatóságok megvonták az iskola működési engedélyét. 1940-ben csak nagy nehezen lehetett újjáéleszteni az elhallgattatott tanintézetet.

A második világháború után nehéz körülmények közt folyik az oktatás, először, mint Orsolya Intézet néven, majd 1948-as államosítás után az iskola állami tulajdonú lett. Az 1954-es években, mint 2. sz. Állami Magyar Líceum működött, majd 1955-ben már a koedukált tanítás működött 3. sz. Középiszkola néven.

1956-ban kicserélődnek az iskola vezetői, részben tanárai. Az akkori hatalom kirakat pereket rendezett, sokukat letartóztatták, évekre börtönbe vetik, vagy megfosztják állásuktól a legjobbakat. Sőt még sok diáknak is börtön lesz osztályrésze. Márai Sándor verssorai örökölték meg az akkori hangulatot:

"Nem érti ezt az a sok ember
Mi áradt meg, mint a tenger?
Miért remegtek világrendek?
Egy nép kiáltott. Aztán csend lett."

A megfélemlítés jellegzetes módszere volt a kommunista rendszernek. Maga az oktatás jellege állandóan változott.

1972-ben a 200 éves évfordulón vette fel az iskola a kommunista harcos Al. Moghioros nevét, majd ipari líceummá alakították. Az erősödő nacionalizmus miatt kötelezően

román nyelven folyt az iskolai tevékenység, román osztályok alakultak. A csalódottság és egyre erősödő kilátástalanság miatt egyre többen hagyták el az országot, Nagyváradot, idegen tájakon próbálták szerencsét. Az itthon maradtak nehéz éveket vállaltak, reménykedve vártak.

1989 Decembere új fejezetet nyitott az iskola történetében is. 1990. januárban felvette Ady Endre nevét. Azóta minden évben 6 párhuzamos osztály végez különböző szakokon: matematika-, fizika-, informatika-, kémia-, biológia-, nyelv-szakok. Sokan kerülnek a végzettek közül egyetemre öregetítve az iskola jó hírét.

Az ünnepségsorozatról

a következőkben számolhatok be:

Június 6-án ökumenikus istentisztelettel kezdődött a nap, melyen Tempfli József és Tökés László püspökök beszéltek. Tempfli püspök úr kiemelte, hogy a katolikus egyház visszakéri az 1948-ban államosított iskoláit, melyben továbbra is az ökumenizmus szellemében kell építeni a jövőt. Tökés László az értékek gyarapításáról beszélt. Mindketten kihangsúlyozták, hogy az ősi Alma Mater akár Orsolyitának, akár Ady Endrének nevezték, mindig teljesítette történelmi hivatását. Mindig az Isten és ember-szeretetet táplálták növendékeikbe, ahogy Mécs László a papköltő mondja Vallomás c. versében:

"Egyszerűek legyünk, mint az országút,
hogy mindenkire elmehelessünk,
édeseink legyünk, mint a kenyér,
hogy mindenkit éltethessünk."

Majd vetélkedő következett: az iskoláról ki tud többet? Az iskola udvarán ajándécsomagok osztására került sor. 18 éltanuló kapott szorgalmáért dicséretet, ajándékot. Az elmúlt években az iskola diákjai tantárgyolimpiákon, honismereti-, sport-, népi tánc-versenyeken jeleskedtek. Gyöngyi Zoltán és Húsz Zsolt az iskola két legjobb tanulója lett.

Megható pillanatok voltak, amikor a 71 öreg diák 50 éve, vagy még korábban végzetek, Tempfli püspök úrtól és István Tibor igazgatótól átvették az aranydiplomájukat.

A 225. évfordulóra jelent meg a jubileumi emlékkönyv Stark Erzsébet tanárnő szerkesztésében.

Az iskola dísztermében állandó fényképiállítás nyílt, arcok, események az Alma Mater mai és régi életéből, eseményeiről.

Az iskola protokoll termében pedig állandó képzőművészet kiállítás nyílt művésszé lett öreg diákok ajándékaiból. (Többek között Kristófi és Ferenci Béla festmények és grafikák láthatók.)

Az ünnepi színházi előadások, táncsoportok bemutatkozása, színvonalas irodalmi műsor és sok minden szórakoztatta a zsúfolásig megtelt Szigligeti Színházat. (3 előadás volt)

Szombat este a Transilvânia és Astoria vendéglő termében több mint 600 jókedvű résztvevővel a cigányzene és a táncmuzsika hangjai mellett tettünk pontot az ünnepségsorozat végére, azzal, hogy 5 év múlva újra találkozunk.

STARK LÁSZLÓ

Hunya története I.

Kedves Olvasóink, Kedves Hunyaiak!

Újságunkban e hónaptól kezdve külön oldalon számolunk be arról, ami Hunyán történt, vagy történni fog. Hírekről, eseményekről, egyszerűval afféle Hunyai Krónikát szeretnénk írni. Reméljük, sok segítőtőre találunk vállalkozásunkhoz. Ez úttal arra vállalkozunk, hogy Tímár Béláné tört. szakos tanárnő jóvoltából megkezdjük sorozatunkat Hunya történetéről. Olvasóink bizonyára emlékeznek régebbi, nagy sikerű sorozatunkra, melyben Endrőd történetét adtuk közre, s amelyben Tímár Antal tanár úr írásában többször is fel-felillantja a "rokoni" kapcsolatot. Reméljük sokaknak fog örömet szerezni vállalkozásunk.

Szerkesztőség

Bevezető rész

A település mai elhelyezkedése: Északon Endrőd és Gyoma, Keleten Mezőberény és Kamut, Délen Kondoros, Nyugaton Örménykút határaival érintkezik. Bár már régen nem beszélhetünk tanyavilágról, még most is a következő tájékoztató neveket használják: Község sor, Bundási sor, Giricz sor, Pintér sor, templom sor, Kontra dűlő, Dávid sor, Iványi sor, Utolsó sor, Határ sor. Kutatásaim során a kiinduló pontot mindig az Endrőd-Mezőberény-Kondoros által bezárt háromszög jelentette. különös tekintettel a "Keselyűshalom" elnevezésre, amely már a XV. századi térképeken is előfordul és még ma is használatos.

A község területe távol esik minden vízfolyástól, és az Ósi Maros, a "nagy keleti folyó" törmelékűjének északi peremén van.

A határ fő formáló alakulata a Kondoros-ér ősi völgye, amely Keletnyugati irányban szeli át a községet és határát. Ezt Csárdavölgynek is nevezik.

Most pedig tekintsünk múltunk kútjába és ismerkedjünk meg a település több évszázados történetével.

A település történetének áttekintése a késő bronzkortól a XIX. századig.

1974. április 8-án az MTA Régészeti Intézete megbízásából a Békés Megyei Múzeumok muzeológusai régészeti kutatásokat kezdtek a szarvasi járás területén, ahová községünk is tartozott. A terepmunka során derült ki, hogy a terület a várakozásokkal ellentétben zsúfolva van lelőhelyekkel. Ez idáig ugyanis egyetlen lelet sem volt erről a helyről a magyarországi múzeumokban.

1974-től 1980-ig végzett kutatások

kiderítették, hogy a település területén az emberi megtelepedés kezdete a késő bronzkorra esik, és mindig is a Kondoros völgy partjain volt a legintenzívebb. A község területén feltárt 46 lelőhely közül kettőben találtak késő bronzkori edénytöredékeket. A késő bronzkor emberére jellemző, hogy ragaszkodott a folyóvölgyekhez és a törmelékűpra csak igen elszórtan telepedett, akkor is annak északi peremére. A késő bronzkori kerámia jellemzője, hogy korongolatlan, egyik fő és általános típusa a kettős szín- fekete és vörös. A régészek e két feltárt lelőhely egyikében jelölnek egy ismeretlen fektetésű csontvázas sírokból álló temetőt. A feltárás során sem sírokat, sem leleteket nem találtak, de a helybeliek elmondása szerint a tanya építésekor, 1950-ben alapásáskor kerültek elő csontvázak.

A szkíták megjelenését 6 lelőhelyen feltárt edénytöredékek bizonyítják. A kerámiák jellegzetességei, hogy korongoltak, sárgabarna színűek és díszítésükre vékony bekarcolásokat alkalmaztak. Előfordulnak korongolatlan és díszítés nélküli edénytöredékek, de anyaguk összetételénél fogva mégis a szkíta korba sorolhatók. Az ásatások során a legnagyobb számban szarmata kori (I-V. sz.) leletanyag került elő. Jellemző edényformái a téglaszínű és korongolt, egy- és kétfülű bögrék, a széles szájú és széles peremű hombárok, a gömbös testű edények és tálak, korongolatlan fazekak, fedők és bögrék. Szarmata korinak vélték a régészek azt a temetőt is, melyet a helybeliek elmondása alapján határoztak meg.

1969 szeptemberében a Petőfi utcában házépítés során csontvázakat találtak, amelyek a munkások elmondása szerint melléklet nélküliek voltak. A Szarvasi Tessedik Múzeum munkatársa, akit valószínűleg nem értesítettek időben, a helyszínen már nem talált leletanyagot.

A régészek a nagyszámú szarmata kori anyag alapján sok objektumra, nagy településre következtetnek. Ezt bizonyítja az is, hogy több szarmata lelőhelyen találtak olyan mesterséges eredetű mélyedést, amelyek valószínűleg a helyben végzett vályogvetésre utalnak.

A 380-as évektől kezdődően tűnnek fel a hunok elől menekülő gótok és más keleti néptöredékek a Kárpát medencében. A 400-as évek végétől pedig ténylegesen hun érdekszférába tartozott már a hunyai terület. Ezt tükrözik a megváltozott kerámiák. Új technológiák és formák jelennek meg. A korongolt cserép-szürke, téglaszínű és halványsárga, vagy pirosra festett. Gazdag díszítés jellemzi: sűrű

hálóminta, figurális besimítás, beüli fényezett háromszög és négyszög.

Az ásatások során összesen 3 helyen találtak a hun korbói származó edénytöredékeket. A IV. század végétől - ellentétben a szarmata korral - mindinkább tanyaszerű szállásokból vagy magányos tanyákból álló településrendszer alakult ki. A hun kortól az avarok megjelenéséig a szarvasi járás területe a gepidák országának része volt.

568-ban az avarok foglalták el a gepida szállásterületeket. Az általuk létrehozott telepek kerámiaja már élesen elválik a korábbi időszakok kerámiáitól. Túlnyomórészt korongolatlan, rosszul égetett, díszítetlen, illetve kézi korongolású, hullámvonai köteggel, párhuzamos vonalköteggel, ferde beszurkálások soraival díszített, tojás alakú edények jellemzik.

Az ásatók több szakaszban tárták fel az e korból származó igen gazdag lelőhelyet. Az első szondázó ásatás alkalmával előkerült egy 3 x 3 méteres, félig földbe mélyített ház, amelynek padlóján egy faszkeretű munkapad benyomódott részeit találták meg. A ház tetőszerkezetét három cölöp tartotta. A bejárat nyugatról volt. A bejáratától 4-5 méterre két 2 x 2 méteres hamuzó gödröt és a hozzátartozó három kenyérsütőkemence került elő. Két kemence majdnem ép volt (belmagasságuk 55 és 60 cm). a harmadik még az avarkorban pusztulhatott el. Ezekről északnyugatra egy kb. 5 méter átmérőjű és 2,7 méter mély gödröt tártak fel, melynek aljára leölt marhákat, illetve borjakat helyeztek. Széleinél tüzelőgödröket készítettek.

Az újabb ásatások során még hat, félig földbevéjt házat és egy széles árkot tártak fel. A széles árok feltárásánál rengeteg edénytöredéket, állatcsontokat, vasalakat, sőt vasbuckákat is találtak. Nagy mennyiségben kerültek elő kerámiák és más leletanyagok is. Az egyik ház tűzhegyében egy összeomlott sütőharangot találtak. Egy másikban vasásó volt. Ezenkívül nagyon sok csonteszközt találtak, pl. csontárok, vagy ritka darabnak számító két lyukkal ellátott csontsíp.

Így vallanak a földben rejlő "kincsek", kerámiák, szerszámok, edénytöredékek arról a korról, mely a népvándorlás idején átvonuló emberek életét jellemezte, és vallanak arról, hogy községünk területe már a későbronzkortól kezdve lakott terület volt.

A következő részben már az Árpád-
kor feltárt emlékeivel fogunk találkozni.

TÍMÁR BÉLÁNÉ

Andris a télen sokáig beteg volt. Mikor végre meggyógyult, azt mondta a doktor néni, hogy levegőváltásra van szüksége. Akkor majd megerősödik.

- Elviszünk a nagymamához. - Jelentette ki határozottan apu, és anyu beleegyezően bólintott.

Nosza, kezdetét vette a lázas készülődés. Anyu kölcsön adott Andrisnak egy kis utazótáskát, hogy abba csomagolja kedvenc játékait.

- Püff neki! - töprengett gondterhelten Andris - Hogy gondolja anyu, hogy ebbe a kölyök táskába belefér az összes játékom? - mert egyszeriben úgy érezte, hogy még az a játék is kedvenc, amivel évek óta nem játszik. Ott van például Bumfordi, a mackó. Lába már nincs, meg a füle is lóg, de szó sem lehet róla, hogy itthon maradjon! Á posztókutyus is kell, meg a roller, meg a villanyvasút, meg a kerékpár, meg a kirakókocka, meg a társasjáték, meg a labda, meg a ...

- Elég! Elég! - szakította félbe édesapja a felsorolást - Nem is elég, de sok! Azt ajánlom, húzzunk sorsot! Ráírom egy cédulára mindegyik játék nevét, és ötöt kihúzhatasz belőle. A szerencsés játékokat aztán, ha török, ha szakad, magunkkal visszük.

Ez csuda izgalmas volt, Andris hatásos hókusz-pókuszokat csinált, és nem is hiába. Kihúzta a mackót, a labdát, egy társasjátékot, a kirakókockát, és egy képeskönyvet.

Na végre kész volt a csomagolás. És másnap reggel Andris arra ébredt fel, hogy valahol harsányan kukorékol egy kakas. S mintha bánatosan bögne egy boci is.

- Az ám! - ült föl hirtelen az ágyban Andris - Hiszen én már nagymamánál vagyok! Még az este elutaztunk, csak én elaludtam a vonatban.

Kiugrott az ágyból, belebújt a papucsába, és kicsoszogott a konyhába. Nagyapa éppen a reggelit csinálta, de apunak már csak hűlt helyét találta. A hajnali vonattal visszautazott Pestre, mert a munkahelyéről nem lehetett elkészni.

Nagyon elszomorodott. Csupa könny lett a szeme, pedig édesapja megmondta, hogy ilyen nagy fiúnak már nem illik sírni. Illik vagy nem illik, néha mégis muszáj.

Andris szépen megköszönte a reggelit nagymamának, de most nem kér belőle. Inkább szétnéz egy kicsit a kertben. Ott legalább senkise látja, ha itatja az egereket.

- Menj csak! - Bólintott nagymama

Mária néni meséi

Andris a mesében

megértően - Nézd meg a kicsibéket. Karcsi, az öreg kakas is nagyon vár már. Biztosan örül majd neked.

- Könnyű neki örülni! - szipogta könnyek között Andris, míg a kertben taposta a gyöngyharmatos fűvet - Őt nem küldték levegőváltására

- Bögőmasina - hallatszott abban a pillanatban valahonnan egy csúfondáros hang. - Andris szétnézett, de senkit nem látott. Csak Pandúr balagott a nyomában, a vén házőrző kutya.

- Te szóltál? - csodálkozott rá kerek szemekkel Andris

- Buta vagy! - kacagott ismét a hang - A kutyák nem tudnak beszélni, csak a mesében. Te meg most nem ott vagy.

- Hol nem vagyok én? - Állt meg kíváncsian Andris, mert közben megpillantott a kőkerítés tetején egy szeplős képű gyereket.

- Hát a mesében! - nézett rá fölényesen a szeplős, és nagyokat suhintott a levegőbe egy hosszú farkarddal. - Mert én ott vagyok ám! Most repülök a sárkánycsikót. Gyí, te Ráró!

- Hiszen te nem is lovon ülsz, hanem a kerítésen! - kuncogott nekividámodva Andris. - És már meg is ismertelek. Te Jóska vagy, akivel tavaly nyáron mindig együtt játszottam.

I... igen, úgy is szoktak hívni, hogy Jóska, de én ha hármat átbukfencezem a fejemen, akkor az leszek, ami akarok. Most éppen Erős János vagyok, mert az este arról olvasott nekem a nagyanyám.

- És nem is akarsz játszani velem?

- Játshatom, ha te is bejössz a mesébe! De ahhoz át kell jönnöd ide a kertünkbe.

- Andris már futott is a kiskapuhoz, és hipp-hopp, ott termett éppen, ahol Jóska leugrott a táltos lováról.

- Vigyázz ám, mert itt lakik valahol a békakirály! - figyelmeztette őt a kis Erős János, de ettől Andris úgy megjegyezte, hogy behátrált egyenesen a kacsausztatóba. Ki akart mászni belőle, de Jóska rákiáltott:

- Ki ne gyere! Te most az Óperenciás tengerben vagy, és onnan nem lehet csak úgy kimászni. Majd én hármat bukfencezem, és kimentelek.

Andris megadóan kuporgott a

vízben, és várta, hogy Erős János óriássá változzon.

Hát, Jóska változott is csak éppen nem óriássá, hanem láthatatlanná. Alig bukfencezett kettőt. Úgy eltűnt,

mintha elnyelte volna a föld.

- Püff neki! Biztosan fordítva bukfencezett! - szeppent meg a tenger közepén Andris, de abban a pillanatban előbukkant a fű közül egy csupa hamu, csupa korom fejecske.

- Hát te, ki vagy? - kérdezte kíváncsian Andris - Csak nem a mesebéli kisördög?

- Ördög a te buta fejed! - prűszkölt haragosan Jóska - Nem látod, hogy beleestem a hamus gödörbe?

- Akkor te most nem is tudsz kimenteni engem?

- Dehogyanem! Azért én óriás vagyok. Egyet ugrom, kettőt lépek, a tengereken által érek. - Azzal galléron ragadta a víztől csepegő Andrist, és kivonszolta a partra.

- Na most legalább te is benne vagy a mesében!

- Én inkább egy száraz nadrágban szeretnék lenni! - nézett végig magán, nagyot sóhajtva, Andris.

Jóska nem sokat teketóriázott, kézen fogta barátját, és átvezette őt a meséből nagymama fahéjszagú konyhájába.

- Tessék neki adni egy gatyát, - mondta szélesen vigyorogva - mert beleesett az Óperenciásba! De ne tessék megijedni, mert én átbukfenceztem a fejemen, óriássá változtam, és kimentettem őt.

- No lám, mosolygott hamisan nagymama - szóval Te most óriás vagy. És én meg azt hittem, hogy Hamupipőke!

- Hát, ha akarom, az is lehetek! - nyelt egy nagyot az óriás, mert hirtelen megpillantott egy tányéron hatalmas szelet mézes-vajaskenyeret.

- Neked adnám az egyiket, - nézett rá komolyan nagymama - de akkor vissza kellene változnod Jóskává. Csakhogy ehhez nem elég ám a bukfencezés! Egy jó nagy mosdótál víz is szükséges hozzá!

- Püff neki! - kuncogott kárörvendően Andris - De nem sokáig, mert bizony neki is meg kellett mosakodnia.

Jóska oda is sügta neki, amíg savanyú ábrázattal türte, hogy nagymama jól lecsutakolja, hogy azért szeret ő inkább a mesében lenni!

Arról ugyanis még sohasem olvasott az ő nagymamája, hogy valamelyik mesehős mosakodott volna.

IVÁNYI MÁRIA

Irodalmi oldal

*Fiók mélyéről, régi ruhád zsebéből,
emléked romjai alól
egyszer csak valami előkerül...*

A FÜZET

Megtaláltam a füzetemet a negyedik elemiből.

De talán többet ér, ha "negyedik elemi" helyett az évszámot mondom: 1943/44

A tantárgy, amelyet a füzet képvisel, történelem lehetett, ha így neveztek; nem emlékszem. Ma talán úgy hívnák: honismeret. Mindenesetre a magyar történelem fontosabb eseményeit rögzíti néhány, szavakra redukált sorban, amelyhez illusztrációul saját színes rajzaim s az akkori pótkávécsomagból kigyűjtött képek kiszínezett változatai szolgálnak. Így követheti a figyelmes füzetnéző végig a nagy katalizmákat a magyar honfoglalástól 1848 március idusáig; a hőöket Álmos vezértől, a börtönből kiszabadított Táncsics Mihályig, ami azért is helyénvaló dolog, mert a negyedik elemi utolsó óráit és vizsgáit a szokásos júniusi évfázisnál kicsit korábban, légiriadó alatt, az iskola óvóhelyén, azaz a pincében tartottuk meg.

A füzet első mondata, vagyis

A magyarok Ázsiából indultak el és utolsó felirata, vagyis **A szabadság születésnapja** között kerekén kilenc hónap telik el.

Feltűnő, hogy a füzet elején a saját készítésű illusztrációk kidolgozottabbak, gazdagabbak, Nagymagyarország térképén például háromféle zöld jelöli a gabonatermő síkságokat, háromféle barna a hegyvidékeket, sárgabarna a Partiumot és Erdélyt, zöldesbarna a karsztokat, és persze kék a folyókat és az Adriát. Piros a trianoni csonkítás nyoma, amely érzésem szerint, a Dunántúlba mélyebben hasít, mint kellene. A kalandozások korát Lehel kürtje, lángoló nyilvessző, két diszkard, egy kalapács, egy leölt madár, egy hatalmas szív, több virág, négylevelű lóhere és szerencsepátkó jelzi, ami

TÍMÁR MÁTÉ VERSEI AZ UTÓSZÜRET C. KÖTETBŐL

ÉDESANYÁM. A SZÁZSZOR ÁLDOTT *FÁJDALMAS ÖRÖKSÉG*

Feléből talán egy osztályt végzett,
de száz okosnál is jobban számolt,
ha a piacon tejföllel, vajjal,
tojással a padra kirámolt.

És a nagyságák körbe kérdték,
ha ne-talán beteg lett volna.
Gergely Ágnesék nagymamája
Kedves Éltestőnek mondta.

S úgy is ment el, állva, mint a fák,
kotlóstyúkjait megetette,
asztalra dült s előtte színig
maradt a früstük-kávés-begre.

Édesanyám a százszor áldott
a Fiastyúk csibéit vigyázza,
s harmatcseppekben könnyet hullat
árván-magányos fiára...

(1996. IX. 27.)

*Sokat kaptam Édesapámtól,
földszeretetet, világlátást,
istenhitet és többre-vágyást,
jóért - jól remélve mástól.*

*Szívüggvé élni a munkát,
s úgy maradni mélyen magyarnak,
hogy más is maradhasson annak,
egyenlőként, amivé szánták.*

*Hordom is mindez örökséget,
csak ne járna véle a vétő,
a sánta reumás csököttséget.*

*Ő kapta a nagy-háborúban,
amit én a Sziklás-Uralban,
e fájó atyai örökséget.*

(1996. IX. 25.)

a bolyongás természetének mély megértéséről tanúskodik. Kevésbé átgondolt IV. Béla nyolctornyú várkastélyának rajza; az épület előtti zöld dombon virágok, s egy kis tó. Ámbár a felírt némiképp érthetővé teszi a szépelgést:

IV. Béla II. honalapító

Várak, falak, telepítés, vetőmag, vágómarha.

Nem egészen világos az Aranybullával való kontextusban II.

Endre fegyvere, a

Színes királyi fakard.

Az Anjouk című fejezetben azonban megrezdül valami, ami jelzi a változást, lélektől lélekig.

A magyar tenger vizében hunyt el

Észak, kelet s dél hulló csillaga - mondja a felírat, de a rajzon mindössze négy csillag árvalkodik szomorú hullámok felett, amelyek inkább mezőnek vél, aki éppoly kevésbé látott tengert, mint a rajz készítője azokban a napokban. **A Hunyadi János, A törökverő hős** című fejezet kesernyés optimizmust sugároz, a nándorfehérvári diadal tiszteletére épp megnűzött, ember nagyságú barna haranggal. Corvinák, kettő még meg van belőle - ez a kijelentés lehangoló, de mutatja, hogy szerzője akkor még nem volt kényes az egyes és többes szám pontos egyeztetésére; a rajzok is könnyedén maszatosak, bár Mátyás szépen belovagol Bécsbe - ez az oldal a kevesek közé tartozik, amelyen nem I-es osztályzat, csak aláhúzott I-es szerepel (akkor az I-es volt a legjobb). Mátyás hét-tornyú smaragd színű vára az Óz című film alapos ismeretét bizonyítja, míg a **Mohácsi veszedelem** (sic) összefirkált harctere, részeges aratói a teljes fejvesztettségről árulkodnak. Március környékén van az utolsó fellobbanás **Hősök a török időkben** címmel: Zrínyi kirohanása zsinóros mentében, kék fővegben és papucsban, Jurisics Miklós kirántott kardja a vérző holtestek felett, Szondy sírján piros-fehér-zöld szalag az áthallás fogalmának korai elsajátításáról győzi meg az olvasót. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a fejezet alcíme:

A török terjeszkedése

Savolyai Jenő herceg merev kardja, lába alatt egy elfutó bogár, előtte a bugyogós török holtest, s a várfal terében a még repülő ágyúgolyó, mely máris átütötte a falat - mindez rejthet még valami üzenetet, de már érezzük, a rajzoló ereje gyengül, érdeklődése sajnálatosan hanyatlik. A **Bujdosó Rákoczi**-hoz nincs semmiféle illusztráció, **Gróf Széchenyi István**-t bágyadt sóhaj kíséri:

Magyarország nem volt; hanem lesz!

(a szerző a pontosvessző használatával sem volt még tisztában az idő tájt), s végül a már idézett 1848-as felírat következik. **A szabadság születésnapja**, lemondóan és díztelenül.

Határozottan unalmas a füzet vége.

Visszalapozok az elejére, a tüzes nyilakhoz, a kardokhoz, és a várfalakhoz, a sok félig felismert jelképhez, amelyet egy tízéves kislány buzgón megtanult és kiszínezett, Szent István rekvizitumaihoz, a szétporladónak képzelt Szent Jobbhoz, az aranszekevényhez, a koronás címerhez, az apostoli kettős kereszttel, a koronával, amelyet, mivel nem volt aranyceruzája, sárgával festett ki az a lelkes kéz, a kislányé, aki nem tudta, hogy csak néhány hónap, és tökéletesen mindegy lesz, milyen jelképet milyen színűre fest - őt magát besorolják egy egészen más jelkép alá, amelytől nem védi meg sem tüzes nyíl, sem várfal, sem bombabiztos iskolai óvóhely, de még a jeles osztályzat sem.

GERGELY ÁGNES

(megjelent: 168 óra IX. Évfolyam 17.számának 37
oldalán, 1997. április 29-én)

1934

okt. 15. 3. old.

„... Téli ebédeltetési akció...A Női Liga megkezdte az élelmiszer gyűjtését, hogy a téli hónapokban ingyen ebédhez juttassa az iskolák szegény tanulóit. ... még önmegtartóztatás árán sem szabad elzárkózni az alamizsna nyújtásától, mikor arról van szó, hogy száz és száz éhezõ száznak adhassunk egy kis meleg ételt...”

(No comment)

„... Nem engedélyezte a belügyminiszter Kondorostanya községgé alakulását. A vármegye alispáni hivatalhoz most érkezett le a belügyminiszter leirata arról, hogy a belügyminiszter az Endröd községhez tartozó Kondorostanya önálló községgé való fejlesztése iránt előterjesztett kérelmet nem találta teljesíthetőnek. ... Ezzel kapcsolatban elrendelte a belügyminiszter Kondorostanyán egy jegyzői kirendeltség mielőbbi felállítását...”

Ezekben az években igyekezett Kondorostanya - ma Hunya - Endrödtől leválni. A leválás 1946-ban sikerült. Ez a törekvése Hunyának teljesen indokolt volt, ezt ma már, 60 év távlatából könnyű megítélni. Mint ahogy azt is jólesően tapasztalhatjuk, hogy a teljesen önálló Hunya mai lakói szívesen és örömmel vállalják endrödi kötődéseiket.

nov. 15. 3. old.

„... Az endrödi róm. kat. polgári fiúiskola 10 éves jubileuma ... címmel megjelent cikkből: Endröd 15000 lélekszámú község. Ilyen nagy községnek feltétlenül szüksége van középfokú iskolára, de nem nélkülözheti különösképp Endröd, hiszen nem érinti vasútvonal, ami lehetővé tenné a gyermekeknek, hogy egy közel fekvő városba mennének naponként középfokú iskolába ... A jubiláló polgári iskolát az egyházmegyei Főhatóság, a szegedi kir. Főigazgatóság, a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola Igazgatósága, Gurgulics Antal szakfelügyelő, a mezőberényi áll. polg. isk. tantestülete és Patonav Sándor üdvözölte...”

Bár a cikk írója a lakosságot illetően téved, Endröd legmagasabb lélekszáma 13.928 volt 1936 előtt közvetlenül, de a középiskola szükségességét illetően helytállóak a megállapításai. Ezekben az években Endrödon is sikeresen működött egy ún. Gazdasági iskola is és egy iparostanonc iskola is. Érdemes megfigyelni a polgári iskolába érkező vendégek

HÁRMAS - KÖRÖS
1934 - 44

néusorát, ebből kitűnik, hogy igen jelentős személyiségek tisztelték meg az intézményt.

dec. 15. 3. old.

„... Az endrödi Női Liga és az Egyházközség december 23-án délután fél négy órakor száz gyermeket részesít ruha- és élelmiszer segélybe, 24-én délelőtt pedig száz felnőttet juttat élelmiszer segélyhez a Szent Antal házban.”

(Lásd okt. 15. 3. old.)

1935

jan.15.3.old.

„...Az endrödi egyházközség beszámolója 1934-ről:

Házasságot kötött 127 pár, 121 tiszta katolikus, 6 vegyes pár. A kat. születések száma Endrödon 303 volt. 294 törvényes, 9 törvénytelen. A bejelentett halva született gyermek 16 volt. Hogy be nem jelentett és a már eredetében megakadályozott mennyi volt, csak a jó Isten tudja. Az tény, hogy 1904-ben 605, 1914-ben 652, 1924-ben 446, és 1934-ben 303 volt a születések száma. A gyerekek több mint a fele nem jött a világra! (Mi ehhez képest a világháború? Ott 4 év alatt Endrödről 400, most 1 év alatt majdnem annyi pusztult el!)

Meghalt 132 férfi és 105 nő - 178 felnőtt és 59 gyermek. Szentség nélkül 7-en. Tüdővészben 41, bélhurutban 17...”

Azt a tényt, hogy 1904 és 1934 között a születések száma a felére csökkent Endrödon, Csemus Mihály apátplébános úr eléggé indulatos hangon kommentálta. Plébános úr családmodellje a sokgyerekes család volt, és nagyon haragudott a meg nem született gyermekek miatt az aszszonyokra. Csak hát ekkor már nagy volt a munkanélküliség, és a gyerekeket egyre nehezebb volt felnevelni. Érdekes elgondolni, hogy vajon hogyan kommentálná plébános úr a jelenlegi születési adatokat, hiszen az ő általa igen kevésnek tartott 303 születéssel szemben ma Gyomán és Endrödon összesen 86 gyerek született 1996-ban.

jan. 15. 4. old.

„...Az endrödi Hengermalom Szövetkezet karácsony napján csaknem egész nap villanyt szolgáltatott, és a templom világítását e napon ingyen adta...”

Nagyon nagy dolog volt még ezekben az években, hogy egész nap volt villany a faluban, ez a malom a kondorosi úton volt (az épület ma is meg van), a szövetkezést a helyi lakosok hozták létre. Malmot működtettek, kádas fürdőt működtettek, és még villanyt is adtak az embereknek. De csak este éjjelig, és mielőtt végleg elaludt volna a villany, előtte hármat pislogott.

Jan. 15. 4. old.

„...Az endrödi Vöröskereszt fiókegyület február 5-én este 8 órakor műsoros estélyt rendez tüdőbeteg-segély-actió javára...”

Nagyon sok volt ezekben az években a tüdőbeteg, főleg fiatalok haltak meg ebben a szörnyű bajban - 20-25 éves fiatal fiúkat és lányokat vitt el a kór a leggyakrabban. Az ilyen halottakat a család úőlegénynek és menyasszonynak felöltöztetve temette el.

jan. 15. 4. old.

„...Új állatorvos Endrödon. Vörös Béla okl. állatorvos ... hazatért községünkbe és megkezdte állatorvosi működését. Az új állatorvos a fia a jó emlékü néhai Vörös Ferenc endrödi tanítónak. Mint a község szülöttét melegen ajánljuk a lakosság figyelmébe.”

A hírből kitűnik, hogy szeretettel fogadta a falu az új állatorvost. Béla bácsi itt is maradt, csak nyugdíjasként költöztek fel pestre. Már meghalt ő is, és felesége is.

jan. 15. 4. old.

„... Egyesületi élet Endrödon c. cikkből: Csejt pusztai olvasóköriben 1934 utolsó vasárnapján tartották a tisztújítást ... Endröd, Körösöntúli Gazdasági Népházban (Varjas) szintén meg volt az év utolsó vasárnapján a tisztújítás ... A Varjasi Olvasóköriben a régi tisztségviselőket választották meg ... A Katolikus Népszövetségi Kisgazdakörben is a napokban volt tisztújító közgyűlés...” Az Egységes Munkás Otthon nagy ünnepélyességgel avatta fel új körhelyiségét...

Mindig elcsodálkozom, hogy milyen sok olvasóköri működött Endrödon. Volt tizenegy tanyai iskola, ott mindenhol voltak, idebent a faluban is sok helyen működtek olvasóköri. Most pedig, ezekben a „művelt” években még ezt az egy könyvtárat is körüllengi a bezárás veszélye.

*Lejegyezte és a megjegyzéseket írta
Homokné Németh Eszter*

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd, Ipartelep
út 3. T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók. Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

ÚJ AKCIÓ!

AZ ENDRÓDI HÁZTARTÁSI BOLTBAN, Endrődi út 1.

AJÁNLATAINK:

- Horgász cikkek nagy választékban
- Gumicsizmák 1.200,- Ft-ért
- Olcsó étolaj kimérve 170-180 Ft-ért
- Olcsó üdítő 2 liter 87 forintért kapható!
- A kiegyensúlyozott életmódhoz Élet Kristály nálunk a legolcsóbb
- Kozmetikai cikkek nagy választékban.

Méretes lábbeli készítést is vállalunk.

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI

SAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

**Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás**

Marjol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.

Tel.: 06 66/386-578

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

A KÁRPITOS '97 Kft.

termékeinek állandó bemutató terme

a **DÁVID BÚTORBOLT**-ban

5502. Gyomaendrőd Hősök tere 7.

Legújabb ajánlatai:

Heverők 16.000. Ft-tól

Franciaágyak 34.000 Ft-tól

Ülögarnitúrák 65.000. Ft-tól.

Telefon 66-386-262

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó

BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy. u. 34/1.

Telefon/Fax: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:

06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás

melegburkolási munkákat takarítással

Teljes szakipari munkák tervezését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

Június 26-i képviselő-testületi ülés 20 napirenddel foglalkozott. A polgármester úr bevezetője - melyen az elmúlt időszak legfontosabb tárgyalásait foglalta össze - után először a lejárt határidejű határozatok végrehajtásáról szóló jelentést fogadta el. Elsőként az elmaradt beruházásról volt szó. A RUHRSTEIN - HUNGARICA cég, mely az endrődi vásártérre szándékozott benzinkutat építeni, területvásárlási szándékáról lemondott.

Az endrődi helytörténeti kiállítás megnyitását szept. 1-re helyezte a Munkácsi Mihály gimnázium vezetője, Grin Igor.

Elfogadta a Képviselő-testület a költségvetési rendelet módosítását 1.284.412.000 forint bevétellel és kiadással. A módosítást a központi támogatások céltámogatás, és egyéb állami támogatások eredményezték. (Az eredeti költségvetésünk 1.056.181.000.-Ft.)

Majd rendelet tervezetet vitattak meg a zaj, és rezgésvédelemről, melynek célja: az emberi egészség és környezet megőrzése. Egyik eleme: mozgó, hangos hirdetést munkanapokon csak 7 - és 17 óra, munkaszüneti napokon 10 és 14 óra között lehet folytatni, kivéve iskolák, hivatalok, szoc. intézmények 200 méteres körzetén belül

Döntött a Képviselő-testület a Bethlen Gábor Mezőgazdasági Szakközép- és Szakmunkásképző, és a 617 sz. Ipari Szakmunkásképző és Cipőipari Szakközépiszkola összehívásáról. Az összehívás időpontja: 1997. augusztus 1. Az összevont intézmény neve: Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Ipari Szakközép Iskola. Az összevont intézmény igazgatója: Gubucz József úr. A Rózsasági Kálmán Általános Iskola és Diákotthon igazgatói állására Ladányi Gáborné nyújtott be pályázatot. A Testület elfogadta a pályázatot és megbízta 2002. augusztus 31-ig igazgatónak. E helyről is gratulálok, további eredményes

munkát kívánok!

A TURINFORM Iroda beszámolóját megvitattuk. Működését szükségesnek és hasznosnak tartotta a Testület. Közhasznú Társasággá történő átalakításáról egy ismételt áttekintés után született döntés. A MOLL 2000 töltőállomás megvalósításához szükséges területet csereként átadja a város. A régi kút helyén parkoló lesz.

Határozat született a Békésmegyei Vízművek Rt. cégjogi helyzetének rendezését illetően. - Ehhez annyit, hogy különböző okok miatt a Cégbíróság nem jegyezte be az Rt-t. A jogi rendezéshez szükséges különböző lépéseket kell megtenni.

A városi piac bérbeadására négy pályázat érkezett be. A szakértői bizottság javaslatára a Képviselő-testület Kolohné Pelyva Editnek adta bérbe a működtetést. (Gyomai és endrődi piac mindkét mázsaház és az endrődi vásártér.) Bérleti díj: 1.440.000 Ft. + ÁFA évente.

A költségvetési fejezet átszortosításával helyi utak fenntartásához 1.400.000 Ft-ot biztosít

az Önkormányzat, mely vagy utak javítására, vagy járda építésére fordítható.

A Polgármester úr előterjesztésében a Képviselő-testület javasolja az Észak-Békési térség vállalkozási övezetté nyilvánításának kezdeményezését. A Hármaskörös Kistérségi Társulás Gyomaendrőd-Csárdaszállás-Hunya - a szükséges dokumentációk elkészítéséhez a Békésmegyei Önkormányzat részére 330.000 Ft-ot biztosít a Testület.

Ezek után fellebbezésekkel, és Gyomaendrődért emlékplakettel történő kitüntetések adományozásáról döntöttünk.

Kellemes nyarat, a betakarításhoz jó időt és a jó munka eredményeként bő termést kívánok

CHIBULKA GYÖRGY

A VÁROSI KÉPTÁR NYÁRI AJÁNLATA

Július 10-én du. 3-órakor kerül megnyitásra a "Vidovszky képek a Nemzeti Galériából" című kiállítás. A nemzeti Galéria, a birtokában lévő húsz kép közül nyolcat mutat be az érdeklődő közönségnek

A kiállítás megtekinthető szeptember 30-ig.

Pályázati eredmények:

A Városi Képtár által Corini Margit születésének 100. évfordulója alkalmából meghirdetett rajzpályázat eredményhirdetésére jún.10-én ünnepélyek keretében került sor. A harmincöt beérkezett munka közül az Ált. Isk. 11-14 éves kategóriában volt díjkiosztás. A középiskolás kategóriában díja nem lett kiadva.

"A tenger témakörben" I. Pelyva Katalin, II. Swalm Anikó, III. Berényi József.

"Az éjszaka" témakörben: I. Mészáros Györgyi, II. Szabó Zsanett, III. Fülöp Ernő.

A zsűri különdíját, meghívást a nyári művésztaborba, amelyet a Bethlen Gábor Alapítvány ajánlott fel, Méri Gábor, a 2 sz. Ált. Iskola 13 éves tanulója kapta.

A díjazottak értékes könyvjutalmait, az okleveleket, emléklapokat, rajztömböket a KNER NYOMDA bocsátotta rendelkezésünkre. Ezúton is köszönjük!

Köszönjük segítőinknek a közreműködést, pályázóinkat további szorgalmas munkára hívjuk. Reméljük, hogy a hagyományvá váló pályázatunkon, melyet VIDOVSZKY BÉLA tiszteletére minden évben megrendezünk Béla napkor, ismét találkozunk!

BULA TERÉZ
gyűjteménykezelő

KÖZÖSSÉGI HÁZ JÚLIUS HAVI PROGRAMJA

9.	18 órától: Zenés est a Magányosok Klubjában.
10.	9 -16 óráig: Telefon bemutató és vásár.
11.	13 -17 óráig: Műanyag árú vására.
14.	18 órától: Gyógyda.
26.	19 órától: Anna bál. (Asztalfoglalás a Közösségi Házban, július 10-23-ig)
28.	18 órától: Gyógyda.

Rendszeresen működő csoportok, közösségek 1997 nyarán a Közösségi házban:

- Minden hétfőn, 18 - 22 óráig: Nyugdíjas Klub.
Minden hétfőn, 19.30 - 20.30-ig: Aerobic torna.
Minden szerdán, 18 - 21 óráig: Magányosok Klubja.
Minden hó utolsó szerdáján 19 órától: Kisgazda Párt gyűlése.
Minden csütörtökön 19.30 - 20.30-ig: Aerobic torna.
Minden második csütörtökön 19 - 22 óráig: Gazdakör. (júl.10, 24, stb.)

VÁROSUNK Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja: A KDNP Gyomaendrődi Szervezete * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császámé Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Ungvölgyi János * Felelős Kiadó: Vaszkó András elnök * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nyszt.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1 *

Interneten <http://www.sziksz.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@moha.sziksz.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 8. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1997. augusztus

SZENT ISTVÁN ÜZENETÉNEK SZELLEMEBEN...

Augusztus 20. legnagyobb nemzeti ünnepünkön első Szent királyunkat, az államalapítót, az apostolt ünnepeljük. Az ő elszántsága, kemény elkötelezettsége nélkül nem volna haza itt a Kárpát medencében, itt az Alföld közepén, a Körösök partján a magyarság számára.

Azt az államférfit ünnepeljük, aki ezer év távlatából is hiteles és időálló törvényeket, államot alkotott, jövőt, a jövőben pedig reményt teremtett. Meglátta, hogy keletre már nincs visszaút, a Nyugat pedig - ha idegenek maradunk számára - elpusztít.

De ma ünnepeljük a jelent és a jövőt biztosító emberi munka gyümölcsét, létünk elengedhetetlen feltételét - az új kenyeret is, és ezen a napon ünnepeljük újkori állami létünk, demokráciánk alappillért - alkotmányunkat is.

Szent István az az államférfi, az a bölcs, aki sziklára építette valamennyiünk házáat, a hazát, s bár az sok-sok szenvedés és verejték árán épült, időállóan bizonyult. Időállóan, mert összetartotta a rengeteg munka, megpróbáltatás és a jövőbe vetett hit. Ez a szentistváni hit, lelkiület és elkötelezettség adott erőt a megpróbáltatásokban.

Jövőt építő törekvésünkben tehát ma is arra kell figyelni, ami Szent Istvánnak örökéből élet- és alkotórőként hasznosítható, ami segíthet múltunkat és jelenünket a maga teljességében úgy megélni, hogy legyen erőnk célunkat a jövő horizontján kijelölve következetesen megvalósítani. A cél felé haladtunkban legyen elég megértésünk, türelmünk egymás iránt, soha fel nem adva elveinket, elképzeléseinket.

Szent Istvánnak, és történelmünk nagyjainak jelentősége éppen abban rejlik, hogy a nemzeti létkérdésekben világosan felismerték a megoldás jövőt jelentő útjait.

E folyamatban - a nemzet érdekében - felül tudtak emelkedni széthúzáson, megrontottságon, egyéni érdekeken, emberi gyengeségen. Világosan látták, hogy itt a nyugat és kelet határán csak akkor lehet jövőnk, ha európaiakká válunk, de újra és újra átéljük gyökereinket, keleti kötődésünket, s azokat a kor követelményeihez igazítva megtartjuk.

De azt is felismerték, hogy mindig csak a saját erőnkre támaszkodhatunk, hogy életünk minden percének kettős szorításában csakis belső tartalékaink mozgósításával, lehetőségeink és tehetőségünk maximális kiaknázásával lehet csak remény

fennmaradásunkra. Mindig tudatában voltak, hogy van igazi történelmi múltunk! Van felvállalható szellemi örökségünk! Népünk tehetséges, nagy munkabírási, ötletes találemény, kitartó a megpróbáltatásokban. Ez az a sziklaalap, amelyre építhetünk.

Most újra nehéz éveket élünk, kísértenek, "az elmúlt századok". Gondjaink sokasodnak, megosztottságunk növekszik, a jövő megítélése egyre bizonytalanabb.

A napról-napra növekvő adósságteher következtében benőtt, szűkülő gazdaságban kevesek hatalmas vagyonokat gyűtenek, a társadalom többsége pedig a kevesek számára kiszolgáltatottan, szegénységben él, a létminimumon, vagy éppen az alatt tengődik.

Gyermekeink, unokáink jövőjének lehetőségeit alapjaiban veszélyeztető egyre rosszabbul ellátott oktatást és szociálpolitikát kényszerítenek ránk.

Egyéni teherbíró képességünk végső határához jutva, újra a megosztottság, a jövőtől való félelem lett a társadalomban a meghatározó.

A hétköznapok rohanásában, a temérdek bizonytalanság közepette nincs idő, nincs központi akarat a nemzeti tudat, a hazaszeretet ismételt kimunkálására!

A társadalomban a rend és a fegyelem, a közbiztonság hiánya szétrombolja erkölcsünket, értékeinket.

Bármennyire nehéz is a jelen, bármennyire megosztottak vagyunk is a tettekben, Szent István üzenetének szellemében közös házáat kell építenünk, csak egy közös jövőben reménykedhetünk.

Csakis az összefogás adhat erőt, hogy végig tudjunk menni az Európába vezető úton.

De ehhez újra fel kell emelni a nemzet zászlaját! Új célokat, mindenkinek esélyt biztosító jövőt kell kitűznünk, új megacélozott nemzeti tudatot kell építenünk!

Kérjük tehát a magyarok Istenét, hogy jövőt formáló népének küldjön Szent István-i jellemű, tudású és elkötelezettségű államférfiakat, adjon zavartalan, alkotó munkásnapokat, a nemzeti ünnep igazi üzenetét megértő és tettekre váltó, dolgos, összefogni képes magyarokat.

Dr. LATORCAI JÁNOS

Prokopp Péter alkotása

SZENT ISTVÁN KIRÁLY

Halál bére mindenkor az élet.
Mit tehetél volna Vajkából-István,
hogy megváltsd néped szinte tisztán?
Koppány horkával csapoltad a véred...

Templomokkal, tudós iskolákkal,
gazdagult, de, ha rend kívánta
korbácsot is látott latrok háta,
évezredünk fénylik koronáddal.

S mert letört a lilium-virágod,
Imre herceggel ingott a jövőndő,
Boldogasszonynak népet s hazádot

felajánlottad. Kegyelmeben élünk
száz vész múltán. Országépítőnk,
Szent István király - imádkozzál értünk!

1996. VIII. 19.

TÍMÁR MÁTÉ

Önnnek joga van tudni...

... hogy a PRO PATRIA Összefogás a Kereszténydemokráciáért Egyesület, amelynek 165 tagjából 36 fő gyomaendrődi, június 28-án tartotta I. közgyűlését Budapesten. A közgyűlésen megjelent létszám biztosította a közgyűlés szavazatképességét. Elfogadásra került a 97. évi költségvetés, megválasztottuk a 20 tagú vezetőséget, a 3 társelnököt, jóváhagytuk az SZMSZ-t. Nagy érdeklődéssel hallgattuk prof. Dr. Kis-Rigó László előadását, majd a hozzászólásokat. Csak néhány gondolatot idézünk fel az előadásokból és hozzászólásokból: - helyszűke miatt -

A keresztény politikusnak minőségi többséget kell nyújtani! A közösségeknek aktív tag-

jaivá kell válnunk... Feladatunk a kereszténydemokrata értékrend megmentése, és ismeretése, terjesztése, a nemzetközi szabályok elfogadása... A politikusok érzék utol a választókat, akik már elindultak valamilyen irányba... Az alapvető emberi értékek: az igazságosság, szolidaritás, képesség a párbeszédre... A közjában hinni kell, és aszerint cselekedni... Minden dolgot lélekkel kell megtölteni, és mindenkinek a maga helyén kell tenni a dolgát... Célunk, a kereszténydemokrácia hiteles képviselője... Céltévesztett világban kell munkálkodnunk...

Nemzeti sorskérdés, 1965-től kevesebben születnek, mint ahányam meghalnak. Ha ez így

marad, 2070-ben már nem lesz életképes a társadalom. A fogyasztás által kívülről vezérelt, belső tartalom nélküli világ lett a kádári konszolidáció eredménye... A kereszténydemokrácia önálló politikai eszme... Pogány világban élünk, ezért is fontos, hogy hiteles, programja legyen a magyar kereszténydemokráciának. A KDNP Barankovics platformja a Barankovics eszme és irányvonal folytatója kíván lenni... A hiteles keresztény politikus nem szabadhatja fel a szabadság, egyenlőség, testvériség gondolatát, ez együtt egységben szolgálhatja azt a tényt, hogy az ember egyszeri és megismételhetetlen érték... A magyar keresztény jövő építésének záloga kell hogy legyen ez az Egyesülés, hiszen a politika színtere a kis közösségekben van.

Kedves Olvasók!

Félévszázados évfordulója van idén a Magyar Demokrata Néppárt választási győzelmének

A Néppárt 1947-es választási sikere, az országgyűlésben 18 hónapos ellenzéki szerepe nemcsak hazai, hanem európai viszonylatban is történelmi jelentőségű. Az 50 éves évfordulóra nekünk, kereszténydemokratáknak méltóan kell emlékeznünk! Mi lenne méltóbb emlékezés, mint visszaidézni a párt megalakulásának, múltjának legfontosabb eseményeit, és a múlt gyökerei alapján meghatározni a jelen feladatait. Hála Istennek élnek és dolgoznak még néhányan a mai magyar közéletben, akik tagjai voltak a Néppártnak. Mint országgyűlési képviselő dolgozik Dr Varga László, és dr. Keresztes Sándor, alapítványok, önkormányzati testületek kurátorai, képviselői Kovács K Zoltán, és Grigássy László. Az ők írásait, visszaemlékezéseit, beszédeit, mint forrást használjuk a Néppárt történetének ismertetésében, amit a *Városunk* újság olvasóinak tisztelettel ajánlunk.

A Demokrata Néppárt történetének ismertetését az 1943-as évvel kezdjük. Ezekben az években a bel- és külpolitikai helyzetet reálisan értékelők felismerték, hogy Magyarország Németország oldalán elveszti a háborút. A magyar közéletnek új, korszerű programra lesz szüksége. Serédi hercegprímás és Apor Vilmos győri püspök meghatározó szerepet játszottak abban, hogy 1943. aug. 23.-án Győrben Apor püspök palotájában 23-an létre hoztak egy titkos munkaközösség jelleggel működő Katolikus Szociális Népmozgalmat. Ügyvezetője Kerkai Jenő SJ lett, szellemi vezére Kovrig Béla volt. Kerkai Jenő zalai molnársaládból származott. 1935-ben, Innsbruckban szentelték pappá. Nagy Tőhötöm paptársával és két világi munkatárssal, Farkas Györggyel, és az endrődi születésű Ugrin Józseffel megkezdték a magyar parasztfiatalok szervezését. E munka 10 éves eredménye lett a félmillió tagot számláló 20 bentlakásos Népfőiskolával rendelkező KALOT mozgalom. A több mint 2500 községben megszervezett jól képzett vezetőkkel rendelkező ifjúsági reformmozgalom lett a későbbiek során a Demokrata Néppárt legerősebb társadalmi bázisa. Kerkai, Farkas, Ugrin világos feladat-látása, erős akarata, kiváló szervezőképessége, erős egyénisége volt az a hajtóerő, amely döntő tényező lett a magyar kereszténydemokrácia út-keresésében. A Katolikus szociális Népmozgalom alapítói magukévá tették azt a gyakorlati útmutatást is nyújtó politikai programot, amelyet Kovrig professzor mellett Kerék Mihály agrárpolitikai író, Cser János kultúrpolitikai szakértő és Tóth József főiskolai tanár dolgoztak ki. A 3 kötetes munka címe volt: MAGYAR TÁRSADALOMPOLITIKA, ebben mintegy 600 oldalon felvázolták a magyar társadalom egészét felölelő reformpolitika tervét. A helyi önkormányzatokra épülő demokrácia, gazdasági téren pedig a közjó érdekeit védő, de az egyéni kezdeményezést és versenyt meg nem fojtó irányított piacgazdálkodás mellett törtek lándzsát. Különösen figyelemreméltó a kiváló agrárszakértő Kerék Mihály földreform tervezete, amelyek megvalósításával

350-400 ezer család jutott volna életképes paraszti gazdasághoz. Emellett a szerzők egy 10 éves program keretében javasolták a falusi társadalom, a "magyar ugar" egyéb, évszázadok óta húzódo létproblémájának a falusi társadalom felemelésének megoldását házhely. és háztáji kert juttatással, a belterjes gazdaság és gépesítés elősegítésével, valamint a falusi népfelleg munkaerejének tervszerű felhasználásával a gyáripar fejlesztése révén. Leírták, még a jövő kultúrpolitikai és nevelésügyi reformgondolatokat is. Fontos szerepet kapott a programban a magyar társadalom lelki-erkölcsi megújulásának terve. Ahhoz, hogy a nemzet valamennyi néprétege emelkedjék kulturális és gazdasági téren, mindenképp szükségesnek vélték fejleszteni a társadalom egyes tagjainak és rétegeinek hivatástudatát és felelősségérzetét. Véleményük szerint a gyökeres reformok szempontjából nem annyira az alkotmány írott betűje a mérvadó. A legmegfelelőbb államforma kérdése is végeredményben a helytől, kortól, és a körülményektől függ. A lényeg: az alapvető emberi jogok biztosítása és egy új, szociális államrend kialakítása, egyidőben a nép szellemi és erkölcsi felemelésével. A legjobb alkotmány az - hangsúlyozták - amely leginkább elősegíti az erény uralmát, amint ezt Széchenyi István több mint 100 évvel ezelőtt már megállapította. Sajnos mire ez a 3 kötetes program elkészült, már 1944 májusát írták. Magyarország már német katonai megszállás alatt állt, és ez a munka már csak titkos nyomdában készülhetett el és csak titokban tudták terjeszteni. Mint rövid ismertetésünkben is kiolvasható, a reformjavaslatok radikális változást terveztek. Ezzel természetesen nem értett mindenki egyet sem a Katolikus Szociális Népmozgalomban, sem a későbbiek során az új Keresztény Demokrata Néppártnak. A nemzeti ellenállás 1944 őszén határozott formát öltött. Kovrig Béla és Pálffy József 44 októberében felkeresték Serédi primást, és meggyőzték arról, hogy sürgős a tervbe vett Kereszténydemokrata Néppárt megalakítása, és az, hogy az új párt részt vegyen az ellenállásban, illetve a Magyar Front tevékenységében. Az ellenállás vezetői - köztük Pálffy is - még aznap, okt. 11.-én éjjel titkos kihallgatásra jelentkeztek Horthy kormányzónál a várban és memorandumot nyújtottak át a Magyar Front nevében, amelyben követelték az ország kiválását a háborúból. Ekkor szóba került egy koalíciós kormány terve is, amelyben részt vett volna a tervezett Kereszténydemokrata Néppárt is. Az ország német megszállásával, az ellenzéki politikusok földalatti tevékenységgel, üldözésével magyarázható, hogy a magyar Kereszténydemokrata Néppárt alapításának pontos ideje és részletei nem bizonyíthatók kellő hitelességgel. Varga László írása szerint az ő lakásán illegálisan találkoztak a kereszténydemokraták, ahol is, 1944. november 30.-án Kovrig Béla felolvasta az alapító jegyzőkönyvet. Kovrig Béla kézírata szerint a KDNP 1944. október 13.-án alakult meg. Az értekezlet egyhangú határozattal meghívta a rejtékhelyen élő Barankovics Istvánt, a Magyar Nemzet főszerkesztőjét az új párt intézőbizottságába.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Az elmúlt év őszén a Zeneiskola jubileumi hangversenyén szerepelt női kórus augusztus 15-én a Református Egyház Gyülekezeti termében tartja első közös próbáját. Kérjük a kórustagok megjelenését 18 órakor.

Hunyva Alajosné

Az endrődi templom Göteborgban

Büszkén mutattam városunk újságját...

Június első napjaiban munkám révén Svédországban jártam egy konferencián. A terem egyik sarkában az Internetre kapcsolva egy számítógép állt a résztvevők rendelkezésére. Eszembe jutott a VÁROSUNK. Felhívtam a plébános urat, aki megadta nekem az Internet címét. Beirtam, és néhány másodperc múlva megjelent a színes képernyőn a magyar és gyomaendrődi címer, majd az endrődi templom és a VÁROSUNK legújabb júniusi száma. Kollégáim nézték, amint a monitor előtt ügyködök, majd

érdeklődésükre büszkén mutattam szülővárosom újságját.

És én, magam, ott a távolban, messzi északon éreztem át ennek a hihetetlenül gyors és az egész földet átfogó információs rendszernek a jelentőségét, és azt, hogy a mi országunk, s benne a mi kis városunk hírei egy szempillantás alatt láthatóvá váltak, s válnak mindenütt az egész világon.

GIRICZ LÁSZLÓ

Nyugdíjba ment a város "napszámosa"

Július 15-ikével ment nyugdíjba Hornok Lajosné Németh Eszter, a Városi Könyvtár hosszú idő óta vezetője, a nagyhirű Honismereti Egyesület alapítója, az "Endrődi Füzetek" szerkesztője, a "Városunk" szerkesztőségének tagja, és ki tudná még felsorolni a sok-sok működési területet.

A Városunk szerkesztőségének nevében kívánunk ez alkalomból Eszternek boldog és termékeny nyugdíjas éveket! Tehát nem búcsúzunk, hanem Isten hozott-at mondunk.

VÁROSUNK SZERKESZTŐSÉGE

Részletek Ungvölgyi Jánoshoz és a szerkesztőséghez írt levélből

Kedves János, és az újság-szerkesztőség minden tagja!

"Nagy szeretettel köszönöm azt a kedvességet, amit fiamnak adtatok! Igazán örömben kicsordult a könny szemeimből... Így aztán meg volt a nagy öröm, a mai nap déli posta érkezésével hozzám jövő, mindig nehezen várt újságotok... Ugyancsak nagyon szépen köszönöm azt a szép "Anyák napjára" írott verseket Iványi Máriának. Egyben kérem, bo-

csáss meg, hogy előzetes engedélyed nélkül, lefénymásoltattam 5 példányban és a közeli ismerősök gyermekeinek adtam, hogy anyák napjára tanulják meg ezeket a szép verseket. Természetesen a vers mindenütt vitte magával a költő nevét is!..

...ezek a versek valóban igazolják, hogy a kultúra nem öncél, hanem közkinccs! Köszönöm szépen azt a lehetőséget, hogy ezekkel a versekkel találkozhatam. Örömmel olvasok az endrődiek társadalmi életének minden mozzanatáról...

*Harnos Imre és neje Rózsika
1997. június hó 10-én*

INTERNET-en érkezett

Feladó: Szabó E. Zoltán Amerikából

"...Én és segítségemmel a család a honlapot (Városunkat Szerk.) az első betűtől az utolsóig olvassuk, átnézzük és legalább hetente egyszer látogatjuk. Az életünk legszebb ajándéka volt az, amikor egy hideg hóviharos téli reggelen, keresve Hunyafalu és Gyomaendrőd szavakat, az otthonlapra rábukkantunk. Ettől a naptól kezdve életünk boldogabb lett."

A KÖZÖSSÉGI HÁZ PROGRAMJA

Az előrehozott lapzártá miatt csupán nagy vonalakban adhatunk tájékoztatást az augusztusi programunkról, mely szerint:

- rendszeresen működnek állandó csoportjaink foglalkozásai,
- 2-től 12-ig KÉZMŰVES TÁBOR

benne: - nemezés,
- szövés,
- tűzzománc készítés.

Rendszeresen működő csoportok, közösségek 1997 nyarán a Közösségi házban:

Minden hétfőn, 18 - 22 óráig: Nyugdíjas Klub.

Minden hétfőn, 19.30 - 20.30-ig: Aerobic torna.

Minden szerdán, 18 - 21 óráig: Magányosok Klubja.

Minden hó első hétfőjén 18 órától a KDNP gyűlése

Minden hó utolsó szerdáján 19 órától: Kisgazda Párt gyűlése.

Minden csütörtökön 19.30 - 20.30-ig: Aerobic torna.

Minden második csütörtökön 19 - 22 óráig: Gazdakör

Gyomán a volt szolgáltató ház helyén

MEGNYITOTTUK

A piktör boltot

Címünk: Gyomaendrőd Fő út 204.

Telefon: 66-386-611.

- festékek, lakkok, ecsetek -

- szerszámok, csavarok,
szegek

- ragasztók, zárok, vasalások
- és linóleumok

*Padló burkoló lapokat mintá
után értékesítünk!*

Üzletünkben kaphatók:

Nagy választékkal várjuk kedves vásárlóinkat!

In memoriam

„Eredj, ha tudsz, eredj, ha gondold
Hogy odakinn a világban nem ácsól
Szívedből az élő, érző fából
Az emlékezés új kereszteteket.”

Reményik Sándor

Harsányi László főjegyző

1887. Arad - Mácsa,

1950. ENDRŐD.

Heten voltak fiútestvérek. Elemi iskoláit szülőföldjén végezte. Édesanyja papi pályára szánta a szelíd alaptermészetű, kellemes megjelenésű fiút. Novicius lett. Azonban felszentelés előtt megvált hivatásától. A család mégsem maradt egyházi személy nélkül, mert bátyja, Frigyes, a papi hivatást választotta. Szegeden szentelték az Úr szolgálatára. Belépett a minorita rendbe. A szerzetesrendek szétszórása után Endrődön segédkezett az egyházi szolgálatban Daszkál atyánál.

"László iskolái: gimnáziumi érettségi, községi közigazgatási államvizsga és levéltárnoki szakvizsga. Anyanyelvén kívül a német nyelvet írásban és szóban bírta."

1914-ben lépett házasságra Bélteky Ilmával. Házasságukból két fiú és egy lány született. Az elsőszülött kisgyermekként halt meg.

Munkahelyei: Okány, Füzesgyarmat, Endrőd. Mindenütt főjegyzőként dolgozott.

1923-ból keltezett, az okányi előjáróság által kiadott bizonyítványban a következők olvashatók Harsányi Lászlóról:

"Szorgalmas, fáradhatatlan, komoly tudású vezető. Népszerűségét bizonyítja, hogy a főjegyzői állásban, úgy népköztársaság, mint a kommun és román megszállás alatt mindvégig megmaradt, és hogy ezen nehéz időkben sem hivatalos, sem magán életében a magyar állami és nemzeti eszmével

összeütközésbe nem jött, mérsékelt magatartásával a túlzásokat meghíúsította, a megszállás alatt pedig magát színmagyar községe érdekében magyarságával ismételten exponálta, mely viselete órá nézve csaknem végzetes következményekkel járt. Különböző veszélyeknek tette ki magát a rekvirálások alkalmával, amikor a község érdekeit mindig a leghatározottabban igyekezett védelmezni.

Egyebekben nevezett, bár német származású, izig-vérig való magyarsága kétségtelen, megfontolt és komoly észjárású egyén, aki a község részéről közmegebecsülésben áll, s kit vitézi jogainak érvényesítésére mindenben méltónak tartunk, s véleményezzük."

1936-ban a csendőrsortúzt után helyezték Endrődre.

1942-ben betegsége súlyosbodása miatt helyzeték nyugdíjba.

Családját szerető, róluk gondoskodó életét a háborús események zavarták meg. Mint volt főjegyzőt, letartóztatták. A helyi zárkában sorozatosan tetteleg bántalmazták. 1945. februárjában Gyulára szállították. A Népbíróság 2 évi börtönrre ítélte, és politikai jogaitól 10 évre megfosztotta.

Több verse, elbeszélése, kisebb színdarabjai maradtak fenn. Tréfás hangú költeményeivel családi, társasági összejöveteleken aratott osztatlan sikert. A Hármaskörösben is jelent meg verse.

Letartóztatása előtt, nyugdíjasként, az Endrői Bankban végzett munkát.

Legkedvesebb szórakozása, fiatalságától kezdve, az úszás volt. Gyermekével nyaranta nagyszerű kirándulások, fürdésük üdítették fel a hétköznapi fáradalmaitól. 1950-ben agyvérzés okozta halálát.

Az endrői Szarvas-végi temetőben van végső pihenése.

Laci fia 1956-ban elhagyta az országot. Franciaországban telepedett le és alapított családot.

A főjegyző úr lánya Erzsébet, Farkasinszki Ede elismert szabómester felesége lett.

Két unokája Edit és Erzi pedagógus pályán működik.

Prológus az endrői jegyző árvák napjára

1936. augusztus 9-én
(részletek)

"Elárulok egy-két intim dolgot,
Hogyan kezdtük ezt a mai dolgot.
Nemrég egyik meleg nyári napon,
A hajdú szól: jelentem alásnon
Főjegyző úr kéreti az urakat
tüstént mert fontos beszédje akadt.

Tudják urak, hogy az önök jó sorsa
Szívemnek mindig különös gondja.
Nem akarom, hogy e nagy melegben
Elhulljonak a sok számvetésben,
S mert a tinta most hamar kiapad,
Csináljunk valami okosat.

Mi nagyot néztünk, de ő csak mondja,
Nem lehetünk mi tenta bolondja
Mindig, mert egyszerűen odaveszünk,
A kalamárisba penészedünk.
Hagyjuk a frászba azt a sok adót,
Nem kaptunk azért soha semmi jót.

Van annál kérem, sokkal jobb dolog,
- Makai bölint s valamit morog -
Nem fog ártani egy kis mulatság,
Mert hiszen kell a változatosság.
Meg aztán lássa a mi jó népünk,
Nem csupán tenta a mi kedélyünk.

Eliött, itt látjuk Péter bátyánkat,
Aki szívére minden árvánkat
Egyformán ölel s egyformán szeret.
Benne él, mozog az a szerkezet,
Mely a kis árvák, özvegyek felett,
Fakaszt élteit sugárt, meleget.

A mellén ezért nem ragyog rendjel!
Hisz nem hadvezér, csak egy jó ember.
De aki mégis sereget nevel
Életre, harcra lelkeket szerel!
Kísérje érte Isten áldása,
Árvák s özvegyek igaz hálaája.

Márton Gábor

Harsányi László

AUGUSZTUS HÓNAP ÜNNEPEI

augusztus 1. péntek:	Ligouri Szt. Alfonz püspök, egyháztanító
augusztus 4. hétfő:	Vianney Szent János áldozópap
augusztus 5. kedd:	Havas Boldogasszony
augusztus 6. szerda:	URUNK SZÍNEVÁLTOZÁSA
augusztus 8. péntek:	Szent Domonkos áldozópap
augusztus 11. hétfő:	Szent Klára
augusztus 14. csütörtök:	Szt. Maximilian Kolbe áldozópap vértanú
augusztus 15. péntek:	NAGYBOLDOGASSZONY
augusztus 19. kedd:	Szent Bernát apát és egyháztanító
augusztus 20. szerda:	SZENT ISTVÁN KIRÁLY
augusztus 25. hétfő:	Kalazanci Szent József áldozópap
augusztus 28. csütörtök:	Szent Ágoston püspök és egyháztanító
augusztus 29. péntek	Keresztelő Szent János vértanúsága

MISEREND AUGUSZTUSBAN**Endrőd**

vasárnap: reggel 8, este 7 óra,
hétköznap: reggel fél 8
 augusztus 15. Nagyboldogasszony: fél 8
 augusztus 20. Szent István: 10 óra

Öregszőlő, Nagylapos, Szent Gellért Kápolna:
 a nyári három hónapban: - nincsenek misék

Hunyva

vasárnaponként: délelőtt 10 óra,
 hétköznap: kedden, csütörtökön, (hónap első péntekén) és
 szombaton: este 6 óra
 augusztus 15. Nagyboldogasszony: este 6
 augusztus 20. Szent István: reggel 8
 A plébános nyári szabadsága miatt július 14-31-ig csak
 vasárnap van szentmise, hétköznap nincs.
 Július 20-án, és 27-én vasárnap reggel 8-kor.
 Augusztus 1-től visszaáll a régi megszokott rend.

Figyelem! Ezek az adatok csak tájékoztató jellegűek.
 Az eszreskerületben bekövetkezett személyi és területi
 változások miatt újra kell gondolni és szervezni
 a lelképásztori munkát, és a liturgia rendjét.

Nyári útravalóul rövid kis morzsákat szeretnék adni. Ezek a rövid kis idézetek látszatra egyszerűek. Ha komolyan vesszük őket, igen tartalmas lelki programot adhatnak. Egy-egy mondatot forgassunk magunkban akár napokon keresztül is... minden nap sokszor akad néhány "holt perc" amit tartalmasan is felhasználhatunk: akár a buszra, vagy vonatra várva, vagy sorban állva az ABC pénztára előtt. Vagy várunk otthon valakire, vagy épp nem tudunk éjjel aludni, próbáljunk meg valamit életünkben megvalósítani belőlük. Alkalmassak akár arra is, hogy valakinek levelet írva, a levélpapír aljára, vagy tetejére odairjuk, így másokat is megajándékozhatunk egy-egy értékes gondolattal.

"A szülő élete az a képeskönyv, amit a gyermek először olvas."
 Szent Ágoston

"Egy gramm jó példa többet ér egy mázsa szónál."
 Szalézi Szent Ferenc

"Csak a legnagyobb önzetlenséggel érhetjük el a belső nyugalmat."

Mednyánszky L.

Katolikus krónika

"A céltalan élet nem lehet tiszta."

Csehov

"Aki korán rákap a jóra, azon később nem fog a rossz."

Kodály Zoltán

"Áldozattal kell megkezdened a szeretet megalapozását"

Antoine de Saint Exupéry

"Fát vágni, agyagot formázni, vasat kalapálni lehet szeretet nélkül, de emberekkel nem lehet szeretet nélkül banni."

Lev Tolsztoj

"Csak az él, aki minden pillanatban kész a halálra. Aki elkészült a halálra, az elkészült az életre is."

Kosztolányi Dezső

"Nagy műveket nem erővel, hanem kitartással lehet létrehozni."

Samuel Johnson

"A kiszáradt folyómedret senki sem értékeli csupán azért, mert valamikor folyó volt."

Rabindranath Tagore

"Nemcsak Istent ismerjük meg Jézus Krisztusban, hanem magunkat is Őbenne ismerjük meg igazán."

Pascal

"Az út, mely az embereket Istennel összeköti, egyúttal egymással is összeköti őket."

J. Warneck

"Ha a döntések előtt kitérünk, később tízszeres erővel törnek ránk."

Niemöller

"Valójában az vagy, ami az Isten szemében vagy."

Kempis Tamás

"Aki eltökélten birtokol valamit, szükségszerűen körülhatárolja azt, s így birtoka eleve véges."

Pilinszky János

"Nevelni annyit jelent, mint az ember szellemi és erkölcsi arculatát formálni."

Kalinyin

"A megtérés az életnek nem zárópontja, hanem kettőspontja: ezzel kezdődik a harc, az Isten csodáinak szemlélése. A megtérés Isten nagy műve."

Daniel Schaffer

"Ha a keresztény hűséges hite követelményeihez, akkor döbbenetes vonzóerő árad belőle."

Szent Ágoston

Az idézetek a Szent Gellért Egyházi Kiadó Morzsák C. könyvecskéjéből valók. Bp., 1994.

Az oldalt összeállította:
 Iványi László plébános

1935

Február 15. 4. old.

"...Eljegyzés. Varga Ferenc Endrőd-Ugari katolikus tanító eljegyezte Nádhera Anna Endrőd-Décspáskumi rk. tanítónőt. Dr. Oláh József tárkevei ügyvéd eljegyezte Bencze Máriát Endrődről..."

Régen szokás volt közhírré tenni, ha jelentősebb családok fiataljai eljegyezték egymást.

Február 15. 3. old.

"Az Endrődi Testvezetők köre f. hó 10-én tartotta évi rendes közgyűlését, mely alkalmával a következő tisztikart választotta meg: elnök: Dr. Tüköry József, társelnök: Finta Albert, ügyvezető elnök: Walter György, alelnök: Csókási Béla, titkár: Domokos Lajos, jegyző: Knapp Endre, pénztáros: Pintér Lajos, intéző: Matuska Béla, szertáros: Farkas Imre, gondnok: Miskén Fidél, ellenőrök: Bartha János, Hoffmann Ferenc, Hornok Erazmus, Giricz Vendel. Választmányi tagok: Kiss László, Hornok János, Tímár Imre, Fölföldy Béla, Kovács János, Klinghammer László, Giricz Sándor, Gyuricza Imre, Farkasinszky Vince, Sipos Imre, Spilberger József, Varjú Béla, Tóth Ferenc. Pályaorvosok: Dr. Ugrin Nándor, Dr. Tímár Sándor..."

Köztudott, hogy ezekben az években is!! Igen jól működött a sportklub Endrődön. Lehetséges volt ez azért, mert a sportolók közé felsorakozott támogatóként az egész falu. A vezetőségben ott volt a földbirtokos, a jegyző, tanítók, jelentősebb iparosok, módosabb parasztemberek.

Március 22. 1. old.

"Magyar vér folyt Endrődön! Gyászbán van a falu népe! Megrendítő szörnyű eseménynek volt színhelye az endrődi piactér. A végletekig felizgatott tömeg nem respektálta a csendőri karhatalmat, s a mikor legnagyobb részt éretlen suhancok gúnyolódása, szidalmazása és fenyegető magatartására eldördült a csendőrség fegyvere, 4 férfi, 2 családanya élettelenül hevert a pár pillanat alatt szétfutott tömeg korábbi helyén. A 9 sebesült közül egy még a kórházba szállítás alatt meghalt. A falu népe fájdalmas lelki gyötrellemmel gondolkodik a borzalmas eseményen. Mindenki azzal a kérdéssel áll elő, miért kellett ennek megtörténnie? Mi haszna volt ebből a köznek is, a népnek is? Az endrődi népnek lehetnek hibái. Sok szélsőséges gondolkodású ember lakik itt, az ínség és a

HÁRMAS - KÖRÖS
1934 - 44

nyomor rossz tanácsadó volt és az évek óta ádázul folyó tekintélyrombolás sok embert megvadított és megtévesztett, de az endrődi nép óriási tömege vallásos, jámbor érzésű, békés, nyugodt életet élő ember. A forradalom idején nagy tűzfészek volt Endrőd is, de vér akkor sem folyt! Az elmúlt választáskor sokkal erősebb harc volt, nem engedélyeztek és feloszlattak gyűléseket, magát a falu lelkészét is bántalmazták, de a vezetőség mindig nyugalomra és csendre intette a népet és sohasem volt baj vagy ellenszegülés! Most is a lakosság komoly rétege a tömeg szélein csendesen és inkább kíváncsiságból figyelte az eseményeket. Nem vett részt a csendőrség és a hatóság szidalmazásában, és nem azonosította magát az 5-600 főnyi felizgatott, szenvedélyesen elvakult csoporttal, amelyben jórészt szavazati joggal nem bíró sihederek vagy felpénzelt kortesek voltak... Endrőd népe gyászol. Testvéries érzéssel siratja a szomorú eset áldozatait, akiket az életnek semmiféle hatalom visszaadni nem tud. Fájdalmas érzéssel állapítja meg, hogy mire visz az uszítás, az emberi szenvedélyek könnyelmű és bűnös fellobbanása. A jó Isten mentsen meg bennünket az ilyen szörnyű esetektől és legyen irgalmas a szegény áldozatoknak!"

A cikket feltehetően Csernus Mihály írta.

Sokat gondolkodtam, hogy közöljük-e egyáltalán az endrődi sortűzről megjelent fenti cikket. Mindenki tudja, hogy a rettenetes esemény március 20-án történt, ez az újságcikk pedig már olvasható volt március 22-én. Ha számításba vesszük, hogy az újságcikk kinyomtatásához is kellett legalább egy nap, ajkkor láthatjuk, hogy a cikket a sortűz után néhány órával már meg kellett írni. Éppen ebben van a cikk erénye és hibája is. Mert azt azért tudjuk, hogy ott a piactéren a lényeg nem a "sihederek"-en és "felpénzelt kortesek"-en volt, hanem az 1930-as évek nagy világválsága között közepén az a több ezer ember a munkanélküliség miatt tüntetett.

Április 15. 4. old.

"Szülő és csecsemőotthont épít az endrődi Stefánia-szövetség. Örömmel adjuk a hírt, hogy a Stefánia-szövetség endrődi fiókja részint vármegyei segélyből, részint saját gyűjtéséből hatalmas, szép egyesületi házat épít..."

Régi szép idők... sóhajtunk fel. Ma már se szülőotthon, se gyerek. Tudjuk, hogy 1935-ben megkezdett szülőotthon felépült, a bejárata ott volt a templom melletti kis sikátorban. Sokan születtünk ebben az épületben. Édesanyám mesélte, hogy a falu népe adta össze a berendezést: párnát, lepedőt. Amikor a nyomai szülőotthon felépült, az endrődöt bezárták. Attól kezdve nem szerepelhet senkinek a személyi igazolványában: született Endrődön. 1997-től kezdve - az ismert okok miatt - Gyomaendrődön sem születhet már senki.

Április 15.3. old.

"Az endrődi rkat. elemi iskolák tanévzáró vizsgái: június 1-jén: Öregszőlői Szent Imre iskola, Csáki iskola, Ugari iskola, Kápolnás iskola, Décsi paskumi iskola. Június 3-án: Központi leányiskola, Központi Fiúiskola, Szarvasvégi iskola, Tanítóföldi újtelepi iskola, Mirhói iskola. Június 4-én: Varjasi I-es és II-es iskola, Nagylaposi Uradalmi iskola. Június 5-én: Kondorostanyai I-es és II-es iskola, Pogány Frigyes iskola, és a Kocsorhegyi iskola..."

Hány iskolája is volt 1935-ben Endrődnek? Jól számoltam, 17? Ez még akkor is igen szép iskolai hálózat, ha tudjuk, hogy a Kondorostanya I. és II. illetve a Pogány iskola Hunyán volt, de Hunya akkor még Endrődhez tartozott.

Május 15. 6. old.

"Gyérek a munkaalkalmak. A földmunkásság helyzete a tavasz beköszöntével alig javult valamit... még mindig száz és száz munkás álldogál a községháza előtt és várja, a munkára való hívást. Az elmúlt évek szomorú tapasztalatai után nem mondhatunk mást, mint hogy az államnak kell olyan nagyobb közmunkát beindítani...amely legalább 4-5 hónapra rendes munkaalkalmat nyújt az anyagiakban teljesen leromlott, máról holnapra alig tengődő munkásoknak...olyan munkát, amely egyúttal közhasznú célt szolgál. Az útépitések és csatornázás munkálataira gondolunk..."

Ez a cikk igazolja, amit a sortűznél el mondtunk a munkanélküliségről. Azt is észrevehetjük, hogy szomorú aktualitása is van a cikknek, ha a faluban mindenhol csatornázó emberekre gondolunk. Ma is legalább akkora gond a munkanélküliség, mint 1935-ben.

A szemelvényeket összeállította, és magyarázattal ellátta

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Hunya története II.

A település történetének áttekintése a késő bronzkortól a XIX. századig II.

A lelőhelyek nagy száma azt bizonyítja, hogy fontos terület volt a honfoglalás korában. A mi területünkön négy honfoglalás kori lelőhelyet jelöltek meg a régészek. Ezeknek a leletanyagoknak a keletkezését a X. századra teszik, de csak egyetlen lelőhelyen választják ketté a honfoglalás kori leleteket az Árpád korban keletkezett leletektől.

Ez a negyven töredékből álló együttes kizárólag korongolt darabokból áll. Szürkésbarna színűek, többségüket széles körbefutó egyes vagy párhuzamos vonalak díszítik. Jellegzetes forma egy gömbös falú edényből származó cserép, pereme erősen kihajlik, belül és felül hornyolással tagolt. Bordás nyakú edényből származó edénytöredéket is találtak.

Az egyik lelőhelyen (5/12. sz.) nagy mennyiségű Árpád-kori leletanyagot találtak a régészek, amely szerintük egy korai Árpád-kori falut jelez. Ezen a helyen téglatöredékeket is találtak, amely esetleg egy templom helyére utal.

A gazdag Árpád-kori anyagban bográcsoldal és peremtöredékek, fazekak perem-, és oldalrészei találhatók.

Ezen a lelőhelyen áll még ma is egy 1863-ban állított, úgynevezett, Timárkereszt, amely egy viszonylag magas kiemelkedésen emeltetett. A régészek szerint valószínűsíthető, hogy ezen a helyen állt a középkori falu temploma. Ezt lát-szik igazolni Karácsonyi János 1896-ban megjelent térképvázlata: "Települések Békés megye mai területén a XVI. század közepén"

A térképen jól látható Keselyűshalom mellett Veresegyház, amely a község mai területével azonosítható. Ez az elnevezés igen gyakori volt abban az időben, Békés megye területén is több falut neveztek így. Az elnevezés a templomok tetőborításának színére utal.

Kutatásaim során a számomra elérhető anyagokban nem találtam említést a településről 1403-ig. Ezért úgy gondolom, hogy ezekben az időkben csak időlegesen népesülhetett be és inkább az Árpád korban volt jelentős falu.

Most, kedves olvasóink, rövid történelmi áttekintés következik, hogy eljussunk napjainkhoz. Megállapítható, hogy a XI. században Ajtony és Vata osztozott ezen a területen. A királyi vármegye rendszer kiépítése következett. A XII. század elején kiterjedt birtokai vannak Álmos hercegnek a Körösök vidékén. Ezt bizonyítja II. Béla 1138-ban kelt oklevele. 1203-ban Imre király a Békés körül elhelyezkedő falvakból és piaciból befolyó vám kétharmad részét a váradi egyháznak adta.

A tatárjárás alatt a megye súlyos pusztulást szenvedett.

A XIII. századtól kezdődően fokozatosan

megegyesülnek a világi nagybirtokok. Károly Róbert királyi hatalmának megerősödése után azonban fokozatosan elvesztik birtokaikat a megyét is magában foglaló tartományurak és ezen a területen is kialakul a nemesi megye szervezete. A XIV. századi oklevelek bizonyítják, hogy Békés megye területén is folytak telepítések, és újraterelítések.

Mátyás király 1482-ben Corvin Jánosnak adományozza a gyulai uradalmat, mely területhez mi is tartoztunk, majd 1504-ben bekövetkezett halála után a birtokok a királyra visszaszállnak. II. Ulászló 1506-ban saját hatalmát erősítendő Corvin János özvegyének Frangepán Beatrixnek és leányának adományozza. Ebben az oklevélben már Veresegyház és Pusztakondoros elnevezéssel találkozhatunk.

A Mohácsi-csata után Békés megye egész területe Szapolyai János királyi fennhatósága alá kerül. Halála után Izabella királyné alá tartozik a gyulai uradalom.

A Habsburg fennhatóság alatt egyesült Erdély és Magyarország ellen a törökök kezdenek támadást. Ettől kezdve nehéz idők következnek Békés megyére. Gyakoriak voltak a török betűések, a fizetetlen zsoldosok pedig fosztogattak. Az 1560-as évekből számos összeírás maradt fenn, így 1563-64-ből származó portaösszeírás 62 települést sorol fel Békés megyében a XVI. században. Am a törökök nagy pusztítást végeznek. A törökök alaposágát ismerve, el kell hinnünk, hogy területünkön ekkor pusztaság volt.

Békés megye a törökök kiverése utáni évtizedekben, sőt még a XVIII. század első évtizedeiben is szinte néptelen volt. A mintegy 3600 km². területen, 1711-ben, 9 faluban 2520 ember lakott.

1723. évben kelt királyi adománylevellel báró Harruckern János György magyar nemesi jogon kapta meg a gyulai uradalmat. (Erről az időről a „Városunk” részletesen beszámolt Endröd története című, közel másfélévig tartó sorozatában, így itt most külön nem említjük a báró telepítési politikáját és annak eredményeit.)

1798-ban a Harruckern-uradalom megosztott. A szarvasi rész, amelyhez Endröd is tartozott a gróf Stockhammer családnak jutott. 1820-ban gróf Stockhammer Ferenc özvegye Hartvig M. Terézia öt gyermeke között felosztotta az uradalmat. Endröd és a hozzá tartozó puszták Dreschel Florentinné született Stockhammer Karolinának jutottak. Azonban temérdek adóssága miatt kénytelen eladni birtokát kapriorai Wodianer Sámuel Józsefnek 225 ezer forintért.

Bizonyos, hogy az endrödi gazdák közül egyre többen béreltek, vagy vásároltak itt földet. Ebben az időben hozzájárult a puszták benépesedéséhez az is, hogy 1848 után leomlottak az úrbéri terhek, s a volt telkes jobbágyok földjeikkel tulajdonjogilag is rendelkeztek.

1857 okt.31-én végrehajtott első rendszeres népszámlálás szerint Kiskondoroson 46 lakos volt, amelyhez hozzátették az alábbi megjegyzést "endrödiek tanyái". Egy 1785-ben készült térképen, mely Békés, Csongrád, és Csanád megye birtokviszonyait mutatja be, jól megfigyelhető, hogyan osztották fel Kis Kondorost az endrödiek. Az, hogy kiknek és mekkora bérletük, vagy saját földjük volt Kondoros tanyán, további kutatásokat igényelne.

A Timár családnak bizonyosan volt földje és tanyája is a pusztán, mert a következőket olvashatjuk a Historia Domusban az 1863-as évben:

"Timár család nevében Timár János kérte, hogy Simáról Kondorosra átalvitetné a keresztet. Püspök Ő excelenciája kegyes engedélyezése folytán Kondorosra mintegy 500 néppel a nagy kereszt egyházi beszéd mellett, melyet a helybeli plébános Úr tartott, megáldott."

Nyilván nem véletlenül hozták a keresztjüket, úgy gondolták itt fognak letelepedni.

1868-ban Hunya M. József és neje Giricz Ilona kondorosi földjükön egy szép 180 forintba kerülő keresztet állítottak. A keresztet szeptember 14-én Schiefner Ede plébános áldotta meg.

1897-ben a Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal által kiadott Gazdacímárban megtalálhatjuk, hogy Endrödnön kik rendelkeztek 100 kh. kitevő vagy azt meghaladó gazdaságokkal. A haszonbérlok még mindig Wodianer bárótól bérlik a földet. A Kondorosi tanyákon földbirtokkal vagy haszonbérlettel rendelkező földbirtokosoknak háza volt Endrödnön, de nagyon sokat tartózkodtak a pusztai tanyájukon. Hogy mennyien éltek állandó jelleggel a tanyákon, erről nem tudtam adatokat gyűjteni. 1909-ben 299 tanyát lehet összeszámolni Kondorostanya területén. Ennek nagy részében laknak is, 1912-ben kb. 2000 lélek lakott Kondorostanyán. A település mai belterületén jelentéktelen számú ház állt, az 1909-es térkép szerint 17 házat lehet összeszámolni.

Kedves olvasóim, e rövid történelmi áttekintés után a következő részben az Endrödről kitelepült lakossággal, és az elszakadási kísérletek főbb állomásaival ismertetem meg Önöket.

TÍMÁR BÉLÁNÉ

Szent László király

Búcsúra gyűltek össze a népek. Bár a hunyai búcsúk mindig szépek, de ennek a napnak, június 29-ikének különös jelentőséget adott a templom 100 éves fennállásának megünneplése. Bizonyára olvasóink jól emlékeznek Iványi László plébános úr újságunkban, folytatásokban megjelent írására, mellyel a Historia Domus lapjain keresztül bemutatta nekünk a templom 100 éves történetét.

Az ünnepi szent misét Gyulay Endre püspök úr celebrálta. A kis templom zsúfolásig megtelt, de hangszórókon keresztül azok is részt vehettek a misén, akik kívülre szorultak. És felhangzott az ének sok száz ajakról:

"Szent László király, köszöntünk Téged!"

Tisztelt Plébános úr!

Kimondhatatlan hálás szívvel mondunk köszönetet az Egyháznak és Önnek, hogy lehetővé tették részvételünket igen kedves és emberileg nagyszerű ünnepségükön.

Ennek a napnak, július 29-ikének, eseményei, a püspök úr szavai visszacsengnek szívünkben és értelmünkben. Rádöbentünk arra, hogy mi is része vagyunk nagyszerű közösségüknek, és gyökereink révén részesei lehettünk egy igen kedves alföldi falu esetenkénti életének. Még egyszer köszönjük Önöknek, hogy ünneppé varázsolták számunkra azt a napot, amely számunkra az elkövetkezendő időkben azzá is válik.

Kívánunk Önöknek és híveiknek sikerekben, emberségben gazdag további életet.

Ózd, 1997. július 8.

Üdvözléssel:

Özv. Hunya Miklósné, Hunya Tibor, Hunya Miklós, Sipos Gyözőné sz. Hunya Olga

Az elmúlt 100 évért a hálaadó szentmisét körmenet fejezte be, majd ezután a jelenlévők elénekelték az ősi hálaadó himnuszot, a Te Deumot, majd sor került a templom falára helyezett emlékmű leleplezésére, megáldására.

Az egybegyűltekhez, a polgármester asszony, Hunya Tiborné szólott. Őt idézzük:

k ö s z ö n t ü n k T é g e d !

„Tisztelt Püspök Úr, Tisztelt Ünneplők!

Hálával emlékezünk a mai napon Hunya község alapítójára és névadójára Hunya József-re, aki a maga korában igen értelmes, előrelátó és haladó gondolkodású gazda volt.

Az, hogy településünk létrejött, annak is köszönhető, hogy telkek adományozásával hozzájárult a templom, az iskola, a temető létesítéséhez. Ezzel megalapozta annak lehetőségét, hogy a tanya-világból faluközpont jöhessen létre.

Hunya József életéről a korabeli krónika keveset jegyzett fel, de azt igen, hogy egy új község alapjait rakta le.

50 évvel ez előtt, amikor felmerült annak gondolata és lehetősége, hogy Endrőd IV. kerülete önálló községgé alakuljon, az akkori képviselő-testület úgy határozott, hogy az addig több néven ismert - Kondoros-tanya, Endrőd-Szentlászló, - Hunya József tiszteletére HUNYA település nevet veszi fel véglegesen.

Községünk azóta rendezett, több utcából álló szép településsé fejlődött.

A 100 éves templomunk falára elhelyezett emléktáblával juttatja most kifejezésre községünk lakossága - és az alapító leszármazottai - Hunya József iránt érzett tiszteletét, szeretetét és háláját.

Kegyelettel adózunk emlékének az utókor nevében!"

Hunya Tiborné polgármesterasszony méltató szavai

Gyulai Endre püspök úr megáldja Hunya József emléktábláját

A nagy tetszéssel fogadott köszöntő után az egybegyűltek a templomkertben elhelyezett asztaloknál, szíves invitálás közepette kóstolgathatták a vendégeknek készített finomságokat, szót váltottak az ismerősökkel, barátokkal, ahogy az ilyenkor szokás.

Mi pedig endrődi polgárok boldog szívvel, emlékekkel gazdagon térünk haza, s kívánjuk hunyai testvéreinknek, hogy éljen, virágozzon, és gazdagodjon szép kis községük. És reméljük, hogy Szent Imre napkor itt újra találkozhatunk s visszaadhatjuk azt a sok-sok kedvességet, amellyel bennünket fogadtak.

CSÁSZÁR FERENC

részlet a hagyományos Szent László körmenetből

SPORT

ISMÉT CSÚCSON A BARÁTSÁG

A labdarúgás településünk igen kedvelt szórakozását, és sportolási lehetőségét adja. Ma is a megye leglátogatottabb mérkőzéseit jelentik a pályáinkon megrendezett mérkőzések. Volt idő, amikor ezrek nézték és szurkolták végig a meccseket. A pályát végig kísérő Körösgát valóságos lelátó szerepet töltött be. Ez főleg az akkor még szomszédos Gyomával vívott, majd a helyi csapatok rangadóján csúcsonyosodott ki, de a régi idők kedvelt PÜNKÖSDI TORNÁI is igen népes szurkolótáborra vonzottak.

Nálunk 1921-ben indult hódító útjára a labdarúgás. Népszerűsége mérkőzésről mérkőzésre nőtt.

Először a legendás ETK volt vonzerő. (Kertesék, Büngösdiék, Kovácsok, Kurillák, Hunyák, Simon és Lacsny...) Azonban fennállása 20 évében csak a Megye II. osztályába arattak sikereket.

1942-től bő két évig a LEVENTE került az anyagi gondok miatt feloszlott ETK helyére.

Majd a második világháború után két egyesület is alakult: a Barátság és a MADISZ. 1946 őszén a Barátság már listavezető volt. Az 5 megyei alcsoport bajnoki osztályozón döntötte el a megyei elsőséget. (Barátság, Gyoma, Magyarbánhegyes, B.csaba SÜK MADISZ, Orosházi Barátság vett részt és a felsorolás sorrendje lett a tabella állása.) Így lett Endrődnek először megyei I. oszt. csapata. Remek együttes volt. (Csákány, Puskás Z., Kertes, Tímár V., Szabó E., Márton G., Kiszely, Tímár S., Duda I. Lapusnyik, Alt.I.)

A régi és az új...

1948 őszén az NB III.-ba került. Eddigre a két helyi együttes fúziója is bekövetkezett. A társadalmi változások a volt Barátság legjobbait Endrőd elhagyására sarkallta.

Aztán az EPOSZ, majd a Spartakusz csapata küzdött változó sikerrel. Az utóbbi igen komoly erőt jelentett, miután az ENCI vette át a sportegyesület gondozását.

A két község egyesítése után az endrődi részen megszűnt a labdarúgás szervezett formája. Akkor a kézilabda hódított tért.

Sorsdöntő esemény volt az 1991 évi júliusi közgyűlés, hiszen Gyomaendrőd város endrődi részén újjáalakult a labdarúgó szakosztály és elindult a megyei III. osztályban. Rendkívül jó szellemű csapat érte el sikereit, hiszen a következő évben már a megyei II. osztályban és 1993-94-es bajnoki évadban már a megyei I. osztályban játszott a csapat. A teljesség igénye nélkül, emlékeztetőül, akik ott voltak újra az indulásnál: Nagy S., Balázs M., Karácsony, Dobó, Balázs Zs., Máté, Forgács, Dinya, Tóth Gardi, Holló, Bukva, Pelyva, Orovecz, Pataki, Nagy E., Polányi, Gyáni, Szelei, Béres, és Kéki.

Az 1995-96 bajnoki évadban indított BSE egy második csapatot is, melynek célja az első csapat szakmai segítése lett volna. Sajnos, egyrészt nem töltötte be feladatát, másrészt az anyagi gondok miatt megszűnt. Igazi változást az e közben megválasztott új szemléletű vezetés hozta. Az új elnökség élére Kovács Lajos ismert, sikeres vállalkozó került, akinek elnöki teendőin túl sikerült maga mellé állítani olyan üzletembereket, akik a város endrődi részén is hajlandók a labdarúgásért áldozni. Egy új mentalitású teljesítményorientált csapat kezdett körvonalazódni, ahol már a magasabb célok lettek megfogalmazva, és így természetesen új játékosok is kerültek a csapathoz. Az erőfeszítések nem bizonyultak hiábavalónak, hiszen az 1996/97-es bajnoki évben a csapat megnyerte a bajnokságot, és így 50 év után ismét jogot szerzett az NB III.-ban való induláshoz. A Szendrei Béla sikercsapat tagjai: Halász, Sárosi, Karácsony, Hegedűs, Tóth M., Molnár, Lipták, Gubucz, Janis, Bócsik, Czifrák. A bajnoki keret tagjai voltak még: Nagy S., Nagy M., Dinya Z., Illyés, Mester, Tímár A., Csikós, Farkas, és Katona.

A jövőre nézve mindenképpen biztató, hogy a város, a vállalkozók, és lelkes sportbarátok segítségével egy új öltöző és klubház készül el, a hozzátartozó pályafelújításokkal együtt. A csapat szakmai irányítása továbbra is Szendrei Béla kezében

marad, hiszen munkája során érett igazi csapat a Barátság, s ez remélhetően a jövőben is így lesz. A sok rúgott gólon túl ki kell emelni a holtversenyben gólkirály Janis Jánost és Czifrák Andrást. Nem ígérkezik könnyű feladatnak Czifrák pótlása, aki az NB I.-ben folytatja pályafutását.

Nem lehet szó nélkül elmenni, hogy ne beszéljünk a lelkes szurkoló táborról, akiknek biztatása, támogatása nélkülözhetetlennek bizonyult a csapat számára, ide tartozik még, hogy a mérkőzések látogatottsága Endrődön volt a legmagasabb.

Köszönet mindenkinek, akiknek segítségével a csapat idáig juthatott el!

GYURICZA JÁNOS
MÁRTON GÁBOR

(Következő számunkban az ifjúsági és serdülő csapatról szólunk.)

FEJTŐRŐ 13 + 1

1. Mikor volt az endrődi mai róm. kat. templom alapkövének letétele?	1/ 1797	2/ 1798	X/ 1799	1	2	X
2. Mikor született a gyomai Pásztor János a világhírű szobrászművész?	1/ 1881	2/ 1882	X/ 1883	1	2	X
3. Mikor került Endrődre Lábos János plébános?	1/ 1825	2/ 1826	X/ 1827	1	2	X
4. Mikor született Kner Izidor a gyomai nyomda megalapítója?	1/ 1859	2/ 1860	X/ 1861	1	2	X
5. Mikor volt az endrődi kat. templom felszentelése?	1/ 1802	2/ 1803	X/ 1804	1	2	X
6. Mikor született Farkasinszki Imre a híres endrődi cigányprímás?	1/ 1889	2/ 1890	X/ 1891	1	2	X
7. Hány lelket számláltak Endrődön 1850-ben?	1/ 6847	2/ 6947	X/ 7047	1	2	X
8. Mikor alakult meg az endrődi KDNP szervezete?	1/ 1991	2/ 1992	X/ 1993	1	2	X
9. Mikor született Uhrin Péter parasztember, naiv festő?	1/ 1886	2/ 1887	X/ 1888	1	2	X
10. Mikor született Varjú Vilmos súlylökő, sokszoros magyar bajnok, olimpiai bronzérmes?	1/ 1935	2/ 1936	X/ 1937	1	2	X
11. Mikor született Gyomán Vidovszky Béla festőművész?	1/ 1883	2/ 1884	X/ 1885	1	2	X
12. Mikor létesült a szövetkezeti motoros malom?	1/ 1909	2/ 1910	X/ 1911	1	2	X
13. Mikor született Csernus Mihály apátplébános?	1/ 1887	2/ 1888	X/ 1889	1	2	X
14. Mikor született Ifj. Paróczai Gergely tanár, költő?	1/ 1935	2/ 1936	X/ 1937	1	2	X

Kedves Olvasó!

Játsszon velünk. A gondtalan nyaralás idejére szántuk fejtőrönket. A kérdésekre adandó válasz megfejtése nem nehéz! Minden helyes választ megtalálhat VÁROSUNK hasábjain!

A megfejtéseket szeptember 15-ig kérjük szerkesztőségünk (Damjanich utca 15.) címére postán feladni, vagy személyesen elhozni.

A helyes megfejtők között értékes könyvjutalmakat sorolunk ki. A helyes megfejtéseket októberi számunkban közöljük

Andris átnézett a kerítésen, és csodálkozva látta, hogy Jóska, szeplős kis barátja, előreháta futkos a kertben, és kutatóan keresgél a földön.

- Elvesztettél valamit? - kérdezte őszinte részvétellel, és gyorsan átszaladt a kiskapun, hogy segítsen a keresgélésben

- Dehogysis! - felelte morcosan Jóska - Csak én most hármat átbukfenceztem a fejemen, és Jancsi és Juliska lettem. És felszórtam az utat kenyérmorzssával, hogy hazataláljak. de felették a verebek.

- És most nem találsz haza? - Hogy találnék? Nem látod, hogy ez itt a rengeteg erdő? Honnan tudhatnám, merre induljak. hogy kijussak belőle?

Várta hát, hogy mi lesz most? Az, ami a mesében. Jóska, vagyis Jancsi és Juliska addig-addig bolyongott, amíg elérkezett a vasorrú bába mézeskalácsházáig. Bekopogott, és így szólt.

- Adjon Isten jó napot, kedves öreganyám. Mind megettem a házáról a mézeskalács tetőt, most már bedughat a ketrecbe, hogy meghizlaljon.

A mézeskalács-házból erre kidugta fejét a mérges vasorrú bába, akarom mondani a vasorrú kutya. Vagyis, hogy Bundás. Mert ő lakott a kalács-kutyaházban. Álmosan rápislogott Jóskára, és dühösen morgott:

- Rrrrr! Ne háboríts engem ilyen butasággal! Vau! Már, hogy hizlalnálak meg, amikor magamnak is kevés a betevő csibeconsont. Különben is ki hallott már olyat, hogy kutyanép etesse a gazdáját.

- Buta vagy! - legyintett megvetően Jóska, és tovább bolyongott. Hátha megtalálja az igazi vasorrút. Így hát a gúnárral próbálkozott.

Na! Az lett csak igazán dühös, amikor a hizlalásról hallott! Mert az tudnivaló, hogy időtlen-idők óta a libákat szokták hizlalni, és nem a gyerekeket. Azok meghíznak maguktól is, nem válogatnak. Haragjában nagyot csipett Jóska nadrágján, és gigágolva kikergette őt a baromfi-udvarból.

Jóska futott, futott. lélekszakadva, ijedtében hátra-hátra forogva, és mert nem nézett a lába elé, nekihárított a moslékos vödörnek. Nagyapa készítette oda, hogy megítassa a kismalacokat. Jóska, úgy is, mint Jancsi és Juliska, kalimpálva behupant, és aztán úgy maradt. Ott üldögélt a vizes vödörben, és lóbálta a lábait, miközben érezte, hogy a nadrágja lucsokra ázik a sűrű ivósban. De a világért nem mutatta volna, hogy ez neki nem tetszik, nehogy Andris megsejtse, hogy megint pörül járt. A szeme sarkából leste, hogy nem kacag-e rajta?

Mi tagadás, Adrisnak tele volt kuncogással a szeme, amikor huncutul megkérdezte?

- Ugye, te most megint Jóska vagy? - Miért lennék az? - motyogta az morcosan.

- Hát azért mert sohasem hallottam,

Mária néni meséi

Aki nagyot mond, annál kicsi a tett!

hogy Jancsi és Juliska vödörben ült volna. De te igazán kijöhetnél már belőle! - tette hozzá türelmetlenül - Szeretném, ha játszanál velem!

- Hogyisne! - pislogott nagyokat a durcás kis szeplős.

- Miért nem?

Hű! Ez már fogas kérdés. Mit lehet erre felelni? Mikor az ember csücsül egy vödörben, és moslékkal itatja a nadrágját. Törte a fejét, hogy csak szikráztak a szeplői, és végül, kivágtá:

- Azért, mert nektek nincs piros-alma fátok! Nekünk meg van!

- De még a tiétek sem olyan nagy! - védekezett András.

- Az nem baj! - hancegett Jóska, de azért már fel lehet rá mászni!

- Te már tudsz fára mászni? - hüledezett Andris.

Jóska nyelt egy nagyot, mert mi tagadás, eddig még sohasem próbálta, de azért fölényesen megrántotta vállát:

- Az is valami! - mondta nagyképpően.

- És... és meg is mutatod, hogy kell?

- Most? - mocorgott kényelmetlenül a vödörben Jóska - Most nem lehet! Olyan jól ülök itt.

Csak hogy ez a kifogás nyomban érvényét veszítette, mert megjelent nagyapó, és kitéssékelte őt a vödörből. Ráadásul meg is pirongatta, s mindezt Andris előtt. Szégyenkezve rejtegette a csöpögő nadrágját, és a zavarában nagyokat pislogott.

Andris azonban ebből mit sem vett észre. Egyre az almafát mérte, méregette a tekintetével, és biztatta barátját, hogy mutassa végre bámulatos tudományát!

Jóska a moslék helyett most sűrű gondba merült. Annyi szégyenletes kudarc után, most hogy vallja be, hogy csak lóditott, és egyáltalán nem tud, és nem is mer felmászni az almafára. Nem ezt nem tudná elviselni! Hová lenne akkor az a bámuló áhítat Andris szeméből?

Nekirugaszkodott hát, de hipp-hopp, máris lingen csücsült a földön! Az első próbálkozás nem sikerült.

- Nem is tudsz! - mondta csalódottan Andris, mire újra csak nekidurálta magát Jóska.

Csodák, csodája, most lám, mégiscsak sikerült. Kicsit lihegett ugyan, mire felkapaszkodott, de oda se neki! Igaz, hogy izgalmában úgy remegett, mint a nyárfalevél, de fontos, hogy fönn van!

- Látod? - nézett le büszkén az ámuló Andrisra. Úgy érezte magát, mint Erős János, amikor legyőzte a hétfejű sárkányt, de csak egy pillanatig. Amint meglátta maga

alatt az alig méternyire feketéllő földet. egyszeriben forogni kezdett vele a világ. Úgy érezte, rettenetes mélység felett lebeg, és ha megmoccan, menthetetlenül lezuhan. A könnyű szél borzolta a leveleket, és úgy tűnt, hogy inog vele a fa,

és rögtön ki is dől. A messzinek tűnő földről úgy ért hozzá Andris lelkendező hangja, mintha egy másik világból hallaná:

- Jaj, de jó lehet ott fönt! De azért most már szeretném, ha lejönnél!

Jóska bánatosan gondolta, hogy azt bizony ő is szeretné, csak hogy meg se mer moccani. Föjlönni, az semmi volt. De lemenni, rettenetesnek látszott.

Kicsit lejjebb csúszott. próbálta a lábát megtámasztani, és akkor történt a baj. A vékony gally, amiben kapaszkodott, letört, és már zuhant volna, ha csöpörésző nadrágja bele nem akad egy kiálló ágba. De beleakadt, és most úgy csüngött ott, mint egy lepottyanni készülő túlérett gyümölcs.

Borzasztóan megijedt és úgy elkezdett üvöltöni, hogy még a hetedik határba is elhallatszott.

Szerencsére nagyapa közel volt, és jött is azonnal.

Andris lelkendezve kiáltott feléje - tessék sietni, mert Jóska fönt van a fán!

- Hát miért nem jön le? - csóválta a fejét rosszalóan nagyapa.

- Mert nem tudok! - bömbölte keservesen a kis szeplős.

- És felmászni azt tudtál?

- Azt sem tudtam, - hüppögte Jóska szemrehányóan, - csak azért csináltam, mert Andris akarta!

- Igen, mert azt mondtad, hogy meg tudod tenni, és én szerettem volna látni! - vált pityergőre Andris hangja is.

Lám, lám! - ráncolta össze a homlokát szigorúan nagyapa, miközben vigyázó kezével leemelte ijedt kis unokáját. - Hát sohasem tanulod meg, hogy aki nagyot mond, annál kicsi a tett!

Jóska lesütötte szemét, és szerette volna, ha elsüllyed alatta a föld. Nagyon, nagyon szégyellte magát.

Szeplős kis arcára úgy kiült a bánat, hogy Andris nagyon megsajnálta. kézen fogta, és míg átbotorkáltak a veteményes kerten, elismerően így vigasztalta őt:

- Azért te mégis nagyon bátor vagy! Mert tulajdonképpen mégis csak fölmásztál!

Jóska gyanakodva nézte, hogy nem csúfolódik-e barátja, de mikor látta, hogy komolyan mondja, kihúzta magát, és már újra régi, kicsit huncut, kicsit rátarti jóskahangon felelt

- Ha akarod, holnap téged is megtanítalak rá.

A káposzták és karalábék halkan kuncogni kezdtek, de a két gyerek azt már nem hallotta. Sietősen kocogtak új játékok, új kalandok felé.

Trodalmi oldal

Kiülés

Alkonyodott. A baromfiak elültek. A megetetett malacok elcsendesültek. Néhány tehén legelészett az utcán. A papsajtot tépték, melynek kerek sajtocskája a gyerekeknek is fizes csemegét jelentett.

Az asszonyok kis sámlikkal és "munkával" gyülekeztek Gondáék előtt. Örzse néni zsákokat hozott foltozni. Viki néni guzsallyal, szösszel foglalta el helyét a füves árokparton. Mari néni harisnyát kötött kenderfonálból. Boris néni jókora kassal érkezett, mely fejtésre váró babbal volt tele. Juli néni a férje szakadt "gyócs ingével" telepedett le, hogy megvarrogassa. A szép fiatal Gondáné is kiült öt hónapos kicsijével. Ő pesztrázkodott. Lepénysütő Tera néni fél zsáknyi mákot hozott magával, hogy kifejtse. Hamarosan tucatnyi asszony ült együtt, dolgoztak és beszélgettek.

- Hallottátok, hogy agyonütötték Torma Vincét? - kérdezte Viki néni, akinek szögről-végről atyafia volt a halott.

- Ne tán? - rémült meg a hallgatók nevében Boris néni. - Azt az áldott, jó, csendes gyereke? Kinek lehetett a lába alatt? Hisz a légynek se ártott.

- Nem vót a' senkinek. - vette vissza a szót a rokon. - Hanem tennap este bál vót a tanyán. Ott vót Bodó Illés is.

- Az az átkofia? - rémült meg Gondáné - Oszt az az istentelen csináta?

- Hát, nem ő tette, de miatta halt meg. Mán kapatosan ért oda az az asszonyszomorító. Nem is táncolni ment az, hanem kötekedni. Hisz tuggyátok, ahun megjelenik, ott kontrabontot csiná".

Tíz órakor már késelni akart, de a szögálatos tűzoltó segítségével megfékeztek. Aztán megint csak ő lett a valaki a kocsmában.

- Az, mert minden jóézésű ember elhúzódik még a közelibű is - toldott bele - Juli néni, és felszisszent, mert a tű körme alá szűrt.

- Nyócan-tizen körüvették a legények - vette vissza a szót Viki néni. - Újbű lecsillapították. Az ördög megint visszavitte, oszt má' a jányokkal is gonoszkodni kezdett. A Binges fiú párját akarta lekérni, de Göndör Margit nem ment vele. Erre nekirontott Binges Gyurkának, mintha a' tehetett volna a kosárrű, amit kapott. Utána ott kóválygott egy darabig. Előbb az ivóban kapcskódott, majd megint a Binges gyerekekkel kezdett. Akkor má' alig állt a lábán. Aztán elfűnt. Később Gyurka kiment hűtözni, oszt észre vette, hogy ellensége a farakáson gúnynyaszodik, háttal az ivónak. Ő is kapatos vót. Sok elszámolnivalója volt Illéssel, mert a tavaszon azt hazudta a csendöröknek, hogy Gyurka játszott össze a tanyán a garázdálkodókkal. Nagyon előnthette a méreg, mert szerzett egy nyeles lapátot és azzal jó fejbevágta a bóbiskolót. Csak mikor leterítette, vette észre, hogy nem ellenségit, hanem a legjobb komáját csapta agyon. Rohant is a csendőrségre feladni magát. Hiába vitték Vincét az orvoshoz, mán halott vót. Amaz az átkozott még reggel is a szalmakazalba aludt.

Szörnyűködés, sajnálkozás volt a befejezés. Aztán lepnyes Tera néni vette át a szót.

- Csalánba nem üt a ménykü.

- Üt a' néha - replikázott Juli néni. - Soha nem felejttem el a nagyapámtű halott történetet. Kossuth apánk idejében esett. A legények toborzóra vártak a Csillagos kocsmában. Délután óta idelátogattak, de még éccakába nyúló órába se gyűtt a toborzó kapitány. Oszt nótábű már kifogytak, beszélgettek. Ott vót köztük Kacska Miska, a falu legénye is. Az nagyon hősködött a bátorságával. Az egyik legény aszonta néki:

- Oszt szellemtű se ijedné meg?

- Nem én, a poncius Pilátustű se, - hősködött.

- Szeretném én azt látni, hogy most éfélkor kimenné a temetőbe.

- Az is valami? Nem kakukk kötött éngem. Öt liter bor, oszt kimék.

- Á csak azt mondanád, hogy kimenté, oszt elbűnál valahol a katonaszála körű. Aztán meg késve visszagyünné, hogy kint vótam.

- Gyertek, nézzétek meg! Lássátok saját szemetekkel!

- Ahá, inadba szállt a bátorság? Kíséret kéne?

- No, álla az öt liter?

- Áll, de csak ha bizonyicc.

- Bizonyítok én úgy, hogy egyikőtök se tamaskodik, - azzal Kacska Miska lába alá vette az utat.

A maradék megint nótára váltottak. Már el is fejeltek Miskárű. Azt hitték haza ment, mert eléggé jól állt. Akkor borzadtak meg csak rettenetesen, mikor sarkig kicsapódott a kocsmaitű, oszt Kacska Miska vállán egy sírkereszttel bedőlöngött az ivóba.

- Bizonyítottam e? Hoci a bort!

- Itt a borod - mondták elszörnyűködve - de vidd vissza tűstént, mert ha a plébános úr megtudja, számolatlan csattog rajtad a bot a deresen.

- De még rajtatok is - szólt bele megrökönyödve Hanyecz György kocsmáros. - Mert Binges bírő, meg Gyuricza törvénybírő nem kukoricázik, ha fűlibe jut a dolog.

Kacska Miska meg, hogy jól meghúzta a butykost, elindult vissza az úton. Visszacipelte a keresztet és belegyugta a lóbálással kitégűtt lyukba. Földet taposott a tövére. De a sötétben nem vette észre, hogy a subája csücskit is beledűngölte a földbe. Csak mikor megfordűt oszt jött volna vissza érzi ám, hogy valami nem eresztí, húzza visszafelé. Futott vóna el, de nem bír mert a subája a mejjin összevót csatolva. Egy nagyot ordított, lerogyott és vége vót. A temetőcsész felesége hallotta. Férjűt ódalba is lűkte, hogy valaki nagyot ordított, hallgatóztak egy ideig, de semmi gyanűst nem neszelték. A csész még gűnyolta is Rebekát, az asszonyt, hogy csak álmodta. Reggel lelt rá a csész. Arcra bukva fekűdt, hogy a lába keresztnek vót támasztva. Pillanat alatt vége lett. Megrepedt a szíve.

- Nem lehetetlen beszéd -öltötte a szót tovább Borcsa néni, miközbe szaporán fejtette a babot.

Örzse néni dalba kezdett. Az addig játszadozó gyerekek a hűvösködő estében odabűjtak anyjuk köré, és hallgatták a gyerekeit elpusztító "cédrusfa" tövében elásó Csáki Vilmos balladáját, meg a Szendre báróról szólót, akinek a lánya a bojtárba szeretett bele.

Lefogyott a szös a guzsalyról, a foltozást sem lehetett a sötét miatt folytatni.

Elköszöntek a holnap esti folytatásig.

Nyáresti rémek

Este van már. Hív az ágyam.
Fáradt vagyok, nincs más vágyam
megpihenhet lankadt szárnyam.
Kinn felzeng a békaének,
lábra kapnak mind a rémek.
Csak a szélben van most erő;
benépesül a temető,
szuvas, régi, vén csontvázak
bolondos rúttáncot járnak.
A kuvik is rárikongat;
jaj, de furcsa érzés kongat
mellkasomon, rám nehezül,
cirógat, s az ölembe ül,
és hiába itt már minden,
menekvésem sehol sincsen.
Bolond szél a fákat rázza,
lóg a kertünk ó deszkája,
és csörömpöl lenn a vödör.
Jaj, borzalom lesz ez éjjel,
csak az ágy ne hulljon széjjel!
Ahogy hányom magam rajta,
kiszakadhat deszka alja.
Míg vívódom önmagammal,
megjelensz szép, szelíd arccal.
Hűtön teszed homlokomra
kezed, úgy ringatsz álomba.
Visszamennek mind a rémek,
a csillagok már szelídek.
Altatódalt fúj a béka,
bár a kínom ezer véka,
lelkem mély álomba mélyed,
beleringat az emléked.
1948.

Márton Gábor

Körös-parti látomás

*Aranytűzben égett nyugaton az égbolt,
Hosszúra nyúlt árnyak pihentek a fényben.
S az izzó napkorong utolsókat lángolt
A Körös vizének csillámló tükrében,
Haldokló sugara megtörve világolt.
A falu tornyában esti harang kondult,
Távolí Kolompszót hozott a kőszel szél,
S az alkonyat lassan éjszakába fordult.*

*S hol a búcsúzó nap fűrdette sugarát
Az aranyos fényben csillámló habokbari,
Már a holdfény remeg ezüstösen, lágyan.
Béka-kara zendül, a víz halkán csobban,
Távírózsa rebben csillagsugarában.
Csupa illat az éj! Csendes, békés álom.
Sötét lombok között csak a szellő suttyog,
Nincsen ennél szebb, tán semmi a világom!*

KÖRÖSPARTI NYÁR

Szélroham júliusban

Zúgva, bolondul száll a szél.
Minden életbe belekap.
Tépi, cibálja, marcangolja
a levélterhes ágakat.
És beletúr száz, ezer újjal
hajamba, és ruhát cibál.
És én tapsolok eszelősen,
hogy most igazán áll a bál.
Most villám csap a levegőben,
félelmesen végigcikáz,
és dübörög, ijesztően
visszhangzik a zajra a ház.
Igen! Biztosan ölni fog
az élet. Lesújt valakit
a szellemhadak lángpallosa.
Sikoly hat el az agyáig.
Rémesen bődul a világ.
Szélben hintázik minden ág.
Ilyen vihar az emberélet.
A csend fölött vad vihar éled.
Tépvé, cibálva, ránk rohan,
letépvé fetrengnek sokan
a földön, és aztán belepí
a temetőföld, és nem veszi
hiányukat már észre senki.
Én szeretem, mikor a szél
gorombán szórja szét a tél
havát, vagy nyári port,
s láttam, hogy levelet sodort
élő tavaszban, nyárban, őszben.
Vagyok figyelő, éber őrszem,
mert szeretem a létzenét,
s a jajt, amikor szórja szét
az életet. Nem nevetek,
de csodálom a szeleket.
1945

Márton Gábor

Reményünk
és csalódásunk nyara

Könnyű ecsettel fest a nyár. Lám,
Színei tarkák, és vidámak.
Sárgát és kéket szíromnak fröccsent,
Sokféle zöldet bokornak, fának.
Aranykálászok tengerében
Búvó bogárnak csöndes árnyat,
Vígán csapongó lepkenépek
Szivárvány színű lepkeszárnyat.
És derűt is fest, kacagó kedvet!
Szerelmeket és boldog békét!
Fájdalmat is, sajtót, és mélyet,
Vétkes háborúk szenvedését.
Piros a vér, barna a bánat,
Reményt fest hozzá hófehéret,
Hogy újra épül majd a holnap.
Rózsaszín álom, halk ígélet.
Titkokat fest, mik kiderülnek.
Börtönt a könnyen vétkezőknek,
Jelennek jajt, és sűrű könnyet,
És jövődőt a múlt időnek!
Tagadást annak, aki hívó,
Hatalmat, rangot kérkedőnek!
Haladást a megtorpanónak,
Üres asztalt az éhezőknek.
Valóságról fest csalfa képet,
S a csalárdot igaz valónak.
Így vet ki koncot a nyomornak,
S gazdag bőséget a csalónak.
Hová tűnt remélt igazságunk?
Hová, mit hittünk, hívó hittel?
Jaj! Bűn tanyája lett a lélek!
Átkok ösvénye merre vitt el?
Könnyű ecsettel fest a nyár. Lám,
színei tarkák, és vidámak.
De fest-e még haragvó égre
Sugaras fényt borongós mának?
Hogy ne hazudna vidám színekkel
Nyarat ott is, hol szél zúg zordan!
Kemény kéz ítél majd fölöttünk,
Ha nem hajlunk meg lent a porban!

IVÁNYI MÁRIA

*De már kelet felől biborlik a hajnal.
Zizeg, susog a nád, s benne ezer madár
Trillázó fohással üdvözli a napot.
És a csupa csillám, üdén tarka határ
A kelő nap sugárözönében ragyog.
Innen is, onnan is kapáslányok jönnek,
Smaragd-zöld levélről csöppnyi harmatcsöppek,
Mint guruló gyöngyszem puhán legörögnek.*

IVÁNYI MÁRIA

5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3. T/F: 66/386-

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

ÚJ AKCIÓ!

**AZ ENDRÖDI HÁZTARTÁSI BOLTBAN, Endrődí
út 1.**

AJÁNLATAINK:

- Horgászcsikkek nagy választékban
- Gumicsizmák 1.200,- Ft-ért
- Olcsó étolaj kimérve 170-180 Ft-ért
- Olcsó üdítő 2 liter 87 forintért kapható!
- A kiegyensúlyozott életmódhoz Élet Kristály nálunk a legolcsóbb

Méretes lábbeli készítést is vállalunk.

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.

Telefon: 66/386-891

66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎ (30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú

cipőgyártás

Martol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 06 66/386-578

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

A KÁRPITOS '97 Kft.

termékeinek állandó bemutató terme

a **DÁVID BÚTORBOLT**-ban

5502. Gyomaendrőd Hősök tere 7.

Legújabb ajánlatai:

Heverők 16.000. Ft-tól

Franciaágyak 34.000 Ft-tól

Ülőgarnitúrák 65.000. Ft-tól.

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI

SAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó

BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.

Telefon/Fax: 06-66-386-896 (o8.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:

06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás

melegburkolási munkákat takarítással

Teljes szakipari munkák tervezetetését, szervezését,

lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

AUTÓBUSZ MENETREND

HELYI JÁRAT

Érvényes: 1997 június 16-tól

Öregszőlő	Déryné	MÁV Áll.	Szab.tér	MÁV áll.	Szab.tér	Déryné	Öregszőlő
5.20	5.25	5.35	5.40	5.55	6.00	6.10	6.15
6.15	6.20	6.30	6.45	6.50	6.55	7.05	
	7.10	7.20	7.25	7.50	7.55	8.05	
	9.05	9.15	9.20	10.00	10.05	10.15	
	10.15	10.25	10.30	+10.35	+10.40	+10.50	+10.55
+11.00	+11.05	+11.15	+11.20	11.30	11.35	11.45	
	11.45	11.55	12.00	12.35	12.40	12.50	
	13.10	13.20	13.25	13.45	13.50	14.00	
	14.05	14.15	14.20	14.35	14.40	14.50	14.55
15.25	15.30	15.40	16.10	16.15	----	16.30	16.35
16.40	16.45	16.55	17.00	17.45	17.50	18.00	
	18.05	18.15	18.20	18.40	18.45	18.55	
	19.05	19.15	19.20	19.50	19.55	20.05	
	+21.00	+21.10	+21.15	+21.55	+22.10	+22.20	

+ = Munkaszüneti napokon nem közlekedik.

Temető járat: Vasárnaponként	Szabadság tér	7.35
	MÁV állomás	7.40
	Temetőből vissza	9.30

MÁV VASÚTI MENETREND

Érvényes: 1997.június 1-től 1998. május 23-ig

Bp Keleti	Szolnok	Gyoma	Békéscsaba	Békéscsaba	Gyoma	Szolnok	Bp.Keleti
	*2.50	3.45	4.15	1.54	nem áll meg	nem áll meg	4.57
		4.40	5.19	4.54	5.36	6.29	
	4.50	5.50	6.29	5.45	6.21	7.10	8.42
		6.40	7.17	6.35	nem áll meg	7.43	9.07
4.05	6.41	7.40	8.17	6.40	7.07	7.46	
6.15	7.49	nem áll meg	8.53	6.47	7.23	8.15	9.52
8.15	9.50	10.26	10.59				
7.15	8.53	9.37	10.09	7.30	8.08	9.10	
	8.58	9.56	10.31	8.30	9.06	9.59	11.22
	11.16	12.11	12.48	11.01	11.31	12.20	14.02
10.15	11.50	12.29	12.57	11.35	12.10	13.08	
11.15	12.49	nem áll meg	13.53	13.00	13.36	14.22	15.47
12.15	13.40	14.27	14.57	13.30	14.00	14.47	16.22
	14.37	15.34	16.11	14.35	15.11	16.10	
13.55	15.20	16.13	16.41	15.15	nem áll meg	16.23	17.47
	16.10	17.08	17.46	15.20	15.47	16.30	18.02
15.15	16.50	17.29	17.56	17.15	17.56	18.54	
15.55	17.29	nem áll meg	18.33	16.55	17.34	18.30	20.02
17.15	18.44	19.35	20.07	17.44	18.28	19.11	20.47
	19.05	20.24	21.03	18.55	nem áll meg	20.10	21.32
	20.34	21.15	21.43	19.05	19.44	20.41	
19.30	21.05	21.44	22.12	19.35	20.12	21.04	22.32
23.15	nem áll meg	nem áll meg	1.53	**19.35	20.36	21.24	
				22.30	23.08	0.05	

* = Hétköznapokon közlekedik

** = Munkanapokon közlekedik

Vásárújjság

Gyomaendrőd, Sportcsarnok 1997. augusztus 29-31.

Kedves Olvasó! Tisztelt Látogató!

A Gyomaendrőd Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Ipari Szakképző Iskola rendezésében széleskörű támogatással, emelkedő színvonalon harmadik alkalommal kerül megrendezésre a Vita Agricolae '97 Mezőgazdasági, Ipari Kiállítás és Vásár.

A rendezvény a mezőgazdaság, az ipar és a helyi termelők, gazdálkodók, feldolgozók valamint kereskedők bemutatkozásán keresztül egyre szélesebb körű. A régió, a megye és az ország egy-egy reprezentatív kiállítóin kívül az országhatáron túlról is jöttek kiállítók, amelyek gazdagítják és emelik a vásár színvonalát.

Napjainkban, változó világunkban a piacgazdaságra történő felkészülés és váltás kapcsán különös jelentőséggel bírnak a helyi kiállítások és vásárok. Az ezeken a rendezvényeken látottak és a megszerzett ismeretek segítik a gazdálkodók mindennapi tevékenységét, eredményességét. A véleménycserék, az új technológiák megismerése, a módszerek, az üzleti kapcsolatok kialakítása közvetlen és közvetett haszonnal járnak mind a kiállítóknak, mind pedig a látogatóknak.

A kiállítás szervezői ennek szellemében rendezték meg a Vita Agricolae kiállítást és vásárt Gyomaendrődön. Városunkban és térségünkben napjainkban és a jövőben egyre nagyobb szükség van az ilyen, és hasonló jellegű rendezvényekre, hiszen ezek szolgálják az itt élőket, új ismereteket nyújtanak, felkészítenek az újszerű gondolkodásra, szemléletváltásra, megalapozzák az emberek boldogulását.

A mezőgazdasági, ipari kiállítással és vásárral egy időben olyan kísérő rendezvények kerültek megszervezésre, amelyek gazdag tartalommal töltik meg e három napot.

Lesz Agrárfórum, nemzetközi üzletember-találkozó, nagy érdeklődéssel várják a 23. Országos Halfőző Versenyt, most rendezik meg a Magyar Tangazdaságok Szövetségének elnökségi ülését és a Békés Megyei Agrárkamara Szakképzési Osztályának értekezletét. Ünnepeles megemlékezést tartunk a gyomaendrődi mezőgazdasági szakképzés 75 éves évfordulójáról. A vásár ideje alatt a IV. Gyomaendrődi Nemzetközi Művésztabor alkotásaiból készült kiállításra is várjuk a látogatókat. A Vita Agricolae ideje alatt zenekarok, táncsoportok, mazzsorették szórakoztatják a látogatókat.

Ezek a szakmai és kulturális programok lehetőséget nyújtanak az érdeklődőknek a napi munka utáni kikapcsolódásra és pihenésre.

További lehetőséget nyújt a Gyomaendrődre látogató és az itt élő emberek számára a Hármaskörös a maga természetes és szinte háboríthatatlan szépségével. A város közigazgatási területéhez tartozó 14 holtág a horgászatot, természetet kedvelőknek ad lehetőséget a szabadidő hasznos és egészséges eltöltéséhez.

Az Erzsébet-ligetben található termál-fürdő gyógyvizével nem csak a szórakozni vágyókat várja, hanem a gyógyulást keresőknek is felüdülést nyújt. Kulturális látni-valóink közül ki kell emelni a Kner Nyomdaipari Múzeumot, az Endrődi Tájékozató és nem utolsósorban a Magyarországon, de Európában is egyedülálló kiállítási anyaggal rendelkező Motormúzeumot.

Köszönöm, hogy eljötték városunkba, remélem a kellemes időtöltés és a hasznos ismeretek után maradandó élmények birtokában búcsúzunk a mielőbbi viszontlátás reményében.

Dr. Dávid Imre
Gyomaendrőd polgármestere

3 év, 100.000 km garancia

ROAD SERVICE KFT.

**Karcag, Eötvös u. 10.
59/312-346, 59/312-588**

*** személy- és
haszon-
gépjárművek**

*** személyre
szabott hitel,
lizing,
részletfizetés**

* gyári alkatrészek

Itt az új Corolla!

**A kiállításra
a belépés díjtalan!**

A Bethlen Alapítvány megbízásából készítette a Recline Stúdió.

30/555-920

Felelős kiadó: Gubucz József

Készült a GyomaPrint

nyomdájában. 66/284-181

Az újság kereskedelmi forgalomba nem hozható!

75 éves a mezőgazdasági szakképzés Gyomán

Köszöntő

Nagy időkre, az elmúlt 75 évre tekint most vissza a gyomaendrődi iskola. Igaz, tehetné ezt akár száz év távlatára is, hiszen kisebb gazdasági iskola önálló oktatóval már 1897-ben megkezdte itt működését. Ám az idő helyett sokkal inkább azon van a hangsúly, az érdemi meg igazából a méltó szavakat, hogy a középfokú mezőgazdasági képzés bölcsője itt ringott ezen a vidéken, hiszen tudjuk, hogy Tessedik Sámuel a közeli Szarvason szervezte meg Magyarországon az első ilyen jellegű intézményt, s oktatta - szavaival élve - a Gazdászokat.

Gyoma harmadik újratelepítésének 280. évfordulóján örömmel állapíthatjuk meg, hogy a település és az iskola sorsa elválaszthatatlan egymástól. Példa erre, hogy az 1922/23-as tanévtől a község tartotta fenn az iskolát. A korabeli vezetés ezzel is tudtul adta, hogy nagy szükség van a településen az agrárszakember-képzésre. A fenntartásból az állam is részt vállalt: a nevelők fizetését ugyanis a Földművelésügyi Minisztérium folyósította. 1922-től 1946-ig a töretlen fejlődés jellemezte az intézményt. Majd átszervezések követték egymást. 1954-ben megszűnt, s 30 évvel ezelőtt újra tanítottak az iskolában.

Azóta - a társadalmi igényekre figyelve, néha néha megtorpanva - fokozatosan felfelé ível az iskola pályája. Ezt bizonyítja az új tanügyi épület, a tornaterem, a sportudvar felépítése, a tangazdaság kialakítása. Az oktató-nevelő munka színvonalát semmi nem jelezheti jobban, mint hogy a diákjaik az országos szakmai versenyeken dobogós helyezéseket érnek el és a felsőoktatási intézményekbe szép számmal kerülnek tanulóik közül. S ami talán a legfontosabb: az itt szerzett tudással, magatartással, sikerrel állnak helyt mezőgazdaságunk gyakorlati életében.

A tantestület tagjai folyamatosan részt vettek kísérleti tantervek megírásában és közreműködtek országosan bevezetendő szakmák követelményrendszerének és tanterveinek kidolgozásában is. Figyelemre méltóak az iskola nemzetközi kapcsolatai, melyeket az oktatás eredményességének szolgálatába állítanak.

A jubileum alkalmából kívánom, hogy az iskola értékeit megőrizve, az új feladatként kapott ipari képzést is sikeresen folytassa. Neveljen és képezzen - a kor követelményeinek megfelelően - olyan szakembereket, akik megállják a helyüket a termelésben és eredményeikkel gyarapítják hazánk értékeit, s akik sikerrel lépnek rá mezőgazdaságunk Európába tartó útjára.

Dr. Nagy Frigyes
földművelésügyi miniszter
Budapest, 1997. július

1997. évi Bethlen-Napok programja

Augusztus 29. péntek

10 órákor

A Vita Agricolae '97 Mezőgazdasági, Ipari Kiállítás és Vásár megnyitója

Helye: a városi sportcsarnok

A kiállítást megnyitja: Dr. Nagy Frigyes, földművelésügyi miniszter

11 órákor

Agrárfórum

Helye: a városháza díszterme

Előadók: Dr. Nagy Frigyes, földművelésügyi miniszter

Horváth Károly, a Békés Megyei Agrárkamara elnöke

Jakab István, a Magyarországi Gazdakörök Országos Szövetségének elnöke

A fórumot vezeti: Dr. Kulcsár László, a Békés Megyei Gazdakörök Szövetségének elnöke

13,30 órákor

Folklór műsor

Mótyán Tibor és népzenekeara játszik

Fellép a Körösmenti Néptáncegyüttes

Bemutatja műsorát Nagyenyed (Aiud) néptáncegyüttese

Helye: a városi sportcsarnok

14 órákor Nemzetközi üzletember-találkozó

Helye: a városháza díszterme

Szervezője: a Békés Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Augusztus 30. szombat

9 órákor

a 23. Országos Halfőző Verseny megnyitója

Helye: a Liget Kemping

A megnyitót tartja: Dr. Orosz Sándor, az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottságának elnöke

10 órákor

A Magyar Tangazdaságok Szövetségének elnökségi ülése,

a Békés Megyei Agrárkamara Szakképzési Osztályának értekezlete

Helye: a Bethlen Gábor iskola

15 órákor

A halfőző verseny eredményhirdetése

Helye: a Liget Kemping

Szórazoztató műsorok a sportcsarnok előtt

A 2. Számú Általános Iskola mazzorett csoportjának bemutatója

Az AQUA VITAE együttes játéka

A Komédiás Kör műsora

Szarka Zsolt és zenekara játszik

Augusztus 31. vasárnap

10 órákor

A Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Ipari Szakképző Iskola ünnepe, megemlékezés a gyomaendrődi mezőgazdasági szakképzés 75 éves évfordulójáról

Helye: a református templom

Ünnepi beszédet mond: Dr. Dinya László, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium helyettes államtitkára

11,45 órákor

A IV. Gyomaendrődi Nemzetközi Művészklub alkotásából készült kiállítás megnyitója

Helye: a Bethelen Gábor iskola tornaterme

A kiállítást megnyitja: Csuta György festőművész

* * *

A Vita Agricolae 97 kiállítás nyitva tartása:

Augusztus 29. (péntek): 10-18 óráig

Augusztus 30. (szombat): 9-18 óráig

Augusztus 31. (vasárnap): 9-16 óráig

Minden érdeklődőt szeretettel várnak a rendezők!

BÁBOLNA BAROMFI

Békéscsaba Feldolgozó Kft.
5601 Békéscsaba,
Orosházi út 2. Pf.: 30.

Tisztelt Érdeklődők!

Sok szeretettel meghívjuk Önöket a Bábolna Baromfi Békéscsaba Feldolgozó Kft. kiállítói standjához, ahol termékbemutatóval egybekötött árubemutatót tartunk.

Standunkon megtekinthetők az új csomagolású fagyasztott illetve előhűtött kacsza, liba, csirke, valamint továbbfeldolgozott termékeink!

TURUL CIPŐ® TURUL CIPŐ KFT.

*A vásár ideje alatt
a Turul Cipő
standján
GYÁRI ÁRON
kínálunk
lábbeliket!*
Szeretettel várjuk
kedves
vásárlóinkat!

MUSTANG

FARMERHÁZ
Gyomaendrőd, Fő út 181/1
Tel.: 386-025

A Linda Sport
mindig a
MINŐSÉGET
és most is a
KEDVEZŐ
ÁRAT
jelenti!

adidas®

*Fürdőruhák
szezonzégi
kiárúsítása!*

Várjuk Önt is
a Linda Sport
standján!

BÁBOLNA TAKARMÁNY

Bábolnai márkatermékek!

A Bábolna Takarmányipari Kft. több mint 20 éves takarmánygyártói és forgalmazói tapasztalatai alapján létrehozta márkatermék-rendszerét. A márkatermékek a gazdasági haszonállatok (baromfi, sertés, szarvasmarha, nyúl, stb.) takarmányozásában nyújtanak hatékony segítséget.

A márkatermékek alkalmazásának előnyei:

- * garantált bábolnai minőség
- * kiváló beltartalom
- * hatékony alapanyagok felhasználása
- * jól illeszthető a gazdálkodási viszonyokhoz (kisüzemi + GAZDA program)
- * kedvező ár-minőség viszony
- * könnyű elérhetőség
- * szakmai támogatás

Fülöp Imre, regionális értékesítő
30/552-443, 66/447-457

Fülöp Zoltán, területi értékesítő
30/254-464, 60/305-137

Bábolna Takarmány Márkabolt
Kovács Sándor
Gyomaendrőd, Fő út 114.

Német Pékség

Gyomán a Hősök u. 43. sz. alatt
- a Totózó melletti Tanbóltban -

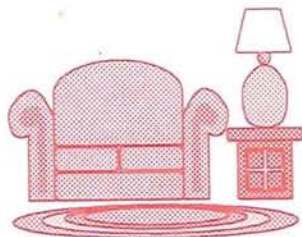
**német-bajor finompékáruval,
kávével, üdítővel**

várjuk kedves vásárlóinkat.

Nyitva: hétköznap 7-16 óráig,
szombaton 7-12 óráig.

Egyedi megrendeléseket is kielégítünk,
rendezvényekre süteményeket készítünk!

A VELVET BÚTORBOLT AJÁNLATA

- Íróasztalok	8.100 Ft-tól
- Forgószék	6.800 Ft-tól
- Komód	11.500 Ft-tól
- Számítógépasztal	7.100 Ft-tól
- Ifjúsági szekréynyor	50.200 Ft-tól
- Ülőgarnitúra 3-2-1	104.400 Ft-tól
- Sarok ülőgarnitúra	79.400 Ft-tól

Konyhák bútorozását, konyhabútorok méretre való elkészítését vállaljuk. Irodabútorok méretre való elkészítése, beszerzése! (Referenciamunkánk: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet Gyomai Kirendeltsége)

Gyoma, Fő út 202. Telefon: 30/453-274
A vásár ideje alatt üzletünkben megrendelt
bútorok árából 5% kedvezményt adunk!

A Vita Agricolae '97 Mezőgazdasági, Ipari Kiállítás és Vásár résztvevői

1. Haltenyésztési Kutató Intézet

Szarvas, Pf. 47. Tel.: 66/312-311
A HAKI a kutatók, gazdálkodók, természetvédők és minden természetszerető polgár partnere, környezetünk védelme és egészséges táplálkozásunk fejlesztése érdekében. Tevékenységeink: oktatás, szaktanácsadás, szolgáltatás

2. Gyomaendrődi Kertbarát Kör

Gyomaendrőd

3. Békés Megyéért Vállalkozásfejlesztési Alapítvány

Békéscsaba, Kinizsi u. 5.
Tel./fax: 66/442-520, 66/445-520
Ügyfélfogadás: minden nap 8-16 óráig
Szaktanácsadás: hétfőtől csütörtökig 10-12 óráig

4. Békés Megyei Agrárkamara

Békéscsaba, Szabadság tér 11-17.
Tel./fax: 66/441-017

5. Márky Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

Békéscsaba, Pásztor u. 37.
Tel.: 66/442-742 Fax: 60/442-720
Tej- és húсарu diszkontáruháza: Békéscsaba, Kétegyházi u. 3. Lakossági és viszonteladói kiszolgálás!

6. Summit Agro Hungaria Kft.

Budapest, Táltos u. 15/b.
Tel.: 1/202-7002
A Japán környezetbarát növényvédőszerrel immár több éve a Sumitomo Corporation japán kereskedőház leányvállalata a Summit-Agro képviseli és forgalmazza a hazai piacon. Ez mintegy 25 növényvédőszerrel jelent, így a Summit-Agro szinte minden kultúrában komplex technológiát kínál.

7. Turul Cipő Kft.

Gyomaendrőd, Szabadság tér 2.
Tel./fax: 66/386-891, 386-251
A 200 főt foglalkoztató cég a mindenkori szezonnak és divatirányzatnak megfelelő női és gyermekcipőt gyárt. Tavasz-nyári szezonban fő profilunk a BIO termékek, 18-45-ös méretig állítunk elő biopapucsot

kat és szandálokat, hazai és külföldi piacra. Nagykereskedőknek és viszonteladók-
nak saját márkanevükön is végzünk gyártást saját modelljeinkből, hozott modellekből anyagos és bér munka konstrukciókban is. Komplet bér munkát (felső és alja) vállalunk. Gyomaendrődi üzletünkben bőr és cipőkellék forgalmazást végzünk.

8. Gyomai Kner Nyomda Rt.

Gyomaendrőd, Kossuth u. 10-12.
Tel./fax: 66/386-744

9. Goodmayer Italipari és Kereskedelmi Rt.

Izsák, Kossuth u. 154.
Tel./fax: 76/374-591, 374-040

10. Szarvasi Agrár Rt.

Szarvas, Szabadság u. 30.
Tel.: 66/312-922

11. Divasa Farmavic Kft.

Izsák, Radnóti u. 16.
Tel./fax: 76/374-361
A Divasa Farmavic Hungaria Kft. a spanyol székhelyű Divasa Farmavic gyár termékeinek kizárólagos magyarországi forgalmazója, mely állatgyógyászati gyógyszereket, állatgyógyászati műszereket és az állatgyógyászatban, állattartásban használatos eszközöket importál és forgalmaz. A spanyol gyár mára egyike az iparág legnagyobb gyártóinak, termékeit a világ több mint 60 országában vásárolják.

12. Bábolna Takarmányipari Kft.

Nagyigmánd, Pf. 16.
Tel.: 34/356-604
A Bábolna Takarmányipari Kft. márkatermékei a gazdasági haszonállatok (baromfi, sertés, szarvasmarha, nyúl, stb.) takarmányozásában nyújtanak hatékony segítséget. Garantált bábolnai minőség!

13. Argosz Biztosító Rt.

Budapest, Maros u. 19-21.
Tel.: 66/451-230

Az Argosz Biztosító Rt. a nem életbiztosítási termékek teljes skáláját kínálja, kielégítve a családok, gazdasági vállalkozások, mezőgazdasági termelők és bármely más intézmény biztosítási igényeit.

14. Corvo Bianco Such Bt.

Gyomaendrőd, Apponyi u. 9.
Tel.: 66/386-896

15. Hrabovszky és Társa Mezőgazdasági és Kereskedelmi Kft.

5600 Békéscsaba, Kiss-Tabán u. 16.
Tel.: 66/442-256, 30/283-779
Ipari, takarmány és madáreleség magvak exportcélú szerződéses termeltetése. Takarmánynövény vetőmagvak, madáreleség magvak, magkeverékek forgalmazása. Szaktanácsadás, mezőgazdasági kutatás-fejlesztés.

16. KÉE Kertészeti Főiskola Tanüzeme

Kecskemét, Kisfái u. 181.
Tel.: 76/321-180

17. Mikoszóft Bt.

A szakemberek könyvesboltja!
Szarvas, Széchenyi u. 5.
Tel.: 66/312-117

18. Staffirung Kft.

Gyomaendrőd, Hősök u. 52.
Tel.: 66/386-603

19. Szujó Műszaki Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

5502 Gyomaendrőd, Fő u. 33.
Tel.: 66/386-047, Fax: 66/386-243
Díszkapu, kerítés és hullámrács gyártás. Vas-műszaki kis- és nagykereskedelem. Szerszám forgalmazás.

20. Henkel Magyarország Kft.

Budapest, Dávid F. u. 6.
Tel.: 66/371-011

21. Medgyesi és Társai Kereskedelmi Bt.

Szarvas, Malom u. 11/2.
Tel.: 20/420-249
A COOL Klímatechnika 1992 óta foglalkozik épületklimatizálási és légtechnikai

feladatok megoldásával és 1995 óta járműklimatizálással. Cégünk elismert klímaberendezés-gyártók termékeinek széles skáláját nyújtja. A jelentős márka-nevek mellett folyamatos törekvésünk az elérhető ár. A megyében - azonos műszaki paraméterek mellett - a legkedvezőbb áron választhat kínálatunkból.

22. Bútoripari Szövetkezet

Gyomaendrőd, Kossuth u. 61-63.
Szövetkezetünk 1968 óta foglalkozik bútorgyártással. Kezdeményező szerepet játszottunk a '70-es évek elején a skandináv stílusú fenyőbútorok magyarországi elterjesztésében. Környezetbarát bútorainkat csak fából készítjük, melyekhez fenyő-, (borovi, luc) tölgy-, éger- és bükkfát használunk. Bútorüzemünk korszerű, 100 fős középüzem. Termékeink fenyő- és keményfából készített előszobagarnitúrák, dohányzó- és íróasztalok, komódok különböző polcok és kiegészítő kisbútorok. Bútoraink nagyobb részét exportra készítjük, célországok: Németország, Ausztria, Franciaország, Hollandia. Belföldön bútorainkat különböző bútorboltokban és üzemünk bemutatótermében lehet megvásárolni.

23. ANIVET Állattenyésztési, Állatgyógyászati Kereskedelmi Kft.

Budapest, Remény u. 12.
Tel.: 06-1/252-2999

24. IKR Bábolna

5900 Orosháza, Külterület 637.
Tel.: 68/413-682, Fax: 68/311-819
Az IKR Részvénytársaság Bábolna immáron negyed százada a növénytermesztés és technológiai fejlesztés bázisa. Segítjük Önt a termeléshez szükséges vetőmagvak, műtrágyák, növényvédőszeresek, gépek, gépalkatrészek beszerzésében és az ehhez szükséges pénzügyi forrás megteremtésében, a termény értékesítéséig bezárólag. Ne feledje: az IKR Rt. partner a szántóföldtől a piacig.

25. PIG-TECH Kft.

Mohács, Tompa M. u. 15.
Tel./fax: 69/322-822
Sertéstechnológiai berendezések gyártása, forgalmazása, kereskedelem.

26. Körösi Halász Szövetkezet

Gyomaendrőd, Kossuth u. 27.

27. Linda Sport

Gyomaendrőd, Fő u. 181/1.

28. Margó Virágbolt

Gyomaendrőd, Bajcsy-Zsilinszky u. 69.
Tel.: 66/386-183

29. Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok Rt.

Mezőhegyes, Kozma F. u. 30.

30. Bábolna Baromfi Békéscsaba Feldolgozó Kft.

5601 Békéscsaba, Orosházi u. 2., Pf.: 30.
Tel./Fax: 66/446-090, 66/441-094
Diszkont: Békéscsaba, Orosházi u. 2.
Tel: 66/446-246/140 mell.
Standunkon megtekinthetőek az új csomagolású fagyasztott illetve előhűtött kacsák, libák, csirke valamint tovább feldolgozott termékeink.

31. AGRO-DUAL Kft.

Gyomaendrőd, II. ker. 510/1.
Tel.: 60/302-005

32. Békési Gabona Rt.

5600 Békéscsaba, Deák u. 11.
Tel.: 66/447-422, fax: 66/451-454
Részvénytársaságunk működési területe Békés megye, Magyarország egyik legjobb gabonatermelő területe. A térségben nagy hagyományai vannak a gabonatermesztésnek és feldolgozásnak. Tevékenységeink: malomipari termékek előállítás, keveréktakarmány és koncentrátum gyártás, mezőgazdasági termények kereskedelme.

33. Hőtechnikai és Gépipari Kft.

Gyomaendrőd, Kossuth u. 64.
Tel.: 66/386-422, Fax: 66/386-925
Gáztüzelésű kazánok gyártása. Közel 30 éve a vásárlók szolgálatában.

34. Mabrac Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.

Baja, Béla király u. 4.
Tel.: 60/454-846

35. Borsi Lajos asztalosmester

Déaványa, Bánomkert út 63.
Tel.: 30/554-571, 60/301-329
Tizenöt éve működő vállalkozásunk a megrendelő által kért egyedi méretre készít és szerel össze a helyszínen konyha-, szoba-, előtér-, gardrób- és íróasztalokat, valamint bársarkokat. Készítünk egyedi megrendelésre franciaágyat, heverőt, szekrényt, könyvespolcot, étkezősarokot, s bármit amit Ön elképzel és megrendel!

36. Csabaagro

Mezőgazdasági gépértékesítés!
Békéscsaba, Szarvasi út 103.
Tel./fax: 66/453-543

37. Contarex Agrotechnika Kft.

A mezőgazdaság gépesítése!
Kisújszállás, Külterület
Tel.: 59/321-211, Fax: 59/321-93138.

38. Arbocoop Gm.

Vendéglátóipari bútorgyártás!
Szarvas, Deák F. u. 40.
Tel.: 66/313-046, 66/311-354

39. Bar-Ka-Fa Fafaragó és Faszobrász Vállalkozás

Gyomaendrőd, Blaha u. 12/1.
Tel.: 60/481-041, 66/285-659.
Fax: 66/386-896
Vállaljuk egyedi és igényes művészi értékű munkák elvégzését magán- és közületi megrendelőinknek. Mintaterem: Gyomaendrőd, Blaha u. 12/1.

40. Dambatter Kft.

Gyomaendrőd, Hősök u. 12/1.
Tel.: 66/285-565

41. Road Service Kft. Toyota Márkakereskedés

Karcag, Eötvös u. 10.
Tel.: 59/312-346, 59/312-588

42. Aiud-Nagyenyed

Gyomaendrőd romániai testvérvárosának üzletemberei is bemutatkoznak a kiállításon.

43. Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Ipari Szakképző Iskola

Gyomaendrőd, Hősök útja 40.
Tel./fax: 66/386-028
Gyomaendrőd, Selyem út 124.
Tel: 66/386-616

44. Informatikai Magániskola Kft.

5900 Orosháza, Deák F. u. 2.
Telefon/fax: 68/311-338
E-mail: imsuli@bekes.hungary.net
Számítástechnikai tanfolyamok Gyomaendrődön, Orosházán, Gyulán, Békéscsabán.
- Számítógép-kezelő (alapfokú)
- Szoftver-üzemeltető (középfokú)
- Gyermektanfolyamok
- Egyedi tanfolyamok igény szerint cégeknek

A
SZÓ-BESZÉD
olvasói
többet tudnak...

és hamarabb!

Önnek szól és Magáért beszél!

Informatikai Magániskola Kft.

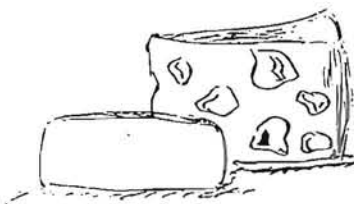
5900 Orosháza, Deák F. u. 2. Telefon/fax: 68/311-338
E-mail: imsuli@bekes.hungary.net

*Számítástechnikai tanfolyamok Gyomaendrődön,
Orosházán, Gyulán, Békéscsabán.*

- Számítógép-kezelő (alapfokú)
- Szoftver-üzemeltető (középfokú)
- Gyermektanfolyamok
- Egyedi tanfolyamok igény szerint cégeknek

EDE Hungary Kft. Európai Távoktatás képviselője.

- Marketing- és reklámmenedzser (felsőfokú)
- Marketing- és reklámügymintező (középfokú)
- Irodavezető (felsőfokú)
- Kereskedelmi menedzser (felsőfokú)

**Márky
Kereskedelmi
és Szolgáltató
Kft.**

**A MÁRKÁK
KINCSESTÁRA!**

Tej- és húsdiszkont
áruház.

Békéscsaba,
Kétegyházi u. 3.

Lakossági
és viszonteladói
kiszolgálás!

Kedd és szombat -
nyugdíjnap:
4% árkedvezmény!

Csütörtök - sajtónap:
4% kedvezmény
minden sajtófeleség
árából!

Nyitva:
hétköznap 5-18
óraig, szombaton
5-12 óráig.

Bölcs Bagoly

A szakemberek
könyvesboltja Szarvason
a mezőgazdasági
főiskolán!

Pénzügyi-Gazdasági
kiadványok

Műszaki
szakkönyvek

Nyelvkönyvek

Számítástechnika

Mezőgazdaság-
Kertészet

Menedzserkönyvek

Természet-
gyógyászati
kiadványok

Sport-Utazás-
Térképek

**Könyv-futár
csomagküldő
szolgálat!**

Szarvas,
Szabadság u. 1-3.

**TOURINFORM
IRODA**

Gyomaendrőd,

Fő út

173-179.

Tel./fax:

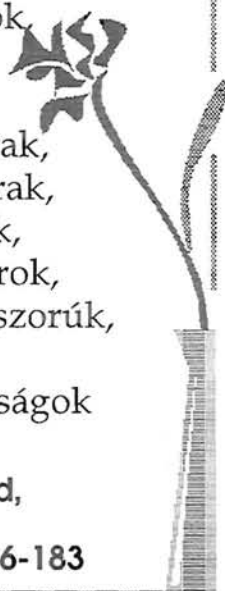
66/386-851

Margó Virágbolt

Cserepes és
vágott virágok,
selyem
virágok,
ajándéktárgyak,
alkalmi kosarak,
csokrok, tálak,
esküvői csokrok,
élő- és műkoszorúk,
sírcsokrok,
egyedi kívánságok
teljesítése!

Gyomaendrőd,
Bajcsy u. 69.
Telefon: 66/386-183

**HOTEL
NONIUS**

***

5820 Mezőhegyes, Kozma u. 32.

*Hívjuk és várjuk Önt
a Mezőhegyesi
Állami Ménesbirtok
Nonius
Szállójában.*

Tel.: 68/467-308

EZ+AZ

Műszaki Bizományi Bolt

Gyomán a Kossuth út 18. szám alatti épületben, a Kner Múzeum mellett nyílt meg a közelmúltban a város legnagyobb használtcikk-kereskedése, az EZ+AZ Műszaki Bizományi Bolt.

Gellai Zoltán az üzlet vezetője lapunkat tájékoztatta arról, hogy a kereskedésben különböző használt és új műszaki cikkeket értékesítenek. Új cikkek például a telefonok, amelyek közül a vezeték nélküliekre is nagy a kereslet, elsősorban a kedvező árak miatt. Ugyancsak új cikkek a rádiómagnók, walkmanok, CD-s rádiós magnók, fali- és ébresztőórák, különböző háztartási kisgépek a habverőtől a hajszáritóig.

Használt cikkek közül a hűtők és fagyasztók a keresettek, ezekre 3 hónapos jótállás van. A szórakoztató elektronikai eszközök szinte mindegyikét kínálja az üzlet: videómagnó már 20 ezer forinttól, színes televízió 21 ezer forinttól, távirányítós music center 12 ezer forinttól.

De aki másra vágyik annak ajánljuk a varrógépeket, fűnyírókat, babakocsikat, számítógépeket, sátrakat és kerékpárokat.

Az EZ+AZ Műszaki Bizományi Bolt hétköznap 8-12-ig illetve 14-18 óráig, szombaton pedig 8-12 óráig várja vásárlóit.

Aki megválna megunt, de még használható cuccaitól, az keresse fel a Kossuth u. 18. szám alatti EZ+AZ Bizományi Boltot! Telefon: 66/386-522/16.mell., 20/376-376

AUTÓSBOLT

Gyomaendrőd, Fő út 152. szám alatt.
(a Shell-kúttal szemben)

Teljeskörű alkatrész
kínálat az összes
nyugati szgk. típusokhoz
és haszongépjárműhöz
(3,5 tonnásig).

**Tehergépkocsikhoz, mezőgazdasági
gépekhez gumi.**

Agip

olajok kannás és hordós
kiszerezésben is.

A 16.30-ig megrendelt árut másnap
reggel nyitáskor átveheti.

Tel./ügyelet: 06-60/313-483

Parkolás az udvarban.

Nyitva: hétköznap 8.30-17-ig, szombaton 8-12-ig

Mezőgazdasági termelők, állattartók figyelem!

A csárdaszállási Petőfi Mg. Szövetkezet kedvező
feltételekkel (22 kg/ak)

bérel mezőgazdasági földterületet,
valamint egész évben az egyéni és társas vállalkozá-
sok rendelkezésére áll alábbi szolgáltatásaival:

- mezőgazdasági gépi munkák (szántás, talaj-előkészítés, vetés, betakarítás stb.),
- növényvédelmi szolgáltatás, műtrágyaszórás,
- mezőgazdasági terményszárítás, -tisztítás,
- mezőgazdasági kistermelők növénytermelésének integrálása,
- szállítás, rakodás.

Várjuk megrendeléseiket!

Címünk: 5621 Csárdaszállás, Kossuth u. 13.
Telefon: 66/426-022, 426-036, Telefax: 66/426-056

Az ablak
teszi
a házat

***Ön megálmodja,
mi elkészítjük!***

**Műanyag
ablakok, ajtók,
téli kertek egyedi
méretre is!**

NÉMETH DEZSŐ,

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1.

Telefon/fax: 66/386-328

**STÍLUS, ELEGANCIA,
GAZDASÁGOSSÁG**

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 9. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1997. szeptember

ENDRŐDRŐL A HOLTAK IS ELVÁNDOROLNAK

Tövisháti sírfeltárások az endrődi határban

A Munkácsy Múzeum régésze Nikolin Edit szakmai vezetésével az Endrődi határban Tövisháton, július 15.-én nitelesítő ásások kezdődtek. Történt ugyanis, hogy amikor ezen a részen a csatornát építették, akkor a földgöcek emberi csontokat hoztak a felszínre. Sokan tudtak erről, de egyvalakit nem hagyott nyugodni a leletek sorsa. Gellai István, aki tősgyökeres endrődi, és érdekli is a régészet és a múlt iránt, állandóan kereste a lehetőséget, hogy meggyőződhesse az arról, amit feltételeztek, vagyis, hogy a régi idők újabb temetkezési helye került felszínre. Ilyen előzmények után adott megbízást és némi anyagi segítséget a békéscsabai múzeum, a Vízművek, és a helyi Önkormányzat. Az ásások fizikai munkáiban részt vettek a Kocsorhegyi Életnevelő Tábor

fiataljai. Árkus Péter vezető tanár irányításával, akinek szakmája szintén régész, valamint azok a nevelő tanárok, akik a táborban folyó munkában részt vesznek. Két hét alatt - a sok eső ellenére - 4 sír teljesen feltárára került. Már is igazolva láthatjuk a feltételezést, miszerint egy temetkezési hely volt itt Tövisháton, mert a sírok egymástól azonos távolságra szabályos sorban követik egymást. A csontok teljes egészében megmaradtak. A szakemberek véleménye első látásra, hogy a leletek honfoglalás előtti korból népvándorlás-korabeliek, kb. 1500 évesek. Természetesen ezt majd vizsgálatok és elemzések fogják megerősíteni. Szinte bizonyos, hogy az egyik sírban egy idősebb nő nyugszik, mert mellette találtak egy díszített orsógombot, amit a nők használtak. A másik

dolat, hogy Endrődről nemcsak az élő lelkek, hanem a holtak is elvándorolnak, igaz az utóbbiak nem saját akaratukból, sőt még csak nem is kényszerből teszik ezt. Jó lenne ha az illetékesek (sajnos nem tudom pontosan hogy kik azok) elgondolkoznának azon, hogy ezt a területet, és biztosan van még több is, védetté kellene nyilvánítani, vagy valami más módon biztosítani, hogy ezek a felbecsülhetetlen értékek ne kerüljenek megsemmisítésre, hanem inkább feltárára. Tisztában vagyok azzal, hogy a jelen feladatai is nagyok, nyomasztóak, szinte semmire sincs elég pénz. de vannak dolgok, amik mellett nem lehet közömbösen elmenni, vagy ha ezt tesszük, helyrehozhatatlan hibát, bűnt követünk el, amit az utókor tőlünk jogosan kér majd számon.

három sírban nyugvó csontok azonosításra várnak. Az egyik sírban egy 150 cm magas a másikban egy közel 170 cm magas ember került eltemetésre. Ezekből a sírokból semmi más tárgy nem került felszínre, így ebből arra is lehet következtetni, hogy a temető szélén kezdődtek el a mostani ásások, és ide feltételezően a szegényebbek kerültek temetésre. A negyedik sír feltárásnál azonban már gyöngyöket és hajkarikákat is találtak, amelyek arra engednek következtetni, hogy egy fiatal lány csontjai kerültek ki. Mivel abban a korban zárt családi körben temetkeztek, feltételezhető, hogy a most feltárt négy sírban nyugvók egy családhoz tartoztak.

A helyszínen látva a sírokat, többünkben megfogalmazódott az az elképzelés, hogy milyen csodálatos dolog lenne, ha ezek a feltárt sírok itt maradhatnának a helyszínen, és egy szabadtéri múzeum keretében lehetne megmutatni azoknak, akiket érdekel. És sokan vannak ilyenek nemcsak a helyben lakók között! Sajnálattal adom közre a hírt, hogy mire ezt a cikket olvasni fogják, a csontok már rég elkerültek Endrődről, felszedték és bevitték őket a békéscsabai múzeumba. Szerettem volna én személy szerint elérni azt, hogy legalább addig maradjanak a helyszínen, amíg össze (1 hónap múlva) elkezdődik a tanítás az iskolákban, és legalább a mi tanulóink láthatták volna a maga valóságában a feltárt sírokat. Teljesen más élményt jelentett volna, mint majd valamikor, valahoi látni, ha egyáltalán kiállításra kerül. Sajnos nem ez az első lelet, ami előkerült Endrődről, és el is került onnan, és soha többé nem jelezték, hogy hol találták, ha egyáltalán kiállították. Önkéntelenül is felvetődött az a keserű gon-

dolat, hogy Endrődről nemcsak az élő lelkek, hanem a holtak is elvándorolnak, igaz az utóbbiak nem saját akaratukból, sőt még csak nem is kényszerből teszik ezt. Jó lenne ha az illetékesek (sajnos nem tudom pontosan hogy kik azok) elgondolkoznának azon, hogy ezt a területet, és biztosan van még több is, védetté kellene nyilvánítani, vagy valami más módon biztosítani, hogy ezek a felbecsülhetetlen értékek ne kerüljenek megsemmisítésre, hanem inkább feltárára. Tisztában vagyok azzal, hogy a jelen feladatai is nagyok, nyomasztóak, szinte semmire sincs elég pénz. de vannak dolgok, amik mellett nem lehet közömbösen elmenni, vagy ha ezt tesszük, helyrehozhatatlan hibát, bűnt követünk el, amit az utókor tőlünk jogosan kér majd számon.

A feltárást résztvevőkkel elbeszélgettem, akik, mint már korábban írtam, az Életnevelő tábor tagjai, valamint az éppen ügyeletes nevelőtanárnő Valuska Lajos. A tanár úr éppen kihozta a 4 éves kislányát, feleségét, akinek karján ült a néhány hónapos kisbabájuk is. Valuska tanár úr elmondta, hogy a táborban semmi extra feladat megoldását nem tűzték ki célul, nem erre vállalkoztak, hanem arra, hogy a gyerekekkel megismertessék a hétköznapi minden feladatát, szokásait, így ő inkább "pótapának" tartja magát, és ugyanígy gondolkodik rajta kívül még a többi nevelő tanár, Szarka Zsolt, Molnár Albert, és Fűrj József is. Ezeket a gyerekeket is szeretnék úgy elindítani az életbe, mint a többi, családban felnövőt, hogy ha úgy adódik, legyen nekik felnőtt korban is lehetőségük egy-egy probléma megbeszélésére kihez fordulniuk.

Megkérdeztük az ott dolgozó fiúkat, hogy hogy érik magukat Kocsorhegyen hiszen korábban a fővárosban éltek. Elmondták, hogy tanulnak és dolgoznak, és többen el tudják képzelni, hogy vidéken éljenek. Legnehezebben a nagy sarat szokták meg, ez korábban ismeretlen volt számukra, de ez is meg lehet szokni, mondták, és van sok minden más jó dolog, ami ezt ellensúlyozza. Békási Attila bórdiszmuves szakmát tanult a 617-es iskolában. Garai Gábor kereskedő szakmát szeretne tanulni, és Kratochwill Laci pedig a számítástechnikát szeretné megtanulni. A kubi munkáiban közöltük meg a következő fiatalembert, akiről kiderült, hogy ő nem a tábor lakója, hanem az ELTE szociális munkás szakán tanul, és eljött ide, hogy élőben lássa és tapasztalja a munkára nevelés módszereit. Elmondta Kovács Zoltán egyetemista, hogy igen sok jó dolgot tapasztalt a táborban, és nagyon jó és hasznos módszernek tartja a kis létszámú nevelő tábor.

A honfoglalás előtti korból származó sírfeltárásról kívántam tudósítani, s akaratlanul is mai korunk egyik legégetőbb, s legaktuálisabb napi gondjainhoz jutottam el. Életnevelés, szociális gondoskodás, beilleszkedés társadalmunkba, a szülőföldről való elvándorlás, a múlt emlékeinek kellő megbecsülése, ezek is a ma gondjai!

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Önnnek joga van tudni...

hogya a KDNP Országos Elnöksége nem járult hozzá a Barankovics Platform működéséhez. Ezért a Barankovics Platform Előkészítő Bizottsága beszüntette működését. Azonban a Platform iránti széles körű igény szükségessé tette, hogy a Platformot alapító demokrata néppárti képviselők, az őket támogató országgyűlési és önkormányzati képviselők véleménye alapján a valóban kereszténydemokrata elveket vallók egy táborba tömörüljenek, s így létre-

hozták a KERESZTÉNYDEMOKRATA SZÖVETSÉGET, amely:

* kimentí a magyar kereszténydemokráciát abból a lehetetlen helyzetből, amelybe most került,

* társadalmi háttérrel biztosít a valóban kereszténydemokrata elveket valló képviselőknek az önkormányzatban és a parlamentben,

* elősegíti a mai kormánykoalíciónak a következő választásokon való váltását,

* alapot teremt egy hatékony, kor-

szerű, az ezredforduló feladatait ellátni képes, a nemzeti sorskérdésekre (népességfogyás, egészségi állapot, erkölcsi romlás, szegénység, munkanélküliség) valóban megvalósítható válaszokat adó, egységes, mérsékelt uniópárt kialakulásához.

A KDNP Gyomaendrődi Szervezete egy emberként csatlakozott az ideiglenes vezetőség felhívásához. Meg vagyunk győződve arról, hogy tagságunk erősíti az országszerte kibontakozók és a kereszténydemokráciáért tenni akarók széles táborát.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

A MAGYAR DEMOKRATA NÉPPÁRT TÖRTÉNETE II.

Barankovics Istvánt tartották a haladó szellemű szociális katolikus közélet igazi képviselőjének. Az új párthoz csatlakozott Közi Horváth József, ő volt a parlament egyetlen tagja, aki 1944 elején felemelte tiltakozó szavát a német megszállás ellen. A rejtékhelyen tartózkodó Szekfű Gyula professzor is felhatalmazta Pálffy Józsefet, közölje, hogy bár továbbra sem kíván belépni semmiféle politikai pártba, de a keresztény szociális demokrácia eszméjével és célkitűzéseivel azonosítja magát. Az új keresztény pártnak nagyon nagy szüksége volt minél több nem jobboldali, a két világháború közötti időben nem kompromittált személyre. Így kerültek előtérbe Barankovics mellett Bálint Sándor néprajztudós, Eckhardt Sándor egyetemi tanár, Mihelics Vid jogakadémiai tanár és Rónay György író, költő. Ennek a gárdának politikailag legcsiszoltabb tagja Barankovics István volt. Politikai intelligencia, elméleti képzettség, közéleti tájékozottság terén senki sem versenyezhetett vele. Így szükségképpen alakultak a személyi viszonyok úgy, hogy heteken belül ő lett a kereszténydemokrata pártvezér. Részt vett a KDNP alakuló ülésén ifj. Pallavicini György örgróf, aki ekkor lakásán rejtgette Szakasits Árpádot, a magyar szociáldemokrácia egyik vezető egyéniségét, de végül is nem csatlakozott az új párthoz. Az alakuló ülés elfogadta eszmei programjaként a már említett "Magyar társadalompolitika" címen kidolgozott eszmét. Ebből a nagyobb terjedelmű anyagból készítették el a párt programjának rövidített változatát mintegy 32 oldalon, "Merre megyünk?" címmel, amely anyagot nagy példányszámban igen széles körben terjesztettek. A füzet utószavában figyelmeztettek arra, hogy a programban felvázolt igényes cél nem érhető el csak szervezéssel, és az önkormányzati testületek felállításával. A magyar társadalom gyökeres megújításához parancsolóan szükség van gyökeres erkölcsi megújulásra, erkölcsi forradalomra a társadalom teljes keresztmetszetében.

A háborúból való kiugrás balul sikerült kísérlete után nehéz idők következtek a katolikus mozgalmak vezetőire. A KDNP vezetői is illegalitásba kényszerültek. A nyilas Számonkérő Szék 1944 decem-

berében sok vezetőt letartóztatott, a Margit körüti fogházba hurcolták őket, és vádat emeltek ellenük hűtlenség címen. A rögtönítélő különbírótság elé kerültek volna, ha egy kitűnő jogász, és bátor férfi, Dr. Cseh Jenő egy jogi manőverrel nem változtat a helyzetükön.

A KDNP alapítói és vezetői kiszabadultak, és jövőbe vetett erős hittel, kezdték el 1945-ben azokat a munkákat, amelyek az új magyar Keresztény Demokrata Néppárt egyenjogú szereplését és kibontakoztatását biztosíthaták. A KALOT Központ akciót kezdett annak érdekében, hogy a helyi szervezetek vezetőit felkészítsék a háború utáni helyzetre. Ugrin József átszökött a fronton, hogy eljusson a szovjet hadsereg főparancsnoka Malinovszki hadiszállására, és tőle szerezze meg az engedélyt a KALOT háború utáni működéséhez. A KDNP szervezése, kibontakozása során kezdettől számíthatott a KALOT-ra. A KDNP végleges elismertetése körül huzavona alakult ki. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány tagjai bizonytalanok voltak, Rákosi már '45. februárjában támadta a Debrecenben működő Kereszténydemokrata Néppártot. A KDNP Intézőbizottsága 45. áprilisában úgy döntött, hogy folytatja szervező és ideológiai munkáját, de most már a "keresztény" jelzőt elhagyva nevéből, Demokrata Néppárt DNP néven. Alternatívákat dolgoztak ki arra az esetre, ha a párt nem kapná meg az engedélyt a választásokon való részvételre. Ebben az esetben más pártokhoz csatlakozva vesznek részt a közéletben. Ebből a szempontból a Független Kisgazdapárt és a Polgári Demokrata Párt jött számításba, bár ebben a kérdésben nem alakult ki teljes egyetértés. (!) A párt megszervezését sürgették jelentős egyházi és világi személyiségek, de a püspöki kar állásfoglalása késett.

Folytatjuk

Félbemaradt reformkor c. 1990-ben, Rómában kiadott, a Katolikus Szemlében megjelent tanulmányok gyűjteménye alapján összeállította:

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

SPORT

Úgy folytatják, ahogy tavasszal abbahagyták

Augusztus 10-én mutatkozott be az NB. III.-ban a Barátság. Sikeres volt. Mintegy 700 néző előtt a vártnál sikeresebb rajtot vettek. Öt góllal terhelték meg Tótkomlós hálóját. Igaz, a Sarkadon rendezett népnünpély nem ismétlődött meg, de boldogságban úszott a szurkolók sokasága. A szezonkezdetre visszatért Czifrák, és az új szerzemények még ütökesebbé tették a csapatot.

Szemet-lelket gyönyörködtető játékok láttunk. Igaz, félórát kellett várni Molnár gyönyörű fejes góljára. Viszont gyorsan, a negyvenedik percben ismételt. Aztán Janis fejese kötött ki az egyébként igen jól védő Olei hálójában. A hatvanadik percben Czifrák elegáns alakítása aratott nagy tapsot. Záróeseményként Janis pazar bombája a kapufa lövérről került a hálóba.

Most kivételesen hadd idézzem az ellenfél vezetőjének nyilatkozatát: "Tudtuk, hogy nehéz lesz ez a mérkőzés, de hogy ennyire?! Az vigasztalhat bennünket, hogy a csoport egyik favoritjától kaptunk ki." (Matasz Pál)

A győzelem Kovácsai: Halász (Nagy S) - Sárosi, Karácsony, Lipták, Pisont, Tóth, (Brakszatorisz) Molnár, Gubucz, Janis, Bócsik, (Varga) Czifrák. Edző: Zsíros György. A táblázat első sora tehát:

1. Barátság SE 1 1 - - 5:0 3
Az IFI is győzött. 1:0-ra Pintér góljával.

A kiváló és népszerű sportember, Pelyva Miklós irányítása mellett a fiatalok a 4. helyen zárták az előző évet. 34 mérkőzésen 20 győzelem, 7 döntetlen, 7 vereség, 69 lőtt és 33 kapott góllal 67 bajnoki pontot gyűjtöttek be. Gratulálunk! A csapat mérkőzésről mérkőzésre javult. Legbiztosabb része a védelem volt. Ezt bizonyítja az is, hogy volt egy 16 mérkőzéses széria, amikor veretlenek voltak. A sikeres csapat 5 játékosáról le kell mondani, mivel túlkorosak lettek. Nekik sajnos nincs meg a lehetőségük a rendszeres versenyzésre, s így féltő, hogy abbahagyják a focit. Kár értük!

A sikerek vívói: Hanyecz, Kónya, Pelyva, Iványi, Pintér, Kiss Katona, Tímár Cs., Szántai, Szaklos, Wágner, Imre I., Fekécs B., Farkas R., Bartolák J., Téglási Z., Palyusik Gábor. Reméljük, hogy ezek a nevek emlékezetessé válnak majd, hisz ők a jövő focistái!

Ismételten gratulálunk és további sikerek sorozatát kívánjuk a csapatnak, Kovács Lajos elnöknek és munkatársainak: Szakalos Ernőnek, Polányi Zoltánnak, Jakus Imrének, Dinya Zoltánnak és Gyuricza Jánosnak.

Nem mehetünk el azonban elismerő szavak és köszönet nélkül Pelyva Miklós és Gaál István mellett sem, akik mint sikeres játékosok, majd a fiatalok nevelői, és edzői pótolhatatlanná tették magukat! Köszönjük!

HAJRÁ BARÁTSÁGI!

Márton Gábor

A barátság SE 1997. őszi NB.III. mérkőzései:

08. 09. 17.00 Barátság SE - Tótkomlói TC
08. 16. 17.00 Kisújszállás - Barátság SE
08. 23. 17.00 Barátság SE - Mezöberényi FC
08. 31. 17.00 Hódmezővásárhelyi VFC - Barátság SE
09. 06. 16.30 Barátság SE - Kerekegyházi SE
09. 13. 16.30 Kunszentmártoni TE - Barátság SE
09. 20. 16.00 Barátság SE - Szegedi VSE
09. 28. 16.00 Dömsödi SE - Barátság SE
10. 04. 15.00 Barátság SE - Örkényi SE
10. 11. 15.00 Barátság SE - Szarvasi FC
10. 19. 14.30 Békési FC - Barátság SE
10. 25. 14.30 Barátság SE - Makói FC
11. 02. 13.00 Gyulai FC - Barátság SE
11. 08. 13.00 Barátság SE - Jamina-Patrick SE
11. 16. 13.00 Mélykúti SE - Barátság SE

Felhívás

A Vidovszky Béla Helytörténeti Gyűjtemény - Városi Képtár - felhívással fordul a tisztelt lakossághoz, mindazokhoz, akik szerették, tisztelték, ismerték Corini Margit művésznőt, hogy segítsék születése közelgő 100. évfordulójának méltó megünneplését, októberi emlékkiállításunk megrendezését.

Kérjük, akik rendelkeznek Corini alkotással, s szívesen kölcsönöznék azt októbertől december közepéig nyitva tartó kiállításra, esetleg a művésznőtől eredő személyes emlékek birtokában vannak, jelentkezzenek a Képtárban, Kossuth u. 11. sz. alatt, személyesen, vagy levélben.

Segítségüket előre is köszönjük

BULA TERÉZ Gyűjteménykezelő

A KÖZÖSSÉGI HÁZ SZEPTEMBERI PROGRAMJA

1-től 16-ig 8 tól 12 óráig: Tüdőszűrés a földszinti teremben. CSAK HÉTKÖZNAPOKON!

- 18 órától: KDNP gyűlés.
- 18 órától: Cukorbeteg klubja.
- 9-től 11 óráig: Szemvizsgálat. (Okulár Optika)
- 18 órától: Nyugdíjas klub vacsorája.
- 17 órakor: Kiállítás nyílik Kocsy Ákos amatőr festő alkotásaiból. A kiállítás megtekinthető okt. 3-ig hétköznapokon 8-tól 16 óráig.
- 8-tól 14 óráig: Szüreti bál a Gazdakör és a Községi Ház rendezésében. Asztalfoglalás a Községi Házban szept. 16-tól 25-ig. Belépő 150 Ft.

Szeptember hónapban az **Endrődi könyvtárban** megtekinthetők és megvásárolhatók **Macskássy Izolda grafikai és festményei** Szeretettel várjuk az érdeklődőket.

KÖZLEMÉNY

Augusztus 2-án megtartotta soron következő igazgatósági ülését a KÖRÖS TERMÁL HOTEL Részvénytársaság. Az Igazgatóság és Felügyelőbizottság tagjai meghallgatták és tudomásul vették az ügyvezető igazgató beszámolóját az első félév intézkedéseiről, a pénzügyi helyzetről. Beszámoló tartalmazta többek között azt is, hogy a Békéscsabai Magyar Kereskedelmi és Iparkamara és a Megyei Önkormányzat kezdeményezésére több projektet juttattunk el nyugati országokba. Majd Dr. Gellai Imre a részvénytársaság igazgatóságának elnöke ismertette a soron következő feladatokat. Mint mondotta hosszú az út, amelyet választottunk, de nem mondunk le eredeti célunkról, hogy a gyógyszálló megépüljön. Ismételten szó volt egy újabb tokeemelési lehetőségéről is. A részvénytársaság szívesen bekapcsolódna egy IDŐSEK HÁZA létesítésébe, az igények felmérésébe, a megvalósítási tanulmány elkészítésébe, ha ez ügyben a Polgármester úr, az Önkormányzat és a Szegedi Egyházmegyei Püspökség részéről a kellő támogatás létrejönne.

**Gyomán a volt szolgáltató ház helyén
MEGNYITOTTUK**

A piktor boltot

Címünk: Gyomaendrőd Fő út 204.

Telefon: 66-386-611.

Üzletünkben kaphatók:

- festékek, lakkok, ecsetek -
- szerszámok, csavarok, szegek
- ragasztók, zárok, vasalások
- és linóleumok

Padló burkoló lapok a munka után értékesítünk!

Nagy választékkal várjuk kedves vásárlóinkat!

In memoriam

„Eredj, ha tudsz, eredj, ha gondolod
Hogy odakinn a világban nem ácsol
Szívedből az élő, érző fából
Az emlékezés új kereszteteket.”

Reményik Sándor

ENDRÓDI SZABÓ ERNŐ

Endrőd 1948.
Budapest 1997.

Édesapja Endrőd népszerű sportolója és kiváló tanára. Édesanyja, Adélka, a kilenc gyermekes tanítónak Tímár Mihálynak hatodik szülötte. Minden gyermek diplomát szerzett. Az öt legfiatalabb közül három óvónő, kettő tanító. A Kalocsán működött Tanítók Árváinak Intézetében végezték tanulmányaikat. Adél oklevelet szerzett kiváló

eredménnyel. Rendkívüli szellemi képességgel, csodálatos emberi értékeket felmutató, szelíd, szolid természete a község legkedveltebb fiataljai közé sorolta. 1947 őszén kötött házasságot Szabó Ernő tanárral. Csodálatos hangulatú lakodalomban a feledhetetlen endrődi primás, Farkasinszki Imre muzsikált. "A hétországgra szóló" hangulatban mulattunk napkeltéig a szélmalom melletti hatalmas sátorban. A rendkívül népszerű házaspárt 1948. augusztus 23-án megrázó tragédia érte. Míg a férj vidéken tartózkodott, Adélkát szülési fájdalmakkal vette kezelésbe a szülész-nőgyógyász Dr. Ugrin Nándor. A szülés simán folyt le. A boldog anya magához ölelte szépen fejlett gyermekét, s megállapította: "Épp olyan gyönyörű vagy kincsem, mint édesapád." Szülés után azonban a vérzés nem állt el. A doktor úr és Klári húga társaságában Gyulára, a kórházba indultak. Talán ha a harmadnyi távolságra lévő Mezőtúrt választják, nem késtek volna el. Az aggasztó jelek miatt Békéscsabára változtatták a célt. A kórház kapujában még élt, mire azonban a műtőasztalra került bevégezte boldognak és ígéretesnek induló sorsát Adélka. Óriási tömeg kísérte a sírhoz a tragikus sorsú anyát, kinek síremlékén ma is olvasható: "Életet adtam életért! Élt 22 évet."

Ernőt, az anyátlanul maradt fiúcskát előbb a nagyszülők, majd az elhunyt anyja nénjei: Iza, Mici, és Luci nevelték odaadó szeretettel. Mindent megadtak neki, hogy ne érezze az anyátlanság súlyát. Gyulán nőtt fel. Ott végezte iskoláit. Érettségi után Debrecenbe került a tanítóképzőbe, ahol képesítést szerzett és néprajz szakon bővítette képességeit. Utána Szegeden a tanárképzőn szerezte második diplomáját. '76-'79 között művelődési házakban, könyvtárakban dolgozott. '88-'89-ben a STÁDIUM, majd a VILÁGSZÖVETSÉG, aztán a CIGÁNYFÚRÓ munkatársa lett. 1989-ben EÖTVÖS- '94-'95-ben a Soros Alapítvány ösztöndíjasa lett. Rádióműsorok készítésében, vizuális költészeti kiállításokban tevékenykedett. Önálló verseskötete 1976-ban jelent meg. 1985-ben a Madách-díjjal jutalmazták munkáját. Három gyermek apja. (Róbert, Kisanna, Bálint-Gergely). Halálára maga maradt. 48 évesen holtan találtak rá munkatársai otthonában. A Terézvárosi templom kriptájában (altemplomban) alussza örök álmát. VÁROSUNK külső munkatársa volt. Sajnos a félbetört élet nem engedte tehetségének teljes kibontakozását. Tehetséges költő, kritikus, esszéíró volt.

Legmegrázóbb versével őrizzük emlékét.

MÁRTON GÁBOR

I.
Anyám
mért szültél, kintlótál e világra,

Anyám
miért hagytad itt remegő fiadat,
korán, oly korán, hogy meg sem láthattalak?

Anyám,
Belőled épp kiszakadtam, s már hűtlenné váltál
hózzám,
Anyám.

Anyám,
Anyám,
ismeretlenül is hozzád köt minden fű,
gyökér, virág, mert általad létezhetem, mért hagytál el,
Anyám?

Hideg vagy.
Tested hideg föld,
hideg éj öleli,
érintenelek, -
hiába szólítalak, életre nem varázsolhatlak.

A szemed.
A szemed is csukva, Anyám.
Nem, nem sírok - de a szemed
álom - világlátó, szegényt szerető,

árvát ábrándó, mesélő - hitető szemed,
szemed miért lecsukva?
Anyám.

II.
Hát ennyit ért fiad,
ennyit a vér - kinban fogant,
ennyit a vér lúcsokban világra bukkant,
ennyit ért neked a fiad, Anyám?

Itthagytál.
Szólitlak
s nem válaszolsz.
Legalább elringatnál
szép szavaddal.
Legalább simogatnál
szép szemeddel.
Itthagytál, mert világra hoztál
s most eget haragvó fiad
védtelen e szűkös végtelen
határos határtalanságában,
mert nincs biztató szavad,
nincs indító erő,
Anyám.

III.
Legalább ismertelek volna.
Legalább láthattalak volna ravatalon,
így csak fohással varázsolhatom

képzelt lényed testem közelébe
képzelem: élsz, hogy ismerlek, Anyám...
és ilyenkor mesélek neked
nézd, milyen nagyra nőtt fiad,
mesélek, nem, nem sírok, mesélek
neked, Anyám.
A világ, lásd, forog tovább,
minden a maga útján,
rendíthetetlen folyásában
csak én itt
nélküled és nélkülem,
csak én itt
kiszakadva létedből, belehalva létembe,
csak én,
vastórvények között, Anyám,
egyszeri fiad,
kinek még azt sem adad,
hogy tisztességgel elsírosson.

És most ki a hibás,
melyikünk miért felelős,
Anyám?

Ó, Anyám, Anyám, Anyám.

Lásd, sosem mondhattam,
de most úgy,
mintha neked...
Minden második szavad neved.
Anyám.

SZEPTEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

szeptember 3 szerda:	Nagy Szent Gergely pápa és egyház tanító
szeptember 8. hétfő:	KISBOLDOGASSZONY
szeptember 12. péntek:	Szűz Mária szent neve
szeptember 13. szombat:	Aranyszájú Szent János püspök
szeptember 14. vasárnap	A SZENT KERESZT FELMAGASZTALÁSA
szeptember 15. hétfő:	Fájdalmas Szűzanya
szeptember 16. kedd:	Szent Kornél pápa és Szent Ciprián püspök, vértanúk
szeptember 24. szerda:	SZENT GELLÉRT PÜSPÖK
szeptember 27. szombat:	Páli Szent Vince áldozópap
szeptember 29. hétfő:	Szent Mihály, Gábor és Rafael főangyalok
szeptember 30. kedd	Szent Jeromos áldozópap és egyház-tanító

Katolikus krónika

Bauer
Csaba
prímiciája
Mind-
szenten,
június
8-án

Ismét van káplán Endrődön

Augusztus 1. óta új személlyel találkozhatunk egyházközségünkben és templomunkban. Az egyházmegyében történt körzetítés folytán a nem éppen közeli szomszédságban levő Körösladány, Dévaványa és Ecsegfalva lelkipásztori ellátását a megyés főpásztor a gyomaendrődi plébániára bízta. A megnövekedett terület és munka ellátása érdekében Bauer Csaba újmisést papot, mint káplánt helyezte a Szent Imre plébániára, hogy a plébános atya munka- és segítőtársa legyen. s így végezzék a rájuk bízott hívek szolgálatát Isten nagyobb dicsőségére.

- Mi, templombajárók hétről-hétre találkoztunk önnel, hallgattuk prédikációit. Nem tudjuk viszont, hogy valójában honnan is jött, mi volt az indíttatása, mikor érezte az elhivatottságot a papi pályára iránt. Beszélné magáról?

Valóban, csak amikor ideérkeztem augusztus 1-én, akkor mondtam magamról valami nagy neveset.

1963-ban születtem. anyám jugoszláviai magyar. apám sváb származású volt. Születésem után négy nappal elhagyták az országot, anyám ott "felejtett" a kórházban, s én természetesen maradtam, ha tetszett, ha nem. Nevelőotthonba kerültem. Három éves koromban az Isten gondviselése és egy özvegyasszony jósága folytán Mindszenten kezdődött az én történetem. Itt leltem igazán otthonra és családra. Nevelőszüleim egyszerű, de rendet szerető és nagyon szeretni tudó emberek voltak. Azt hiszem, ez egyike azoknak a dolgoknak, amelyek hozzájárultak, hogy - ha lassan is, de egyre-inkább - meghalljam az Isten hívószavát, és igent mondjak rá. Általános iskolámat Mindszenten végeztem. Utána Szentesen tanultam egy erősáramú technikumban, később - nem azonnal a középiskola után - műszaki főiskolára jelentkeztem, majd a diplomával energetikusként dolgoztam egy termelőszövetkezetben. Teltek az évek, és én egyre-inkább szerettem volna a magam ura lenni. Elköltöztem néhány házzal arrébb a családomtól. Igazából ekkor kezdődött az "élet". Másodállásban ki volt váltva a villanszerelő iparom, dolgoztam, üzleteltem, ami véget is ért, elkezdtem házat építeni. Akkor még nem adtam tudatosan teret az Istennek. Ő mégis dolgozott, észrevétlenül. Ember tervez. Isten végez - mondja a közmondás. Isten útjai pedig kifürkészhetetlenek, s legalább annyira az emberé is. Én korábban soha nem gondoltam arra, hogy pap legyek. Egyre-jobban éreztem, hogy szeret az Isten, hogy Ő a tenyerén hordoz, és nincs miért aggódnom. Ezt a szeretetet érezve döbbsenem rá, hogy meg sem vagyok keresztelve. Óriási vágy kezdett bennem élni, hogy keresztény legyek, olyan amilyet a Bibliából kiolvastam Jézus szavai és az első keresztény közösségek tanúságai alapján. Három évig tartott a vívódásom, mire kikötöttem a papságnál. Szeretném hangsúlyozni, ez nem az én érdemem. - egyszerűen nem tudtam már nemet mondani. Huszonöt évesen el kezdtem ministrálni, aztán hitoktató szerettem volna lenni, a gyerekeket mindig is nagyon kedveltem. Jelentkeztem a levelező teológiára, egy évvel később pedig egy augusztus eleji nyári estén - mint derült égből a villámcsapás - megszületett a nagy Igen. Valójában nem lehet ezt elmondani, mert hiszem, hogy felülről jött, valami természetfeletti történet, ez a kegyelem.

Azóta elvégeztem a teológiai tanulmányaimat, s a hat év készülődés után ez év június 7-én Gyulay Endre püspök Úr három társammal együtt pappá szentelt. Tanulmányaim vége felé, a hatodik évben, mint diakónus, Gyulán töltöttem fél évet, hogy a sok elmélet mellett a gyakorlati lelkipásztorkodásba is betekintsek. Gyula meghatározó állomás mind a magán, mind a papi életemben. Ebben a szimpatikus kis történelmi városban hasonlóképpen, mint most itt, több települést kellett ellátnunk. Sokat gazdagodtam e fél év alatt tudásban és lelkileg is. Ezekkel az élményekkel jöttem most ide. Gyomaendrődre.

- Hogyan érzi magát, mik az első benyomásai itt, az új állomáshe-lyén?

Öröm, bizakodás és remény van a szívemben. Ez most meghatározó a mindennapjaimban. Bárhova kerültem volna is, mindenképpen ajándékként kezeltem volna, de mivel ezt a területet nem ismerem - soha nem is jártam ezen a vidéken -, ezért még nagyobb ajándéknak érzem a jó Istentől, mert országunknak újabb részét ismerhetem meg itt tartózkodásom alatt. Hiszem, hogy az emberek nagyjából egyformák mindenfelé. Nem látok még tisztán, nagyon kevés a személyes kapcsolat, amire igazán építeni lehet. Tudom azonban, hogy a sokszor oly közönyösnek látszó hamu alatt mindig ott izzik az Isten utáni vágy szunnyadó parazsa. A jó Isten és egymás segítségével jó lenne ezt a paraszat felgerjeszteni, hogy lángra lobbanjon. Ahol pedig - akárcsak a legkisebb - lángocská pislákol, ott a környezetében fény és meleg kezd el áradni. Úgy gondolom, ha valamikor igen, akkor most igazán fényre és melegségre vágyik az emberiség. Jézus pedig elhozta ezt az oly annyira várt fényt és meleget. Rajtunk múlik, hogy oda ülünk-e a TŰZ köré, s hagyjuk, hogy átmelegítsen bennünket, és fénye megcsillanjon-e az arcunkon.

- Mint újmisést pap, aki most kezdi papi pályáját, mik az elképzelései, miket kíván megvalósítani?

Hogy mik a terveim, azt nehéz lenne így megválaszolni. Úgy érzem, a papság, a pappá-levés nem lehet végső cél, mert az mindig az Isten. Egy új állapotot jelent az, hogy pap lettem, és ebben az állapotban kell keresni az Isten akaratát. De az Isten mindig az "itt és most" világában gondolkodik. Legfőbb céloom az, hogy ember lehessen embertársaimmal szemben. Ha ezt meg tudom valósítani, akkor már talán keresztény is vagyok, és ha keresztény vagyok - olyan, amilyenek Jézus akar -, akkor megélhetem azt a papságot, mely minden keresztény ember hivatása és küldetése. Mint felszentelt pap, lelkipásztor azon szeretnék majd fáradozni, hogy az a közösség, ahol éppen tartózkodom, élővé váljon. Az emberek között kell élni, úgy, hogy egy legyek közöttük, nem pedig úgy, hogy én az egyik oldalon, ők pedig a másikon. Szeretném soha nem elfelejteni, hogy ki vagyok, és honnan jöttem. Ehhez kérem mindnyájuk imáját és szeretetét.

- Köszönöm a beszélgetést, kívánom, hogy így legyen, és hogy jól érezze magát közöttünk!

Hunya története III.

Az Endrődről kitelepült lakosság, és az elszakadási kísérletek főbb állomásai I.

Az Endrőd községhez tartozó külterületek közül Kondoros-tanyán volt a legnagyobb létszámú. Az anyaközség igen messze esett a pusztától (15-20 km), nem csoda hát, ha szerettek volna a tanyaiak önállóvá válni. Endrőd ezt minden lehetséges eszközzel igyekezett megakadályozni.

Ez természetes is volt, hiszen a Kondoros-tanyaiak voltak a legnagyobb adófizetői. Az első lépés az elszakadás felé a templom megépítése volt.

A templom

A templom megépítését és így tulajdonképpen a falu létrejöttét egy igen művelt, korát meghaladó gondolkodású embernek köszönhetjük. Ő az aki elhatározta, hogy ezen a földön egy templomot kell felépíteni és egy falut létrehozni. Ezt az embert Hunya Józsefnek hívták. (Emléktábláját a templom falán ünnepélyes keretek között leplezte le és szentelte fel a Szeged-Csanádi Egyházmegye püspöke, Gyulay Endre, a templom 100 éves fennállásának évfordulóján, július 29-én. Az ünnepségről lapunk augusztusi számában emlékeztünk meg. SZERK.)

1895 őszén Hunya József, egy igen alkalmas helyen, egy 1050 N. öles portát ajándékozott az egyháznak, arra a célra, hogy ott templomot építsenek. Ugyanakkor az endrődi plébános 1000 N. öles portát vásárolt a jövődől elkésznek.

A templom történetét lapunk ez évi februári számától kezdődően, Iványi László plébános úr, a Historia Domus feljegyzései alapján, folytatásokban írtta. Így csupán néhány gondolatot említek a templom történetéből. Amíg a harangok nem érkeztek meg, addig a meglévő, tehát 1888-ban épült iskola harangját hozták el. 1898-ban megérkezett a gródeni Rifesser-cégtől a Szent László szobor, amely oltár szobor lett. Hogy miért pont Szent László királyunk lett a település védőszentje? Nem nehéz válaszolni. Endrődön 1862-ben megalapították a Szent László Társulatot. Elképzelhető, hogy az itteni birtokosok közül jó néhányan tagjai voltak ennek a társulatnak. László napkor még ma is búcsúval emlékeznek meg a falu védőszentjéről.

1898 szeptemberében tanyai harangozói ház és katolikus kör építésére vettek fel 600-600 Ft-ot. A kötelezvényt a tanyai gazdák írták alá.

A helyi lelkészség keletkezése

A lakosság növekedésével nőtt a lelki szükségletek kielégítése iránti igény. Ez egyre jobban igénybe vette az anyaközség lelkészeit. A nagy távolság, és az esős időben járhatatlan utak időnként lehetetlenné tették a lelkészek kijövetelét. Ilyenkor a hívők önmaguk végezték az iskola termében ájtatosságukat.

A hívők adományaikkal igyekeztek minden szükséges felszerelést biztosítani az istentisztelethez.

1903-ban mozgalom indult egy önálló lelkészi állomás felállítására.

1904-ben az egyháztanács 12:6 arányban megszavazza a lelkészi állomás fenntartására az évi 400 korona hozzájárulást.

1908-ban tárgyalásokat folytatnak a Hunya József féle ház megvásárlására, lelkészlakásnak.

1912. július 1-től főhatósági engedéllyel Endrőd-Kondoros-tanyán helyi lelkészség állítottatott fel. Első lelképásztor Fejér Imre áldozópap.

1914. október 4-től új káplánt kap Kondorostanya Gyenes György zilahi segédlelkész személyében.

1917. május 17-én levetetik a templom két harangját és a hadsereg céljaira elszállítják. A legkisebb harangot, a lélekváltságot meghagyták.

1921 július 1-vel Szabó Frigyes endrődi segédlelkész nevezik ki Kondorostanyára Gyenes György helyett.

1931. július 1-én Tímár Gyula veszi át a lelkészi teendőket.

1939. november 28-tól Iványi György gyulai segédlelkész lesz Tímár Gyula utóda. Róla meg kell jegyezni, hogy jó barátja volt Apor Vilmos, aki mellett 11 évig káplánkodott. Az idők még emlékeznek rá, hogy Iványi György lelképásztorokodása idején a báró megfordult Kondorostanyán.

1942 szeptemberében helyet cserélt Betuker Ferenc mezőbikácsi plébánossal, akinek lelkészkedése idején mindent elsöprő erővel tört fel az anyaközségtől való elszakadás gondolata. A mozgalom élére Betuker állt, ő vezette a küldöttségeket, irányított, szervezett. Hogy ez akkor nem sikerülhetett, nem rajta és a híveken múlt, hanem az endrődi apátság ellenállásán. Először csak a kerület lelkésze, majd az apát úr tett látogatást, de a kedélyeket nem tudták lecsillapítani. Ekkor a kormányzó helynök úr Dr. Schiffer Béla személyesen hallgatta meg a hívek panaszát. Ígéretet tett, hogy a háború befejezése után megvizsgálják az ügyet, de addig "legyenek már nyugodtak". Az elszakadási mozgalom gyengítésére Betuker Ferencet máshová helyezték.

1943 szeptemberétől Tóth Imre az új lelkész. Az ő lelkészségének idejére tehető az anyaközségtől való végleges elszakadás.

Iskolák

Az iskolák történetének megismeréséhez is a Historia Domus nyújtotta a legnagyobb segítséget. És ennek is bő teret szentel Iványi László plébános úrnak, fentebb már említett sorozata, mégis talán nem lesz felesleges ennek a történetnek rövid ismertetése.

Az első iskolára, amely létezett a kondorosi tanyák között, sajnos már egyetlen idős ember sem emlékezett. 1888. szeptemberi keltezéssel olvasható a Historia Domusban a következő bejegyzés:

"A hitközség a Kondorosi tanyák között új szép iskolát építtetett. Szeptemberben felszentelték. Ez alkalommal oda az iskola elé egy díszes vas kereszt állított Gyuricza Imre, Alt Rozália és Vaszkó Anna Gyuricza Imre neje által.

Azt, hogy ez a legelső hivatalos iskola volt, sajnos nem sikerült kiderítenem. Az azonban bizonyos, hogy 1907-ben a régi iskolai épületet telkével együtt az iskolaszék határozata folytán özv. Geist Gyuláné kondorosi nagybirtokosnőnek 2000 koronáért eladták. Emellett a hivatalosan felszentelt iskola mellett azonban léteznie kellett egy zugiskolának is, mert erre vonatkozó feljegyzés található, szintén a Historia Domusban 1890-es évben.

"Az egyháztanács elhatározta egy új kerti iskolának építését. Ideiglenesen engedélyezte zugiskolák segélyezését az Öreg-szőlők közt, a Kondorosi-tanyákon és Kocsorhegyen."

Erről a zugiskoláról nincs több ismeretem, de elképzelhető, hogy arról az iskoláról van szó, amelyet 1888-ban építettek, de nem tudtak képesített tanítót alkalmazni 1894 szeptemberéig. Ekkor ugyanis a következő bejegyzést olvashatjuk:

"A Kondoros-tanyai iskolát, melyben addig képesítés nélküli tanító Gyuris András működött, rendszeresítette a hitközség, de állomása az 1868/38. tc. 47 §-a alapján egyelőre ambulánsnak mondatott ki. Hogy a hét hat napján felváltva a rendes tanteremben és egy másik béreit ház helyiségében is tanítani köteles a következő javadalom mellett: 325 fr. 50 kr. útiátalány 25 fr. az ismétlősök tanításáért."

Ugyanez év októberében kezdte meg tanítását Baán Károly gyakorló-tanító Balaton-Henyérol.

1896 novemberében a tanyai kettős iskolából Baán Károly Kutakeszire távozott. Helyére a Pest megyei Gombáról Dobossy István 45 éves nem képesített tanító jött. 400 fr. fizetést kapott és kötelezték tanképesítő megszerzésére.

1898 decemberében a Kondorosi-tanyákon (Község sor) felállítandó második iskola számára Hanyecz Andrásról egy rajtalévő házzal 500 N. öl földet vásárolt a hitközség 700 forintért.

1900. szeptember 9-én a Község-sori iskola tantermet ünnepélyesen felszentelték.

1902-ben Vörös Ferenc lett kinevezve tanítónak. Több adat nem szerepel róla, de valószínű, hogy még 1896-ban eltávozott Baán Károly helyére nevezték ki a hunyai Historia Domusban a következő információ olvasható:

"1907. augusztus hó 3-án Dobossy István tanítónak választatik."

Valószínűleg ekkor sikerült megszereznie a tanképesítőt. Ugyanebben az évben, az 1897-ben vásárolt iskolatelen, a templom mellett, felépítik a harmadik iskolát. Az új iskola mellékhelyiségekkel és deszkával bekerített udvarral épült. Az építőmester Beirischhröt József gyomai vállalkozó volt. Az egész épület 8080 koronába került. Az iskolát október 20-án szentelték fel. Az adatok hiányosak a tanítók érkezését, távozását illetően, de például feljegyezték, hogy 1908. szeptember 21-én Ludecher György Kondoros-tanyai tanító eltávozott, de nem tudni, hogy mikor érkezett és a Község-sori, vagy a templom melletti iskolában tanított. Helyére Punyic József okleveles tanítót választják meg egyhangúan. 1913 november 15-én azonban ő is lemond tanítói állásáról, és Tápéra távozik.

Kedves olvasóim!

Történetünket következő számunkban folytatom, az egészségügy, Posta, Kutak, Hétivásár fejezetek következnek. Kérem, olvassák figyelemmel a múltat feltárni kívánó jegyzeteimet. Hiszem, hogy múltunk feltárása, megismerése hozzásegít bennünket hazánk, házunk, otthonunk szeretetéhez.

TÍMÁR BÉLÁNÉ

Rendkívüli belvízhelyzet

Nem gondolhattott nyári pihenőre a hunyai képviselő-testület. Két alkalommal is üléseztek július-augusztus hónapban.

Július 14-iki testületi ülésen határozatot hoztak, hogy pályáznak a Megyei Területfejlesztési Tanácshoz az 1997. évi területi kiegyenlítést szolgáló keret terhére, a Kossuth utcai szilárd burkolatú út elkészítésével.

Augusztus 7-én újból soron kívüli ülésre kellett összehívni a képviselőket, a kialakult rendkívüli belvízhelyzettel kapcsolatban. A tavaly őszi óta tartó, szinte folyamatos esőzések következtében ugyanis olyan mértékben felgyülemlett a község területén a belvíz, hogy a Polgármester Asszony II. fokú belvízvédelmi készütség elrendelésére kényszerült. Ez azt jelenti, hogy a település 3-4 pontján kialakult kritikus helyről folyamatosan szivattyúzni kell a vizet, mert az melléképületeket, sőt már lakóépületeket is veszélyeztet. Három - szerencsére lakatlan - vályogfalú épület azonnali lebontását kellett elrendelni.

A testületi ülésen a képviselők arról döntöttek, hogy pótlólagosan egy újabb pályázatot nyújtanak be a Területfejlesztési Tanácshoz belterületi belvízvezető-csatorna elkészítésére. Hiszen a folyamatos szivattyúzás csak időlegesen kezeli a problémát és az Önkormányzat anyagilag sem tudja a költségeket a végtelenségig finanszírozni. Az eddigi költségek mintegy 1 millió forintba rúgnak, nem számítva a lakosok egyéni kárát. Már pedig úgy tűnik, hogy kormányzati segítségre nem számíthatunk. A benyújtott "Vis maior"-os pályázatunkra eddig választ sem kaptunk, de mivel a belvíz nem minősül elemi kárnak, sok remény a támogatás elnyerésére nincsen.

Az Önkormányzat megpróbál minden lehető fórumot megkeresni, ahonnan segítségre számíthat, de mindeközben ígéreteken kívül, csak a Polgárvédelmi Parancsnokságtól (megyei, körzeti) és a Szarvasi Hivatásos Tűzoltó Parancsnokságtól - akik gyakorlatozás címén szivattyúztak - kaptunk segítséget. Minden esetre a munkálatokat mielőbb meg kell kezdeni, hisz a lakosság segítséget - joggal innen várja, a víz pedig nincs tekintettel a határidőkre.

A képviselő-testület a soron következő ülésén előreláthatólag augusztus végén, vagy szeptember elején tartja.

SÓCZÓNÉ FARKASINSZKI ILDIKÓ

HUNYAI KRÓNIKA

Európa-napra készülünk

Még csak a szüniidő felénél tartottunk, de iskolánk két diákja, - Cserenyecz Anita és Timár Judit (képünkön az első sor jobb szélén láthatók) szorgalmasan tanultak. Német szavakat ismétlgettek, igeragozást gyakoroltak, segítséget kérve német tanárnőjüktől, Farkas Margittól. Az Európai Uniótörténetét olvasták, Hunya múltjáról és jelenéről tájékozódtak. Táborba készültek, de nem holmi könnyed nyári pihenésről volt szó.

Komoly feladat várt a két diáklányra.

Szarvas város önkormányzatának jóvoltából ingyenes, egyhetes Európa - Napra felkészítő tréningen vettek részt július 27-től augusztus 1-ig.

Ugyanis, október 3-án Szarvas térségében - így Hunyán is - Európa-napot tartanak, amelyeknek célja a figyelem-felkeltés, a bemutatkozás.

Erre készültek tehát a mi kis diákjaink ezen a néhány napon, mert szeretnék, ha kis falunk jó benyomást keltene ezen a bemutatkozáson. Hiszen ők fogják kísérni azt a külföldi delegációt október 3-án, amely Hunyára látogat. Ezért van szükség tehát a komoly felkészülésre.

Nemcsak az Európai Unióról kaptak információkat, hanem a protokoll szabályait is meg kellett tanulniuk. Sokat gyarapodott nyelvtudásuk, hiszen minden nap volt nyelvvóra. A tanulás mellett azonban jutott játékra, szórakozásra is. Látogatást tettek a Nemzeti Park Igazgatóságánál, sétáltak az Arborétumban, hajózátkat, kenutakat a Körösön. A tábor ellátogatott Cserkeszőlőbe, Mezőtúrba, Hunyára is. Estéknél felszabadultan énekeltek a táborház mellett és ismerkedtek, barátkoztak. Az utolsó napon számot kellett adni a gyermekeknek a tanult ismeretekből, melynek sikerét a jól megérdemelt oklevél bizonyítja.

Büszkék lehetünk gyermekeinkre, hiszen a tábor egyik nevelője így nyilatkozott róluk: "Olyan szeretettel beszélnek a falujukról, mintha ez lenne a világ közepe."

Köszönet Szarvas város polgármesterének,

Demeter Lászlónak, és a táborvezetőknek, Závogyán Juditnak és Petneházi Andreának a kitünő szervezésért, és a szeretetteljes gondoskodásért.

A mi feladatunk most már csak az, hogy színvonalasan felkészüljünk a vendégek fogadására.

C.S.E.

Egy délután az endrődi Tájházban

Egy napsütéses délutánon egy hunyai kis csoport úgy gondolta, hogy felkeresi az endrődi Tájházat. Utunkra elkísért két nevelőnk: Szilágyi Andrásné és Sóczó Géza.

A ház a sok javítási munkálat ellenére is megőrizte eredeti arcúját. A Tájházat Vaszkó Irénke néni útbaigazításával ismerhettük meg. Elsőként a szövőműhelyt tekintettük meg, ahol fiatal lányok a hagyományos szövészekén próbálták saját ötlet-mintáikat vászonra vinni. Másodjára egy parasztházba kaptunk betekintést, ahol a szobában külön helye volt a férfiaknak, asszonyoknak, kisgyermeknek és a fiataloknak. A kamrában tartották a fűszereket, befőtteket, lekvárt, ami a család ellátásához szükséges volt. A műhelyben a férfiak munkaeszközei voltak. Láttuk a Tájházban a gólyákat, melyek minden évben hazajárnak.

A Közösségi Házban a nemezkesztés fortélyait ismerhettük meg Szonda István tanár úr segítségével. Itt különböző használati tárgyakat, kesztyűket, tarisznyákat falusi asztalterítőket készítették az ide látogatott egyetemi, főiskolai hallgatók. A Művelődési házban helyet kapott még egy tűzzománc készítő műhely is, amelyben Koszecz Sándor elevenítette fel a régi ötvös-zománc technikát, melyekkel különböző ékszereket készíthettek.

Örültünk, hogy eljuthattunk Endrődre, ahol sok érdekes tapasztalatot gyűjthettünk ősünk életéről.

SZILÁGYI MELINDA

A történelem lehelete és az egykor élők szelleme sugárzik a képekről

Új Vidovszky kiállítás a Képtárban

Július 10-én délután új kiállítást nyitottunk "Vidovszky képek a Nemzeti Galériából" címmel. A Galéria tulajdonában lévő 20 képből ezúttal nyolcat mutattunk be. A képek zöme szobabelső, de két tájkép és egy csendélet is látható. A kiállítást a békéscsabai múzeum Gyóni Géza portréja és saját gyűjteményünk legszebb darabjai teszik teljessé.

A rendezés, - a kiállítást látogatók előtt már közismert, s mondhatni, közszeretettnek örvendő - Banner Zoltán művészettörténész ízlését dicséri. A megnyitó előadást is Ő tartotta szokásos, magával ragadó stílusában. Hangsúlyozta a Képtárat létrehozó összefogást, az azt azóta is látogató, támogató igényes közösség polgárosodást előrevívó szerepét, a kisvárosok felemelkedési lehetőségét a művészet, a kultúra és az idegenforgalom területén.

Méltatta a művész életútját a gyomai gyermekkortól, a békéscsabai gimnáziumi éveken át a főiskolai, művészi tanulmányokon át a hírnévig, amikor is Európa egyik legjobb interieur, (vagyis: szobabelső) festőjének tartotta a korabeli kritika. A régi kastélyok ódon szobáit úgy tudta megfesteni, hogy a történelem lehelete és az egykor ott élők szelleme, sajátos kultúrája, ízlése sugárzik a képekről anélkül, hogy maga az ember megjelenne. Azonban nemcsak a szobabelsők, de a "Nádas" és a "Pityó Szolnokon" című képek is magukkal ragadnak. Míg az előbbieket a Mester szerkesztési, térformáló képességét, ezek szabadon szárnyaló fantáziáját, érzékletes színeit dicsérik. A táj a főszereplő, a Szolnok környéki szép, végtelen alföldi táj vízpartjaival, holtágaival, tocsogóival, ahol az ember csak jelzésszerűen, statisztaként van jelen a háttérben, s piros tetős tanyája is beleolvad a természet színeibe.

Nem véletlenül volt oly hűsége tagja Vidovszky a szolnoki művésztelepnek és szerelmese az alföldi tájnak.

A Nemzeti Galériából kölcsönzött képek reprezentálta életút bemutatása után visszakanyarodva a kezdetekhez, az előadó a közönség figyelmébe ajánlotta Gyóni Géza portréját, amely a Mester első olajképe volt. Közvetlenül az érettségi után kérte meg iskolatársát és barátját, hogy üljön neki modellt. A két barátot az élet, majd a háború messzire sodorta egymástól. A Galiciában elpusztult költő megrázó sorai Vidovszky "Doberdói csatakép"-e előtt mai kegyetlen világunkban is aktuálisak, s Banner úr

előadásában igazi, felkavaró élményt jelentettek:

"Csak egy éjszakára küldjétek el őket:

Hosszú, csahos nyelvvel hazaszeretőket.

Csak egy éjszakára.

Vakító csillagnak, mikor támad fénye,

Lássák meg arcukat a San-folyó tükrébe²,

Amikor magyar vért gőzölögve hömpölyget,

Hogy sírva sikoltsák: Istenem, ne többet!"

Július dacára szép számmal gyűltek össze, s hallgatták a megnyitó előadást. A Vidovszky család részéről, a család doyenje, a ma élő legidősebb tagja, Vidovszky Ferenc, a művész unokaöccse köszönte meg a Képtárnak a kiállítás megrendezését, de képviselve volt a legifjabb nemzedék is, három tizenéves Vidovszky utód személyében, akik örömmel fedezték fel az üknagymama portréját, aki kötése fölött bölcs derűvel tekint a nézőre és a kései unokákra.

Mint bizonyára tudják, a Vidovszky Béla Helytörténeti Gyűjtemény nevet viseli hivatalosan a Városi Képtár. Névadónk előtt eddig állandó kiállítással tisztelegtünk, ahol tizenhat olajképet és Pátzay Pálnak a Mestert ábrázoló terrakotta mellszobrát láthatta a közönség. A Nemzeti Galériában őrzött képekből, azért csak nyolcat tudunk bemutatni, mert a többi részben tartós letétben van - többek között a Miniszterelnöki Hivatalban, a szolnoki Damjanich múzeumban, - részben pedig restaurálásra szorul.

A KIÁLLÍTÁS SZEPTEMBER 30-IG LÁTOGATHATÓ, AZUTÁN A KÉPEK VISSZAKERÜLNEK A NEMZETI GALÉRIÁBA. ADDIG SZERETETTEL VÁRUNK MINDEN ÉRDEKLŐDŐT!

BULA TERÉZ
gyűjteménykezelő

Július 27-én. - amikor augusztusi számunk megjelent már. - Lona meghívására ellátogatunk, Budapesten, immár ötödször, megrendezett kiállítására.

A gyomai születésű Diószegi Bíró Ilonát már nem kell olvasóinknak bemutatni, hiszen így alkalomból, májusi számunkban, szóltunk róla és kiállításáról.

A Gellért Szálló impozáns Teaszalonja zsűfőlégi megteelt érdeklődőkkel. Délután öt óra: Bajcsy Imre a Gellért Hotel igazgatóságának tagja nyitotta meg a kiállítást, üdvözölve a megjelenteket, és azt a szép alkalmat mely újra lehetőséget teremthetett a művész legújabb műveinek bemutatására.

Majd rövid műsor következett, melyben ismét találkozhattunk Boór Andrással, a költővel és verseivel, de eljött Hegedűs Valér zongoraművész. Barna István magánénekes, Kalmus Péter zeneszerző és gitarművész, Békés Attila mandolinművész. Mindezt keretbe foglalta és a műsort vezette Várady Klári rádióbemondó.

A fél-felcsattanó, s sokszor szünni nem akaró taps jelezte, hogy felforrósodott a levegő itt a szalonban, ebben a nyáresti hangulatban, mintegy koszorúba fonva a falakon függő képeket. És meg kell emlékezni Károly Éva festőművészlől, a jó barától, aki értő kezekkel, és szeretettel rendezte e kiállítást.

Majd a művészlől és képeinek méltatásáról beszélt Dr. Dömötör János művészettörténész. Előadásában kifejtette, hogy ami a század művészetére általában, az a festészetre is érvényes, hogy a húszadik század más művészi eszközöket és más művészi megjelenítést kíván. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy a valóságot világtól elszakadva mutassa be. Válaszút előtt áll a művész: Absztrakció, vagy képi hűség? Lona ez utóbbit választotta. Táblaképeket alkot, mely bár a polgárosodás korában született, de mondanivalójával hat ma is. Képeiben a realitás és a misztikum forrázódik egybe. Mint mondani szoktuk az érzelmek "időtlenek". Festményeiben az emberi megközelítés módján az általános emberire törekszik; bemutatja a "szerepjátszó embert". Idézhetnénk a shakespeare-i gondolatot: "Színház az egész világ, s színész benne minden férfi és nő." Ami még egyéni művészetében az, az ember és természet kapcsolatának (ember és virág) ábrázolása. A természetet mintázza, de érezzük benne annak titokzatosságát.

Dr. Dömötör János előadását befejezván a látogatók figyelmébe ajánlotta a képeket s mint mondotta Lona művei esztétikai élményt nyújtanak.

A megjelentek hosszú sorban álltak, hogy egy kézszorítás, egy üdvözlés erejéig köszöntsék a művésznőt, akinek mindenkihez volt egy kedves szava, mosolya, és aki boldogan tartotta karjában a sok - sok virágot, amit kapott.

Valóban! A látottakat nehéz visszaidézni egy ilyen rövid újsághír keretében. Nagy gondja ez a tudósítónak, aki szeretné a művészi élményt olvasóival megosztani. Segítségül veszem ismét Boór Andrászt a költőt, az író, ki ugyancsak művészi eszközökkel, de az olvasó számára jobban megközelíthető módon, a verssel, idézi fel Lona egy-egy képének hangulatát.

Mint távolba merengő, gyönyörű álom

BÚCSÚ A NYÁRTÓLI

(Diószegi Bíró (I)Lona festménye)

Aranyló hajában még lobog az élet,
de arca tükrén a szomorú nyár:
És hiába ölelik körül a fények,
hervadó mosolya magába zár.
Mint távolba merengő, gyönyörű álom,
búvól a szempár, mely lelkemig ér:
Viharzó szerelme hamu a parázson,
az elmúlások örök tengerén.
Miért hal ki minden, vágyunk szögletéből,
ha tovatűnt a könnyű ifjúság?
Mert nem látom már e nőnek hű szeméből,
hogy hívna még, s lobogna őszi láng.
Aján a csókok letűnt reménye izzik,
és néma most a vádló közzelem;
Búcsúzva bár, de szívében újra bízik,
hogy éled majd a lángzó szerelem.
1997. június 10.

NYÁRVÉG

Vadrózsa hajt; néma virág-dal.
Emlékeim közt barangolok.
Továbbmentél az ifjúsággal.
Holnapra talán megroppanok.

KIÁLTÓ

Vigyázz nagyon
hogy ember maradj
Holnapba törve
a mából

És túl ne lobbanj
holnapután
A tegnapi
lángolástól.

Boór András versei

A nagyszerű kiállítás augusztus 8-ig volt látható. Reméljük, hogy olvasóink számára egyre többször adhatunk majd hírt Lona művészetének újabb és újabb állomásairól, mert képei és művésze messze röpit a Körös-part üzenetét s benne városunk Gyomaendrőd hírét is.

Fotók: Császár Claudia

Diószegi Bíró Ilona alkotásai

GAZDASZÖVETKEZETEK GYOMÁN 1945 ELŐTT

Hatvan esztendeje el- múlt annak, hogy Papp Zsigmond gyomai gadaember (sokoldalú egyéniségének ez a meghatározás csak az egyik lehetősége) 1936 nyár elején néhány gazdatársával megalakította a HOMBÁR Gyoma és Vidéke Mezőgazdáinak Tárház, Termelő, és Értékesítő Szövetkezetét. Idén, július 31-én volt hatvan esztendeje, hogy ez a szövetkezet első és eredményes üzletét zárta. A gyomai gazdák önálló értékesítő szövetkezete egyben a FUTURA országos szövetkezet bizományosaként működött.

A FUTURA szakmai irányítást, forgóeszközt, felvásárlási előlegeket nyújtott a HOMBÁR részére. Papp Zsigmond szervezésében, gazdatársai aktív támogatásával ekkor már eredményesen működött Gyomán a HANGYA Szövetkezet, az Állatbiztosító Szövetkezet, Méhészeti Szövetkezet, és az újjászervezett Hitelszövetkezet.

Endrőd és Gyoma élénk szövetkezeti mozgalmaival tekintélyes terjedelemben foglalkozott Fėja Géza is VIHARSAROK c. munkájában (Budapest - új kiadás 1980. 158. pp.) Ezek a szövetkezetek nem álszövetkezetek voltak, tehát nem egy politikai csoportosulásnak felülről jövő parancsára, annak hasznára, vagy ami még ennél is rosszabb, emberi ter-

mészetellenes filozófia gyakorlatban igazolására jöttek létre, hanem az érdekeltek önként, jól felfogott érdekekben alapították maguk a gazdák.

A HOMBÁR szövetkezet megvásárolta a gyomai vasútállomás melletti magtárt (granáriumot, mely át és agyonalakított formában ma is látható). A 300 vagonos befogadóképességű, emberi erőre berendezett magtárt Papp Zsigmond tervei szerint korszerűsítették, pl. beépítettek egy 100 q termény/óra teljesítményű felvonót. Messzi környéken a HOMBÁR bonyolította le a legnagyobb forgalmat, évi 1000-1200 vagon tételben. A gabonaforgalmazás mellett rátértek a gyümölcs és kertészeti cikkek értékesítésére. A finneknél e nyáron is (1936) 70 fillér volt a salátának való paradicsom. Abból indultak ki, hogy termoszkocsiban is érdemes szállítani, így is 20-30 fillér jut kilónként a gazdáknak. Érettségizett, nyelveket tudó fiatalembereket alkalmaz a szövetkezet, s minden módot megad nekik, hogy gabonakereskedőkké nőjenek. "S tévhit az, hogy a magyar népnek nincsen érzéke a szövetkezet iránt, valóban csupán a burjánzó álszövetkezeteinket utálja." A HOMBÁR szövetkezetnek 10.000 pengő alaptőkére volt szüksége, 22 gazdát hívtak össze, kik együttükben 18.000 pengőt jegyeztek, s kijelentették, hogy szükség

esetén a kétszeresét is jegyzik.

A HOMBÁR első évi rendes közgyűlése 1937. július 31-én volt. Az ekkor Papp Zsigmond elnök-igazgató által elmondott beszédből idézzük a következőket:

"Isten kegyelméből lezártuk az első üzletévünket. A mérleg szerint, forgalmunkban átment 537 vagon termény értékesítésével 806.822 pengős pénzforgalmat értünk el, ebből 2069 pengő 41 fillér tiszta nyeresége maradt a szövetkezetünknek (ne felejtjük a beruházásokat!). A tavaszi tenyészállat kiállításra két fiatal gazdát küldtünk Budapestre, akiknek útiköltségét és a kiállítás belépődíját megfizettük. Januártól május hó végéig közel 20.000 db. egynapos csibét hozattunk és ezek nagyobb részét ketrecekben nevelték fel az ebben a mozgalomban résztvevők. Sok utánjárás kellett hozzá, hogy amíg ezt a nagytömegű és eddig szinte ismeretlen árucikkeket - a márciusi és áprilisi rántanivaló csirkét - értékesíteni tudtuk. A ketreces csirkék felnevelésében elért eredmény, valamint az értékesítésnél elért ár arra serkentett bennünket, hogy a télen folytassuk ezt a megkezdett munkát, amely méreteihez képest már most is egyedülálló volt az országban. Most van folyamatban a Bánkúti búza mozgalmunk. A Gyoma-Telek uradalom második utántermés Bánkúti 1201-es

őszi búzáját terjesztjük. Elősegítjük a jobb minőségű búza termesztését, és jövőre be akarjuk vezetni ennek a búzának a külön értékesítését, hogy majd mi is magasabb árakat fizethessünk a gazdáknak. Ha szövetkezetünk tagjai és termelőink a jövőben is olyan bizalommal támogatnak bennünket, mint az elmúlt esztendőben, hisszük, hogy községünknek, és hazánk-nak hasznos szolgáltatokat teszünk."

1939-ben már 938,5 vagon terményt forgalmaztak 1.879.128 pengő értékben. 1938 őszén a Bánkúti búza vetőmagakcióban 900 q minősített vetőmagot adtak ki. Új tevékenységként jelent meg a lucernatermesztést serkentő gazdatársulás. Lucernatermesztésre alkalmas területtel rendelkező gazdákat arankamentes lucerna vetőmaggal láttuk el, hogy ennek a rendkívül hasznos takarmánynövénynek termesztését minél nagyobb területen tegyék lehetővé. Néhány alkalommal sikerült megszervezni Törökországba adott gabona vízi úton való szállítását.

Emlékező soraink végén álljon itt néhány név azok közül, akik "önzetlenül" - azaz fizetség nélkül (bár vettek volna fel járulékokat) irányították a szövetkezetet s tetemes részjegy jegyzésükkel annak létrejöttét biztosították: Papp Zsigmond elnök-igazgató, Arany Lajos, Kovács G. Lajos, G. Nagy László, Oláh Lajos, Bay József ref. lelkész, Kocsis Gábor, Seprenyi Lajos, Kató Lajos.

CS. SZABÓ ISTVÁN

ÓTÖRÖK KÖEMBEREK

címmel belső ázsiai népek szobrászművészetét mutatja be képekben az endrődi születésű KUNROVÁCS LÁSZLÓ fotóművész.

Kr. után IV.-IX. századi ember nagyságú szobrok képei Budapesten a NÉPRAJZI MÚZEUM (V. Rössuth Lajos u. 12.) II. emeletén szeptember 27-ig megtekinthetők.

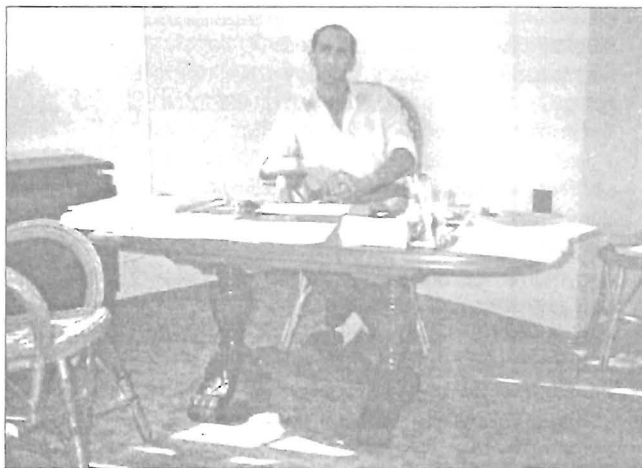
BAR-KA-FA FAFARAGÓ ÉS FASZOBRÁSZ VÁLLALKOZÁS

Első olvasásra, vagy hallásra sokan nem gondolják, hogy e dallamosan hangzó szó egy endrődi új vállalkozást is jelent. Örömmel adjuk hírül olvasóinknak, hogy ennek az új vállalkozásnak a cégtábláját a város endrődi részen lengeti a szél, pontosabban a Szarvasról bevezető úton. Blaha Lujza út 12/1 sz. alatt. Lehet, hogy mégsem akarja minden jól menő vállalkozó elhagyni ezt a hátrányos helyzetű, - legalábbis infrastruktúra szempontjából sajnos az - városrészt? Barta László a Bar-Ka-Fa vállalkozás egyik tulajdonosa megnyugtatóan bennünket. Ő személy szerint nagyon jól érzi magát az endrődi részen, itt van itthon. Szívesen tettünk eleget meghívásának, és ellátogattunk a cég mintatermébe, ahol is valóban csodát láttunk. A faragott fa szépsége, illata maradandó élményt nyújtott. Őszintén állítjuk, hogy olyan szép faragott faalkotásokban volt módunk gyönyörködni, ami eddig ezen a vidéken - legalább is nekünk - nem adatott meg. Láttunk bejárati tölgyfa ajtót harci jelenettel, gyertyatartót, gyümölcstartót, ágyat, szekrényt, amelyek szépségét, érdekességét ezek a fényképek is csak részben tudják visszaadni. Megkérdeztük Barta Lászlót, akit olvasóink közül sokan ismerhetnek, hiszen, mint szoba festő-mázoló vállalkozó, már több éve dolgozik városunkban is, hogy honnan jött az ötlet és bátorság ehhez az új vállalkozáshoz? Szívesen vállalta be, hogy régi vágya, álma, hogy valami olyan dologban működ-hessen közre, ami maradandót alkot, amivel bátran büszkélkedhet szűk régióján túl, akár ország - világ előtt. Sokat beszélnek a falusi turizmusról, de ez nem elég, hanem tenni is kell érte! Sokat gondolkodott azon, hogy mivel lehet messzi tájak embereit ide csalogatni, ebbe a sokszor oly sáros utcájú, hagyományait jórészt elfelejtő, alföldi, kis városba? Úgy

gondolja, hogy ha elképzeléseik valóra válnak, akkor a Bar-ka-fa műhelyében olyan dolgok születnek, amiért érdemes lesz messziről is ide jönni. Szerencsére olyan tehetséges emberek dolgoznak a vállalkozásban, akik mindent tudnak, amit fából ki lehet hozni. Jól eső érzéssel láttuk, hogy a tehetség, a bátorság, az akarat, a tetrekészség, itt most együtt van, és ez indította el ezt az új vállalkozást. Szívesen vár a bemutató terembe

minden érdeklődőt, ahol a mintadarabok megtekintésén túl az üzleti megbeszélésre is mód van, sőt színes, szép prospektusokhoz is hozzájuthat az érdeklődő. Egyelőre, előzetes időegyeztetésre van szükség, ami a 06-60-481-041-es telefonon, vagy a 06 -66-386-896-os faxon lehetséges.

A szerkesztőség a legnagyobb elismerés mellett gratulál, és komoly üzleti sikert kíván ehhez az új, szívet, lelket gyönyörködtető vállalkozáshoz. Úgy gondoljuk, hogy az itt lakók számára örömmel túl nagyon fontos, hogy minél több sikeres vállalkozás színhelye legyen városunk.

Császárné Gyuricza Éva

Alighogy lerázta vállairól harmat köntösét a hajnal, és alig köszöntötte a világra csipkés felhőkalapját a nap, Jóska máris kiugrott az ágyból. Belépett nagypapa papucsába, és úgy ahogy volt, pizsamában, átfutott Andrisékhoz.

- Hát, te hol jársz ilyen korán? - nézett rá meglepetten Andris-nagymama. A gyerekek így különböztették meg egymás nagymamáját: Andris-nagymama, Jóska-nagymama, aszerint, hogy kinek, ki a tulajdon nagymamája.

- Andrishez jöttem! - ragyogtak vidáman szemei, no meg a szeplői.

- Andris még alszik. Hiszen alig jött fel a nap. Neked is aludnod kellene még! Vagy talán megint valamelyik mesébe igyekszel?

- Nem érek rá! - jelentette ki komolyan Jóska - mert az este kis cicáink születtek!

Erre a szenzációs hírre az Andris szeméről is tovaröppent az álom. Kidugta fejét az ablakon, és izgatottan kérdezte:

- Igazi kiscicák?

- Ühüm! - hangzott a büszke felelet. - Még nyávogni is tudnak!

- Hadd menjek át megnézni őket, nagymama! - csattogott elő papucsában Andris, és hiába volt az okos szó, hogy előbb mosakodjon, reggelizzen, olyan könyörögve kérték, hogy nagymama végül is engedett. Belátta, hogy nem lehet ilyen nevezetes eseményt háttérbe szorítani. Előbb a macskák, azután a reggeli.

A cicák egy füles kosárban laktak, és éppen unatkoztak, amikor bekopogtak hozzájuk. Össze-vissza mászkáltak a kosár fenekén, mintha valamit keresnének, és közben keservesen nyivákolnak. Cirmi, az anyukájuk álmos szemmel figyeite őket, és szótlanul tűrte, hogy átbukdácsoljanak rajta csámpás kis kölykei.

Andris csalódottan elhúzta a száját:

- Hiszen ezek vacakok! - mondta megvetően - Még szemük sincs! És olyan buták!

- Te vagy buta! - húzta föl orrocskáját Jóska - mert még azt sem tudod, hogy igenis van szemük, csak még nem tudják kinyitni. Nagypapa azt mondta, hogy majd kilenc nap múlva. És akkorra már játszani is tudnak.

Volt-e kilenc nap, vagy sem, Andris bizony nem számolta. De, hogy hamar elszaladt, az biztos. Egy napon, éppen kedvenc süteményét sütötte nagymama, amikor Jóska lelkesedve betoppant.

- Miért nem jössz? - kiáltotta izgatottan - Már kinyitották a szemüket, és látnak! És pettyes megpofozta a kormost. Azzal a kicsi lábával! Olyan aranyos volt.

Na, sülnetett is aznap akármilyen sütemény. Talán még marcifánkkal sem lehetett volna elcsalogatni a cicáktól a két lurkót.

Mária néni meséi

Gyönyörűség volt látni, hogy nyüzsögnek a kosár fenekén. Élénk szemük villogva kutatta, merre találnák meg a kijáratot innen. Pettyes, a gyerekek kedvence, felkapaszkodott a kosár szélére, és ha Jóska el nem kapja, talán ki is pottyant. Ő volt a legszebb a cicák között. A nevét onnan kapta, hogy fekete bundáján sok-sok fehér foltocská világitott, mint megannyi petty. De azért a többi is aranyos volt nagyon. Rengeteget nevettek rajtuk. Olyan kedvesen ügyetlenkék voltak, hogy nem lehetett betelni a nézésükkel.

Hanem egy napon rettenetes dolog történt. Nagypapa odaballagott a cicákhoz, és szánakozva így szólt:

- Na, cicaporontyok, játsszátok ki magatokat még egyszer egymással, mert délután tarisznyába kerültök!

Jóska csodálkozva nézett nagyapára.

- Miért kerülnének oda? - kérdezte békéltlenkedve - Hiszen ebben nem kapnak levegőt! Jobb nekik itt a kosárban.

- Hiszen nem sokáig maradnak ott. - mosolygott nagypapa, - csak amíg elballagok velük az új gazdájukhoz. Tudod, hogy nekünk van már cicánk, három is. Mind jó egerésző. Azoktól nem válhatunk meg. Többre meg nincs szükségünk. Egér sem jut nekik, csak haszontalanul pusztítanak a tejet. Azt pedig te magad is megiszod.

Jóska szólni sem tudott a nagy-nagy bánattól. Csak nyelte a könnyeit, és úgy érezte, hogy cicák nélkül élni sem érdemes. Mikor végre megjött a hangja, kijelentette, hogy ha a cicák mennek, ő is megy, de ő világgá.

- Majd haza jössz, ha megéhezel! - nevetett nagypapa, vigasztalóul szelíden megcirógatta a két nekibúsult lurkó buksi

Békabál

*Tavi nádas közepében
Béka város áll,
Zene szól ott, kezdődik a
BÉKABÁL
Lobog a láng, nyársan forgó
Szunyogcomb pirul,
Főnt az égen, s lent a vízben
Száz csillag kigyúl.*

*Lakomára hív a nóta,
Békaszerenád,
Szellő röppen, hajladozva
Zúg a sűrű nád.*

*Felébred a tavirózsa,
Szirma vízre hull,
Áll a bál, míg keleten a
Hajnal felpirul.*

fejét.

Aznap ebéd sem ment le a gyerekek torkán. Andris megpróbálta rábeszélni Andris-nagymamát és nagyapát, hogy vegyék meg a cicákat, de ott is volt már egerpusztító bővíben, így hát bele kellett törődni, búcsúzni muszáj a kis kedvenceiktől.

Jóska-nagymama pedig szelíden magyarázta, hogy miért is nem tarthatják meg a cicákat:

- Új gazdájuknál bizonyára jó helyük lesz, ne sajnáljátok őket.

- Igen! - hüppögte ducásan Jóska, és szemrehányóan hozzátette - Azért még sajnálhatjuk őket, mert árvák lesznek és nem lesz sem anyukájuk, sem játszótársuk. Pedig inkább odaadnánk nekik a mi reggelinket! Ugye Andris!

- Meg a vacsoránkat is! - sietett segíteni Andris.

- Az már más! - lépett közelebb hamiskának mosolyogva nagypapa. Akkor maradhatnak. Mindaddig, amíg ti szívesen látjátok őket.

- Hiszen akkor örökké itt maradnak! - örvendeztek a gyerekek, és kiborították a kosárnyi cicát. Aznap boldogan nézték, amint öt éhes cicaporonty lefetyelte fel a vacsora tejüket. Még másnap reggel, és másnap este is. A harmadik nap azonban már kezdték sokallni a cicák étvágyát. A negyedik napon aztán furcsa dolog történt:

Mikor Jóska-nagymama csuporba csurgatta a habosan friss tejet, és odaadta Jósának, hogy vendégelje meg vele a kis kedvenceket, az gondolt egy nagyot. Belehörpölt a csuporba, és morcosan dünynyögte:

- Minek azoknak két bögre tej is? Elég lesz nekik ma, amit Andristól kapnak.

Csakhow Andris is éppen aznap határozta el, hogy ma nem áldozza fel a csésze kakaóját. Elég lesz a cicáknak a jó nagy csupor tej, amit Jósától kapnak!

Nagy volt aztán a megrökönyödés, amikor kiderült, hogy itt a csupor, itt a csésze, s reggeli, egy csöpp sincs mégse.

A cicák nyávogtak, a gyerekek pironkodtak, és végül odasompolyogtak nagypapához, és így szóltak hozzá:

- Mégis csak neked volt igazad Jóska-nagypapa! Igazán nincs szükség ennyi sok cicára! Csak a pettyes hadd maradjon a kettőnké! A többi mehet a tarisznyába!

Így történt aztán, hogy négy kis cica új gazdára talált, egy meg egyszerre kettőre. Pettyest azontúl Jóska is, Andris is nagyon kényeztette. A két házból kikerült a falat is, nem kellett már lemondani a reggeli és esti tejrészükről. Így aztán teljes lett az öröm.

Mind addig, míg egy napon levél jött Pestről, hogy Andrist otthon már szív-szorogva várják anyuka és apuka.

No, de ez már egy másik történet.

IVÁNYI MÁRIA

Irodalmi oldal

NECROPOLIS

Gergely Ágnes új verses kötetéről

Szorongok... Bosszankodom... Az ember vállal olyan feladatot, amelyről biztosan tudja, hogy nem egészen képes annak megfelelni... Akkor miért vállalja el? Nem tudom, de mindig, minden némi kis "íráskészséggel" rendelkező emberrel megesik(?) - Úgy vélem... Hogy minden "íráskészséggel"-rendelkező emberrel? - Ez nem biztos... Éppen csak talán a "tétováz"-k-kal, amilyenek magamat is ismerem...

Amikor - pontosan egy hónappal ezelőtt - a VÁROSUNK szerkesztője felkért, hogy Gergely Ágnes új verses kötetéről írjak; - bevallom - megörültem a lehetőségnek, mivel pár nappal ezelőtt már megvettem a kötetet, s néhány vers már "kinyílt"; felfénylett, az öregedéstől már kissé ködös - értelmem számára mindenképp előtt - a magyar sorsot megidéző versek (pszichés-ártalom nyilván, mivel történéssé voltam, valék...)ami ugyan nagyon is magánügy, de annyi objektivitással idézi múltunkat, hogy - a költő sűrítő-tömörítő, absztraháló nyelvén - az nem csak a történéssé, de minden olvasó számára megvilágítóvá válják...Íme: "Ezerszáz éve itt sikolt./ Ő Jézus hatodik sebe./ A világ nem kérde, ki volt./ Ezerszáz éve itt sikolt./ Vitéz Johannes Hány olt/ vért s Óperenciát bele./ Ezerszáz éve itt sikolt./ Ő Jézus hatodik sebe.(Vígaztalás c.vers a kötet 62.old) Úgy vélem nem lehet olvasó, aki ne értené, hogy itt kis hazánkról kapott tömör jellemzést. (Hasonló tömörséggel én még soha, sehol sem olvastam, senkitől sem!) E nyolc sorban éppen úgy benne van "társadalmunk", mint nemzeti jellemünk. A Hány-já-nosi nagyozás és ábrándozás, a "véres"- sorscsapások, s hogy a világ mit sem tud rólunk...(Mára már tud? Hány-jánosi ábrándozás az a kérdés is, vagy állító valóság? Higgyük, hogy az utóbbi!!!)

Ide sorakozik a többi pici pár-soros vers is, mint "KUFSTEIN" "KITÁNTORGOTT" stb. A "tizennégy triolett valamennyi verse...Nem voltam eléggé "szisztematikus, "logikus" - talán azzal kellett volna kezdenem, ami ezeket a verseket bevezeti a "MONDD EL FIADNAK" című verssel (59.old.) Nem azzal kezdtem, mert azt akartam elmondni, hogy miért vállaltam el a feladatot, hogy voltak már előttem megnyílt, "kinyílt" versek...S nem gondoltam bele a továbbiakba...Hogy t.i. az egész kötetről kell írnom, s ehhez kevés a "talentumom", nevezhetném úgy is, hogy "szakmaiságom"...Nézzé el tehát az olvasó, ha én is egyszerű, versszerető olvasóként, s nem "fész", "kritikus"-ként próbálok megfelelni "úgy-ahogy" a vállalkozásnak...

Maradhassak hát átlagos versszerető önmagamnál, aki továbbadja a saját élményeit, - olykor egybehangzón talán a költővel is - aki az előbbieken említett "TIZENNEGY TRIOLETT" bevezető: Mondd el fiadnak c. versében így szól: "Add tovább a történetet:/ Fáraón átsap az áradás./ mert ezt kell még megértened./ add tovább a történetet./ s a tenger továbbél veled/ mert más a hír, s a víz hatalma más/ add tovább a történetet-/ Fáraón átsap az áradás" Nincsenek szép, igaz szavaim ennek a nyolc sornak "elemzésére" - Mint előbb említettem ez vezeti be azt a versciklust, amely a legtöbbször megfogott, amely rólunk - "szegény-magyarok"-ról szól - hitelesen, legnyőörün...amely 13 nyolcsorosában ki ne ismerne RADNÓTIRA? (Tarkólövés 65.old.) és a 14. még a leg - "betonfűlűbbnek" - is (bocsánat!) - egyértelmű "Áldjon vagy verjen" címmel - egyenesen a Himnuszból...S ki ne értene egyet a költővel a "Szentély falára" c. vers sorait olvasván, amelyből az utolsó szakaszt idézem: "S mert szent falakra írni/ érvényeset lehet csak/ ötezer év kísértés/ a szó a szó a szó.../ (32.old.) S valójában nagyon kevesek; ám a költők közül éppen Gergely Ágnes bizonyosan, mindig érvényeset ír...S Vele az egyszerű embereknek is, akik - mint "Vaszko Irénnek" - címzett versből olvashatjuk "Isten árendása"-ként teszik a jót, igazat, szépet; önzetlenül, másokért...

S ha vállalt feladat okán szabad és kell szólnom erről a legújabb verseskötetről "átfogóbban" is; - megengedve a szubjektivitás és tévedés vállalását is - vallom: költeményeiből nem egyet áthat az a kiábrándultság, amely minden érző gondolkodó honpolgárt is áthat/hat/, s mely költeményekben helyettünk is, nevünkben is szól...(Mondjam kissé "cinikusán" a demokrácia kudarcait ironizálva az ismert tréfás szlogent?: "Uram és nem ilyen lovat akartam?!) S megint idézet egy versből: "/Törvényjavaslat és bohózat/ szövegelés irodalom./ zsvibvásár, parlament, papolni./ hol a határ? Ébredj Platón.(49.old.) (Platón ébredj! - Mint közismert az "ideális"

államot megálmodó ókori bölcs...)

Különös ember az igazi költő! - Érzékeny, sőt szuperérzékeny-szubjektum szűri át a megélt, Őt-érintő eseményeket...Olykor nehéz - a hasonló élményeken átesett mindennapi embereknek érteni Őt. - "Nehéz, érthetetlennek tűnik" - hallottam én is sokaktól, - júliusban az endrődi piacon járva Gergely Ágnes kötetéről...Bevehetetlen a hegycsúcs, aki sohasem próbálta megmászni azt! - A teljesítmény mégis mindenkit lenyűgöz és csodáival tölt el...Ám van rá magyarázat, azok számára is, akik sohasem gyakorolták a megmászását...Gergely Ágnes életművében is. Szülőfalumbeli barátainknak, - akik az érthetőséget kérték számon - üzenem: forgassák a kötetet, s ha megtalálják a verset, amely "megszólítja" őket (akár az írásban már említettek, akár mások) pl. a "Legenda" (24-25.old.) - a költő dédapjáról szóló stb.stb.) ha megtalálják azt a verset, amely megszólítja őket, akkor sorra-rendre tovább olvassák: s kulcsot találnak az egészhez, s a költő személyiségéhez is...

Útjelzőül hadd mondjak még valamit...Szülőfalunk nagy költője, prózaírója, több rangos irodalmi díj birtokosa, (hiszem, hogy 10 év múltán már érettségi tétel is lesz!) nemcsak eredeti költő, de - mint minden jelentős költőnk - kitűnő műfordító is. Műfordításában (ld."Képtelen világ 1983:" "Lélekvesztő 1986.") angol, amerikai, és más nemzetiségű költők verseiből lefordította a szívéhez közelállók, azokat, akik verseikkel őt "megszólították"...Miért említem ezt itt, amikor saját költeményeiről szólok? - Nos, mert úgy vélem, ama műfordítás-köttek versei is magyarázatot adnak arra, hogy miért "nem adják magukat könnyen" versei. Furcsa, de az említett két műfordítás-kötet versei oly "egyszerűek", "közérthetőek", mintha eredetileg is magyarul írták volna alkotói...G.A. bravúros fordításában rólunk szól az az idegen világ is; sokféle tematikában az emberi lélekről, de valamennyi - ne feledjük el - egy miénknél fejlettebb világ embereiről szól...Nos itt meg kell állnom...Megvilágítanom mi az, amit mondani szeretnék? A világirodalmat keresztül-kasul bejárt, legjobbjaikat magas fokon tolmácsoló költő visszatérve a szülőföldre, visszatérve önmaga, legszemélyesebb élményeire, tükrözteni kívánja azt a megismételhetetlenül egyszerű alkotót, aki önmaga, úgy hogy felsejlődjön soraiban mindnyájunk bonyolult mai-világa is; nem szólhat már sem Petőfi, sem a megidézett külhoni költők nyelvén a korábbi egyszerűséggel, csak a sajátján...Mélyről, nagyon mélyről, sok-sok rétegen áttörve lehet felhozni az Emeséket a Necropolis-ból, amint a kötet címe pontosan jelzi...

M. Kondor Vikória

Gergely Ágnes versei a kötetből

LÁMPAVIRÁG

*Gyermekláncfüvet űz a Körös alji szél.
Halként tántorog el sok kicsi léghajó.
Pityang, lámpavirág, réfia, sárvirág,
Szent János buborék füve.*

*Minden test akadály. Kornya, akár a fű.
Így szól Ézsaiás; Péter apostol is.
Zsoltározz, kiabálj: itt vagy, a dóm tövében.
Eddig tart a jövőd s a fű.*

AZ ISTEN ÁRENDÁSA

Vaszko Irénnek
Felfuvalkodni nem engedsz, Uram.
Fordulni hagyta hatvanszor a tájat:
mégretaván a vesének, a májnak
ne lássam ébren bronzsabor-magam.

TARKÓLÖVÉS

*Kései utód mit se lát.
Csak madarat, csak köveket.
Pendragon. Válasz. Eclogák.
Kései utód mit se lát,
csak saját, sebzett Krisztusát:
kitérték érte. De minek?
Kései utód mit se lát.
Csak madarat. Csak köveket.*

A csattogó hid part felé rohan.
Azt hittem, értem álom-optikádot,
győtrelem végén bölcsesség - s kívártad,
míg a tudás is, mint a prés, olyan.

Ne áss el bennem gyanakvást soha.
Vizre rálépjek, ösvényre letérjek,
kapuban szóra várjak, ne marásra.

Pest, Békés, Csongrád, Csanád, Vas, Zala -
hatfelé mérnek arató ebédet,
ha az ember az Isten árendása.

Beszélgetés Tóth Bálint főhadnagy úrral, őrsparancsnokunkkal

Mint azt kedves olvasóink közül bizonyára már többen tudják, rendőrörsünk élén személyi változás történt. A másik két városi laphoz hasonlóan, szerkesztőségünk is felkereste Tóth Bálint főhadnagy urat, rendőrörsünk új parancsnokát, hogy mondja el magáról, amit legszükségesebbnek tart.

"Itt születtem, és itt élek, nős vagyok, egy kislány édesapja. Négy éve tartozom a rendőrség kötelékébe, ebből három és felet Dévaványán töltöttem, az ottani rendőrség parancsnokaként. Ez alatt az idő alatt is itt laktam, innen jártam be, így nem szakadtam el városunktól. '97. május elsejével neveztek ki a Gyomaendrődi Rendőrség élére. Hogy miért volt szükség erre a személyi változásra? Szűcs alezredes urat Szarvasra helyezték. Ez gyakorlatilag annak a folyamatnak volt következménye, mely az év első felében zajlott le a rendőrség kötelékén belül. Egyes nagyobb kapitányságokon olyan hivatalokat hoztak létre, melyek magukban foglalják, összefoglalják azokat a területeket, amiknek eddig, istenigazából nem volt gazdjuk, így pl. in'ormatika, adatkezelés, titokvédelem, és még több egyéb terület. Erre a feladatra Szűcs urat tartották alkalmasnak, élére őt neveztek ki. Engem pedig parancsnokaim alkalmasnak találtak a megüresedett hely betöltésére. Gyakorlatilag ezt a munkát végeztem Dévaványán is. Az ottani őrs kevesebb, mint fele állománnyal rendelkezik, ott 10-en voltunk, itt 22-en vagyunk. A munka hasonló, de összetettebb a feladat. Ennek az őrsnek a munkája inkább hasonlít egy kisebb kapitányságéhoz. A nagyobb feladatkörhöz nagyobb létszám társul, de mindent egybevetve, meg kell mondanom, hogy nem kis feladat számomra, ennek az őrsnek a vezetése. Meg vannak ennek az objektív okai is: a település fekvése, helyzete, mérete. Egy település, mely két részre van osztva, keresztül megy rajta egy főközlekedési út, egy vasúti fővonal. Nagy iskolái vannak, komoly szórakozó helyei, melyek vonzzák a fiatalokat. E körülmények együtt járnak azzal, hogy potenciálisan sokkal inkább ki van téve a bűnözés veszélyének, mint egy kisebb, csendesebb település. Az M 5-ös autópálya megnyitásával a 46-os főútra még inkább áthárul a forgalom, ez egyrészt közlekedésbiztonsági szempontból hátrányos, másrészt még több ember halad át városunkon, így fokozottabban ki vagyunk téve az ún. utazóbűnözésnek."

Be kell látnom, ilyen megvilágításban

még soha nem gondoltam városunk bűnügyi fertőzöttségére! Milyen bűncselekmények, ill. közúti balesetek történtek az elmúlt bő hónap alatt?

"Az elmúlt egy hónapban 5-6 ittas vezetőt "fogtunk", ami elég komoly szám. Kiszűrésünk olyan apropóból kapott nagyobb hangsúlyt, mivel nagyon kedvezően a baleseti helyzetünk. Az idén történt közlekedési balesetek száma igen magas, ebből 5 sajnos halálos kimenetelű volt, ezek közül is egyet ittas vezetés okozott, igaz az ittas vezető fizetett életével. De sok a súlyos sérüléssel, és a könnyebb sérüléssel végződő baleset is. Ebben természetesen szerepet játszik, amint már mondtam, a 46-os út forgalmának növekedése is. Ezért erőnkhez mérten fokozottan folytatjuk a közúti ellenőrzéseket és a gépjárművezetők alkoholszondás vizsgálatát. Dátum nélkül említem, hiszen mindennapos a kerékpárlapás, és el kell mondanom, hogy leggyakoribb a nappal, közterületen, őrizetlenül hagyott kerékpárok eltulajdonítása. Ugyancsak mindennaposnak mondható a vikendház betörés, annak ellenére, hogy újra sikerült elcsípní egy sorozat elkövetőt, akinek kb. 50 betörés írható a számlájára, és ez a szám még nem végleges, hiszen a vizsgálat még jelenleg is folyik. Június 30-ról július elsejére virradó éjszaka feltörték a Fő úton lévő Farmerházat, s mintegy kétmillió forint értékű ruhaneműt vittek el. Mindezt "beélesített" riasztóberendezés, ún. visító-riasztó mellett követték el. Ez ügyben négy helybeli fiatalember előzetes letartóztatása mellett folyik a nyomozás. Július 1-én, közlekedési ellenőrzés során sikerült kiszűrni és elfogni egy lopott motor-kerékpárral közlekedő vidéki lakost. Az elmúlt hónap során több kirakatüveget törtek be, így a papírboltét, a moziét, a Bútoripari Szövetkezetét, a Fő úti Bizományi Bolt kirakatait. A helyszínekről semmit el nem tulajdonítottak, ez most egy olyan "szórakozás", mint egyidőben a kis fák kitörése volt. Július 4-re virradóra betörték a Birka-csárdába, s 250.000 Ft értékben vittek el dohányárut, vegyi árut, italokat. Egy helyi elkövető ellen önbíráskodás miatt indítottunk eljárást, ugyanis vélt tartozása fejében egy ugyancsak helyi lakostól erőszakkal elvette annak segédmotor-kerékpárját. Július 8-án súlyos sérüléssel közlekedési baleset történt, Endrőd és Nagylapos között a nagykanyar előtt a vizelezető árokba hajtott egy tehergépkocsi. 12-én, egy külterületi

tanyán rablás történt. Egy gyomaendrődi és egy mezőtúri fiatalember rabolt el egy videomagnót borotvakés segítségével. Ellenük az eljárás, előzetes letartóztatásuk mellett, folyik. Július 15-én csak segítségünkkel tudott elvinni a mentő egy kóros elmeállapotú lakost, aki volt feleségét vasvillával kergette. Később, kezelés után szabadságra, vagy eltávozásra elengedték a pszichiátriai osztályról, mire az előbbi esetet megismételte, s visszaillesztéséhez beavatkozásunk ismét szükségessé vált, mivel a mentősöknek ellenállt. Július 17-én halálos közlekedési baleset történt Endrődön a Selyem út és Apponyi út kereszteződésénél, ahol a helyi lakos idős hölgy nem adta meg az elsőbbséget a védett úton közlekedő tehergépkocsinak, kerékpárral hajtott elé, és sajnos sérüléseibe belehalt. Augusztus 3-án, éjszaka elfogtak a rendőrök egy közvilágítási lámpatesttel sétáló lakost, akinél később, a házkutatás még több ilyen tárgyat talált. Hogy ezeket milyen gyűjtési szenvedélyből indítatva szerelte le, azt nem értjük, hiszen igazából semmire sem használhatók. Az ügyben vizsgálat folyik. 6-án a Kossuth és Kner út sarkán történt baleset, egy kerékpárral közlekedő a Kner útról kihajtó gyermek nem adta meg az elsőbbséget a Kossuth úton haladó kis-tehergépkocsinak. Szerencsére 8 napon belül gyógyuló sérülésekkel úszta meg. 7-én egy ittas kerékpáros nem adott elsőbbséget a szabályosan közlekedő gépjárműnek, ami már nem tudott megállni, és elütötte a kerékpárost. Másnap 8-án a Selyem és Szabadság út kereszteződésében két személygépkocsi ütközött, közülük a balesetet okozó 8 napon belüli sérüléseket szenvedett. 9-én a SHELL kútról kihajtó gépjárművezető okozta egy szabályosan közlekedő veszttét, aki a kerékpár úton haladt. Szerencsére sérülés ezúttal is 8 napon belül gyógyuló volt."

Mint láthatja a kedves olvasó, ez utóbbi négy napon 4 baleset történt, ebből 3 kerékpáros, akár ő volt az okozó, akár nem. Úgy érzem, nem árt még egyszer elmondani, hogy a 46-os út forgalmának növekedése indokoltá teszi mind a gépjárművezetők, mind a kerékpárral közlekedők fokozott figyelmét. Vigyázzunk egymásra és magunkra!

További sikeres bűnüldözést, felderítést és megelőzést kívánunk!

Marsiné Gircz Erzsébet

THERMUX 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Miagas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD
Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.
(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető áron kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.
☎/Fax (66) 386-896
☎(30) 457-148
Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

GYERMEKCIPŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Martol Cipő

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 06 66/386-578 Tel.: 06 66/386-578
06-30/436-781

Méretes lábbeli készítést is vállalunk.

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)
Telefon: 06-66-386-800

A KÁRPITOS '97 Kft.
termékeinek állandó bemutató terme
a **DÁVID BÚTORBOLT**-ban
5502. Gyomaendrőd Hősök tere 7.
Legújabb ajánlatai:
Heverők 16.000. Ft-tól
Franciaágyak 34.000 Ft-tól
Ülőgarnitúrák 65.000. Ft-tól.

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZSZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI
SZAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

„ÉPFÉ“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó
BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy. u. 34/1.
Telefon/Fax: 06-66-386-896 (o8.00-16.00)

Rádiótelefon és üzeneörgzítő:
06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
melegburkolási munkákat takarítással
Teljes szakipari munkák terveztetését, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

A szokásostól eltérően e hónap első felében. 7-én volt a Képviselő-testület ülése.

Ezen 23 napirend előterjesztését vitattuk meg. Sajnálattal kell közölnöm, hogy a város lakói közül ismét csak néhányan isztelték meg ülésünket. Jó lenne, ha minél többen jönnének, hiszen Önök érdekében születnek a döntések.

Bízom benne, hogy az első döntésünk megváltoztatja ezt az érdektelenséget. Ugyanis ebben a helyi rádió és kábeltévé hálózat kiépítéséről van szó. A Kábel Elektro Kft. helyi rádió üzemeltetésére nyújtott be kérelmet, míg Szücs Imre mezőberényi vállalkozó kábeltévé kiépítését tervezi. Mindketten a helyi üzletemberek bevonását is tervezik. A Képviselő-testület erkölcsileg támogatja az elképzeléseket és hozzájárul, hogy a lakossági igényt felmérjék. Nem szedhetnek előleget, - mint a díctelen múlttal rendelkező vállalkozás.

A város kulturális intézményeinek racionalizálása volt a következő téma. Három ilyen intézmény van: a Katona József Művelődési Központ, az Apolló mozi, és együtt a Közösségi Ház, Tájéző, könyvtár. A legnagyobb vitát az Endrődön működő könyvtár át-szervezésére tett javaslat váltotta ki. A javaslat szerint a könyvtár a Rózsahelyi Kálmán Ált. Iskoiához kerülne, ezzel kapcsolatban a kérdések így foglalhatók össze:

- Megmarad-e könyvtárnak?
- milyen fejlesztési támogatás illeti meg?

Az iskolai könyvtárfejlesztést (Nemzeti Aiptantervhez kapcsolódóan kötelező) takaríthatjuk meg. Megítélésem szerint előkészítés nélkül került a testület elé, mert sem a bizottsági ülésre, sem a testületi ülésre nem hívtak meg szakértőt, hogy a döntés ne elhamarkodott legyen.

A városi Böicsödénél egy fővel kell csökkenteni a dolgozói létszámot. A felszabaduló személyi juttatási előirányzatot a szociális ágazatban dolgozó közalkalmazottak bérének fejlesztésére kell felhasználni. A létszámleépítései kapcsolatos kiadások (felmondási idő, végkielégítés) vissza-

térítésére pályázat útján van lehetőség.

Mint ismeretes a Városi Piacirodát öt éve Kolohné Pelyva Editnek bérbe adta a Képviselő-testület, ennek értelmében a Piac Iroda, mint részben önálló intézmény megszűnt.

Örömteli hírről tudok beszámolni! Elhárult az akadály annak, hogy a jó minőségű ivóvizet Mezőberény felől hozzák városunkba. Együttal Csárdaszállás is részese lesz ennek a beruházásnak.

A városunknak 115,230.000.- Ft Csárdaszállásnak 4.779.000.- Ft saját erőtel kell biztosítani.

A beruházás összes költsége 597.447.000.-Ft, amelynek 50%-át állami támogatásként kb. 300 millió Ft-t a Megyei Területfejlesztési Tanács és a Vízművek segítségével kell előteremteni. A munkák az őszi hónapokban kezdődnek és három év múlva fejeződnek be. Ennek eredményeképpen jó minőségű víz lesz minden vezetékkel ellátott lakásban.

A bérlakások eladásából származó összeget kb. 6 M/Ft-t úgy kívánja a testület felhasználni, hogy a pénzügyi hiteltartozások végrehajtási eljárása során árverésen értékesítésre kerülő ingatlanokból vásárol, és azokat a volt tulajdonosoknak adja bérbe, kedvező bérleti díj mellett.

Az elképzelések szerint hat ilyen ingatlant kívánunk megvásárolni.

Több más előterjesztés után a testület döntött, hogy segíti az árvíz sújtotta Lengyel Köztársaságot azzal, hogy az árvíz sújtotta területekről 40 gyermek nyaralását vállalja. A képviselő testület a költségekhez 100.000 Ft-tal járul hozzá, és ezúton is kérem a városunk lakosságát, hogy a többi költség fedezetéül anyagilag járjon hozzá. Itt jegyzem meg, hogy a Cigány Kisebbségi Önkormányzat 20.000 Ft támogatást ajánlott fel. Nagyon szép és követendő példa!

Végezetül ismételten kérem, hogy vegyenek részt a testületi üléseken, és javaslataikkal járuljanak hozzá városunk életének jobb formálásához.

Czibulka György

50 éves találkozó Endrődön

Az Endrődi Szent Imre római katolikus koedukációs polgári fiú és leányiskola 1947-ben végzett tanulói (46 fő, 20 leány és 26 fiú) közül húszan augusztus 16-án tartották 50 éves találkozójukat. Tanáraik közül (már csak ketten élnek) Dr. Horgosy Györgyné Bisztrai Dóra és Márton Gábor is megfizették jelenlétükkel a találkozót. A vendégekkel együtt 33-an ünnepeltek a Jóbarát bisztróban. A finom vacsora, pezsgő után a névsorolvasás, és nosztalgiazás következett.

Ez az osztály igen összetartó, agilis csoport volt. Ez ideig 9 találkozót szerveztek, de 1982-87-és 90-ben a korábban végzeteket is meghívták s ilyenkor 150-200-an is részt vettek, szeretett Béla bácsi, Dr. Csókási Béla igazgató óhaját teljesítették, amiköz össze-hozták a volt tanítványait. Az idei találkozón Ő már nem lehetett közöttünk, a múlt évben elhunyt. Néhány "diák" virágot helyezett el Csősz Marika tanárnő sírjára, jelképesen az elhunyt nevelők és 13 osztálytársuk emlékére.

A találkozón 20 "diák" vett részt, közülük Gyomaendrődön élnek:

Bartos Margit Gyuricza Zoltánné
Gellai Ilona Tímár Józsefné
Kövágó Mária Zelen Pálné
Tímár Ilona Gyebnár Jánosné
Tímár Margit Hornok Zoltánné
Tóth Katalin Urbán Vincéné
Bella Miklós
Dinya Ilés
Fekécs Lajos
Tímár József
Uhrin Sándor

Elszármazottak:

Bálint Vince, Budapest
Gács Lajos, Békéscsáb
Giricz Máttyás Solymár
Hanyecz László, Csongrád
Hegecős Béla, Köösladány
Kovács Attila, Hajászelek
Mihály János, Nagymaros
Tímár Imre, Hunya
Zsomók Tímár György, Budapest

Megbeszéltek, hogy ezentúl 3 évente fognak találkozni. Isten segítségét kérték, hogy adjon erőt, egészséget, hogy fizeszser is találkozhassanak, amelyre 2000 augusztusában kerül majd sor.

Gyuriczáné Bartos Margit
Tímárné Gellai Ilona

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 10. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1997. október

Október 31 - A reformáció emléknapja

Luther Márton 1517. október 31-én déli 12 órakor (így hangzik a "hagyományos változat") kiszögezte a bűcsúra vonatkozó 95 tézist a wittenbergi vártemplom kapujára. A röpirat 14 nap alatt bejárta az akkori - jó néhány fejedelemségre, hercegségre, grófságra tagolt - "Németországot". Sokan kézzel írott formában másolták, plakátformában kinyomtatták Luther téziseit. A protestáns felekezetek, születésük napjaként ünneplik meg azt a napot, amikor Luther téziseit nyilvánosságra hozták.

Luther Márton a "Szeníírás doktora" és fáradhatatlan kutatója felismerte, hogy a hit dolgaiban kell eligazítania a keresztyén embereket. Ezért ajándékozta meg őket elébe csak az újszövetség, majd a teljes Biblia német nyelvre fordításával. Mint előszavában írta: az evangélium...jó hirdetés, amit énekelünk, elmondunk, és aminek örülünk - vagyis nem kemény parancs. Istennek ez az evangéliuma és Új Testamentuma tehát hír és üzenet, amelyet az egész világba elvisznek az apostolok az igazi Dávidról (Krisztusról), aki harcolt a bűnnel, halállal és ördöggel. Legyőzte azokat, és így minden érdemünk nélküli megváltotta, megigazította, élővé és boldoggá tette, és Istenhez újra elvezette mindazokat, akik a bűn, a halál és az ördög rabságában éltek, akik most arról zengedeznek, Istent dicsőítik. Neki adnak hálát és örök boldogságban élnek; ha állhatatosan hiszik ezt, és szilárdan megállnak ebben a hitben. Hiszen a bűn, a halál, és pokol rabságában sínylődő szegény ember nem kaphat nagyobb vigasztalást a Krisztusról szóló drága és kedves üzenetnél."

a gyomai református templom

Ez a hit szilárdan megáll a bűnből és hibákból született büntudat mellett és annak ellenére is. Legyőzi a büntudatot, és arra indít minden embert, hogy isien kegyelmének a birtokában új életet kezdjen. Ezért kell és lehet minden napot újra kezdenünk, ha nem a vétkeket tartjuk szem előtt, amelyeket Isten eltöröl, hanem arra tekintünk, aki megtart bennünket: Jézus Krisztusra; "Ahogyan Krisztus a Szentlélektől fogantató, úgy tesz igazzá és szül ujjá minden nő embert egyedül Isten kegyelme és a Szentlélek munkája minden emberi segítség nélkül. Krisztus a mi

békességünk, de csak a hit által. Ha valaki nem hisz, sohasem nyugszik meg, még ha az egész világnak meggyóna..."(Luther!).

A rohamosan terjedő reformáció megakasztására, s belátva a megújulás szükségességét a római egyház összehívta a tridentini zsinatot 1545-1563 között. Ez a zsinat egyúttal az ellenreformáció elindítója is volt. A zsinat hosszasan és nehézkesen ülésezett többnyire dogmatikai döntéseket hozott, de hozott a zsinat reformrendeleteket is, s így számtalan visszaélést megszüntetett. Többek között megszüntette a bűcsú cédulák árusítását, amely a reformáció közvetlen kihozzátója volt.

A reformáció hitvallása a Szentírást ismerte el a hit és az élet egyedüli zsinormértékének, minden hittétel, dogma és egyházi tan egyedüli fundamentumának. Hitvallásunk ügyel az egyetemes egyházi symbolumokkal, az ökumenikus hitvallásokkal való összhangjára.

Volt idő, amikor a keresztyén és keresztyén felekezetek hitváltakal terhes időket éltek. Mai világunkban, az ökumenia szellemében már nem azt vizsgáljuk, ami szétválaszt, hanem ami összeköt bennünket. Templomainkban közös imádságokkal tesszük gazdagabbá életünket, és egyengetjük egymás útjait Jézus Krisztus felé, az Örök Atyához. Úgy gondolom, hiszem, hogy a reformáció nagy ünnepének ez is lehet az egyik üzenete.

Ünnepre készülünk, s felzeng templomainkban az ima: "Te benned bíztunk eleitől fogva..."

Cs. Szabó István

Önök joga van tudni...

hogy megtartotta első közgyűlését a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség.

Győrben, augusztus 30-án első közgyűlését tartotta a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség, (amelynek Gyomaendrődön már több mint 70 tagja van) ahol megválasztották a Szövetség elnökét: SURJÁN LÁSZLÓ országgyűlési képviselő személyében, a titkárát: Deák András, valamint 23 elnökségi tagot.

A jelenlévők, (közel négyszáz fő) mint a Szövetség alapító tagjai, egyöntetű lelkesedéssel fogadták el azt a nyilatkozatot, ami nemcsak irányt mutat, de tükrözi már a feladatokat is. Íme a nyilatkozat teljes szövege:

"Még kilenc hónap, és a magyar választópolgárok újabb négy éves megbízást adnak az ország irányítására. Eldől: kik vezetik Hazánkat az új évezred kezdetén, kik valósítják meg a NATO-hoz és az Európai Unióhoz való csatlakozásunkat.

Mi a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség tagjai, azt kívánjuk: hogy valósuljon meg végre a hasonló gondolkodású politikai pártok szoros szövetsége. Követeljük: e pártok ne egymás ellen indítsanak jelölteket, hanem minden választókörzetben a nemzetért felelősséget vállalva közösen induljanak, így gyűjthetik össze a mérsékelt politikai erők összefogását: szorgalmazó, s a nemzeti és keresztény értékeket fontosnak tartó polgárok szavazatait. Hisszük, egy ilyen összefogás képes a kormánykoalíció leváltására.

A nemzeti és keresztény értékrend ma azt kívánja a politikától: erősítse az önkormányzatokat és támaszkodjék rájuk. Erős társadalmat csak erős önkormányzatok teremhetnek. A központi

kormányzat viszont adjon megoldást az ország égető gondjaira.

Az új kormány:

- adjon biztonságot az állampolgároknak:

- növelje a közbiztonságot

- a szervezett bűnözés következetes üldözésével,

- a megelőzési bűnözés okainak felszámolásával,

- de mindenekelőtt hatékony erkölcsi neveléssel,

- számolja fel az országban működő maffiákat és gátolja meg újak magyarországi megtelepedését,

- törekedjék a szomszéd országokkal való termékeny együttműködésre,

- éljen a NATO adta lehetőségekkel;

- biztosítsa a családok védelmét:

- a gyermeknevelés ne legyen elviselhetetlen teher számukra,

- alakítsa családi jellegűvé a személyi jövedelemadó rendszerét,

- tegyen meg mindent az élet védelmében,

- biztosítson minden állampolgár számára megfelelő munkahelyet, hatékony egészségügyi ellátást, értékálló nyugdíjat;

- törekedjék esélyegyenlőséget adni mindenkinek, ezért:

- állítsa meg a társadalom végleges kettészakadását,

- ne engedje meg, hogy az alapvető műveltség és kultúra csak kevesek kiváltsága legyen,

- segítse elő az új magyar középréteg kialakulását:

- a tulajdon szerzés ne csak a korábbi szocialista időszak vezetőinek előjoga legyen,

- tisztakezü államvezetést teremtsen, a

közhivatal vállalása ne legyen a korrupció melegegyája,

- garantálja, hogy a jelenleg áron alul megvásárolható magyar földtulajdon ne kerüljön idegen kézre,

- állítsa meg a közterhek növelését, a fekete, szürke gazdasági tevékenység felszámolásával hozzon létre igazságosabb teherviselést, s ezzel valódi gazdasági növekedést, munkanélküliség csökkenést;

- védje nemzeti érdekeinket, azaz: - támogassa a szomszéd országokban élő magyarságot kisebbségi jogainak maradéktalan megvalósításában,

- az Európai Unióval való tárgyalások során érvényesítse a magyar ipar és mezőgazdaság védelmét,

- biztosítsa termékeinknek a világkereskedelemben való részvételi lehetőségét.

Csak e célok megvalósulásával tudja az ország méltón ünnepelni első Szent Királya megkoronázásának ezer éves, és a kereszténység 2000 éves évfordulóját! A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség tagjai azért dolgoznak, hogy ezen az évfordulón olyan vezetése legyen az országnak, amely képes a Szentistváni hagyományokból meríteni, amely nem akarja elsilányítani ezt a páratlan évfordulót!

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség eltökélt szándéka együtt dolgozni minden olyan politikai erővel, amelyek tevékenysége összhangban áll a fentiekkel. Tudjuk, hogy ezekre az eszmékre épített politika megnyeri a választópolgárok többségének támogatását! Így egy új kor kezdődhet: ez Magyarország tényleges korszerűsödése és valódi felemelkedése.

Győr, 1997. augusztus 30-án

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség első közgyűlése

Veni Sancte '97 - Évnyitó a Szent Gellért Katolikus Általános iskolában

Augusztus 31-én felhangzott a Szent Gellért Katolikus Általános iskola kápolnájában a Veni Sancte, a Szentlelket hívogató ének. Az ünnepi mise után Kiss Páiné igazgatónő megnyitotta az iskola 3. tanévét.

A Gyomaendrőd Várost Várfi András alpolgármester úr és neje képviselte, tisztelte meg iskolánkat.

Az oltárnál balról jobbra: Mag Lajos, az új gyomai plébános, középen: Iványi László endrődi plébános, és Bauer Csaba, az új endrődi káplán.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A KÖZÖSSÉGI HÁZ OKTÓBERI PROGRAMJA

8-án 18.00 - től Cukorbeteg klubja
17-én 17.00 - től Nyugdíjas Klub vacsorája
25-én 17.00 - től Magányosok klubja vacsorája

Gyerek műsor kisiskolások és óvodások részére. A részletekről az érintetteket személyesen tájékoztatjuk.

EREDMÉNYHIRDETÉS

Köszönjük, hogy velünk játszott!

A helyes megfejtés:

2 - 1 - 2 - 2 - X - X - i - 2 - 2 - X - i - 1 - 2 - 2 .

A helyes megfejtésért könyvjutalomban részesültek: Fülöp Mihályné, Korcsok Katalin és Korcsok Melinda.

Gratulálunk a nyerteseknek. A jutalmak szerkesztőségünkben (Damjanich u.15.) átvehető.

Vezetőségválasztás volt az

Endrődiek Baráti Körének Egyesületében

A májusi közgyűlésen a résztvevők megválasztották a 14 tagú vezetőséget. Az Alapszabály szerinti működéshez a 14 tag soraiból a szeptember 6.-iki ülésen elnököt, titkárt, pénztárost és ellenőrző bizottságot kellett választani.

A 12 fő jelenlévő vezetőségi tag egyhangúan döntött minden tisztségviselő vonatkozásában:

Elnöknek, ismét Timár Máté a Budapesten élő író.

titkárnak, ismét Császárné Gyuricza Évát közigazdászt, aki nyugdíjazása után Endrődön él, pénztárosnak, Gyuricza Katalin nyugdíjas óvónőt.

ellenőrző bizottság tagjainak. Ladányi Gábornét a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola igazgatóját, Ungvölgyi Jánost a TOPÁNKA BT. ügyvezetőjét, és Vaszkó Andrászt választották meg.

A vezetőségi ülésen: sok hasznos információ és javaslat hangzott el a jövőbeni működést illetően.

Az már biztos, hogy a következő Endrődi Napokat, melyet május utolsó szombatjára terveztünk, néhány héttel előbbre kell hozni, abból az egyszerű

okból kifolyólag, mert a parlamenti választások éppen arra az időre esnek. A pontos dátumot majd a Rózsashegyi Napok új időpontjának meghatározása után tesszük közzé.

Az viszont konkrétan elfogadásra került (egy ellenszavazattal) hogy a VÁROSUNK újság felelős kiadójának szerepét a Baráti Kör készségesen vállalja. Ezért pontosan ki kell dolgozni az egyesületi tagság és az újság előfizetésének összefüggéseit, pontos részleteit.

Szó volt az endrődi település körzetében lévő 5 emlékmű, köztük az 1956-os emlékmű gondozási státuszáról, mellyel kapcsolatban nem volt egybehangzó vélemény abban, hogy egyértelműen az Önkormányzat feladata-e?

Határoztak, hogy a vezetőség minden tagjának el kell küldeni a Baráti Kör címlistáját. Sor kerül a tagkönyvek kiosztására is.

Még ez évben, legkésőbb december elején meg kell szervezni egy budapesti találkozót, melyre Timár Máté és Kovács Zoltán vállalkoznak.

A vezetőségi ülés jó hangulatban zárult. A vezetőségi tagok közül sokan most találkozhattak először a Körös Termál Hotel Részvénytársaság irodájával, tárgyalójával.

CSÁSZÁRNÉ
GYURICZA ÉVA

MEGHÍVÓ

Kodály Zoltán halálának 30. évfordulójának emlékére hagyományteremtő jelleggel emlékhangversenyt rendez az endrődi egyházközség képviselőtestülete A Hittel a Holnap Ifjúságáért Alapítvány támogatásával. A hangverseny az endrődi katolikus templomban 1997. október 10-én, pénteken 18 órakor.

Közreműködik a Budapesti JUVENTUTIS Zenekar fiatal tehetséges zenészei és a Kispesti Nagyboldogasszony Főplébánia Templom Szent Margit kórusa.

A koncerten közreműködik még Tóth Elvira, a Kner Imre Gimnázium tanulója.

A fiatalok vállalják a jövőben, hogy fesztivál jelleggel - megfelelő támogatottság mellett - további koncerteket is tartanak Gyomaendrődön.

Belépő: 200 Ft felnőtt, 100 Ft diák

Jegyek vásárolhatók az endrődi és a gyomai plébánián,
és a Községi Házban.

Dr. Latorcai Jánosné ajándékának, az ÚJ IKONKÉPEK megoldása a Szent Gellért Katolikus Általános Iskolában október 2-án, csütörtökön 11 órakor lesz. Ünnepeinkre mindenkit szeretettel hívunk.

KÖZLEMÉNY

Az endrődi plébánia telefonszáma megváltozott. Az új szám:
283-940

Gyomán a volt szolgáltató ház helyén

MEGNYITOTTUK

A piktör boltot

Címünk: Gyomaendrőd Fő út 204.

Telefon: 66-386-611.

Üzletünkben kaphatók:

- FESTÉKEK, LAKKOK,

ECSETEK -

- SZERSZÁMOK,

CSAVAROK, SZEGEK

- RAGASZTÓK, ZÁRAK.

VASALÁSOK

- ÉS LINOLEUMOK

Nagy választékkal várjuk kedves vásárlóinkat!

In memoriam

„Eredj, ha tudsz, eredj, ha gondolod
Hogy odakinn a világban nem ácsol
Szívedből az élő, érző fából
Az emlékezés új kereszteteket.”

Reményik Sándor

SZMOLA JÓZSEF

(ENDRŐD,
1910-1994)

A család elődei Endrőd újjátelepülése után a felvidéki Zsaluzsánból jöttek Endrődre. Famegmunkálók voltak. Az emlékezésünk tárgyának apja, József épület és bútorasztalos keze nyoma még ma is fellelhető a régebbi házakon, felszereléseken. Az édesanya, Fülöp Mária nyolc gyermeket szült, köztük öten éltek meg a felnőtt kort. József volt az elsőszülött, aki még hatéves is szűken volt, mikor apja sámlira állította a gyalupad mellé, hogy a deszkák, lécek simításában (gyalulás, csiszolás) segítsen.

Hat elemi után 2 évig inaskodott apja keze alatt. Majd két évig segédeskedett otthon. Már ezekben az években fellobbant a szerelern: a szomszédban lakó szép, kicsi lány, Tóth Katalin iránt. Mire Józsi húsz, Katika 16 éves lett, a hatvannégy évig tartó, holtomiglan-holtodiglan szép házasság indult el. A segédeskedés idején elhagyta szülőfaluját, ügyes mestereknél dolgozott Karcagon, majd Berettyóújfalun, hogy a mesterség minden fortélyát elsajátítsa. 1926-ban mestervizsgázott.

A munka mellett rendszeresen sportolt, legkedvesebb sportja a birkózás volt. 1929-ben Kelet-Magyarország ifjúsági bajnoka volt. (Később az ötvenes években Balogh Elek barátjával rövid időre feltámasztotta Endrődön a birkózó szakosztályt.)

A katonaidőt Szegeden töltötte. Az utászoknál szolgált. Pontonhíd-építő specialistaként tartották számon. Így aztán a harmincas évektől minden területváltozás idején

katonai szolgálatra került rövidebb-hosszabb időre. (Felvidék, Erdély, Kárpátalja, Bácska visszacsatolása idején.)

Két gyermekük született: Kataiin (tanárnő), és Józsi (faipari mérnök).

Az endrői Ipartestület oszlopos tagja volt, aki a fiatal iparosok vizsgáztatásában fáradhatatlanul tevékenykedett. Keze alatt nyolc fiatal tanulta meg az asztalos mesterséget. (Németh Dezső, Geliai József, Gyuricza Sándor, Lapatinszki Lajos, Szabó Károly és Balogh Sándor jó nevű, ügyes kezű mesterként ismertek a településen.)

Józsi bácsi a környék egyik legnevezetesebb iparosaként volt ismert. Olyan iparos nemzedékhez tartozott, mint Farkasinszki Ede és Ambrus, Hegedűs Elek (Topi), Dinya Vilmos, Gyuricza Gyula, Szonda és Eperjesi, Dinya Illés, Juhász Elek, Csúvár József, Szélmolnár Szabóék, Béláék, Piktör-Szabó, Venczákék... akiknek időszakához tartozott a Dalárda, a Sportegyesület, Színjátszás, Mozi, Tűzoltóság, és nem utolsó sorban a Polgári Iskola megszületése, amikor térzenével, majálisokkal, népnünpélyekkel szórakoztatták a település lakosságát.

Mikor a parasztság részéről is a mezőgazdaság fejlesztéséhez olvasókörok (kaszinók) csoportja létesült, modern tanyai iskolák sora épült, ezüstkalászos tanfolyamok szerveződtek. Mikor a KALOT-tal tért hódított a kertgazdálkodás gondolata, felgyorsult a gépesítés világa.

Az ifjúsággal való törődés nyomai: a legényeknek és a leányoknak szervezett cserkészlet, levante, leány és legény egyesületek. (KALÁSZ, KALOT...)

Az élenjáró iparosok, gazdák is megerősödtek. Segélyegyleteket, jótékonsági mozgalmakat, bankokat hoztak létre, melyekben a plébános úr irányítása, segítése is fontos tényező volt.

Jelentős fejlődés következett a házak, otthonok építésében is. (Cseréptetős házak, beton járda, villanyvilágítás, artézi kutak, kövesutak, csatornázás, rádió, helyi sajtó...)

Szmola József társadalmi tevékenységének súlypontja az Önkéntes Tűzoltóságban végzett fáradhatatlan munka volt. A sikeresség mércéje, hogy évente a versenyek felső fokáig, nem egyszer országos bajnoksáig jutottak el. (Kár, hogy a sikerek tanúi, a díszes kivitelű, feliratú kupák és oklevelek elkallódtak.) Igen szerencsés volt a legénység összeválogatása. A felszerelés is az akkori időnek megfelelően modernizálódott a ruházattól a fecskendőig.

A második világháború után a társadalmisítási folyamat nyomására felhagyott önállóságával, és a létrehozott ipari szövetséget vezetője lett. Majd a terebélyesedő Földműves Szövetséget dolgozója lett. Az üzletek, cukrászda, takarékszövetkezet, italboltok, birka csárda, gulyás csárda dicsérik keze munkáját és esze járását.

Kedves felesége, Kató néni mondta: "Soha nem múlt el úgy a nap, hogy szívünkben harag, békétlenség maradt volna."

Amilyen példás volt élete, akként történt távozása is. A munka, a szeretet, az emberség, a segíteni akarás, a jó szándék volt hosszú élete bizonyossága.

MÁRTON GÁBOR

India Csillaga

Katolikus krónika

OKTÓBER HÓNAP ÜNNEPEI

október 1. szerda:	Lisieux-i Kis Szent Teréz
október 2. csütörtök:	Szent Örzöngyalok
október 4. szombat:	Assisi Szent Ferenc
október 7. kedd:	Rózsafüzér Királynője
október 8. szerda:	MAGYAROK NAGYASSZONYA
október 9. csütörtök:	Szent Dénes püspök. és társai vértanúk
október 15. szerda:	Avilai Nagy Szent Teréz
október 16. csütörtök:	Szent Hedvig szerzetesnő
október 17. péntek:	Antiochiai Szent Ignác püspök, vértanú
október 18. szombat:	Szent Lukács evangélista
október 23. csütörtök:	Kapisztrán Szent János áldozópap
október 24. péntek:	A Szegei Székesegyház felszentelési évfordulója
október 25. szombat:	Boldog Mór püspök
október 28. kedd	Szent Simon és Szent Júdás Tádé apostolok

Októbertől felnőtt keresztiségre előkészítő foglalkozást indítunk. Az érdeklődők jelentkezzenek az endrői plébánián hétköznap délelőtt 8-12 között. Telefon: 283-940

Mint derült égből a villámszapás, érkezett hozzám a hír, miszerint 1997. szeptember 5-én elhunyt a világszerte ismert Kalkuttai Teréz anya. A Föld minden kontinense mély tisztelettel áll meg a napokban az albán származású szerzetesnő személye, tevékeny emberbaráti szeretete és világmissziója előtt, mely - világnézeti különbség nélkül - a megértő s ietekben megmutakozó emberi szeretet, mozdulataira akar bennünket buzdítani. Talán egyetlen előtünk járó korszak sem sóvárgott úgy az embertől emberrig tartó, hamisítatlan és önzetlen szeretetre, mint ez a zaklatott s ugyanakkor gyönyörű XX. századvég.

Az Albán Rádió tudósítása szerint a Kelet Óriása, India Csillaga távozott közülünk, s aki élete és műve által mégis közöttünk marad örökre.

Azoknak az embereknek, akiket számyra kapott a világhírnév, óhatatlanul valóbanuk kell gyermekkorukról, fejlődésükről s mindarról, ami némileg érthetővé teszi „kügrásukat“ a nagy emberi közösségből. A mi korunkban áll ez különösen olyan személyekre, akik szinte új csillagként jelennek meg századunk sok felhővel terhes égboltján. És még inkább áll, ha egy igen alacsony, gyenge nőről értesülünk, aki bámulatkeltő módon, sok erős és bátor férfit megszégyenítve, világraszóló művet alkotott s a beláthatatlan jövő felé irányított.

Csak hogy Kalkuttai Teréz anya esetében le kell mondanía az érdeklődőnek minden efféle, bár jogos kívánságról. Egyelőre sem a róla megjelent művek, sem munkatársainak beszámolóit, sem az ő szépszámy: nyilatkozatait nem tájékoztattak bennünket bővebben gyermekkoráról. Szándékosan zárkózott-e el? Vagy annyira a „második isteni hívás“ után történetekre akarta a világ figyelmét összpontosítani? Talán a ma és a holnap sürgető feladatainak megoldására igyekezett ösztönözni? A történelem majd kibogozza ezt az előző életet is, de e századvég gyermekeinek most azzal a „kevéssel“ kell beérniük, amit személye és működése szemünk láttára előidézett.

1910. augusztus 27-én született a jugoszláviai (akkor még török megszállás alatt levő) Skopje városában Agnes Gonxha Bejaxhiu néven, mint földművelő hegyi család sarja. Számyazása letagadhatatlan: erős csontozat, fizikai munkától kiduzzadt erek a kézen, napégette arc. A természet erővel küzdő ember elszántsága a tekintetében, a naponként megvívandó harc barázdái az arcborón, s a győzelem fénye a hibátlan, erős fogsoron. És mosoly - nem harsogó nevetés - a majdnem vértelen, az aszkézis jeleit hordozó ajkakon. Egyszerű volt, mint a kék szegélyű fehér ruhája, az indiai száry. És lényegre törő, mint az alkotásra született ember. És gyors cselekvésű, mint aki sajnálja, hogy csupán egy élete van, pedig szárya is futotta volna szívéből.

Iskoláit kitűnő eredménnyel, példás viselettel, magasabb lelki igényeket hordozva önmagában, végezte. Az érettségi után - vagy táján - mint egy villámszapás, fénylett föl benne a felismerés: Istenért mindent el kell hagynia, az indiai misszióba

kell mennie, mégpedig szerzetesnőként. Újja 1929. januárjától Loreto-nővérek által vezetett kalkuttai iskolába vezetett, ahol aztán földrajzot tanított mindaddig, amíg egy napon, 1948. augusztus 18-án meghallotta lelkében a „második hívás“ hangját: valamit tenni kell az elhagyottakért, azokért, akiket a Teremtő szeretetből halhatatlan lélekkel ajándékozott meg, s akikért Jézus Krisztus, az Isten fia emberre lett és kinhalált halt. Fogadalmait Darjeelingben tette le a fiatal Ágnes, amikor Lisieuxi Szt. Teréz választotta mennyei pártfogóul, s ezért vette fel az ő nevét. Ez a névcseré azt jelezte, hogy Ágnes meghalt a világnak, s a mennyből rózsahullató karmelita nővér szellemében újjá akart születni a missziók szolgálatára.

A betegek orvoslója, gondozója akart lenni, ezért az egészségügyiek nemzetközi fehér ruhájába öltözök, s indul az amerikai missziós orvosnővérekhez, az indiai Patnába, négyhónapos kiképzésre. 1948 karácsonyán érkezik vissza Kalkuttába, egy nyomomegyedbe, s onnan a többibe. Itt érezte otthon magát, itt hordozta Krisztus üzenetét, Jézus élő megtapasztalását a szegények és betegek között. Rendületlenül bízott az őt ilyen munkára szólító isteni Gondviselésben. Megalapította a Szeretet Misszionáriusai Társaságot, melyhez egyre többen csatlakoztak. 1979 végén már 158 központot tartott fenn 1800 nővérel, s mintegy 120 ezer világi segítő munkatárral. Viszont senki sem képes akárcsak hozzávetőlegesen is felbecsülni a világméretű szeretetküldetés eredményeit.

Teréz anya és Nővérei számára csak az ember létezik, a szenvedő, kidobott, megalázott, éhes és ruhátlan, környezetétől elidegenült: őt menteni, felemelni, ruházni, etetni, vele született méltóságának tudatára ébreszteni. A szeretet forradalmát képviselni világszerte. Teréz anya így nyilatkozott egyik riportjában: „minket működésünk olyan emberekhez köt, akiknek legfőbb ször Isten kertjében, sünk sincs, akiknek sokszor erejük sincs megvámni a holnapot.“

Úgy gondolom, hogy túlélni a nap nyomasztó terhét, támogatni a már-már összeroskadót, legalább „angyali“ halálra készíteni elő azt, aki eddig szinte barom módjára élt s esett össze Kalkutta, Madras s Bombay utcáin, olyan vállalkozás, ami ugyan nem tart igényt a holnapi nemzedék sorsának jobbítására, de nem is nélkülözhető a történelemnek egyetlen pillanatában sem.

Éltében az Egyház senkit sem avat szentté. Ezt mondták a pogány gondolkodók is: senki sem üdvözülhet halála előtt. Bárhogyan nézzük is, már csupán az, amit az indiai Kalkuttában, Ázsiában és más világrészeken kezdeményezett, elegendő ahhoz, hogy neve arany betűkkel kerüljön be a kereszténység történetébe, az emberiség művelődéstörténetébe. Teréz anya csodálatos virág Isten kertjében. Felmérhetetlen érték, elismerés és az Úrtól kapott vigasztalás számunkra a mai időkben. Megköszönve Istennek, hogy adta nekünk Teréz anyát, kérjük, vegye őt fel szentjei sorába és ajándékozza meg az örök élet boldogságával.

Zauer Csaba káplán

Hunya története IV.

EGÉSZSÉGÜGY

A századfordulón sok gyermek született, de sok meg is halt. Amikor egy gyermek elérte a 2-3 évet, akkor kezdtek abban bízni, hogy megmarad. A tanyavilágban nem volt orvos, legfeljebb egy bábaasszony. A legközelebbi orvos 15-20 km-re volt, de ha közelebb lett volna, akkor sem szaladtak az orvoshoz, mert ahhoz sok pénz kellett. Kondoros tanyán már az 1900-as években bizonyosan volt egy szülésznő - akinek a nevét nem tudtam megállapítani - mert egy 1900/65 közgyűlési jegyzőkönyvben a következők olvashatók

"Endrőd-Kondorostanyai lakosok azon kérelmét, hogy a meglévő tanyai községi szülésznői álláson kívül még egy rendszeresítéssel, tekintettel a tanyán nagy területen való szétszórtságra a község képviselő testülete méltányosnak tartja amiért is évi 100 korona fizetéssel még egy tanyai községi szülésznői állást szerez, oly kikötéssel, hogy a megválasztandó Kondorostanyákon tartozik lakni."

A kinevezett szülésznő nevét nem tudjuk a határozatból, itt ismét Fülöp Menyhért idős adatközlőre tudok hivatkozni:

"Szurovecz Lukácsné volt itt a hivatalos bába, mi csak Bába Maris nének hívtuk. Aztán a 20-as években idekerült Szabó Ilonka, Orlicz János volt férje, akinek itt volt borbélyüzlete. Ezek külön-külön dolgoztak, mindenki azt hívta, akit akart. Orvos egy héten egyszer járt ki Kondorosról, vagy Endrődről. A Fülöp János bácsi házában adtak neki egy szobát, ott fogadták a betegeket. Felírta a gyógyszert és lehetett érte menni. Általában Kondorosra mentünk, mert közelebb volt. Három óra alatt meg is jártuk. A védőnő is kijárt időnként, de nem rendszeresen. Mindenkinek küldtek értesítést és akkor be kellett hozni a faluba a gyerekeket. Az értesítést lovas kézbesítő hozta, még emlékszem a nevére Tímár Jánosnak hívták, endrődi ember volt."

A Kondoros-tanyai lakosok az 1920-as évektől kezdődően szinte állandóan beadványokkal ostromolták az anyaközség hivatalát egy állandó orvosi állás felállítására. A község mindig elhárította a kérést, hivatkozva a leromlott anyagi helyzetre és arra, hogy a többi területi rész is kérhetné ezt és akkor az is teljesíteniük kellene. Végül 1935 januárjában az anyaközség Dr. Szentjóni Batha János orvossal kötött szerződést, hogy Kondorostanyán ellátja az orvosi teendőket, havi 80 pengő tiszteletdíjért. A letelepedő orvos köteles az ottani szegény betegeket ingyen ellátni. A szerződés 6 hónapra szól.

POSTA

A tanyai ember nem nagyon vette igénybe a postaszolgálatot. Az volt a szokás, hogy a rokonok, jó ismerősök üzentek egymásnak.

Piacra minden héten menni kellett, és ott sok mindent meg tudtak beszélni, vagy megüzenni a rokonoknak. A leveleket általában Kondorosról hordták ki és az iskolába vitték. Itt állt egy szekrény, amelynek minden polca meg volt jelölve, pl. Ivánnyi-sor, Giricz-sor, Bundásisor stb. Az odaszóltó leveleket a megfelelő helyre rakták, és amikor a gyerekek mentek haza a tanyára, vitték magukkal a leveleket és széthordták a soron, akinek szolt. A hivatalos idézéseket lovas kézbesítő hordta szét, amelyeket csak "időzéseknek" hívtak, mert nagyon sok időt vett igénybe az elintézésük, hiszen Endrődre kellett menni minden hivatalos ügyben. Hogy a postaügynökség mikortól működött Kondoros-tanyán arra vonatkozóan nem találtam adatot, itt megint csak Fülöp Menyhért bácsira hagyatkozom:

"Én olyan 16-17 éves voltam, amikor idekerült Véha Lajos és felesége, Fehér Anna. Ők építették a Rákóczi utcában a régi posta épületét. Nagyon emlékszem az asszonyra, mert házastárs postamester volt. Napi 2 órát volt nyitva és az iskolából hazamenő gyerekek hordták szét az újságot és a leveleket a tanyákra. Én már akkor járattam a Nemzeti Újságot és az Új Nemzedéket. Ezek napilapok voltak. A postamester soha nem akarta odaadni a gyerekeknek az újságot, és ezért írtam egy cikket az Új Nemzedékbe. Ki is jött Bertók Barta postaelenőr és attól kezdve rendszeresen megkaptam az újságot."

A Postaigazgatóság 1938-ban közli, hogy a postaügynökség elérte a postahivatallá váláshoz szükséges forgalmat. A községi képviselő-testület vállalja, hogy öt éven át a község fizeti a postahivatal bérét.

A tanyai lakosok már 1932-ben kérik a telefont, de a testület ezt is elutasítja. 1935-ben a vármegye kisgyűlésének döntésére a testület kénytelen a telefont felszerelni. Telefon létesítési alapot hoztak létre, hogy évvégére összegyűljön a szükséges 1000 pengő.

Ekkor nagy szükség van a telefonra, mert 1936-ban kiépül a község háza Kondorostanyai kirendeltsége.

KUTAK

A tanyákon nem volt ivóvíz. Egyik tanyáról mentek a másik tanyára és keresgéltek, hogy melyik gémeskút vize finomabb. Onnan hordták aztán az ivóvizet. Ezen az áldatlan állapoton próbált változtatni Szabó Frigyes lelkész. Kérvényt intézett a népjóléti miniszterhez, amelyben pénzt kért egy központban felállítandó artézi kút ásására. A pénzt meg is kapta a község, amelyből aztán három northon kút felállítását végezték el. Hogy miért az a Historia Domusból tudhatjuk meg.

"Ebben az időben nagy pártoskodás volt a községben, s amit az egyik párt akart, azt a másik párt tekintet nélkül arra, hogy az szük-

séges és hasznos-e föltétlenül elgáncsolni iparkodott. Így a községi emberek (endrődiek) folyton azt beszélték a Kondoros-tanya központjától lakó embereknek, hogy minek Kondoros-tanyára artézi kút, hiszen a távollakók úgysem járhatnak oda vízért a nagytávolság miatt."

Fülöp Imre volt az aki megírta a kérvényt, hogy három kút legyen. A községi közgyűlés 1930 szeptember 3-iki jegyzőkönyvében ezt olvashatjuk:

"Hogy Kondoros-tanya szétszórta tanya részein lévő lakosságot mégis jó ivóvízhez juttassa, úgy határozott Enrőd község képviselőtestülete, hogy nem egy artézi kutat építtet, hanem három különböző helyen megépíttet northon kutat melyekkel a vízhiányon segíthet."

A kutat a Pogány iskolánál, a Község-sori iskolánál, és a központban, a mai piactér helyén építtették meg. A központi kút szivattyús volt, a másik kettő gémes. A kutat 1934-ben készítették el, de már 1940-ben azt olvashatjuk a Historia Domus-ban, hogy a központi kút teljesen rossz, rendőri felügyelet mellett adnak mindennap vizet, és utána lezárják.

HETIVÁSÁR

1922 okt.13-án tárgyalja a képviselőtestület a Kondoros-tanyai lakosok kérését, mely szerint heti vásárt szeretnének tartani.

A képviselő-testület elfogadhatónak tartja a kérést és javasolja, hogy Endrőd község javára telekkönyvíleg jegyeztessenek be egy ingatlant, amely alkalmas piactérnek. Ez a felajánlás nem történik meg, ezért a heti vásár kérdése lekerül a napirendről.

1935-ben kérvényezik újra, hogy hetente egyszer pénteken piacot tarthassanak. A testület megkeresi a 30 kilométeres körzetben lévő községeket, hogy beleegyeznek-e a Kondoros-tanyai piactartásba.

Kondoros, Pusztaföldvár, Mezőberény, Gyoma igen, Békés nem, mert ott is pénteki napon van a heti vásár. De Békés 22 kilométerre van, és nem járnak a két községből egymáshoz a piacra, ezért a testület nem látja akadályt az engedély kiadásának. Indokaik a következők:

- messze van a községtől Kondoros-tanya
- kb. 5000 katasztrális hold területe van
- kb. 2000 lakosa van
- jegyzői kirendeltsége van
- kifejlett tanyaközpont
- tehetős gazdák lakják, ők a község legjobb adófizető rétege.

Kedves Olvasóink, a legközelebbi részben a közigazgatásról, az önálló község megalapításáról lesz szó. Kérem, kísérjék figyelemmel községünk történetének következő részét is.

TÍMÁR BÉLÁNÉ

A hunyai gyerekek hasznosan töltötték a nyarat. A felső tagozaton tanuló diákoknak lehetőségük volt 5 napos balatoni táborozáson részt venni.

Az iskola pályázaton nyert pénzzel segítette a gyerekeket. Így olyan gyerekek is gyönyörködhetnek a Balaton szépségeiben, akiknek egyébként nem állt volna módjukban.

Évek óta minden nyáron úszásoktatáson vesznek részt az óvoda nagycsoportosai és az iskola alsó tagozatosai a gyomaendrői fürdőben. Sajnos egyre kevesebb gyerek tud részt venni a tanfolyamon, mivel az utazási költségek nagyon sokba kerülnek. Köztudott, hogy nagyon rossz a falu közlekedése. (Reggel megy egy busz a faluból, és este jön.) Ezért a gyerekek számára külön autóbust kell fogadni. Mindennek ellenére örömmel mondhatjuk, hogy a gyerekek többsége megtanul úszni, mire a 4. osztályt elvégzi.

Augusztusban természetjáró táborozáson vettek részt napi 50 forint ellenében, azok a gyerekek, akik szeretnek kerékpározni, sportolni. A szarvasi kirándulás, ami egy Körösi Kajak-túrával zárult különösen nagy élmény volt számukra.

Megszólt a szeptemberi csengő

...mert mi mindnyájan felelősek vagyunk a gyerekek jövőjéért

Az 1997/98-as tanévben 71 kisdíák kezdte meg tanulmányait a hunyai Általános

HUNYAI KRÓNIKA

Vége a nyári vakációnak

Iskolában. Ez a szám kevésnek tűnik, de helyi viszonylatban soknak mondható. Tudvalevő, hogy 10 évvel ez előtt volt annyi gyerek az iskolában, mint most. A közbenső években '48-57 között mozgott a tanulói létszám.

Az iskola részben osztott ált. iskola. Az 5. és 6. osztály összevont osztályban tanul. Az egész felső tagozaton a készségi tárgyakat összevont csoportokban oktatjuk. A szakos ellátás jó, képesítés nélküli nevelő nincs a tanterületben.

A pedagógusok mindent megtesznek azért, hogy a "kistelepülésből" adódó hátrányokat enyhítsék. Szabad idejükben sokat foglalkoznak a gyerekekkel. Nálunk délután sem üres az iskola. Különböző szakcsoportok működnek ellenszolgáltatás nélkül. Alapelvünk az, hogy minden gyerek tehetséges, csak meg kell találnunk a tehetsége kibontakoztatásához vezető utat sok-sok szeretettel és türelemmel. Az eredmény magáért beszél, hiszen az elmúlt tanévben 32 tanuló vett részt megyei és országos versenyeken, kiváló eredménnyel.

A volt nyolcadikos diákjaink a legrangosabb középiskolában folytatják tanulmányaikat.

Minden tiszteletem a szülőké, hiszen

támogatják az iskola elképzeléseit, és ők is mindent megtesznek azért, hogy gyermekeik az általános iskolából kikerülve megállják helyüket. Nálunk már 1995 óta a 5. osztálytól számítástechnikát, informatikát tanulnak a diákok. Kevés az a gyerek, akinek nincs otthon számítógépe. A szülőknek köszönhetően tanulnak zenét, hiszen a zeneoktatás költségeit a szülők vállalják, éppúgy, mint a társastánc tanfolyam, vagy a képzőművészeti stúdió költségeit. A kirándulás, a színházba járás természetes a gyerekeknek. Sajnos szükséges a szülők anyagi hozzájárulása is, mivel az iskola költségvetése minimális. A falu összköltségvetéséből, ami 42 millió forint, az iskolára 9,1 millió jut. Fejlesztésre 3 éve egy fillért sem kaptunk. Am a pályázatok, és adományok segítségével sikerült sok mindent előteremteni. Így a számítógépeket (5 IBM gép van!), az iskolai könyvtár bővítését, az idegen nyelv oktatásához szükséges eszközöket, de még a számítógépek tárolását is pályázati pénzből oldottuk meg. Így elmondhatjuk iskolánkról, hogy jól felszerelt kisiskola vagyunk. Minden tanévkezdés elé aggódva nézünk, a feltételeket is biztosítani kell hozzá.

Tudomásul kell venni, hogy a falu meghatározója az iskola, ami nem mindegy, hogy "milyen iskola", mert mi mindannyian felelősek vagyunk az itt élő gyerekek jövőjéért.

Petényi Szilárdné
Igazgató

SPORT

A vártnál jobb az indulás

Lassan az őszi szezon felé járunk. S az eddigi eredmények alapján nagyon elégedettek lehetünk. Legmerészebb álminkban sem gondoltunk jobbat. (Pedig még jobb is lehetett volna, ha a védelem jobban és komolyabban veszi feladatát egyik-másik mérkőzés második felében)

még nincs vereség!

Az utóbbi mérkőzések eredményei:

Barátság - Mezöberény	1:0 (0:1)
Hódmezővásárhely - Barátság	0:0 (0:1)
Barátság - Kerekegyháza	2:1 (4:1)
Kunszentmárton - Barátság	1:1 (0:0)
Barátság - Szegedi VSE	4:1 (0:0)

(A zárójelben az IFI eredményei.)

Persze, örömmünkbe is vegyül öröm: a gyengébb második félidők, a sok kapott sárgalap, az emberelőnyt sem tudtuk kihasználni. Imségünk, hogy több alkalommal hiányoztak kulcsjátékosaink sérülés, vagy sárgalapos, sőt pirosalapos események miatt.

Azonban mindent egybevetve: jól szórakozott a népes nézőtábor. A legutóbbi, a Szeged elleni kimondottan élvezetes, színvonalas játék volt. Soha rosszabb ne legyen! Elismerés mindkét csapatnak és vezetőiknek! Csak így tovább!

Összesítő:

Barátság. 7 mérkőzésből 4 győzelem, 3 döntetlen vereség nélkül 15 pont!

IFI: 7 mérkőzésből 4 győzelem, 2 döntetlen 1 vereség 14 pont!

MÁRTON GÁBOR

ÁLLAMI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI TISZTIORVOSI SZOLGÁLAT KÖZLEMÉNYE

Az 1975. évi II. törvény és annak végrehajtási rendelete értelmében fogmegtartó és protetikai szolgáltatásokra "a biztosított 1998. január 1. napját követően csak abban az esetben jogosult, ha az előző évben szűrővizsgálaton részt vett és az erről szóló igazolást bemutatja."

Továbbá a 103/1995.(VIII.25)Korm. számú rendeletet módosító 96/1997.(VI.11.) Korm. számú rendelet 16/A §(13) bekezdése kimondja, hogy: "Az Országos Egészségügyi Pénztár által finanszírozott fogászati alapellátási szolgálatok orvosai és körzetükhöz tartozó lakosok részére - a külön jogszabály előírásai szerint - kötelesek fogászati szűrővizsgálatot végezni a szakmai előírásoknak megfelelően, és arról igazolást adni."

Legfiatalabb **EMLEKEZÉS 1956. OKTÓBER 23-ra** zsmoknás gátástalan nemzeti ünnepünk. hatalma beszenyvezni.

Kegyelettel emlékezünk a megszállók elleni szabadságharrra. A szatáni-diktatúra lerázására feltámadt a nemzet. A Petőfi-kör fiatalága a régi idők hőseihez méltó forradalmi sereget teremtett. Feledhetetlen napok tettek bizonyosságot, hogy él még a magyar, van igazi hazaszeretet, életmegvető hősiesség!

Sajnos, minden szent dolognak akad Júdása, mindig akad gyilkos Heródes, és vannak poroszlok, akik öns érdekükért gátástalanul celekszenek. Akkor is volt Haynau, bilincs, bitófa, hontalanság, vér és könny jelzi az utat.

Nagy Imre miniszterelnök, és hős honvédelmi minisztere: Maléter Pál és társaik elszántága, hősi hűsége nem volt hiába! A bemoskolt emlékü 301-es parcella a magyarság golygótás búcsújáróhelye lett. Hiába igyekezett emléküket a közel félévszázados

Nevük beleolvadt a dicsőséges magyar múltba! Szerencsére községünkben életlázdotat nem követelt a forradalom, de az események legigazabbjai közül sokan súlyos megtorlás szenvedői lettek. Egy éve állítottuk a kopjafát, hogy külső megnyilvánulása is legyen tiszteletünknek, halánknak.

Emlékezni hívjuk településünk lakóit az endrői Hősök terére. A 9 órakor kezdődő szentmise után a Rózsahegyi Kálmán Általános Iskola növendékei adnak tisztelő halaműsort dallal, verssel, prózával. Utána az egybegyűltek; pártok, egyesületek, szervezetek koszorúzására, az ünnepre hozott hűség-virágok elhelyezésére kerül sor: az emlékműnél.

Jöjjen emlékezni, tisztelni, halóját kifejezni!
MÁRTON GÁBOR

Bethlen-napok Gyomaendrődön

Ünnepelt a város augusztus utolsó 3 napján. Nagyszabású, ünnepségsorozattal emlékeztek meg a többszörös jubileumról.

75. éve, 1922-ben Gyoma község önálló Mezőgazdasági Népiskolájában elkezdődött az agrárképzés, 280 éve harmadszorra újra betelepítették a gyomai részt. harmadik ok az ünneplésre, hogy éppen 30 éve, hogy újra indították a mezőgazdasági szakképzést. E hármasszennep méltó ünneplése a földművelésügyi miniszter, és a polgármester hinton való bevonulásával kezdődött, amit 2 lovas rendőr vezetett.

A miniszter a nyitó beszédében elmondta, hogy előbb - utóbb itt Gyomaendrődön akkreditált felsőfokú mezőgazdasági képzést szeretnének. A Nemzeti Agrárprogram elkészült, és ezen belül az agrároktatás, az agrár kutatás, szaktanácsadás, mint egymásra épülő feladat szerepel. Beszél a gyakorlati oktatás fontosságáról, és célként azt határozta meg, hogy a szakemberképzés gyakorlat nélkül ne adhasson diplomát, és ezt a gyakorlatot lehetőleg több külföldön kell megszerezni. A kormány feladata, hogy megteremtse a gyakorlati oktatás feltételeit.

A "Vita Agricolae 97" kiállítás így került megnyitásra, amely kiállításról elmondható, hogy igen tartalmas és esztétikus volt.

Az Agrárfórumra megtelt a Városháza díszterme. Itt a miniszter a napi aktuális mezőgazdasági, főleg a földtulajdon kérdéseit taglalta, (természetesen pártjának szempontjából)

Véleménye szerint hatalmas megrázkódást idézett elő a rendszerváltás a mezőgazdaságban. A földet kihúzták a tsz-ek lába alól, jött a "szerencsétlenek" minősített Kárpótlási törvény (az előző kormány műve!) és földhöz jutott az, akinek például az apja kint volt a Dón kanyarban, vagy elvették a temetkezési vállalatát, stb. Így sikerült konzerválni a félféudális mezőgazdasági struktúrát, állapította meg a miniszter. Majd elmondta, hogy a kormány nem nézheti tétlenül, hogy a megmaradt Tsz-ek ne vehessenek földet, ha van rá pénzük, ennek érdekében dolgozták ki a komplex birtok stratégiát is.

Probléma még, hogy a földnek nincs reális piaci ára, és a mezőgazdasági termékek árába sokszor már nem fér bele a munkabér, ami megengedhetetlen.

Felhívta a miniszter a gazdák figyelmét a százmilliárd forint nagyságú támogatásra, amit igényelni kell, és elmondta azt is, hogy a bankok a mezőgazdaság felé fordultak, igaz igen nagy az adminisztrációs igénye a hitelkérelmeknek, de idén 110 milliárd forintot már folyósítottak.

Elmondta még, hogy a problémákat nem szabad szőnyeg alá söpörni, de az utcai demonstrációkról nem volt jó véleménye, mert a problémákat nem az utcán lehet megbeszélni és megoldani... Véleménye szerint nagy szükség volt a stabilizációs programra... Az Európai

Unió csatlakozásnak nincs alternatívája. Felelősen kell átgondolni a magyar mezőgazdaság sorsát, ezért is határozott a kormány az ügödöntő népszavazás mellett (hogy egy héttel ezelőtt ezt a változatot az ellenzék javasolta, ez nem hangzott el!).

Délután, az üzletemberek nemzetközi találkozóján vajmi kevesen jelentek meg, ez is mutatja, hogy ez a régió elsősorban mezőgazdasági jellegű.

A következő nap programja az országos halfőző verseny volt, melyre több mint ötven versenyző jelentkezett. Három kategóriában folyt a verseny: körösi, szegedi és egyéb. Az esős idő sem tudta elmosni a verseny izgalmát, és az érdeklődést, no meg a kitünő ízeket és eredményeket.

A harmadik nap eseménye volt egyben a befejezés, ami szerény véleményem szerint a koronája volt a három napos ünnepségnek. Méltóságjeljes szép ünnepség a Gyomai Református Templomban. Ide jött évnnyitóra 600 diák, akik az összevont Mezőgazdasági és Ipari Szakiskola tanulói, közülük 200-an a gólyák, azaz az első évesek. Az iskola igazgatója Gubucz József úr üdvözölte a megjelenteket, akik közül név szerint az országgyűlési képviselőket, a Földművelésügyi Minisztérium, a Megyei gyűlés, és az Országos Testnevelési és Sport Hivatal képviselőjét, a polgármester urat, és a Művelődés és Közoktatási Minisztérium helyettes államtitkárát. Az iskola egyik volt diáklánya elszavalta Áprily Lajos "Fejedelemhez" című versét, majd Dr. Dinya László helyettes államtitkár elmondta a tanévnyitó beszédét. Akik még nem tudták, most megtudhatták, hogy az államtitkár úr 30 évvel ezelőtt a Gyomai Gimnáziumban érettségizett. Endrődön született, és szülei még ma is ott élnek. Idézte a híres tőzsde szakembert, Kosztolányit, aki szerint tőzsdére csak nagy pénzeseknek szabad menni, a kispénzű ember legjobb befektetése a gyerekeinek taníttatása. Külön köszöntötte az első éves diákokat, akiknek az egészséges lámpaláza természetes, és az nem a kishitűség jele. Minden tanulót a komoly munkára buzdított, hiszen az Európai csatlakozásunk is megkívánja a minél több kiművelt embert.

"Saját erőnkön kell felzárkóznunk!" mondta az államtitkár, mert nem remélhetjük, hogy az előttünk haladók a mögöttük loholót majd segítik, és ehhez is sokat kell tanulni és dolgozni. Nem ülhetünk a babérjainkon!

A tanévnyitó beszéd után a Bethlen Alapítvány 3 sze-

mélynek elismerő emiékplakettet adományozott, amit az iskola igazgatója adott át. Ezt követte az OTSH jelen lévő képviselője által átadott, a belügyminiszter által aláírt "Toldi Miklós" díj, amit Gubucz József igazgató úr, több évtizedes sportért tett munkájáért vehetett át. Dávid Imre polgármester úr az Önkormányzat által adományozott díjat adta át Gubucz igazgató úrnak. Ezután következett Dévai Nagy Kamilla és egy tanítványa fél órás műsora. A Honfoglalás 1100 éves évfordulójára készült, "Magyarok fénye" című összeállítás rövidített változatában gyönyörködhetünk. Az első tétel István királyról szóló himnuszok, a második tétel az 1514-es Dózsa féle paraszt felkelésről Juhász Gyula: "Dózsa feje" zenésített verse, a harmadik tétel az 1703-1711 Rákóczi szabadságharc kuruc dalai, a negyedik tétel, az 1848-as szabadságharc dalait idézte, az ötödik tétel az I. Világháborút, a 6-ik tétel a II. Világháborút, és végül az 1956-os forradalmat Máray Sándor: Mennyből az Angyal című zenésített változata idézte fel. A fiatal "tanítvány" csodálatos meghittséggel énekelte el Erdély ősi himnusát: "Ó üdes jó Istenem, Oltalmazóm, segedelmem, Vándorlásban reménységem. Ínségemben, lágy kenyerem..."

A Szózat együtt éneklésével zárult az igen nagy élményi, nyújtó évnnyitó ünnep. Nekem, mint a 3 napos ünnepség egyfajta krónikásának egyetlen egy nagy ürmö megvált a délelőtti szép ünnep örömezésébe, és ezt csak azért mondom el, mert hátha megszívlelik, akikre tartozik. Történt ugyanis, hogy az ünnepségen a Himnuszt és a Szózatot együtt kellett volna énekelnünk. Sajnos nagyon kevesen énekeltek a felnőttek közül is, a gyerekekről nem is beszélve. Milyen szép lenne, ha a szülők, és (vagy) a nevelők megtanítanák a gyerekeinket a nemzet legszebb dalainak éneklésére, és ezzel együtt a haza és a nemzet iránti elkötelezettségük is erősödne. Szilárd nemzeti tudattal és hazaszeretettel már biztos, hogy nem kerülünk az Európai Uniói tagság megszerzése után sem valahová a "margóra".

Császárné Gyuricza Éva

KÖMLŐDI ENDRŐDIEK

1945-ben, a nagy országos kitelepítések során több száz endrődi ember került a Dunántúlra. Mivel az Endrődi füzetek 6. kötetének témája a faluban végbement népmozgás lesz, ennek a munkának kapcsán el kell mennem jó néhány eltelepült családhoz. Nemrég Németkéren és Dunakömlődön jártam. Engedjék meg, hogy a felvett anyag egy részét - a szülőfaluhoz való kötődést - az alábbi írásban közreadjam. Az anyag teljes egészében a 6. kötetben lesz olvasható, amely kiadvány várhatóan 1998 elején jelenik majd meg. Egyben kérem, ha valaki tud még olyan településről, ahová az endrődiek szervezettel költöztek el, értesítsen bennünket. Levélcím: Honismeret Egyesület Hornok Lajosné Gyomaendrőd, Szélmalom u. 22. 5502. Telefon: 66-248-469.

Dunakömlőd szelíd, lankás szőlőhegyek közt Pakshoz négy kilométerre egy széles völgyben fekszik. Jó levegő, mindenütt tisztaság, rend van, a házak gondozottak, látszik, hogy tehető emberek lakják. És az a rengeteg virág! A kertben, az ablakban, ládában, cserepekben, kint is bent is. Láttam olyan filodendront, amely már egyszer körülfutotta a veranda mennyezetét. Az utcákon külön élmény a séta, mert vagy felfelé, vagy lefelé lehet menni, úgyhogy nekem az első öt percben feltöri a cipő a sarkamat. - Vigyázz, ez nem az Alföld! - figyelmeztet elkésve a kísérem, aki egyben vendéglátóm is. Nem is akármilyen: amikor jeleztem nekik, hogy szeretnék elutazni, és az elszármazottakkal beszélgetni, azonnal felajánlották a vendéglátásukat, pedig addig nem is ismertek, egyszer találkoztunk futólag. Az ő házuk is háromszintes, a kert a hegyben folytatódik. Ez is nagyon érdekes: a házak igen közel vannak egymáshoz építve - egy kapubejáró, és már ott is a másik ház. De hátul! Minden telekhez hozzátartozik a lankás hegynek egy darabja, tehát a melléképületek már a hegy lábához vannak építve, a pince pedig egyenesen benne van a hegyben, sokszor 15-20 méter hosszan. A hegyen pedig kinek-kinek ott a veteményes és szőlőket.

Regina nénit keresem. Elmegyek egy ház előtt, és látom, hogy az udvaron egyenes tartású, tiszta arcú, idős asszony beszélget egy másikkal. Tudom, hogy lehetetlen, de hirtelen úgy érzem, én ezt az arcot már sokszor láttam, és nemcsak az arcán, de valahogy az egész egyéniségén határozottan látom, hogy endrődi.

- Hát maga meg mér ára (arra) megyen - kérdezi Regina néni, merthogy éppen ő az, ízes endrődies kiejtéssel.

- Megmondom, ha maguk is megmondják, hogy mi a csutkító rendes neve Endrődön?

- Rákláb! - feleli a két idős asszony szinte egyszerre, és arcukat megfényesíti az örvendező, emlékező mosoly. Leülletnek a patyolattiszta konyhába.

- Őriztek-e még ötven év távlatában is endrődi szokásokat? Főznek-e még endrődi ételeket?

- Hogyne, laskalevest, vízenkötött, káposztás lepényt. - sorolja - ezt mind a jányom is tudja. Régebben főztük a szappant, sütöttük a kenyeret, ahogy otthon.

- Volt kemence? - A sváboknak csak a hegybe, fűtésre nem használták. Mink osztán csináltunk bent is, úgyhogy a svábok is eltanulták tőlünk. - Tán még tapasztottak is? - Hogyne, muszaj vót! Itt vert fal vót, az

a kőműves pucolást leloki. Mikor idekerültünk, az endrődi asszonyok elkezdtek tapasztani. Kérdézték tőlünk a sváb asszonyok: - Mondják mán meg, mivel tapasztanak, hogy ilyen szép? - Lóganajjal! Úgyhogy megtanítottuk őket. Még a mázolás is megtanulták tehinganajjal.

- . -

Jóska bácsi a tanító telepről költözött ide.

- Hogy boldogultak, mire jutottak Kömlődön, bátyám?

- Aki dolgozott, az boldogult. Az endrődiek a munkájukkal eresztettek gyökeret Kömlődön, már aki itt maradt. Aki nem a kalandot, hanem a megélhetőséget kereste, az összefogott a másikkal - kinek szekere volt, kinek egy iova, - elkezdtek művelni a földet. Később már jobban ment. Mindenkinek van háza, kis gazdasága, családja, a gyerekeket szépen felneveltük, újtukra bocsátottuk. Én hét gyereket neveltem fel, mindnek kenyeret adtam a kezibe, egy se szenvedett hiányt. Még sok mindenről beszélgetünk, elmondja a kemény évek történetét. Amikor kikísér, büszkén mutatja fiai tekintélyt parancsoló házát, a nyugati márkájú kocsit - ehhez csak gratulálni lehet.

- De mások is hasonlókat mondanak:

- Őt gyerekünk született, mind diplomás szakember.

- Nekem is az egyik lányom Pakson tanított, a másik meg Tamásiban.

- Négy családom van, mindegyik kitanult. Egy itt jegyző Németkéren, három gyerelem meg felkerült Csepelre.

- Én is hamar felleltem magam. Dógoztam, úgyhogy szépen fel tudtam nevelni mind a három gyerekemet.

- . -

- Mit tudnak a gyerekek Endrődéről? Mit tudnak a kitelepítésről?

- Nekik ez már közömbös. Ők itt születtek, itt vannak, ennyi. Együtt jártak iskolába a svábokkal a kecskeméti, az endrődi származású gyerekek. Nekik már itt vannak a gyökereik.

- Az ötvenes években hogyan volt mindez?

- Eleinte csak egymás közt házassodtak: endrődi az endrődivel, kömlődi a kömlődivel. De a fiatalok hamar összekeveredtek. Megkezdődött a vegyes házasság: A Roosz Annust egy endrődi legény vett el, a Miska. Meg a Fábian család is beházasodott, aztán a többi. Az én gyerekek már nem tudja, melyik az endrődi, melyik a kömlődi. Elmosódott a különbség.

- Én azért gyakran hazavitettem a gyerekeimet Endrődre, szerettek hazamenni. De az unokáimat, azokat már nem érdekli.

- . -

- És mit jelent Endrőd maguknak, akik ötven évvel ezelőtt elköltöztek onnan?

- Én ott születtem, ott éltem a gyerekkoromat - feleli Máté. - Ez a táj is szép, mert ha felmegyek a hegyre, a harmadik faluig ellátok. De az Alföld, az mégiscsak más, annak számomra különös varázsereje van.

- Ott születtem - feleli egy 75 éves ember elszorult torokkal, a könnyeivel küszködve. - Még mindig többet jelent, mint Kömlőd. Asszonyuk: hazamentem. Bár nem

sok jó fűzi az embert oda, de mégis, Szülőfalum.

- Mi sokáig hazajártunk az öcsémrel - meséli Péter. - A fazekasba felvertük a sátrat, halásztunk, vadásztunk, ott aztán szabadok voltunk. Mert ott nőtünk fel a Fazekasban, a szarvasi határban, nekünk az jelenti a gyerekkort.

- Nekem a körgát jelenti, ott játszottunk, meg a gémeskutat. Elmentem megnézni a házunkat, ahol születtem. Én is csak Endrődre tudok hazamenni, mert ott születtem.

- Nekem már nem jelent semmit, senkit. A testvéreim közül egy se él. Tavaly voltam otthon, amikor az öcsémet temettük.

- Én mikor meglátom a falut, a hidat, a templomot, akkor mán nekem nagyon jó. De hazaköltözni, arról már szó sem lehet. Az apám itt van eltemetve, az uram itt van eltemetve. Nem hagyhatom itt a temetőt...

- . -

Egy sváb származású családot is megkérdeztem a telepésekről. Ízes dunántúli tájszólással felel a rokonszenves háziasszony:

- Nem bántottak minket. Arról, hogy a svábokat kitelepítették, nem azok tehetnek, akiket a helyükbe telepítettek. Sőt, mikor már lecsendesedett minden, édesapámat az egyik endrődi ember nyugtatta. - János bácsi, menjen haza a családjához, nem lesz semmi bántódásuk.

- Maga milyen anyanyelvű?

- Német.

- És milyen nemzetiségű?

- Magyar vagyok. Itt születtem, a szüleim is magyarok voltak, kömlődiek. Én még Pakson sem tudtam megszokni, csak Kömlődön. Én magyar nemzetiségűnek vagyok íratva, nem is fogadok el más.

- . -

A kömlődi temetőbe Fekécs néni vezetett ki. A temető egy völgyben van, olyan, mintha maga a természet venné körül védelmezően a megholtakat. Átmegyünk egy kis patak hídján, és sorra járjuk a sírokat. A sok-sok zöld közül méltósággal emelkednek ki a jobbára gót betűs, német síremlékek. Mindenütt német nevek, németül írják rá a kegyelet utolsó üzenetét. Egyszer csak megűt két igen ismerős név: Czikkely Illés és Gyuricza Irma. Aztán Kurilla László és Bella Anna. Aztán: Katona József és Hornok Irén, és így sorban, a többi endrődi. Meg kell állnom, mert szinte rám szakad minden súlyával az eltelepültek sorsa. Jó, vannak, akik el akartak költözni, ez mindenkinek szíve joga. De emberek százai? És egyszerre? Mért nem tudott "megélhetőséget" adni nekik is a szülőfalu akkor, ötven éve? És miért nem tud ma sem a mostani fiataloknak? És újabb ötven év múlva lesz-e egyáltalán szülőfalu?

- . -

Lassan megnyugszom, letesszük a virágainkat, indulunk vissza. Elbúcsúzom.

- Üdvözljük Faggyasékat! Meg Kolohekót! Meg Gellai Mátét! - sorolják a neveket.

- Átadom, bátyám, minden jót kívánunk mi is, jó egészséget, kedves kömlődi endrődiek!

(Adatközlők: Bach Józsefné, Fekécs Istvánné, Hunya Elekné, Katona Lajosné, Kulik Menyhért, Polányi Máté, Sipos István, Szmola Imréné, Tóth József, Vaszkó Péter)

1935.

Június 15. (4. old.)

"Báró Apor Vilmos gyulai apátplébános a napokban látogatást tett régi iskolatársánál, Dr. Tüköry József nagylaposi földbirtokosnál és Csernus Mihály apátplébánosnál."

Én csak ebből a hírből tudtam meg, hogy a mártírhalált halt apátplébános - Apor Vilmos - járt Endrődön. A nagylaposi uradalom akkor még nagyon szép lehetett: hatalmas gazdasági épületek tartoztak oda, szép park volt a közepén, a park körül kisebb patakocska volt. Kár hogy még senkinek sem jutott eszébe a helyreállítás. Vagy nemcsak ezen múlik?

Június 15. (4. old.)

"Endrődi TK - Túrkeve A.C. 8:0. Nyomasztó endrődi fölény jegyében folyt le a mérkőzés... Másik hír: Endrődi TK - Budapesti MÁV Előre 2:2."

Az endrődi csapatot még a budapestiek sem tudták legyőzni!

Július 15. (6. old.)

"Munkások! Az öregkerti munkások közül többen kértek dinnye- és veteményes kert földet az egyháztól. A plébánia 20 hold ugari szántója ősztől kezdve több évig bérelhető lesz e célra..."

Akkor innen eredhet a szólás: Nem jutott neki dinnyeföld!

Szeptember 15 (4. old.)

"Ezüst mennyegző. A Stefánia Szövetség agilis elnöke, az endrődi úri társaság kedvelt és nagyrabecsült Bandi bácsija, Alapy Andor gyógyszerész és neje Zaka Mária úrnő november 20-án tartják ezüst menyegzőjüket az endrődi plébánia-templomban."

"Arany-menyegző. Az endrődi iparostársadalom közmegebecsülésben álló tagja Klinghammer Ferenc kalaposmester és neje Hornok Rozália folyó hó 6-án tartották arany menyegzőjüket."

HÁRMAS - KÖRÖS

1934 - 44

Szép szokásnak tartom, hogy a falu újságában közzétették az ilyen híreket. Tiszteletre nevelt.

December 15. (7. old.)

"Megkezdte működését a Karitás... célja: a szegény, rosszul táplált iskolás gyerekek naponta reggelivel és ebéddel való ellátása... A Bizottság ez úton is kéri a lakosságot, hogy mindenki tehetségéhez mérten járuljon hozzá adományával... Endrődön négy helyen főznek a szegény iskolás gyerekeknek: a belterületen az Egységes Munkás Otthonban, ahol a konyhafelügyelő tisztet Baranyi Istvánné, a takarékpénztári igazgató neje látja el. Ezen a konyhán 127 gyerek ebédel. A második konyha a kocsorhegyi iskolában van, ahol 31 gyerek ebédel. A konyhaparancsnok itt Fehérváry Ferenc tanító... A harmadik konyha a nagylaposi iskolában van, ennek vezetője Tüköri Jessi.. itt 31 gyerek ebédel. A negyedik konyhát a kápolnás iskolában állították fel, a vezető itt Dienes Izráné tanítónő, 67 gyerek ebédel itt."

Döbbszenten értesültünk, mennyi gyerek vette igénybe az ingyenes konyhát! Vajon most mi lenne a helyzet?

1936.

Január 15. (4. old.)

"Dr. Pálka Pál, a gyomai járás közszeretben álló főszolgabírója - mint értesültünk - hosszabb szabadságra készül. Az elmúlt hónapokban többször erős vértódulása volt, amelyet orvosai véredény elmeszesedésére vezetnek vissza. Egészségi állapota huzamosabb pihenést kíván, azért óhajt hivalata vezetésétől hosszabb ideig távol maradni"

Pálka Pál főszolgabíró fontos szereplője volt az 1935-ös endrődi

sortűznek. Lehetséges, hogy éppen ezzel van kapcsolatban a hír?

Január 15. (5. old.)

"Andaházi Kasnyát négy havi börtönre ítélte a kir. tábla. Indoklás szerint: bűnösnek kellett kimondani... hatósági rendelkezés elleni izgatás vétségében, mert Kasnya a felizgatott tömeg jelenlétében olyan kijelentéseket tett melyek nagyon alkalmasak voltak arra, hogy a csendőrséggel szemben a tömeget izgassák."

Andaházi Kasnya Béla országgyűlési képviselő volt, a sortűz második fontos szereplője. Az ő választási jelölő gyűlése torkollott 1935 márc. 20-án a tragédiába. Andaházi Kasnya Bélát a sortűz után a gyomai szolgabírószék izgatás vádjával feljelentette. A gyulai törvényszék 1935. október 1-én 500 P. pénzbüntetésre, vagy 25 napi elzárásra ítélte. A per Szegedre került, itt az ítéletet 4 hónapi szabadságvesztésre változtatták, erről számolt be az idézett hír. A per Bp.-en fejeződött be, a M. Kir. Kúria 1936 IV.21.-én mindkét alsó fokú határozatot hatályon kívül helyezte és felmentette Andaházi Kasnya Bélát. Csak a sortűz áldozatait nem lehetett feltámasztani.

Január 15. (6. old.)

"A Stefánia Szövetség endrődi fiókja... szociális tevékenység terén is lényeges működést fejtett ki, amennyiben a tejkonyhán 1524 napi adagot adtak ki.. azonkívül 50 gyermekágyasnak és 25 csecsemőnek természetbeni segílyt is nyújtott az intézet, éspedig: 1557 liter tejet, 30 kg. zsírt, 270 kg. lisztet, 32 kg. cukrot, 12 kg. borsót, 15 db szappant stb."

Mennyi segíly kellett 1936-ban (is). Akkor természetben adták, most pénzben adják. Egyik sem jó, de talán a lisztet nehezebb átváltani itálra, mint a forintot.

Lejegyezte és a megjegyzéseket írta

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Egy karcsú könyvet lapozgatok. Borítóján a Necropolis textilképe;

elmosódó, sejtelmes fény-árnyak kapaszkodnak egymásba.

Ahogy a versek is. Százhuszonhat vers.

Necropolis. Ez a címe Gergely Ágnes legújabb kötetének, amely a könyvhéten jelent meg.

Ezen a verőfényes nyári napon (augusztus írunk. Szerk.) izgatottan forgatom a könyvecskét, eszembe jut legelső találkozásunk.

Akkor is nyár volt, fülledt délután. Árnyékos, hűs szoba, Ő Pilinszky verseket mondatott velem. Szívdobogva kezdtem bele: "És fölzúgnak a hamuszín egek, / hajnalfele a ravensbrücki fák." / A végét már együtt mondtuk: "Et resurrexit tertia die." Aztán egy másikat, a szenvedélyről: "A tengerpartot járó kisgyerekek / mindig talál a kavicsok közt egyre, / mely mindöröktől fogva az övé..."

Ezután kezdtünk csak beszélgetni.

Először a kötődéseiről. Endrődről és mindarról, amit a szülőföld jelent. A Hármaskörös, a temető, "milyen hold süt az öreg temetőre, ha láthatatlan ott van a család", a templom, a gyerekkori ház fala "árnyék, sárgára sárga".

A távolban Liszt Les Perles-je szól.

Megelevenedett egy gyermekkori képzeletben létező ország, királlyal, hadsereggel, a kobaltok népével, s a játék, amit unokatestvérével játszott, s mely átszötte az ifjúkort is.

Majd az irodalmi vonzódások, találkozások kerültek szóba. "Egyszer-volt idő"-nek nevezte ezeket, igazgyöngyként őrzi. Nem voltak mesterei, de meghatározó találkozásai igen. Egészen fiatalon. Füst Milánnal, Kassák Lajossal.

Füst Milán "mitől jó a vers?" és Kassák "mit érzett, mikor az első fordítását publikálta?" kérdéseire a pályakezdő határozottságával válaszolt: "Kinyílik, mint egy kapu" és "Azt, hogy megkondulnak a harangok és leszakad az ég."

A Füst Milán-i "hajtson térdet", majd a kézcsók, és a kassáki intelem "mindig azt kell érezni, hogy megkondulnak a harangok és leszakad az ég, függetlenül attól, hogy mi történik" egy életre szól. Évekkel később fogalmazódott meg ismét a kérdés. Ott New Orleansban, egy jazz-koncert után: "Sikerül-e valaha pontosan megmondanom, mitől jó a vers? Hallom-e még egyszer azokat az égszakasztó harangokat?" S a kristályosodó választ elnyeli Duke Ellington zenéje. "aligha. Csak régi vállalkozó kedvem emlékét próbálom őrzeni, ahogy egy város őrzi a

A NECROPOLIS KÖVEI

maga pöttömnyi múltját, franciai vasrácsaival, spanyol belső kertjeivel,

előregedett néger zenészeivel, akkor is, ha az egész csak turisztikai látványosság, s az utcákon tulajdonképpen minden szétgurul."

Vonzódások. Villiam Buttler Yeats, az írek legnagyobb költője, s róla egy egész kötet nyugat magyarja címmel. Hozzá morális tartás: "Szólni, mikor hallgatnak, hallgatni, mikor üvöltönek, emlékezni, midőn mindegyre másképp emlékeznek, különállni, ha bégetnek. Hűsz éven át Yeats-et olvasni."

Vonzódások. Írország, Magyarország. Két nép, két történelem. S a kettő metszéspontjában egy vers ragyog. Az ÍR FOHÁSZ 1916-ból. (1916: ír felkelés, az ír köztársaság kiáltása, majd hat nap után a bukás, az angolok győzelme... És Magyarország évtizedekkel később...)

Megrendítő sorok:

*„Ó, kelta Kőkirály, tekints le végre
villámsújtotta szirtjeid közül
e száműzött, e végzetverte népre,
mely a világot kapta börtönül.*

*Ha jókedvét, ha kincsét nem tetézed,
törd meg jobboldal ellenség szívért,
s ha mégis, mégis büntetted e népet,
legyen büntelen, hiszen a Tiéd."*

A szikrázó délután megszólal Bach s egy korábbi verssor: "reménytelen szerelem, Magyarország." Utazások távoli országokban, ismerkedés más kultúrákkal: Európa, Ázsia, Amerika.

A "mindig elvágynak, s nem menekülhet" érzése, hiszen működésbe lép a Törvény, a gravitáció törvénye.

S most itt e vékonyka kötet, benne a múlt és jelen, a magasság és mélység kapaszkodik össze, ahogyan a fények és árnyak. Ott a borítón. Fönt és lent.

Kinyílik a könyv, ezt olvasom: "De mégis: szárnyak. Kar nélkül lengeni. / Átkerülni egy felsőbb némaságba /.../ levonul a szépség. / Fönről is látni, hallani. / A mélytengeri műteremnek izomszorító lüktetését időtlenség sem oltja ki."

Bach zenéje átküszik a nyári délutánba és összefonódik szavaival: "Ötezer év kísértés a szó a szó a szó."

Szeretem ezt a zenét, szeretem ezeket a verseket.

POLÁNYI ÉVA

Szeptember van, amikor kinyitja kapuit az iskola, és a színház.

Nagyváradon immár 199. éve működik magyar színház, s már folytak az előkészületek a 200. évforduló méltó megünneplésére, jövőre.

De ne szaladjunk előre az idővel, mert már megjelentek a városban a plakátok, melyek hirdetik, hogy milyen darabok kerülnek színre az 1997-98-as évadban, s felhívják a "nagyérdemű" figyelmét, hogy újítsák meg bérleteiket, s támogassák az idei évben is a Szigligeti Ede színházat. (Szigligeti Ede Nagyvárad szülőte, szobra ma is ott áll a színház épülete előtt, fakkal körülvéve.)

Nagyvárad színháza híres volt évtizedeken keresztül, a színház tagjai voltak Dajka Margittól - Szabó Ernőig, sokan, sok híres színész, primadonna, bonviván és drámai hős vagy epizódszereplő.

Rövid körképünk számba veszi, hogy milyen darabokkal csábítja a színház vezetősége a közönséget a következő évadban:

Az első bemutató (októberben) Rudyard Kipling: "A dzsungel könyve" című világhírű regényének muzikalizációja, melyet három magyar szerző Dész László, Geszti Péter, és Békés Pál dolgozott át. Látnyos jelenetek, korszerű muzika,

Színházi levél Nagyváradról

bravúros nyelvi megoldások jellemzik a darabot, amely sok magyarországi színház sikerdarabja is lett az elmúlt két évben.

Szép Ernő, közismert a színházkedvelők körében. Olyan darabok kötődnek nevéhez, mint a "Patika" vagy a "Lila akác". Az 1922-ben írt "Völegény" c. darabja a század eleji Pestre visz el. Hősei az akkori az akkori kispolgári élet kereteit akarják széffeszíteni, vagy abból elmenekülni. A darabban nem hiányzik persze a házasság, hozomány, pénztelenség, de a tiszta szerelem. Siker lesz?

Világhírű író világhírű regénye: Daphne de Maurier: A Manderley ház asszonya c. regénye, illetve annak színpadai változata a következő darab. Érzelem és izgalom, büntudat és rettegés, fordulatos cselekmény jellemzik a darabot, mely biztos számíthat telt házakra.

Egy másik dráma, szintén angoliról tollából született, benne egy egészen más világ, az ötvenes évek "dühöngő fiatalágának" életével, problémáival foglalkozik. John

Osborne. "Dühöngő ifjúság" c. drámája a kor problémáit és főhőse Jimmy Porternek lázadását, tragédiáját mutatja be.

Természetesen a magyar irodalom sem maradhat ki a repertoárból. Az irodalom klasszikus korát idézi Kármán József: "Fanni hagyományai" c. regénye, mely éppen 200 éve keletkezett s egy új embereszményt ábrázol, s egy női főszereplő köré idézi a honi, néha szomorúan keserű, valóságot. A regényből Szabó Magda írt nagyszerű drámát.

Az utolsó bemutató Molnár Ferenc: "A doktor úr" c. 1902-ben született zenés bohózat. Főhőse nem orvos, hanem ügyvéd, akinek elegáns dolgozószobájában egymásnak adják a kilincset a tipikus bohózati figurák. Biztos siker lesz ez is!

Színházi levelünk nem lenne teljes, ha nem emlékeznénk meg az immár harmadik éve működő stúdióról, ahol nagyszerű stúdió-darabokat, monodramákat, verses műsorokat láthatott, hallhatott a közönség. Ez a színház is "sikerre van ítélve"!

Remélem, hogy a gyomaendrői közönség is részese lehet a nagyváradai színház vendégjátékának.

STARK LÁSZLÓ

A levél, amit édesanya és édesapa írt Pestről, nem mindenkinek okozott osztatlan örömet. Andris-nagymama titokban a szemét törölgette. Ki tudja, látja-e még kicsi unokáját? Nagypapa is szótlanul szívta pipáját, és öreg keze gyakran rátévedt Andris szöghajára.

Ám, aki legjobban búsult, mégiscsak Jóska volt. Ki fogja ezután elkísérni a tarka mesékbe? És ki néz rá ámuló áhitattal, ha valami furfangos ötlet új játékot terem!

Még Andris is szomorkodott egy kicsit, pedig ő már igazán vágyódott szülei után.

- Jó lenne olyan mesét kitalálni, amiben itt is maradhatnék, meg otthon is lennék. - mondta elmélázva Jóskának.

Jóska akkorát sóhajtott, hogy beillet volna szelvihamak is.

- Milyen kár, hogy a mese csak mese!

Hanem az első levelet nagyon gyorsan követte egy másik. Abban az állt, hogy Andris falusi barátját szeretettel meghívják szülei, hogy töltsön náluk néhány napot. Édesapa majd értük jön, és a jövő héten harmasban felutaznak Budapestre.

Így már mindjárt más színe lett a dolognak. A két gyerek egyebet sem tett attól kezdve, csak tervezgetett. Hanem egyszer Andris elszontyolodva felkiáltott:

- Igen ám, de mi lesz Pettyessel, a közös cicával? Ha Jóska is jön, igazán nem kívánhatják, hogy Pettyest magára hagyják. Legjobb lesz, ha ő is velük utazik. Hanem édesapa csak a fejét csóválta:

- Ez nem megy gyerekeim. Ugyan mit csinálnánk a negyedik emeleten egy macskával? Ki sem bírná a négy fal között.

A gyerekek meggyőzően magyarázták, hogy a négy fal között ők is ott lesznek, és Pettyesnek csak az a fontos, hogy velük lehessen!

De édesapát nem lehetett meggyőzni. Határozottan ellenszegült. Maradjon itthon az a kis mihaszna macska. Ettől kezdve egy kis felhő borult derűs örömeikre. Mert azért az öröm csak megmaradt, hogy együtt utazhatnak, csak hát, Pettyessel még sokkal szebb lett volna.

Mikor már minden készen volt az utazásra, a csomagok ott sorakoztak az előszobában, Andris észrevette, hogy a nagymama egy fehér dobozba csomagolja az útravalójukat.

- Így könnyebben hozzáfértek, ha megéheztek. - magyarázta édesapának.

Adrisnak egyszeriben nagyot villant a szeme. Átszakadt Jóskához és titokzatosan a fülebe sugdosott.

Jóska arcán kigyulladtak a szeplők, míg a suttagást hallgatta, és elismerően bólintott:

- Ez olyan jó, hogy akár én is kitalálhattam volna! - mondta meggyőződéssel. Aztán már csak az alkalomra vártak, hogy titokban kicsempésszék a dobozt, és kicserélik a tartalmát. A rántott csirke helyett Pettyest csomagolták bele. Végül is minden rémekül sikerült és Bundás, a kutyus, ugyancsak csodálkozott, hogy ennyi jó falatot kapott, pedig nincs is ünnep. Most már csak azon izgultak, nehogy idő előtt kiderüljön a turpisság.

Ám a potyautas valóban okos cica lehetett.

Mária néni meséi

A potyautas cica

mert meg sem mukkant a doboz rejtekében, ahová a két lurkó gondosan becsomagolta. Egészen addig, amíg valami furcsa zakatolás fel nem ébresztette. A vonat indulásától úgy megrémült, hogy keservesen miákolni kezdett. A két gyerek úgy érezte, hogy hirtelen forog velük a világ. Mi lesz most?

- Mi nyávog itt? - kérdezte egy idősebb néni és belehallgatózott a zakatoló hangzavarba.

- Csak...csak én! - hebegte pirosra gyúlt arccal Andris - Tetszik tudni, én szoktam néha cicát játszani. Te is ugye Jóska?

- Igen, én is szoktam. - Miáuuuu! Miáuuuu!

Hová lett a jó falat

Két kis csibe
Sétálni megy
Sövény alatt,
Kert alatt,
Uzsonnára
Magot vittek.
S csak egy árva
Szem maradt.

Mind megették
Jó étvágygal,
Az a szem is
Úgy maradt,
Fűbe pottyant
És eltűnt
Sövény alatt,
Kert alatt.

Kereste a
Két kis csibe,
Hová lett a
Jó falat,
Elfáradtak,
S most pihennek
Sövény alatt
Kert alatt.

A tarka gyík farka

Jártam, jártam kint a réten,
Nem is régen, a múlt héten,
Láttam gyíkot, tarka volt,
Hajdanában farka volt,
Vajon hová tette,
Talán elvesztette,
Kár érte!

Jártam, jártam kint a réten,
Nem is régen, most a héten,
Láttam gyíkot, tarka volt,
De szép hosszú farka volt.
Ugyan honnan vette?
Újra növesztette,
Jól tette!

Édesapa végül is elunta a dolgot, és rájuk szólt:

- Mára elég a macskazenéből. Gyerekek! Holnapra is hagyjatok valamit!

A két gyerek szepegeve hallgatott. Remegve várták, hogy most mi lesz!

De nem lett semmi. Pettyes úgy látszik elszundikált, mert a dobozban csend lett, csodálatos, megnyugtató csend. Megkönnyebbülten felsóhajtottak, és csak most mértek odaállni az ablakhoz, hogy gyönyörködjenek az elsuhanó tájban.

Az orrukat hirtelen megütötte valami incsiklandozó illat. Az útítárs nénike bontogatta csomagját, és falatozni kezdett. És éppen rántott csirkét! A két gyerek nagyot nyelt, ez volt az a pillanat, amikor először sajnálták, hogy a pipicomb helyett egy macska lapul a dobozban.

- Akartok egy kicsit? - kínálta őket jószívűen a néni, de édesapa tiltakozva felelte a kezét:

- Köszönjük szépen! Mi is éppen ezt hoztunk az útra. Ki is bontom nyomban.

Andris rémülten felkiáltott:

- Ne! Édesapa ne bontsd ki! Mi igazán nem vagyunk éhesek.

- Nem, igazán nem! - tiltakozott Jóska is.

- Csak ne szerénykedjétek! - állt fel édesapa, hogy leemelje a dobozt. - bizony már nekem is jól fog esni.

A gyerekek rémülten becsukták a szemüket. Most fog összedőlni a világ! - suttagta szepegeve Jóska, most bizony szívesebben lett volna akármelyik mesében, Adrisal együtt. Nem is hiába félték, mert amint édesapa leemelte a doboz fedelét, Pettyes, mint a nyíl, kivágódott, és repült egyenesen a néni kontyára. Onnan egy kislány vajás zsemléjére, majd föl a polcra a csomagok közé. A nyomában zizegve szálltak a selyempapír foszlányok, mintha hóvihar kerekedett volna. Rettenetes volt a kavargás! Édesapa ijedtében eldobta a dobozt, a néni sikított, a kislány elgörcbült szájjal siratta a földre pottyant vajás zsemléjét. Ráadásul belépett a kocsiba a kalauz bácsi is. Nagyon haragos lett, amikor megtudta, hogy potyautas cica van a polcon. Egykettőre fülön csípte, és felszólította, hogy a következő állomáson hagyja el a szereivényit!

- Ne tessék leszállítani őt! - Zokogta keservesen Andris - Mindennek én vagyok az oka! Egyedül csak én!

- Nem is csak ő - gurultak elő a fényes könnyecseppek Jóska szeméből is - Mert én is segitettem becsomagolni Pettyest, és én adtam a pip-pici combokat Bundásnak.

- Hát, ha így van, mit tehetnék? - enyhült meg nagyon gyorsan a marcona kalauz bácsi. - Tegyétek vissza a dobozba! A büntetést, látom már meg is fizettétek.

- Bundásnak! - bólintott zordonan édesapa. De mintha titokban összerosolygott volna a kalauz bácsival.

Bezzeg a két kis imposztornak nem volt kedve mosolyogni. Sem akkor, sem később. Mert Pettyes Pesten is nagyon neveletlenül viselkedett. No, de erről majd legközelebb mesélek.

A mesét és a verseket írta

IVÁNYI MÁRIA

Trodalmi oldal

V Á R A D I TOLLRAJZOK

Kedves Olvasóink!

1993-ban ezzel a címmel jelent meg Implon Irén erdélyi író nő novellás kötete. Könyvében felidézi a század eleji Nagyváradi hangulatát, amikor még Endrődről is gimnáziumba Váradra jártak a diákok. Lapozzuk fel írásait és idézzük meg azokat az időköt.

(Szerk.)

RING A BÖLCSŐ

az áiomba ölelő, a színes meséket megelevenítő álmokba; dundi dunyhák és simogató mosolyok melegében ring, messziről jött dallam ritmusára, Körös hullámainak ritmusára, ahogy a kis hajó ring, mikor még lehet tudni, merre, s hová...

A sarki platánfák felfelé...Már nem is vigyázzák az álmod, már talán nem is szórják játéknak barna gömbjeiket a földre, ki ad többet értük, maguk csak nőnek bele a bölcsőtlen ürességbe. Törzsüknél már nem méretkeznek a bölcsőből kinőttek.

Csak néha visszajönnek. Ide, a Bölcsőde utcába. Visszajönnek és keresik a bölcsőt. Meg az iskolapadot. S a reggelt, ami elindította a gyerekeket.

Az utca neve a leghatásosabbak közül való a városban. Nemzedékek óta változatlan. Mintha tisztelegne annak a Szent Vincés apácarend alapította bölcsődének, amely 1868-tól a rét szegény családjainak gyerekeit ringatta, dajkálta, vadszőlővel befuttatott hosszú folyosóján járni tanította, megmutatta nekik a Napot, a bölcső lengését folytató hintát, a vesszőkosárban érkező kenyeret. Az időnek meg odamutatta - ha az idő épp odafigyelt - milyen gyenge lábbelivel indulnak ezek a gyerekek, szülői kabátokból eszkábált ruhadarabjaik hogy hasonlítanak máris a szürke élethez. Ami odakint folydogál, akár az utca végén a Körös.

A Bölcsőde utca tulajdonképpen merőleges a bölcső egykori színhelyére. Az iskolára is, ahol az adakozó nagy lélek Nogáll püspök jóvoltából iskola létesült elemi, majd

polgári is. Nagy fehér kalapos nővérek vették gondozásba ezt az iskolát. A hajdani bölcsőde mellett öregek otthonát létesítettek. A folyosó fölött láthatatlanul lebegett: bölcsőtől a koporsóig. Az épület majdnem végigérte a Nogáll utcát, szép virágos kertje közepén Várad egyik legszebb kápolnája harangozta be a környékbe a könyörületes szeretet hívó szavát: Segítünk. Tanítunk segíteni. Jöjjetek, segíteni tanulni, együtt.

A gyerekek naponta jöttek, naponta fordultak. Keskeny utcán indulhattak tovább, krumpliköveken, krumpliszázekhoz. A téli reggel hidegétől sült krumpli óvta a kesztyűtlen kezeket a zsebben. A nagykapuban minden délben összesereglett koldusoknak nagy kondérból krumplilevest mért az apácai kéz, közben szürke cendrákba bugyolált totyogó lábak a kiuttalanság táncát járták, és a szemek, szájak, arcok beburkolóztak a pléhkanállal felkavart párába. Fénykép nem rögzíthet élebben tablót a könyörületességgel enyhített életről...

Hanem azért az iskola ablakaiból kicsapódó reggeli fény átvilágította a téli komorságot. Az asztalos gyaluja, ott szemben, muzsikálva kísérte a postást, szobafestőt, a szatócsot, mint ahogy éjszakánként a sarki híres cigányprímás kísérte a főtéri nagyvendéglő mulatóit. Nagyokat döngött az iskola vaskapuja minden gyerek után, mintha számlálta volna: megvan-e mind? Ki tudja, hol telt be, s mikor fogyatkozott a létszám? Bölcsőtől a koporsóig úgy szétfutnak az irányok, kapaszkodók, lejtők... Nincs olyan ör-platán, hogy számba vehetné. A sok gazdát cserélt iskolák nem készítették mindig csoportképeket, nem hirdettek bankettek vizontlátást. A krumplileves-osztogató időkben az összetartozásnak más próbáit gyakorolták. És elcsodálkoztak a történelemkönyv olyan hősein, akik minduntalan harcba vitték az embereket, úgy akarták boldogítani őket. A téglagyári lány, a mezítlábás, mintha csúfolódva nevezte volna Nap-ellen-nek a nagy hódítót, pedig csak így állt rá a szája. Az árvaházi gyerek, aki sohasem ült vonaton, szabad fogalmazásnak a téli vakáció elképzelt utazásáról írt: "Az egész vonatot elfoglaltuk, mindenkinek volt széke, asztala, ágya. Az ebédet megosztottuk és nagyon boldogok voltunk, hogy együtt nézhetjük a nagy hegyeket". A valóságból csak a zsíros kenyér megosztására tellett, hegyek nélkül. Mégis az "együtt" nem is csilingelve szólt, hanem mint biztató harangszó: fordulj, ember, a társaid felé. Kézen fogva biztonságosabb.

Merre? Hová? Az udvarról elpusztított kápolna helyén rideg, szürke beton terpeszkedik. A védelmet, irgalmat sugalló, intézmény rég profilt váltott. Kereskedelemre szakosodott. A Bölcsőde utcából a gyerekkori képre keresi a rálátást, aki visszajön, s megáll a sarki platánfák alatt. Valamit megtalálni, színeiben megerősíteni, s látva újra tanulni és gyakorolni, a ringó bölcsőből kinőve is kézen fogni a segítőszándékot, és - ki merre - vinni élethosszig tartó társul, tanulságul, törvényül. S közben csendesesen megköszönni azoknak, akiktől kaptuk.

IMPLON IRÉN

MI LETT A HITEL SORSA?

Sokan beszélnek a plébánia kölcsön ügyéről, melyet újságcikkek sorozata kavart fel.

Eddig „no comment” - nem nyilatkoztam, mert **nem nyilatkozhattam**. A helyi sajtónak is közöltem, hogy nem járulok hozzá, hogy megjelenjek az ügy kapcsán. Telefonon, és ajánlott levélben is közöltem:

„... A cikket olvasva. Te is láthatod, hogy Guliga pereli a sajtót, rágalmozás miatt. Viszont őt is perelik. Majd kiderül valami.

• *Az, hogy nem nyilatkozom: nem nyilatkozhatom - (esküvel ígérve) az ügy befejeztéig biztos, hogy később lehet-e, azt még nem tudom, - mert engem is megkérdezett vele kapcsolatban az egyházi hatóság. Ezért nem mondhatok sem mire se igent, se nemet, semmit. Ezért kérek, ne hozzatok nehéz helyzetbe emiatt.*

Több újságíró is keresett már: egyiknek sem nyilatkoztam.

Amint telefonon is mondtam, ha egy bűnözőnek van ahhoz joga, hogy akarata ellenére nem jelenik meg a sajtóban, akkor talán nekem is van.”

Az újságíró közölte, hogy **nekem nincs ehhez jogom...** Érdemes lenne jogi úton is érdeklődni e kérdés iránt...

Püspök úrral egyeztetve, most nyilatkozom, mert jogom van védekezni. Nyilatkoznom kell, mert a sajtóban megjelent írások nem mindig fedik a valóságot, és kellemetlen helyzetbe hoztak.

1. Volt hitel ügy a békéscsabai és az endrői plébánia között. A kölcsönügyet Guliga György békéscsabai plébános kezdeményezte és ajánlotta 1994-ben. Mivel a banki kamatnál magasabb kamatot ígért, érdekelt, ugyanis az építkezésünkhöz nem látszott elegendőnek a rendelkezésünkre álló összeg. Az akkor rendelkezésünkre álló összeget viszont nem kellett azonnal felhasználni, így egy részét néhány hónapig tudtuk nélkülözni.

2. Biztosította, hogy ügyvéd által jóváhagyott módon történik a szerződéskötés. Egyik egyházközségi embereimmel is megbeszélve, az volt a föltétele, hogy Guliga plébános - mivel azelőtt a Püspökség Gazdasági Hivatalának volt a vezetője - pontosan beszélje meg a püspök úrral. Ha ő engedélyezi, akkor rendben van. Néhány nap

múlva közölte, hogy a püspök úrtól „zöld utat kaptunk”. Később kiderült, hogy nem így volt.

3. Amikor láttam, hogy gondok vannak a visszafizetéssel, jelentettem a püspök úrnak, aki tett is lépéseket.

4. A Püspökség közbejöttével a **hitel sorsa rendeződött**, az iskolát felépítettük.

5. Guliga piébánossal kapcsolatos dolgokról, melyekről az újságok írnak, nem nyilatkozom. Nem az én dolgom eldönteni, hogy mi igaz mindebből, bizonyítékokkal nem rendelkezem, és nem láttam az egyházi bíróság iratait sem.

Mi lett a hitel sorsa? Kérdezte sejtelmesen a sajtó, és suttogják az emberek.

Nézzék meg a Selyem út 109/2 alatt! 66 milliót kaptunk állami kártérítést ingatlanainkért, két részben.

Ebből kifizetünk:

Tervpályázat költségei:	515.000 Ft
Tervrajz dokumentáció:	1.700.000 Ft
Építkezés költségei:	65.410.278 Ft
Mű. ellenőr:	588.000 Ft
Tűzoltóság:	150.000 Ft
Felszerelések*:	3.048.462 Ft
Összesen:	71.411.740 Ft

(* felszerelések: telefon, és belső hálózat, komoly riasztórendszer, fénymásoló, hangosító, konyhafelszerelés, táblák, székek, - bár a bútorok zömét a Máltai Szeretetszolgálat ajándékozta Svájcából és Szegedről, mi is vásároltunk - stb. Még felsorolni is nehéz. Mindez részletesen kigyűjtve megtalálható, és megtekinthető a plébániahivatalban.)

Azt hiszem, egyértelmű, hogy jóval többet ráköltöttünk az iskolára, mint amennyit kaptunk rá.

Ha ezek után is valaki úgy gondolja, hogy itt most is nagy pénzek forognak, ill. hiányoznának. kérdezze meg magától: vajon adakoztam-e annyit, hogy azzal ilyesmit lehetne kezdeni!

Végezetül: ha igazak lennének azok a pletykák, amelyeket híresztelnek, már rég elbocsátottak volna. És hogy meddig lesznek Gyomaendrődön? Ameddig a püspök úr jónak látja.

Iványi László
plébános

HÍREK ERDÉLYBŐL

RMDSZ HÍREK BIHARBÓL

A Szövetség Bihar megyei szervezete 1997. szept. 6-án tartotta meg megyei küldött gyűlését. A 234 küldöttből 172 volt jelen, s élénk viták közben tárgyalták meg a napirenden szereplő ügyeket.

Külön napirendként szerepelt a 22-es kormányrendelet alkalmazása, mely lehetővé teszi a kétnyelvű táblák, felíratok használatát. Varga Gábor elnök élesen bírálta azokat a polgármestereket, helyi tanácsnokokat, akik akár félelemből, akár kényelemből, akár más okok miatt nem intézkedtek. Kilátásba helyezve esetleges leváltásukat is.

A Közgyűlés megvitatta a 36-os kormányrendelet alkalmazását is, mely módosítja a tanügyi törvényt, lehetővé teszi a szakoktatást magyar nyelven is, úgyszintén a történelem és földrajz oktatását is, - ez eddig csak román nyelven történt. Sajnos az derült ki a felszólalásokból, hogy nehezen mennek a dolgok, szinte alig van előrelépés tanügyi téren!

Nagy vitát váltott ki az a tény, hogy a Kereszténydemokrata Parasztpárt megyei elnöksége felszólította az RMDSZ-t, hogy az általa delegált Modok Gusztáv alprefektus (alispán) mondjon le! A dolog furcsasága, hogy a Parasztpárti prefektus (főispán) Dan Balas inkompetens, tehetségtelen ember, míg Modok Gusztáv két diplomás (jogász közgazdász) végzettségű s minden szempontból jobb, mint a prefektus! (Talán éppen ez a baj.) Mint köztudott a 4 fő koalíciós párt: Parasztpárt, Nemzeti Liberális Párt, Demokrata Párt és az RMDSZ Bihar megyében is megalakította még januárban az un. koalíciós egyeztető tanácsot, de az a parasztpárt aknamunkája következtében nem nagyon működött. Elhúzódnak a személycserék, nem hajtják végre a kormánydöntéseket, akadályozzák a reformokat. Egyszóval a koalíciós kormányzás Bihar megyében nem működik.

A Közgyűlés támogatásáról biztosította Modok Gusztáv alprefektust és egy nyilatkozatot fogadott el ezzel kapcsolatban.

A közgyűlés megválasztotta azt a 18 küldöttet, akik hivatalból delegált 10 személy mellett, Bihar megyét képviselik az RMDSZ okt. 2-4 közötti Kongresszuson Marosvásárhelyen.

Tökés László tiszteletbeli elnök javaslatára a Küldöttgyűlés elfogadott egy határozati javaslatot, amelyben tiltakozik Vladimir Meciar kormányfőnek a Szlovákia és Magyarország közötti "önkéntes" lakosságcserére vonatkozó, az alapvető emberi jogokat sértő indítványa ellen. A dokumentumot az RMDSZ Kongresszus elé terjesztik.

STARK LÁSZLÓ
NAGYVÁRAD

5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Méretes lábbeli készítést is vállalunk.

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS. BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁRÁSI GARANCIA

**PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI
SZAKÜZLET, SZERVÍZ**

SZARVAS. Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

**Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás**

Martol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 06 66/386-578

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

A KÁRPITOS '97 Kft.

termékeinek állandó bemutató terme

a **DÁVID BÚTORBOLT**-ban

5502. Gyomaendrőd Hősök tere 7.

Legújabb ajánlatai:

Heverők 16.000. Ft-tól

Franciaágyak 34.000 Ft-tól

Ülőgarnitúrák 65.000. Ft-tól.

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó

BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy.u.34/1.
Telefon/Fax: 06-66-386-896 (o8.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:
06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
melegburkolási munkákat takarítással
Teljes szakipari munkák tervezetetését, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

E beszámolóm is, sajnos, azzal tudom kezdeni, hogy igen kevés számú érdeklődő volt jelen a hallgatóság soraiban az 1997. szeptember 18-iki testületi ülésen. Remélem, hogy a jövő évben beinduló kábel TV megvalósítja a lakosság érdeklődését.

A Polgármester úr ismertette az elmúlt hónap eseményeit, tárgyalásait. Szólt az okt. 3-iki Térségi Európa Nap rendezvényeiről, a vízmű beruházás állásáról.

A várva-várt jó víz idevezetésének munkálatai december hó közepén kezdődnek, a gerincvezeték lefektetésével. Megállapítható, hogy az a munka, melyet Dr. Frankó Károly volt polgármester kezdett el, és kitartó következetességgel harcolt érte, végre elkezdődhet.

A telefonbekötésekről még annyit, hogy kb. 900 vonal utólagos igénylése vár még bekötésre. Ehhez azonban még egy központi modulit kell beállítani. Várhatóan ez évben minden igényt kielégítenek.

Rendelet módosítások után a művelődési intézményekben történő létszámleépítéseknek és azok költségvetési vonzatairól volt szó. Ennek keretén belül a Képviselő-testület az Apolló mozi, mint önálló intézményt megszünteti. Ugyanúgy a Városi Könyvtár, Községi Ház, és Tájház önálló intézményt is. A legnagyobb vitát az Endrődi Könyvtár helyzete váltotta ki. Végül a Képviselő-testület úgy döntött, hogy a könyvtárat a Rózsahegy Kálmán iskolához csatolja. Ennek az intézkedésnek lényege, hogy a könyvtár marad a régi helyén 2 könyvtárossal, iskolai és közkönyvtári teendőket látva el. Hangsúlyozom a közkönyvtári jelzőt, mert így magasabb és elkülönített normatíva jut könyvtárfejlesztésre. A Katona József Művelődési Központban 2 fő csökkenést jelent a racionalizálás. Mindezek az intézkedések összességükben, 1997-ben 704 ezer Forint megtakarítást jelent, a jövő évben pedig 3 millió 243 ezer forinttal javítja a költségvetés helyzetét.

A következő döntés arról született, hogy a testület szept. 18-iki hatállyal hozzájárult a Városi Gondozási Központ vezetője munkaviszonyának közös megegyezővel történő felbontásához, egyúttal szept. 19-től ideiglenesen

megbízta Czikkely Imrét a vezetői teendők ellátásával.

A Városi Gondozási Központ gazdasági helyzetével és az újabb létszámleépítéssel a testület ülésről-ülésre foglalkozik. A jelenlegi helyzetben 4.5 millió forint a túlfinanszírozás, év végén 7.658 ezer forint várható. A túlfinanszírozás enyhítése érdekében a Képviselő-testület 3 betöltetlen álláshelyet zárolt és további 3 fő létszámleépítésre kötelezte az intézményt.

Mint ismeretes a Barátság SE jó játékkal, nagy akarással és szponzori támogatással feljutott a Nemzeti Bajnokság III. osztályába. Jelenleg a második helyen áll. Kovács Lajos elmondta, hogy az NB III. középmezonyében szeretnének végezni. Ahhoz, hogy a kívánalmaknak meg tudjanak felelni új öltöző építéséhez, s egy edzőpálya létesítéséhez kérte az önkormányzat támogatását. A tervezett beruházás 24.200 ezer forint. 1997-ben 3.4, 1998-ban újabb 3.4 millió forintot ad a város. Reméljük, hamarosan egy szép létesítmény élénkíti majd a környék legszebb helyén fekvő sportpályát.

Egy - az endrődi részen lévő - beruházáshoz nyújt anyagi fedezetet a Képviselő-testület. A Blaha úti szennyvízcsatorna beruházáshoz, aminek összköltsége 12.960.000.-Ft., melyhez

céltámogatás 3.888.000.-Ft.

Vízmű támogatása 2.592.000.-Ft.

Az Ált. Isk. költségvetésében szerepel e célra 2.248.000.-Ft.

Most megszavazott 4.232.000.-Ft.

Az utóbbi összeget a DÉGÁZ részvények eladásából maradt tartozásból biztosítja a testület.

Tárgyalta a testület a költségvetés első félévi teljesítését. Megállapította, hogy a bevétel 54%-ban teljesült. Ebből a helyi adók 48.9%-al járultak hozzá. Az elmaradást a felszámolás alatt lévő cégek, ill. a fizetési halasztást kérők nem fizetése okozta. Összességében a város gazdasági helyzete stabil. Köszönhető ez, a DÉGÁZ részvényeknek, a takarékos gazdálkodásnak, s a jó adófizetési morálnak. Sokat jelent még a Kincstár működése, s így naprakészen látható a város gazdasági helyzete.

AUTÓBUSZ MENETREND

HELYI JÁRAT 1997. szeptember 1-től

ÖREG SZŐLŐ	DÉRYNÉ	MÁV ÁLL	SZAB. TÉR	MÁV ÁLL	SZAB. TÉR	DÉRYNÉ	ÖREG SZŐLŐ
5.15	5.20	5.30	5.35	5.40	5.50	6.00	6.05
	5.55 *	6.05 *	6.10 *	--	--	--	--
6.10	6.15	6.25	6.40	6.45	--	7.00	7.05
7.10 *	7.15	7.25	7.30	8.10	8.15	8.25	
	8.45	8.55	9.00	9.50	9.55	10.05	
	10.05	10.15	10.20	11.35	11.40	11.50	
	11.50	12.00	12.05	12.35	12.40	12.50	
13.05 *	13.10	13.20	13.25	13.50	13.55	14.05	14.10
15.25 **	15.30 **	15.40 **	16.10 **	16.15 **	--	16.25 **	16.30 **
	15.40 *	15.50 *	16.10	16.15	--	16.25	16.30
	16.10 *	16.20 *	16.25 *	--	--	--	
16.40	16.45	16.55	17.00	17.45	17.50	18.00	
	18.05	18.15	18.20	18.40	18.45	18.55	
	19.10	19.20	19.25	19.50	19.55	20.05	
	21.00 *	21.10 *	21.15 *	21.55 *	22.10 *	22.20 *	

* = CSAK MUNKANAPOKON

** = CSAK MUNKASZÜNETI NAPOKON

Temetői járat: Vasárnaponként:

MÁV ÁLLOMÁS	7.25
SZABADSÁG TÉR	7.30
TEMETŐBŐL VISSZA	9.10

Körös Volán távolsági autóbusz menetrend:

Budapest - Szolnok - Gyomaendrőd - Komádi

Budapest	14.00	15.30	9.45	10.50
Abony	15.30	17.00	8.15	9.20
Szolnok	16.05	17.35	7.40	8.45
Szajol	17.50	17.50	7.25	8.30
Törökszentmiklós	16.32	18.02	7.13	8.18
Mezőtúr	17.15	18.45	6.30	7.35
Nagylapos	17.24	18.54	6.21	7.26
Gyomaendrőd				
Jóbarát	17.34	19.04	6.11	7.16
Aut.áll.	17.42	19.12	6.03	7.08
Déaványa	17.57	19.27	5.48	6.53
Körösladány	18.10	19.40	5.35	6.40
Szeghalom	18.25	19.55	5.20	6.25
Véscző	18.42	20.12	5.03	6.08
Okány	18.51	20.21	4.54	5.59
Zsadány	19.05	20.35	4.40	5.45
Komádi	20.45		4.30	

Menetidj: Budapest - Gyomaendrőd 880.-Ft.

Sok egyéb mellett ezek voltak a legjelentősebb intézkedések, határozatok, melyekkel foglalkoztunk.

Következő jelentkezésemig kívánok minden olvasónak jó erőt és egészséget!

CZIBULKA GYÖRGY

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Homokné Németh Eszter, Iványi Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László, Ungvályi János * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házi nyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.sziksz.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@moha.sziksz.hu

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam II. szám

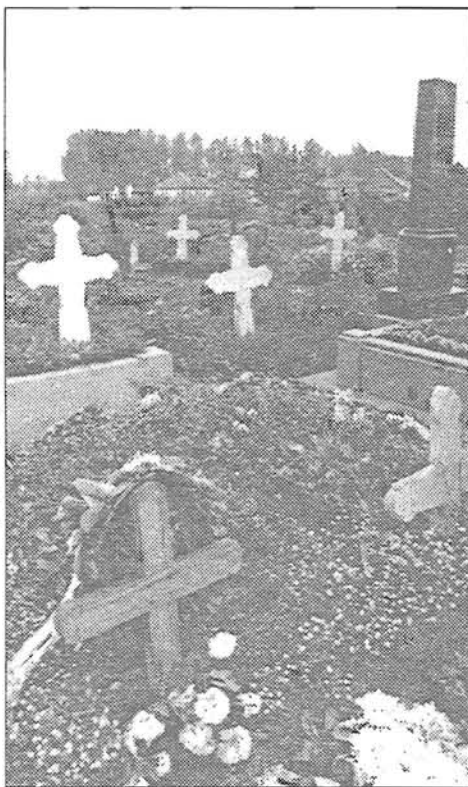
<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

1997. november

„A mélységből kiáltok hozzád, Uram...”

A temetők igen fontos színhelyei az emberi életnek. Elődeink dombra temetkeztek. Az endrődi lakosok a templomban, ill. a templomudvarban temetkeztek.

Endrődön az első, a legrégebbi temető az un. Templom-zugban volt az első templom északi oldalán, a Körös partján, a déli oldalon pedig a falu terült el. Amikor a falu átköltözött a jelenlegi helyére, két temetőt nyitottak meg: a régi szarvasvégi és a gyomavégi temetőket, mindkettőt 1781-ben. A falu első temetőjébe még 1788-ban is temettek, de már 1823-ban nem, akkor állították fel a kocsorhegyi keresztet a temető helyén. 1849-ben a régi szarvasvégi temető betelt, mellette egy új temetőt vágatott ki az egyház, az a mostani un. új szarvasvégi temető. Miután a gyomavégi temetőből a gátépítéskor kisajátítottak nagy területeket, ismét új temetőt kellett kijelölni. 1884-ben hat holdnyi területen kijelölték az újabb temetőt, most régi központi temetőnek mondjuk.

A Mindszent (XI. 1.), az örömnünap, a Halottak napja (XI. 2.) pedig gyászünnep. Én úgy tanultam az iskolában, hogy a keresztény egyház három részből áll: a megüdvözültekből - ezek a szentek, a szenvedőkből - ezek a halottak; és a küzdőkből - ezek az élők. Mindszent a szentek tisztelésének napja, a Halottak napja pedig az összes megholté, nekik segítünk az imáinkkal.

A Mindszent régen is nagyünnep volt, de nem a hatalmas és drága virágok, hanem a reá való készülődés tette azzá. Már jóval az ünnep előtt mindenki rendezgetett a temetőben, újrafestette a fakereszteket. Régen nem ez a betonsír volt a divat, hanem fakereszt volt. A keresztnek való fát már jóval a haláluk előtt bekészítették az emberek, száradó akáctörzset tartottak a tanya körül. Ezt vagy bográr faragta ki, vagy a családból valaki, olyan is akadt, aki saját magának faragta ki a fejfát. A keresztet három oszlatúak voltak, az ágak vége is. Nagyon szépek voltak ezek az endrődi fakereszték, szépen formálták az emberi alakot: a férfiak nagyobb keresztet kaptak, az asszonyok kisebbet, a gyerekek még kisebbet. A sírt mindenki körülkarította, gyeptéglával körülrakta, mindszent virág vagy Katalin volt a sírra ültetve, esetleg rózsát vagy muskátli. Most ez a beton

a divat. Lebetonozzák, nincs rá gond.

Mindszentkor két napig nem volt tanítás. Mindszent napja előtt böjt volt egy napig. Akkor készülődtünk, sütöttünk kalácsot, mert ünnepre jöttek a vendégek, rokonok. A hunyiaiak bejöttek a faluba, de jöttek Szarvasról, Pestről, mindenfelől. Mindszentkor összegyűlt a család.

Hunyán Bence tanító úrral elindultak a gyerekek az iskolából szépen párban, utánuk jött a tisztelendő úr, azután pedig a felnőttek, együtt ment ki a falu a temetőbe, a tanyában esetleg egy ember maradt. A faluban is volt processió (legyházi menet). A falu népe a pappal, a kántorral összegyűlt a templomban, és együtt mentek ki a temetőbe. Az utcán mindenütt csatlakoztak a menethez az emberek. A processió a temetői nagykeresztnél megállt, ott a kántor énekelt egy éneket, amely arról szólt, hogy itt, a temetőben együtt van koldus az úrral, fiatal az öreggel, itt béke van, valódi béke. Majd elimádkozták a mindenszentek litániáját. Végül min-

denki tiszta szívből énekelt a megholtakért a zsoltárt: "A mélységből kiáltok hozzád, Uram..." Az a sok tiszta hangú asszony olyan szépen énekelt, sehol így nem hallottam énekeini ezt a csodálatos zsoltárt. Kivittük a virágokat, este mentünk a misére halottak napja előtt este. Gyászokorsót tettek ki, ott elvégezték a liberát "Szabadíts meg engem..." vagy "Ments meg, Uram, engem..." - mindenki énekelt, mindenki ráérezett a halál szörnyűségére, mindenki megérezte, hogy meg fog halni. Emlékszem Paróczai G. Mari néni a háborúba elvesztette a férjét, két éves volt a fia, amikor az ura meghalt. Mikor ez az egyetlen fia 24 éves lett, az meg tüdőbajban halt meg a nyáron, László napkor. Mikor a haláleset után először volt a mise a halottakért, Mari néni végigtérdelte a misét a Szent Antal szobor előtt. Fel akarták állítani, még a pap is szólt neki, de Mari néni nem állt fel. Mindenki tudta, hogy ezt most Mari néni a fiáért, meg az uráért áldozza fel.

Este a család körülülte a nagy osztalet, egy tálcára kiraktuk a gyertyákat, kettőt minden halottunkért, és ott még imádkoztunk közösen sokáig.

Halottak Napján mindig voltak a temetőben. Százával jöttek a szekerek a tanyáról, hozták a feketébe öltözött családtagokat. Mink tízen voltunk testvérek, édesanyám maga köré vette az apraját, tanított bennünket, hogyan kell a temetőben viselkedni, hogyan kell a halottakat tisztelni. Mikor odaértünk a sírhoz, üdvözlésképpen rátettük a kezünket a keresztre, vagy megcsókoltuk a fejfát. Azután imádkoztunk, gyertyát égettünk. Az imát azzal fejeztük be: "Adj Uram, örök nyugodalmat nekik..."

A sírnál összetalálkoztak a rég nem látott rokonok, volt rá eset, húszan-harmincan is körülálltak egy-egy sírt. A temető kerítésénél, a lincmnál mindig ültek koldusasszonyok, azoknak vittünk kalácsot - kis ducot -, ezt külön nekik sütöttük meg, vagy pénzt adtunk nekik.

Este olyan szép volt a temető, nagyon sokszor visszanezítettünk a szekérről. Ahogy égett a sok gyertya! Mondta is édesanyám: - Nézzétek, kisjányom, a temetőre leszakadt a csillagos ég! A holtakon világítanak a csillagok...

Lejegyezte:
Hornokné Németh Eszter

Önök joga van tudni...

hogyan a Pro Patria ÖSSZEFOGÁS a Kereszténydemokráciáért Egyesület okt. 15-én fórumot rendezett, HAZÁNK ÉS AZ INNOVÁCIÓ témakörben. Előadók voltak: Prof. Pungor Ernő, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, Latorcai János országgyűlési képviselő, volt Ipari és Kereskedelmi miniszter, és Sasvári Szilárd országgyűlési képviselő.

Pungor professzor előadásának címe: A Műszaki fejlesztés és a kutatás kapcsolata

Előadását mégis az oktatás néhány aggasztóan szomorú aktualitásaival kezdte. Elmondta, hogy a ma iskoláiban a régi képzési forma veszélyben van, a tudást és a nevelést ketté választották. Példaként említette a két féle érettségi vizsga bevezetését. Idézte Széchenyit, aki szerint egy ország fejlődését a kiképzett emberek száma és nívója határozza meg. Az ország szellemi erejét tudatosan kell kialakítani, és a családban és az iskolákban együttesen kell elkezdeni. A professzor véleménye szerint az egyetemeken kialakult áldatlan állapot részben annak köszönhető, hogy az autonómia úgy került bevezetésre, hogy arra nem voltak felkészülve. Az alapoktatás két bázisa, az egyetem és az akadémia, amelyek szintén veszélyben vannak, elsősorban pénzügyi forrás hiánya miatt. Tekintve, hogy a magyar ipar jelentős része külföldi tulajdonba került, így az innováció a kutatás hátterbe szorult, mert a külföldi tulajdonos a vételár minél előbbi megtérülésében érdekelt. Ezért a magyar munkaerő elsősorban bérmunkára van használva, és ez könnyen vezethet a technológiai rabszolgaság kialakulásához. Az ország szellemi

ereje sajnos külföldön keresi a komoly lehetőségeket. És nem úgy, mint Széchenyi korában volt, hogy vissza várták a külföldön tapasztalatokat szerzőket, sajnos ma nincs visszavárási kapacitás! Hazánkban a nemzeti össztermékből /GDP/ a kutatásra felhasznált összeg a nemzetközi átlagnak csak kis töredéke, sajnos ez a tény oda vezet, hogy a GDP a jövőben is csökkenni fog.

Latorcai János előadásának címe: Innováció és gazdaság. Az előadásának főbb gondolatai: A működő gazdaság motorja az innováció, és csak a működő gazdaság vezethet a fejlődéshez.

Az innováció magába foglalja mind azt a tudományos, műszaki, pénzügyi technológiai és társadalmi szolgáltatást, ami új terméket, technológiát, piacot, szervezést és minőségi változást hoz. Sajnálatos tényként említette, hogy 7 évvel a rendszerváltozás után a magyar termékek nemzetközi megítélése siralmas. A sikeres műszaki fejlesztési eredmények bevezetése éveket, sokszor évtizedeket késik, aminek okait is elemzte: elsősorban a pénzhiányt, a társadalmi, vezetői meg nem értést, a kül-gazdasági bizonytalanságot, a recessziót említette. 1995-ben Genfben volt egy mérlegelés, ahol az országokat a hatékonyság alapján sorolták. Sajnálatos eredményt értünk ott el. 44 ország közül a 42-ik helyre minősítették hazánkat, mögöttünk 43-ik Ukrajna, és 44-ik Oroszország volt. Elengedhetetlen a kormányzat támogatása az innováció bizonyos területein, így például a bevezetést, a piac és termékvédelmet említette. A műszaki fejlesztés pénzügyi feltétel rendszere szinte megszűnt. Piaci

kamatlábú hitellel nem lehet műszaki fejlesztést finanszírozni. Kiemelt témák, találmányok infrastruktúrák fejlesztése esetében a kormány támogatása elengedhetetlen. A kiszámítható, hosszú távú gazdasági növekedés, és a kutatás, oktatás, és infrastruktúra területén az innováció az Európai Unióhoz való csatlakozásunk elengedhetetlen feltétele.

Sasvári Szilárd előadásának címe: Információs robbanás - Nemzeti kultúra.

A képviselő felhívta a figyelmet a közeli jövő egyik várható problémájára, ami az iskolák Internet-be való bekapcsolásukkor válik aktuálisá. Magyarország jelenlegi erkölcsi válsága nem szabad hogy tovább mélyüljön. Az Internet világából jövő esetleges negatív ismeretekkel. Különböző nemzetközi gyakorlatokat említett, amelyekkel az országok "alakítják" a beáramló információkat. Nagyon nagy szükség van az Internetes információk mellett, a haza, a nemzeti múlt, megismertetésére is. Emlékeztetett a Honfoglalás 1100 éves évfordulójának méltánytalan megünneplésére. Felhívta a figyelmet arra, hogy az Internet nem helyettesítheti az emberi kapcsolatokat, az Internet csak egy eszköz lehet, ami kiegészítheti a kapcsolatokat.

A nagy tetszéssel fogadott előadás-sorozat, több hozzászóló gazdagította.

Csenger Zsolt az Egyesület ügyvezető elnöke kijelentette, hogy a PRO PATRIA folytatni fogja a megkezdett munkát, s havonta újabb és újabb témákkal hívja párbeszédre tagjait és az érdeklődőket.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

Városi szervezetté alakultak a KDNP-ből kilépett tagok

Október 13-án gyűlést tartottak a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség tagjai és ott elhatározták, hogy önálló városi szervezetet hoznak létre és csatlakoznak a Győrben megalakult Kereszténydemokrata Szövetséghez.

A szövetség neve: Magyar Kereszténydemokrata Szövetség (MKDSZ) Gyomaendrődi Városi Szervezete.

Címe:

5502. Gyomaendrőd,

Dózsa György u.31.

Nem párt, hanem társadalmi egyesület, melynek tagja lehet, ki elkötelezve érzi magát a keresztény és nemzeti irányzattal. A városi szervezet hatvan taggal alakult, és megválasztotta vezetőségét:

Elnök: Vaszkó András

Titkár: Véháné Szedlák Ildikó

Pénztáros: Szabó Zoltánné.

3 elnökségi tagot is választottak: Tímár Mihály, Ungváry János és Talán Máttyás személyében.

A megalakult városi szervezet tagjai megismerték az Alapító Okiratot, valamint az ideiglenes Alapszabályt és azt elfogadva alakultak egyesületté.

Továbbra is a kereszténydemokrácia célkitűzéseit és a barankovicsi irányvonalat tartjuk szem előtt, amelytől a jelenlegi KDNP vezetése eltért, és sodródott a politikai paletta legszélére, ill. zsákutcába jutott. Ezt mi nem vállaljuk.

Közöljük továbbá, hogy a Győrben megalakult Magyar Kereszténydemokrata Szövetség alapító tagjai az Országos Elnökségébe Császárné Gyuricza Évát választották.

Véháné Szedlák Ildikó

M e g h í v ó

a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség nyílt taggyűlésére

Értesítünk mindenkit, hogy a Magyar Kereszténydemokrata Szövetség November 3-án (hétfőn) 18 órakor nyílt taggyűlést tart a Közösségi Házban, melyre minden érdeklődőt szeretettel vár.

Vendégünk lesz Dr. Dávid Imre polgármester, aki beszámol a város dolgairól, és szívesen válaszol a neki feltett kérdésekre.

Ne szalassza el a lehetőséget! Jöjjön el gyűlésünkre.

KEDVES OLVASÓINK!

Őnök már tudják, hogy minden év novemberében fordulunk előfizetőinkhez, támogatóinkhoz, azzal a kéréssel, hogy 1998-ban se feledkezzenek meg rólunk.

A sok kedves levél, amit év közben kaptunk, arról tanúskodik, hogy megkedvelték újságunkat, s biztat bennünket arra, hogy helyes úton járunk. Örömmel közölhetjük, hogy már az ország 44 helységébe küldjük lapunkat. Bízunk abban, hogy előfizetőink száma gyarapodni fog, mert csak így tudjuk fenntartani az újságot a növekvő árak mellett.

Külön öröm, hogy ez évben már lapunk az INTERNETEN is olvasható!

Akik felfigyeltek a lap utolsó oldalán szereplő impresszumra, olvashatták, hogy kiadó változás következett be. Az újságnak már nem a KDNP a kiadója, hanem az újjáalakult és hazaköltözött ENDRÓDIEK BARÁTI KÖRE EGYESÜLET. Reméljük, ez még szorosabb kötődést jelent az otthon, Gyomaendrőd város tekintetében.

Az újságot Gyomaendrődön és Hunyán változatlanul évi 700 forintért szállítjuk házhoz. A vidékiek esetében számolnunk kell a postaköltséggel s ezért az előfizetés évi 1.000 forint

Hirdetéseket korlátozott számban felvesszünk.

Természetesen, a fenti ár csupán a fizetendő legminimálisabb összeg, további támogatásokat szívesen fogadunk, s előre is köszönjük mindazoknak, akik lapunk fenntartását

ily módon is elősegítik.

Az eddigi gyakorlatnak megfelelően: egy névjegy-alakú (kb. 5 cm X 9 cm-es) hirdetés ára: havi 1.500.-forint évi 15.000 Ft. Nagyobb méretben havi 3.000.-Ft. évi 30.000.-Ft.

AKIK ÉV KÖZBEN MÁR ELŐFIZETTEK A LAPRA, AZOKNAK AZT FOLYAMATOSAN KÜLDJÜK!

Külön fordulunk INTERNET-es "látogatóink"-hoz, olvasóinkhoz, külföldön élő honfitársainkhoz. Kérjük Őket, ha megkedvelték lapunkat, támogassák azt anyagi erejükhez mérten.

Előre is köszönjük, hogy segítenek nekünk!

Előfizetni, és adományokat küldeni belföldön és külföldön egyaránt az alábbi bankszámlára lehet:

ENDRŐD ÉS VIDÉKE TAKARÉKSZÖVETKEZET
VÁROSUNK GYOMAENDRŐD SZERKESZTŐSÉGE
GYOMAENDRŐD 53200015-10001617.

Vagy készpénzben szerkesztőségünkben: Damjanich u. 15-ben.

Kedves Olvasó!

Ha eddig még nem fizette elő újságunkat, kérjük, támogasson, jöjjön előfizetőink táborába!

Gyomaendrőd, 1997. november

VÁROSUNK SZERKESZTŐSÉGE

nyitó oldalunk az Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

A gyomaendrőd Szent Gellért Általános Iskola Honlapja - Netscape

File Edit View Go Communicator Help

Back Forward Reload Home Search Guide Print Security Stop

Bookmarks Location: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

Iskolánk
Az endrődi templom
Gyomaendrőd
Gyomaendrőd címe
WEB tárlat
Katolikus oldalak
Kapcsolataink
Keresők, egyebek
E havi "Városunk"
Vendégkönyv
Bejegyzések

A gyomaendrőd Szent Gellért Katolikus Általános Iskola honlapja

Home Page of St. Gellert Catholic General School in Gyomaendrőd

5500 Gyomaendrőd,
Selyem u. 109/2.
Telefon: +36 66 386-174

1997. január 31. óta Ön a **01718** vendégünk. Köszönjük a látogatást!
Frissítés: 1997. október 13.
Ajánlott böngésző: Netscape Navigator, felbontás: 800 x 600 High Color (16 bit)

Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Jog- és Államtudományi Kar

Minden hónap elején frissítünk! Azért hónap közben is látogass meg, mert valami mindig történik...

Start A gyomaendrőd Sze... Corel CAPTURE Paint Shop Pro HU 14:29

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A KÖZÖSSÉGI HÁZ NOVEMBERI PROGRAMJA

- 3-án 18 óra: Gyógyda
 3-án 18 óra: Magyar Kereszténydemokrata Szövetség gyűlése
 12-én 16 óra: Cukorbetegke Klubja, Dr. Gyimesi András diabetológus főorvos előadása a cukorbetegségről
 12-én 18 óra: A Magányosok Klubja zenés estje
 15-én 17 óra: A Nyugdíjas Klub vacsorája
 17-én 18 óra: Gyógyda
 22-én 18 óra: A Gazdakör vacsorája
 29-én 18 óra Batyus bál a Magányosok Klubjában

DECEMBERI ELŐZETES

- 1-én 18 óra: Gyógyda
 6-án 9-11 óráig: Szemvizsgálat
 13-án 17 óra: A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség karácsonyi ünnepe
 20 és 21-én 9 órától: Galambkiállítás

Örömmel értesítjük a kedves érdeklődőket, szülőket és 8.-os osztályos továbbtanuló diákokat, hogy Dévaványán új középiskola létesül.

Az új középiskola: "EÖTVÖS JÓZSEF" Gimnázium és Ipari Szakképző Iskola.

5510. Dévaványa, Széchenyi u.8. Telefon: 66-484-243.

Az 1998. szeptember 1-én indul.

A/ Gimnáziumunk: 4 éves általános tantervű, emelt óraszámú angol ill. német idegen nyelvekkel.

Tervezett fakultációk: (a 11. osztálytól) számítástechnika, idegen nyelvi, drámapedagógia, környezetvédelmi, gyors és gépirói, közigazgatási, kedvezményes térítés mellett szem. gépkocsis vezetők.

Tanulmányi igény: 3,5 feletti átlageredmény. Felvételi nincs. I. oszt. tanulóknak ingyenesen biztosítunk tankönyveket és munkafüzetet. Tervezett létszám 30 fő.

B/ Szakképzés területén: a NAT-ra építve (2x2 éves) szakképzésre térünk át. Először a 9-10 osztályban a közismereti tárgyakon túl tanulóink heti 4 órában szakmaorientációs gyakorlaton vesznek részt. A 10. oszt. sikeres elvégzése után automatikusan kerülnek a szakképzésbe.

Ez a második 2 éves szakasz - a tényleges szakképzés.

Iskolánk az 1998/99-es tanévre a 9. osztályba az alábbi szakmákat

PÁLYAVÁLASZTÁSI TÁJÉKOZTATÓ

hirdeti meg:

Lányok részére: nőruha-készítő 10-18 fő, élelmiszer- és vegyi áru kereskedő 10-12 fő, gép- és gyorsíró 10-15 fő,

Fiúk részére: asztalos 20-12 fő, villanyszerelő 10-15 fő, szobafestő-mázoló-topázó 10-15 fő.

Tanulmányi igény: gép- és gyorsíró, valamint élelmiszer és vegyi áru kereskedő szakmákban a közepes vagy annál jobb eredmény. A főbb szakmáknál - a választott tanulmányok a 8. osztály eredményes elvégzésével kezdődnek. Felvételi vizsgát nem tartunk. Választható idegen nyelv (9. osztálytól) angol, német. Szakmai gyakorlatokat iskolánk tanműhelyeiben, oktató helyiségeiben és a Sütőipari Kft. boltjában tartjuk.

Kollégiumi elhelyezést biztosítani nem tudunk.

Nyitl napok: 1997. november 21-22. (péntek) 8-12 óráig. November 28-án (pénteken) 8-12 óráig. Dévaványa, Széchenyi u. 8. sz. Telefon: (66) 484-243.

Felvételi: A gimnáziumba jelentkezők esetében elbájosítás az általános felvételi eljárás keretében. 198. március 2. (hétfő) 8. órákor.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk iskolánkba.

Dr. ÁGOSTON SÁNDOR, PAPP TIBOR
 Tagozatvezető polgármester

Kegyeleti túra Aradra

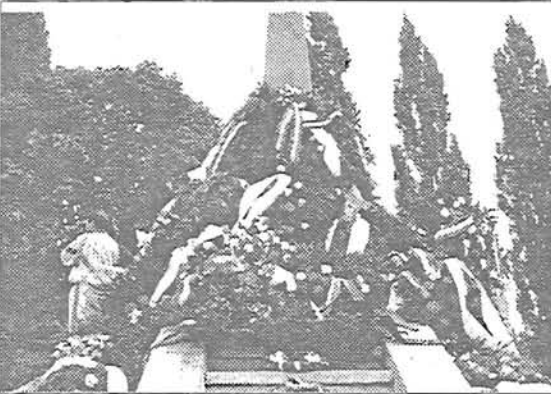
- A Hadirokkantak és Hadiárva Egyesülete, a Magyar Kereszténydemokrata Szövetséggel karöltve kegyeleti zarándok utat szervezett Aradra október 6-án, hogy az aradi 13 1849-ben kivégzett hős tábornokainak emlékműve előtt fejet hajtva tisztelegjenek és elhelyezzék az emlékezés koszorúját.

Annak ellenére, hogy a hatóságok háromszor is megváltoztatták az ünnepség időpontját, hatalmas tömeg gyűlt össze, hogy lerója kegyeletét a helyállás és hűség áldozatai előtt.

Markó Béla az RMDSZ elnöke reményeinek adott kifejezést, hogy ma már nyíltan ünnepezhünk, sőt a magyar miniszter is koszorúzhatott, hogy nyíltan énekelhetjük a magyar himnusz, a szózatot és az erdélyi himnusz, - és mint mondotta - bízik, hogy

jövőben a kormány hivatalos személyei is részt vesznek a kegyeletben.

Tokay György a múltba tekintett és követendő példaként állította a 13 tábornok helyállását, akik egy cél érdekében áldozták életüket a magyar, de egyben más nemzetiségek szabadságáért. Tudjuk, hogy többségükben nem is voltak magyar származásúak, sőt még magyarul sem tudtak, de úgy érezték. Arra hívta fel a több ezres tömeg figyelmét, ebből merítsenek erőt a

jövőhöz.

Majd a koszorúkat helyezték el, mely több mint egy órán át tartott. Szívünkben felindultan, de megnyugvással búcsúztunk a 13 hős emlékművétől.

Vaszko András

***

98 ENSZ katona - Hazánkából nemrég indult útjára az a 98 ENSZ katona, akik a ciprusi békefenntartó misszió magyar kontingensének tagjai. Szolnokon, a 88. Gyorsreagálási Zászlóaljnál Végh Ferenc altábornagy, a Honvéd vezérkar főnöke köszöntötte a katonákat. Hangsúlyozta, hogy a magyar ENSZ katonák tevékenységével a világszervezet maximálisan elégedett, s kifejezte reményét, hogy a most útnak indulók is tovább öregbítik majd a magyar honvédség jó hírét. Az ad aktualitást e hírek, hogy a viszonylag kis létszámú csapathoz városunk 4 katonával járult hozzá.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Városi Családsegítő Szolgálat (Gyomaendrőd Fő út 2.) pályázatot hirdet 1 logopédus álláshely betöltésére.

Feltétel: Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola logopédia szakán szerzett diploma.

Bérezés: Kjt. szerint.

Egyéb juttatás: szolgálati lakás. Az állás azonnal elfoglalható.

Beadási határidő: a Művelődési Közlönyben való megjelenéstől számított 30 nap.

Érdeklődni lehet: Pál Jánosné intézményvezetőnél a fenti címen vagy a 66-386-230-as telefonszámon.

ELADÓ

Négy elemből álló, fa alapanyagú új szekrényisor igényesnek eladó Szakértő által becsült ár 160 ezer forint.

Érdeklődni lehet a 380-080-as telefonon.

Gyomán a volt szolgáltató ház helyén
MEGNYITOTTUK

A piktör boltot

Címünk: Gyomaendrőd Fő út 204.

Telefon: 66-386-611.

Üzletünkben kaphatók:

- **FESTÉKEK, LAKKOK, ECSETEK** -
 - **SZERSZÁMOK, CSAVAROK, SZEGEK**
 - **RAGASZTÓK, ZÁRAK, VASALÁSOK**
 - **ÉS LINÓLEUMOK**

Padló burkoló lapokat minta után értékesítünk

Nagy választékkal várjuk kedves vásárlóinkat!

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könnyű sója.
Sarkcsillag a négy égtáj felől öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Tímár Máté

TÍMÁR MIHÁLY

(1878 Bucsattelep
- 1943 Endrőd)

Ötvennégy évvel ezelőtt távozott el az élők sorából az áldásos életű, fáradhatatlan tanító: Tímár Mihály. Édesapja uradalmi ácsmester volt, aki később Bánfi-pusztára költözött. Mihály onnan járt a távoli iskolába Báránra. Az iskola katolikus volt és 200 tanuló látogatta szorgalmi időben. Erre az időre így emlékszik vissza naplójában: "Az első pad előtt volt egy lóca, ott jutott nekem hely, mert a legkisebb voltam a diákseregben. A diákfelszerelésem egy bakó, egy palatábla, meg egy gyönyörű ABC-s könyv. Ez az összes rédztung előttem feküdt a padlón. Volt olyan év, amikor két osztályt végeztem el. A tanítóm szorgalmazta, hogy adjanak tovább tanulni."

A polgári iskolát magán úton végezte, s alig volt 14 éves, mikor felvették Szepeshelyre, tanítóképzőbe. Ezekről az évekről a következőket jegyezte fel: "Reggelit az egyik kanonoknál kaptam, ebédet a kolostorban, vacsorát a magyar tanárom: Csumitta János adott. Tanuló éveim alatt csak a tanulásnak és a kottairásnak éltem. Ezért pénzt is kaptam. A jótanulásért minden évben stipendiumot (segélyt), 100 koronát kaptam"

1905-ben végzett és szeptember 1-én megválasztották az Endrőd Öregkerti Elemi Népiskola tanítójának. Hétszáz korona volt az évi fizetése.

1906-ban szülei is Endrődre költöztek. Náluk lakott és havi 20 koronát fizetett a teljes ellátásért édesapjának. Erről így szól a feljegyzés: "Legényéletem egyhangú volt, tisztességes és becsületes. Vasárnapokon két szentmisét hallgattam és orgonáltam. Nyáron a kántor úrnak - Újházi Miklós - nem volt kántorsegédje, így egész miséket végeztem, sőt önállóan temettem, de csak Istenesen. Ünnepnapi délutánját a Kertész Klubban (Körben) kuglizással töltöttem. Ez volt az egyedüli szórakozásom."

1908-ban megalakult a Szövetkezet, amelynek jegyzője lett.

1909-től az endrődi Katolikus Kör alapító tagja lett.

1911-ben kötött házasságot Tímár Máriaival. Kilenc gyermeket neveltek. Mind diplomás ember lett. (Közöttük csak egy fiú volt.)

1922-ben új plébános került Endrődre. Ezzel kezdődött meg a tanító úr kálváriája. Délelőtt Öregkertekben, délután Kocsorhegyen kellett tanítania.

1925-ben, fiatalon, nyugdíjaztatták. Abban az évben az apát úr megalakította a tanítókból álló Szent Imre Dalárdát.

Az iparosok is kitétek magukért. Felkeresték Tímár tanító urat, hogy alapítsa meg az Iparos Dalárdát. Így két dalegyesület tagja volt, az utóbbinak karnagya. Működése alatt a dalosok ragyogó anyagi és erkölcsi sikorsorozatot értek el.

Leánya Keszthelyiné Tímár Klára, így emlékszik vissza: "Jelmondatukat is apám írta és zenésítette meg:

*Zengjen dalunk búsan, vígan,
Kebelünkben érző szív van,
Amelyből soha ki nem hal
A haza és a magyar dal.*

A dalárda 1942-ben apám temetésén is gyönyörűen énekelt, s így emlékezett alapító karnagyára."

1930 körül a Szabó-páskommon csodálatos kertet telepített. 28 fajta szőlő, gyönyörű gyümölcsös, rózsaiskola, csemetenevelés töltötte ki áldásos életét. Igaz öröme telt a nemesítésben. Míg dolgozott, feledte egyre súlyosbodó tüdőbetegségét. Az egész faluban hívogatták ojtásra, szemzésre.

Csernus méltóságos úr temette. Az akkor már súlyos beteg Újházi Miklós, Békésmegye főkántora által megírt búcsúztatót az utódja énekelte:

*"Kedves kicsi otthonomat felcserélem égivel,
Virágos kertemet pedig a csodás mennyeivel.
Oda várlak kedveseim, hol örök a boldogság,
Nincs szenvedés, nincs fájdalom, csak szeretet és jószág.*

*Istenüknél rám találotok, szeretettel várok ott.
Kísérjen végső utamra szívből jövő imáto!k!
Az áldott föld fogadja be megtört, fáradt testemet.
Teremtőmnnek visszaadom a hozzá hű lelkemet."*

Az Isten és az emberek hű szolgálója volt. A holtak ünnepén őt is foglaljuk bele könyörgésünkbe!

MÁRTON GÁBOR

„A kereszt erősíti a szelídet - és szelídíti az erőset”

Apor Vilmos püspöki címere, és választott jelmondata.

Magyar népünk ünnepe

a gyulai apátplébános

és a püspök

Napok vannak hátra Apor Vilmos boldoggá avatásáig. 1941-ben a Győri Katolikus Tudósító újságírója azt írta, hogy a győriek jobban imádkoznak, mert Apor Vilmos az ő püspökük lett.

Apor Vilmos püspökké szentelésekor gyulai és a győri hívek együtt ünnepeltek. Most Apor Vilmos nem csak a gyulaiaké, vagy a győrieké lesz, hanem magyar népünk kap olyan ajándékot, amelyet már régóta vár, amiért már oly régóta imádkoznak együtt gyulaiak és győriek, az ország hívő katolikus népe.

1941. óta, amikor Boldog Margit szentté avatása történt, nem avattak szentet vagy boldogot népünk fiai közül az ország határain belül.

November 9-én délelőtt Rómában megtört ez a csend, és újból felcsendül Péter utód, János Pál pápa ajkán egy magyar név, Apor Vilmos neve. Ez azt jelenti, ettől kezdve tiszteljük a liturgiában is boldog Apor Vilmost, egykori gyulai plébánost, a vértanú győri püspököt. Azt az embert, aki nem félt a szeretetet azon fokon gyakorolni, melyre Jézus tanította: *Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja barátaiért.* Ezt a szeretetet már gyulai plébános korában elkezdte gyakorolni... Gondja volt azokra, akikért később az életét is föláldozta. A püspökké

Merénylet a Püspökvárban. Fazekas Endre (USA) festménye

Katolikus krónika

NOVEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

november 1. szombat:	Mindenszentek
november 2. vasárnap:	Halottak napja
november 4. kedd:	Borromeo Szent Károly püspök
november 5. szerda:	Szent Imre herceg
november 9. vasárnap:	A Lateráni Bazilika felszentelése
november 10. hétfő:	Nagy Szent Leó pápa, egyháztanító
november 11. kedd	Toursi Szent Márton püspök
november 12. szerda:	Szent Jozafát püspök, vértanú
november 13. csütörtök:	Magyar szentek és boldogok
november 19. szerda:	Árpád-Házi Szent Erzsébet
november 21. péntek:	Szűz Mária bemutatása a templomban
november 22. szombat:	Szent Cecilia vértanú
november 23. vasárnap:	Krisztus királyi
november 24. hétfő:	Dunc-Lac Szt. András és társ. vértanúk
november 30. vasárnap:	Advent 1. vasárnapja

Az endrői Szent Imre templom búcsúünnepe november 8-án, szombaton délelőtt 10 órakor lesz, mise után utcai körmenettel. Mindenkit hívunk és várunk.

szentelése előtti napon még kinn misézett Máriafalván azok között, akik a legközelebb voltak szívéhez.

A püspökszentelési emlékképére a püspökszentelés liturgiájából a következő részletet írta: "Akarok a szegényekhez... és minden szükséget szenvedőhöz az Úr nevéért barátságos és irgalmas lenni!"

A győri vértanúság már Gyulán megalapozódott az itt töltött 25 év alatt. A győri négy év ennek az életnek a megkoronázását jelentette.

Mit jelent nekünk, katolikusoknak és gyulai polgároknak ez az esemény? Vajon csak az egyház tagjainak esemény? Apor Vilmos alakja túlmutat az egyház keretein. A rabság éveit után az ő boldoggá avatása egész magyar népünknek kapcsolódását jelentő Európához, amelyhez első szent királyunk is kapcsolni akarta nemzetét. Apor Vilmos hozzá fohászzkodott utolsó szavaival: Szent István, könyörögj a szegény magyarokért!

November 9-től már így imádkozhatunk az iméni fohászt bővítve: Boldog Apor Vilmos, könyörögj magyar népiünkért!

(A gyulai Katolikus Híradóból)

Szovjet katonák Nagyszerdán délután a Püspökvárba látogattak. "Géppisztolyok, revolverek szegeződtek a melleknek, értelmetlen kiabálásokra a kezek magasba lendültek s kezdődik a motoros. Vilmos püspök sem kivétel. Személyesen állt őrt az ajtóban."

Nagyszürtőnkön reggel korán elmondta élete utolsó szentmiséjét az óvóhelyen. Egymás után özönlének a katonák. Fosztogatnak, követelőznek.

Egy igen durván fellépő csoport vezetőjével éles vitába keveredett. A vezető félre akarta lökni az ajtóból. A püspök nem engedett. Erre az egyik szovjet katona nyeglén odaszólt a vezetőnek: "Eressz bele néhány golyót a hasába!"

Nagypénteken egy kisebb vöröskatoná csoport érkezett, erősen ittas állapotban. Hangos szóval fiatal nőket követeltek "krumpli pucolásra és egy kis házi munkára". Az asszonyok nagyon megrémültek. A püspök határozottan nem mondott, de megígérte, hogy idősebb férfiakból álló önkéntesekből csoportot fog küldeni házi munkára. A katonák percről percre fenyegetőbben viselkedtek. A püspök azonban rettenthetetlen maradt. Végül is felhúzott géppisztollyal kényszerítették a pincébe való lemenésre.

Az őrnagy három katonát a fiatal nők felkutatására küldött. Az őrnagy lement a pincébe. A

püspök a lépcső előtt fogadta. Mivel a püspök nem engedett, a tiszti egyre gorbóbb lett vele szemben, lökdöste, mellkeresztyét rángatta. A püspök ellökte magát. Az őrnagy dühös lett, kitért a pisztolyát. Lőni nem tudott, mert míg a pisztoly kibiztosításával foglalkozott, a püspök mögéje ugrott, és két könyökét erősen hátra szorítva maga előtt tolt a lépcsőn kifelé az óvóhelyről. Közben megjött a három katona is. Ekkor lövöldözésre került sor.

Többen megsérültek, Apor is három golyót kapott. Az egyik a jobb karján a reverenda és íng kezelőjét lyukasztotta át. A másik a homlokát horzsolta. A harmadik, a halálos, a köldöke fölött hatolt a hasüregbe. A homloksebből kiömlő vér végigsorgott az arcán, a reverendáján, és vörösré festette a követet.

A katonák "hősi tettük" következményét látva elengedték áldozataikat, és kiszaladtak az épületből.

A haldokló püspök suttogva így fohászzkodott: "köszönöm Jézusomnak, hogy Nagypénteken szenvedhetek..." Arra a hírre pedig, hogy a lányok és fiatalasszonyok megmenekültek, boldog mosollyal felelt: "Érdemes volt!..." Meghalt 1945. április 2-án.

Az oldalt összeállította: Iványi László plébános

Hunya története V.

„A fejlődést lehet késleltetni, de megállítani azonban nem! A vége mégis az lesz, hogy idők multával önálló községgé fog fejlődni!”

Ezt a mondatot Iványi György Kondoros-tanyai lelkész írta le, aki már 1940-ben tudta, mi lesz a tanyaiak sorsa. De menjünk történetünkön sorjában, ahogy az az időben történt.

KÖZIGAZGATÁS

Utolsó fejezetünknek ezt a címet adtam, de lehetett volna Hunya különválásának története a címe.

Egy 1910-es jegyzőkönyvben szerepel a Kondoros-tanyai kör, melynek elnöke Hornok István. Ettől kezdve ez a kör fogalmazza meg a Kondoros-tanyai lakosság kéréseit és képviseli az érdekeit. Ennek a körnek még két tagját tudom megnevezni, Hunya Imre és Varjú Mátyás. A többiek nevét nem jegyezték fel.

Ugyanebben az évben kérvényezik egy községháza és egy jegyzői lakás építését. Az anyaközség, mint a kérések többségét, ezt is elutasítja, és az indok most is az, hogy a község szűkös anyagi lehetőségekkel rendelkezik.

1920 december 24-én tárgyalja a közgyűlés kérésüket, amelyben azt kéri, hogy a marhaleveleket Kondoros-tanyán állítsák ki. A kérést nem tartják teljesíthetőnek. Indoklás:

„Ugyanis Endrőd község szervezési szabályrendelete valamint az 1888. évi XII. tcz. kimondja, hogy marhalevél kezelésével községekben csakis a község- vagy közejegyzők bízhatnak meg. A felelősség súlyos tudatában kizárólag csak köztisztviselő felelhet ezen ténykedésért különösen a mai súlyos állategészségügyi helyzetben annak vezetésével felelőtlen indifferens egyének meg nem bízhatnak”

1922-ben újra kérvényezik a jegyzői kirendeltség felállítását, posta és állandó orvosi állás létesítését. A kérést most sem teljesíti az anyaközség, a következő indoklással:

„Ugyanis jegyzői kirendeltség kimondása esetén van szükség egy jegyzőre, 1 írnokra, 1 kézbesítőre, 2 rendőrré, 1 végrehajtóra, 1 adószedő pénztárosra, kiknek évi fizetésük 69780 korona évi kiadást jelent. A szükséges lakások, telkek, iroda felépítése a legkisebb számítás szerinti 1.800.000 koronát igényelne. Postaépület, lakás és hozzávaló telek 200.000 korona. Telefon bevezetése 700.000 koronába kerül. Községi orvosok nem kötelezhetőek a heti kijárársra, állandó orvost kellene tartani. Azonban tárgyilagosan szemlélve a helyzetet há ezen költségek hordozását érdekelték maguk vállalni a várt eredmény mégsem volna teljesen kielégítő hisz a tanyai lakosság egy része bent lakik Endrőd községben. Odakint van a tanyája hol cselédeket tart ő maga pedig bent lakik, ügyes-bajos dolgait mégis csak idebent intézné el sosem odakint. De tanyai rendszerénél fogva szét-szortam egymástól távol vannak, s a templom körül lévő mintegy 20-25 ház képezné a centrumot, a falut s a többinek mégiscsak elszórtan 6-7 kilométerre maradnának s az egész beállítás a künn lévő káplán és tanító szórakozását, társas körét emelné, s nem a tanyaiak követelt érdeke volna.”

Javasolják azonban, hogy a marhalevél kiállításával valamelyik Kondoros-tanyai tanító foglalkozzon és így a tanyai lakosokat megkímélhetnék a mindennapi kijárástól. (ti. Endrődre)

Az 1920-as évektől kezdve rendszeresen küldöltségek mennek az Endrődi főispánhoz azzal a kéréssel, hogy szeretnének különválni Endrődtől. A kérvények nem találnak meghallgatásra. Ekkor elhatározzák, hogy egy küldöltséget a Belügyminisztériumba is küldenek, hogy elérjék céljukat.

1925-től a belügyminiszter válaszára várnak, döntés nem születik, az Endrődi képviselőtestület halogatja a döntésig a választ. Végül 1934 októberében megérkezik a belügyminiszteri rendelet, melyben ez áll:

„A Belügyminiszter Úr Kondoros-tanyának Endrőd községtől való távolságára és a tanya lakosságának lélekszámára való tekintettel egy jegyzői kirendeltség mielőbbi felállítását rendelte el és a jegyzői kirendeltség felállítására való tekintettel egy segédjegyzői állás szervezését és betöltését engedélyezi.”

Kiseb polgári peres és mezőrendőri ügyek intézésére is Endrődre kell bejárni. A kirendeltség számára Hegedűs István ács, iskola melletti házát bérlettel ki.

A kirendeltség vezetője: Pádár Miklós jegyző, Esküdték: Tímár m. Mihály és Dinya István, Rendőr: Farkas Imre.

Néhány hónap múlva Pádár Miklóst visszarendelték az endrődi község házára adóügyi jegyzőnek, helyette Dr. Gaál József jegyzőt küldték ki. Az endrődi főjegyző (FINTA) még ekkor is megpróbálta akadályozni a kirendeltség munkáját. Dühös volt a belügyminiszteri rendelet miatt, mert ezt már végre kellett hajtaniuk. Megpróbálta lejártni felettes hatóságainál a kirendeltséget, azzal az indokkal, hogy nincs elég munkájuk és felesleges a működtetése. Cél azonban nem tudott elérni, mert nyugdíjazták és a helyette kinevezett Harsányi László főjegyző már jó indulattal viseltetett a kirendeltség iránt.

1936-ban jegyzői lakás, levante gyakorlóter, községháza és szolgálati lakás céljára telket és épületet vesz a község.

1937-ben a község házat vásárol a kirendeltség számára. Ez évben Tímár m. Mihály helyett Fülöp János lesz az első esküdt.

1943-tól Kondoros-tanya nevével Endrődszentlászlóra változtatják. Pontos adataim nincsenek arra vonatkozóan, hogy hogyan történt ez a névváltoztatás, de Fülöp Menyhért bácsi beszélt el, hogy a település mindig a Hunya nevet szerette volna felvenni, de az anyaközség nem járult hozzá.

Az Endrődszentlászló elnevezést is Csernus Mihály apátplébános erőltette. Időnként találkoztam a Szentlászló-telep és a Hunya-telep elnevezésekkel is. Kondoros-tanyát is hol egybe, hol külön írták.

1943-ban újra a belügyminiszterhez fordulnak a különválás meggyorsítása érdekében. A kérvényt 435 családfő írja alá.

A képviselő-testület a döntést a háború utánra halasztja. Ekkortól kezdve nincs is aki az elszakadási

törekvéseket folytatná, hiszen a férfiak a fronton harcolnak.

1945 után feigyorsulnak az események és szinte egyik napról a másikra önállóvá válik a település.

Fülöp Menyhért így emlékszik vissza:

„Egyik este sietve jött hozzám Polányi István nemzetgyűlési képviselő, hogy gyorsan írjak egy kérvényt, mert másnap az Vaszkó Mihály, szintén képviselő, viszi Pestre a minisztériumba. Pár hét múlva itt is volt az engedély. Ugye jött az új világ, már nem volt szavuk Endrődön a Kalmároknak, Kovácsoknak, azért ment ilyen gyorsan.”

A Historia Domus-ból ismerhetjük meg a részleteket:

„Szeptember hó 8-án nagy esemény történt. E napon elhatározta Endrőd község képviselőtestülete, hogy Endrődszentlászló területét függetleníti az anyaközségtől és önálló községgé való alakulását tovább nem akadályozza. A képviselőtestület elszakadási határozata osztatlan és általános örömet kellett mindenkiiben. A képviselőtestületi határozat 15 napon át közzemlére volt kitéve s mivel e határozat ellen fellebbezés és óvás nem érkezett be, további eljárás végett a vármegyéhez került.”

Ezzel egyidőben megindult az egyházi függetlenítés folyamata is. Az apátplébános ígéretet tesz, hogy a politikai elszakadás után egy egyházi elszakadást is folyamatba teszi.

Október 24-én a vármegyei bizottsági ülés is elfogadta az endrődi képviselőtestület határozatát és további eljárás végett betérjeszti a Belügyminisztériumba.

A belügyminiszter a határozatot jóváhagyta és Endrődszentlászlónak önálló községgé való alakulását a 101, 338/1945 (III. 9.) B.M. rendelettel engedélyezte.

Ez megjelent a Magyar Közlöny 1945. december 22-iki számában.

1946-ban az Egyházmegyei Főhatóság az elszakadást követően Endrődszentlászlót önálló községgé nyilvánította.

A község lakóinak még egy nagyon régi vágya volt a Hunya név felvétele. Ez irányú kérelmük is megvalósult. A Historia Domus-ban olvashatjuk:

„A Magyar Közlöny 41/1947 számában közli a Belügyminiszter úr 151.715/1947 III.2 számú rendeletét, mely 1898.IV.Tc. 2§-a alapján Endrődszentlászló nevével a lakosság kérelmére Hunya névben állapítja meg. Nem magyar hangzású a név, de a lakosság ehhez ragaszkodott és ezt a nevet kérte”

Teljesült tehát nagyapáink évtizedes álma. 1945 tavaszától kezdve a falu népe önállóan dönthetett sorsáról, fejlődéséről. Hogy ez mennyire sikerült, az már egy újabb történet.

TÍMÁR BÉLÁNÉ

Szerkesztőségünk köszöni a hasznos együttműködést, s azt, hogy Hunya önállóvá válásának története lapunk hasábjain megjelenhetett. Reméljük, hogy a folytatás nem marad el. (SZERK.)

Önkormányzati hírek

Szeptember hónap folyamán több fontos esemény is történt Hunya község önkormányzati munkájában.

A Képviselő-testület már korábban döntött arról, hogy a Megyei Területfejlesztési Tanács Területkiegyszerítő Alapjához pályázatot nyújt be a Hunya Kossuth u. szilárd burkolattal való ellátásának kivitelezésére. A pályázat elkészült és benyújtásra is került. Időközben azonban, még egy pályázat benyújtásáról döntött a testület, hiszen a nagymennyiségű csapadék hatására felgyülemlt belvíz elvezetésének kérdése is megoldásra várt, ezért a belterületi csapadékvíz elvezető csatornarendszer első ütemének elkészítésére is pályáztunk. A Területfejlesztési Tanács szeptember 30-iki ülésén úgy döntött, hogy Hunya Község Önkormányzatának két pályázatát összesen 7 millió forinttal támogatja. Így a pályázaton nyert pénz, illetve az Önkormányzat saját forrásainak felhasználásával a kivitelezési munkát elnyerő GYOMASZOLG Kft. már el is kezdte a munkálatokat, melyek során elkészül a Hunya Kossuth u. út alapja és megvalósul a belvízelvezető csatorna a település legveszélyeztetettebb pontjain.

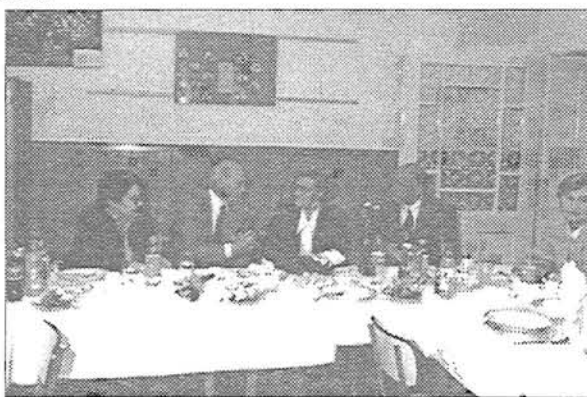
Másik fontos esemény, hogy településünk is csatlakozott a térségi Európa napot szervező másik 12 településhez, így október 3-án Községünk bemutatkozott a Szarvas főterén megrendezett nagyszabású rendezvényen. Még ugyanaz nap du. vendégül láttuk falunkban Hans Beck urat az Európai Bizottság budapesti képviselő vezetőjét, Michael Cartier belga nagykövetet és munkatársát, Demeter Lászlót Szarvas város polgármesterét. Vendégeink megtekintették a

HUNYAI KRÓNIKA

Művelődési Házban az iskolás gyerekek lakodalmas műsorát, majd a Napközi Otthonban háziasszony vendéglátásban részesültek. Ez a nap bizonyára sokáig emlékezetes lesz számunkra és reméljük, hogy a rendezvényen a mi kis községünk is elindul az Európához való csatlakozás útján.

SOCZÓNÉ FARKASINSZKI ILDIKÓ

Volt egyszer egy Európa Nap

13 település összefogásával került megrendezésre október 3-án az Európa-nap.

Hunya, mint kisközség is készült, hogy hozzájáruljon, színesítse a rendezvény-sorozatot, amit Szarvas város fogott össze.

Azon gondolkodtunk, mivel tudunk mi előrukkolni a "nagyokkal" szemben? Ám kétségeink hamar elmúltak, hiszen van jó termőföldünk, amiben csodálatos termények teremnek, van egy

varrodánk, ahol nemcsak hazai, hanem külföldi piacra is varrnak gyönyörű ágyneműket az ott dolgozó szorgalmas kezek, és vannak tehetséges gyermekeink, akik a hagyományokat ápolva népi játékokkal kedveskedhetnek a településre érkező vendégeknek.

Büszkén mondhatjuk, hogy a Szarvason felállított E sátrak közül a miénk volt az egyik legszebb, amiben esztétikusan elrendezve sorakoztak a hunyai termékek.

Örömmel szolgált, hogy Hans Beck az Európai Bizottság magyarországi delegációjának vezetője a mi településünket választotta úti céljává.

Jó volt hallani elismerő szavait a gyerekek műsoráról, és szimpatikus volt, ahogy érthető egyszerűséggel elmagyarázta az itt élő embereknek, mit is jelent az EU-tagság fogalma.

Úgy éreztük, hogy azon az estén kitarult előttünk a világ, hiszen megtudhattuk, kinek miért lehet fontos Európához tartozni, találkoztunk a legilletékesebbel, aki felhívta figyelmünket a sorsdöntő kérdések apró részleteire is. Érdeklődéssel hallgatta örömeinket, gondjainkat. Arra a kérdésre, hogy miért a kistelepüléseket választotta úti céljává, a következőket válaszolta:

"Számomra sokkal többet ér a protokolláris rendezvényeknél, hogy találkozhattam az örménykúti sajtókészítő emberekkel, vagy a hunyai gyerekekkel, akik meggyőztek arról, hogy kistelepülésen is lehet csodálatos eredmény. Szívesen vennék részt legközelebb egy olyan találkozón, ahol közvetlenül találkozhatnék a vállalkozókkal, a mezőgazdaságban dolgozókkal és önkormányzatokkal, akik megmondanák el problémáikat"

Petényi Szilárdné

SPORT

Tartja magát a Barátság

Lassan a finishez érkezik az őszi szezon. Az ellenfelek is egyre keményebb ellenállást tanúsítanak. Az aránylag könnyebbnek vélt összecsapások is kinkserves pontszerzést jelentenek. Pedig, az igazán nehéz csaták még hátra vannak. Békés, Makó Gyula, Jamina és Mélykút. Makó és Jamina ellen itthon, háromszor viszont vidéken mérkőzünk.

Az utóbbi mérkőzések eredménye: Szept.28.

Dömsöd - Barátság 1:1 (0:1)

Okt.4.

Barátság - Örkény 1:0 (0:0)

Okt.11.

Barátság-Szarvas 3:1 (2:1)

Nehéz és izgalmas csatát vívott a két szomszéd város. Igaz, hogy fontos kulcs-embereink hiányoztak: Karácsony, Sárosi, Varga.

A győztes csapat: Halász, Hegedüs, Lipták, Nagy M., Pisont, Molnár, Janis, Brakszatórisz Ilyés, Tóth M, Böcsik, Képiró,

íme a mérkőzés krónikája:

4. perc: Böcsik sztár módjára megelőzta a jobb felső sarkot. 1:0.

50. perc: Szöglet után egyenlítenek a vendégek. (Itt nagyon hiányzott Karácsony feje.)

80. perc: Molnár szögletét Janis mesterien juttatja a hálóba 2:1.

88. perc: Brakszatórisz 3 méterrel a léc alá csúsztat. 3:1.

Az minden este pozitívum, hogy a második féldőben fordult a helyzet, az ellenfél fölé tudtunk kerekedni. Egyébként, nem úgy játszott Szarvas, mint aki az utolsó előtti helyen áll. Végezetül arra kérjük játékosainkat, hogy a pályán ne veszekedjenek.

Barátsággal intézzék a játékok!

A táblázat:

1. Gyula 10 7 3 - 20:4 24

2. Barátság 10 6 4 - 20:7 22

3. Makó 10 7 1 2 22:14 22

Gyoma a megyei I. osztályban Sarkad ellen 1:0-ra győzött. A táblán a harmadik: 11 7 - 4 25:15 21.

MÁRTON GÁBOR

Köszöntés a 75 éves Tímár Máténak

Írásai nyomán végig kísérhetjük életét a Décszaskom tanyai gyermekkortól. "Az én nevelő szüleim" c. írásában nagy szeretettel emlékezik meg tanáraitól.

Aztán Szeghalmon töltött középiskolás életeről sok kedves eseményt sorozzák az "...és a Berettyó folyik tovább..."

A második világháború és a szovjet hadifogság életemesítő borzalmait is átélte.

Az egyetemről x-kategóriás újtja az állami gazdaságig vezetett.

S6-ban a forradalom híve és szervezője lett. Hazai fogság következett.

Mégis kiszabadul a szellem a palackból: Majoros Adám krónikája indította el a hírnév és éls-

merés útján. Soroltak a regények, elbeszélések, újnapló, színmű. Végül remek verseskötetekkel jelentkezett. (24 könyv!)

Remek nyelvezete Lőrincze professzort is pártjárta állította, aki az "Édes anyanyelvünk"-ben sorozatosan példalázott Tímár Máté nyelvezetével, kifejezésmódjával, izés beszédével.

A szülőföld szent dolog számára. Endröd (Gyomaendröd) díszpolgára lett. A szülőfaluból elűzött, elvándorolt földieinknek megteremtette társait a Baráti Kör Budapestben. A hazatelepült egyesületnek ma is ő az elnöke.

Köszönjük a "Városunk"-ban megjelenő írásait. A sors-győtrő élet igaz gyöngyszemeket izzad ki lelkéből.

Isten éltesse, hogy még sok boldog órát szerezzon olvasóinak, barátainak, tisztelőinek!

VÁROSUNK SZERKESZTŐSÉGE

ÓTÖRÖK KÖEMBEREK

Ezzel a címmel jelent meg múlt havi számunkban egy rövid hír Kunkovác Lászlónak a Néprajzi Múzeumban tartott nagyszerű fotókiállításáról.

Örömmel tájékoztatjuk olvasóinkat, hogy a kiállítást november 21-ig meghosszabbították. Mint mindig, most is, szívesen és örömmel adunk hírt Endrőről elköltözött (elszármazott) honfitársainkról.

Akik nem tudtak, vagy nem tudnak elmenni a kiállításra, azok részére is szeretnénk "láthatóvá" tenni, a művész szavait felidézve, e csodálatos, régmúlt világot.

"A Kárpátoktól Mongóliáig terjedő, egybefüggő sztyeppövezet történelmének néma tanúi az esőverte, bálványyszerű szobrok. Hajdan ezer és ezer állott a végtelen pusztákon - fenséges nyugalmat árasztva, dacolva az idővel. Hősöket mintáznak: Kövítézek, kőamazonok. A legeltetők ma is tisztelik a régvolt nomádok emlékeit.

Ukrajna és a dél orosz síkság területén már kevés található az eredeti helyén, mert begyűjtötték a múzeumok, a többi föld alá süppedt, vagy építkezések alapozásánál használták fel, mit sem tudva értékükről. A Kelet-Európában találtakat a kipszak török nyelvű kunoknak tulajdonítják, akik a XI. század közepétől a mongol invázióig éltek ezen a tájon. Velük ért véget a lovas népek e sajátos hagyománya.

Nem egyszerű sírkövek, mert nem az elhunytak csontjai fölött emelkednek. Magyaráztukkal több ágon próbálkoztak a régészek. Legvalószínűbbnek az látszik, hogy a jeles személy kőképét az áldozóhelyen állították fel, és a szobor állandó motívuma, a kézben tartott csésze jelzi, hogy "Ő" is ivott a halotti toron a többiekkel.

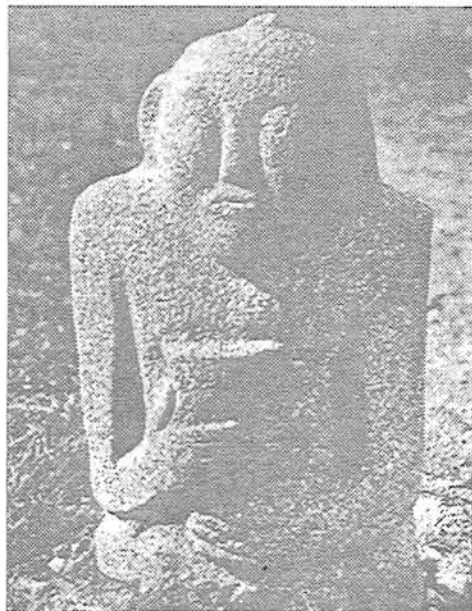
Feltérképezésük kézenfekvő módszere a fényképezés. Ezúttal a kevésbé ismert belsőázsiai térségek köembeit sorakoztatjuk fel, amelyek Délkelet-Kazakisztán, Kirgizisztán, Mongólia és dél-szibériai Altaj és Tuva fűtengerében örködték. Az ittenieket ótörök népek faragták a VI-IX. században. Ahogyan a nomád birodalmak, úgy az a kultusz is innen indult el. Névtelen szobrászaik kevesebb részletet ábrázoltak, ettől az ázsiaiak még monumentálisabbak.

Nincs két egyforma köember az eurázsiai sztyeppén."

S az írottak illusztrálására álljon itt egy néhány fotó a kövítézekről, kőamazonokról

Végezetül néhány szó arról, hogy Kunkovác László a Balogh Rudolf-díjas fotóművész, hogy vall önmagáról:

"Voltam pedagógus, újságíró-tudósító, könyvillusztrátor, szerkesztő és művész. Mai mesterségem ezek összessége és valami más: vizuális antropológiának nevezik.

Kirgizisztán, Csuj folyó völgye

Néprajzi, szociográfiai és kultúrtörténeti vizsgálódásaimat el sem tudnám képzelni fényképezés nélkül.

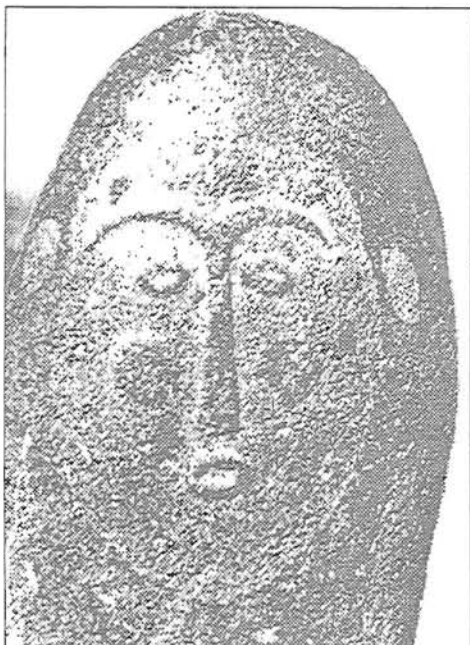
Kezdetben a magyar műveltség mélyrétegei foglalkoztattak (pásztorok, halászat, agrártörténet, szokások, kézművesség), azután a szomszéd országokba és a Balkánra jártam, az utóbbi évtizedben pedig a sztyeppe és a tajga népei közé. Képeimből 1983 óta rendezek tematikus fotókiállításokat, amelyek eddig tíz országban fordultak meg."

További sikereket kívánunk Neked! Reméljük egyre több kutatásodról, kiállításaidról adhatunk számot olvasóinknak.

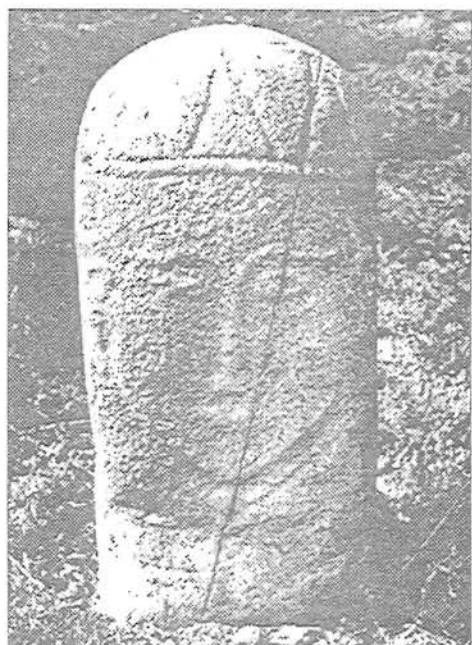
Császár Ferenc

Kazakisztán, Dzsambul

Kirgizisztán, Csuj folyó völgye

Bepillantás Endrőd régmúltjába

Nikolin Edit, Dr. Szatmári Imre, Dr. Dávid Imre és Gellai József

Ezzel a címmel nyílt kiállítás a volt endrődi községháza alsóbb épületében október 10-én. A Múzeumbarátok Köre szorgalmas és kitarító munkáját dicséri, hogy a kultúrát mostohagyermeknek tekintő korunkban már második régészeti kiállítást bocsátotta a közönség rendelkezésére. Az 1994-ben alakult civil szervezet célja, hogy a szülőhelyünkre vonatkozó megyei múzeumi régészeti anyag egy részét állandó kiállítás formájában itt helyben mutathassa meg az itt élő embereknek. Céljaik elérésben példaértékű volt a lakosság segítsége, az összegyűlt adományokból rendezték le az egész kiállítást: megvették a tárlókat, üveg- és szekrényeket, rácsokat az ablakokra.

A kiállító terem falán tábla mutatja a közel 200 támogató nevét. A mostani kiállítás fő támogatója az

Önkormányzat, mely 130.000.-forinttal járult hozzá a megvalósításhoz. Dr. Dávid Imre polgármester köszöntő szavai egyaránt szóltak a lelkes, öntevékeny, műkedvelő embereknek és a békéscsabai Munkácsi Mihály Múzeum régészeinek. Reményét fejezte ki, hogy az Önkormányzat megtalálja a módját, hogy a kiállítás újabb helyiségekkel bővíthessen, hiszen a jelenlegi helyét már kinötte. Dr. Szatmári Imre a megyei múzeum igazgatóhelyettese kb. 500-ra becsülte a Gyoma és Endrőd területén lévő régészeti lelőhelyek számát, amely további munkára ad lehetőséget. A Múzeumbarátok Köre megköszönte Nikolin Edit régésznek a színvonalas, eligazító szöveggel ellátott kiállítás megrendezéséért és Bella Imrénének a Múzeumbarátok Köre elnökének áldozatos, fáradságot

nem ismerő munkáját, mely nélkül a kiállítás nem jöhetett volna létre. Reményüket fejezték ki, hogy ezt az anyagot is sokan megnézik, hisz az előző is több, mint 2000-en tekintették meg.

Végül, mint minden kellemes baráti körben elbeszélgettek a múlttól, jelenről, jövőről.

GELLAI JÓZSEF

a 6.c. osztály Hollandiáról szóló bemutatása

az 5. a. osztály Görögországról szóló bemutatójának részlete: Szirtaki

A Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola hírei

A dr. Farkas János Tanulmányi ösztöndíj Alapítvány az állampolgárok személyi jövedelemadója 1%-nak felajánlásával összesen 205.000 forinttal gyarapodott. Az ösztöndíjból részesülő diákok és a kuratórium nevében ezúton tisztelettel megköszönöm mindazok támogatását, akik személyi jövedelemadójuk 1%-át iskolánk alapítványának ajánlották fel.

Iskolánk önfejlesztő tanárscapata programkészítő tréninget szervezett a környék iskolái részére. A tréningen 8 iskola vezető pedagógusai kaptak segítséget a pedagógiai program elkészítéséhez. A felkészítő tanfolyamot a Soros Alapítvány támogatta, a Békés Megyei pedagógiai Intézet munkatársai, országos programkészítő és az iskola belső folyamatos fejlesztését irányító pedagógusok vezették

Az endrődi könyvtár az önkormányzat határozata értelmében 1997 október 1-től iskolánk szervezeti egységként működik, mint Rózsashegyi Kálmán Iskolai és Könyvtár. Az intézmény korábbi funkcióit változatlanul megőrizve, iskolai könyvtári funkcióval kibővítve működik tovább.

Kiszelyné Kis Kovács Viktória endrődi születésű festőművész az iskolának és a könyvtárnak egy-egy festményt adományozott. A festmények témái: "Pihen a komp, kikötötték" és "Rákóczi fája". Mindkét képet ez úton is megköszönöm, jó egészséget és további zavartalan alkotómunkát kívánva a művésznőnek.

Az Európa-nap tiszteletére iskolánk tanulói az Európa Unió tagállamairól, azok nevezetességeiről tartottak bemutatót, majd osztályonként mérték össze az Unióról szerzett tudásukat. A hangulatos

rendezvény eredményesen segítette a tanulók szervezett ismereteinek gyarapodását, az Európai Unióhoz való tartozás jelentőségének átélését.

1997. november 24-én 9 - 19 óráig iskolánkban kerül sor az egyik Békés megyei regionális NAT nap megrendezésére. A rendezvényt a Művelődési és Közoktatási Minisztérium szervezi, a Békés Megyei Pedagógiai Intézet közreműködésével. A rendezvényen részt-vevő vendégek közelebről és a megvalósítás szemszögéből ismerkedhetnek meg az 1998. szeptember 1-től bevezetésre kerülő Nemzeti Aaptantervvel. Bemutatjuk iskolánk pedagógiai programját, helyi tanterveit. Részletes program:

9 - 12 óráig: 1. A NAT és pedagógiai program. Előadó: Gaál Ferenc, a MKM osztályvezetője. 2. A pedagógiai intézetek szerepe a pedagógiai programok legitimálásában. Előadó: Kincses László az intézet igazgatója. 3. A Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola tantervei. Előadó: Ladányi Gáborné iskolaigazgató. 4. Fórum.

14 - 16 óráig Sajtótájékoztató.

17 - 19 óráig Szülői értekezlet. A fenti előadók mellett mentálhigiénés szakember értékeli a NAT-ot a lelki egészség megőrzése szempontjából.

A rendezvényt egész napos tankönyv- és internetbemutató egészíti ki.

A NAT programjaira szeretettel hívunk és várunk minden érdekelt kollégát, önkormányzati képviselőt, az iskolászék tagjait, a kedves szülőket, és minden kedves érdeklődőt.

A Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola tantestülete nevében:
LADÁNYI GÁBORNÉ igazgató

„Igen nagy tisztség Isten szeretett gyermekeit nevelni!”

Ezzel az idézettel kezdődik a szent Gellért Katolikus Általános Iskola 1997-98-as munkaterve. Október végi reggelen mentem el az egyházi iskolába, igyekeztem kora reggel, mert feltétlenül szerettem volna látni a gyermekeket már az iskolába vezető úton. Jöttek is, ki biciklivel, ki busszal, ki az édesanyja mögött ült a biciklin. A hidegtől kipirosodott egészséges arcocskájuk csak úgy ragyogott, jókedvűen léptek be a még mindig újnak tetsző, szép iskolájukba. A tanítás kezdetéig, azaz amíg a hosszú csengetés el nem kezdődött, kedves zsbongás hallatszott ki a tantermekből, folyosókról. A csengő után elcsendesedett a sok kedves nebuló, mert megkezdődött a munka.

Kiss Pálné igazgató asszonytól megtudtam, hogy a harmadik évfolyamot, idén szeptemberben 110 gyermek 7 nevelővel kezdte meg, összesen öt osztályban. Elsőként minden kertetés nélkül megkérdeztem az igazgató asszonytól, hogy mi a véleménye arról a helyi „hírről”, mely szerint ebben az iskolában nagyobb a szigor, mint máshol. Kérdésemre egyáltalán nem lepődött meg, az volt az érzésem, mintha várta volna, és kis gondolkodás után azt felelte: ez legyen a legnagyobb probléma! Eljön az ideje, amikor mind a szülők, mind a gyermekek hálásak lesznek azért a pluszért, amit ebben az iskolában kapnak a gyermekek. Nem tudom, egyébként, hogy valóban szigorúbbak vagyunk-e, mint máshol, az a célunk, hogy az egyetemes emberi értékekre neveljünk, az igényességet kialakítsuk, növeljük akaraterőjüket, és kudarcvállaló képességüket. Munkájukat napirend

szerint végzik, amikor "dolgozunk" akkor nincs helye a játéknak, de amikor eljön a játék ideje, akkor minden gyermek felszabadultan, kedvére játszik. Szeretet, szigor, igényesség így fér meg egymás mellett, és minden gyermek szívébe szeretnénk ezt elplántálni. Van - e valamilyen említésre méltó változás ebben a tanévben? Igen, válaszolt az igazgató asszony. Az idei tanévben már a hittan a tantervnek része, nem fakultatív, és minden gyermek a vallásának megfelelő oktatásban részesül. A hitbeli ismeretek elsajátítása így válik lehetővé heti 2 hittanóra keretében. Fokozatosan fognak eljutni ezek a gyerekek a keresztyén erkölcsi ismeretek túl a hazaszeretet, a munka, az ember megbecsülése, a helyes közösségi magatartás ismereteihez. Nem titkolt célja a nevelésüknek, hogy minél szélesebb látókört alakítsanak ki, megszerettség a könyveket. Szilárd alapismeretekkel akarják a 8 osztályt végzett tanulókat küldeni a középiskolákba, mégpedig lehetőleg olyan területekre, olyan szakmák felé, amelyre itt helyben is szükség van, hiszen jó lenne megállítani a tanult fők elvándorlását, mondta el az igazgató asszony. A szeretet, az összetartozás légköre így alakítható ki, erősödött meg bennem a hallottak és látottak alapján egy jóleső érzés.

Megkértem, hogy ismertessük meg olvasóinkkal azokat a fontosabb eseményeket, amelyek ebben a tanévben történtek. Ez időrendben a következő:

Veni Sancte - Tanévnyitó ünnepély, aug. 31.-én

Nemzetközi Katolikus pedagógus

konferencia szept. 17.-én

Szent Gellért napja szept. 24.-én: futóverseny, faültetés, lovas kocsin Gyomára utazás, az "én iskolám" rajz verseny, játékos aerobik, séta a Körös partján

Szent Őrőangyalok napja október 2-án, két ikon ünnepélyes átadása, adományozó a festőnő, Latorcainé Újházi Aranka

Kodály emlékhangverseny október 10-én a Budapesti Szent Margit kórus az iskolában tartott ének hangversenyt.

Tímár Máté újonnan megjelent könyvét adományozta az iskolának.

Megtudtam még, hogy a gyerekek érdeklődésüknek megfelelően tanulhatnak néptáncot, zenét, angol-német nyelvi szakkör is működik már. A számítástechnika majd talán jövőre indulhat, ennek még nincsenek meg a tárgyi feltételei. A harmadik osztály legjobbjai készülnek a Zrínyi Ilona matematika versenyre, rajzpályázatokon is rendszeresen részt vesznek, és nagyon szép sikert értek el a mese és versmondó versenyeken.

A forradalom ünnepe előtti napon voltam az iskolában, eljövetelemkor már megkezdődött az ünnepi szentmise, ahol a miséző pap a prédikáció helyett párbeszédet folytatott a több mint 100 gyermekkel, így emlékezve, és egyben ismertette az 56-ban történeteket. Még sokáig visszhangzott bennem az igazgatónő búcsú idézete, ami az ő és nevelőtársai jelmondata: „Nagy kiválasztottság, boldogság, szent munka ez!”

Császárné Gyuricza Éva

Új ikonok

Október 2-án bensőséges ünnep volt iskolánkban. Délelőtt 11 órakor szentmise volt kápolnánkban, Szurovecz Vince esperes úr vezetésével, akivel együtt misézett Iványi László plébános és Bauer Csaba káplán. Mise után az emeleti folyosó falán elhelyezett két ikonképet az esperes úr megáldotta. Ezután

a képek festője, és adományozója, **Dr. Latorcai Jánosné Újházi Aranka** ismertette a két kép mondanivalóját, üzenetét.

Végezetül a plébános és az igazgatónő megköszönte a művész nő ajándékát. Ezután kötetlen agapé keretében elbeszélgettek egymással a vendégek.

Az ikonképek teológiája, és művészeti megfogalmazása olyan mély, és gazdag, hogy e cikk keretein belül nincs lehetőség az ismertetésére.

Szakszerű leírást olvashatunk az Interneten a

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/iskola/ikonok.html> címen. Tervbe vettük a leírás kis füzetben való megjelentetését is.

Iványi László plébános

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly
1925.

RMDSZ V. KONGRESSZUSA MAROSVÁSÁRHELYEN

Minden szervezet vagy párt életében döntő jelentőségű a Kongresszus, mely hivatott elemezni a múltat, a múlt eredményeit és hibáit, de főleg építeni a jövőt. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség V. Kongresszusa rendhagyó és rendkívüli volt abból a szempontból, hogy az erdélyi magyarság az elmúlt 60 évben most először került döntési, illetve kormánykoalíciós helyzetbe, s így tagja lett egy olyan pártszövetségnek, mely hivatott megoldani az ország előtt álló gazdasági, szociális, kisebbségi és egyéb problémákat.

Október 2-án délután robogott velem a vonat Nagyváradról Marosvásárhely felé. Hideg, esős idő volt, de Bánfihunyad után a dombok tele voltak lila színű őszi kikericccsel. Csodás látvány volt. S lassan oldódott bennem a feszült várakozás.

A péntek délelőtt, október 3-án, üdvözletekkel, beszámolóikkal telt el. Emil Constantinescu köztársasági elnök üdvözlésében hangsúlyozta, hogy a románok és magyarok képesek együtt építeni közös jövőjüket. Általában ez volt a mottója a többi román párt üdvözlésének is, míg a magyar szervezetek és pártok küldöttei (Tabajdi Csaba, Lezsák Sándor, Lányi Zsolt, Dornbach Alajos, Németh Zsolt) főként a helytállást, a megmaradást, az egy nemzethez való tartozást emelték ki.

Markó Béla szövetségi elnök úr beszámolójában a következő gondolatokat hangsúlyozta: RMDSZ megfelelő programmal és struktúrával rendelkezett ahhoz, hogy az elmúlt két esztendő kihívásaira megfeleljen, s megoldásokat adjon a romániai magyar közösségnek. A kisebbségi pesszimizmussal szemben, amely közösségünkön is eluralkodott, pozitív, jövőbe mutató kampánnyal a választásokon is sikerrel szerepelt a Szövetség. Hosszas tárgyalássorozat előzte meg az RMDSZ kormányba lépését, melynek során a Szövetség megfogalmazta elvárásait, s ezek jó része bekerült a kormányprogramba! Ugyanakkor nagyon rövid idő alatt kellett megfelelő szakembergárdát mozgósítania a különböző kormányzati tisztségek ellátására, ami sajnos komoly nehézségekbe ütközött, mivel értelmiségünk egy része már régebben elhagyta Romániát. A szövetségi elnök szót azokról a belső konfliktusokról is, melyek az RMDSZ-en belül jelentkeztek. Ha bár az ideológiai sokszínűségnek meg vannak a garanciái az RMDSZ-ben; kereszténydemokrata, liberális és szociáldemokrata platformok léteznek, két párt és társadalmi szervezetekként működő más szervezetek is vannak, néha súlyos konfliktusok alakulnak ki, melyek kezelése és megoldása nem kis energiát igényel. Markó Béla beszélt arról is, hogy közösség képviselőiben vállalkoztunk kormányzásra, amely még nem mondhatja jogaiban egyenlőnek magát a többségi nemzettel. A partnerség a jogegyenlőség megteremtésének eszköze is. A koalíciós egység nyomán két miniszterünk és nyolc államtitkárunk dolgozik a kormányban, és két prefektusunk (főispánok), nyolc alprefektusunk látja el a különböző megyékben a kormány megbízotti feladatokat. Intézményes keretet kapott a kisebbségvédelem. Az RMDSZ gazdasági, szociális és általános érdekű kérdésekre vonatkozó programjai közül több bekerült a közös kormányprogramba. A kedvező fejlemények közül meg kell említeni a két sürgősségi kormányrendeletet: a 22. számú szabályozza az anyanyelv használatát a közigazgatásban, az igazságszolgáltatásban, s a kétnyelvű helységtáblák alkalmazásában. A 36. számú pedig tanügyi téren jelent előrelépést,

mert megszünteti a régi törvényben fellelhető diszkriminációkat, lehetővé téve a szakoktatás és egyetemi képzés újabb szakokon való magyar nyelvű oktatását, többek között a Románia történelmét és földrajzát a magyar osztályokban magyarul lehet tanítani. A módosított földtörvény pedig lehetővé teszi az államosított földek és erdők visszaadását. Megváltozott Románia és Magyarország közötti kapcsolatrendszer is. Különböző kétoldalú szerződések bizonyítják ezt. Megnyílt a Kolozsvári Főkonzulátus is. Számunkra fontos, hogy a két ország egymásra találjon, és a kapcsolat minél szorosabb legyen.

A romániai helyzetet elemezve, arról szót, hogy a szélsőséges nacionalizmus nem tűnt el a novemberi választások után, csupán ellenzékbe szorult. Minden alkalmat felhasznál a támadásra. Sajnos, még a koalíciós partnereknél is sok esetben tapasztalhatjuk a nacionalista megnyilvánulásokat. A koalíció erőtlenség bizonyult akkor is, amikor egyes politikusok a magyarság szétválasztásáról, kitelepítésekről, erőszakos asszimilációról beszélnek. Vissza kell utasítani a gyűlöletre való uszítást, a viszálykeltést, a sovinizmust. A romániai magyar közösségnek jogegyenlőségre van szüksége, önálló intézményekre, saját ügyeiben önálló döntési lehetőségre. Jogainkról nem mondhatunk le! Markó Béla végezetül bizalmat kért a Kongresszustól, s azt, hogy a bizalmat a jövőben is érezze.

Tökés László püspök, a Szövetség tiszteletbeli elnöke szót a személyét ért bírálatokról, arról, hogy egyesek radikálisnak bélyegzik. Kós Károlyt, és Tamási Áront idézte annak alátámasztására, hogy a romániai magyarság autonómia törekvései mennyire létkérdése közösségünknek. Hangsúlyozta, hogy emberi kisebbségi jogaink nem a kormányba lépés okán, hanem alanyi jogon járnak. Javaslatait 8 pontba foglalta össze. Ezek között szerepelt az anyanyelvi oktatás minden szinten, a Bolyai Egyetem visszaállítása, a nagyváradi Sulyok István Református Főiskola önálló egyetemé alakítása, az elkobzott egyházi javak visszaadása. A Kongresszus küldöttei vastappsal nyilvánították ki egyetértésüket a tiszteletbeli elnök indítványára.

Katona Ádám a kisebbségügyi miniszter, Frunda György és Verestóy Attila szenátorok megvédték az RMDSZ kormányzati szereplését, felsorolva, milyen eredményeket ért el a Szövetség az elmúlt egy évben.

A legélesebb támadást Borbély Zsolt intézte az RMDSZ vezetése ellen, mondván, hogy nem csinált semmit a Markó-féle gárda. Ugyanakkor javasolta, hogy az RMDSZ szakítson azzal a gyakorlattal, mellyel az "egyenlő távolság" elvét alkalmazza a magyarországi politikai erők tekintetében. Borbély szerint a Horn-kormány az alapszerződés megkötésekor figyelmen kívül hagyta az RMDSZ álláspontját, többször megalázta az RMDSZ vezetését. A budapesti kabinet érzéketlen az össznemzeti problémák iránt, tehát a Szövetségnek a nemzetileg elhivatott (mos ellenzék) magyar pártok mellé kell állnia, létrehozván a Kárpát-medencei magyar politikai erők szövetségét. Borbély javasolta még, hogy az RMDSZ értékelje újra kormányzati szereplését, és lépjen ki a koalícióból.

Markó Béla határozott hangnemben utasította vissza a kormányzati és törvényhozási munkában résztvevők tevékenységének lekezelését és a lejáratási kísérleteket. Feltette a kérdést: ha az RMDSZ kilép a koalícióból, akkor lesz-e magyar iskolarendszer, lesz-e földtörvény, lesz-e autonómia és más egyéb?

Mivel a küldöttek többsége helyeselte az RMDSZ vezetésének tevékenységét, a Kongresszus végül elfogadta az elnöki beszámolót, így az első nap éjjel félkettőkor véget ért.

A Kongresszus október 4-én több dokumentum és határozat elfogadásával és Markó Béla zárszavával ért véget. A szövetségi elnök hangsúlyozta, hogy az RMDSZ előtt új lehetőség nyílt a kormányzatban való részvétellel, és ebben az új helyzetben olyan módon kell érdekeinket képviselni, hogy az hasznára legyen a romániai magyar nemzeti közösségnek.

STARK LÁSZLÓ, Nagyvárad

Amikor kiszálltak a vonatból, Jóska még a száját is nyitva felejtette a nagy csodálkozástól. Hát még, amikor meglátta a hatalmas házakat, nyüzsgő autókat, szaladó villamosokat, és a rengeteg embert.

- Ugye itt vásár van most? - nézegetett álmélkodva hol erre, hol arra.

- Dehogyan van vásári - kuncogott Andris. - Csak Budapest. Itt mindig ilyen rengeteg bácsi jár. Meg néni is. Meg minden.

Mire taxiba ültek, már kigyulladtak a neonok, és ragyogó fénybe fürdették a gyönyörű utcát, amin végigkocsikáltak. Jóska azt sem tudta, hová rebentse ámuló tekintetét.

Andris-anyuka finom vacsorával várta őket otthon, és egy hatalmas, csupa-csokoládé, csupahab tortával. Kínálgatta is erősen a kis vendégeket, hogy csak bátran, de Jóskában úgy nyüzsgött, kavargott a rengeteg élmény, hogy csak bele kóstolt a sok finomságba, és máris ágyba kívánczolt. Andris ugyancsak nagyokat pislogott.

Miután elszállásolták pettyest a konyhában, a felmosó rongyra, édesanya megfürdette, és lefektette a két hű barátot.

Az ágyban, egyszeriben eszükbe jutott, hogy ma még nem is játszottak. Csaptak is azon nyomban olyan párnacsatát, hogy még a csillár is megcsóválta tőle üveg-búrás fejét. Nem is csoda, mert Andris olyan hévvel dobálta a hímzett kispárnákat, hogy azoknak igazán nem volt idejük a csillárt kerülni. Nagyon jól mulattak! Egészen belemelegedtek a nagy hancúrozásba. Ám egyszer csak hirtelen télt lett. Egy öreg párna kiszakadt, és haragosan fújta magából a könnyű pihéket. Pillanatok alatt hóvihár kerekedett a nyár kellős közepén. Ettől aztán nagyon gyorsan lehültek. Különösen, amikor bejött édesanya, és a porlót kezdte emlegetni. Olyan csendesesen bújtak az ágyukba, mint valami riadt kis egerek. Hanem az álom is csak addig kerülgette őket, míg ágyba nem bújtak.

Másnap állatkertbe mentek. Jóska pislogni is elfelejtett, úgy bámulta a sok csodálatos állatot. Különösen a majmok nyerték meg tetszését. Törte is a fejét, hogyan lehetne egyet haza vinni belőlük?

Andris persze rögtön kitalálta a módját: - Veszünk neked egyet - bólogatott jószívűen, és már szedte is elő a zsebéből a maroknyi tízfillérest, amit még nagyanyától kapott. - Látod, mennyi pénzem van? - csörgette büszkén. - Ennyiért csak kapunk talán egy majmot! Azt a picurát, ott a sarokban.

- Igen ám, de kitől vesszük meg? - aggodalmaskodott Jóska.

- Az ápoló bácsitól. Apuka mondta, hogy az állatokat ő szokta gondozni. Jóska szemében, mióta Pesten voltak, nagyot nőtt Andris. Sokkal többet tudott mindenről, mint ő. Engedeimesen ballagott hát utána, mikor elindult, hogy megkeresse a majmok ápoló bácsiját.

- Gyere csak! - mondta biztatóan, -

Mária néni meséi

Andris és Jóska az Állatkertben

anyuéknak nem is szólunk, úgyis visszajövünk nemsokára! Hogy fognak örülni, ha már majmuk is lesz!

Édesanya és édesapa egy padon ültek, és úgy engedték a majomházhoz a két kis imposztort, hogy el ne menjenek onnan sehová. Ha már megelégtették a majmokat csodálni, jöjjenek vissza a padhoz. Észre sem vették, amikor a két gyerek kibújt az embergűrűből és szapora léptekkel megindultak orrocskájuk után. Ápoló bácsi ugyan sehol sem találtak, de keresés közben eljuttak a csíkos zebrahoz. Az egyik zebra mama mellett virgoc kiscsikó ugrándozott. Olyan kedves volt, hogy Jóska rögtön átpártolt hozzá a majomtól.

- Inkább egy ilyen csíkos lovacskát szeretnék! - mondta sóvárogva. - Mit gondolsz erre is elég lenne a pénzed?

- Persze, hogy elég! - legyintett magabiztosan Andris. - Még az elefántot is megvehetném, ha akarnám!

- Az milyen? - kérdezte kíváncsian a kis szeplős.

- Te még sohasem láttál elefántot? Nahát! Pedig az a legérdekesebb az egész állatkertben. Képzeld, elől is van egy farka, csak azt ormánynak hívják. Gyere gyorsan, majd megmutatom neked!

Jóskának kerekre nyílt a szeme, és csak úgy szikráztak tűzpiros szeplői a nagy izga-

lomtól. Tüstént megsúgta Andrisnak, hogy ezt még a csíkos lónál is jobban szeretné, csak nem tudja, hol rendezzen be neki lakást, mert egy kicsit megnőtt az istenadta.

- Majd kimossátok, és összemegy! - mondta bölcsen Andris. - Mint az én kötött kabátomat, amikor a nagymama kimosta. Aztán építhetsz neki egy házat építőkövek-
ákból, - és már indult is, hogy megkeresse az elefánt ápolóját.

Jóska azonban tévován kérdezte:

- Nem tudod mit szokott ebédelni ez az ele...izé? Mert én nem adom neki a reggeli-
lmet, sem a vacsorámat, mint nemrég a Pettyesnek!

Andris nagyot kacagott.

- Ó te buta! Először is ez nem eleizé, hanem elefánt, másodsor pedig nem tejet eszik, hanem fűvet, mert én már látam.

No, kár volt az evést emlegetni, mert nyomban érezni kezdték, hogy üres a gyomruk. Vajaszemlére vágyik.

- Jó lenne már tízóraizni! - nyelt egy nagyot Andris, és Jóska buzgón helyeselt.

Igen ám, de eljönni a majomháztól sokkal könnyebb volt, mint visszatalálni oda. Tanácstalanul álldogáltak a szerteágazó úton, és találgatták, hogy merre induljanak? Végül is egy bácsit kértek meg, hogy kísérje őket oda.

De, jaj, édesapáék már nem ültek a padon. És hiába keresték őket a majomháznál is, ott sem találtak rájuk. Futottak erre, futottak arra, de hiába.

- Most mi lesz? - pottányi ki egy hatalmas könnyesebb Jóska szeméből, mert eszébe jutott Jóska-anyuka intelme, hogy el ne vesszen abban a nagy városban. És tessék! Most mégis elveszett! Már-már Andris is elsírta magát, mikor hirtelen megérezte, hogy valaki fülön ragadja.

- Megvagytok hát végre, ti haszontalanok! - dörrént rájuk szigorúan édesapa hangja. - Hát szabad ilyen nagy fiúknak így elcsavarogni?

Édesanyja is odaért nemsokára, és titokban, hogy Jóska ne hallja, odasúgta Andrisnak:

- Nagyon csalódtam benned! Azt hittem, hogy rád lehet bízni a barátodat. És hogy ránkijesztettél! Okosabbnak hittelek.

Andris szégyenkezve hallgatott. Nem is jött meg a hangja, csak a Vidámparkban, amikor édesapja jegyet váltott az elvarázsolt kastélyba, azután meg a Barlangvasútra.

Ott már Jóska is elemében érezte magát. El is határozta, hogy ha hazautazik, tüstént hármat bukfeneczik, és János vitéz-zé változik. És addig nem nyugszik, míg meg nem bünteti Iluska gonosz mostoháját.

Hanem előbb Pettyest kellett megbüntetni, mert amíg az Állatkertben jártak felugrott az ablakba, és össze-vissza tépte édesanya újonnan horgolt függönyét.

Vagy azért talán nem is Pettyes volt a bűnös?

A verset és a mesét írta:
IVÁNYI MÁRIA

Hol terem meg a mese

Hopp ide, hopp oda, hoppon túl,
Ott, hol a kis koca vígan túr,
Hol nem jártál még te se,
Ott terem a meg a mese.

Elveti, pergeti száz törpe,
Csengeri, tengeri búvkörbe,
Ha kikel az arany mag
Ráragyog az arany nap.

Öntözi száz kicsi tündér ma,
Szökken az égig a tündérfa.
Csengő-bongó levele
Meseszóval van tele.

Lebben a lombon a könnyű szél,
Messzire röppen a csöpp levél,
Halkan zizeg, s oda száll
Hol nagyanyó szundikál.

Nagymami sok pici tündért lát,
Látja a csengeri tündérfát,
Ébredőn, ha kérdezed,
Száz mesét is mond neked.

Hopp ide, hopp oda, hoppon túl,
Ott hol a kis koca vígan túr,
Hol nem jártál még te se,
Így terem meg a mese.

Tródmalmi oldal

„Ember az ember, míg álmodik!“...

(Tímár Máté: Utószüret című verseskötetéről
Versek 1996-1997. - Kézirat -)

Vékony kis füzet - az utolsó két év verseivel - Tímár Máté legújabb kötete. Az 1996-1997 év "terméséből" majdnem ugyanannyi, mint amennyit előző - 1996-ban megjelent - kötetében 1940-1996 között keletkezett verseiből; azaz több mint ötven évnnyi verseiből közé tett... Így aztán nagyon is találó a cím: "Utószüret", s ebben a "szüret" hangsúlyos... Negyvennyolc saját vers, 19 "átköltés, műfordítás". Ez utóbbi a világirodalom legjelesebbjeiből, azaz nyomán: (Eminescu, Goethe, Heine, Jeszenyin, Paszternák, Shelley, Szolzsenyicin stb. - korántsem értékítélet, hogy nem teljes névsort idéztem. -

Hogyan? Miként ez a versbőség - a prózaíróként számon-tartott írónál? - Verseit olvasva, - egyik-másiktól "szíven ütötte" - nem állottam meg, hogy meg ne kérdezzem Tőle: "Hogy-hogy verseket írsz mostanság és nem prózát?"

"Prózát is írok, - igazította helyre a műfajok kizárólagosságára utaló helytelen kérdésem, majd magyarázólag hozzátette: - "A próza nagyon időigényes és fárasztó, különösen mikor a reuma s egyéb nyavalya gyötör, ám az ember agya olyankor sem áll le, örül, emlékezik, rostál: s a vers csakúgy "kibukkan" belőlem..." - Értem... s már úgy olvasom a verseket, amelyek csakúgy "kibukkantak"...

S élmerengek azon, hogy vannak pillanatok, amikor belőlem is bukkannak ki "versek", csak hogy azok nem igazi versek "fűzapoétai" bukkantok csupán; s hirtelen azt is megértem, miért, miől "eterner" jelenség az ilyen s miért maradandó az a másféle, mely igazi költőtől származik; s mitől lesz "igazi". S emberi kicsinyesség, ha itt zárójelbe azt is elmondom: a 48 saját vers között egy-kettő olyanra bukkantam T. M. kötetében, amit nem adtam volna át a nyomdalestéknek. Lehet, hogy csak ízlés-különbségből? Ez nem értékítélet!

A versek többsége "szívenütött", akár "kibukkan"-tak, akár mívesen faricskálta művét a költő, - mint a faszobrász figuráját a kemény körtefából - élők, elevenek sokévtizedes élmények és közeliek sűrűrtényeiből: lélekből szólók, s így érnek lélekig, vagy ha jobban hangzik: szívekig...

"Élmények sűrűrtényei" - írtam, s nem véletlenül. - Éppen ez az, amely a lírikust a köznapis verselőtől megkülönbözteti... Mindig, valami olyasmit tud elmondani saját élményeiből, ami minden egyed, szubjektív vonása ellenére valami olyasmit közöl, ami sokak szívében visszhangra talál... S az én prózai dadogásom nem igazán hitelesen hangzik; szabad legyen hitelesítenem azt Babits Mihály vallomásával "A lírikus epilógia című verse bevezető sorai: "Csak én bírok versemnek nőse lenni, / első és utolsó mindenik dalomban: / a mindenséget vágyom versbe venni, / de még tovább magamnál nem jutottam." / - Továbbjutott s mind a költők...

Tímár Máté ez utóbbi kötetében, mint az előzőben is; vissza-vissza felel a múlt: szép emlékként és fájó élményként is... Az ifjúkor is, a megszenvedett szibériai fogság (mint sokaké is maradandó fizikális bajokat is okozva...) Az egész kötetet átlengi az őszidő (az ember életkori-őszidejének bája, szomorúsága) - s annál is inkább üdítőbb, amikor ez őszidő-szomorúságon átcsillog a napfény... A lélek napfénye: a hitvallás, amely "Fájdalmas örökség" c. verséből így hangzik: "Szívüggé élni a munkát, / s úgy maradni mélyen magyarnak, / hogy más maradhasson annak, / egyenlőként, amivé szánták," / (6.old.) S vajon nem sok, - anyját már eltemetett - "gyermekben", akármilyen öreg-korba jutott már ő maga is visszhangzik a reménykeltő kép? "Édesanyám, a százszor áldott / a Fiastyúk csibéit vigyázza / s haratsseppekben könnyet hullat / árván magányos fiára." / (u. o.) - S a "Hajnali zsolozsma" című vers sorait olvasva melyben a költő kisebb-nagyobb élet-eseményeibe beavat, s fájó tagjait is felpanaszolja, amikor annyira fájdalom-esett, hogy templomi jelenlét helyett, csak verssorokra futja ereje... Ki ne értené meg igazát?... a vers is istentisztelet." (18. old.) S amikor elmúlt fájdalmas, vétkes történelmi jelenségeket ostromoz - néven nevezve a vétkeseket - akkor is beszövi az adott versbe, - ha olykor csak néhány sorba is - azt a morális tartást, mely sajátja, s példa is minden jó-szándékú embernek... "Kaddisod mondom, testvérem Soma, / katolikusként, hanyagolható - / hiszen ahol véget ér az út / nem rubrikával mér a Fennvaló, / (23 old.)... hisz együtt hittük bizonyos vagyok / vélem mondanád, hogy az emberségnek / egy a hite s

nyelvünkötől szabadon / tetteinkre egy csillag ragyog. / Ezüst fényénél naponta mondom el: / Isten veled testvérem Soma, / Semma Jiszroel! Halljad Izrael!" / (24-25.old.) A száz éve született Tamási Áron emlékére írott versből hasonló üzenet hangzik: "Ároni szózat a magyarnak / hitben maradni. Hittel / túlélni sorsunk nehezét, / sose hágy el az Isten, / csak megpróbál. Higgy testvér ebbe: / Azért születünk e világra, / sors-keresztút Magyarországra, / hogy valahol otthon legyünk benne." / (34. old.) S amikor úgy tűnik; csupán a deresedő-hajú öregedők hangján szól: pl. a "Jó lenne még egyszer újra..." című, és kezdősorú versében... csalóka látszat, hiszen a fiatalabbakban is meglehet az újrakezdeni vágya, vagy ha nem az, legalább, legalább nagyot, szépet tenni... "Jó lenne fejjelel menni a falnak, / Urak, földet minden parasztnak, / s egygét tenni azt, ami egy volt, / de emberséggel. Közös az égbolt / tóttal, oláhal, / kárpát-orosszal, / egy Istennel, azonos sorssal..." / (36.old.)

A fiaihoz szóló - meghatóan szép - versekből is idézhetnék még, s a többiből is bőven, - hiszen még csak a kötet feléig jutottam, - de éppen ezért, mert csak a feléig: önkorlátozásra int a terjedelem-határ... Kedvcsinálóknak idéztem csupán; a kötet olvasóihoz... Ki-ki megtalálja benne a szívéhez szólót; noha hiszem: az egész a Szülőföldnek szóló, üzenet...S hogy a költő maga is így gondolta, álljon itt a címadó vers az "Utószüret"-ből az utolsó szakasz:

"Íme egy nehéz sorsos élet
vers-serlege, ó-bor van benne,
ne vesselek meg érte, testvér,
ha véletlenül nem aszú lenne.
Ha majd a szülői sírba térek,
futó szelekkel tovább zengem:
Isten Véletek, Endrőd Népe,
amíg léteztek, bennetek élelt!"

(53. old.)

"Ábrándozás" c. versében írja Költőnk: "Tudd, érezd, valld be, hogy lejárt, / készületen várd az éjszakát" / ... s milyen jó, hogy rácsafol, noha némi kételkedéssel is a következő versszak: "Bölcs tanács, olcsó szélzene, / nem lejárt lemez életed, / annak, ki későn is akar, / szívverése a rím, a dal / kit minden-mindegy nem vakít: / Ember az ember, míg álmodik!" / (40. old.)

Így igaz... s álmodjon még tovább, sokáig a szívverésével ömöljön a rím, a dal! Így győzedelmeskedvén a fizikum "öregedése" felett...

Kiléptem ezzel a recenzió műfajából és kívánok a nov.21.-én 75. évét elérő költőnek még sok-sok, derűs, egészséges alkotótevéket!

M. KONDOR VIKTÓRIA

ANGELUS

Giling-galang dobogja szívem:
Üdvözlégly malasztal teljes!
Néha a vénség terhe,
légyen vélem Szent Fiaid kegyelmes...
Giling-galang! Néha nekibuzdul,
halott Jóanyám mondotta százszer:
Hidd el fiam, a Szüzanyával
küzdöttünk haza Szibériából!
Giling-galang, a vén bolond ha
majd az utolsó versét dobogja,
utánam csak a körösi szél
zúg öment minden Angelusra...

1996. VII. 9.

CÍMNÉLKÜLI

Szellő kering, és zenél, véle táncol az avar-levél,
aki vénen még mindig remél, rózsát ültet, akárcsak én...
Mert élni nem élet - céltalan,
s hiének, célnak hatalma van:
Bajok, búk, bánatok felett,
szébbé tenni az életet...
Ha nem jut pár százas másnak,
a jó szót tőle ne sajnáljad...
Szellő kering, és zenél,
bizzon az ember, ameddig él...

1996. őszelő

TÍMÁR MÁTÉ VERSEI AZ „UTÓSZÜRET” C. KÖTETBŐL

ECLOGA

Október a küszöbön,
kínai nő a gyöppön
jögözik, ott lenn, alant
s fejem hasztalan töröm
se ígérlet, se öröm,
csak az őszi bú marad.
Közel november, és a táj
ezüst ködbe búja faj...
Mi marad, te vénember,
ha eljön a december?
Az Advent ígéréte,
hőföhér öltözte,
s zöld fenyőn a gyertyafény,
hitben fészkelő remény...
s egyszer elmúlik a tél...

1996. IX. 28.

Ritkán lehet részük Gyomaendrődön a zenét szerető polgároknak oly nagyszerű zenei élményben, melyet a Zenei Világnap alkalmából a gyomai Katona József Művelődési Központban október 6-án, hétfőn tartottak, majd október 10-ikén, pénteken Kodály Zoltán halálának 30-ik évfordulójára rendeztek az endrődi Szent Imre templomban.

Míg az előbbi a Zeneiskola, az utóbbit a "Hittel a holnap ifjúságáért" Alapítvány a katolikus egyházzal közösen rendezte. Öröm volt látni, hogy mindkét hangversenyen megjelent hallgatóság körében szép számmal láthattuk a fiatalokat.

***

Holubné Hunya Anikó kedves szavakkal köszöntötte a zenei világnap alkalmából összegyűlteket, hogy mielőtt a zene hallgatásának teljesen átadnánk szívünket-lelkünket, fordítsuk figyelmünket köszöntő szavaira:

"Jó estét kívánok, kedves közönségünk, ezen a szép estén, a zene ünnepén, a zene világnapján!

Az emberek a szürke hétköznapiakat ünnepnapokkal színesítik. Így vált "divattá", hogy ami fontos számunkra, amire legalább egy nap illik, érdemes különös odafigyeléssel koncentrálni, az a világnap elnevezést kapta. Így tiszteljük október 1-én, az UNESCO Zenei Tanácsának javaslatára a Zene Világnapját.

"Utóvégre lehet élni zene nélkül is. A sivatagon át is vezet út, csak nem érdemes elindulni, mert a zene az, ami megszépíti." vallotta Day Zoltán zenetörténész.

És valljuk be mi is, hogy napjainkban, a mai hajsza világban, a mindennapi munkában, az jelenti a megnyugvást, ha Bach Beethoven vagy Bartók nemes világába kóstolhatunk bele.

"A zene az emberek legmélyebb érzéseit és legnemesebb reményeit juttatja kifejezésre" - mondotta Jehudi Menuhin 1974-ben, 75-ben pedig elindította azt a hagyományt, hogy minden év október 1-én a zene világnapját ünnepeljük meg. Jehudi Menuhin azonban arra is figyelt, hogy jó lenne, - ha ezen a csodálatos napon - egy-két percet a csendnek is szentelnénk, mert a csend a zene egyik legfőbb alapeleme, és a csendben el lehet gondolkodni azon, hogy mi személy szerint, mit tehetnénk azért, hogy boldogságban, békeségben éljünk. Azt hiszem a nyugalmat először saját

ZENE ZENE ZENE

lelkünkben kell megteremteni. Ha ez megtörtént, akkor talán szót fogunk érteni másokkal is.

Hogyan hallgassunk zenét, miért van szükség rá, milyen út vezet el a muzsikához? - tette fel a kérdést Anikó hallgatóságának, s nem késlekedett a válasszal sem. - Az igazi zenehallgatás magasabb rendű elmélyülést, gondolati és érzelmi ráhangolódást kíván. A régi nagy görög gondolkodó Platon is azt mondta: A zenéből vett képek, hasonlatok alakítják az államermölcsöt. A kultúra és az élet minősége összefügg. Mindenben az összecsengés felé kell törekednünk, épp úgy, mint a zenében az államban is ritmusnak, a megszabottságnak, a rendnek kell uralkodni. A középkorban az egyházi és a világi zene szétválása után sorra születtek meg azok a műfajok, amelyek a XVI. századtól ezerféle palettáját kínálták ennek a rendnek. Különböző zenei stílusok követték egymást, időtálló mesterművek fejezték ki a zeneszerzők igényét: felmutatni valami példaértékűt az emberiségnek. előidézésre, meditálásra készíteni őket a világ, az élet értelme. az emberi magatartások milyensége fölött, megtanítani őket szépen, rendezetten, jól élni."

Majd Anikó arról beszélt közönségének, hogy mi módon közeledjünk a zenéhez. Előadását a következő szavakkal fejezte be: "Luther Márton vallotta azt, hogy a zene a bánat leghatásosabb orvossága, a lélek fegyelmzésének mestere, Isten legszebb adományának egyike, szép és dicső ajándéka. Fogadjuk el ezeket a gondolatokat.

A zene világnapján e gondolatok erősít-

senek meg bennünket, akik hirdetjük-taníjtuk vagy csak hallgatjuk a komoly zenét, ami ha jól odafigyelünk nem mindig komoly, hol felvidít, örömet szerez, elandalít vagy ábrándozásra késztet, szigorú, kemény és munkára sarkall, egyszerűen olyan, mint maga az élet, amelyben örök körforgásában él egymás mellett a jó és a rossz, a feszültség és feloldódás, és ami mindig a harmónia felé kell, hogy törekedjen.

Most pedig átadom a szót a zenének, csendüljenek fel a muzsika lágy hangjai!"

És felcsendültek...

Beethoven, Paganini, Palestrina, Balázs Árpád, Lassus... és akik tolmácsolták: a békéscsabai Zeneművészeti Szakközépiskola és Zeneiskola tanárai. Tóth István hegedűn, Csontos József Attila zongorán, Varga Zsolt gitáron, valamint a gyomaendrődi Zenebarátok Kamara kórusa, Hunya Alajosné nyugalmazott zeneiskolai-igazgató vezényletével és a zongoránál Sárhegyi Nóra a dévaványai ref. iskola tanára.

***

Pénteken, a lemenő nap a felhők közül ki-ki kandikáló fényénél, a langyos késő-nyári szellő kíséretében gyülekeztek fiatalok és öregek az endrődi Szent Imre templomban.

Ungvölgyi János az egyháztanács vezetője üdvözölte a megjelenteket Dr. Dávid Imre polgármester urat, az Önkormányzat tagjait, és név szerint a "Hittel a holnap ifjúságáért" alapítvány alapító tagjait. Majd a Kispesti Nagyboldogasszony Föplébánia Templom Szent Margit Kórusának és a Juventutis Zenei Társaság tagjait.

És felcsendültek a kórus, az orgona hangjai. Haydn, Guonod, Schuman, Liszt művei váltakoztak, mígnem felcsendült Kodály Tantum ergo, Stabat Mater és a fenséges Magyar mise. Lélekzet-elállító csöndben hallgattuk: Isten báránya...

Végül, a műsor befejeztével felcsendült és szünni nem akart a taps. A Kórus tagjai lejtettek és az oltár előtt felsorakozva meghatottan hallgatták a még mindig zúgó tapsvihart.

Befejeztül a Kórus és a hallgatóság együtt énekelte a középkori magyar himnusz: Boldogasszony anyánk, régi nagy Pátrónánk, Nagy inségben lévén így szólit meg hazánk...

Császár Ferenc

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETRE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

GYERMEKCIPIÓ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Méretes lábbeli készítést is vállalunk.
35-től 42-es méretig.
SEURO MODELL BT.
Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)
Telefon: 06-66-386-800

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZSZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

**PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI
SZAKÜZLET, SZERVÍZ**

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.
Telefon: 66/386-891
66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

**Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás**

Martol Cipő

Dinya Zoltán

vállalkozó

Lakás:

Telephely:

Dobi I. 1/1 5502 GYOMAENDRŐD Fő út 45.
Tel.: 06 66/386-578 Tel.: 06 66/386-578
06-30/436-781

A KÁRPITOS '97 Kft.

termékeinek állandó bemutató terme

a **DÁVID BÚTORBOLT**-ban

5502. Gyomaendrőd Hősök tere 7.

Legújabb ajánlatai:

Heverők 16.000. Ft-tól

Franciaágyak 34.000 Ft-tól

Ülőgarnitúrák 65.000. Ft-tól.

„ÉPFÉ“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó
BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy. u. 34/1.
Telefon/Fax: 06-66-386-896 (08.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenetrögzítő:
06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
melegburkolási munkákat takarítással
Teljes szakipari munkák tervezését, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

Az önkormányzat munkájáról

A kialakult szokásnak megfelelően a Polgármester úr számolt be az elmúlt hónap eseményeiről. Ezek közül a legfontosabbak: Európa Nap, melynek házigazdája Szarvas város volt. Ez alkalomból került átadásra városunkban az Egészségügyi Szakrendelő Intézet. Dr. Kókény Mihály népjóléti miniszter úr adta át ezt a - nemcsak a város, hanem a környező települések betegeit ellátó - intézményt, mely a városi szülőtthon helyén készült 51 millió forintból. A nap eseménye volt még, hogy kiállítás nyílt Corini Margit születésének 100., és halálának 15. évfordulóján képeiből. Ezt követően a nagyenyei Balogh István festőművész kiállítása nyílt meg a Katona József Művelődési Központban. Ez alkalomból eljött Nagyenye város küldöttsége is, Michail Jovan polgármester vezetésével.

Vállalkozásfejlesztési iroda kezdte meg működését. Ennek feladata, hogy támogatást nyújtson a kezdő és már működő vállalkozók részére. Egészségügyi Pénztár is segíti a város lakosai ügyeinek intézését. Szívesen állnak az ügyfelek rendelkezésére minden hét csütörtök délelőttjén. A nyugdíjjal kapcsolatos problémák nem tartoznak az iroda hatáskörébe.

Ez után a rendeletek felülvizsgálatai és alkotásai következtek.

Ezek közül az egyik legfontosabb a gyermekek rendszeres támogatásáról szóló rendelet. Az 1997. XXXI. Tv. alapján RGYT-ban részesül az a gyermek, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a nyugdíj minimum összegét, és a családban töltendő nevelkedés nem áll a gyermek érdekében. Ez az összeg nem lehet kevesebb a mindenkori nyugdíjminimum 20%-nál, jelenleg 2.300 forintnál.

A helyi adórendelet első fordulás vitája is napirendi téma volt. Az eddig alkalmazott adónekem felülvizsgálatát minden évben el kell végezni, és a hiányosságokat, hibákat ki kell javítani. Pl. a kommunális adó esetében tervezett változás a lakás nagyságától is függő differenciálást javasol bevezetni. Ezzel kapcsolatos lakossági véleményeket a közmeghallgatáson lehet a KT. illetve a PM Hivatal tudomására hozni. A közmeghallgatás az endrődi oldalon '97 december 3-án, 17 órakor a közösségi Házban, a gyomai oldalon december 4-én, 17 órakor a Katona József Városi Művelődési Házban lesz. Itt szó lesz még az ivóvízminőség-javító beruházásról és a

közműfejlesztési elképzelésekről is.

Döntött a testület a TURINFORM Iroda működéséről is. A döntés alapján az irodát a jelenlegi formájában 1997. december 31-ig működteti. A további működtetésre profilkötöttséggel pályázatot ír ki, hiszen az irodára szükség lesz továbbra is.

A város szilárdburkolatú úthálózatának bővítését javasolja a lakosságnak a lakás-előtakarékossági pénztáron keresztül. Ez a módszer állami támogatást tesz lehetővé a lakosok számára! A város 103 km úthálózatából 50 km már burkolt, de ezek jó része is jelentős javításra szorul.

Elfogadta a KT a város 2002-ig szóló sportkoncepcióját. A sport célú kiadások fedezésére a működési kiadások 1.5%-át biztosítja. Ez a finanszírozásban kb. 8-10 millió forintot jelent. Ebből a Sportszarnok működtetésére 1,5%, pályák fenntartására, egyéb létesítményekre 20%, diáksportra 5%, versenysportra 5%, sportrendezvények támogatására 5%, sportlapra 20%. Említést érdemel a most létrehozott sportlap, amely összegre a szakosztályok és egyesületek nyújthatnak be pályázatot.

Ez után a pályázatokról hozott döntést a testület, ezek:

- Gimnázium balesetveszélyes tornatermének rekonstrukciójára, melyet áprilisban nyújtott be az önkormányzat, esély van, hogy címzett támogatásként az 5.3 millió forintos beruházáshoz 3.5 millió forint támogatást kapunk, így 1,7 millió forint önerőt biztosít a város.

- Gyermejjóléti szolgálat létrehozására;
- pedagógiai szakszolgálat körzeti feladat ellátására,
- a 2. sz. Általános Iskola, ezen belül:
  - hátrányos helyzetű és tehetséges tanulók előrejutását célzó programok megvalósítása,
  - idegen nyelvtanítás eredményorientált fejlesztésére.
- A Városi Zene és Művészeti Iskola
- a művészeti nevelés és oktatás feltételrendszerének fejlesztésére,
- Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Ipari Szakközépiskola
- a kollégiumi elhelyezés színvonalát szolgáló tárgyi fejlesztésére.

A Képviselő Testület minden benyújtott pályázatot támogatott.

Hamvában a Gyomavégyi Temető

Közeledik a Halottak Napja. Ilyenkor sokan kijárnak, gondozzák, rendbe teszik a temetőt. Én is kint jártam, és amit ott láttam, több volt, mint borzalom. Majdnem az egész temetőt leégették. A sok leégett fejfá, a sok elégett virág!

Az örömben öröm: a temető másik felében, ott áll a megfeszített Jézus, s hála Istennek nem szenvedett a tüzből.

De még elszomorítóbb, hogy ami nem égett el, az tiszta gaz volt.

Halottak Napja közeledtével gondoljunk arra, hogy ne csak az ünnepen, de legalább havonta egyszer jöjünk ki, gondozzuk sírjainkat. Gyermeki szeretettel gondozzuk szüleink sírját. Isten gyermekei vagyunk mindannyian! Legyetek egyek Krisztusban!

A Halottak Napja jó alkalom arra, hogy gondoljunk az elmúlásra. "Legyetek éberek, mert nem tudjátok, mikor érkezik az Úr"

Szécsi Zsolt tanuló

Élénk vita alakult ki az 1.700 ha föld kérdésében. Ez a téma, hónapról-hónapra visszatér az ülésekre. Előzményeiről annyit, hogy ezt a területet nem juttatták kárpótlásra, ma is használják, van aki fizet, van aki nem. A város szeretné, ha összes lakójának hasznára lenne, azaz a város tulajdonát képezné és a település költségvetési pozícióját tenné stabilá.

A FKGP helyi Alapszervezete kérelemmel fordult a testülethez, hogy a bírósági eljárást szüntesse meg. A testület többségi szavazással úgy döntött, hogy a pert nem vonja vissza 16 ezer lakója érdekei miatt.

CZIBULKA GYÖRGY

Helyreigazítás

A múlt havi számunkban tévesen jelent meg a **Városi Gondozási Központ megbízott vezetőjének neve. Helyesen: CZIKELY IMRÉNÉ.** A hibáért elnézést kérünk.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

IV. évfolyam 12. szám

<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

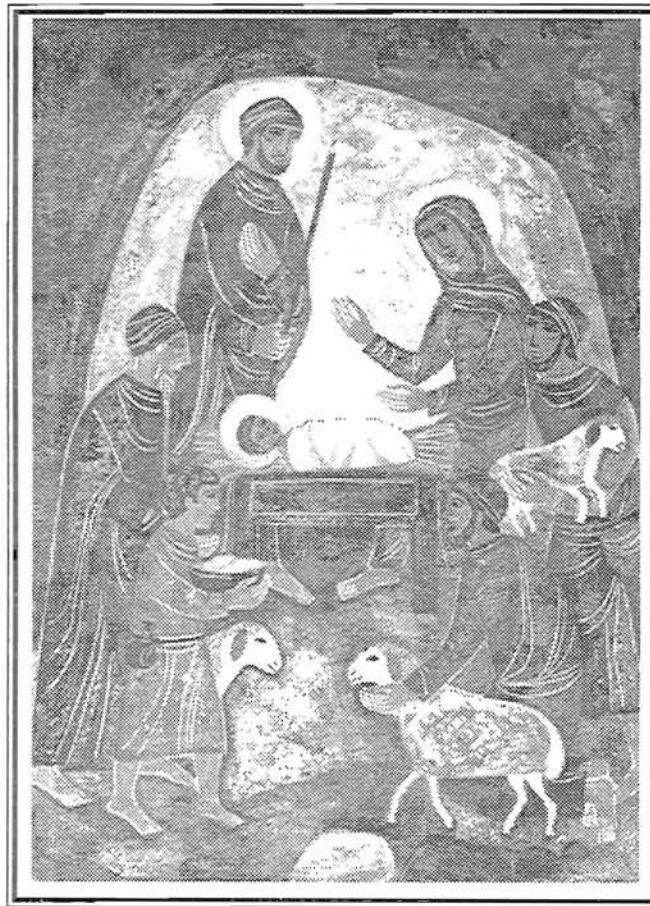
1997. december

Karácsonyi ének 1997-ben

Kicsi Jézus úgy fogadd zsolozsmánk,
fogyó magyar szívritmusban írjuk,
míg a farkát kergető eb-világban
megmaradásunk közelharcát vívjuk...
Benne a Körös, Duna, a Tisza,
Maros, a Vág, Dráva csobogása,
nyelvük-fosztott magyar iskolák
kodályin-szép könnyes Glóriája!

Kicsi Jézus, megosztanak minket,
mint szentséges köpenyedet tépték,
éhes szájak angyal-csikra várnak,
a munka-koldus nem találja bérét...
Vezess minket Betlehemi Gyermekek,
hogy egy-hiten jussunk el oda,
hol a jóléttől megszedült "nagyok"
fel sem fogják sorsunk mily mostoha.

Kicsi Jézus a hit tiszta hangján
csendüljön e kórus bele
az endrődi és környéki népek
kyrie-je, áldó éneke:
Dicsőség az Ég Örök Urának,
s Szent Fiának, ki a szeretet,
s Szentháromság békesség-galambja!
áldón lebegjen a Körös felett!

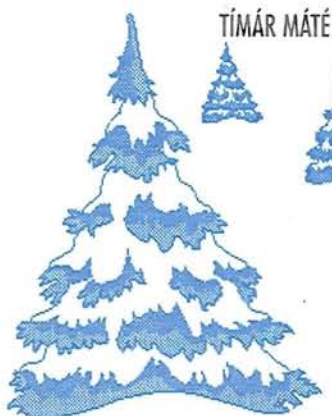
SZENT KARÁCSONY ÜNNEPÉN

Csendes éj...

Csendes éj, szentséges éj!
Mindenek nyugta mély;
Nincs fenn más, csak a szent szüle pár.
Drága kisedünk álmainál
Szent Fiú aludjál,
Szent Fiú aludjál.

Csendes éj, szentséges éj!
Angyalok hangja kél;
Halld a mennyei halleluját,
Szerte zengi e drága szavát;
Krisztus megszabadít,
Krisztus megszabadít.

Csendes éj, szentséges éj!
Szív örülj, higgy, remélj!
Isten szent Fia hinti reád
Ajka vigasztaló mosolyát!
Krisztus megsegített,
Krisztus megsegített.

SZERKESZTŐSÉGÜNK MINDEN
TAGJA SZERETETBEN TELJES,
ÁLDOTT, BÉKÉS ÜNNEPEKET KÍVÁN
MINDEN OLVASÓJÁNAK ÉS
GYOMAENDRŐD MINDEN
POLGÁRÁNAK!
ÖLELJE ÁT SZÍVÜNKET
A BETLEHEMI JÁSZOL BÉKÉJE!

Önök joga van tudni...

hogy az Országgyűlés ez év július 15.-én elfogadta a társadalombiztosítási rendszer átalakítását szabályozó törvényeket. Ennek következtében a nyugdíjrendszer is lényegesen változik. A munkavállalók nagy része saját maga választhatja meg a számára legmegfelelőbb rendszert, csak a pályakezdekőknek kötelező az ún. többpillérű rendszer. A nyugdíjreform egyik legfontosabb kérdése, hogy milyen hatása lesz a lakosság egyes csoportjaira. A már öregségi nyugdíjban részesülő korosztályokat a nyugdíjreform alapvetően nem érinti, ennek a korosztálynak nincs választási lehetősége. A nyugellátás évenkénti emelése várhatóan figyelembe veszi mind a fogyasztói árnövekedést, (infláció) mind az átlagkereset növekedést. A nyugdíjazás előtt állóknak meg kell ismerniük a nyugdíjkorhatárra vonatkozó szabályokat.

Röviden erről elmondható, hogy a nők esetében születési kortól függően egy évvel emelkedik a korhatár 1940-1947 év között. Az 1940. január 1.-je előtt született nők még - ha más egyéb feltétel is meg van - 55 éves korukban mehetnek nyugdíjba. míg az 1947-ben születettek 62 éves korukban. A férfiaknál is emelkedik a nyugdíjkorhatár, az 1939-ben és azután születettek 62 éves korukban mehetnek nyugdíjba. Teljes nyugdíjat mind a nők, mind a férfiak akkor kaphatnak, ha legalább 20 év munkaviszonyt tudnak igazolni. Meghatározott körülmények fennállása esetén résznyugdíj, illetve előrehozott öregségi nyugdíj is igényelhető. Ennek feltételeiről a megyei vagy a fővárosi nyugdíj-biztosítási igazgatóságokon érdemes részletesen informálódni. Nagyon fontos döntés, hogy a sok nyugdíjpentár ajánlatából melyiket válasszák? A pentárvalasztás szabad, bármelyik ilyen tevékenységet engedéllyel végző nyugdíjpentár választható. A dolgozó akkor is választhat más pentárt, ha a munkahelyén már működik saját. A szabad pentárvalasztást törvény biztosítja, ennek megsértése törvénysértésnek minősül. Ha valaki meggondolja magát, 6 hónap után kérheti más pentárba való átigazolását. Az aktív korosztályok közül a 47 esztendőnél idősebbek is választhatják a vegyes nyugdíjrendszert, de azt nem árt tudni, hogy a magánnyugdíjpentárban eltöltött idő rövidege miatt az ott lévő egyéni számlájukon csak akkor gyűlik össze nagyobb összeg, ha magas jövedelemmel rendelkeznek, és a pentárt jól választották meg, mert az kiemelkedően magas hozamot biztosít. Az ő befizetéseikre az un. normajáradék nem vonatkozik,

tehát számukra nincs államilag garantált "minimálnyugdíj" a magánnyugdíj-péntártól. Aki legalább 180 hónapig fizeti a tagdíjat a nyugdíjpentárba, annak a nyugdíját állami garancia biztosítja, ha a nyugdíjpentár maga fizeti a nyugdíjat és nem üzleti biztosító a folyósító. A 35-47 éves korosztály tekintetében - és értelemszerűen a többi fiatalabb korosztályokra is - érvényesül egy minimumgarancia, amelynél kevesebbet a magánnyugdíj-péntártól nem kaphatnak. Ez azt jelenti, hogy ha nem gyűlik össze elég befizetés 15 év alatti folyamatos fizetés esetén, akkor a Garancia Alap közreműködésével mindenképpen jár az első pillértől kapott nyugdíj 25%-a. Ettől függetlenül nem mindenkinek éri meg az átlépés. Ez függ az életpályától, kereseti viszonyoktól. Általánosságban elmondható, hogy akkor érdemes az átlépést választani, ha minél jobb a kereset, tehát minél több tagdíjat fizet, és minél fiatalabb, azaz még hosszú tagdíj-fizetési időszakkal rendelkezik valaki. A 35 évnél fiatalabb korosztálynak mindenképpen érdemes járulékok (tagdíjuk) egy részét magánpentárba fizetni, "hiszen az idő nekik dolgozik", befizetéseik a magánpentárban kamatoznak, értékük növekszik. Számukra ugyanúgy vonatkozik a minimumgarancia, mint a 35-47 évesekre.

A magánnyugdíjpentári tag dolgozó által a jövedelemből fizetendő járulékok %-ban:

Jogcímek/év	1998	99	2000
Magán nyugdíjpentári tagdíj minimuma	6	7	8
Állami nyugdíjjárulék	1	1	1
Állami egészségbiztosítási járulék	3	3	3
ÖSSZES LEVONÁS (jöv. %-ában)	10	11	12
Munkáltató által fizetendő társ. bizt. járulék	39	38	37

A Pro Patria, Összefogás a Kereszténydemokráciáért Egyesület JÖVŐNK KÉRDÉSEI

címmel fórumot rendezett Budapesten, a Szent Imre Gimnázium dísztermében. A fórum előadásának címe: A TÁRSADALMI MEGÚJULÁS GAZDASÁGPOLITIKÁJA, előadó volt prof. Rabár Ferenc egyetemi tanár, volt pénzügyminiszter. Az előadást hozzászólások követték. A díszterem zsűfólaság megtelt.

Rabár Ferenc professzor előadásának főbb gondolatai: Az első részben arra a már közhelynek számító sajnálatos tényre adott magyarázatot, hogy miért vagyunk pesszimisták, mi magyarok, annak ellenére, hogy a statisztikai jelentések már pozitív eredményekről tanúskodnak. A gazdasági növekedés valóban megindult, nem most, hanem már 1994-ben, de 2 évre azt visszafojtották. Véleménye szerint csaldottak vagyunk, de nem a demokráciában, nem a rendszerváltásban, hanem egymásban csaldottunk! A rendszerváltás után lehullottak az álarcok, mert hisz mindnyájan álarcot hord-

tunk, nem lehetett tudni egymásról, hogy belül hogyan gondolkodtunk, szerepet játszottunk, színpadon éltünk. Inkognitóban éltünk, és hogy most levettük az álarcot, magányossá váltunk. Nem az államtól, egymástól félünk, csoport érdekek ütköznek, nap mint nap tapasztaljuk, hogy a társadalommal baj van. Nincs létbiztonság, nincs közbiztonság, és állandóan félni kell az elszegényedéstől. Súlyosan beteg társadalomban éltünk, így nem lehetett másképpen, mi is beteggé váltunk. Nehezen tudunk ebből kilépni. A rendszerváltás után megszületett a szabadság, de nem született meg vele a biztonság. A társadalmat fel kell építenünk! - Tévés volt azt hinnünk, hogy a szocialista múltunk gát volt csupán, amelynek ledöntése után ott találjuk a kész társadalmat. A társadalom építés főbb elemei: a szolidaritás, a kooperáció, és a kommunikáció. Jelenleg mindhárom építő elemmel baj van. Nem hallgatjuk meg egymást, nincs közöttünk párbeszéd. A kommunikáció problémája, hogy mind a pozitív, mind a negatív esemény híre, mint a közmondásban: "minden csoda három napig tart". Gondoljunk csak például a püspöki körlevélre, mint pozitív üzenetre, és negatív példaként említhetjük a Tocsik ügyet, az olaj maffiát, stb. Közben terjed a maffia működése, a közbiztonság csökken, a társadalom úgynevezett deviáns része, a dzsoli dzsókerek száma nő, pedig minden társadalomnak megvan a túróképesége, hogy hány dzsoli dzsókert tud elfogadni...

Egy rendszer akkor organikus, ha a fejlődés irányát nem külső kényszer határozza meg, önazonosságát a változás korában is meg tudja őrizni, a rejtett pozitív vonásait ki tudja mutatni. Szerves összekapcsolódást biztosít a nemzet, a kultúra, a társadalom számára. A nemzetet veszély fenyegeti. A gazdaság nem nemzeti, hanem internacionális szinten szerveződik. A kultúra is elszakadt, a hírközlés, a tv, a média is nemzetközi, és minden gát nélkül jön be a sok "szellemi mocsok". Ezért van válságban a nemzetben élő társadalom, nemcsak nálunk, máshol is értékválság van. Fel kell ismernünk, hogy nincs külső kapaszkodónk! Hogy mit kell tennünk? A szétrombolt társadalmat újra kell építeni! A társadalom legfőbb építőelemei: a család, az önkormányzatok, a társadalmi szerveződések. A kormány gazdaságpolitikájának olyannak kell lenni, amely segíti a társadalom építő elemeinek növekedését. Ennek szolgálatában kell, hogy álljon az adó, a hitelpolitika, a szociálpolitika. A jelenlegi kormány a társadalomban végbemenő változással nem igazán törődik, hiszen meg van elégedve a jövedelmek elosztásával, fokozatosan kivonul a szociálpolitikából, az exportot támogatja, a belső felhasználást fékezi, a tőke hozadékát előnyben részesíti a munkabérről szemben. Tudomásul veszi a társadalom kényszerű alkalmazkodását, amely a családpolitikában, a születések soha nem látott visszaesésében, az elhalálozási statisztika, ezen belül az öngyilkosság szomorú rekordjában, az egészségügy krónikus elszegényedésében, a gyermekek továbbtanulásának feladásában nyilvánul meg. A kereszténydemokrata elveket magának valló, és azért tenni akaró ellenzéknek összefogva, nemzetben élő, emberközpontú társadalom megvalósításáért kell küzdeni!

Császárné Gyuricza Éva

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése - tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (fenyő fűrészáru, interspan bútorlap szigetelőlemezek, kartonplasztlemez...)
- Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

A KÖZÖSSÉGI HÁZ DECEMBERI PROGRAMJA

1. 18 órától Gyógyda.
3. 17 órától Közmeghallgatás. Tisztelettel várunk minden gyomaendrői állampolgárt.
6. 9-11 óráig Szemvizsgálat.
8. 14-18 óráig Műanyag és vegyi áruk vására.
10. 17 órától Cukorbeteg klubja.
10. 17 órától Zenés est a Magányosok Klubjában.
11. 8-14 óráig Használt ruha vásár. (KENAG Kft. Budapest)
13. 14 órától A Gyomaendrői Vöröskereszt és a Közösségi Ház rendezvénye gyerekeknek
13. 17 órától A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség karácsonyi ünnepe
15. 18 órától Gyógyda
20. 8-17 óráig Galambkiállítás
21. 8-17 óráig Galambkiállítás
26. 20 órától Rock - Karácsony. (Belépő 100.-Ft.)
29. 17 órától Nyugdíjas Klub szilveszteri vacsorája.
31. 18 órától Szilveszteri multság a Magányosok Klubjában

Asztalfoglalás: december 17-ig a Közösségi Házban, vagy Szabó Andrásné klubvezetőnél.

A Közösségi Ház dolgozói minden kedves olvasónak szeretetteljes Karácsonyt és békés, boldog újévet kívánnak.

Az endrői Honismereti Egyesület tisztelettel megköszöni azoknak, akik személyi jövedelemadójuk 1%-át a mi számlánkra utalták át. A beérkezett támogatásoknak azért is örültünk, mert ez volt az első összeg - 34.070-Ft. - melyet a szülőhelyünkön élő vagy endrői születésű emberektől kaptunk, mintegy jelezve azt, hogy jó néhányan hasznosnak és fontosnak ítélik meg tevékenységünket. További támogatásokban bízva reméljük, hogy az Endrői füzetek utolsó kötetében komoly szakemberek felkérésével meg tudjuk majd jeleníteni az Endrőd nyelvjárását és történetét feldolgozó kötetet. Köszönettel

Hornok Lajosné egyesületvezető

II. SÁRRÉTI NAPOK

Szeghalmon november 7.-én kezdődtek a II. Sárreai Napok. A három napos rendezvénysorozat célja, hogy felkeltse a régió vállalkozóinak érdeklődését az idegenforgalom, a turizmus iránt. A fórumon előadást tartott Dr. Gellai Imre vezérigazgató, a Körös Termál Hotel Rt elnöke, az Országos Idegenforgalmi Bizottság tagja. Előadásában elemezte az európai idegenforgalom, és turizmus helyzetét és várható alakulását. Előadást tartott még Tokaji Ferenc országgyűlési képviselő a megye konkrét lehetőségeiről a gyógy-, a falusi- és a szvendélyturizmus lehetőségeiről, Kovács György szarvasi vendéglátó-ipari vállalkozó a szarvas és térsége programjairól. A jelenlévők az előadás sorozat nyomán sok gyakorlati és elméleti ismerettel gazdagodhattak.

5 éves a cukorbeteg klubja - Cukorbeteg találkozója

November 12-én ünnepeltük a Cukorbeteg Klubja megalakulásának 5. évfordulóját. Erre a jeles alkalomra szép számmal eljöttek a város cukor betegei és hozzátartozói.

Tartalmas és tanulságos előadást tartott Dr. Gyimesi András, a gyulai kórház főorvosa, aki minden erejét és tudását ennek az igen elterjedt betegségnek a gyógyítására fordítja. A találkozót igen kellemes, családias légkörben tartottuk meg. Az előadás után a főorvos úr személyesen is elbeszélgetett a betegekkel, tanácsokkal látta el a hozzá forduló érdeklődőket.

Köszönetünket fejezzük ki a szponzoroknak: Tímár Károlynak, a Sikér GMK-nak, a Kner Nyomdának.

Felhívjuk Gyomaendrőd cukorbeteg lakóinak figyelmét arra, hogy foglalkozásainkat minden hónap második szerdáján tartjuk a Közösségi Házban. Minden kedves sorstársunkat nagy szeretettel várjuk!

A Klub vezetői

ELADÓ

Négy elemből álló, fa alapanyagú új szekrény sor igényesnek eladó Szakértő által becsült ár 160 ezer forint. Érdeklődni lehet a 386-080-as telefonon.

Gyomán a volt szolgáltató ház helyén

MEGNYITOTTUK

A piktor boltot

Címünk: Gyomaendrőd Fő út 204.

Telefon: 66-386-611.

Üzletünkben

kaphatók:

- FESTÉKEK, LAKKOK, ECSETEK -
- SZERSZÁMOK, CSAVAROK, SZEGEK
- RAGASZTÓK, ZÁRAK, VASALÁSOK
- ÉS LINÓLEUMOK

Padló burkoló lapokat minta után értékesítünk!

Nagy választékkal várjuk kedves vásárlóinkat!

INTERNET HÍRADÓ

Bejegyzések a Honlapunkon lévő vendégkönyvbe
<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>

„Tisztelt plébános úr! Bevallom, nagyon meglepődtem, amikor rátaláltam az iskola honlapjára, viszont örömöm határtalan, hogy szülőfalumról is olvashatok információkat az Interneten keresztül. Jelenleg ösztöndíjasként tartózkodom Japánban, és Gyomaendrődről - a családommal és barátaimmal váltott leveleken túl semmilyen információ nem jut el hozzám. Ezért is nagyon örülök e honlapnak, és köszönöm a munkáját, melynek során a világnak e távoli pontjain is információkhoz juthatok otthonról.”

Üdvözlettel
Tímár Tímea

„Örülök, hogy végre elkészült a vendégkönyvtek! A honlap is nagyon "dizájnos" lett, gratulálok! Dicsértessék!”

EKE ZOLTÁN SZEGED

„Gratulálok az endrődiek tartalmas, "profi" honlapjához! Rendszeresen és örömmel látogatok ide. Külön elismerésem a honlap kialakításáért Iványi Plébános úrnak. Üdvözlettel!”

Hajdú József Székesfehérvár

iNteRNeTTo hirlével

A GYOMAENDRŐDI SZENT GELLÉRT KATOLIKUS ISKOLA oldalait (<http://www.szikszi.hu/isk/gellert/>) elsősorban azoknak az iskolásoknak ajánlom, akik most készülnek ilyesmit alkotni. (Vagy túl vannak már az első lépéseken, de van még mit tanulni.) Jólizlésű, szép, könnyen kezelhető lapokon mindent megtalálunk, amit az iskoláról és a környezetéről tudni illik. Különösen fontos, hogy nem toladnak róla a vallásos jelképek. A templomról, az oltárképről, ikonokról, sőt még a névadó Szent Gellért püspökről is visszafogott, tárgyyszerű, kellemes írásokat olvashatunk.

Andrasew Iván

Terveink között szerepel, hogy hamarosan létrehozunk az Interneten egy archívumot, ahonnan az érdeklődők a „Városunk” régebbi példányait letölthetik. (igény merült fel)

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó! új kenyér íze, lepergő könny sója,
Sarkcsillag a négy égtáj felől öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Anyanyelved billyogként jelöl! Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
Te vagy a téli hó s a tavasz zöld, s ivadékainkba szebb Jövő!

Timár Máté

Kovács Mátyas,

egy
igazi néptanító

Endrőd, 1902.
Budapest 1990.)

Kovács János (1856--1936) és Iványi Mária legkisebb gyermeke volt. Hét éves volt Mátyas, mikor édesanyját elvesztette. Az özvegyen maradt édesapa nem nősült újra. Hála a sok idősebb lánytestvérnek - különösen a gyermekkori balesete miatt púpos, de aranyszívű Matild nővérnek, - ők vették át a gondoskodás szerepét. A kor szokásának megfelelően, a gazda, a legkisebb fiú gyermekét taníttatta. A nagyobbak az apa mesterségét folytatták. Mátyas a testvéreit méltatva, többször elmondta, azokkal sem járt vón rosszabbul az iskolapad, mint vele.

János gazda, az apa, alaposan körülnézett a térképen, amikor jó hírű iskolát keresett. Temesvár híres tanítóképzőjébe íratotta be. A többnemzetiségű városban akkor még szent volt a béke a különböző anyanyelvű diákok között. Elbeszélte, hogy egy szerb osztálytársa meghívta hozzájuk nyári vakációra a Deliblát homok buckái közé.

Trianon után új tanítóképzőt kellett keresni. Az utolsó évet Kiskunfélegyházán végezte, ott szerzett kitűnő tanítói oklevelet 1921-ben.

"Onnan egyenesen a javítóintézetbe kerültem", - mondta tréfálkozva. Nevelőnek került Gyulára a Szeretetotthonba. Igazgatója az utódját vélte benne. Bár jó sorsa volt Gyulán, hazahúzta a szíve. Endrődön pályázatot nyert. Itt nem csupán munkáját, de hűséges feleségét is, Uhrin Imre és Sóczó Ilona

legkisebb lányában, Annuskában megtalálta. A 25 éves férj és a 21 éves párja bőséges gyermekáldásban részesült. Heten voltak, kik közül három kiskorában meghalt. Anna lánya óvónő, Attila gépészmérnök, Zoltán főiskolai tanár, László a vizuális antropológia mestere.

Mátyas apjától örökölte a hunyai tanyát. Tanított és gazdálkodott, mindkettőt teljes emberként. Elképesztő volt munkabírása. Szívós volt, bírta és megszokta a fizikai munkát. Kovácséknál nem kivételeztek a vakációs diákokkal. A mezei munkák dandárjában naponta kikerékpározott a 18 km-re fekvő tanyára. Nem autót vett, hanem hat holddal gyarapította az apai örökséget, új istállót építtetett a tanyán, gépeket vásárolt, mintagazdaságot akart. Még az agráregyetem is megfordult a fejében.

Szenvedélyes vadász volt, e mellett azonban sokszor későig házi könyvtárát bújta. Szorgalma és szakértelme eredményeül igazgató lett. A községi iskolákon kívüli 12 tanyai iskolát is kellett látogatnia. 1948-ban megyei tanulmányi felügyelőnek is kinevezték.

Szépen felépített terveit azonban romba döntötte a második világháború.

A háború utolsó évében, 44-ik életévében behívták katonának. Gratz mellett esett orosz fogságba, 1945. május 9-én. Két hét múlva vagonírozták és sokadmagával irány Csokinó fogolytáborra. Másfél évi fogság után testsúlya megfeleződött, mire hazaért. Kisebb gyermekei nem ismertek rá.

A "fordulat éve" után, a történekeket előre sejtve, 1949-ben lemondott az igazgatóságról. Ettől kezdve örült, hogy meghúzhatta magát a tantestületben. Kuláklístára tették, igyekeztek "kinyírni". Minden munkát elvállalt, hogy ne köthessenek bele. Tanított az esti Dolgozók Iskolájában, korrepetált, TIT előadásokat tartott, elvállalta a tankönyvelosztást, Nagylaposra járt helyettesíteni. leltározott a Földműves Szövetkezetben.

Nyaranta a szarvasi rizsföldeken dolgozott. Hazavitte a megspórolt szalonnadarabkákat, mert otthon nem volt.

Növendékei sorra nyerték a tanulmányi versenyeket. A legválságosabb időben is vallásos és hazafias nevelés tiszta formáját adta tanítványainak.

Soha kitüntetéset, elismerést nem kapott a rákosi időben. Lakót raktak a házukba (rendőrt!). Még a padlásteret is megfeleztették. S mégis! Ilyen körülmények között is volt ereje arra, hogy Szegeden elvégezze a tanárképző biológia-földrajz szakot. A párt megakadályozta gyermekeinek egyetemi tanulását. Paraszti gyökerű értelmiségi volt, igazi néptanító, egyik legolvasottabb ember az akkor 13 ezres lélekszámú községben.

Az orosházi Mezőgazdasági Technikum Endrődre kihelyezett tagozatán is tanított.

65 évesen ment nyugdíjba. Egyetlen zavartalan pihenő év adatott neki. '68-ban felesége váratlanul elhunyt. Aztán eladta házáat és gyermekei után Pestre telepedett. Újra házasodott. A tudományok mellett az irodalom, de a politika is érdekelt. Nagyon büszke volt, hogy Romániában, az ő egykori iskolavárosa, Temesvár lett a forradalom bölcsője.

Második feleségét, Szidi nénit is eltemette '83-ban.

Új barátokat szerzett. Fizikai ereje fogytán a gyermekeinél váltó tartózkodást élt, s 88 évesen csendben fejezte be értékes életét. Annuska néniével a Szarvasvégi Temetőben nyugosssa örök álmát.

Jó nevelő, értékes ember volt. Hálás vagyok a sorsnak, hogy évtizedekig munkatársa lehettem. Tőle tudom, hogy a legnagyobb bajban sem szabad felhagyni a reménnyel.

MÁRTON GÁBOR

DECEMBERI MISEREND

Endrőd

Rorate hajnali misék advent hétköznapjain reggel 6-kor.
December 24. szerda: Szenteste éjféle mise, éjfélikor. Mise előtt a gyerekek (kb. fél 12-től karácsonyi műsort adnak).

Karácsony mindkét napja délelőtt 10-kor, és este 5-kor.

December 31. szerda: este 5-kor hálaadás.

Január 1. csütörtök: Újév: délelőtt 10-kor, és este 5-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnája: dec. 14-én, vasárnap fél 12-kor.

Öregszőlő Szt. Imre: dec. 7-én. 2 óra. Nagylapos: dec. 21-én, 2 óra

Hunya

December 24. szerda: Szenteste az éjféle misét este 5-kor tartjuk.

Karácsony mindkét napja: reggel 8-kor.

December 31. szerda: délután 3-kor hálaadás

Január 1. csütörtök: Újév: reggel 8-kor.

Gyoma

Hétköznap 15.30, Vasárnap 10 óra

Szenteste éjféle mise, Karácsony mindkét napja 10 óra

December 31. szerda: 15.30 év végi hálaadás, jan. 1-én: 10 óra

Katolikus krónika

DECEMBER HÓNAP ÜNNEPEI

december 3. szerda:	Xavéri Szent Ferenc áldozópap
december 6. szombat:	Szent Miklós püspök
december 7. vasárnap:	Advent 2. vasárnapja
december 8. hétfő:	Szeplőtelen fogantatás
december 11. kedd	Toursi Szent Márton püspök
december 13. szombat:	Szent Lúcia
december 14. vasárnap:	Advent 3. vasárnapja
december 21. vasárnap:	Advent 4. vasárnapja
december 25. CSÜTÖRTÖK:	KARÁCSONY, URUNK SZÜLETÉSE
december 26. PÉNTEK:	KARÁCSONY, SZENT ISTVÁN vértanú
december 31. szerda:	Szent I. Szilveszter pápa

Az endrődi búcsú

November 8-án, szombaton délelőtt 10 órakor volt az endrődi Szent Imre templom búcsúünnepé.

A télbe hajló november igen szép idővel ajándékozott meg bennünket ezen a napon. Több százan gyűltünk össze templomunkban. Szép számban érkeztek hívek a szomszédos egyházközsegekből is. A zarándokcsoportokat harangszó fogadta. Az oltárnál együtt misézett az espereskerület papsága.

A búcsú meghívott szónoka Salamon László szentesi káplán atya volt. Az ő beszédének gondolataiból idézünk.

Szent Imre a templom védőszentje. Őseink azért őt választották, mert hasonlítani akartak hozzá.

Egy-egy templombúcsú visszatekintés is: hol tartunk, mit tettünk eddig, mit kell még csinálnunk... Az evangélium kérdését teszem fel: ég-e még a lámpásunk, testvéreim?! Az egész országot kérdezem.

Valamit nagyon elrontottunk: család-jaink széjjelhuilva, ifjúságunk esztét veszve menekül alkoholba, kábítószerbe. Az életnek egyre kevesebb értéke lesz, mindent a pénz ural, miközben az utcán nyomorognak. Ugrásszerűen megnőtt az ingyentemetések száma, mert sokszor az sincs, aki gondoskodna az elhunytakról. Nézzük csak meg, testvéreim, ég-e még a lámpásunk?

Bölcsesség kell! Ami a szentírás szerint nemcsak az ősz haj, hanem a tiszta élet, olyan, ami Imre hercegben meg volt. "Szent Imre meglehetősen kevés alvással, éjszakánként, amikor mindenki aludni tért, Istennek zsoldárokat énekelve virrasztott, s minden egyes zsoldár végén szívének töredelmével bűnbocsánatért könyörgött." - Példája nyomán élésszük fel újra a szívünkben a buzgóságot, az imádság és megtérés szellemét.

Mindenekelőtt tehát a mi lelkünkben kell rendet tenni; ott szítani fel a lángot, az imádság olajával, hogy égjen a lámpásunk, testvéreim!

Fiataljaink: elég nehéz helyzetben vannak, mondhatnám katasztrofális - akkor figyeltem fel erre, amikor a humorista Hofi Géza ezt mondta: "A fiatalok a jövőnk záloga: na, ha ez a zálog, akkor száradjon le a kezem, ha kiváltom!

Nagy a felelősségünk, hogy milyen példát adunk (amit nappal felépítünk, éjjelre leomlik.)

Szent Imrének szentek voltak a szülei. A mai szülők milyen példát mutatnak? Érezzük át a felelősségünket a fiatalokkal szemben! Prohászka: "Szent Imre azt hirdeti, ha élni akarsz, tiszta ifjúságod legyen. Ha folyik ereidben magyar vér, akkor az tiszta, szűzi vér legyen."

Fiatalok nélkül nem fog továbbmenni a jövő - olyan jövőnk lesz, amelyet mi fogunk beleplántálni a fiatalok lelkébe! Fialajainkért ég-e még a lámpásunk, testvéreim?

Nem reménytelen ez? Mit használ a mi szavunk, bölcsességünk? Mit használ az aggodásunk, az imánk?

Ha más nem, de ez az ünnep kelte fel a lelkünkben az aggodást, az imádságot hazánkért, egyházunkért, családjainkért, önmagunkért! Nézzük meg, hogy ég-e még a lámpásunk! Hozzuk rendbe azt, hogy végre világosság gyűljék szívünkben.

Őseink azért választották Szt. Imrét, hogy mindig emlékezzünk, hogy ehhez a tisztasághoz kell visszamennünk, ha élni akarunk! Ezért égjen a lámpásunk testvéreim!!!

Mise végén nagy utcai körmenet volt, majd a körmenet után a helyiek egy kis agapéra hívták meg a vidéki vendégeket, és jóízűen elbeszélgettek a templomkertben.

Összeállította: Iványi László plébános

Harminc éve tanulok

Interjú
Dr. Harnos
Imrével,
az Ausztráliában
első endrődi
származású
professzorral

A tájházban találkoztunk. Professzort vártam, hatvanéves, komoly tudós embert. Ehelyett megérkezett egy izmos kisportolt alakú, széles mosolyú vidám fiatalember. Körülnézett, és ahogyan a lángház berendezési tárgyait lassan sorra vette, nézegette, látható volt, hogy Harnos Imre, az endrődi gyerek most hazaérkezett. Mielőtt a barátai is megérkeztek, kicsit beszélgettünk.

- Az lesz az első kérdésem, ahogyan minden endrődi kezdené a beszélgetést. Melyik Harnos?

- Apám Harnos Imre, az ő apja Harnos Vince, meghalt az első világháborúban. Anyám Orbók Jolán, az ő apja Orbók János, a tanító. Anyai nagyanyám Varjú Eszter, akinek szikvíz üzeme volt.

- Mikor mentél külföldre?

- 1956. október 6-án, akkor 18 éves voltam. Nem tudtam beállni a sorba, nem is akartam. Meg akartam kapni, amit az élet nekem szán.

- És megkaptad?

- Meg. Mert megszereztem. Először Ausztriába kerültem egy lágerba, azután Franciaországba. Ott voltam minden: bányász, cipész, fodrász. Közben hamar megtanultam a nyelvet, ez volt a fő célom. Innen jelentkeztem Ausztráliába.

- Tudtad, hogy merre van Ausztrália?

- Nem én, fogalmam sem volt. Repülőn vittek, a jegyet a Vöröskereszt fizette. Ott is munkatáborba kerültem, de hamarosan hotelban kezdtem dolgozni. Azt mondtam, tudok főzni, szakács vagyok. Soha nem tudták meg, hogy nem vagyok szakács, nagyon finom ételeket főztem. A magyar konyhának van egy jellegzetes íze, csak ezt kellett visszaadnom. Amikor már tudtam az angol nyelvet is, beiratkoztam az egyetemre, tornatanár akartam lenni, mert jól birkóztam, és jól karatéztam.

- Közben miből éltél?

- Keresnem kellett egy olyan munkát, amit éjjel tudok végezni, úgyhogy mozigépész lettem jó három

évig. Elvégeztem az egyetemet, de nem mentem el tanítani. Elhatároztam, hogy építész leszek. Elmentem egy kőműveshez, megtanultam, amit lehetett, majd megszereztem az építési diplomát. Sok házat felépítettünk, egy gyárat is. Közben én a kandallókra specializáltam magam, ezeket én is terveztem. Magamnak is építettem, vagy nyolc házat. Felépítettem, aztán eladtam, újra felépítettem, megint eladtam. Az építészetből lett pénzem, úgyhogy elkezdtem kinyitni az éttermeket. Kinyitottam az elsőt, négy hónap múlva a másodikat, azután a harmadikat.

- Végül megmaradtál építésznek?

- Nem. Megint elkezdtem egyetemre járni, mert közben megismerkedtem a természetgyógyászzal, és erről is mindent tudni akartam. Ekkor már családom is volt, az építészetből éltünk, de én közben a HILO egyetemen orvosi diplomát szereztem, pszichológus vagyok. A dawn-kóros gyerekekkel foglalkozom és más lelki sérültekkel. Nem az államnak dolgozom, hanem aki megkér, annak. Kórházaknak, iskoláknak, családoknak. A világ sok országába hívnak ilyen témájú előadásokat tartani, és én minden alkalommal úgy mutakozom be: magyar vagyok.

- Most pedig egy küzdősport-világ bajnokságot jöttél megszervezni Magyarországra.

- Mert közben birkóztam is, dzsúdóztam is. Ausztráliát 74-szer reprezentáltam mérkőzéseken. Nagymester is lettem. Vitray is készített velem riportot, hallott rólam a világ valamelyik táján, és kijött hozzám, Ausztráliába, négy órát beszélgettünk, ezt leadta a magyar tévé is. A világ bajnokság december 5-6-7-én lesz Tatabányán, ezt a Karate Világszövetség megbízásából én szervezem.

- Mióta beszélgetünk, folyton ennek a gazdag életűnek a motivációját keresem. A változás vágya? A tudásvágy? Segítsél.

- Körülbelül. Ha én látok valamilyen új dolgot, azt én egyből tudni akarom. Nekem nincs időm arra, hogy a mások által már bejárt úton menjek, mert akkor nem marad időm az újnak megismerésére és kipróbálására. Ausztráliában ez kell, ötlet. Ha jó az ötlet, akkor oké. A világon mindenütt az ötlet a legfontosabb, csak itt nem, Magyarországon. Harminc éve tanulok, most a parapszichológiát tanulom, most fejezem be az első évet. Hatvanévesen.

- Hány országban jártál már?

- Jobb úgy a kérdés: hányban nem, mert az a kevesebb. Európában minden országban jártam,

voltam Japánban, Kínában, a SZU-ban, az USA-ban sokszor, de voltam Dél-Amerikában is, Afrikában is. De voltak más érdekes útjaim is: például egy hónapig éltem az ausztráliai feketék közt, hogy jobban megismerhessem őket. Azok még őszinte emberek, nem takarja el arcukat a civilizáció máza. Ha nincs okuk a mosolygásra, akkor nem mosolyognak. Erről jut eszembe: Budapesten utaztam a metróra, mentem felfelé a mozgólépcsőn, s közben figyeltem a velem szemben közlekedőket. Borzasztó volt: jött az a sok komor arcú ember lefele...Egyedül én nevettem, mert boldog voltam, hogy magyarok közt lehetek.

- Hazalátogattál Endrődre is.

- Érdekes az emberi lélek. A gyerekkor bennünk van, ha akarjuk, ha nem. Bennem van Hunya tanító úr, a palatábla, a palavessző, a Nadrág utca. Emlékszem, hogy az idős nénik kint ültek az utcán, lócékon, és mikor mentünk előttük, hangos "DICSÉRTESÉK!" volt a köszöntés. Arra is emlékszem, hogy nagyanyámnak ránc parancsolt, hogy szedjük a lószart a tapasztáshoz. A kukorica szárából csináltunk hegedűt, meg a Körös partján agyagot szedtünk, azzal sújtottunk. Most is érzem az agyagot a kezemben, mint ahogy a gát és a Körös illatát is érzem. A lábammal is érzem a fűvet, biztos sokszor voltam mezítláb.

- A család tud magyarul?

- Hogyne. Hosszú ideig hordtam a két lányomat egy ún. Magyar Háza, ami ott működik Sidney-ben, hogy magyar énekeket és táncokat tanuljanak, pedig ez alkalmanként 100-120 kilométeres utat jelentett. Így tudnak magyarul a lányaim is, a feleségem is, aki pedig ausztrál. Én is emlékszem minden magyar szóra. Bizonyos szavak eleinte nehezen jönnek be, de egy-két nap után már ez sincs. Az, aki mondja, hogy elfelejtette az anyanyelvet, nem mond igazat, megjátssza magát.

- Endrődről is tud a családod?

Olyannyira, hogy ők is eljönnek Ausztráliából nyolcan, az egész család. Úgy tervezzük, hogy Pestről buszt bérelünk, és együtt hazajövünk Endrődre, és találkozunk az itt élő Harnosokkal. az endrődi tájházban lesz az összejövetel, a lányaim alig várják már.

- Sok sikert kívánok a világ bajnoksághoz, és szeretettel várjuk az egész családot.

HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER

Martol Cipő

Dinya Zoltán
vállalkozó

Lekás:

Telephely:

Dobi I. 1/1

5502 GYOMAENDRŐD

Fő út 45.

Tel.: 06 66/386-578

Tel.: 06 66/386-578

06-30/436-781

ablak
design

**Az ablak
teszi
a házat**

**MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK
GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETERE IS.**

5502 Gyomaendrőd, Fő út 81/1
81/1. Tel/Fax: 66/386-328

I. 15. (6. old.)

"Munkát az éhezőknek. Az endrődi Charitas... szomorú tényeket állapít meg arról a szörnyű helyzetről és nyomorúságról, melyben a munkásaink nagy tömege szenved. Az elmúlt év utolsó hónapjait is csak úgy tudta átnékelni a munkásság, hogy ... több hónapon keresztül 6-800 munkás idegenben tudott elhelyezkedni. A munkálatok beszüntetése óta egy hónap telt el. Ez alatt a munkáscsaládok elfogyasztották az őszi keresetet teljeseen. Kb. 500 családnak, mintegy kétezer léleknek már sem kenyere, sem ennivalója nincs..."

Ebben a cikkben, melyből idéztünk, ha csak érintőlegesen is, de megkapjuk a választ a sorsútre, és a falu lélekszámának rohamos csökkenésre is: munkanélküliség. Mindnyájan tudjuk, hogy hová vezetett ez a helyzet az elmúlt hatvan év alatt: míg 1930-ban közel 14 ezer lakosa volt Endrődnek, ma alig több mint 5000. És a lélekszáma jelenleg is csökken.

II. 15. (2. old.)

"A nagyváradi káptalan újirazi gazdaságában 150 endrődi munkás nyer az ideai gazdasági időszakban elhelyezést."

Ez a kis rövid hír egyenes folytatása az előző cikknek. A jelenleg 688 lakosú Újiráz főleg eltelepült endrődiekből áll. Nyilvánvaló, hogy ők is a munkanélküliség miatt mentek el.

II. 15. (4. old.)

"Endrőd póhalmi "repülő osztaga" nagyszerű működvelő előadást rendezett február 2-án az általuk bérelt báró Huszár-féle uradalomban.

HÁRMAS - KÖRÖS 1936.

Rácz Lajos igazi rátermettséggel tanította be az ifjúságot két ügyesen előadott színdarabban. Az est rendezésében még érdemük van Vaszkó Mihály és Uhrin Péter bérlőknek ... Örömmel köszöntjük a földieket, hogy kulturális működésükkel jó példát adnak, és megbecsülést szereznek"

A tréfás elnevezés (repülő osztag) nyilván arra a bátor tette utal, hogy 1935-ben egy 1200 holdas gyomai-póhalmi uradalmat merészelt kibérelni 15 endrődi család, összesen 96 ember. Tehát akkor ennyivel csökkent a lakosság. Ők ott Póhalmon nagyon sikeresen megállták a helyüket. országos hírnévre tettek szert. Iskolájuk volt, közös gépparkjuk, kijavították a talajt. Az említett nevek közül ketten is (Rácz Lajos, Vaszkó Mihály) országgyűlési képviselők lettek - Póhalomról!

III. 15. (3. old.)

1936. III. 8-án történt meg az új endrődi főjegyző Dr. Harsányi László beiktatási ünnepsége. A rendezvényt sok gyomai vendég is megtisztelte: Kner Imre, Kató Lajos, Kovács Gábor, Putnoki Mihály ... A székfoglaló beszédből idézünk: "Azt akarom, hogy az endrődi község háza a példás közigazgatás színhelye legyen ... mindenkor a felek érdekeit tartva szem előtt... A község háza a hozzáférhetetlen pártatlanság és a közért való harmonikus együttműködés szent temploma

IV. 15. (5. old.)

Vicc:

"Lelkész: - A pálinka a ti legnagyobb ellenségeitek.

István: - Meglehet, tisztelendő uram, de az Írás azt tanítja, hogy még az ellenségeinket is szeressük.

Lelkész: - De az nem tanítja, hogy le is nyeljétek!!!"

*Lejegyezte és a megjegyzéseket írta
HORNOKNÉ NÉMETH ESZTER*

SPORT

Csak a Barátság maradt veretlen az őszi szezonban

Katonas hajrával sikeres szezont zártak kedvenceink! Íme a rövid krónika:

Okt.19-én Békés - Barátság 2:2 (0:2)

Göllővő: Czifrák és Janis

Okt.25-én Barátság - Makó 1:0 (1:0)

Jó iramú küzdelmes mérkőzés.

Gólszerző: Böcsik

Nov. 2-án Gyula - Barátság 1:1 (0:1)

Gyula igazolta jó hírét. Nem ok nélkül

Listavezető. Göllővő: Malnár

Nov. 8-án Barátság - B.csaba Jamina 4:1 (0:1)

Fordulás után nem volt kétséges a győzelmünk. Göllővők: Pisont, Czifrák (2), Liba(Lipták)

Nov.16-án Melykút - Barátság 1:1 (0:2)

A szezon leghajtósabb mérkőzése volt. Czifrák remek gólja után "kiénekeltek" szánkból a győzelmet. Ezzel hetedik döntetlenünket könyvelhettük el.

A zárójelben lévő eredmények az Ifiké.

A Tabella állása a szezon végén

1. Gyula	15	10	4	1	28:10	34
2. Makó	15	10	1	4	30:18	31
3. Barátság	15	8	7	-	29:12	31
4. Hód. vásárhely	15	7	6	2	23:15	27
5. Örkény	15	7	2	6	31:19	23
6. Melykút	15	6	4	5	26:20	22
7. Kunszentmárton	15	5	6	4	21:15	21
8. Békés	15	6	3	6	29:28	21
9. B.csaba Jamina	15	4	6	5	13:20	18
10. Szarvas	15	4	4	7	19:34	16
11. Dömsöd	15	4	3	8	20:15	15
12. Kerekegyháza	15	3	6	6	23:24	15
13. Szegedi VSE	15	4	3	8	18:35	15
14. Mezőberény	15	3	5	7	11:18	14
15. Tótkomlós	15	3	5	7	17:28	14
16. Kisújszállás	15	2	3	10	18:41	9

Csak így tovább! Köszönjük a sport egyesületnek a kellemes szórakozást.

Hajrá Barátság!

MÁRTON GÁBOR

ÉLJEN A PC Shop

ÁLTAL NYÚJTOTT EGYEDÜLÁLLÓ LEHETŐSÉGEKKEL!

- KAMATMENTES RÉSZLETFIZETÉS
- DÍJMENTES HÁZHOZZÁLLÍTÁS, BEÜZEMELÉS
- 1 + 1 ÉV TELJES KÖRŰ GARANCIA
- TERMÉKVISSZAVÁSÁRLÁSI GARANCIA

PC SHOP SZÁMÍTÁSTECHNIKAI
SZAKÜZLET, SZERVÍZ

SZARVAS, Szabadság út 30. T.: (66) 311-422

Méretes lábbeli készítést is vállalunk.

35-től 42-es méretig.

SEURO MODELL BT.

Fő út 57. (Volt Napkeleti vendéglő helyén)

Telefon: 06-66-386-800

AZ ÁTSZERVEZÉS KÉNYSZERPÁLYA VOLT

Beszélgetés: Roosz Ádám úrral, az újjá szervezett Bethlen Gábor Mezőgazdasági és Ipari Szakképző Iskola igazgató helyettesével

Kedves Ádám!

- Úgy gondolom, hogy az iskola rendezésében az év augusztusában a Bethlen napok keretében megtartott Vita Agricolae '97 Mezőgazdasági, Ipari Kiállítás és Vásár tovább növelte a szakiskola hírnevét. Erre az alkalomra igen reprezentatív kiadvánnyal jelentetek meg, mely bemutatta röviden az iskola történetét, és hogy milyen szakképzés folyik. Ezért inkább az ősszel beindult új tanévről beszéljünk. Befejeződött az átszervezés. Kérlek, erről mondj néhány szót. Az átszervezés beváltotta-e a hozzá fűzött reményeket?

- Ahhoz, hogy erre a kérdésre érdemi választ lehessen adni, nagyon kevés idő telt el. Legalább egy tanévet végig kell dolgozni együtt, hogy értékelni tudjunk. Aminek nagyon örülünk, az az, hogy a korábban külön-külön iskolába járó tanulók hamar összebarátkoztak, elfogadták egymást, nincs közöttük ellentét, semmilyen durva megnyilvánulás.

A Hősök úti épületbe járnak a szakmunkás-tanulók, a Seiyem útba pedig a szak-középfiskolások.

- Tehát ezt kísérleti évnék is tekinthetjük. Ígérem, az iskolaév elteltével visszatérünk a kérdésre. Maradjunk továbbra is az átszervezésnél. Csak létszám és pénzügyi megtakarítás vezette a szervezőket, vagy valami más is?

- A szakképző iskolák helyzete, összevonásuk kérdése több mint 2 éves, elhúzódó ügy volt, amit előbb-utóbb meg kellett oldani. Országos jelenség, hogy évről-évre csökken a beiskolázható gyerekek száma. A korábban bevezetett normatív támogatási rendszerből következően csökken a működésre felhasználható pénzösszeg. Ez egy idő után behatárolja az iskola lehetőségeit, és kihatással van az oktatás színvonalára. Az eredményes működésnek azonban fontos eleme az is, hogy egy iskola képes legyen saját bevételek elérésére, mellyel javíthatja éves költségvetési helyzetét.

A város és az iskola vezetése pedig megvalósította azt az alapelvet, hogy az összevonással az iskola dolgozói, tanári kara közül senki nem vált munkanélkülivé, legfeljebb más munkakörbe került, anélkül, hogy anyagilag rosszabbul járt volna. Az egyesülést kimondó képviselő-testületi ülésen pedig elhangzott, hogy ha a jövőben az iskolában megtakarítás keletkezne, azt nem vonják el, hanem a színvonal emelésre fordíthatjuk. Azonban az anyagiakon kívül a szakiskola színvonalának további fejlesztésére is gondoltunk

- Lényegében tehát az anyagiak domináltak az átszervezésnél. Mielőtt azonban az iskola színvonalának fejlesztéséről beszélgetnénk, ennek egyik legfontosabb feltételéről kérdeznék. Milyen most az iskola tanári struktúrája?

- A nevelőtestület összetétele egyértelműen jónak mondható. Mindenkinek egyetemi, illetve főiskolai végzettsége van. Sőt! A testület döntő többsége 2-3 diplomával rendelkezik. Jelenleg

tizenöten tanulnak tovább, hogy magasabb szakmai, vagy pedagógiai végzettséget szerezzenek. Természetesen egyes szakmákban (pl. nyomdász, bútorasztalos, halász) külső óraadókra is szükségünk van, akik munkahelyük elismert szakemberei.

- Akkor hát, hadd tegyem fel a legfontosabb kérdésem: az átszervezés folytán bővül-e az iskola szakterülete, s ha igen, milyen új szakok indulnak.

- A meglévő szakmák mellett olyan új szakmákat is fogunk indítani, amelyek oktatása a korábbi években már folyt, de érdeklődés hiánya miatt abbamaradt. De indítunk olyan új szakmákat is, amelyek remélhetőleg felkeltik a tanulni vágyó ifjúság érdeklődését. Mindezekkel szeretnénk elérni, hogy a gyerekek helyben maradhassanak, kielégítve szerteágazó tanulmányi érdeklődésüket, s így a családok anyagi helyzetén is segíteni tudunk. De célnk az is, hogy a tanulók képzését minél szélesebb körben biztosíthassuk, s így a városban a helyi vállalkozók utánpótlását, bővítését tegyük lehetővé.

Az iskola már kiadta az 1998/99-es tanévre szóló pályázati felhívását. Ezért ebből csupán néhányat emelnék ki: A szakközépfiskolai képzés keretében lehetőség nyílik államháztartási közzgazdász és vámgazgatási ismeretek elsajátítására. Ez olyan új képzési forma, amely a gyöngyösi főiskolán való továbbtanulást teszi lehetővé, illetve a végzetek az önkormányzatokban ügyintézői munkát vállalhatnak.

A szakképzés terén a már hagyományosan tanított szakmák mellett az élelmiszeriparban beindítjuk a pék, cukrász, az iparban a kőműves, géplakatos, szerszámakatos, szerkezetlakatos, mechanikai műszerész, számítógép-kezelő, a szolgáltató és vendéglátás terén pedig a falusi vendéglátó, vendéglátó, eladó, szakács élelmiszer és vegyi áru kereskedő szakmák oktatását is.

Meg kell említenem még, hogy a pályaorientációs tárgyakat, melyek lehetőséget adnak fontos alapismeretek megszerzéséhez.

A mezőgazdasági szakmák előkészítéséhez számítástechnikai alapismeretek, biológia.

Az ipari szakmák előkészítéséhez: a számítástechnikai alapismeretek mellett, a műszaki rajz alapjait is oktatjuk.

Élelmiszeripar, szolgáltatás, vendéglátás szakmai előkészítő tárgyai, kémia és idegen nyelv (angol vagy német).

Minden esetre, amint már említettem, az érdeklődőknek figyelmébe ajánljuk az iskola által már kiadott és a teljes palettát magában foglaló 1998/99 tanévre kiadott tájékoztatást.

- Ehhez hozzátehetem, hogy ilyen részletes tájékoztatást az érdeklődők szerkesztőségünkben is kaphatnak. Amint tudod újságunkban is közlé tettük a Dévaványán jövőre megnyíló Eötvös Gimnázium és Szakközépfiskola tájékoztatását. Úgy tűnik, a

profilban sok azonosság lelhető fel. Nem jelentheti majd ez az itt a tanulók létszámcsökkenését?

- Mit válaszolhatnék erre? Ezt a jövő dönti el. Mi bízunk iskolánk további sikereiben.

- Beszélgetésünket azonban nem zárhatom le - egy talán nem ide tartozó - kérdéssel. A helyi sajtóban ugyan nem kapott nagy nyilvánosságot, hogy a Termál Körös Hotel Rt. és az Első Magyar Játékkaszinó Kft. közös szerződéssel a régebbi 617. szakiskolának már több mint egymillió forintot juttatott. Kérlek, tájékoztass bennünket, hogy mi lett az összeg sorsa! Felhasználásra került? És mire? Vagy talán el sem költötték?

- Ebből az összegből a volt 617. sz. Ipari Szakiskola 520 000 forint összegben vásárolt számítógépeket, most van beszerzés alatt egy nagy teljesítményű lézernyomtató 150 000 forintért, a többi a megállapodás értelmében a fent említett szakmák igényeinek megfelelően fogjuk felhasználni.

- S végül engedj meg egy személyes kérdést. Tudom, hogy a számítástechnika kedvező terület. Mondd el olvasóinknak, hogy mit tervezel az elkövetkezendő évben ezen a téren?

- A jelenlegi - alapfokú - tanfolyamok már október közepe óta folynak. A jövő évben tervezem az Orosházi Informatikai Magániskola Kft szervezésében további alap és középfokú tanfolyamok indítását. A tanfolyamoknak iskolánk ad helyet. Jelentkezéseket már most elfogadok a 284-610 telefonszámon. Jelenleg egy 150 órás tanfolyam, kedvezményesen, 48.000 forintba kerül. Azonban az iskolarendszerű képzésen belül is tervezem alapfokú számítógép-kezelői OKJ szerinti szakma beindítását.

- Kedves Ádám! Köszönöm, hogy olvasóinkat e beszélgetés keretében megismertethettük az iskola terveivel. Remélem, céljaitok valóra válnak. Sok sikert kívánok Neked, az iskola egész nevelő gárdájának, és természetesen az ott tanuló diákoknak is.

CSÁSZÁR FERENC

A RENDŐRI SZAKKÖZÉPISKOLÁK FELVÉTELI TÁJÉKOZTATÓJA

Az 1998/99. tanévre

A Budapesti, a Csongrádi, a Miskolci és a Szegedi Rendőr Szakközépiskola az érettségire épülő, kétéves nappali tagozatos képzése során rendőr szakképesítést ad, mely a rendőrségen belül tiszthelyettesi munkakör betöltésére - elsősorban közterületi szolgálat ellátására - jogosítja fel a végzett tanulókat.

A JELENTKÉZÉS FELTÉTELEI ÉS MÓDJA

A rendőr szakközépiskolák annak a pályázónak kérelmét fogadják el, akik a következő feltételekkel rendelkeznek:

- betöltötte a 18. életévét, de 22 évesnél nem idősebb (az életkor megállapításának alapja 1998. szeptember 1., a tanév kezdete);
- érettségizett, vagy 1998. június 30-ig érettségizik;
- katonai szolgálatra alkalmas (férfiak esetében);
- magyar állampolgár és állandó belföldi lakóhellyel rendelkezik;
- büntetlen előéletű;
- vállalja a fegyveres szolgálatot;
- hozzájárul személyes adatainak kezeléséhez, további lakó és családi körülményeinek, illetve korábbi büntetéseire vonatkozó adatainak az előzetes vizsgálatához.

- csatolja közeli hozzátartozóinak és vele egy háztartásban élőknek az írásbeli hozzájárulását személyes adataik kezeléséhez;

- befizeti az 1 700-Ft. adminisztrációs költséget

A SZAKKÖZÉPISKOLÁKRA PÁLYÁZNI LEHET:

Az Országos Rendőr-főkapitányság által kiadott, a rendőr szakközépiskolákon, és a Budapesti Rendőr-főkapitányság, a megyei rendőr-főkapitányságok, a Készenléti Rendőrség, valamint a Köztársasági Örezred személyzeti osztályán 1997. december 8-tól személyesen, vagy postai úton beszerezhető jelentkezési egység-somagban található jelentkezési lappal és az előírt dokumentumok becsatolásával.

FELVÉTELI VIZSGÁK, VIZSGÁLATOK ÉS ELLENŐRZÉSEK

Az alapellenőrzések során kerüli megállapításra, hogy a jelentkező rendelkezik-e a hivatásos szolgálati viszony létesítéséhez szükséges büntetlen előélet, jó hírnév és cselekvő képesség feltételével.

Sor kerül a fizikai (erőnléti), pszichológiai (írás- és szóbeli), valamint egészségi alkalmassági vizsgálatokra.

A bizottság előtti egyéni beszélgetés célzott, irányított beszélgetés, illetve kikérdezés, amely során a bizottság a jelentkező megjelenéséről, kommunikációs készségéről, életviteléről, életútjáról, valamint a rendőri pályáról való elképzeléséről nyer Információt.

EGYÉB TUDNIVALÓK:

A felvételek 1998. február 1 - június 15 között zajlanak.

Az érdeklődőknek bővebb tájékoztatást adnak a szakközépiskolák tanulmányi felelősei.

A felvételi keretlétszám tájékoztató jellegű, melynek változásai jogát az Országos Rendőr-főkapitányság fenntartja.

A RENDŐR SZAKKÖZÉPISKOLÁK CÍME, TELEFONSZÁMA, ÉS FELVÉTELI KERETSZÁMA

- Budapesti Rendőr Szakközépiskola
1101. Bpest. Kerepesi út 47-49. Tel. 1-260-1100
felvételi keretszám: 425 fő
- Csongrádi Rendőr Szakközépiskola
8229. Csongrád, Nosztori major Tel: 87-446-344
felvételi keretszám: 175 fő
- Miskolci Rendőr Szakközépiskola
3501. Miskolc, Szentpéteri kapu 78. Tel: 46-412-060
felvételi keretszám: 715 fő.
- Szegedi Rendőr Szakközépiskola
6701. Szeged, Bajai út 14. Tel: 62-446-868.
felvételi keretszám: 185 fő.

Tisztelt Olvasó!

Mivel az elmúlt néhány számban nem tudósítottunk, így most visszamenőleg okt. elejétől számol be Tóth Bálint parancsnok.

A "paletta" színes, ámde ettől egy cseppet sem szívdörítő. Az ősz beköszönésével axióba lendültek a vikendbetörők. Okt. 5-én a Torzsás-zugban egy feltört víkendházból 5 horgászbotot vittek el, mintegy 50 000 Ft. értékben, 7-én a Sóczó-zugból élelmiszert. Ugyancsak itt törtek be 10-én egy másik vikendházba, honnan egy gázpalackot loptak el. 10-én virradóra a KNER Nyomda üdülőjébe törtek be, ahonnan színes tévét és parabola antenna egységet vittek el az ismeretlen elkövetők. 22-én egy Sírátó-zugi vikendházból egy lámpát, rádiót tulajdonítottak el. 24-én a Rév-zugban jutott hasonló sorsra egy gáztűzhely és több ágynemű. A helyszínelés során a rendőrök további 3 vikendház feltörését észlelték. Szintén ezen a napon még öt vikendház betörést fedeztek fel a Kecsegi-zugban is. 30-án egy Templom-zugi vikendházból parabola antennát vittel el.

November 6-án a Sóczó-zugból szintén vikendházbetörés útján tv készüléket és videomagnót zsákmányoltak, 7-én egy a Peres-holtág melletti vikendházból ugyancsak TV-t, rádiót. A jelentéktelen körös-hegyi betöréseket nem is említem tételesen, de többször betörés történt a Torzsás-, a Sírátó-, és Kecsegi zugokban, ahol az esetek nagy többségében csupán élelmiszert vittek el.

Itt szeretné felhívni a rendőrség a vikendház tulajdonosok figyelmét, hogy tölre, lehetőség szerint, ne hagyják kint hétvégi házaikban értékesebb tárgyait.

Közlekedési balesetek szempontjából kicsit kedvezőbb alakult a helyzet. 22-én a SHELL kútnál figyelmetlen gépjárművezető segédmotorost gázolt, szerencsére csak könnyebb sérülés történt. 17-én a Pásztor János útról egy gyermekkorú fiú hajtott át a Fő úton, és egy személygépkocsi elütötte, de súlyos sérülés itt sem történt. 24-én egy helybeli lakos a Templom-zugból lovasokocsit hajtott, amikor egy arra közlekedő kamiontól a ló megijedt és a holtágba ugrott, amibe bele is pusztult. 25-én az OTP előtt szabályosan áthaladó gyalogost gázoltak el a gépjárművezető figyelmetlenségéből, csak könnyebb sérülés történt.

A most következő bűnesetek viszont nem nevezhetők mindennaposnak. Okt. 6-án a GYOMASZOLG Kft.-nél 6 tehergépkocsiból szívták le a gázolajat. Szintén e nap reggelére a Polgármesteri Hivatal ablakait betörték. Ugyancsak e napon, külterületen 23 akácfát vágta ki ismeretlen tettesek. 10-re virradóra a Fő utcai Autósboltba törtek be 250 000 Ft értékben készpénzt loptak el. 12-re virradóra a volt Győzelem Tsz területéről egy traktorból vittek el gázolajat, és CB-rádiót. Érdekes hír, hogy maguk a rendőrök csíptek nyakon egy bolti "szarkát" a

Bűnügyi krónika

Hősök úti ABC-ben. 20-án érkezett bejelentés, hogy egy helyi lakosnak 1 hektárnyi kukoricáját levágott egy akkor még ismeretlen tettes. Később sikerült elfogni az elkövetőt, és az általa okozott mintegy 100 000 forintnyi kár megtérült. Az eljárás megindult. 27-én Endrőd és Nagylapos között a telefonvezető árokából 400 m. rézkábelt loptak. A nyomozás során Dévaványán egy színesfém-kereskedőnél 46 mázsa különböző telefonkábel találtak, aminek eredetét mindeddig nem tudta számlával igazolni. Ha ez bizonyítást nyer, úgy az okozott kár több tízmillió nagyságrendű lehet.

Megkezdődtek a disznóvágások. Van, aki nem vág, csak "beszerez". 27-én egy családi ház lezáratlan alsó helyiségéből 15 kg. kolbászt, 10 kg. hurkát, 10 kg. tepertőt loptak el. November 1-én orrvadász került horogra, aki légpuskával fáciánt gyűjtögetett. Fülön csípték. 7-én egy helyi lakos férfi ellen indult eljárás, aki leánygyermekét akarta erőszakos nemi közömbösre kényszeríteni. 9-én előállítottak egy helyi büntetett előéletű személyt, akire 3 rendbeli tyúklopást bizonyítottak rá. Kihallgatás után szabadon engedték, de másnap 8 liba ellopása miatt újból elő kellett állítani. Ez úttal 3 napig "tétlenkedett", de 13-án újabb tyúklopás miatt vált szintén esedékessé kihallgatása.

Az utóbbi másfél hónapban elég nagy horderejű nyomozásokat fejeztek be, és az ügyeket sikeres bizonyítási eljárás után vádemelési javaslattal átadták az ügyészségnek.

Mint láthatják, kedves olvasóink, a rendőrség sem tétlenkedik, de tegyük meg mindent mi is érteink biztonságos őrzésére.

Marsiné Giricz Erzsébet

A KÁRPITOS '97 Kft.

termékeinek állandó bemutató terme
a DÁVID BÚTORBOLT-ban

5502. Gyomaendrőd Hősök tere 7.

Legújabb ajánlatai:

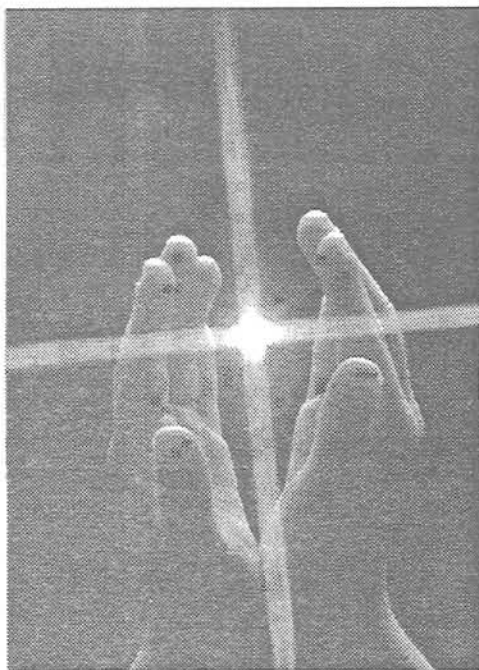
Heverők 16.000. Ft-tól

Franciaágyak 34.000 Ft-tól

Ülőgarnitúrák 65.000. Ft-tól.

Telefon 66-386-262

AKIK ÖRÖKRE ELTÁVOZTAK TŐLÜNK

„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még.
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”

(Juhász Gyula)

Kedves Olvasóink!

Szerkesztőségünk úgy határozott, hogy a jelen számtól kezdve megemlékezünk a városunk elhunytjairól. Szeretnénk azokról az elszármazottakról is megemlékezni, akik, nem Gyomaendrődön haltak meg, illetve nem itt temették el őket. Ezért kérjük az elhunytak hozzátartozóit, illetve olvasóinkat, akik tudomást szereznek e szomorú eseményről, közöljék szerkesztőségünkkel.

Előre is köszönjük fáradozásukat.

(Szeptember hónapban)

Babecz János, élt 64 évet
Özv. Barna Gáborné, élt 88 évet
Búza Sándor, élt 59 évet
Özv. Dinya Lajosné, élt 91 évet
Dógi Gyula, élt 74 évet
Fekécs József, élt 79 évet
Habina Jánosné, élt 78 évet
Hunya Lajosné, élt 85 évet

Hunya Miklós, élt 75 évet
Hunya Miklósné, élt 73 évet
Lánczi János, élt 38 évet
Pelyva Lajos, élt 42 évet
Pelyva Elek, élt 89 évet
Rácz János, élt 92
Szabó Istvánné, élt 64 évet
Tóth Péterné, élt 72 évet
Tóth István, élt 78 évet
Vaszkó Vincéné, élt 75 évet

Október hónapban

Balázs Lajos, élt 56 évet
Dávid Lászlóné, élt 76 évet
Drahó Imre, élt 86 évet
Farkas Sándor, élt 72 évet
Fekécs Imréné, élt 74 évet
Gecsei László, élt 73 évet,
Gyebnár Endre, élt 61 évet
Herter Ádámné, élt 86 évet
Icsa Endre, élt 90 évet
Kádár Jánosné, élt 85 évet
Koloh Elek, élt 67 évet
Pintér Istvánné, élt 77 évet
Papp Mihály, élt 71 évet
Maléth Mihály, élt 64 évet
Szakálos Jánosné, élt 84 évet
Szőcs Ferencné, élt 59 évet
Uhrin Frigyes, élt 84 évet
Varjú Lajosné élt 76 évet

November hónapban

Andor Jánosné, élt 72 évet
Bíró Gerzsonné, élt 95 évet
Bula Vendel, élt 80 évet
Duda András élt 68 évet
Horváth Gábor, élt 83 évet
Majoros Imréné, élt 73 évet
Nyíri Lajos, élt 74 évet
Puskás József, élt 68 évet
Rózsa Gergelyné, élt 64 évet,
Szabó János, élt 66 évet
Szuromi Istvánné, élt 77 évet
Timár Illés, élt 86 évet
Varga Gáborné, élt 73 évet
Varjú Ambrus, élt 82 évet
Wolf Márton, élt 74 évet

Békesség haló poraikon, fogadja be őket az Úr az ő országába. Az örök világosság ragyogjon felettük.

A holland Sirchadasj

& band

ismét az endrődi templomban!

Az ideai nagyszerű szereplésük után - előzetes tervek szerint - jövő év május elején ismét meglátogat bennünket e népszerű ének- és zenekar.

A fénykép az endrődi templomban készült az idén. április 26-án.

Kellemes Karácsonyi
Ünnepeket és Boldog Új Évet
Kíván a

MÁGUS-COMP

Számítás- és irodatechnika

5500 Gyomaendrőd Fő út 230.
Tel/fax: 66/386-774

E-mail:
magus-comp@nap-szam.hu

**TOTÁL VEGYESÁRUK
ÜZLETHÁZA
ÁRUAJÁNLATA:**

(Endrődi u. 1. Háztartási Bolt)
Tel: 386-637, vagy 06-20-254-663

Étolaj kimért: 182 Ft/l. (1 literes 207.-)

Liszt: 57 Ft/kg.

Alma: 50,-60,-70,-80 Ft/kg

Hagyma: 70 Ft/kg

GUMICSIZMA I. Oszt. árengedménnyel!

Hipó 20 Ft/l. (Edényt hozni kell!)

HÉTIZŰ, KISŰSTI, HUNYAI FŐZÉSŰ
VEGYESPÁLINKA 650 Ft/l

Garancia! Minőség!

Kedvező ár!

Gellai Cipő

GYOMAENDRŐD, Fő út 140/2

Tel.: 06-66-283-359

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érte munkálkodnak.”

Kós Károly
1925.

ÉV VÉGI SZÁMADÁS politikából, RMDSZ-ről, erdélyi magyarságról

Az ősnek vége már, a tél közeleg. Októberben hó hullt, nemcsak a hegyekben, s a jó gazda számadást készít, mit takarított be. Pincében a krumpli (székelyeknél a pityóka) s a hordókban is kiforrt már a must, érik a bor.

Erdélyországnak az idén is voltak olyan részei, ahol a szépen gyarapodó, bőséges termést ígérő vetést - majd egy esztendei kemény, becsülettel és szorgalommal végzett munka remélt gyümölcsét - percek alatt a földdel egyenlővé tette a tájon végig vonuló istencsapása, a jégverés, míg pár méterrel odább sértetlenül maradt minden, bő termést lehetett betakarítani.

Nincs ez másképp a politikában sem. Volt mikor "jégverésről" beszéltünk, de nem maradt el számos esetben a bőséges termés sem.

Egy év telt el, mióta Romániában új szelek fújnak, "hatalomra kerültünk," a kormánykoalíció tagja lettünk. Szépen és normálisan indult minden, számunkra kedvező "időjárással". Hogy csak párat említsünk: Új közigazgatási törvény, amely figyelembe veszi nemzeti közösségünk jogait, az anyanyelv használatát illetően is, (kétnyelvű táblák, anyanyelv szabad használata a közigazgatásban, bíróságokon stb.) új tanügyi törvény, a mindenfokon és minden formában való anyanyelvi oktatás (szakiskolákban is), az önálló magyar tannyelvű egyetem (a kolozsvári Bolyai) újraindításának lehetősége; az egyházi és közösségi javak visszaadását szabályozó törvénytervezet.

De jött a "jégverés". A kétnyelvű táblákat sok helyütt román nacionalisták bemázolták, pl. Marosvásárhelyen, Nagyszalontán. A tanügyi törvény is "alakul": most újabb egy lépés hátra: az új változat szerint Románia történelmét és földrajzát románul kell tanítani! E miatt megtörténhet, hogy az RMDSZ kilép a kormányból. A közeli napokban ez is elválik. Az utóbbi hetekben rendkívül felerősödtek egyes politikai pártok és személyek részéről a Kovászna és Hargita megyékben élő magyarság elleni támadások. Különböző bizottságok járják a Székelyföldet, és a sajtóban özőnlenek a rágalmak: a magyarok elüldözik, elnyomják a szegény románokat, elmagyarosítják az itt élőket, megsértve ezzel Románia alkotmányát. Hogyan lehet magyarosításról beszélni, pl. Kovászna megyében, ahol most a lakosság 25%-a román nemzetiségű, 1989-ben viszont 23.4% volt. Mégis a rendőrség, csendőrség, hadsereg vezetői csak románok! A megyében működő 30 állami intézmény élén 15-ben román nemzetiségűek állnak. Hargita megyében, ahol 14% a román nemzetiségű lakosok száma - 1989-hez viszonyítva ez is nőtt, - a vezetők aránya viszont 38%. Ugyancsak Hargitában 30 olyan iskolai osztály működik román nyelven, ahol 1-3 román nemzetiségű gyerek tanul. A román nyelven tanulók száma 17-18%, a lakáskiutalásoknál pedig a román családok részaránya 38%. Visszatérve Kovászna megyére, még egy pár érdekes adat: a megye 25 bírása közül 20 román nemzetiségű, s a megye 128 településén 58 iskolában csak román nyelvű 96-ban pedig vegyes oktatás folyik. Az elmúlt tanévben 14 román tagozat indult.

Sajnos a lemez a régi: rossz a gazdasági helyzet, az emberek szegények, el vannak keseredve a mindennapi gondoktól, s a figyelemelterelésnek ilyenkor jól jön egy kis nacionalista uszítás.

Az RMDSZ vezetőse és a parlamenti képviselők úgy érzik, hogy szélmalomharcot folytatnak, de hát a földet művelő, az azzal

viaskodó ember is jól tudja: bárhogy alakul is az időnek járása, neki nincs más választása, csak az újrakezdés, a mindenkori csakazértis újrakezdés, az "Ember küzdj, és bizva bizzál" parancsa.

Új év közeledtével ez lehet újra a jelszavunk, folytatni a megkezdett utat.

A PARTIUMI MAGYAR OKTATÁS HELYZETE, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ ÚJ TANÜGYI TÖRVÉNYRE

Máramaros vármegyétől kezdve, folytatva Szatmár, Bihar, Arad, majd Temes megyével, az elmúlt 6-7 évben, az un. Iliescu-érában módszeresen folyt a magyar oktatás elsorvasztása; diszkrimináció minden vonalon. Szakoktatás csak román nyelven folyt, a történelem és földrajz szintűgy, az önálló magyar egyetem újraindítását megtiltották, hogy csak a legfontosabbakat említsük. Az RMDSZ belépése a kormánykoalícióba, s az új tanügyi törvény ezen diszkriminációk megszüntetését eredményezte, s úgy tűnt, minden jó és szép lesz. De mivel az ördög a részletekben van - tartja közmondás - tanügyi téren is nehezen alakulnak a dolgok.

Jelen írásunkban a partiumi megyék helyzetét vizsgáljuk, főleg a jelentősebb városokban, illetve megyeszékhelyeken. Máramarossal kezdve, Nagybánya városával, bizonyos szempontból látványos előrelépés történt: megalakult a magyar tannyelvű Németh László Gimnázium a volt vegyipari liceum épületében. Eddig a magyar középiskolások a város három helyén tanulhattak, most új lehetőség nyílt egy színvonalas magyar gimnázium működésére és fejlődésére. Máramarosszigeten ez még nem sikerült, pedig a város régi iskolai központ. Az ottani református gimnázium 1940-ben ünnepelte fennállásának 400 évfordulóját! Itt működött még a piarista gimnázium és az állami Leövei Klára leánygimnázium is. Most a városban nincs önálló magyar középiskola!

Szatmár megyében, Szatmárnémetiben működik az ország egyik legjobb liceuma, a Kölcsey Ferenc gimnázium. Tantárgy versenyek és olimpiák győztesei kerülnek ki diákjai közül, és sokan jutnak be az egyetemekre is. Ugyanakkor a szakmai oktatás nincs biztosítva (csak egy autóiipari osztály működik), s problémát jelent a szakoktatók, szakkönyvek biztosítása is.

Bihar megyében Nagyváradi megyeszékhely iskolai központ is. Sok jó iskolával rendelkezik: Ady Endre Gimnázium, Szent László és Lórántffy Zsuzsanna Gimnázium, s vannak magyar osztályok a román gimnáziumokban is. Szakoktatás terén ugyanaz a helyzet, mint Szatmár megyében, s ami szomorú: az elmúlt egy évben nem történt előrelépés! Ugyanakkor itt működik a Sulyok István Református Főiskola, amelynek önállósá válását s egy igazi magyar egyetem kiépítését nemrég kezdeményezte Tökés László püspök. Nagyváradon régen sok endrői és gyomai gyerek is járt iskolába, jó volt a kapcsolat ezen a téren is.

Arad megyében, Arad városában működik a Csiky Gergely Liceum, méltatlan körülmények között. Tízennyolc tanteremben működik 19 liceumi osztály, 4 szakiskolai (köztük autó-villamosági) osztály, és egy esti osztály. Az iskola mégis fejlődik, színvonalasan, habár sok szülő a rossz körülmények miatt inkább román iskolába írta be gyermekét

A sort Temes megyével zárjuk, ahol Bartók Béla Liceum működik megfelelő profilokkal, reál és humán tagozatokkal, informatikai és közgazdasági osztályokkal is. Most indul egy szakiskolai osztály is.

A fenti rövid összefoglalásból kiténik, hogy habár komoly problémákkal küszködik az öt megye magyarsága, tanügyi téren is, mégis sikerült sok esetben előrelépni, új iskolák, osztályok nyílnak, s az erdélyi diákok általában megállják a helyüket az élet iskolájában is!

STARK LÁSZLÓ
NAGYVÁRAD

Miáuuu! Miáuuu! - háborította reggeltől estig, estétől reggelig a ház lakóit Pettyes. Nyávogott, ha fázott, nyávogott, ha melege volt, nyávogott, ha éhes volt, és akkor is, ha enni kapott. Olyan volt, mintha felhúzták volna és nem tudott lejárni.

András bűnbánóan hallgatott, ha édesanya szemrehányással illette, hogy nem hagyta otthon szegény cicát a meleg kis fészekben.

Am Jóska előtt a világért sem mutatta, hogy megbánta a cicaszöktetést.

Még az állatkertbe sem vihették magunkkal - ráncolta öregesen homlokát Jóska. - Mindig egyedül kell itthon maradnia!

- Hát, ha úgy gondolod, hogy inkább maradjunk vele, akkor szölok édesapának, hogy nem megyünk a Hegyi Vasútra. Pedig az gyönyörű lett volna.

Jóska rápislogott a Pettyesre, aztán szégyenkezve így szólt:

- Azért oda menjünk el! Mert vonatozni nagyon szeretek!

Édesanya ebéd után gyorsan díszbe öltöztette a két lurkót, és édesapával elindultak a pompásnak ígérkező kirándulásra.

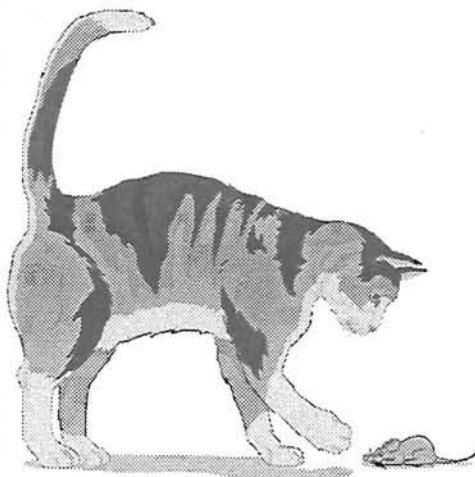
Pettyes egy ideig nyávogott a bezárt ajtó előtt. Csöppet sem találta méltányosnak, hogy ő, akit eddig agyon kényeztetett a két kis gazdája, most örökké bezárva maradjon egy idegen konyhában. Hanem egyszerűen csak valami nagyon ismerős, nagyon csábító illat csiklandozta meg rózsaszín kis orrocskáját.

- Miáú! - békélt meg sorsával azonnal. - Azt hiszem, tejfől szagot érzek! Azzal neki indult, hogy megkeresse, hol bujkál a finom csemege. Mert a cicatányérba csibelevés van. Azt egye meg, aki főzte! Nem sokáig kellett szimatolnia, hamarosan rátalált a szemetes vödörré. Felkapaszkodott rá, ügyesen lepöckölte körmös kis mancsával a rosszul záró fedőt, és zsupsz, már fejest is ugrott a szemét közé. Nyomban előkerült a tejfőlös pohár is. Beledugta csöppnyi kis fejét, és vígan lefetyelni kezdett. A pohár szoros volt, és ő egyre jobban a fenekére jutott, egyszerűen szörnyű dolog történt. Se előre, se hátra nem tudott mozdulni, mint egy fülig érő sisak, úgy szorult a fején az a fránya pohár. Ijedtében kiugrott a vödörből, felborította a seprőt, nekiszaladt a hűtőszekrénynek, és végül fel akart ugrani az asztalra. De megcsúszott, mert nem látta, hogy hová ugrik, és belekapaszkodott a terítő szélébe.

Az asztalon, hatalmas tálcán ott szomorkodott a déli mosatlan, mert

Mária néni meséi

Pohárfejű cica

Andris-anyukának nem volt még ideje mosogatással bíbelődni. Az a terítővel együtt csörömpölve földre zuhant.

A házfelügyelő bácsi éppen akkor söprögette kint a lépcsőházat, és nagy zenebonára csodálkozva hallgatózni kezdett. - Ejnye - morfondírozott magában elhűlve - hiszen itt nincs itthon senki! Láttam, amikor mindannyian elmentek. Ki zörömböl hát bent a lakásban? Bizonyára betörő! Elszaladt gyorsan a közeli Rendőrörsre, és kihívott egy bajuszos rendőr bácsit.

A zenebona még akkor is tartott, mikor odaértek, mert szegény Pettyes sehogysem tudott megszabadulni a pohársisaktól. Ott forgott-pörgött a törött tányérok. Egyre jobban megvadította a félelem, meg a csörömpölés.

A rendőr bácsi megcsóválta a fejét, és hitetlenül kérdezte: - Biztos, hogy nincs itthon senki, egy betörő nem csapna ekkora zajt.

- Olyan biztos, mint ahogy itt állunk! - bizonygatta a házfelügyelő. Mit volt mit tenni, fel kellett törni az ajtót. Mikor beléptek, elhűlve nézték a megkerült tejfőlös poharat, ami a cica fején pörgött, magakörül. Végül megértették, hogy mi történt. Nevettek volna a furcsa helyzeten, de nagyon szánták a szegény picit. Meg az összetört rengeteg tányér és pohár is elszomorító látvány volt. Aztán a házfelügyelő fülön fogta a cicát, és miután gondosan bezárták az ajtót, levitték őt a sötét pincébe. Ott is maradt aztán mindaddig, amíg el nem jött a várva-várt nap, mikor végre haza utazhattak.

Már tudniillik Pettyesnek. Mert Jóska nem is várta olyan nagyon nehezen! Nagyon tetszett neki a gyönyörű város a rengeteg látnivalójával. Hanem azért ő

sem búslakodott, mikor Andris-apuka így szólt egyik este:

- Ez a búcsúestetek, gyerekek! Reggel viszem Jóskát. Eddig engedték a

szülei.

A két gyerek leballagott a pincébe Pettyesért, és uramfia, mit láttak? Egész halom egér tornyosodott a kis cica előtt. Unalmában megtanult egerészni. Mikor meglátta a két mihaszna kis gazdáját, büszkén pofozta a lábuk elé a rengeteg egeret. - Látjátok, mit tudok én? - villogtatta rájuk büszkén zöld-lámpás szemeit.

Andris boldogan nevetett: - Ugye, mondtam én, hogy jó, hogy magunkkal hoztuk! Itt legalább jóllakott egerrel. Még az útra is csomagolunk neki néhányat! Biztosan arra tartogatta. Azért nem ette meg mindet, amit fogott.

Másnap reggel aztán újra dobozba került a cica és búcsúzott a két kis imponzor is.

A vonat náthásan prüszkölni kezdett, aztán megmozdultak a kerekek, és lassan távoldott Jóska szeplős kis arca. Az ablakból még sokáig integetett, és visszakiáltott a pityergő Andrisnak: - Ne sírj! Pettyes jól viseli magát! Biztosan tudja, hogy hazafelé megyünk!

A mesét és a verseket írta:
IVÁNYI MÁRIA

Útra készül a Mikulás

Télországban Decemberben
Nincs vége a napnak.
Éjszaka is kivilágos
Száz jégtükrös ablak.
Készülődik a Mikulás,
Mint sok idő óta,
Segít neki jegesmackó,
Meg a sarki róka.

Maradékba torkoskodik
A mihaszna róka.
A Mikulás arany szánon
Messze jár azóta.
Szárnyas szelek röptetik a
Nagyvilágon szerte,
Hozzátok is megjön majd a
Mikulás ünnepre.

Ügyeskedik a rozsmár is.
Soha ilyen tornót!
Pisze arrán viszi a sok
Csokoládé formát.
Csizmadia lett a mackó.
Nem tréfa ez, hisz ma
Ezerszámra készül itt a
Csokoládé csizma.

Szözesztendős puttyonyát már
Nehezen hordozza,
Mégis, minden esztendőben
Böven tele hozza.
Megtelik a sok kis cipő
Minden széppel, jóval.
Köszöntsük a jó Mikulást
Csengő énekszóval!

Trodalmi oldal

GULÁG - GLÓRIA

Abban a pillanatban megfeleződött hadifogságunk láthatatlan béklyójának súlya s néhány fokkal közelebb emelkedett közérzetileg a decemberben csodának számító 0-fokhoz a jóval alatta higany-ezüstködő hideg, amikor munkahelyünk, a XIII-as építkezés szeges drótos zónakarámján bévül megépült a szovjet kényszer munkások, a GULÁG-osok áramos huzallal biztosított területenkívülisége is, melyet vérfarkasnyi őredek, verebekre is géppisztoly-sorozatozó rabőr-fenevadak pásztoroltak. Míg bévül, a "pokolgödörben" az önmberségünk árnyékai szikráztatták a természetet, csorbították a csákányt, s már az első napon három haláluk-kiszabadította megboldogultat hordóládáztak el közülünk.

Hiszen mi hozzájuk képest majdnem májusi dalos pacsirták voltunk, másodéves hadirabok. akik már az első télen bőségesen jeltelen sírokba törlesztettük a túlélés jussának 20-25%-át, s munkánk nélkülözhetetlensége még nyomorban is majdnem a győzedelmes szovjet proletárok életszínvonalára, sőt olykor fölébe emelt. Ők ugyanis nem lophattak akkora lelki gyönyörűséggel, mint mi, a "kamerádok", hiszen nemrégiben a kancsi Ványuska pufajka-zsebnyi szög-zabrája méltányos ötévi Szibériát érdemelt, míg én, a "komangyír" azalatt legalább két-vékányit zabráltam pár vödörnyi krumpliért. A foglyot a "plenit" tettenérve legfeljebb fenéken rúgták, fogdába küldték, s azután "davaj robot", miközben még az őrparancsnok is a mi zsebünkől dohányszott, a vakolóleánykák akár természetben is térítették, ha kipótoltuk a sántító normájukat. S ezen a Baskiria-Kazakország mézsgyész világ végén rajtuk kívül jóformán csak nyomorékok, kényszer munkás elitáltak rontották a levegőt tizenhat és hatvan között, férfirendben, mivel a "fegyverbíró" szovjet polgárok a nagy J.V. Sztálin képében -nevében bulyádkodtak Berlinben, vetkezettek Budapesten, pánszlávokat Prágában s készültek a világhódításra Szibéria ősréngeteiben.

Vagy vigyáztak a rabokra...

A "győzedelmet" ugyanis a nagyhaza határán bévül is legkevesebb húszmillió ukrán, balti, fehérorosz, kaukázusi, volganémet, zsidó, Vlaszov-kozák kényszer munkáztatása követte, akiket sántán-szigorúsággal őrizni kellett azzal kábítani, mint balgaságukat, az ezerkiléméterekkel bilincsbeverteteket, hogy "szoro domoj" Nemsokára hazamentek!

Így készültünk 1946 karácsonyára, úgy Mikulás táján s az előjelek szerint tervünket nem veszélyeztette semmi. A dupla-kenyérre, krumplira valót már összelopkodtuk. A légergazdaság hajcsára, a birobidzsáni Káin Gild, egy zabra-raktárból elcsent zsidó imakönyvért karácsonyfát, félvéka mahorkát ígért. Az énekkar Varga Lajos bátyánk kántorságával próbált. Más, verset tanult. De, hogy Szent Misét is celebrálnánk lenne arra még az álmában Kitarással-köszöngető Kéry Károly se lázálmodott, pedig néki a GPU jóvoltából ép bordája sem volt talán.

S hogy mégis megtörtént, legalább jelképesen, annak csodalakatjába egyetlen ukrán becenév vala a kulcs: Kolja! Ez a lengyel határszéli, lenszöke legény, mindnyájunk cimborája, a vakolást majmoló, tíz-nemzetiségű ipari tanulók munkacsoport-vezetője, aki, miután úgy kikoplaltatta a sztálini szabadság, hogy a kásácskánk befalása közben üres garattal együtt nyelbedett vélünk, kínjába addig sündörgött a burját KISZ-titkár körül, míg tiszta lett a káderlapja, s keddről-szardára odadicsőségesült a GULÁG-kényszer munkások emberfelettségébe. Egyenruha, géppisztoly, önmagát is megmaró kutyatárs s magatartás se másféle. Úgy üvöltözött csákányozó halálrászántjainkra, hogy talán a Kreml nagyharangja is belékondukt. Háromszoros lőszeradagot

elprédált a verebekre. Új káromkodáskölteményeket remekelt szinte sevcsenkói szintre s közben félszajjal odasúgta, mikor a közelébe merészkedtem: "Ha dobní akartok nekik valamit, kenyeret, vagy dohányt, majd én másfelé üvöltözök." Sőt, ha olyan hangulata kerekedett, azt is fülbesúgta, ki kicsoda a holtrászántjai között: Az a hórihorgas lengyel, ezredes, a fogatlan derékigszakallas, érsek-pópa, az a kutyafejű a csecsen másodtitkár!"

Így menegettek a napok belé-felé a kegyetlen télbe s egyszer csak Kolja, amikor rágyújtani leváltották félreintett egy hatalmas deszkarakomány szél-hang és láthatás óvott enyhelyére s megdöbbenő kérdéssel markolta meg folton-folt subám.

- Mondd Komangyír, tudod te a rimszkij-ceremóniát, azaz a katolikus misét?

Percekig üresen csápolta a nyelvem:

- Három éve még ministráltam, papinaskodtam a tisztí-iskolán s egy imakönyvet is rejtegetek, amiben benne van...

A káromkodás-költő jóemberem szinte táncolt örömeiben:

- Hát akkor írd le latinul, de cirilbetűkkel, amilyen hamar csak lehet...

- Neked? - S kérdőjellel görbültem hozzá.

- Igaz, hogy nekem is görög katolikus pópa volt a nagyapám, de van a gulágosok között vagy tíz volganémet, egy félpappal, azoknak...

Azt hittem elnyel a föld...

- Kolja, ők rabszolgák, nekik mindegy, meg is teszem, de neked legalább húsz év haláltáborot jelent.

Össze se rezzent:

- Mit gondolsz, nekem nincs szívem? A sündisznó is érez! Ha hiszed, ha nem, én még nem ütöttem meg senkit

Kezet adtam az istenkísértésre, s miközben készültünk réa embereimet még nagyobb munkateljesítményre buzdítottam, legalább abba belékötni ne tudjon a hatalom. Innen-onnan összehajkurázott papírkákra róttuk barakkarokban Zipf Marci munkácsi cimborával, aki németül, magyarul, ukránul, oroszul, sőt jidis-zsidóul is beszélt, az ő jól olvasható cirilbetűjével az Introbo ad altare Dei-t, a Confiteort, a Pater Nostert, mindazt amit ma oly ékesen anyanyelven cselekszünk, ha bennünk, ezüst-fejünkben olykor fel-fel is édesedik a nyugalmazott latin ózamatú jóize.

Az evangélium is előkerült egy Károli-bibliából, Marci cirilbetűs németre tette, s a címzetthez is elkerült, Kolja géppisztolytűzesítő örömeire...

Így érkezett el december 24-nek délutánja, s a nagy nem tudom mi lesz-ben úgy futkároztam, mint akit a görög rángat. Semmi haszon fejében, ugyanis velünk senki sem foglalkozott. Meg volt a norma, tudván, hogy ünnepünk van, engedtek lazítani, de amikor a GULÁG-gödörből felcsendült a Pater Noster s a sponri bajtárs, Ifjú János is világgá harsogta szépséges tenorján egy féligkész házcsontváz hatodik emeletéről, hogy Gloria in Excelsis Deo! Dicsőség mennyben az Istennek, egy szívvel éreztük, mintha közibünk repült volna a betlehemi angyal. És kelepeltetett géppisztoly, ugathattak az őrkutyák, a rekedtségig höröghetett a rabtartó: Csend legyen!, egyre több orosz hintett bizánci ferde keresztet magára, a megfontolt németek se takarékoskodtak a Stille Nacht.-al, s garnizon-nácsalnik is jobbnak látta bevonultatni bennünket idő előtt a lágerbe, nehogy ránk ragadjon a "GULÁG-nyavaja", amit (ki tudta azt?) valójában mi idéztünk elő...

Mi is megtartottuk a magunk láger-karácsonyát, s érdekes, még a Mennyből is angyalra bekíváncsiskodó GPU-s sem kérdezett mást, csak azt, hogy teljesítettük-e az aznapi normát?

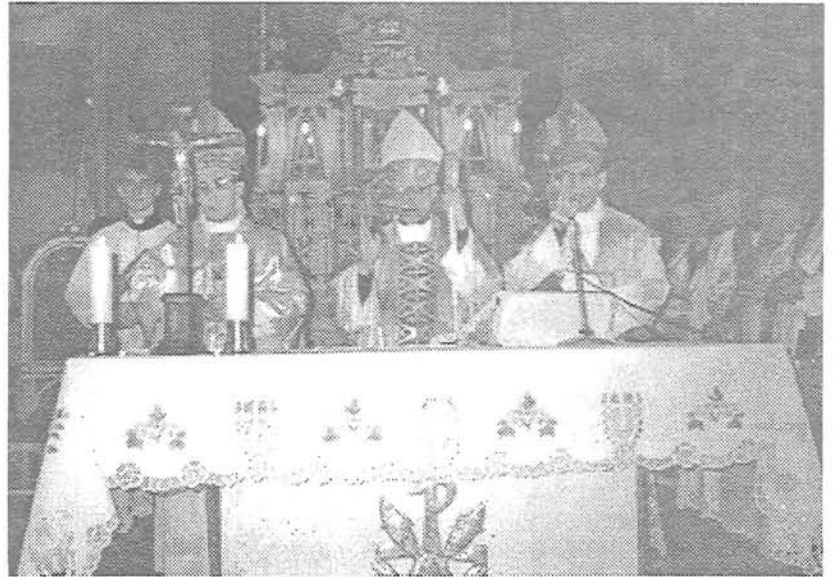
A legfényesebb csillagszóró azonban úgy vízkerezt táján, azaz az óhitú ruszki karácsonykor villogott bele a 30 fokos zimankóba. Akkor varrhatta fel Kolja az őrmesteri vállkeresztet, amit azzal érdemelt ki, mivel a legpéldamutatóbban - káromkodással és davajgitározással egyaránt - ő lépett fel a kényszer munkások "klerikális lázadása" ellen. Akik viszont öttől tíz évig terjedő ítélet-többlettel-gazdagodtak ugyanezért...

S nekem félszázad múltán is sebesebben dobogott mindezek megírása közben a szívem!

TÍMÁR MÁTÉ

„Kegyelettel a gyomaendrődi hívek, Fálás szívvel boldog Apor Vilmos püspök emlékére“

Ez a két rövid felírás volt látható a nemzeti színű szalagon, ami átfonta azt a koszorút, melyet a gyomaendrődi zarándokok helyeztek el a Nádi Boldogasszony templomában Apor Vilmos oltáránál. Ugyanis egy autóbusszal érkeztek azok a gyomaendrődiek Mag Lajos atya vezetésével, akik részt vettek a Gyulai Katolikus Egyház és Apor Vilmos Emlékbizottság gyulai csoportja által rendezett ünnepségen, Apor Vilmos boldoggá avatásának öröme. A püspöki szentmisén koncelebrált: Bosák Nándor Debrecen-nyíregyházi megyéspüspök, Gyulay Endre Szeged-csanádi megyéspüspök, Tempfli József nagyváradai püspök. A szentmisén nagyon sok pap vett részt főleg az egyházmegyéből, köztük Szujó Vince esperes a békésszentandrási plébános, városunk papjai: Iványi László endrődi, Mag Lajos gyomai plébános, és Bauer Csaba káplán. Gyulay püspök úr homíliájában beszélt a boldoggá avatott püspök életútjáról, kicsi gyermekkorától a mártíromságig. Kiemelte, hogy a bárói címet és papi méltóságát soha sem sértette a legszegényebbek felkarolása, segítése és megvédése. Hisz éppen e cselekedete közben

A három püspök - balról jobbra: Bosák Nándor Debrecenből, Gyulay Endre Szegedről, és Tempfli József Nagyváradról - az ünnepi mise végén áldást ad

érte a mártírhalál.

A szentmise után a búcsúsokat a plébánia udvarán felállított sátorban vendégelték meg a szervezők.

Délután két órakor kezdődött a plébánia templomban az egyházzenei év alkalmából rendezett kórustalálkozó ünnepi hangversenye. A megnyitón emlékeztették a híveket arra, hogy ez évben ünnepli a katolikus egyház a magyar egyházzene kórusmozgalmának 100 éves évfordulóját.

A hangversenyen hallottuk a Szentesi Szent Anna kamarakórust, a kiskundorozsmai vegyes kart, a Nádi Boldogasszony gyulai kórusát s végül a Szegedi Dóm kórust. A hangversenyi a kórusokból egyesített összevont kar zárta be, melynek utolsó száma a szívvel-lelkel gyönyörködtető Beethoven: "Isten dicsőségére" kezdetű kórusmű volt.

Lelkileg megújulva, egy csodálatos élménnyel gazdagabban tértek haza az esti órákban a gyomaendrődi zarándokok. Köszönjük a szervezést Tímár Mihály barátunknak.

Császár Ferenc

Véssük szívünkbe Apor Vilmos halálos ágyán elmondott búcsú szavait:

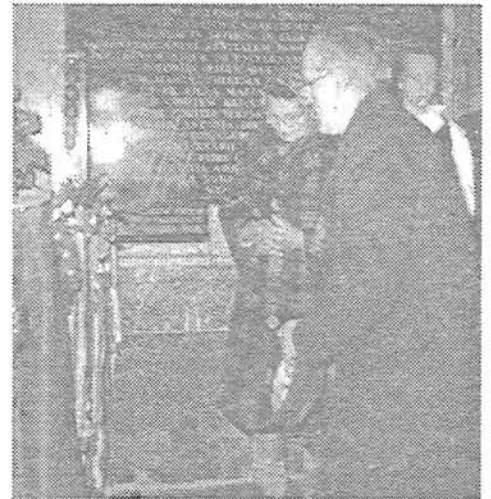
„Istenem, Atyám, a Te kezébe ajánlom testemet, lelkemet!

Jézus Szentséges Szíve, bízom benned!

Felajánlom összes szenvedésemet engesztelésül a saját bűneimért, de felajánlom papjaimért is, híveimért, az ország vezető embereiért és ellenségeimért. Kérem Istent, ne tulajdonítsa nekik bűnül azt, amit elvakultságukban tesznek.

Főljajánlom szenvedésemet az édes magyar hazáért és az egész világért!

Szeni István, könyörögj a szegény magyarokért!”

TURUL CIPŐ GYOMAENDRŐD

Szabadság tér 2.

Telefon: 66/386-891

66/386-251

A TURUL CIPŐBOLT
új helyen: Gyomaendrőd,
Fő u. 204.

(a Gyógyszertár mellett)

Megújult választékkal, bevezető árakon kínálja termékeit.

VÁRJUK KEDVES VÁSÁRLÓINKAT!

„ÉPFE“ építőipari-szakipari és festő-vállalkozó

BARTA LÁSZLÓ

5502. Gyomaendrőd, Juhász Gy. u. 34/1.

Telefon/Fax: 06-66-386-896 (o8.00-16.00)

Rádiótelefon és üzenerőgítő: 06-60/481-041

VÁLLAL

GARANCIÁVAL:

Szobafestés, mázolás, tapétázás
melegburkolási munkákat takarítással

Teljes szakipari munkák terveztetését, szervezését,
lebonyolítását anyagbeszerzéssel.

PÁLYÁZAT TÍZ KIEMELKEDŐ FIATAL MEGVÁLASZTÁSÁRA

A JUNIOR CHAMBER (Ifjúsági kamara) MAGYARORSZÁG pályázatot írt ki tíz kiemelkedő fiatal megválasztására, mert ez által az eddig ismeretlen "csendes" sikerek ismertté tehetők, és a nyertesek nemzetközi megmérettetésben is részesülnek.

HOGYAN LEHET VALAKI A "TÍZ KIEMELT FIATAL" EGYIKE?

- Ha úgy érzed, hogy tevékenységed és eredményeid összhangban vannak a Junior Chamber jelmondatával: „A LEGNEMESEBB MUNKA AZ ÉLETBEN AZ EMBEREK SZOLGÁLATA”,
- ha 18 - 40 év közötti magyar állampolgár vagy, és érzed, hogy szerint kiemelkedő eredményeket értél el a következő kategóriákban:

1. Üzleti élet, vállalkozás;
2. Tudományos eredmények;
3. Kultúra, sport;
4. Környezet- és természetvédelem;
5. Társadalmi, karitatív tevékenység.

HOGYAN JELENTKEZHETSZ, ILLETVE ÁLLÍTHATSZ JELÖLTET?

Töltsd ki a jelentkezési lapot és küldd be 1997. december 31-ig címünkre:
Junior Chamber Magyarország
European Serviced Offices (ESO)
1065. Budapest. Révay utca 10.
Telefon. (1) 269-1100.

HOL TALÁLSZ JELENTKEZÉSI LAPOT

Az OTP bankok megyei és kerületi vezető fiókjában, a Fővárosi Szabó

Ervin Könyvtár egységeiben, és a megyei könyvtárakban, valamint szerkesztőségünkben.

MIKOR TÖRTÉNIK A DÍJAK KIOSZTÁSA?

1998. február 21-én egy különleges gála műsor keretében díjazták a JUNIOR chamber MAGYARORSZÁG III. Nemzetközi bálján, a JC európai elnökeinek jelenlétében.

A nyertes pályázatok nemzetközi versenyen is rész vesznek, amelynek eredményhirdetése 1998. novemberében a JCI-világkonferencián lesz.

A pályázat zsűritagjai

Mizsér Attila, öttusa világbajnok;
Makk Károly, filmrendező;
Kozma Imre, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat elnöke;
Dr. Lovag Zsuzsa, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója;
Müllner Zsolt, a BMW-ke forgalmazó Wallis Motors vezetője;
Pilli Gyula, az ING Bank ügyvezető igazgatója;
prof. dr. Papp János egyetemi tanár, gasztroenterológus
dr. Nárai Szabó Gábor, az MTA főtitkár helyettese;
dr. Pankucsi Márta, a Műv. és Közokt. Minisztérium Civil Kapcsolatok Oszt. igazgatója;
Rodics Katalin, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatal osztályvezetője.

A népszavazásról

Minden olvasó előtt ismeretes, hogy a nov. 16-i népszavazás országosan eredményes volt. A lakosság nagy többséggel, mintegy 85%-ban, az ellenzék által is támogatott NATO tagságra adta le a voksát. Pokorni Zoltán egyik előadása még a népszavazás előtt volt. Ezért abból csupán azokat a gondolatokat említem, melyek még ma is aktuálisak. Előadásában utalt arra a herce-hurcára, amely a koalíció és az ellenzék között zajlott népszavazással kapcsolatban. Az ellenzék bölcsességét bizonyítja, hogy nem akarta kockára tenni a NATO kérdést. Beszédében utalt arra, hogy a NATO-hoz való csatlakozásunk nem katonai kérdés, hanem biztonsági. Nem szabad elfelejtenünk, hogy néhai miniszterelnökünk, Antall József vetette fel elsőnek ennek szükségességét. Kifejtette továbbá, hogy nekünk nincs köszönni valónk Nyugatnak, annak a Nyugatnak, akik Trianonban feldaraboltak, Jaltában eladtak, és 56-ban cserbenhagytak. Mégis a realitásokat figyelembe véve, hazánk földrajzi helyzete megköveteli a csatlakozás szükségességét.

A kormány hátba támadta az ellenzéki kezdeményezést, s így történt meg, hogy a "föld kérdéssel" kapcsolatban a lakosság nem nyilváníthatott véleményt, így lett ez a népszavazás "csonka". Előadásában rámutatott, hogy hazánkban birtokkoncentrációra lenne szükség, hogy létrejöjjön a gazdaságosan működő középirtokos réteg. Ehhez aktív kormánypolitikára lenne szükség, amelyet a kormány ezideig elmulasztott. Középréteg, és szemléleti változásra van szükség! Társadalmi kérdés, hogy lesz-e középirtokos réteg Magyarországon? Ha a jelenlegi koalíció gazdaságpolitikája érvényesül továbbra is, akkor biztosan nem. Az ellenzék programjában javasolja, hogy ennek megvalósítására az Európai Uniótól 5 - 10 évi haladékot kell kérni. Hangsúlyozta továbbá, hogy a magyar agrárkérdés nem csupán a földtulajdonlás kérdése. A Fidesz programjában részletesen taglalja mind gazdaságpolitikai, mind társadalmi vonatkozásban az agrárkérdés megoldását.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa
18-41-es méretig

Corvo Bianco Schuh Bt.

Corvo bianco

Cipőipari Bt.

5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.

☎/Fax (66) 386-896

☎(30) 457-148

Női, Leányka-, és Fiú
cipőgyártás

November 27-i ülésén a képviselők 17 létszámmal kezdtek, majd rövidesen mind a 18-an jelen voltak. Bevezetőül a polgármester úr ismertette az előző ülés óta eltelt időszak, várost érintő legfontosabb eseményeit. Ezek: az ivóvíz beruházás halad a maga előkészítési útján, az "első kapavágás" 97. december 14.-én lesz. A beruházás befejezés tervezett időpontja 1999 tavasza, tervezett költsége: 600 millió forint, (tehát ennyiért, és akkorra lesz jó ivóvíze az itt lakóknak). A városi táncintézés megünnepelte 25 éves jubileumát, a népszavazás városi eredménye a részvételt illetően 10% ponttal alacsonyabb volt az országos átlagnál. Kistérségi polgármesteri találkozó volt Hunyán, ahol a hunyai, csárdaszállási, és a mi polgármesterünk, valamint a megyei közgyűlés alelnöke, és a terület fejlesztési tanács vezetője megbeszéltek a jövő évi Közmunka Tanácsához nyújtandó pályázat részleteit, mely szerint a belvíz kár megelőzésére 131 fizikai, 9 irányító közmunkást terveznek 8 hónapon át alkalmazni. Ehhez a pályázathoz a saját erőt e települések biztosítják, 70%-ban, mintegy 13 millió forint erejéig Gyomaendrődön megtartották az önkormányzat Állami Számvevőszék általi ellenőrzését, az eredményéről a következő ülésen lesz beszámoló. A megyei Agrárkamrában tisztújítás volt, Dávid polgármester urat beválasztották a vezetőségbe. A Bethlen G. Iskola vezetése tárgyalta a Gyöngyösi Főiskola vezetésével, a Gyomára akkreditálandó tagozatokról, egyelőre államháztartási, vám, közigazdász alapképzésről. A TITÁSZ megszűnteti a kirendeltségét, ami várhatóan rontja az eddigi szolgáltatás színvonalát, az idő vonatkozásában biztosan, a polgármesteri hivatal tiltakozó leveleire nem jött válasz a TITÁSZ-tól. A képviselők egyhangúlag elfogadták a beszámolót.

Az önkormányzat munkájáról

Ezt követően Kovács Béla képviselő úr részletesen ismertette a megyei és a helyi oktatási koncepciót, s ennek keretében sor került a dévaványai új középiskolai képzésről is. Ezt a hírt ugyan mindenki tudja, de valóban el lehet azon gondolkodni, hogy amikor folyamatosan csökken a gyereklétszám akkor ebben a "leszakadt" régióban mennyire volt ésszerű és szükségszerű, 20 km-es körzetben egy olyan iskola indításának a tervezése, amelynek profilja sokban hasonlít a Gyomán már működő iskolákéhoz. Az érdekelt szülőknek nagyon alaposan kell mérlegelni az iskolák ígéreteit, illetve az eddigi eredményeit, (ahol van) hiszen valójában egy verseny kezdődik a gyermekekért. Verseny során előfordulhatnak olyan csábító ígéretek, amelyek pillanatnyilag talán igazok is, de vajon tarthatók-e hosszabb távon. A szülők döntéseiknél a reális, és távolitilag is tartható, ésszerűen elképzelhető ígéretek és természetesen az eddig elért iskolai eredmények, kell, hogy döntőek legyenek. A gyermek jövője szempontjából fontos, hogy abban az iskolában fejezhesse be tanulmányait, ahol elkezdte. Többen méltatták a Rözsahelyi iskolában megtartott NAT nap sikerét, ahol a megyéből is többen részt vettek. Ezt követően a napirendek sorban megvitatásra és elfogadásra kerültek. Elsőként a Gyomaendrőd Város közoktatás-politikai koncepciója, (1998-2004) amellyel kapcsolatban a Reprezentatív Szakszervezet elnöke Halász néni szóban is elmondta, hogy a koncepcióból egy pontot nem tudnak elfogadni, mert nincs még csak érintve sem, az a rendező

elv, amely szerint az "Év pedagógusa" címet oda fogja ítélni az önkormányzat. 315 pedagógus közül kell egyet kiválasztani! A pedagógusok inkább hiányolják az éves munkájuk olyan jellegű értékelését, amikor együtt vannak az önkormányzattal, és más szervek illetékeseivel, elbeszélgethetnek, az eredményekről és a problémákról.

Több ellenjavaslat hangzott el, az Endrődi Községhez (Fő u. 2. sz.) nyugati szárnyának hasznosítási javaslatával kapcsolatban. Ennek előzménye, kívülről is látható, hogy sürgősen felújításra szorul az épület. Az önkormányzat készítetett egy szakértői vizsgálatot, amely alapján a GYOMASZOLG kalkulációja szerint a felújítási költség cca. 7-8 millió forint. Tekintve, hogy erre a célra az önkormányzatnak nincs pénze, így jött szóba, 3 alternatív javaslat. 1. lebontás, 2. felújítás, 3. az okt. 30.-i bizottság elnöki egyeztető után az eladás. Olyan cégek részére, melyek az épület arculatának, funkciójának változatlanul hagyása mellett végeznek tevékenységüket, és vállalnák a felújítás terheit, az eredeti állapot visszaállításával, illetve nem zavarják a Kirendeltség és a Tűzoltóság munkáját. Ipari, kereskedelmi tevékenység nem végezhető, lakásnak nem használható. A testületi ülésen a felszólalók az eladási javaslatot szemben mondták el érveiket, hangsúlyozván, hogy Endrőd legrégebbi épülete, az 1800-as évek elején épült, ezért meg kellene próbálni a Műemlék Felügyelőség támogatását megszerezni a felújítás részbeni fedezetére. Személyesítettem javaslatom volt, hogy eladás helyett 99 évi bérleti konstrukcióra szóljon a pályázat, a bérletdíj fejében történhetne a felújítás. Ez a konstrukció, ha sikerülne, akkor unokáink életében is a város tulajdonában lenne az épület komplexen, úgy ahogy azt dédapáink ideje óta van. Az ellenvélemények sajnos pusztába kiáltott szavak maradtak, az eladás 1 ellenvélemény és egy tartózkodással elfogadásra került. Sajnos a döntéshozók leg többé úgy gondolkodik, hogy a város pénzügyi zavarai nem nőhet ilyen, úgymond bizonytalan funkciójú épületek felújítása miatt, (?) s a vagyongazdálkodás csak eladást jelent az ő értékeitőlük szerint.

Eladásra kerül még a gyomai részen is egy régi épület, a volt orvosi rendelő, "kereskedelmi, vendéglátás, szolgáltatás, idegenforgalom profilkitöltéssel, valamint az épület felújítását a homlokzati fal jellegének megőrzésével hirdetik meg. Ellenvéleményként ebben az esetben is elhangzott, hogy a város újítsa fel, és úgy adja bérbé. A képviselői javaslat nem talált támogatásra. Az eredeti javaslat 14 igen, 2 ellen és 1 tartózkodással került elfogadásra.

A gyomai részen működő mozi üzemeltetésének vállalkozásba adása is megszavazásra került némi vita után.

A Magtárlaposi út, és az iskola közötti közvilágítás beruházása jövő évi költségvetési tervbe bekerül.

A Művelődési Központ, a Gondozási Központ, és az 1. sz. Óvoda ez évi többlettámogatási igénye az előterjesztés alapján elfogadásra került. Kiderült, hogy többek között tervezési hiba is csúszott a számításba.

Dr. Csizmadia Tamás 1998.június elsejétől, mint vállalkozó fogorvos fog működni Gyomaendrődön. Az önkormányzattal területi ellátási kötelezettségre köt szerződést.

A város közterületén lévő 44 db gesztenyefa aknázó-

gesztenyefa, hogy a rovarirtást szintén végeztessék el.

Az idén végzett közmunkaprogramról szóló beszámolót minden jelenlévő nagy elismeréssel fogadott. A város lakói is nagy meglepéssel fogadták a régen elhanyagolt munkák végzését.

Nagyrészt ennek köszönhető, hogy nálunk az idei belvíz nem pusztított úgy, mint a környező településeken. A város erre a munkára céltámogatás igényelt, amit meg is kapott, 26 millió forint nagyságban, és hozzáette saját erőként a 8 millió forintot. A munkákat 7 fő vezető irányította, és átlagban 99 fizikai munkás dolgozott a város területén lévő csapadékvíz, és csatornarendszer karbantartásán. A következő évre maradt Nagylapos területével együtt 61 km csatorna karbantartása.

Hornokné Németh Eszter kérte, hogy a jövő évi utépítési munkák tervezésénél a Köztemetőhöz vezető útra is gondoljanak, mert ott Halottak Napján képtelenség kocsival közlekedni, és sajnos sokan vannak, akik mozgásukban korlátozottak, és csak kocsival tudják megközelíteni szeretteik sírját.

Elkészült az 1997/98 tanévi normatív állami támogatás előzetes elszámolása, mely szerint az oktatási, a szociális, valamint az üdülőhelyi feladatok tényleges létszám szerinti elszámolása a tervezettel szemben mintegy 5,1 millió forinttal kevesebb, amely összeget vissza kell fizetni.

A Barátság SE-nek korábban jóváhagyott összeg felhasználásával kapcsolatos közbenső ad hoc bizottsági beszámolót a testület 15 igennel, 1 nem, és 2 tartózkodással tudomásul vette. A lényeg, hogy a bizottság véleménye szerint a bontott faház újjáépítésre alkalmas, a tetőnek igazodnia kell a környezetben lévő stílushoz. A jóváhagyott összeg folyamatos ellenőrzése a kincstári elszámolásra vonatkozóak szerint történik. Ez azt is jelenti, hogy fejlesztési költség csak fejlesztésre használható, és nem konvertálható át például működési költségre.

A közszolgálati dolgozók 13.-ik havi fizetése dec. 20.-ig kifizetésre kerül azon intézményeknél, ahol nem volt költségvetési túllépés. Hat intézményről volt idén költségvetési többletígény, a döntés értelmében ezen intézményi dolgozók csak jan. 15.-e környékén kaphatják meg a 13.-ik havi fizetést, mert '97 évben nekik már nem jutott forrás.

Egyhangúlag elfogadták elsősorban gazdasági megfontolásból, hogy a Lóverseny fogadási iroda megkezdése működését a városban.

Az önkormányzat Internet fejlesztési koncepciója is elfogadásra került, nem csoda, hiszen az információ ma már hatalmi ágának számít.

Zárt ülésen tárgyalták a személyi jellegű kérdéseket, így a Gondozási Központ vezetői állására érkező pályázatot, a könyvtárvezetői állásra kiírt pályázatot, valamint a fellebbezéseket.

Annnyit sikerült időközben megtudni, hogy a Gondozási Központ vezetője Gellai Józsefné, a gyomai könyvtáré pedig Hajdú László lett, akiknek ezúton gratulálunk, és jó egészséget, sok sikert kívánunk a további munkájukhoz.

CSÁSZÁRNÉ GYURICZA ÉVA

VÁROSUNK

Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Hornokné Németh Eszter, Ivány Mária, Marsiné Giricz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László, Ungvölgyi János * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁS MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * Készült: Pelyva házinyomda, Gyomaendrőd, Fő út 81/1

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@moha.szikszi.hu